شیرشاه سوري

د افغانانو نړۍ د یووالي هڅوونکې

Ketabton.com

لیکونکې : اسلم راهي ، ایم ، اې

ژباړونکې: قریب الرحمن سعید

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ډالۍ :

ټولو هغو ته چې دخپل خور وور ولس د راغونډولو او د ملي يووالي د ساتلو او په خپلو ولسونو کې دخپلواکې ولسواکۍ د قيام له پاره هلې ځلې کوي ،په ځانګړې توګه د خپل اسلامي انقلاب مشرا و دهيواد دا زدۍ د بيرته تر لاسه کولو هغه وياړلې لاربنود ته چې دخپل اتل رول او نه ستړيکيدونکو هڅو او هاند له مخې ، تل زمونږ دهيواد او ولس ددښمنانو په سترګو کې اغزې ګرځيدلې ، په ډير درنښت ډالۍ کوم.

د زړه په مينه

قريب الرحمن سعيد

نېټه: ۱۳۸۹/۱۱/۴ | 24-01-2011

د کتاب لنډه پېژندنه:

نوم : شيرشاه سوري د افغانانو تر منځ د يووالي هڅونکې
ليکوال: اسلم راهي ، ايم ، اے
ژباړن: استاد قريب الرحمن سعيد
د خپرېدو نېټه: ۱۳۹۰/۲/۱ | 21-04-2011
انلاين چاري: مختار احمد احسان–Larawbar.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دليکوال څو خبرې:

دا کتاب د شيرشاه سوری په اړه ليکل شوې دې. شيرشاه سوری د نړۍ د هغو ممتازو ، اتلو، مدبرو عسکري جنرالانو او حکمرانانو څخه دې چې د تاريخ په پاڼو کې ورسره هيڅ وخت د انصافه کار نه دې اخستل شوې. د دې کار تر ټولو ستر علت دا و چې د شيرشاه سوری ځاې ناستې د شيرشاه سوری په څير ميړنی ،شجاع او مدبر انسان نه وو او د دې کار حتمې پايلې دا شوې چې د هغه د مړينې وروسته د هغه ټوله کورنۍ او ځواک په لسو کالو کې له منځه ولاړ. بل علت يې دا و چې د شيرشاه سوري څخه وروسته بيا مغل د هندوستان په تخت و تاج واکمن شول ، څرنګه چې هغوې د شيرشاه سوری ډير بد دښمنان وو نو په دې اساس يې د شيرشاه سوری په تاريخ کې ګوتې ووهلې او نه يوازې دا چې د شيرشاه سوری تاريخ يې مسخ کړ بلکه د هغه له اړخه جوړ شوي ګڼ شمير يادګارونه يې هم له منځه يوړل...

د شيرشاه سوری د تاريخ په اړه زيات شمير تاريخپوهانو د فارسي ژبو تاريخ ليکونکو څخه په ګټې اخستو سره ليکنې کړي چې په دې ډله کې (هنري ايليټ بلاک مين ، ډاکټر ډارن ، مسټر بيورج ، اشيوري پرشاد ... او ګڼ شمير نور شامل دي) خو د دې تاريخونو څخه په سهی توګه هغه وخت ګټه اخستل کيداې شي چې داټول سره را يوځاې او بيا يې ژوره کتنه وشي. خو بيا هم د دې نه مخته د شيرشاه سوری د ناول او داستان په اړه ډيرې کمې ليکنې شوي دي.

ما د شيرشاه سوری په اړه د دې ليکنې نه مخته ډيره ژوره څيړنه وکړه او د هغې وروسته مې دا ناول او په دې ناول کې د هغه تاريخي کړچار را ډاګيزه کړ. ان تر د ې چې د دې ناول مرکزي کردار او اتل (خواص خان) دې ، او دا لقب هغه ته پخپله د شيرشاه سوری له اړخه ورکړل شوې و نوموړې د شيرشاه سوری د ډيرو باوري ، معتمدو ، مخلصو او اتلو سالارانو څخه و چې په ډيره بدو او خرابو حالاتو کې يې هم د شيرشاه سوری باور د خپله ځانه سره درلود.

په دې ناول کې د شيرشاه سوری د ژوند حالات د هغه د کوچني والي څخه ان د هغه تر مړينې پورې را ټول کړل شوی دي او تر څنګ يې د هغه د عسکری سالارانو او قومي مخورو په اړه هم هر اړخيز معلومات شته. شيرشاه سوری ته د هندوستان په حکمرانانو کې ډيره ستره مرتبه ور په برخه شوې ده ځکه هغه لمړنې مسلمان حکمران و چې ډيرې اوږدې لارې او سړکونه يې جوړ کړل او د خلکو او مسافرينو د ارامتيا او سهولتونو له پاره يې د سړکونو او لارو تر څنګ کوهيان وکنل ، تم ځايونه يې جوړ کړل ، خو بدبختانه چې د ابوالفضل په څير تاريخپوهانو د اکبر پادشاه د خوشحالۍ په خاطر د تعصب نه کار اخستې او د شيرشاه سوري په دې ټولو کارونو يې د پردو د راخپرولو هڅې کړې دي.

ما په دې ناول کې هڅه کړې چې د تاريخ د مسخه کيدو پرته د سهسرام د جاګير د ناظم د حيثيت څخه نيولې ان د هندوستان د شهنشاهۍ پورې د شيرشاه سوری د ژوند د حالاتو په اړه ژوره څيړنه وکړم او بيا يې د انصاف سره سم خپلو لوستونکو ته وړاندې کړم.

اسلم راهي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخلوقاتو د پیداکونکي اوپالونکي ذات په نامه

۱ –برخه:

دنامالومه وختونو زوړ لمرخپل نُور د تلونکو کاروانونو په څیر د کون ومکان د اسرارونه ډک ، د تیرو د کوم کلي په لور د غروب له پاره را ټیټ کړي و . د افقونو د قافلو شونډې یې تکې سرې کړې وې ، د لمر کوچ کونکو وړانګو نا مالومه منزلونو ته د ټیټیدو سره سم د ټولې سحرا فضا په تیاروکې را نغښتله ، او دغوښتنو لاله زار یې وران ویجاړ او د ژیړو پاڼو په شال کې را نغښتې ونې یې دهغوې د سیورو څخه بې برخې کړې وې. دفضا رڼا خړه پړه شوې وه او د لرې ساحلو څخه یخه هوا را لګیدله.

په همدې وخت کې د کرم ناسته او سون د دریابونو په منځنۍ غرنۍ لړۍ کې د ځنګل څخه دوه کسه د منځنی قدخاوندان په خپلو آسونو سپاره ، په داسې حال کې را څرګند شول چې خپل آسونه یې د جنوب لورې ته ځغلول او هغې اړخ ته ګړندي روان و. په دوې کې یو سپور عمر تیرې خو بل د نوې عمر او د ښه غړیو خاوند و. دهغه په څیرې کې جوش او خروش لکه په شفق کې د بل شوی اور او په احساساتو کې یې د بریښنا په څیر ټکان د لرې څخه تر سترګو کیده . دهغه په سترګو کې د غوښتنو او ارزوګانو بهیر له ورایه په ښکا معلومیده. دخپل اوږود قد و قامت ، د خپل نرې او غښتلی جسمانی جوړښت اودخپلو مضبوطو غړو له اړخه هغه د جل وهلی دشتی په څیر سخت ځان ، د جنګ د وهل شوی ډول په څیر د جوش او خروش نه ډک ، د تیرو په څیر نه ویریدونکې ، د هنرونود کمال په څیر جرئتمنده ، او دحقایقو د غبار په څیر میړنې ښکاریده .

د جنوب په لور د تللو په وخت کې هغه د زاړه عمر خاوند د کوم څیز په کتلو سره ، خپل ملګرې ته اشاره وکړه او ورته یې وویل چې : صاحب خانه ! زویه ! لږ مخته ته وګوره ، کله چې دغه ځوان چې د صاحب خان په نوم یاد کړل شوی و ، مخته وکتل نو هغه ته دوه ګیدړې تر سترګو شوې. ددې ګیدړو په کتلو سره صاحب خان ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې هغه زوړ ملګری ته وویل:

اې زما پلار جانه ! ته نندارہ کوه چې زه دا دواړه ګیدړې څه ډول ښکار کوم. ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل آس په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته وځغلاوه ، او د ګیدړو پسې ورغې ، د هغوې لورې ته د آس په ورځغلولو سره ګیدړې وپوهیدې او په تیښته شوې.

په همدې وخت کې صاحب خان د خپلې ملا سره د تړلو غشود بنډل څخه یو غشی را وویست او په اوږې باندې را زوړند کمان کې یې کیښود اوبیا بیا یې ښه ونیوله او کله یې چې غشې ور خوشې کړل نو دواړه ګیدړې را وپرزیدې اوپه زمکه د زخمونو له لاسه رغړیدې را رغړیدې.

ددواړو ګیدړو د ښکار کولو نه وروسته ، دغه ځوان چې صاحب خان یې ورته وایه ، دخپله اسه را کیوت ، ځکه هغه غوښتل چې دواړه ګیدړې را ونیسي، په دې وخت کې هغه زوړ هم را نژدې شوې و ، هغه هم دخپله آسه را کښته شو اودصاحب خان سره یې غاړه ورکړه اوپه ډیره مینه یې دهغه تندې ښکل کړ او بیا یې ورته وویل :

صاحب خانه زویه ! زه ډیر بختور یم چې ستا په څیر یو بهادر او میړنې زوې یې راکړې دې ، ډیر کم خلک به داسې وې چې ستا په څیر یې ښه خطا نه شي. زویه ! تا په څومره ښه توګه دا دواړه ګیدړې ښکار کړې. راځه چې اوس یې ونیسو او بیا بیرته ستانه شو . دواړه پلار اوزوې د ښکار شوو ګیدړو لورې ته ور نژدې کیدل چې په همدې وخت کې په ځنګل کې د ننه د یوې ځوانې ښځې ، ښځینه اواز یې تر غوږو شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان او دهغه پلار ددې ښځينه اوازپه اوريدو سره ډېر انديښمند شول او د ښکار کړل شو و ګيدړو په لور د تللو په وخت کې يو نا څاپه تم شول ، ځکه په همدې وخت کې دوې ته يو ځل بيا د هغه ښځې نسواني اوازتر غوږو شو ، دويم ځل ددې ښځينه اواز او چغو په اوريدو سره د صاحب خان او د هغه د پلار حال نور هم د انديښنو نه ډک شو ، بيا صاحب خان خپل پلار ته مخ کړ او ورته يې وويل:

پلار جانه ! دا سې بريښي چې همدلته نژدې زمونږ تر څنګ په کوم ځاې کې کومه نجلۍ په کوم مصيب او غم کې را ګيرشوې ده ، يا پرې چا حمله کړې ده او يا يې چا د بې ابرو کولو او بې عصمته کولو هڅه او هاند کړې دې. پلار جانه ! ته همدلته اوسه زه به ولاړ شم او ډاګيزه به کړم چې څه پيښې شوې دي؟ دهغه په دې خبره د صاحب خان پلار چې ملک سکا [1] نوميده ، په ډېره مينه او شفقت سره وويل:

ګوره زويه ! زه تا ځانته تللو ته نه پريږدم ، را ځه چې دواړه خپل آسونه هغې لورې ته را وګرځوو د کومې لورې څخه چې دا ښځينه اوازونه را ځي. بيا به ډاګيزه کړو چې څه خبره شوې ده ، ددې خبرې سره سم

«(۱) د تاريخپوهانو له مخې صاحب خان د شيرشاه د کورني غلام ، ملک سکا ، زوې و . که څه هم صاحب خان ميراثي غلام و خو د تاريخ پوهانو د وينا په اساس په هغه کې د تاج د په سر کيدو ورتياوې موجودې وې. په هغه کې د يوه ډېر ښه سپاهي او د يوه ډېر ښه شهزاده ټول صفتونه شته و . ډېر مزې ، د ډېرې ښې ځوانۍ خاوند او ښايسته انسان و . تايخپوهان دا هم وايي چې ددې ټولو صفتونو سره صاحب خان د سختو مذهبي فکرونو خاوند او صوفي مزاجه انسان و .»

دواړه په خپلو آسونو باندې کيناستل او د همغه چيغو او فرياد د ځاې په لوريې خپل آسونه ور ګړندي کړل.

دواړو پلار او زوې خپل آسونه په ډېره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ور وستل کله چې هلته ور نژدې شول نو هغوې شپږ سپاره وکتل چې په خپلو آسونو باندې د سپريدو په حال کې دي ، په داسې حال کې چې د هغوې او وم کس لا د مخه په خپل آس سپور شوې و او په خپل مخکې يې يوه نجلۍ په زور را خملولې ده او د هغه سره ډېر نژدې په زمکه باندې د پنځه شپږو کسانو جسدونه په وينه کې لت پت پراته و .

کله چې هغو سپرو وکتل چې صاحب خان او د هغه پلار د هغوې په لور را روان دي نو هغوې سمدستې تم شول او هغه سپور چې نجلۍ يې د خپل ځان سره په اس باندې اچولې وه هغه هم د آسه را کيوت. اوس نو نجلۍ د هغه د لاسو څخه ازاده شوې وه. نجلۍ هم سمدستې د آسه را ټوپ کړ او په يوه منډه يې ځان د صاحب خان او د هغه د پلار لورې ته ورساوه ،

نجلۍ ته په کتلو سره د صاحب خان پلار ملک سکا په ډېرې انديښنې او حيرانتيا سره خپل زوې ته مخ کړ او ورته يې وويلې:

صاحب خانه زويه ! ته دې نجلۍ ته په غور سره وګوره ، دا خو ماته د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ښکاريږي. دا چې دې سپرو هغه د کومه ځايه را پورته کړې معلومه نه ده ، خو دغه جسدونه چې ددوې تر څنګ پراته دي نو دا را ته دد ې شهزادګۍ ګنګا د ساتونکو ښکاريږي. ملک سکا تر دې ځايه خبره وکړه او بيا لږ څه غلې شو ځکه چې شهزادګۍ ګنګا په منډو منډو ځان دوې ته رانژدې کړې و . د را رسيدو سره سم هغې د صاحب خان د آس واګې و نيولې او ورته يې وويل :

صاحب خانه ! د بګوان په خاطر چې ما ددې بد قماشو او بد اخلاقو نه خوندی کړه ، دوې ما بې وسه کوي او زما د عصمت او عزت لوټولو پسې دي.

صاحب خان او ملک سکا دواړو په يوه ځل خپلې تورې د تيکو څخه را وويستلې ، خپل ډالونه يې کلک کړل ، بيا صاحب خان تر څنګ ولاړې شهزادګۍ ګنګا ته وويل: ګنګا ته يوې لورې ته ودريږه اوس به زما په شتون کې تا ته هيڅ ځوک ضرر و نه شي رسولې ، او نه به تا را څخه ددې ځايه بلې لورې ته يوسي ، شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان خبره و منله او يوې لورې ته و دريدله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړ څه مخته د شهزاګۍ حالت دغمونو او دردونو نه ډک او په بدحالۍ کې و خو د صاحب خان او دهغه د پلار د راتلو وروسته هغه یو دم و غوړېده اوبیرته پرې تازه والي او خوشحالۍ را و څرخیدې . تر دې وخته پورې د هغو سپرو څخه یوه یې چې لږ څه تر مخه یې شهزادګۍ په زروه په آس ور اچولې وه د خپلې تورې او ډال په خوزولو سره د صاحب خان او دهغه دپلار لورې ته راغې اوپه جګ اواز سره یې دوې ته وویل: تاسې څوک یاستئ او د کومه راغلي یاست ؟تاسې خو مسلمان معلومېږئ نو بیا ولې یوه هندوه نجلۍ زمونږ د لاسو څخه ازادوئ ، مونږ ته دا څرګنده نه وه چې هغه د کوم راجا لور او شهزادګۍ ده . مونږ ته خو ستاسې دخولې څخه را برسیره شوه چې دا د رهتاس د راجه چندرمل لور شهزادګۍ ګنګا ده . اوس خو به مونږ په صورت چې کیدې شی هغه له ځانه سره وړو ، که څه هم مونږ ته په دې لاره کې ستاسې په لاشونو تیرېدو ته اړشو .

کله چې هغه غلې شو نو صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:

ګوره بد اخلاقه ! نجلۍ چې د هر قوم او هر مذهب وی دهغې عزت ، عصمت او ابرو دعزت او درنښت وړ دې. اوپه هرصورت به دهغې عزت اوعصمت خوندی ساتل کیږی. ګوره ! که چیرې تا په رښتیا سره هم د خپلو ملګرو سره یو ځاې د شهزادګۍ ګنګا د وړلو او تښتولو هوډ کړې وې نو بیا خو دهغې لورې ته ، که رښتیا هم نارینه یاست ، ورشئ او لاس ور وړئ نو بیا به ووینئ چې څه کیږي .

دهغې ددې ګواښ نه وروسته هغه وکړې مخته ورغې او ویې ویل چې زه یې همدا اوس د لاسه نیسم او ګورم چې ته به زما څه وکړې ؟

د هغه په دې حرکت باندې د صاحب خان رنګ د غصې او قهر نه د اور په څیر تک سور شو په داسې حال کې چې په لړ واټن کې ولاړه شهزادګۍ ګنګا د ویرې اوخوف نه په لړزه کې وه.

هغه وکړې څو قدمه را مخته شو او غوښتل یې چې شهزادګۍ ګنګا د لاسه ونیسي چې صاحب خان د برق په څیر پرې را غبرګ شو او د خپلې تورې په یوه وار سره یې دهغه څټ له تنه ور پرې کړ. صاحب خان د دې ګذار وروسته تم نه شو بلکه سمدستې یې د خپلو کالیو څخه یو بل خنجر را وویست او دهغه یو بل ملګرې یې هم زمکې ته را خملاوه ،د هغه زړه یې د خپل خنجر په واسطه دوه ټوټې کړې و. په دې توګه صاحب خان په یوه ځل دوه کسه د زمکې تل ته ورسول ، خو هلته پنځه نور لا پاته و. دوې پنځه واړو صاحب خان او دهغه پلار ملک سکا را محاصره کړل ، په دې وخت شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا په اندیښنو اوغمونو کې ډوبه شوه او دخپله ځایه نوره هم شاته ولاړه.

بیا هغوې پنځه واړو په یوه ځاې او یوه وار ددې پلار اوزوې پر خلاف حمله پیل کړه ، صاحب خان دهغوې درې کسان په خپله مخه کې تم کړل په داسې حال کې چې پلار یې د نورو پاته دوو کسانو سره لاس و ګریوان شو. تر ډیره وخته پورې ددوې تر منځ پوره جنګ روان و ، په دې وخت کې صاحب خان دهغوې درې کسانو څخه یو له منځه یوړ او د نورو دواړو سره په مقابله کې و نښت ، خو هغه د جنګ په دوران کې وکتل چې دهغه پلار چې ددو کسانو سره په مقابله کې دې د یوه په توره باندې زخمي شوې دې او دمقابلې توان یې له لاسه ورکړې دې. ددې دوو کسانو څخه یوه غوښتل د موقع نه ګټه پورته کړې او د شا له لورې په ملک سکا باندې حمله وکړی خو کله چې د صاحب خان سترګې هغې لورې ته و نښتې نو سمدستې یې پرې حمله وکړه اودهغه څټ یې هم له تنې پرې کړ. خو په دې وخت کې هغه پاته یوه کس په ملک سکا باندې داسې مرګونی ګذار وکړ چې ملک سکا یې تاب را نه وړ او له منځه ولاړ.

اوس نو صاحب خان ددرې نورو توره وهونکو د مقابلې له پاره په ډګر کې یواځې ولاړ و . هغه دخپل پلار په مړینه باندې د ډیر بدحال سره مخ شوې و ، بیا دهمدې غصې ، قهر او غضب په وخت کې صاحب خان مخته ورغې او په یوه ځل یې دهغوې درې واړه سره مقابله پیل کړه. تر ډیره وخته پورې صاحب خان د هغوې په مقابل کې په پوره میړانې سره و درید ان تر دې چې دهغې توره په یوه باندې را خلاصه شوه او هغه یې هم د زمکې تل ته ورساوه. اوس نو هلته د مقابلې له پاره یواځې دوه کسان هلته پاته و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغوې د يو بل ملګري د له منځه تللو سره سم دهغوې پاته دوه نور ملګري ډير انديښمن شول ، اوس نو دصاحب خان حوصله دپخوا په نسبت ډيره کلکه او هوډمنه وه ، په دې اساس يې د پخوا په نسبت خپله حمله نوره هم تيزه کړه . يو ځل هغه دهغوې دواړو توري په خپل ډال باندې تم کړې او بيا يې د سترګو په رپ کې خپله توره په يوه باندې را خلاصه کړه او هغه يې هم له منځه يوړ . اوس نو په مقابلې کې يواځې يو کس پاته شوې و ، خو هغه د تيښتې هڅه وکړه اما صاحب خان هغه تيښتې ته پرې نه ښود ، پر هغه يې هم د شا له اړخه حمله وکړه او دوه ځايه يې کړ .

د صاحب خان ددې کړچار په اساس هلته نژدې ولاړې شهزادګۍ ګنګا ډيره زياته خوشحاله وه ، دهغې په مخ کې لکه د ګلونو د پرپر کيو په څير خوشحاليو رقص اونڅا کوله . هغه مخته راغله او دصاحب خان تر څنګ و دريده ، او په خپل نرم او زړه وړونکې اواز سره يې ورته وويل :

صاحب خانه ! ددې بد اخلاقو د لاسو څخه دې زما عزت او عصمت خوندي کړ اوبيا دې هغوې ټول له منځه يوړل ، نو په دې ترتيب دې پر ما ډير زيات احسان وکړ . که چيرې زه د ټولې نړۍ شتمنی هم ستا په لمن کې ور واچوم نو بيا به هم ستا ددې احسان بدله پوره نه کړاې شم . صاحب خانه ! تا يواځې زما ځان نه بلکه زما پت ، ابرو او عزت دې هم خوندي کړ. ګوره صاحب خانه ! که چيرې په ژوند کې داسې کوم وخت او فرست په لاس راشي نو زه به ستا ددې احسان بدله ضرور درکړم .

صاحب خان د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو هيڅ ځواب ورنکړ . د خپل آس په لور ورغې ، هلته يې د زين سره تړلې تبر را پرانست ، زمکه يې پرې و کنله ، د زمکې په کنلو کې ورسره شهزادګۍ ګنګا هم مرسته وکړه ، کله چې زمکه په مناسبه توګه و کنل شوه نو بيا يې د خپل پلار جسد را واخست او په هغې کنل شوې ځاې کې کيښود او هملته يې خپل شهيد پلار دفن کړ . بيا هغه خپل آس ته راغې او دخپل پلار د آس واګې يې دهغې د زين سره و تړلې اوبيا يې غوښتل په خپل آس کينې خو تم شو او د شهزاګۍ ګنګا په لور يې و کتل او ورڅخه يې و پوښتل :

ګوره ګنګا ! ته څنګه ددې بد اخلاقو خلکو لاسو ته ورغلی ؟ اوس چيرته غواړې ولاړه شې ؟ شهزادګۍ ګنګا ورته په ځواب کې وويل :

ګو ره صاحب خانه ! ددې ځايه څو ميله اخوا زما پلار د څو عسکرې ډلګيو سره پړاو کړې دې . په اصل کې مونږ دغه ځاې ته د ښکار له پاره راغلی و . زما پلار هملته په پړاو کې پاته شوې خو زه د څو کسو ساتونکو سره يو ځاې د ښکار له پاره را ووتلم ، دلته يوه ځنګلي او زه زمونږ تر سترګو شوه ، ما خپل آس دهغې پسې ور و ځغلاوه ، زما ساتونکې هم له ما سره وو ، زه ددې غرنۍ او زې پسې ډيره زياته ولاړم ، زما ساتونکې اوزما سره زمانور ملګری او « زما خدمتګاره مور» ټول زما تر شا ، زما څخه لرې پاته شول . دغه ساتونکې چې دلته له منځه ولاړل زه ددوې سره يو ځاې ددې اوزې د ښکار له پاره راغلې وم ، په همدې ځاې کې دې بد اخلاقو او بد معاشانو پر مونږ باندې حمله وکړه چې دهمدې حملې په جريان کې تاسې هم را ورسيدئ ، زه ستا د راتلو په اساس د بې عزتۍ او بې عصمتۍ نه خوندي پاته شوم . اوس ته پر ما باندې يو بل احسان هم وکړه چې ما د خپل پلار د پړاو پورې ور ورسوه ، دهغې په دې خبره صاحب خان په خپل اس سپور شو او ورته يې وويل چې : را ځه ، زما سره يو ځاې راځه . شهزادګۍ ګنګا هم سمد ستې حرکت وکړ او په خپل اس سپره شوه او د صاحب خان سره يو ځاې روانه شوه .

هغوې دواړو خپل آسونه په منځنۍ توګه ځغلول ، لا تر اوسه پورې لږ مخته تللي و چې له يوه اړخه څه مسلمان ځوانان او يوه نجلۍ دهغه ځايه را ښکاره شول . دهغوې په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا صاحب خان ته وويل چې دا هغه ساتونکې دی چې د همدې غرنۍ اوزی (غرڅه) د ښکار په وخت کې زما تر شا پاته شوې وو . ددوې سره چې کومه نجلۍ ده هغه زما ذاتی وينځه (داسې اوما) ده . دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبره باندې صاحب خان په خندا سره د اوما په لور وکتل او ويې ويل: ګوره شهزاګۍ ګنګا ! تاته دا وما سره زما د ورپيژندلو اړتيا نه شته ، زه هغه ډيره ښه پيژنم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان په لور وکتل او ورڅخه يې وپوښتل:

صاحب خانه ! ته هغه څنګه او څه ډول پيژنې ؟ په همدې وخت کې د ګنګا وينځه اوما نژدې را ورسيده ، او ويې ويل:

زه به ووايم چې صاحب خان څه ډول او د کومه وخته راهيسې ما پيژني. ګوره شهزادګۍ ! کله به چې د ګيدړو د پوستکو د پلورلو له پاره صاحب خان د رهتاس ښار ته راته او ستا پلار جان ته به يې پوستکې ورکول او بيا به يې همليته د رهتاس په ښار کې قيام کاوه ، نو ډير وخت دا سې کيدل چې ستا پلار به دهغه د راغوښتلو له پاره زه هلته ور استولم. کله به چې هم صاحب خان رهتاس ښار ته راغې نو ده به هلته په يوه سراې کې قيام کاوه ، او ما به دهغه سراې څخه دې ستا پلار ته را وست. نو په دې اساس زه صاحب خان د ډيره وخته راهيسې پيژنم. د اوما د ځواب د اوريدو سره شهزادګۍ ډاډمنه شوه .صاحب خان لږ څه مخته ولاړ او څه فکر يې وکړ او بيا يې په ډيره عجيبه توګه شهزادګۍ ګنګا ته وکتل او ورته يې وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! که چيرې ته يې بده و نه ګڼې نو زه غواړم يوه خبره درته وکړم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ په ډير غور سره ورته وکتل او بيا يې ورته وويل: څه ويل غواړې ؟ هر څه چې وايې وې وايه.صاحب خان په ډيره نرمه ژبه ورته وويل:

ګوره شهزادګۍ ! زه ويريږم چې هسې نه چې زما د ژوند غمناکه قصه ، زما دغه د غربت او از ستا د قصر د ديوالونو سره ټکر نه شي او د جدايي د بل کړې او رپه څير د سوځيدو ښه اختيار نه کړي. خو هغه خبره چې زه يې درته د هر لالچ نه پرته کوم دهغې په کولو سره لږ څه ويره احساسوم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا دهغه حوصله ورکلکه کړه او ورته يې وويل چې ويريږه مه ، هر څه چې دې په زړه کې دې هغه ووايه. زه پرې نه خفه کيږم. د شهزادګۍ په دې خبره د صاحب خان حوصله ډيره شوه خو ورته يې وويل چې غواړم دا خبره درته په ځانته ځاې کې وکړم. شهزادګۍ ګنګا ورته په تيزو سترګو سره وکتل او بيا يې ترې و پوښتل چې ايا ته غواړې زما د اوما څخه يې هم پټه کړې ؟صاحب خان ورته وويل چې نه ! اوما کولې شي دا خبرې واوري ، ځکه چې زه پر هغې پوره باور او اعتماد لرم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا خپلو ساتونکو ته وويل چې: تاسې همدلته تم شئ زه د صاحب خان خبره اورم او وينم چې هغه څه وايي. په دې خبره يې خپل آس را تاو کړ او بيا يې صاحب خان ته مخ کړ او ورته يې وويلې: صاحب خانه اوس وايه ، ته ما ته څه وايې ؟صاحب خان ورته وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما دا ويل غوښتل چې تا ته ډاګيزه کړم چې زه د ډيره وخته راهيسې له تا سره مينه او محبت کوم او غواړم له تا سره واده وکړم. د صاحب خان د دې خبرو په واسطه د شهزادګۍ په سترګو او مخ کې د غضب او قهر نښې را څرګندې شوې او د سور اور په څير تکه سره و ګرزيده ، بيا يې حرکت وکړ او خپل ښي لاس يې پورته کړ او په پوره قوت سره يې د صاحب خان مخ ته راخلاص کړ او يوه کلکه څپيړه يې په مخ ورواهه. او بيا يې په خپل همدې قهرجن او از کې وويل:

تا څنګه جرئت کړې چې زما سره د مينې او محبت اظهار وکړې او يا دې زما سره د واده کولو فکر څنګه په مغزو کې را ګرځيدلې. تا څنګه جسارت وکړ چې وواېې چې زه ستا د وصال غوښتونکې يم . تا خپل حيثيت ته کتلې دي . ته د سپې په پيالۍ کې د اوبو څښونکې يو ککړ او ناولې انسان يې.

صاحب خانه ! هغه څه چې تا وويل ، نو تا دهغې د ويلو نه مخته بايد سل ځله فکر کړې وې چې زه د رهتاس د راجه هرکشن شهزادګۍ يم ، په دا سې حال کې چې ته يو معمولي انسان يې. ته د کوچياونو د يوې قبيلې څخه يې ، او بيا دهمدې کوچې قبيلې د سردار غلام يې ، تر څنګ يې په ځنګل کې ګيدړې را نيسې او بيا دهغې پوستکي پلورې او خپل ژوند پرې تيروې. ستا پلار هم همدا کار کاوه ، تاسو په خپلو اوږو باندې پوستکې باروئ او بيا د رهتاس په ښار کې يې پلورئ ، دا چې زما پلار تا ته اهميت درکوي هغه په دې خاطر چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له تاسې څخه پوستکي پيري ، ددې اخوا ستا زما سره او يا زما دپلار سره نور څه اړيکی شته ؟ که په راتلونکې کې دې په دې موضوع له ما رسره دداسي کومې خبرې کولو جرئت وکړ نو ياد ساته چې زه به خپلو ساتونکې ته حکم وکړم چې ستا څټ در پرې کړي .
اوس نو ددې ځايه ورک شه . نه زه ستا ملګرتوب غواړم او نه ستا شکل کتل . ددې خبرو سره سم شهزاد ګۍ ګنګا خپل آس را و ګرځاوه او د هغه ځايه ولاړه .
کله چې شهزادګۍ ګنګا دهغه ځايه څو قدمه مخته ولاړه نو اوما په ډېر ه پټه توګه صاحب خان ته وويل چې : ګوره صاحب خانه ! زما وروره ! تا ماته خور ويلی دی . او د يوې خور په څير زما احترام او درنښت کوی . که څه هم زه د رهتاس په محل کې وينځه او خدمتګاره يم خوبيا به هم ستا داورېې سره اوږه يو ځاې کوم او ستا له پاره به کار کوم . زه پوهيږم چې ته د ډيره وخته راهيسې شهزادګۍ ګنګا سره مينه کوې نو که بګوان وغواړې داسي يو وخت به راشي چې همدا ګنګا به ستا په پښو کې ولويږي ، صاحب خان ورته وويلې:
زما خورې اوما ! هسې ته يې واوره چې هغه وخت لرې نه دې، زه وړاند وينه کوم چې ډير ژر به هغه وخت راشي چې هغه الفاظ چې شهزادګۍ ګنګا زما پر خلاف وويل زه به هم همداسې الفاظ دهغې پر خلاف دهغې تر مخه ووايم . او کله چې هغه زما پښو ته را وغورزی نو ديوې سپې په څير به يې په لغته ووهم ، هغه وخت به ددې حال بيا د کتلو وی . دهغه په دې خبره اوما په ځواب کې وويل: واوره صاحب خانه !زما وروره ! زه اوس در څخه ځم ، هسې نه چې شهزادګۍ پر ما هم شک وکړي، اوس به زه دهغې په ټول کړچار باندې څارنه کوم او دهغې د هر حرکت څخه به د خپل ورور په واسطه تا خبروم . ته مه غمژن کيږه . ددې خبرې سره سم اوما دهغه ځايه ولاړه ، صاحب خان هم په خپل آس باندې پښه واړوله او دهغه ځايه د تللو په حال کې و چې شل پنځه ويشت وسله وال راغلل او صاحب خان ، اوما ، شهزادګۍ ګنګا او دهغوې ساتونکې يې ټول محاصره کړل . ددې حال په کتلو سره صاحب خان هم د اوما تر شا شا د شهزادګۍ ګنګا څنګ ته را نژدې شو ، بيا يې هغه محاصره کونکو وسله والو ځوانانو څخه و پوښتل: چې تاسې څوک ياست او څه غواړئ؟
دهغه په دې خبره د محاصره کونکو څخه يې يو کس وويل: ګوره صاحب خانه ! تا په ځنګل کې زمونږ څو کسه ملګری وژلي دی. ته خو پوهيږې چې د قتل سزا قتل دې . خوهغوې هم يو جرم کړې و نو په دې خاطر مونږ پر تاسې باندې حمله نه کوو. مونږ تاسې نيسو او دخپل اقا شيرشاه سورې دربار ته مو وړو . هغه هلته په جنوب کې له دې ځايه درې ميله لرې د خپلو عسکرو سره پړاو کړې دې . دهغوې په دې خبره صاحب خان وويل چې : دغه مخته په سپينو کاليو کې ملبسه نجلی د رهتاس د راجه چندر مل شهزادګۍ ده ، دهغې سره يې ساتونکې او خدمتګاره اوما هم ده . زه به په دې شرط له تاسې سره ځم چې تاسې هغوې ته د خپل منزل په لور د تللو اجازه ورکړئ ، بيا به زه له تاسې سره چيرې چې وغواړئ ولاړ شم . دهغه په دې خبره همغه کس يو ځل بيا وويل چې سهی ده چې هغوې خپل منزل ته تللې شي يو اځې ته له مونږ ه سره ولاړ شه . دهغه ددې خبرې سره سم صاحب خان چپ چاپ دهغوې سره روان شو ، په داسې حال کې چې شهزادګۍ ګنګا د خپلې خدمتګاری او ساتونکو سره يو ځاې دهغه ځايه خپل منزل په لور ولاړه .

۲

دلږ څه واټن وهلو وروسته شهزادګۍ ګنګا هغه ځای ته ورسيده چې دهغې پلار راجه هرکشن په کې دخپلو ساتونکو ډلو سره يو ځاې پړاو کړې و . هرکشن د خپل پړاو څخه را ووت او دخپلې لور ښه راغلاست يې وکړ . او په ډيره انديښنه يې تر ې و پوښتل:
زما لور جانې ! زما د سترګو تورې ! ته چيرې تللې وې ؟ ما خو څو کسه ساتونکې ستا سې د لټون له پاره در استولی و ، ما ته ډيره انديښنه را پيدا شوې وه ، دهغه په دې خبره ګنګا وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه دخپلو ساتونکو سره د ښکار له پاره ډیره لرې تللې وم او دا زما ډیره ستره بې عقلي او لویه غلطي وه. ددې وروسته ګنګا خپل پلار ته ټوله هغه قصه وویله چې پرې تیره شوې وه . او ورته یې ډاګیزه کړه چې څنګه او څه ډول په ځنګل کې یو شمیر بداخلاقه او بد معاشو خلکو پرې حمله وکړه او بیا صاحب خان را پیدا شو او دهغې ځان ، عزت او ابرو یې خوندی وساتله ، او بیا یې دخپل هغه سلوک څخه هم خبر کړ چې د صاحب خان سره یې کړې و ، او ټوله خبره یې ورته په ډیر تفصیل سره ټکې په ټکې وکړه.

دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د خبرو د اوېدو وروسته راجه هرکشن ډیر غمژن معلومیده ، لږ څه فکر یې وکړ او بیا یې خپلې لور ته وویل :

ګنګا لورې !تا د صاحب خان سره ښه رویه نه ده کړې. که چیرې هغه له تا سره د محبت او مینې څرګندونه کړې ده نو دهغه خو دا مطلب نه شو چې هغه کومه بده خبره کړې ده. هر چا ته دبل سره د خپلې مینی او محبت د څرګندولو حق ور په برخه دې. بې له شکه چې صاحب خان د کوچیانو د قبیلې دیوه سردار غلام دې ، دهمغه په خاطر ګیدړې ښکار کوی او بیا یې پوستکي باسې او په ځاې ځاې کې یې پلورې. ما ورسره هم دهمدې پوستکو په راکړې ورکړې کې پیژندګلوی پیدا کړې ده . ځکه چې زه دهغه څخه ددې پوستکو ستر پیرونکې یم. ددې ټولو خبرو سره بیا هم هغه یو ډیر میړنې ، زړه ور او بهادر ځوان دې نو په دې اساس دداسې چا څخه نفرت او کرکه کول نه شی کیداې. لورې !ته پوهیږې چې زه تل دهغه ډیر زیات درنښت او عزت کوم.اودهغه سره دخپلو زامنو په څیر سلوک کوم ، تا دهغه سره په داسې سلوک کولو هغه توهین او ذلیله کړې دې ، تر ټولو ستر ظلم داشوې دې چې هغه ستا عزت ، عصمت او ابرو خوندي کړه او ته یې دهغو بداخلاقو څخه وژغورلې اوپه پایلو کی یی هغه د شیرشاه سوري ساتونکو له ځانه سره یو ړ.او تا دهغه هیڅ مرسته و نه کړاې شوه . په دې وخت کې ته باید را مخته شوې واې اوهغو خلکو ته به دې ویلې واې چې دې انسان زما عزت ، ابرو او عصمت خوندی ساتلې دې نو تاسې به یې ولې نیسئ. خو ستا دخبرو نه څرګندیږی چې تا یوه خبره هم نه ده کړې اوهغه دې د شیرشاه سوری خلکو ته ورحواله کړ او ته ترې دی لورې ته راستنه شوې. په هر حال ته ارام وکړه ، زه به یې څه چاره وکړم.

ددې خبرو سره سم راجه هرکشن خپل څو ساتونکې را وبلل ، ساتونکې په یوه منډه راغلل ، هرکشن ورته وویل: په آسونو سپاره شئ اوهمدا اوس د صاحب خان د کوچی قبیلی په لورولاړ شئ ، هغوې همدلته نژدې په شرقی سیمو کې پراته دي ، ددې قبیلی سردار ته وواياست چې دهغې غلام صاحب خان د شیرشاه سوری خلکو نیولې دې نو دهغې د مر ستې له پاره ورشئ. اوس نو تاسو سمد ستی ورځئ او وخت مه ضایع کوئ. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکو حرکت وکړ په خپل آس سپاره شول اوهغو ته یی کمچینه ورکړه. په داسې حال کې چې راجه چندرمل دخپلې لور شهزادګۍ سره د خبرو له پاره بیرته خیمی ته ورستون شو .

۳

څه وخت چې د شیرشاه سوري وسله والو ځوانانو صاحب خان له ځانه سره وړ نو صاحب خان خپل آس د یوه عمرتیرې وګړې تر څنګ رانژدې کړ ، داسې معلومیده چې دا وګړې به دددې وسله والو ځوانانو سالار وي. هغه ته په را نزدې کیدو سره صاحب خان وویل:

زما مشره ! زه نه پوهیږم چې تاسې ما په کوم جرم په ګناه د شیرشاه دربار ته بوځئ ، او دا چې ما ته به هغه ددې نامعلومه جرم په اړه څه ډول سزا راکوی ، ماته څرګنده نه ده . خو زما د ډاډ او تسلی په خاطر ته ماته د شیرشاه او دهغه د پلرونو او نیکونو په اړه لږ څه معلومات را کړه. تر څو زه فکر وکړم چې هغه کار چې ما کړې دې دهغه له پاره به شیرشاه زما سره انصاف او عدل وکړی او که نه.

دشیرشاه دغه زوړ عسکر د صاحب خان په لور په ډیر غور سره وکتل اوبیا یې ورته وویل:

ګوره دوسته !زه به ستا دا غوښتنه ومنم او تاته به د شیرشاه د ژوند دحالاتو په اړه ټوله قصه واوروم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره ! په پخوا وختو کې سلطان بهلول لودي د جونپور د حکمران سره په پرلپسې کشمکشونو کې اخته و په دې اساس هغه د سليمان دغرونو اوسيدونکي افغانان په خپل فوځ کې استخدام کړل او بيا يې دهغوې ډيرې خلک دې لورې ته را واستول ، ترڅو دلته د اوسيدونکو افغانانو د نورو نسلونو سره ښې اړيکې جوړې کړي. په همدې خلکو کې د سور د قبيلې يو وګړې ابراهيم خان هم موجود و.

دا ابراهيم خان په خپله يو عسکر و خو د خپلو سترو خدمتونو او ميړانو په اساس په پرلپسې توګه په انعامونو او سترو رتبو باندې نازول کيده. ددې ابراهيم خان درې زامن و چې د يوه نوم يې حسن و . دې حسن څلور ودونه کړې و .دهغه لمړۍ ښځه افغانه او اخرى ښځه يې هندوه وه ، دافغانې ښځې څخه حسن دوه زامن درلودل چې د يوه نوم فريد خان او د بل نوم نظام خان و. همدا فريد خان بيا شيرشاه سورى وګرزيد. ترڅنګ يې دهغې هندوې ښځې څخه هم حسن خان دوه زامن درلودل چې د يوه نوم يې سليمان او دبل احمد و . حسن خان د دويمې او دريمې ښځې څخه هم څو بچيان درلودل چې په هغې ډله کې علي ، يوسف ، خرم او شادى خان هم شامل دي. خو ددې څلورو واړو څخه يې يو هم د يادونې وړ نه دې.

د حسن خان دغه هندوه ښځه په حقيقت کې يوه وينځه وه او څنګه يې چې غوښتل نو همغسې به يې خپله خبره سرته رسوله. د حسن خان تر ټولو مشر زوې فريد خان به ۱۴۸۸ زکال هوشيار پور ته نزدې په باجوړه نومې ځآې کې پيدا شوې و .

د فريد خان يعنې دشيرشاه نيکه ابراهيم خان لمړۍ پنجاب او بيا بنور ته وليږل شو . په هغه وخت کې په دې سيمه دجمال خان په نامه يو سړې حاکم و. هغه ابراهيم ته د هغه د خدمتونو او ميړانو په وياړ د بنور جاګير ورکړ. ابراهيم بيا په همدې ځاې کې وفات شو. د سکندر لودي په زمانه کې حسن خان جونپور ته بدل کړل شو ، په هغه وخت کې سکندر لودي خپل باغى ورور باربک ته چې هلته په جونپور کې حاکم و ماتې ورکړه . اوس نو سکندر لودى ته هلته داسې يو وګړې په کار و چې په پوره ديانت سره د باربک څارنه وکړاې شي . په دې خاطر هغه جمال خان د پنجاب په ځاې د جونپور والي و ټاکه. د پنجاب نه د جمال خان د بدليدو وروسته هلته حسن خان و ټاکل شو ، او هغه ته يې د سهسرام ، حاجي پور ، خواص پور او ټانډا سيمو مسؤليت هم ور وسپاره، ترڅنګ يې هغه ته ستر اعلى منصب هم ورکړ.

د جاګير د اخستلو وروسته حسن خان د خپلې لمړۍ ښځې اودهغې د دوو زامنو هر يو فريد خان او نظام خان څخه بلکل غافله شو ، ځکه دهغې کم عمره ځوانې اوښايسته هندوې ښځې حسن خان په پوره توګه په خپل موټې کې نيولې و .

په دې سره دحسن خان اړيکې د نورو اولادونو سره د مور ميرې په خير وګرزيدل. ځکه دهغې هندوې ښځې فريد خان دخپلو دوو زامنو سليمان او احمد خان بدترين دښمن ګڼه. د ميرنۍ مور او دپلار د سخت اوبد سلوک نه په تنګيدو سره فريد خان د سهسرام نه رخصت واخست او په جونپور کې يې د جمال خان څنګ ته پناه يوړه.

دکوره د تيښتې وروسته فريد خان د ډيرو سترو ستونزو او محروميتونو سره مخ شو . خو خپله حوصله يې له لاسه ورنکړه. هلته په جونپور کې ورته جمال خان پناه ورکړه خو هغه به ورته تل نصيحت کاوه چې بيرته د خپل پلار په لور ورستون شي . خو فريد خان د بيرته تللو څخه انکار کاوه او غوښتل يې هملته په جونپور کې خپل تعليم ته دوام ورکړي.

د فريد خان د کور نه د تللو وروسته ، حسن خان د خپلو خپلوانو او دوستانو له خوا ډير زيات بې ننګه شو . ټولو به ننګ ورکاوه چې هغه د يوې معمولې وينځې هندوې ښځې د اغيز لاندې راغې او خپل اولادى يې لاسه ورکړ.

حسن خان هم په خپل دغه کړچار باندې ډير پښيمانه شوې و ، په همدې خاطر يې د جونپور والي جمال خان ته پيغام وليږه چې په هغې کې يې ترې نه غوښتنه کړې وه چې فريد بيرته سهسرام ته را وليږى اوکه نه دلته به يې تعليم او تعلم نيمګړې پاته شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې جمال خان د حسن خان لیک فرید خان ته و ښود نو فرید خان کورته د بیرته ستیندو څخه انکار وکړ او ورته یې وویل چې دلته په جونپور کې دهغه د تعلیم لړۍ د سهسرام نه په ښه توګه مخته روانه ده. همغه و چې فرید خان هملته په جونپور کې د عربی ، فارسي ، او اسلامی علومو تعلیمات تر لاسه کړل او د خپلو ذهني وړتیاو په اساس ډیر مخته ولاړ.

دغه زوړ عسکر تر دې ځایه د څرګندونو وروسته لږ څه ساه واخسته، بیا یې تر لږه وخته پورې صاحب خان ته کتل او بیرته یې د خپلو خبرو لړۍ جاری و ساتله او ویې ویل:

واوره زما دوسته ! نه یوازې دا چې د فرید خان ډیر وخت د مذهبی علماو سره په بحثونو او خبرو کې تیر شوې بلکه په همغه وخت کې هغه د حرب د فن په لورې هم خاصه توجه کړې وه. د جونپور ادبي ، علمی ، او اسلامی ماحول د فرید خان په راتلونکې ژوند باندې پوره پوره اغیز کړې و.

په دغه وخت کې جونپور ته د هند شیرازه ویل کیدل ، او د لوی وچې (برې صغیر) زیات شمیر علماء هم دلته په جونپور کې اوسیدل.[1]

لاتر اوسه پورې فرید خان په ښوونه او روزنه کې مشغول و چې پلار یې د جونپور د والی جمال خان دربار ته راغي ، جمال خان حسن خان ډیر ملامت کړ چې دهغه د غفلت په اساس دهغه ډیر زحمت کش زوې دهغه د لاسو څخه ووت. جمال خان د فرید خان په تعریف کې وویل: چې د سور په ټوله قبیله کې به د فرید خان په څیر بل داسې ذهین ، زیرکه، او په خبره پوه ځوان پیدا نه شي ، ددې څخه به یوه ورځ ډیر ستر شخصیت جوړ یږي.

---

(1) دا هغه ځاې و چې د اکبر د نوې ایجاد کړل شوې الهی دین پرخلاف د مخالفت بیروغونه را پورته شول او د همدې ځایه یې د اکبر څخه وغوښتل شوه چې خپل تخت او تاج پریږدي. په پنځلسمه پیړۍ کې د جونپور روزنیزو مرکزونو خاص اهمیت درلود. او ددې ځای نوم به هم په ډیر درنښت سره اخستل کیده. فرید خان هم د ۱۴۹۵ څخه تر ۱۴۹۷ پورې په همدې تعلیمی ماحول کې زده کړې تر سره کړې دی او ډیر ژر یې په علمی کړیو کې نوم را پیدا کړ. همدغه درې کلن روزنیز وختونو د فرید خان په ژوند باندې ډیر ژور اغیز وکړ.

حسن خان نه یوازې د خپل زوې په اړه د غفلت په کولو سره پښیمانتیا ښووله ، ترڅنګ یې یو شمیر افغانانو مشرانو هم فرید خان مجبور کړ چې د خپل پلار د عزت او وقار په خاطر بیرته سهسرام ته ستون شي. کله چې د حسن خان او فرید خان تر منځ لیدنه وشوه ،نو دواړو پلار او زوې په ډیره مینه یو د بل سره روغبړ وکړ او دهغې وروسته فرید خان د خپل پلار سره د بیرته تللو له پاره راضی شو.

په بیرته را ستنیدو کې حسن خان خپل زوې فرید خان ته د خپل جاګیر د کنترولولو پوره واک ورکړ ، د ۱۴۹۷ نه تر ۱۵۱۸ پورې فرید خان خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کوله. دهغه د راتلو وروسته نه یوازې د جاګیر مالیه به وصولیده بلکه په هغې کې منظموالې هم را منځته شو.

فرید خان په دغه یوشتو کالو کې هیڅ ډول ظلم او تیرې و نه کړ، دخلکو سره یې ډیر ښه کړچار او سلوک کاوه ، فرید د جاګیر ټولو کار کونکو ته حکم کړې و چې هغوې دې د مالیې د تر لاسه کولو له پاره په دهقانانو باندې د ظلم او تیرې څخه لاس و نیسي ، هغه د لمړي ځل له پاره د دهقانانو څخه د مالیې د اخستلو له پاره (په نقدې او یا جنسې توګه) نوې لارې پیدا او قوانین یې ورته وټاکل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالیه د تولیداتو د په نظر کې نیولو په اساس ټاکل کیده ، خو کله به یې چې اندازه و ټاکل شوه نو بیا به دهغې په ترلاسه کولو کې هیڅ ډول غیږ نه کیده ، دهغه وخته چې فرید خان د حاجی پور، خواص پور او ډانډا د سیمو ولکه په لاس کې اخستې وه نو هلته په هغو پرګنیو کې یو انقلاب شانته راغلې و . دد هقانانو ډیره شمیره د هغه ملاتړې ګرزیدلې و ، ځکه چې هغه د هر وګړې سره انصاف کاوه ، د جاګیر نه یې د رشوت اخستونکو او بد سلوکه مامورینو جرړې وویستې ، قانون ماتونکې رشوت خواره او نا اهله مامورینو ته یې داسې سخته سزا و رکړه چې د نورو له پاره یې د عبرت درس و ګرځاوه ، دهمدې کارونو په اساس فرید خان په ولسونو کې ډیر زیات دقدرور وګرزید.

داسې ښکاري چې دفرید خان ستونزې او مشکلات پای ته نه وو رسیدلي ، ځکه کله چې فرید خان په خلکو ډیر زیات منلې وګرزید نو دهغه میریزه هندوه مور ورته په اور کې سوځیدله ، هغې د جاګیر څخه د فرید خان د بیلتون او دهغه په ځای د خپل زوې سلیمان د ټاکلو له پاره په حسن خان باندې ډیر زیات فشار راوست.

حسن خان تر یوه وخته پورې خپله هندوه ښځه په اخوا دیخوا خبرو او وعدو باندې غولوله ، خو هغې ښځې داسې حالات را پیدا کړل چې حسن خان یې مجبور کړ تر څو فرید خان د جاګیر د نظام د کنترول څخه بیرون کړي . ددې کار له پاره حسن خان دڅه بهانې دپیدا کیدو په لټه کې شو .

هغه د هرې لوې هڅه وکړه چې د خلکو څخه څوک د فرید پر خلاف کوم شکایت وکړی نو دهمغې په بنسټ به هغه فرید د جاګیر څخه لرې کړی. خو د جاګیر یو کوچنی ماشوم هم د فرید په خلاف دخپلې ژبې پرانستو ته چمتو نه و .

ددې ناکامیو نه وروسته حسن خان دفرید خان محاسبه کول پیل کړل ، خو په دې لړ کې هم هغه د ناکامۍ سره مخ شو . فرید خان یو ذهین وګړی و او د خپل پلار په ارادو باندې ښه خبرو . هغه خپل پلار حسن خان ته یو لیک ور ولیږه چې په کې یې ورته لیکلي و :

«تر هغې چې ستا پر ما باور او اعتماد و نو ما د جاګیر انتظام په ډیره ښه او غوره توګه مخته یوړ. خو اوس زه دا باور پای ته رسیدلې وینم ، نو په دې خاطر زه په خپله غواړم ددې مسؤلیت نه ځان په څنګ کړم. ځکه زه نه غواړم چې ته غمژن او خفه واوسې. هر چاته چې ته غواړې دا مسؤلیت ور سپارلې شې»

حسن خان د فرید خان ددې سلوک څخه ډیر زیات اغیزمن شو . بیا یې ځواب ورکړ چې: زه منم چې ته نه یواځې زما په اولادونو کې بلکه زما په ټوله کورنۍ کې ذهین او د پوره پوهې خاوند او عزتمند یې. زه په دې پوهیږم چې هغه کار چې تا کړې هغه سلیمان او احمد دواړه هم نه شي کولې ، بلکه د هغوې په لاسو کې د جاګیر د انتظام ورکول ستا په ټولو کارونو د اوبو د تویولو په څیر دی. خو زما مجبوری داده چې ستا میریزې مور ماته زما ژوند د جهنم اور ګرځولې دې. شونې ده چې ستا د بیلتون په اساس به هغه ډاډمنه شی او په پاته ژوند کې به راته د ساه اخستلو فرصت راکړی.

اوس نو فرید خان ته یو ځل بیا د پلار دکوره رخصت اخستل ور په غاړه شول. په دې اړه د افغان امیرینو او خلکو له اړخه په حسن خان باندې سخت احتجاج وکړل شو خو حسن خان هغوې ته ددې ډاډ ورکاوه چې د هغه د ژوند وروسته به همدا فرید ددې ټول جاګیر وارث وی.خو افغان امیران د حسن خان ددې خبرو څخه ډاډ من نه وو.

دغه زوړ عسکر تر دې ځایه خبرې وکړې ، یو ځل یې اوږده ساه واخسته او بیا یې دخبرو لړۍ جارې وساتله او ویې ویل:

ویل کیږی چې دا هندوه ښځه دحسن خان ښځه نه وه بلکه دهغه ساتلې محبوبه وه . او په همدې حیثیت سره یې خپل ټول ژوند دحسن خان تر څنګ تیر کړ. د جاګیر څخه د ویستلو له پاره یې د فرید خان پر خلاف زیاتې نفسیاتې حربې استعمال کړې. دهغې هغه اخری

(c) ketabton.com: The Digital Library

حربه چې کارې ثابته شوه هغه داوه چې هغې د حسن خان سره تر هغه وخته پورې د يو ځاې ځملاستو څخه انکار وکړ تر څو چې فريدخان د جاګير څخه بې واکه شوې نه و ، او دهغه په ځاې دهغه دواړه زامن سليمان او احمد نه وټاکل شوی.

فريدخان دد ې حالت څخه ډير زيات و زوريد ، او يو ځل بيا يی دخپل پلار کورته خداې پاماني وويله ،او اګرې ته ولاړ ، هلته د سلطان ابراهيم لودي دربارته ورغې خو ابراهيم لودی دهغه دا غوښتنه چې د سهسرام جاګير دې بيرته ورته حواله کړل شي و نه منله ، په اصل کې سلطان ابراهيم لودی فريد خان د خپل پلار نا شکره او نافرمانه زوې ګانه نو په دې خاطر يی د فريدخان د غوښتنې دمنلو څخه په ډاګه انکار وکړ.

فريد يو ځل بيا په ځانته ځان د خپل راتلونکې دښه کولو له پاره په هلو ځلو کې را ونغښت او د دولت خان په لور يی مخه کړه. دولت خان دد ې نه مخته په اګره کې د يو ستر جاګير خاوند او په اعلی منصب باندې فايز و ، بيا وروسته د پنجاب والی و ټاکل شو . همدې دولت خان بابر ته په هندوستان د حملی کولو پيغام او بلنه ورکړې وه ، فريدخان د حالاتو د څرنګوالې وروسته د دولت خان لورې ته روغې اودهغه سره يی خپل اړيکی ټينګ کړل او بيا همدا اړيکی ددوې تر منځ په خپل منځې دوستۍ باندې تبديل شول.

دولت خان لودی هم ابراهيم لودی ته مشوره ورکړه چې هغه دې دفريدخان سره کومک وکړی خو پادشاه دې لورې ته هيڅ توجه و نه کړه ، نو په دې خاطر فريد خان هملته په پنجاب کې د دولت خان سره پاته شو .

په ۱۵۲۵ ز کال کې دفريدخان پلار حسن خان ومړ ، په همدې وخت کې دولت خان ابراهيم لودي ته سپارښتنه وکړه چې فريدخان د حسن خان د جاګير وارث وګرځوي ، هغه هم د فريدخان د وراثت په اړه يو شاهی فرمان جاری کړ او په دې توګه فريدخان د خپلو ميرنيزو ورونو سليمان او احمد سره دښمن وګرزيد.

کله چې فريدخان دخپل پلار حسن خان د جاګير د ولکې له پاره سهسرام ته روان شو نو دهغه ناسکه ورور سليمان د جنګ جګړې پرته دهغه ځايه و تښتيد او ديوه افغان سردار ، سرادر محمدخان سور خواته ورغې او هملته يی پناه واخسته ، نومورې د پرګنه جويند خاوند و ، هغه بيا دهمدې سردار سره يو ځاې شو او د خپل ناسکه ورور فريد پر خلاف يی سازشو نه پيل کړل.

محمد خان سور دد ې وخت نه ډيره ګټه پورته کړه ځکه هغه د پخوا څخه د فريدخان دپلار حسن خان سره تربګنې درلوده نو په دې اساس خوشحاله وه چې د حسن خان د زامنو تر منځ دښمنۍ ته نوره هم هوا ورکړې او په دې توګه دواړه ډلې را کمزورې کړې ، احمدخان په فريدخان باندې فشار راوست چې دخپل پلار حسن خان جاګير د ورونو تر منځ وويشي ، خو فريد ورته ويل چې هغه خو سليمان او احمد خپل ورونه ګڼی او په جاګيرکې هغوې ته خپله برخه هم ورکوی خو هغوې ته به د جاګير په انتظامی امورو کې د مداخلی حق نه ورکوي ، ځکه چې دټول جاګير نظم ونسق د پادشاه له اړخه همده ته ور سپارل شوي دي. هماغه و چې سردرامحمد خان سليمان را و ګماره تر څو په فريدخان باندې حمله وکړي ، فريدخان په دې پوهيده چې شايد هغه و نه توانيږي په يواځې ځان دخپل ورور مقابله وکړي نو دخپل ځان د ځواکمن کيدو په خاطر يی د بهارد والی بهار خان څخه مرسته وغوښتله.

په همدې وختو کې بابر په هندوستان باندې ستره حمله وکړه ، او فريد د ابراهيم لودی او بابر تر منځ د جنګ دپايلو په انتظار کې کيناست. په ۱۵۲۵ ز کال د پاني پت په ميدان کې د بابر او ابراهيم لودی د عسکرو تر منځ سخت خونړې جنګ وشو ، فريد دد ې حالت په کتلو سره غلی او څارونکې ناست و . په حقيقت کې فريد فکر کاوه چې که چيرې د بابر په مقابله کې ابراهيم لودي برې تر لاسه کړې نو هغه به په ډاډمنه توګه د بهارد والی بهار خان څخه مرسته واخلی او په دې ترتيب به خپل ورور سليمان او دخپل پلار پخوانی دښمن سردار محمد خان ته ماتې ورکړې. او که چيرې په جنګ کې بابر بريمند را ووت نو هغه به فريد دخپلو پرګنو دحاکم په څير و مني .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځایه د خبرو وروسته د شیرشاه سوری هغه زوړ عسکر لږ څه په خبرو کې تم شو ، ساه یې واخسته ، غاړه یې تازه کړه او بیا یې د خبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل :

ګوره صاحب خانه ! د پانې پت په میدان کې ابراهیم لودی د بابر نه ماتې وخوړه او هغه پخپله هم هملته د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړ ، د پانې پت په پریکونکې جنګ کې په هندوستان باندې د افغانانو د حاکمیت دریو نیم سوه کلن دوران پای ته ورسید او ددې لوېې وچې د سلطنت واکمنی مغلو ته تر لاسه شوه. ابراهیم لودی ته د ماتې ورکولو وروسته د بهار والی بهار خان پرته له ځنډه د سلطان لقب ځانته خپل کړ او په خپل نوم یې سیکې جارې کړې او خطبه یې هم په خپل نوم و ویله.

په دې ورځو کې فرید خان هملته د بهار د حاکم بهار خان تر څنګ اوسیده ، یوه ورځ هغه د بهار خان سره یو ځای د ښکار کولو په نیت ووت نو فرید خان د یوه زمرې سره مقابله وکړه او هغه یې په خپله توره دوه ټوټې کړ نو د همغې ورځې را هیسې بهار خان هغه ته د شیرخان لقب ورکړ او تر څنګ یې د خپل زوې جلال خان استاد هم و ټاکه.

د بهار خان د موافقې سره سم شیرخان د سهسرام په لور وخوزید ، د سهسرام د جاګیر انتظام په دې وخت کې د هغه د خپل حقیقی ورور نظام خان په لاسو کې و. خو بیا هم د شیرخان بسپنې ته یې اړتیا درلوده ،

سردار محمد خان چې د فرید خان او د هغه د پلار حسن خان سره یې پخوانۍ دښمنې وه ، د افغانانو د لوهانی قبیلې څخه و. د هغه د همدې قبیلې پورې اړوندو زیاتو افسرانو او درباریانو شیرخان ته د یوه قومی او ولسي ځواکمن شخصیت په څیر د کتلو زغم نه درلود. په دې وختو کې د بهار څخه د فرید خان د تللو وروسته سردار محمد خان د فرید خان په خلاف د بهار د را پورته کولو کار پیل کړ . او د هغه په لاسو یې دا فرمان جاری کړ چې شیرخان دې د خپل پلار جاګیر د خپلو ورونو تر منځ برابر وویشي ، او هغوې ته دې خپله برخه ورکړي. هغه نه یوازې دا فرمان ترې واخست بلکه خپل ځان یې هم د هغوې د منځګړي په څیر و ټاکه.

د همدې حالاتو د نزاکت په اساس شیرخان او د هغه ورور نظام خان د مانک پور د صوبدار جنید برلاس سره اړیکی پیدا کړل. جنید برلاس د بابر د ډیرو ښو عسکری قومندانانو څخه و. شیرخان په خپله هلته ورغې او د هغه سره یې ژمنه وکړه چې د خپلو پرګنیو د تر لاسه کولو وروسته به هغوې ددوې اطاعت کولو ته تیارې کړې. د مانک پور صوبدار د شیرخان دا رایه ومنله ، ځکه چې په دې توګه هغه د بابر سره یوه ځواکمن او په معامله پوه ملګرې ور زیات کړې و.

همغه و چې شیرخان ته یې فوځ ورکړ ، شیرخان هم د ځنډ پرته د جنګ اعلان وکړ او د خپلو پرګنو نه علاوه یې په یو شمیر نورو پرګنو باندې هم د فوځ په کومک سره ولکه وکړه. د هغې وروسته یې په سردار محمد خان سور باندې هم حمله وکړه او ان تر دې چې د هغه د سلطنت مرکز جوېند پورې ورسید. سردار محمد خان د رهتاس په غرونو کې پناه واخسته ، کله چې شیرخان په جوېند باندې ولکه کلکه کړه نو سردار محمد خان ته یې پیغام ولیږه چې متن یې دا سې و :

« یو وخت ستا او زما د پلار تر منځ ډیرې ښې اړیکې وې په دې خاطر ته زمونږ مشر او سپین ږیرې هم یې. زه هیڅکله هم دا نه شم زغملې چې یو عزتمند افغان سردار دې د پردیو په پناه کې واوسي ، ته بیرته را ستون شه تر څو ستا سیمی بیرته تا ته وسپارم او زه تاته د ډیر نیک سلوک په اړه ډاډ درکوم» د شیرخان په ډاډ ګیرنه سردار محمد خان بیرته را ستون شو ، شیرخان هم په خپله ژمنه وفا وکړه او د هغه ټولې سیمی یې بیرته هغه ته په لاس کړې. ددې وروسته سردار محمد خان هم د شیرخان ددې نیک سلوک څخه ډیر زیات اغیزمن شو او بیا یې هیڅکله هم د هغه پر خلاف سازش و نه کړ او د عمر تر اخره یې ورسره ډیر ښه اړیکی وساتل.

ددې سوبې وروسته شیرخان نه یوازې په مانک پور کې د بابر د والی برلاس وفادار پاته شو بلکه په مختلفو وختونو کې به یې یو بل ته تحفی او تحایف هم ورلیږل ، د شیرخان د بریاو په اساس ډیر شمیر افغانانو د هغه په دربار کې ماموریتونه پیل کړل ، د سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدخان سور دبیرته راغوښتلو څخه هم دشیرخان مقصد د افغانانو دخورو ورو ځواکونو را یوځاې کول و. وروسته بیا شیرخان د جنید برلاس شکریه وکړه او اګرې ته ولاړ اوهلته یې د بابر سره وکتل. بابر په همغه لمړۍ لیدنه کې د شیرخان دوړتیا و اندازه واخسته اوبیا یې خپل سالار جنید ته وویل:

مونږدديٌ ځوان افغان په تندي باندې د تاج نښې احساسوو. مونږ ددې نه مخته دهیڅا په تندې باندې داسې نښې نښانې نه دې کتلې. نو په دې خاطر به ددې ځوان کلکه څارنه کوئ،

بابر د شیرخان دنیولو او بندي کولو خواهش هم درلود. خو د جنید برلاس په مشوره یې ددې کاره لاس واخست. ځکه چې د بابر د داسې اقدام څخه نه یوازې د حالاتو د خرابید و اندیښنه موجوده وه بلکه شاهی اقدار هم ترنیوکو لاندې راتلل. ځکه په دې وخت کې شیرخان د شاهی میلمه په څیر هلته په اګره کې اوسیده.

په هر حال شیرخان په موقتی توګه د بابر ماموریت اختیار کړ. خو په حقیقت کې د هغه مقصد د بابر ملازمت نه و بلکه غوښتل یې د هغه دحکومت د انتظام او انصرام په اړه مطالعه وکړي. ددې ترڅنګ شیرخان په داسې وسایلو باندې هم غور کولاې شو چې دهغې په خپلولو سره بابر بیرته دهندوستان څخه وکاږي.

شیرخان ددهلی د فوځی مهم له پاره د بابر سره یوځاې ولاړ. خو هغه په خپله اړه د بابر په بدل شوې آند باندې ښه پوهیده، په دې اساس هغه دې فکر کولو ته اړشوی وچې دا و انګیرې چې ددې دوستې د بابر او د هغه د والی جنید سره ترکومه ځایه تللې شي. په هرصورت دهغوې سره د دښمنۍ د اخستلو مخته ورته دا اړینه شوه چې دخپل ځان له پاره مخلص ملګری را پیدا کړي ترڅو د اړتیاو په وخت کې یې په کار راشي.

په دې توګه شیرخان د جنید برلاس سره د لیدو پرته د بابر څخه ولاړ. خو وروسته یې د یوه لیک په واسطه د جنید څخه بښنه و غوښته. او ورته یې ولیکل چې په جاګیر کې خلکو ته د ستونزو د راپیدا کیدو په خاطر هلته دهغه ورتلل ډیر زیات اړین شوي و. په دې ترتیب شیرخان د دې ځایه ووت او په سهسرام کې خپل جاګیر ته بیرته ورستون شو.

تردې ځایه دغه زوړ سپاهی یو ځل بیا دمه وکړه او بیا یې صاحب خان ته د شیرشاه سوری د حالاتو په اړه وویل:

صاحب خانه واوره ! دلته د بابر دلاسه د شیرشاه سورې د راتښتیدویو علت دا هم ویل شوې چې ویل کیږي چې یوه ورځ په یوې میلمستیا کې د بابر په شتون کې شیرخان ته دخوراک له پاره په طشتری کې ماهی ورکړل شو. شیرخان ددې ډول خوراک سره بلدتیا نه درلوده هغه سمدستې دخپل خنجر په خوکه هغه پرې کړ او ویې خوړ. بابر دا هرڅه کتل. هغه خپل وزیر میر خلیفه هم دې لورې ته متوجه کړ او ورته یې وویل چې ما ډیر ستر او عالی مرتبه افغانان کتلې دي خو تر اوسه پورې هیڅ افغان دومره نه یم اغیزمن کړې.

بابر خپل وزیر میرخلیفه ته دا تاکید هم وکړ چې هغه دې شیرخان په پرلپسې توګه د خپلې څارنې لاندې و نیسي، خو میرخلیفه د شیرخان له اړخه بابرته ډاډ ورکړ چې شیرخان یو ډیر نیک طبعه انسان دې او ترڅنګ یې دهغه د ملګرو شمیره هم دومره ډیره نه ده چې دهغه د اړخه کوم ګواښ را پیدا شي.

شیرخان دغو پس پسکو ته متوجه کیږی او په فکر کې لویږی، بیرته خپلې خیمی ته را ځی او دخپلو ملګرو سره سلا کوي او په پټه خوله دهغه ځایه تښتی. بابر ته په خپلې غونډۍ کې د شیرخان د نه موجودیت احساس کیږی نو هغه د شیرخان د را بللو له پاره خلک ور استوی خو کله چې ورته څرګندیږی چې شیرخان له دې ځایه وتلې دې نو د خپل وزیر میرخلیفه څخه ناراضه کیږی.

ویل کیږی چې شیرخان بیرته سهسرام ته را ستون شو او د جنید برلاس دربارته ډیرې قیمتی تحفی او سوغاتونه ورلیږل تر څو د خپلې غیر حاضرۍ له پاره بهانه وړاندې کړي. په همدې وخت کې هغه ته دا خیال او فکر را پیدا کیږی چې: نه خو ماته په مغلو باندې باور او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعتبار پاته شوې دې او نه زه په دې مغلو باندې اعتمار او باور کولې شم ، اوس نو د وخت او حالاتو غوښتنه داده چې زه بيرته د بهار د حکمران بهار خان په لور ولاړ شم.

تر دې ځايه د شيرخان هغه زوړ عسکر صاحب خان ته قصه واوروله او بيا يې ورپسې وويل:

صاحب خانه ! شيرخان غوښتل چې يو ځل بيا د بهار خان سره خپل اړيکې ټينګ کړي ، خو هغه ته دا هم څرګنده وه چې د بابر په ملازمت کې د ورګډيدو وروسته به بهار خان د هغه مخالف ګرزيدلې وي ، دبله اړخه سردار محمد خان هم هڅه کوله چې د سهسرام څخه د شيرخان د ورور نظام خان د بيرون کولو له پاره د بهار خان څخه اجازه واخلي.

په همدې ستونزمنو حالاتو کې شيرخان د افغانانو د منظمولو هڅې پيل کړې ، ددې مقصد له پاره هغه يو ځل بيا د بهار خان دربار ته ورغې، هغه هم شيرخان ته ښه راغلاست ووايه ، او يو ځل بيا يې د خپل زوې جلال خان استاد و ټاکه ، لږه موده وروسته بهار خان وفات شو خو د هغه زوې جلال خان د کم عمر خاوند وې. نو د هغې مور د جلال خان د نګرانې په توګه په کار پيل وکړ او شيرخان يې همغسې د خپل زوې استاد پريښود.

په دې توګه په ۱۵۲۸ د زکال کې شيرخان ته د خپلو ټولو ځواکونو د راټولولو ډيره ښه موقع په لاس ورغله ، د جلال خان د مور د مړينې نه وروسته د شيرخان لاس نور هم غښتلې شو . ځکه چې جلال خان يو اځې په نامه حاکم و په داسې حال کې چې د بهار حکمرانې عملا د شيرخان په لاسو کې وه . شيرخان د افغانانو د ځواکونو په راټولولو کې خپلې هڅې ګړندی کړې خو هغه ته تر ټولو لويه ستونزه داوه چې پخپله د شيرخان د ورځ په ورځ ځواکمن کيدو په اساس ډير افغانان د هغه مخالف شوې و . د شيرخان فکر دا و چې تر هغې چې بهار او بنګال د بابر پر خلاف يو متحده محاذ را منځته نه کړي نو د دواړو ژوندې پاته کيدل شونی نه دې .

د بله اړخه په دې ورځو کې د بنګال حاکم سلطان محمود و ، چې سرحدونه يې د بهار سره يو ځای شوې و . پخپله سلطان محمود شيرخان ته په ښو سترګو نه کتل ، هسې خو د هغه سترګې د بهار په نيولو باندې نښتې وې او غوښتل يې چې د بهار د اصلي حکمران جلال خان د کوچنيوالي څخه ګټه پورته کړي او بهار د خپلې ولکې لاندې راولړي خو هغه د شيرخان او د هغه د وړتياو اندازه نه وه کړې.

په همدې وختو کې د بنګال حکمران سلطان محمود په بهار باندې يرغل وکړ خو د سخت زيان سره مخ شو . شيرخان د يوه ډير ستر ځواک سره د هغه مقابله وکړه او د ډير بد شکست سره يې مخامخ کړ . هغه د بهار د فتحه کولو په ځای خپل اسونه ، فيلان ، وسلې او ډيرې خزانې هم له لاسه ورکړې . د جنګ نه مخته شيرخان د سلطان محمود سپه سالار قطب خان ته همدا مشوره ورکړې وه چې د جنګ په ځاې دې د سولې لاره خپله کړل شي او د شير خان سره يو ځاې دې د مغلو په خلاف يو محاذ پرانيزي. خو قطب خان هغه د شيرخان کمزورتيا و ګڼله ، په پايلو کې يې جنګ را منځته شو او د بنګال حکمران سلطان محمود او د هغه سپه سالار قطب خان د بدې ماتې سره مخ شول.

په همدې وخت کې د بهار د ځوان حکمران جلال په دربار کې هم د شيرخان په خلاف مخالفتونه زيات شول او د سازشونو جال په خپريدو شو ، په دې لړ کې د شيرخان مخالفو افغانانو جلال خان هم د خپله ځانه سره ملګرې کړ . جلال خان ته يې شک ورواچاوه چې که چيرې شيرخان د خپلې مخې لرې نه کړې نو يوه ورځ به هغه په خپله په بهار باندې ولکه وکړي.

همغه و چې جلال خان د څو کسو سره يو ځاې د شيرخان د وژلو پلان جوړ کړ خو شيرخان ته ددې پلان په اړه لا د مخه خبر ورکړل شوې و ، خو کله چې جلال خان په خپل پلان کې ناکامه شو نو هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره خبره جوړه کړه ، ان تر دې چې لږه موده وروسته يې د هغه اطاعت هم ومانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال د حکمران له پاره ددې نه بله ښه موقع او فرصت نه شو تر لاسه کيداې. ددې ترڅنګ د شيرخان په دښمنۍ کې جلال خان ددې فکر هم و نه کړ چې هغه د خپلو هغو دښمنانو په خولو کې ورغورزي چې پخوا تردې يې د هغه د حکمرانۍ د ړنګولو له پاره پرې فوځې يرغل هم کړې و.

په حقيقت کې شيرخان د بهار د حاکم د وفادارۍ شعار له ځانه سره درلود، ځکه که هغه غوښتلې نو هغه وخت چې د بهار حاکم جلال خان ډير کوچنی و او د مور او پلار دواړو د مړينې وروسته د همدې شيرخان تر سيورې لاندې را لويده، نو په همغه وخت کې شيرخان کولې شول چې په ډيره آسانۍ سره په بهار باندې ولکه وکړي. خو جلال خان د خپلو چاپلوسو درباريانو په خبرو کې راګير شو او د خپلې بې تجربګۍ په اساس يې د شيرخان سره دښمنۍ را واخسته، شيرخان هم د جلال خان ددې رويې او سلوک څخه سخت خوا بدې شو او دربار يې پريښود او د سهسرام په لور بيرته ور ستون شو. د شيرخان بدبختي دا وه چې د بهار او بنګال دواړو حکمرانانو هغه ته د شک په سترګو کتل او پرته د کومه دليله د هغه دښمنان ګرزيدلې و.

د شيرخان د بيرته ستنيدو نه وروسته د بهار حکمران ځوان جلال خان خپل فوځونه د بنګال د حکمران سلطان محمود په فوځونو کې ور ګډ کړل. او ترڅنګ يې بنګال او بهار يو رياست وګرځاوه، او په دې توګه په بهار کې د جلال خان حکمرانی په خپله له منځه ولاړه.

شيرخان په دې کار باندې ډير خوشحاله و، ځکه هغه فکر کاوه چې ددې اقدام نه وروسته به د بهار او بنګال د فوځونو تر منځ اختلافات په خپله له منځه ولاړشي او اوس به هغه په ډيره ساده توګه د جلال خان په يو شمير سيمو باندې ولکه پيدا کړي، ددې کار له پاره شيرخان نور کسان هم په خپل فوځ کې را يوځاې کړل او د بنګال پر خلاف يې د جنګ تيارې پيل کړ.

د بنګال حکمران هم د شيرخان څخه د پخوانې جنګ د بدلې داخستو په خاطر د شيرخان په خلاف خپل فوځونه ور وليږل. شيرخان په دې پوهيده چې د بنګال د فوځ په مقابل کې د هغه د فوځونو شميره ډير ه کمه ده. نو په دې خاطر يې په حملې کولو کې د لمړيتوب څخه ځان و ژغوره.

شيرخان غوښتل چې د جنګ د پيلامې نه وروسته په دښمن باندې داسې ګذار وکړي چې د بنګال څخه د نورو تازه فوځونو د راتلو دمخه د هغوې جرړې همدلته وباسي. هغه همداسې هم وکړل. دښمن پرې حمله وکړه نو شيرخان تر ټولو لمړۍ د دښمن پياده فوځ د هغوې د توپ خانې او فيلانو سره يو ځاې شاته و تمباوه، او د هغې وروسته د شيرخان فوځ په هغو خاصو فوځي قطعاتو باندې ور پريوت

په دې جنګ کې د بنګال د فوځ قوممندان ابراهيم هم ووژل شو. او په دې توګه په ۱۵۲۸ ز کال کې شيرخان ته د بنګال د حکمران پر خلاف دويمهستره کاميابي ور په برخه شوه. جلال خان په ډيرو ستونزو سره بنګال ته ورسيد خو د بنګال خزانه او د فيلانو توپخانه هر څه د شيرخان په لاسو کې ورغلې وو، په دې ترتيب د بنګال او بهار د متحده فوځ د ماتېدو وروسته شيرخان د بهار حکمران و ګرزيد.

ددې ستر برې نه څو ورځې وروسته شيرخان د چنار د کلا په لور ور وخوزيد، دا کلا د تاج خان د مړينې نه وروسته د هغه د کمرعمره ښځې ملکې لاډو په ملکيت او څارنه کې وه. شيرخان هلته د جنګ کولو په ځاې لاډو ته د واده کولو پيغام ور وليږه او هغې هم دا پيغام و مانه، په دې توګه د چنار کلا او د هغې ځاې خزانه د هر څه سره د شيرخا ن په لاسو کې ورغله، د همدې دولت او شتمنۍ د تر لاسه کولو وروسته د شيرخان اثر ورسوخ ډير زيات شو او هم يې په وسايلو کې زبردست ډيرښت راغې.

ددې وروسته شيرخان د هند په لويه وچه کې د افغانانو د ځواک د رايوځاې کولو له پاره شپه او ورځ يوه کړه، تر څنګ يې د خلکو عامه ګټو ته توجه وکړه تر څو ددې لارې د عوامو وفادارۍ ډيره او په راتلونکې کې د هغه له پاره په کار راشي. هغه د ټولو سوبه شوو سيمو انتظام هم ډير بهتر وګرځاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځایه د خبرو وروسته دشیرشاه زوړ عسکر خپله سپرلۍ ددمې په خاطر و دروله ، بیا یې دوباره خپل اس ته پونده ورکړه او نور یې هم ګړندې کړ. بیا یې صاحب خان ته وویل:

ګوره صاحب خانه ! ددومره اوږده جدوجهد نه وروسته شیرخان ته څه ستونزې هم را ولاړې شوې. هغه خو غوښتل چې د خپل سلطنت پولې نورې هم و غځوی ، او لا تر اوسه یې همدا پلان په فکر کې و چې د ابراهیم لودی ورور محمود لودی شیرخان خپل ځان ته ور وغوښت ، د ابراهیم لودی ورور محمود لودی په پانې پت کې د بابر په لاسو دخپل ورور ابراهیم د ماتې وروسته د سنګرام سینګ لورې ته تېښتیدلې و. بیا یې هملته پناه واخسته او بیا یې د کنوه په جنګ کې دهغه سره یو ځای برخه هم واخسته ، دهغې نه وروسته تر یوې مودې پورې په چتوړ کې اوسیده خو دهغې وروسته د لودې دربار د سلاکارانو د سلا په اساس یې راجپوتانه پرېښوده او بیرته را ستون شو او پټنه یې خپل مرکز وټاکه.

په شیرخان باندې د محمود لودي دومره زیات احسانات و چې شیرخان دهغه د بلنې څخه انکار و نه شو کړای. همدا راز د محمود لودې د وربللو څخه د نه انکار کولو یو بل علت دا هم و چې محمود خان لودی هم افغان و او شیرخان د افغانانو د را ټولولو او یو ځای کیدو له پاره شپه او ورځ کار کاوه ، نو که چیرې هغه د محمود لودی د وربللو په خاطر هلته نه وې ورغلې نو بیا خو د افغانانو د اتحاد او یووالی د هغه شعار خلاف کار و چې شیرخان د یوې مودې راهیسې ورته بهېږ را وهلی وې

کله چې محمود لودی شیرخان د خپل لښکر سره یو ځای د پانې پت میدان ته د مغلو سره د جنګ له پاره را وغوښت نو شیرخان ورته پیغام ولیږه چې دهغه فوځ لا تر اوسه پورې د جنګ له پاره پوره تیارې نه لرې. نو په دې خاطر به هغه لږه موده وروسته هلته ور روان شي.

په دې وخت کې د محمود لودی سلاکارانو دا مشهور ه کړه چې څرنګه چې شیرخان د مغلو په ملازمت کې پاته شوې دې نو په دې خاطر دهغوې سره د وفاداری په اساس هغه د حیلو او بهانو څخه کار اخلې. همدې افسرانو محمود لودی ته دا مشوره هم ورکړه چې که چیرې ته غواړې په دې جنګ کې شیرخان دخپل ځان سره را یو ځای کړې نو د «اود» په لور د تللو په وخت کې د سهسرام لاره خپله کړه تر څو شیرخان د خپل لښکر په را لیږلو باندې مجبور کړل شي. محمود لودی دخپلو دغو افسرانو مشوره و منله و او بیا د سهسرام د لارې د «اود» په لور وخوزید. شیرخان د محمود لودی څخه په شاهانه توګه استقبال وکړ او چپ چاپ دهغه د لښکرو سره یو ځای روان شو.

په دې وخت کې بابر دخپل زوې همایون د ناروغتیا په اړه اندېښمن و ، په دې اساس یې بلې موضوع ته هیڅ توجه نه کوله. محمود لودې د همدې حالت څخه ګټه پورته کړه ، د ګنګا د دریاب څخه راتیر شو په لکنهو یې ولکه وکړه ، په همدې وخت کې بابر و مړ او په ځای یې زوې همایون په تخت کیناست.

کله چې همایون ته په اګره کې د لکنهو د لاسه د وتلو خبر ورسید نو هغه د جونپور په لور وړاندې تګ پیل کړ. په ۱۵۳۲ ز کال کې د محمود لودي او همایون تر منځ سخت جنګ وشو. په دې جنګ کې محمود لودی ماتې وخوړله ، او د بهار په لور و تښتید. محمود لودی یو ځل بیا فوځ منظم کړ خو بیا هم د ناکامۍ سره مخ شو ، بلاخره د اړیسې په لور ولاړ او لږه موده وروسته هملته و مړ.

ددې جنګ نه وروسته مغلو دا احساس کړې وه چې په دې لویه وچه کې دشیرخان د ځواکونو پرته بل ځواک دهغوې مقابله نه شي کولې ، شیرخان هم دا احساس کړې وه چې تر هغو چې خپل ځواکونه ځواکمن نه کړې او دخپل سلطنت پولو ته پراختیا ور نه کړی نو تر هغې به ارام کښېنه نی.

تر دې ځایه د شیرخان زوړ عسکر خپلې خبرې کولې او بیا تم شو ، تر لږه پورې خاموشه و او بیا یې ژبه روانه شوه او ویې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خانه ! ددې حالاتو نه وروسته همایون زمونږ د اقا شیرخان څخه و غوښتل چې هغه دې خپله د چنار کلا دوې ته حواله کړی.خو شیرخان د مغلو دا خبره و نه منله ، نو اوس همایون یو ستر لښکر راخستې او دشیرخان د ځپلو له پاره د اګرې څخه را روان شوې دې . شیرخان هم ددې ځایه څو فرلانګه مخته دخپلو عسکرو سره یو ځاې پړاو کړې دې او دهمایون د راتللو انتظار کوی ، و به ګورو چې د همایون د راتللو وروسته به دداړو فوځونو تر منځ څومره خطرناک او وینه تویونکې جنګ نښلې ، او اوس مونږ تا هم همغه ځاې ته ور وړو چیرې چې شیرخان د خپل فوځ سره پروت دې. تر دې ځایه هغه عسکر خپلې خبرې بس کړې او بیا صاحب خان په خبرو پیل وکړ.

ګوره زما وروره ! زه ستا ممون او شکر کونکې یم چې تا زما د غوښتنې په اساس زه د شیرشاه د ټولو حالاتو څخه خبر کړم او ټوله قصه دې را ته په ښه تفصیل سره وویله ، دشیرشاه د حالاتو د اوریدو نه وروسته زه هیله کوم چې دا وګړې به زما په معامله کې له ماسره انصاف وکړی ، ځکه هغه څوک چې د یوه اعلی مقام د تر لاسه کولو له پاره دومره هلی ځلې وکړې ، دومره ستونزې وګالې ، نو زما په فکر به داسې شخص زما په خیر د یوه وګړې سره ظلم او زیاتې و نه کړې ، ګوره وروره ! اوس زه د خپل زړه په پوره ډاډ سره له تاسې سره یو ځاې دشیرخان په خدمت کې حاضریږم . ددې خبرو وروسته صاحب خان غلی شو خو د شیرخان هغه زوړ عسکر ورته یو ځل بیا وویل :

ګوره صاحب خانه ! زه به یوه بله خبره هم تاته وکړم . زه فکر کوم چې ته د رهتاس د راجه چندرمل سره ښه اړیکې لرې ، خو اوس په دې نژدې وختو کې په هرکش باندې هم مصیبتونه را روان دي ، دهغه په دې خبره باندې صاحب خان ورته وویل :

ګوره دوسته ! زه نه ددې راجه سره ذاتې اړیکی لرم او نه دومره ژور مراسم ور سره پالم . زه او زما ورور دواړه د یوه کوچې قبیلې د سردار غلامان یو . زما پلار هم هملته زمونږ سره و . اوس هغه ستاسې د عسکرو په لاسو و مړ. تر هغې چې د راجه هرکشن پورې اړه لري نو زه باید دا ووایم چې زه د دغه کوچی قبیلی د سردار له پاره په ځنګلونو کې ګیدړې ښکار کوم او بیا دهغې پوستکې باسم او پلورم یې. درهتاس راجه ددې پوستکو ډیر ستر پیرونکې دې . بس په همدې لړ کې هغه ما پیژنې ، هسې خو هغه پر ما ډیر مهربانه دې ، ماته د زوې په نوم باندې غږ کوی خو زما بدبختی په دې کې ده چې زه د هغې په لور ګنګا باندې عاشق یم . او زما نوره ډیره بدبختې داده چې زه د ګنګا بدې راځم ، هغه دبل کوم چا سره مینه کوې ، اویا دا چې د یوې هندو نجلۍ په حیث زما په خیر د مسلمان نه یی بد راځی اودخپل ځان له پاره مې ور نه ګڼی ، خو دا را ته ووایه چې شیرخان ولې د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف په حرکت راځی ، دهغه په دې خبره هغه زوړ عسکر ورته وویل:

ګوره صاحب خانه ! هغه وخت چې همایون د شیرخان څخه د چنار کلا و غوښتله اوشیرخان دهغه دا غوښتنه و نه منله اوبیا چې کله شیرخان ته ځرګنده شوه چې همایون ددې کلا د تر لاسه کولو له پاره ستر لښکر تیار کړې او غواړې یرغل وکړې نو شیرخان د همایون په خلاف د رهتاس د راجه چندرمل څخه کومک وغوښت خو د رهتاس راجه شیرخان ته دکومک ورکولو څخه انکار کړې . بس شیرخان همدا خبره زړه کې اچولې ده اوکله چې هم ورته موقع او فرصت په لاس ورشی نو هغه به په راجه هرکشن باندې حمله کوی اودرهتاس کلا به ترې نه نیسي ، دهغه په دې خبره صاحب خان وویل چې که چیرې شیرخان داسې وکړی نو دا به ډیره ښه وی . په دې توګه به دهغه په توان او ځواک کې ډیربښت راشي او په خپل سلطنت کې د پراخیدو هیلی به یی هم تر سره شي .

د صاحب خان ددې خبرو په ځواب کې د شیرخان هغه زوړ عسکر خاموشه شو ، خپل آس ته یی نوره هم کمچینه ورکړه او د پخوا په نسبت یی نور هم ګړندې کړ.

۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرخان د ګنګا او کرم ناسته د دریابونو د یو ځاې کیدو د ځاې سره نژدې دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و . د هغه مخبرانو هغه لا د پخوا څخه خبر کړې و چې د هغه څو عسکرو هغه ځوان ، چې د شیرشاه د لښکر څو کسان یې وژلي ،نیولي او له ځانه سره یې را روان کړي. په دې اساس کله چې صاحب خان تر مخه د دریدو له پاره راو ستل شو نو هغه وخت شیرخان په یو لوړ ځاې کې د غونډۍ په سر ناست و . د هغه ښي لورې ته د هغه زامن قطب خان ، عادل خان ، او جلال خان ناست و . په داسې حال کې چې چپ لورې ته یې د عسکری سالارانو څخه هر یو اسماعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، غازخان سور ، سلطان سرادنی ، هیبت خان نیازي ، حاجي خان برنی او برهمی جیت ټول یو له بله سره اوږه په اوږه ناست و . کله یې چې صاحب خان د شیرخان مخې ته راوست ، نو شیرخان ورته په ډیر غور او دقت سره وکتل ، بیا یې ښی لورې کې ناست خپلو درې واړه زامنو ته مخ کړ او ورته یې وویل:

زما زامنو !دا ځوان چې اوس ستاسې تر مخ ولاړ دي که څه هم په ښکاره توګه ډیر عاجز او مسکین تر سترګو کیږي. خو زه یې په تندي باندې د ځلیدونکو ستورو په څیر رڼا ، او د استقلال ، میړانې او بهادرۍ لیکي وینم . د هغه د سترګو او د هغه د مخ او څیرې څخه ډاګیزه کیږی چې هغه به یوه ورځ په دې تیارو شپو کې د خپل مقدر له پاره لمر ثابتیږي. که چیرې د ې د کوم لښکر سالار و ټاکل شي نو د هوا په څپو کې به د اذان د خپریدونکي نور د څپو په څیر و غځیږی. که څه هم دا وخت هغه د نیول شوې مرغۍ په څیر خاموشه ، دروند او غلې تر سترګو کیږي خو په خپل وخت سره به هغه د ښوویدونکو ، شورکونکو اوا زونو په څیر په اوښتو را اوښتو سره د اور د سکروټې په شان راځرګند شي.

شیرخان تر دې ځایه خبرې وکړی او بیا خاموشه شو او د صاحب خان څخه یې وپوښتل چې:

تا ولې زما دلښکر خلک وژلي دی ؟صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:

ګوره فرید خانه !خلک تا ته شیرخان وایی او زه تا ته د شیرشاه په نوم مخاطب یم. ما په ځنګل کې د ګیدړو ښکار کاوه ، په د ې وخت ما او زما پلار چې له ما سره یو ځاې و ، وکتل چې څو کسه وسله وال ځوانان د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت تر پښنو لاندې کوی ، ما هغه نجلۍ و پیژند له ، ځکه هغه زما پیژندګلو وه ، هغه د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا وه. شیرشاه !نجونې نایابه او ډیر ارزښتناکه ګوهر دې ، په دې اساس زه سمدستي دخپل پلار سره یو ځاې د رهتاس درا جه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د خوندې ساتلو په خاطر مخته ورغلم. هغه وسله والو ځوانانو چې هغه یې پورته کړې وه او غوښتل یې و یې تښتوی ، پرما او زما په پلار را کیښنودل ، بدقسمتۍ سره چې په دې مقابله کې زما پلار له منځه ولاړ . خو ما هم هغوې ټول له منځه یوړل . ما د شهزادګۍ ګنګا عصمت او عزت خوندي وساته او هغه مې د هغه د پلار د پړاو په لور سلامته واستوله. د هغې پلار هملته د ښکار د ځاې سره نژدې پړاو کړې دې. په همدې وخت کې ستا وسله والو ځوانانو زه محاصره کړم او ستا تر مخه یې راوستلم ، بس زما جرم او ګناه همدومره وه. که چیرې د کومې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتل ګناه وی نو زه بیا مجرم یم او د هرې سزا له پاره چې تاسې یې راکوئ تیار یم.

دصاحب خان د ټولو خبرو د اوریدلو وروسته شیرخان غوښتل کومه پریکړه وکړي چې دوه اس سپاره په ډیره ګړندۍ توګه هلته را ورسیدل ، هغوې دخپلو آسونو څخه را کښته شول او په ډیره بیړه باندې را نژدې شول او د شیرشاه څخه یې د څه ویلو له پاره اجازه وغوښتله. شیرخان ورته د نژدې راتلو حکم وکړ ، بیا دهغوې دواړو څخه یو کس چې عمر یې نسبتا زیات و دشیرخان سره نژدې کیناست او په ډیر راز سره یې ورته په غوږ کې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره شیرخان ! زه د کوچي قبیلی سرداریم. زما نوم فدایي خان دي ، دغه خ،ان چې ستا تر مخه ولاړ دي دهغه نوم صاحب خان دي ، دا زما غلام دي. شیرخانه ! ایا ستا په ذهن کې د ملک سکا په نوم د یوه کس نوم راځی ؟دهغه په دې خبره شیرخان ټکان شانته وخوړ او ویې ویل:

هو ! زه خو ملک سکا ډیر ښه پیژنم ، هغه زمونږ کورني غلام و ، بیا زما دپلار د سختیو په اساس هغه مونږ پریښودو او ولاړ. دهغه په دې خبره فداي خان سمدستی وویل: واوره شیرخانه ! هغه ملک سکا چې ستاسې کورنی غلام و اوبیا ستاسې څخه و تښتید نو ماته راغې او دخپلو دواړو زامنو مقرب خان او صاحب خان سره یو ځاې زما غلام شو . دا درې واړه پلار او زامن د ګیدړو په ښکار کې ډیر زیات ماهر دي ، د هغه وخته چې دوې دلته راغلی نو زما په لاسته راوړنه کې ډیر زیات زیادښت راغلی دې ، شیر شاه ! دغه ځوان صاحب خان چې همدا اوس ستا تر مخه ولاړ دي دهمغه ملک سکا زوې دې ، اودغه ځوان چې له ماسره یو ځاې دلته ستا دربار ته راغلې د هغه ورور مقرب خان نومیږی چې د صاحب خان مشر ورور دې.

د فداي خان ددې څرګندونو په اساس شیرخان د خپله ځایه را پورته شو او د مقرب خان سره یې ډیر ښه روغبړ وکړ او بیا فداي خان ورته وویل: شیرخانه ! زه به تاته دا هم ډاګیزه کړم چې ستا کوم وسله وال ځوانان چې د صاحب خان په لاسو وژل شوی دي ، هغوې هغه خلک و چې غوښتل یې د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا له ځانه سره پورته کړی او بې عصمته او بې ابرو یې کړي ، په دې اساس صاحب خان د شهزادګۍ ابرو او عزت خوندی ساتلې ، او ددې تر څنګ دا باید هم درته ډاګیزه کړم چې صاحب خان د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا سره ډیره مینه لری اوغواړی هغه د خپل ژوند ملګرې و ګرځوي خو بدبختي داده چې شهزادګۍ ګنګا ترې نفرت اوکرکه کوي. او صاحب خان نه خوښوی ، کیدې شي چې ددې علت د صاحب خان مسلماني وی یا دا چې صاحب خان یو غلام دې اوهغه نه غواړې د یوه غلام سره یو ځاې شپې سبا کړي.

تر دې ځایه د خبرو وروسته فدایي خان خاموشه شو ،نو شیرشاه هغه او مقرب خان نور هم د خپله ځانه سره را نژدې کړل. کله چې هغوې د شیرخان سره نژدې کیناستل نو بیا شیرخان په خپل مخکې ولاړ صاحب خان ته وویل:

صاحب خانه ! دا چې تا د رهتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د عصمت او عزت د خوندې ساتلو په خاطر زما عسکر وژلی دی ، په دې اړه به له تاڅخه پوښتنه ګرویزنه و نه شي. په اقدس ذات قسم خورم چې که چیرې د یوې نجلۍ د عزت او عصمت د ساتلو په خاطر تا ددې څخه لس واري زیات کسان هم وژلې واې نوبیا به هم ما ستا په ذات باندې فخر او ویاړ کاوه. واوره ! هغه کسان چې تا ددې مقدس کار له پاره وژلې دی ، نو که هغوې ستا دلاسو څخه خوندی هم پاته شوې واې نوما به یې دلته سر له تنو جدا کړې و . زه ډیر افسوس کوم چې دهغو ځوانانو په لاسو ستا پلار ملک سکا هم وژل شوې دې. ملک سکا زما دکورنۍ میراثي غلام و . زه دهغه په مړینه ډیر زیات غمژن شوي یم. اوس زه نه غواړم چې ته پس له دې در په در ژوند تیر کړې. خو اوس را ته همدومره ووایه چې ته یوازې ګیدړې ښکاروې او که په تورې وهلو او د تیغ وهلو په فن کې هم مهارت لرې ؟

دشیرخان ددې پوښتنې په ځواب کې صاحب خان تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوب و ، بیا یې خپله سینه پرانسته او د عزم او استقلال د جذبې نه په ډک اوزا سره یې وویل: ګوره شیرشاه ! که ته غواړې ما په خپل لښکر کې شامل کړې نو زه تا ته ډاډ درکوم چې لکه څنګه مې چې په پخوا وختو کې په ځنګلونو کې ګیدړې ښکار کولې نو له دې وروسته به ستا دښمنان هم ښکار کوم. شیرشاه ! زه نه پوهیږم چې ستا ښی او چپ لورې ته څوک ناست دې نو که چیرې ته یې را وپیژنی نو زه دهغوې تر مخه یوڅه ویل غواړم. دهغه په دې خبره د شیرشاه په مخ او څیره کې د خوشحالۍ ښنې ښناښې را وځلیدې اوبیا یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره صاحب خانه ! زما ښي لوري ته زما زامن ناست دي او زما چپ لوري ته زما عسکري جنرالان ناست دي. دهغه په دې خبره صاحب خان خپله سینه نوره هم پرانسته او خپله غړې یې پورته کړه او په ډیر جرئت سره یې وویل:

شیرشاه ! ستا نه پرته ستا زامنو او ستا سالارانو ټولو ته بلنه ورکوم چې دهغوي له ډلې څخه چې هر څوک غواړي له ما سره دحرب اوضرب په فن کې مقابله وکړي ،نوکه چیرې ما دهغوي د هر یوه څخه ماتې وخوړه ، او ناکام شوم نو بیا به ټول ژوند ستا په غلامۍ کې تیروم او که چیرې زه دهغوې په مقابل کې بریمند شوم نوبیا کوم مقام چې ستا خوښه وي ماته یې راکړه.

دصاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرخان تر یوه وخته پورې هغه ته په توصیفي سترګو سره وکتل او بیا یې په استفهامیه ښه خپلو زامنو ته وکتل او ورته یې وویل: ګورئ: ما چې د صاحب خان په اړه کومه اندازه لګولې وه هغه بلکل سهی را ووتله ، زه پوهیږم چې ستاسو څخه یو هم دهغه سره د تیغ وهلو مقابله نه شئ کولې. خو تر هغو چې زما د سالارانو پورې اړونده ده نو په دې وخت کې هیبت خان نیا زي تر ټولو ستر تیغ وهونکې او ځواکمن انګیرل کیږي ، ددې ترڅنګ براهم جیت هم ددې دعوا لری او وایی چې په دې فن کې هغه ته ،دهغه کوم دویمګړې نه تر سترګو کیږي. زه فکر کوم چې ددوې دواړو څخه به یو یې د صاحب خان په مقابله کې ازمینبت کوم ، د شیرشاه ددې وړاندیز په اړه دهغه زوې عادل خان په خنداکې وویل چې:

درونده پلاره ! ما ته خو دا صاحب خان د خپل وړور په څیر ښکاري. په دې اساس زه نه غواړم چې دهغه سره مقابله وکړم. او زما نور ورونه به هم دا کار و نه کړي ، خو دا چې ته غواړې هغه د براهم جیت اویا هیبت خان نیا زی سره مقابله وکړي ، نو دا راته ډیره سهی ښکاري ، هسې خو هیبت خان د عمر له اړخه د صاحب خان څخه ډیر مشر دي ، لږ تر لږه دوه هومره توپیر به یې موجود وي ، او براهم جیت هم همدا سې دروا اخله. په هرصورت و به ګورو چې صاحب خان ددې دواړو په مقابله کې څه ډول را څرګندیږي ، خو پلارجانه زه تاته یوه مشوره درکوم. دهغه په دې خبره شیرشاه په ډیره مینه دخپل ځوې عادل خان په لور وکتل او ور څخه یې وپوښتل چې څه ډول مشوره ؟عادل خان ورته وویل:

دورنده پلاره ! زما په آند زمونږ په ټولو سالارانو کې هیبت خان د جسماني او فزیکي اړخه ډیر توانمند تر سترګو کیږي.نو په دې خاطر دهمدې هیبت خان نیا زي ځواک اوفن د صاحب خان په مقابل کې وازمایه. تر څنګ یې براهم جیت د توري وهلو او د تیغ وهلو په فن کې دیر عیار او چالاکه ګڼل کیږي ، نو د توري وهلو له پاره د صاحب خان سره براهم جیت را مخته کړه. شیرخان دهغه ددې خبرې سره توافق وکړ او ورته یې وویل چې همدا سې به وکړو.

ددې پریکړې وروسته شیرخان خپل سالاران هر یو هیبت خان نیا زي او براهم جیت را وبلل. دواړه دشیرخان مخې ته را غلل او و دریدل ، شیرخان اول د هیبت خان نیا زي لوري ته وکتل او ورته یې وویل:

هیبت خانه ! خپله وسله دې لرې کړه ، اوپه سر او بازوګانو دې چې کوم اوسپنیز خولونه تړلي هغه هم را پرانیزه. هیبت خان د شیرخان دحکم سره سم خپل ټول جنګي سامان له ځانه لرې کړ او لوڅ و درید. شیرخان ورته وویل چې د صاحب خان په لور ورشه او د هغه سره د خپل جسماني ځواک مقابله وکړه. تر څنګ یې صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه ! ما ستا سره د مقابلې له پاره خپل دوه کسه سالاران ټاکلي دي ، چې د یوه نوم هیبت خان دې او دبل نوم براهم جیت. هیبت خان به له تاسره د جسماني ځواک مقابله کوی ، په دې مقابله کې به هیڅ ډول وسله نه استعمالیږي ، او بیا به د تیغ وهلو مقابله وی ، هغه به زما سالار ابراهیم جیت له تاسره کوي ، ایا تاته زما دا خبره قبوله ده ؟دهغه په دې خبره صاحب خان وویل چې: شیرشاه !ته حاکم یې او ستا هره پریکړه ماته دمنلو وړده. او زه هیله کوم چې زه به ستا د هیلو مطابق عمل وکړم.ددې خبرې سره سم شیرخان هیبت خان نیازی را مخته کړ او د مقابلې د پیلیدو حکم یې وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیبت خان د ډیرو اوچتو قدمونو سره مخته راغې . کله چې صاحب خان ته را نژدې شو نو ودرید ، بیا یې په یو ډول سپکوالی او حقارت سره صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل: اې د لیوانو او ګیدړو ښکار کونکیه ! واوره ! تا څه فکر کړې چې ته به د لته زما د اقا شیرخان په وړاندې زما سره مقابله وکړې. تا خو په ځنګلونو کې دلیوانو او ګیدړو ښکار کاوه او همغه درته ګټندوې و. د انسانانو ښکارکول ستا په وس کې ندی. ته یو کوچې بنجاره یې. ستا د تیغ وهلو او دا ډول مقابلو سره څه کار دې. دهغه په دې خبرو باندې صاحب خان ځواب ورکړ او ورته را غبرګ شو.

هیبت خانه واوره ! ته ماته یو ګذار راکړه او بیا ووینه چې پاې به یې څه وي ؟ دهغه په پایلو کې به زه تاته و ښایم چې د ګیدړو او لیوانود ښکارکولو تر څنګ زه خپل مقابل لورې هم ښکار کولې شم. کله چې ته له ماسره په ټکر کې شې نو دهغې نه څو لمحې وروسته به دا ناست پاست خلک ووینی چې زه څنګه ستا د ذهن کوڅې د ژړا او ستا د زړه تندې جزیرې د چغو او واویلاو په زخمونو ډکوم

هیبت خانه واوره ! ما د یوه غلام او کوچې نبجاره په څیر په خپل ژوند کې تر اوسه تیاره دروازې تر شا ټکولې. خو نن به ستا بدن ټکوم ، او ستا عزت به د خاورو سره خاورې کړم ، او ستا د ساګانو شاهراه به ورانه ویجاړه کړم ، مخته راشه او ماته ګذار راکړه ، بیا به زه تا ته خپل ځان در وښایم. بیا به دغه ټول خلک ووینی چې د مقابلې په دې ډګر کې ذلیل څوک دې او فاتح څوک .

هیبت خان واوښت راواوښت او بیا را مخته شو او خپل ښې لاس یې پورته کړ او غوښتل یې چې صاحب خان ته یو درونډ ګذار ورکړي ، خو صاحب خان په خپل ځاې باندې ارام ولاړ و. څنګه چې هیبت خان خپل سوک په هوا کې پورته کړ نو صاحب خان هم متحرک شو او د هیبت خان په سوک یې سوک ورکړ ،کله چې ددواړو لاسونه په پوره سختۍ یو دبل سره په هوا کې ټکر شول نو هیبت خان د درد له لاسه تاو را تاو شو په داسې حال کې چې صاحب خان ورته خندل .

په ترتیب دوه درې ځلې هیبت خان خپل ښې لاس پورته کړ او هڅه یې وکړه چې صاحب خان باندې ګذار وکړي خو صاحب خان هر ځل دهغه سوک په خپل سوک باندې تم کاوه. ددې وروسته صاحب خان دفاع پریښوده او دیوې بې روحه او بې حرکته ستنې په څیر ودرید . دهغه په دې کار باندې د هیبت خان حوصله زیاته شوه او یو په بل پسې یې درې څلور درانه ګذارونه د صاحب خان په اوږو ، غاړه او سینې باندې وورول. صاحب خان دا ټول ګذارونه په ډیر صبر او زغم سره واخستل ،خو کله چې د صاحب خان له لورې کوم عکس العمل را څرګند نه شو نو بیا هیبت خان په خپل ځاې لړ څه اندیښمن شانته شو ، په همدې وخت کې یې هیبت خان ته وویل:

ګوره هیبت خانه ! داسې بریښې چې ستا په ضرب کې کوم ځواک او قوت نه دې پاته . هیبت خانه ! په دې کې شک نه شته چې زه یو کوچې او بنجاره یم خو دهغه وخته چې هوش را پیدا شوې د ځنګلي ځناورو ښکار کوم ، خو هیبت خانه ما ستا نوم مخته کیښود اودا اندازه مې وکړه چې ته به د ځنګلي ځناورو په څیر پر ما حمله وکړې او ماته به ستا تر مخه دفاع کول ستونزمنه شي ، خو ته زما تر مخه د میږي اوپسه په څیر ثابت شوې ، تا ماته څلور پنځه درانه ګذارونه راکړل خو تا وکتل چې ما دهیڅ ډول تکلیف او اذیت څرګندونه هم و نه کړه. ددې نه دا ثابتیږي چې چې ستا په ګذار کې هیڅ ډول روح نه شته. زه به تاته دضرب ورکولو یوه نمونه وښایم ، ددې خبرې سره سم صاحب خان هیبت خان دغاړې لاندې په یوه قوی سوک وواهه ، د هیبت خان پښې په زمکه ولړزیدې او پرمخ په زمکه پریوت.

داسې بریښیده چې په صاحب خان باندې لیونتوب راغلی وی ، هغه په ډیره بیړه ورمخته شو او هیبت خان یې درې څلور لغتې نور هم وواهه ، هیبت خان د لکه د درونډ بار لاندې او ښ په څیر د درد او تکلیف څخه بړ بړې وهلې. بیا صاحب خان هغه د ویښتانو څخه ونیو ، را پورته یې کړ او څو څپیړې یې په مخ او خوله باندې وواهه ، هیبت خان یو ځل بیا د درد او تکلیف په اساس په زمکه باندې پرمخه را پریوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان یو ځل بیا په توپانۍ توګه ورمخته شو ، بیا یې د وینښتانو څخه و نیو او په یوه ټکان سره یې هیبت خان د زمکې څخه را پورته کړ ، یولاس یې د هغه په څټ کې او بل یې د هغه په پښو کې ورکړ او بیا یې په دواړو لاسو پورته کړ او په هوا کې یې را زوړند کړ ، تر ډیره پورې یې په فضا کې د ګول دایرې په شکل کې و څرخاوه او بیا یې هغه د ډیرې بې وسۍ په حال کې د شیرخان په پښو کې ورو غورځاوه.

ددې کار په کولو سره صاحب خان شیر خان ته مخ کړ او ورته یې وویل : زه د ځنګلي ځناورو ښکارکونکی غلام یم خو د هیبت خان په څیر امیر انسان زما یوګذار هم و نه شو زغملاې . کله چې دا هیبت خان میدان ته د مقابلې له پاره راغې نو زه د هغه د نوم څخه وویریدم او فکر مې کاوه چې د هغه تر مخه به ماته خپله دفاع کول هم ستونزمنه شي . مګر دا خو بلکل د خاورو او موم په څیر ثابت شو ، ما هغه ته څو ګذارونه ورکړل خو دې ظالم خپله دفاع هم ونه شوه کړای ، څرګنده نه ده چې دا څه ډول هیبت خان دې چې د هغه په ضرب کې نه جوش شته ، نه ولوله او نه ځواک او نه قوت.

دصاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرشاه په خپل ځاې باندې ناست و او تر ډیره پورې په خندا شین و ،تر څنګ یې په ډیره مشفقانه توګه د صاحب خان په لور وکتل او بیا یې ورته وویل :

صاحب خانه ! زما دا سالار د ډیر زیات ځواک او قوت خاوند دې ، خو ما وکتل چې دا ستا تر مخه د وزې په څیر کمزورې شو. ددې څخه زه په دې ورسیدم چې صاحب خانه ته د هیب خان نه هم پورته هیبت خان یې. تا هیبت خان مغلوب کړ اودا دې وښوله چې ته ډیر ستر او عظیم یې.په لاشریک خداې مې سوګند چې تا د هیبت خان په وهلو سره دا ثابته کړه چې ته د لښکرو د سالارۍ وړتیا لرې.

په ځواب کې ورته صاحب خان وویل: شیرشاه ! زه ستا ددې خبرو شکریه ادا کوم ، تر اوسه خو مقابله نیمایی شوې ده ، د هیبت خان سره خو زما مقابله یواځې جسمی مقابله وه او هیڅ ډول وسله په کې نه استعمالیده ، اوس به زه ستا ددویم جرنیل برهم جیت انتظار کوم ، چې هغه میدان ته را ښکته شي ، زه به د هغه سره وسله واله مقابله کوم او هغه به د تیغ وهلو مقابله وي. د صاحب خان په دې خبرو باندې شیرشاه خپل سالار برهم جیت را وباله ، برهم جیت سمد ستي را پورته شو او د شیرخان مخې ته را غې او ودرید. په همدې وخت کې شیرشاه د لاس په اشارې سره صاحب خان هم را وباله او بیا یې ورته وویل:

صاحب خانه ! هیبت خان ته د ماتې د ورکولو وروسته زه دې پایلو ته رسیدلې یم چې تا دخپل لښکر اعلې سالار و ټاکم ، ګوره ! اوس په سر باندې خول ، په جسم باندې ډال او په اوږو باندې د اوسپنې خولونه را واچوه ، ځکه دا هغه جنګې سامانونه دې چې برهم جیت هم په ځان اچولی دي. تر څو ته د هغه سره د تیغ وهلو مقابله وکړای شې. ما دا ټول هر څه ستا له پاره را غوښتې دی.

د هغه په دې خبره صاحب خان سمد ستی وویل :

دروند ه شیرشاه !ماته د دا ډول جنګې سامانونو درا غوښتلو هیڅ اړتیا نه وه ، زه به ددې برهم جیت سره په همدې حالت کې، لکه څنګه چې یم ، د تیغ وهلو مقابله کوم. زما توره او زما ډال همدا ا وس د میدان په منځ کې پراته دي ، اجازه راکړئ چې هغه د هغه ځآیه را واخلم او د برهم جیت مقابلې ته راشم.د صاحب خان ددې ځواب په اړه شیرخان لږ څه فکر وکړ او بیا یې خپل سالار برهم جیت ته وویل:

برهم جیته ! ته هم خپل ټول جنګې لباس له ځانه ښکته کړه . او د صاحب خان په څیر یواځې خپله توره او ډال له ځانه سره و ساته . د هغه په دې خبره برهم جیت سمد ستي متحرک شو او په خپل ځان اچولی ټول شیان یې له ځانه لرې او هیسته وا چول . هغه د خپلو لاسو څخه او سپنیزې لاس پټونی او د اوږو څخه او سپنیز خولونه هم لرې کړل. بیا شیرخان دواړو ته د میدان منځته د ورتللو او هلته د تیغ وهلو د مقابلې د پیلولو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میدان ته د ورکیوتلو سره سم دواړو صاحب خان او برهم جیت په یوه ټکان سره خپلې تورې د تیکو را وویستلې ، او خپل ډالونه یې سنبال کړل ، بیا برهم جیت خپله توره په هوا کې خوځوله او د صاحب خان ځنګ ته راغې او ورته یې وویل:

ګوره صاحب خانه ! ته تر اوسه پورې ځوان یې او درته د تجربې ، زغم او تحمل اړتیا ده ، زه دا خبره منم چې تا به جسماني ځواک کې هیبت خان ته په ډېره اسانۍ سره ماته ورکړه خو تیغ وهل یواځې د ځواک او قوت لوبه نه ده ، هغه ته د یرې تجربې ، فن او پوهې اړتیا ده ، ماته ته تر اوسه پورې په دې کار کې خام معلومیږې ، ځکه چې تا تر اوسه پورې یواځې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې ، د انسانانو سره دې مقابله نه ده کړې ، او فکر کوم چې ستا په دې لنډ ژوند کې د دې تجربې وخت درته نه دې تر لاسه شوې . د هغه په دې خبرو باندې صاحب خان ورته وویل:

ګوره برهم جیته ! دا سهی ده چې ما به د یوې کوچې قبیلې د غلام په څیر په ځنګلونو کې یواځې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې وي ، خو ګوره برهم جیته ! ستا په پرتله هیبت خان د یوه لیوه په څیر و ، خو کله چې ما هغه لیوه مات او مغلوب کړ نو ستا حیثیت د هغې په مقابل کې د ګیدړې په څیر دې ، ستا ماتول ماته ډېر اسانه دی . په کومه غلطه انګیرنه کې ځان مه ورغورځوه ، چې ته ډېر پوه تیغ وهونکې یې . او که نه پښیمانه به شې . برهم جیت د هغه په دې خبرو باندې بیزارې و ښووله او ورته یې وویلې:

ګوره صاحب خانه ! ته ولې د خپل ژوند غوښتنې او ارمانونه کونډوې ، ولې خپل ځان د روح او بدن په اختلاف کې وراچوې ، کله چې زه در باندې حمله وکړم نو ته به خپل ځان د سوزېدلې شپې د خوبونو په څیر درویزه محسوس کړې . ته تر اوسه پورې ځوان یې او تر اوسه وخت د ګوډو لمحو کې په امصاګانو باندې روان یې . نو په دې اساس دا مقابله په ډېر احتیاط سره وکړه ځکه د تیغ وهلو فن د هر چا په وس کې نه وی او نه پرې هرې سرې پوهیدې شي . د هغه په دې خبره صاحب خان سمد ستي وویل :

ګوره برهم جیته ! دا به وخت ووایي چې څوک د تجربو په امصاګانو باندې مخته ځی . هسې خو زه تاته ډاډ درکوم چې کله چې زما او ستا تر منځ ټکر وشي نو زه به ستا د تجربو په ټولو لمحو کې زهر ورګډ کړم . تا چې د موسمونو په یخوالي کې د پخوالی کوم زوړ څادر له ځانه را تاو کړې دې زه به هغه څادر له تانه را پریباسم . ګوره برهم جیته ! هغه څه چې زه یې درته وایم ، هغه درته په عملي توګه ښایم ، که څه هم هغه زما له پاره زما د وجود ، زما د روح او زما د ژوند په قیمت تمام شي . اوس نو ځنډ مه کوه ، پر ما حمله وکړه تر څو دا مقابله پیل شي ، د هغه به دې خبره برهم جیت سمد ستې را مخته شو او په صاحب خان باندې یې د خپلې تورې ګذار وکړ .

صاحب خان د برهم جیت د تورې دا ګذار په ډېره اسانۍ سره په خپل ډال سر ه تم کړ ، تر لږه وخته پورې دواړو په سوکه توګه یو په بل باندې یرغلونه او ګذارونه کول ، بیا صاحب خان د سوکه والی دا لوبه ختمه کړه او د برق په څیر او په ډېره ګړندۍ توګه یې په خپل مخکې جنګیدونکې برهم جیت باندې حمله وکړه . برهم جیت تر یوه وخته پورې په پوره میړانې سره مقابله وکړه خو بیا هغه د صاحب خان د تیزو او ګړندیو حملو تر فشار لاندې راغې او ځان یې بې وسه محسوساوه ، برهم جیت اوس د صاحب خان د تیرو حملې لاندې د زغم د نه راوړلو په اساس شاته تګ پیل کړې و .

معامله او مقابله خپل انجام ته رسیدونکې معلومیده ، برهم جیت چې خپل ځان یې بې مثاله تیغ وهونکې ګاڼه ، اوس یې ډېره ستومانتیا احساسوله ، د هغه د ظاهرې حالت څخه هم دا را څرګندیده چې د هغه کیفیت اوس د اور سره د اېښول شوو اوبو د پوکڼیو په څیر ګر زیدلې دې . تر ډېره وخته پورې صاحب خان برهم جیت په میدان کې په شا تګ کې ځغلاو ، ان تر دې چې هغه دا انداز ه وکړه چې اوس نو برهم جیت د سر نه تر پښو پورې په خولو کې ډوب شوې دې . برهم جیت څو ځله هڅه وکړه چې خپل ځان د دفاع څخه وکاږي او په جارحیت لاس پورې کړې او لکه څنګه چې صاحب خان هغه د میدان څخه په شاته ځغلولو کې مجبور کړې و په همدې توګه هغه هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان سره و کړي خو دصاحب خان په حملو کې دومره تیزوالې ، دومره ځواکمني او دومره پوخوالې و چې دبرهم جیت هره هڅه یې د ناکامۍ سره مخ کوله ،

د لږڅه مقابلې وروسته صاحب خان په زوره د الله اکبر د تکبیر غږ پورته کړ او برهم جیت ته یې وویل : برهم جیته ! ځان کلک کړه زه به اوس تاته خپل رنګ در وښایم ددې خبرې سره سم صاحب خان خپله ښۍ پښه د ځمکې څخه پورته کړه او په چپه پښه باندې را وڅرخید اویو ځل بیا یې د تکبیر اواز پورته کړ اوخپله توره یې په برهم جیت باندې را پرېښوده ، برهم جیت غوښتل د هغه د تورې ګذار په خپله توره باندې تم کړي خو د هغه توره د یوه ګذار سره دوه ټوټې شوه ، یواځې د تورې لاستې د یوې وړې ټوټې سره د هغه په لاس کې پاته شو. په همدې وخت کې صاحب خان د فاتح په څیر وخندل او بیا یې برهم جیت ته وویل:

برهم جیته ! زما نوم صاحب خان دی ، که څه هم زه د کوچې قبیلې د سردار غلام یم او ما په تیرو وختو کې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړی دی خو باید تاته دا هم ډاګیزه کړم چې زما توره نه یواځې انساني جسم بلکه او سپنه هم دوه ټوټې کوي ، برهم جیت د خپلې ماتې ، د خپل ذلت اود خپلې تورې د دوه ټوټې کیدو وروسته ډیر زیات خجله او شرمنده شانته شوې و . بیا یې د هغه ماتې شوې توري لاستې هم وغورځاوه او ټیټ سر خپل ځای ته راستون شو او هملته کیناست.

شیرخان د خپله ځایه را پورته شو ، مخته راغې او صاحب خان یې په غیږ کې و نیو ، د هغه تندې یې ښکل کړ او بیا یې ورته په ډیر پلرني شفقت سره وویل :صاحب خانه ! هغه وخت چې تا هیبت خان د خپل قوت او ځواک په ځرګندولو سره مات کړ نو په هماغه وخت کې ما ته د خپل لښکر سالار ټاکلې وې، او اوس چې تا برهم جیت په ډیره اسانه توګه د تیغ وهلو په فن او مقابله کې مات کړ او د هغه توره دې هم دوه ټوټې کړه نو اوس مې ته د خپل زوې په څیر ومنلې ، ته به دلته زما په لښکر کې د اعلی سالار په څیر دنده تر سره کوې او زما په نزد به ته زما د زوې حیثیت لرې. وایه ! دغه دواړه انعامات دې قبول دي او کنه ؟ د هغه په دې خبره ترې صاحب خان په ډیره عاجزۍ سره شکریه وکړه او ورته یې وویل:

شیرشاه ! زه پوهیږم چې زما په ژوند کې یو ستر بدلون او انقلاب راغلې دې ، زما په څیر یو غلام دا فکر او سوچ هم نه شو کولای چې زه به په ځنګل کې ګیدړې اولیوان ښکارکوم اوبیا به دکوم یو اعلی او بهترین حکمران د فوځ سپه سالار ګرځم. تا چې ماته کوم مقام او عزت را کړې نو د هغې له پاره زه ستا ډیر زیات شکر کونکې یم. شیرخان ورته وویل: ګوره صاحب خانه ! زه له تا سره یو ځای ستا ورور مقرب خان هم په خپل فوځ کې را شاملوم ، هغه به هم د یوه سالار په حیث په فوځ کې دنده تر سره کوي ، زه ډاډمن یم چې هغه به هم ستا په څیر په توره وهلو کې همداسې تورزن وي.صاحب خانه ! اوس به د فوځ د سپه سالار په څیر ستا خیمه زما د خیمې تر څنګ دریږي او هغه عزت ، وقار ، دبدبه او جلال چې زما زامنو ته په لښکر او ریاست کې ور په برخه دې هغه به وروسته له دې تاته هم در په برخه وي. زه همدا اوس تاته دخپلې خیمې تر څنګ دخیمې د درولو انتظام کوم تر څو ته په هغې کې قیام او ارام وکړې ، د هغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرشاه ! زما محترمه ! ایا ماته ددې اجازه شته چې زه ولاړشم او د خپلې کوچی قبیلې څخه خپل سامان له ځانه سره راوړم. شیرخان ورته وویلې: هو ! تا ته په دې اړه اجازه شته خو ته به ژر بیرته را ستنیږې. بیا شیرخان د کوچې قبیلې سردار فداې خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل:

ګوره فداې خانه ! ته د کوچیانو د قبیلې سردار یې او صاحب خان او مقرب خان هم له تا سره په دې قبیلې کې دغلامانو په څیر ژوند کوي ، یعنې دا دواړه ستا غلامان دي ، اوس ووایه چې ته دوې دواړه د څومره قیمت په مقابل کې ازادوې ، د هغه دخبرې په ځواب کې فدایی خان په ډیر ادب او احترام سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه کرم او عنایت چې تا په دې دواړو ورونو باندې کړې دې د هغې مثال نه تر سترګو کیږي ، ګوره شیرخانه ! دوې دواړه زما غلامان وو او ماته دهغوې دپلار ملک سکا د مړینې په اړه ډیر درد را رسیدلی دې ، خو د ګیدړو او لیوانو په ښکار کولو کې دوې درې واړو پلار او زامنو ماته دومره شتمنی را کړې ده چې دوې لا دپخوا څخه د خپلې ازادۍ قیمت ادا کړې دې ، نو په دې خاطر دهغوې د ازادۍ له پاره زه هیڅ هم نه غواړم. زه دا دواړه ورونه دهمدا اوسه ازادوم ،تر څو هغوې ستا په لښکر کې د سالارانو په څیر کار وکړي. دهغه په ځواب باندې شیرخان د هغه ډیره شکریه وکړه او بیا صاحب خان، فدایي خان او مقرب خان درې واړه شاته شول.

د لږ څه واټن وهلو وروسته فدایي خان صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه ! ماته په دې اړه هیڅ معلومات نه و چې ته د شیرشاه کسانو نیولې یې او دلته یې د شیرشاه دربار ته راوړې یې. ماته خو دا خبر د رهتاس راجه هرکشن را لیږلې و او تر څنګ یې دا هم را ته ویلی و چې زه ستا ساتنه وکړم او د شیرخان څخه دې خلاص کړم. کیدې شی تا په ځنګل کې د راجه کرشن د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندې ساتلی وی. خو دلته په راتلو سره ، زویه ، یو ستر انقلاب راغې. دلته چې د مقابلې په وخت کې تا د خپل ځواک ، قوت او فن کومه مظاهره وکړه ، نو زویه ، ته همغې د زمکې څخه اسمان ته پورته کړې ، زه تا ته د شیرخان د فوځ د سپه سالارۍ او د هغه د زوې کیدو په اساس د زړه له کومې مبارکې وایم ، صاحب خانه ! زما زویه ! هغه وخت چې د رهتاس راجه هرکشن ماته پیغام را ولیږه چې ستا په تعقیب پسې راشم نو هغه دا پیغام هم را لیږلې و چې کله چې د شیرخان څخه صاحب خان را خلاص کړل شي نو ورته ووایه چې له ماسره خامخا یو ځل ووینې ، راجه هرکشن لا تر اوسه هملته پړاو کړې دې ، په دې خاطر ته د هر څه لمړی د راجه هرکشن د پړاو په لور ولاړ شه ، او بیا کله چې د هغه ځایه فارغ شوې نو بیا د قبیلې په لور راستون شه ، تر دې وخته پورې به ما او مقرب خان ستا سامان را ټول کړې وي ،بیا ته دخپل ورور سره یو ځاې بیرته د شیرخان پړاو ته راستون شه. صاحب خان د هغه ددې خبرې سره اتفاق وکړ او بیا درې واړه په خپلو خپلو آسونو باندې سواره شول او په ډیره ګړندۍ توګه یې د خپلو ځایو په لور و ځغلول.

۵

په ګړندۍ توګه د خپل آس د راځغلولو لږه شیبه وروسته صاحب خان د راجه هرکشن پړاو ته را ورسید. دهغه پړاو د کرم ناسه او سون ددریابونو تر منځ په یوې غرنۍ لړۍ کې پروت و. هغه ځاې کې ګڼ ځنګلونه و او دا دواړه دریابونه د ګنګا د دریاب معاونین ګرزیدلي و. د پړاو په منځ کې صاحب خان خپل آس ځغلاوه او نیغ د راجه هرکشن محل شکله خیمې ته ور سید.

د خپله آسه را ښکته شو او هلته ولاړ ساتونکي ته یې وویل: زه راجه را بللې یم ، کیدې شی تاته په دې اړه هم معلومات وي. ساتونکي ورته وویل: چې که څه هم په دې اړه ماته معلومات نه شته خو ته تللې شې. ځکه چې ستا په تلو راتلو باندې کوم بندیز نه شته. صاحب خان د هغه شکریه ادا کړه او بیا خیمې ته دننه ور ننوت ، هغه وکتل چې په مخامخ کوټه کې پخپله راجه هرکشن او د هغه لور شهزادګۍ ګنګا هلته ناست دې او په خپلو منځو کې په کومه خبره سره بحث کوي ، څنګه چې صاحب خان هلته ور ننوت نو لمړۍ خو ګنګا خپل مخ ترې وګرځاوه او بیا د هغه ځایه پورته شوه او په ډیره غصه او بیزارۍ سره د هغه ځایه ووتله او د خیمې بلې خونې ته ولاړه.

راجه هرکشن د خپلې لور په دې کرغیړن حرکت سره ډیر په فکر کې ولوید خو خپل ځان یې سره کنټرول کړ او د خپل لاس په اشارې سره یې صاحب خان ته د کیناستو ځاې ځیګې ور وښود او ورته یې وویل: صاحب خانه ، را څه کینه. ته ولې ولاړ یې. ما خو فداې خان ته پیغام ور استولې و چې تا را ته ضرور را ولیږي ، اوس وایه کله چې ته د شیرخان عسکرو و نیولې نو څه ډول سلوک یې درسره وکړ. په ځواب کې ورته صاحب خان په خندانه خوله وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره راجه ! کیدې شي تا ته دا خبر را رسیدلې وي چې هلته په ځنګل کې ما دشیرشاه سورې د څو وسله والو ځوانانو څخه ستا د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندي کړ ، دهغه ددې خبرې سره سم راجه هرکشن سمد ستې دهغه خبره پرې کړه او ورته یی وویل چې : ګوره صاحب خانه ! زما زویه ! تا ته ددې خبرې کولو اړتیا نه شته چې تا د ګنګا عزت خوندي ساتلې دې اودهغې وروسته د شیرخان کسانو ته د ځنګل څخه له ځانه سره بندې یوړې ، که چیرې ته دلته زما ځاې ته را رسیدلې واې نو په ډاډمنه توګه به مې ستا ساتنه کړې واې. اوس را ته ووایه چې هغوې له تا سره څه ډول سلوک وکړ.

صاحب خان ورته په خندا کې وویل:

ګوره راجه: کله یی چې زه دشیرخان دربار ته ور وستلم ، نوهغه زما سره ډیر زیات د انصافه کار واخست ، هغه زما ددې کار څخه ډیر خوشحاله شو چې ما د هغه د وسله والو ځوانانو څخه د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتلې دې. بیا هغه زه دخپلو دوو سالارانو سره د مقابلې له پاره را وبللم دهغوې نومونه هیبت خان نیا زی او برهم جیت وو. دهیبت خان نیا زی سره ما د جسمي قوت د ازمایلو مقابله درلوده خو ما هیبت خان په ډیره اسانۍ سره لاندې کړ. کله چې ما د هیبت خان څخه د جسمانی ځواک د ازمیښت مقابله وګټله نو شیرخان زه د خپل فوځ سالار و ټاکلم ، خو کله مې چې دهغه دبل سالار برهم جیت څخه د تیغ وهلو مقابله هم وګټله نو شیرخان ماته دخپل زویولۍ خطاب هم راکړ. اوس نو زه د شیرخان د زویولۍ تر څنګ دهغه د فوځ سپه سالار هم یم ، دهغه څخه مې اجازه اخستې او راغلی یم تر څو د خپلې کوچې قبیلې څخه خپل سامان را ټول کړم او بیرته را ستون شم. درا ستنیدو وروسته به په تل پاتې توګه په لښکر کې او سیږم. په لاره کې را ته زمونږد قبیلې مشر فدایی خان وویل چې تا خپل ځان ته را بللې یم ، ما فکر وکړ چې کیدې شي له ما سره کوم کار ولرې ، دهغه په دې خبره راجه هرکشن دخپله ځایه را پورته شو او صاحب خان ته یی وویل چې ته دلته لږ کینه زه سمد ستی بیرته را ستنیږم ، ددې خبرې سره سم راجه هرکشن هغه کمرې ته ور ننوت چې لږ څه مخته ورته شهزادګۍ ګنګا ور ننوتلې وه ،

هغه خبرې چې د راجه هرکشن او دهغه د لور شهزادګۍ ګنګا تر منځ هلته په خونه کی کیدلې نو صاحب خان په ډیره ښه توګه اوریدلې ، په دې خاطر صاحب خان همملته غلې ناست و او هغه یی کوله چې خبره په پوره توګه واوري ، په دې وخت کې هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته وویلې:

ګنګا لورې ! زه غواړم چې ته د صاحب خان څخه د خپل ناغیره سلوک او بد و الفاظو د استعمال په خاطر بښنه وغواړې ، هغه پر تا ډیر احسان کړې دې ، ستا پت ، ستا عزت او ابرو یی خوندی ساتلې ده هغ ستا ژوند او ستا د عصمت ساتنه وکړه او تا ورته په مقابل کې سپکې سپورې وویلې. ګوره لورې !صاحب خان همدا اوس دلته زمونږ په خیمه کې ناست دې ، زه غواړم چې ته د هغه څخه همدا اوس ، دخپل ناوړه سلوک په اړه ، بښنه و غواړې. د خپل پلار په د ې خبرو باندې شهزادګۍ یو زه تروه کړه اوپه ډیر قهر او غضب سره یی ورته وویل:

پلار جانه ! ته غواړې زه دهغه صاحب خان په څیر د یوه مسلمان ، لالچي ، بنجاره .... څخه د خپلې رویې او سلوک په اړه بښنه وغواړم ، زه د یوه ریاست (هیواد) شهزادګۍ یم او هغه یو معمولې ښکارې ، هغه هم د ګیدړو اولیوانو ښکارې ، ذلیله اوپست انسان دې. زه به ولې دهغه څخه بښنه غواړم ، هغه د یوه ذلیله ټیټ ذات انسان دې او دپورته ذات د خاوندانو سره نه ښایي چې د ذلیله او ټیټ ذات د خلکو څخه بښنه وغواړي ، دهغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن سمد ستې غبرګون و ښود او ورته یی وویل:

ګوره لورجانې ! دهرم مونږ ته هیڅکله هم دا اجازه نه راکوي او نه را ته دا ښوونه کوی چې په انسانانو کې دې ښکته او پورته ذات وجود ولري ، دا ټوله لړۍ هغو برهمنو دخپلو ګټو له پاره جوړه کړې ده. دهرم مونږ ته ددې اجازه نه راکوي ، لورې. لورجانې ! هغه ستا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پت ، ابرو او عزت ساتلې دې او تا ور سره ډېر نا غیره او ناجاړه سلوک کړې دې ، ولې دې په خپله خپل ځان هغه ته مجرم ثابت کړې.
دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا وویل:
پلارجانه ! ته ما ته دهغه سره د نامناسبه سلوک په اړه ، د هغه شخه د ښښنې د غوښتلو له پاره اصرار کوې ، خو هغه به سبا بیا دا هم درته ووایي چې زه د شهزادګۍ ګنګا سره مینه کوم ، بیا به ته را ته داهم وایې چې اوس زه دهغه وینځه و ګرځم او ټول عمر دهغه خدمتګاره شم ، زه به هیڅکله هم داسې و نه کړم ، مونږ په هغوې باندې د پخوا شخه ډېر زیات احسانات کړي دی ، هغه دلته د ګیدړو پوستکي راوړي او مونږ دهغې د خوښې قیمت ورکوو ، هیڅکله مو هم دهغوې سره بد دیانتي او ناروا سلوک نه دې کړې ، په دې خاطر مونږ پر هغې احسان کړې دې او هغه همغه زمونږ پر ورکړل شوي مال او شتمنیو باندې مزې چړچې کوي ، په دې خاطر به زه هیڅکله هم دهغه شخه ښښنه و نه غواړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن وویل:
ګوره لورې ! که چیرې د شیرخان عسکرو ته پورته کړې وې او له ځانه سره یې وړې وې ، او ته یې بې عزته او بې عصمته کړې وې نو فکر وکړه چې ستا دپلار ، ستا د کورنۍ او ستا دریاست له پاره به څه پاته شوې و ، زه خو وایم چې هغه ستا محسن ، مربی او ساتندوی دې ، دهغه شخه ښښنه وغواړه. دخپل پلار په دې اصرار سره ګنګا تنګه شوه او ویې ویل ، ته همدلته اوسه زه به دهغه سره خپل حساب خلاص کړم ، بیا ګنګا د خپلې خیمې شخه د نقدی پیسو یوه کڅوړه را واخسته او هغه خونې ته ورغله چېرې چې صاحب خان ناست و. هغې دا دپیسو کڅوړه د صاحب خان په غېږ کې ور واچوله او بیا یې په ډېره کرکه او نفرت سره ورته وویل: ګوره د ګیدړو ښکار کونکې او دهغو شخه پوستکې ویستونکیه او د کوچې قبیلې د ټیټ ذات غلامه ! دا چې تا د شیرخان دوسله والو ځوانانو شخه زما عزت او ابرو ساتلې ده دا دهغې معاوضه او انعام دې ، دروا خله.
د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو شخه صاحب خان ډېر نا ارامه شو په ډېره غصه او قهر سره را پاڅید او د نقدي پیسو هغه کڅوړه چې شو لحظې مخکې ګنګا د هغه په غېږ کې ور اچولې وه ، را واخسته په زوره یې د ګنګا په خوله ور ویشتله. ګنګا هیڅکله هم د صاحب خان شخه د داسې سلوک هیله نه درلوده. دهغې رنګ تک ژیړ شوې و. په زمکه پرته د پیسو کڅوړه یې را پورته کړه او بیا یې غوښتل د صاحب خان سره نوره هم بد زبانی او نا غیرې وکړی چې په همدې وخت کې راجه هرکشن خونی ته راننوت او ګنګا ته یې وویلې: ګوره لور جانې ! ته ولاړه شه ، اوس به زه د صاحب خان سره خبرې وکړم. ګنګا په ډېرو درنو پښو سره هغه بلې خونې ته بیرته ستنه شوه ، خو راجه هرکشن د صاحب خان سره همدلته کیناست او د شهزاګۍ د ناروا سلوک په اړه یې ترې ښښنه و غوښتله ، وروسته یې بیا په ډېره رازدانه توګه دصاحب خان سره خبرې پیل کړې ، تر ډېره پورې دواړه همدلته ځانته یو ځای ناست و ، بیا صاحب خان ترې را ووت او ولاړ.

۲

د صاحب خان د تللو وروسته راجه هرکشن دخپله ځایه پورته شو او هغه خونې ته ولاړ چې شهزاګۍ ګنګا په کې لا تر اوسه پورې د غصې نه تکه سره ولاړه وه. هرکشن ورته را نژدې شو او په ډېره مینه او محبت سره یې ګنګا له خپله ځانه سره را و نغاړله ، او بیا یې په خپل پلرنی شفقت سره ورته وویل:
ګنګا لورې ! ګوره ، ته خپله غصه هیسته و غورزوه ، ما ستا په اړه یوه ډېره ستره پریکړه کړې ده ، دهغه په دې خبره ګنګا خپل پلار ته وکتل او ور شخه یې و پوښتل چې: پلار جانه ، څه ډول پریکړه ؟ هرکشن ورته وویل: ګوره لورې ددې ځایه د تللو وروسته زه غواړم ستا د سوئمبر انتظام وکړم ، او په ډېره غیر معمولي توګه به زه ستا سوئمبر جوړ وم ، هر هغه څوک چې په سوئمبر کې بریالې شول نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه سره به دې واده کوم. زه به دې سوئمبر ته د شاوخوا د رياستونو شهزادګان هم را بلم او دخپل رياست عام جنګجويانو ته به هم د برخې اخستلو له پاره غږ کوم، ايا زما دا وړانديز ستا له پاره دمنلو وړ دې؟

د خپل پلار هرکشن ددې وړانديز څخه شهزادګۍ ګنګا خوشحاله شوه، او په نرۍ شانته خندا کې يې وويل: پلار جانه! زه ستا ددې وړانديز سره متفقه يم، هر هغه څوک چې په دې سوئمبر کې برياليې شي نو زه به هغه دخپل ژوند په ملګرتوب باندې په وياړ سره خپل کړم. دشهزادګۍ ددې ځواب په اوريدو سره راجه هرکشن ډير زيات خوشحاله شو. او بيا يې وويل: اوس نو لورجانې ته ارام وکړه، زه په پړاو کې قدم ووهم، دهمدې خبرې سره سم هرکشن دخيمې څخه بيرون ووت،

دبله اړخه صاحب خان د هرکشن دخيمی څخه د وتلو سمدستې وروسته خپلې کوچيانۍ قبيلې ته راغې، دهغه ځايه يې خپل ټول سامانونه را ټول کړل، اودخپل وړور مقرب خان سره يو ځاې دهغه ځايه را ووت او په تل پاتې توګه د شيرخان لښکر ته را ستون شو او په لښکر کې يې د اعلې سالار په توګه خپل کارونه پيل کړل.

۷

شيرخان يعنې شيرشاه سوري چې په دې وخت کې د ګنګا او کرم ناسه ددريابونو ترمنځ دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و، هغه په ډيره اند يښنه کې ناست او د همايون د فوځونو د راتلو انتظار يې کاوه. همايون هم دخپل يو ستر لښکر سره د شيرشاه سورې د ځپلو له پاره را روان و. او غوښتل يې چې په هرصورت چې شوني وی د شيرشاه سوري څخه د بهار سيمه بيرته په خپله ولکه کې واخلي، خو په دې وخت کې يو ډير ستر او بې مثاله انقلاب راغې، چې دهمدې بدلون له مخې همايون د شيرشاه سوري په لور د راتللو پريکړه بدله کړه او د اګرې په لور وګرځيد.

هغه د څو تيرو کلونو راهيسې په همدې توګه غوښتل په ګجرات کې د بهادرشاه مغل حکومت ړنګ کړې او غوښتل يې ريښې يې په هندوستان کې له بيخه وکاږي، هغه ددې کار له پاره عجيب او غريب پلانونه جوړول. پخپله بهادرشاه د ګجرات په تخت باندې د ۱۵۲۲ زکال راهيسې ناست و او لمړی هندوستانی حکمران و چې د بابر د پانې پت او کنوه په جنګونو کې يې دحرب د فنونو استعمال زده کړې و.

بيا هغه د خپل ځواک د زيادښت له پاره دترکانو او مغلو په څير يو منظم فوځ جوړ او هغه يې په ډيرې خطرناکې توپخانې باندې سنبال کړ. هغه ددې کار له پاره د قسطنطنيې څخه د ترکانو په لاسو جوړشوی توپونه او دهغوې روزل شوې توپچيان را او غوښتل، ددې څخه علاوه يې د پرتګاليانو څخه هم توپونه او بارود تر لاسه کړل.

د بهادرشاه دې نوې منظم فوځ په خپلو ټولو هندوستاني مخالفينو باندی برلاسې تر لاسه کړې و. دهمدې نوې منظم جوړشوې فوځونو په شتون کې هغه د اتو کالو په دوران کې يو ډير ستر سلطنت جوړ او د هندوستان کې د شهنشاه بابر او همايون څخه يې د مخته تللو هڅې پيل کړې.

خو دومره هوښيار و چې خپل دغه مقاصد يې د بابر او همايون څخه پټ و ساتل، هغه د خپل سياسی تدبر له لارې همايون ته همدومره څرګنده کړه چې هغه غواړې د مغلو د واکمنۍ نه بيرون دخپل سلطنت پولې پراخه کړې.

کله چې همايون د شيرشاه د ځپلو له پاره دخپل فوځ سره دې لورې ته حرکت وکړ نو په همدې وخت کې د ګجرات د پادشاه بهادرشاه فرمان په جنوب کې د خانديش نه تر اجرنګر پورې د اطاعت وړ و. په شمال کې د سيند د ارغون حکمران خليج د پاراس څخه په ويره کې و. او د شرق په لور يې هم د بابر او همايون څخه لوبه بايلودې وه. هغه د مالوه او راجپوتانه به بيابانو او ځنګلو کې هم خپله سکه چلوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په مالوه کې نوې بلکه هوښیاره حکمران منګوخان چې په قادر خان باندې مشهورو ، خپلې لورې ته را واړوه ، او په راجپوتانه کې یې د مختلفو راجاګانو ترمنځ بغض ، کینه او حسد ته وده ورکړه او ددې کار څخه یې پوره پوره ګټه پورته کړه.

په راجپوتانه کې یې د ناګور ، او داجمیربانسواړه ، او ډونګر پورپورې او د الود عبود څخه تربوندې پورې او انتر رنتهمبور پورې هیڅ داسې حکمران نه و چې د بهادرشاه دحکم څخه مخالفت او یا سرغړونه وکړې.

د میواړ خپلواکې د بهادرشاه د جارحانه حملو تر مخه په زنګون شوې وه ، د ۱۵۳۵ ز کال څخه مخته د ګجرات فاتح فوځونه د مالوه څخه تیر شول او هندیل کنډ پورې ورسیدل . لنډه خبره دا چې لکه څنګه چې د پانی پت د جنګ نه وروسته بابر ته رانا سانګا ډیره خطرناکه ثابت شو نو دهغې څخه په لسګونو واره زیات د بهادرشاه دغه نوې را ټوکیدلې فوځ د مغلو دځواک له پاره ګواښن ګرځیدلې و. خو بیا هم همایون د خپل ساده والی په اساس دا ګمارله چې بهادرشاه د غیرمسلمانو سره جنګونه کوی او په دې توګه د اسلام د اشاعت او خپرولو کار پر مخ بیایی. پخپله د مغلو پادشاهان دا سلام ددین یواځې نمایندګان ګڼل کیدل .

ددې تر څنګ کله چې همایون د شیرشاه سوري پر خلاف په حرکت راغې او دهغه دځپلو په اړه په فکر کې ډوب و نو بهادرشاه په چتوړ باندې حمله وکړه ، حمله هغه وخت تر سره شوه چې همایون د شیرشاه په لور حرکت کړې و . نو بهادرشاه دهمایون د نه موجودیت نه په ګټې اخستلو سره غوښتل چې د چتوړ ملکه کرم وتي چې د رانا سانګا کونډه وه او د مهاراجه بکرم جیت ، چې په دې ورځو کې لا بالغ شوې نه و ، موروه په خپله ولکه کې راوړي او دخپل سلطنت پولې نورې هم وغځوي.

هغه وخت چې د ګجرات ځواکونو په راني کرم وتي باندې فشار راوست نو هغې سمدستی همایون ته یو سفیر ور واستوه ،او دهغه څخه یې د کومک غوښتنه وکړه ، خو همایون په دې وخت کې هغه ته کوم ډاډمن ځواب ورنه کړاې شو ، ځکه چې هغه په دې ورځو کې دشیر شاه سوري د ځپلو له پاره هغه لورې ته روان و . اوغوښتل یې چې په هر صورت چې شونی وی شیرشاه سوري دخپلې مخې لرې کړي.

دبهادرشاه له پاره دا ټولې پیښې ډیرې ګټورې ثابتې شوې. خو بیا هم پخپله بهادرشاه د مغلو دحکومت او ځواک په مقابل کې ډیر محتاط قدم اخست. همدا راز شیرخان هم و ، ځکه چې په دې دواړو د مغلو د بادشاهۍ رعب او ویره خپره شوې وه.

د چتوړ په راني کرم وتي باندې د یرغل وروسته د ګجرات حاکم بهادرشاه خپل څو کسه سفیران د سوداګرو په لباس کې دشیرشاه سوري په لور ور واستول اوهغه ته یې دا وړاندیز وکړ چې دواړه یو ځاې شي او د مغلو دحکومت پر خلاف حمله وکړي ، شیرشاه سوری د شرق له اړخه او د ګجرات فوځ دې د غرب له اړخه په اګرې او دهلی باندې حمله یوسي.

هغه سفیران چې د سوداګرو په لباس کې شیرشاه سوری ته ورلیږل شوی و نو بهادرشاه دهغوې په لاسو څه ډیر رقم هم شیرشاه سوري ته ورلیږلې و . او هغه ته یې دخپل ځان سره د رایو ځاې کولو بلنه ورکړې وه.

شیرشاه سوري ډیر د عقل خاوند او دور اندیشه حکمران و . هغه د بهادرشاه د سفیرانو څخه نقدې روپۍ واخستلې خو د نه ورتللو له پاره یې بهانه وکړه ، او بیا خو دا عام دستور دې چې هغه خلک چې پیسې اخلی د هغو خلکو څخه چې ورکوی یې ډیر عقلمند وی ځکه چې هغوې د نورو د جیبونو څخه پیسې راباسي او خپل جیب پرې ډکوي.

په حقیقت کې په دې وخت کې شیرشاه سوري نه غوښتل د بهادرشاه د سیاست په دام کې ونښلي ، او خامخا دې د مغلو د جنګ ډبره په خپله سینه وو هي ، په اصل کې شیرشاه سوری ددا سې موقع او فرصت په لټه کې و چې د بهادرشاه ددې حرکتونو په واسطه د همایون توجه هغه لورې ته شي او دې ته څه موقع او فرصت تر لاسه شي او په دې جریان کې خپل فوځونه نور هم غښتلی کړ ي ، په دې ترتیب حالات د شیرشاه سوري په حق کې بدلیدل را بدلیدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګجرات پادشاه بهادرشاه له یوه اړخه همایون ته قیمتي تحفې او د محبت نه ډک لیکونه ور استول او په دې ترتیب یې هغه ته دهوکه ورکوله ، او دبله اړخه یې د راجپوتانه په پولو باندې خپل فوځونه را ټولول. شوني ده چې دهغه اراده به په چتوړ دحملې کولو وه ، هغه وخت چې د چتوړ رانی کرم وتي د همایون څخه دکومک غوښتنه کړې وه او دهمایون له اړخه ورته کوم ډاډمن ځواب نه و ترلاسه شوي نو د بهادرشاه حوصله نوره هم زیاته شوه ، نو په دې خاطر یې یو سالار تاتارخان د یوه ستر لښکر سره یو ځاې د پنجاب په لور و لیږه ، تر څو هغه د پنجاب له لارې دمغلو د حکومت مرکز دد هلی د ښار پر خلاف سنګرونه و نیسي ،

د نړۍ په تاریخ کې د همایون په څیر ساده انسان چې دوست او دښمن دواړو په اسانۍ سره غولولې شو ، تر اوسه پورې په تخت نه دې ناست. هغه په همدې ستونزمنو حالاتو کې هم دشیرشاه سوري په خلاف بنګال او بهار ته حرکت وکړ او کلکه اراده یې کړې وه چې شیرشاه هملته وځپوي ، خو هغه دګجرات د خطرناک حاکم بهادرشاه په څیر دښمن د پلانونو څخه خبر نه شو .

همایون دخپل دغه ستر لښکر سره یو ځاې د شیرشاه سوري په لور په پرلپسې توګه مخته تګ کاوه ، په همدې وخت کې د اسې یو بدلون رامنځته شو چې همایون ته یې یو ټکان ورکړ. ځکه د همایون د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره د ګجرات حاکم بهادرشاه چې کوم سالار تاتارخان دخپل لښکر سره یوځاې د مغلو د سلطنت د مرکز دهلی د ځپلو له پاره استولې و نو د تاتار خان ګرمې وینې او جوش او جذبې هغه ټوله لوبه خرابه کړه . هغه د سوکه سوکه کار کولو په ځاې په ډیره ګرمه توګه په اګره باندې ور پریوت ، څرنګه چې همایون ته په اګره باندې دکوم بیروني ځواک د راختلو ویره نه وه نو په دې خاطر یې هلته ددفاع کولو کوم خاص انتظام هم نه و کړې.

هماغه و چې د بهادرشاه سالار تاتار خان دخپل لښکر سره یو ځاې د اګرې په شاوخوا سیمو کې د مغلو ځواکونه ښه و ځپل ، تر لرې لرې پورې یې تباهی خپره کړه او دمغلو په سلطنت کې یې یو ډول ویره او خوف را پیدا کړ . همایون ته دا خبر هغه وخت ور ورسید چې هغه د خپل لښکر سره یو ځاې د کالپې نومې یو کلې څخه بیرون پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا بد خبر ورسید نو هغه د شیرشاه په لور مخته تګ پریښود ، او دخپل لښکر یوه برخه یې را جدا کړه او دخپل ورور عسکری مرزا په قوماندانۍ کې یې د تاتارخان د ګوشمالی کولو له پاره ور ولیږله

همایون په دې پوهیده چې بهادرشاه یو ځواکمن حکمران دې نو په دې خاطر هغه ته دګوشمالی ورکولو په اړه همایون هم ډیر محتاط و . هغه نه غوښتل په څرګنده توګه د بهادرشاه سره ټکر وکړي ، همغه و چې هغه د کالپې څخه بهادرشاه ته یو لیک و لیکه چې په هغې کې یې د تاتار خان دحرکت څخه سخته خوابدې ښوولې وه ، تر څنګ یې د اګرې په لور د لیږلو په وخت کې دخپل ورور عسکرمرزا شاته پخپله هم د پاته لښکر سره یو ځاې د اګرې په لور حرکت وکړ تر څو د بهادرشاه سره دا ورانه مشوره بیرته جوړه او بیا د شیرشاه پر خلاف د حرکت له پاره تیار شي .

د همایون ورور عسکري مرزا د بهادرشاه د سالار تاتار خان په دې حرکت باندې سخت په قهر او غضب شوې و . نو په دې اساس یې په تاتار خان باندې ناڅاپي حمله وکړه . په دې وخت کې د تاتارخان دلښکرو حالت ډیر بې نظمه و . زیات شمیر افغانان او نور وګړی دهغه په لشکر کې د غنیمت د مالونو په خاطر را یو ځاې شوی و . هغه وخت چې د مغلو لښکر و د عسکری مرزا په قومندې باندې په تاتارخان باندې حمله وکړه نو د تاتارخان د کرایه دغه لښکر تارو مار شو او و تښتید. دهغوې دې کار د تاتا رخان په اصلی فوځ باندې هم ډیر ناوړه اغیز وکړ.

په هر صورت د مندرائیل په سیمه کې چې د اګرې سره اړونده ده ، د بهادرشاه د سالار تاتار خان او د همایون د ورور عسکری مرزا دلښکرو تر منځ سخت جنګ وشو ، په جنګ کې عسکري مرزا تاتارخان ته ډیره بده ماتې ورکړه او د تاتارخان ځټ یې هملته ور پرې کړ . د بله اړخه بهادرشاه هم په همدې ورځو کې د چتوړ سیمه محاصره کړې وه ، کله چې بهادر شاه ته خبر ورسید چې دهغه د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالارتاتار خان ماتې خوړلې او تر څنګ يې تاتار خان هم له منځه تللې دې اودا چې همايو ن د شيرخان په لور مخته تګ پرې ايښې او بيرته اګرې ته راستون شوې نو بهادرشاه ډيرې ويرې واخست ، که څه هم هغه د چتوړ محاصرې ته دوام ورکړ خو تر څنګ يې همايون ته هم د هغه د احتجاجي ليک ځواب ووايه ، همايون ته دا ليک په اګره کې ورسيد. په هغه ليک کې بهادرشاه د تاتارخان ددې ناوړه کار د مسؤليت دا خستلو څخه انکار کړې و او دا يې د هغه خپلسرې ګڼلې وه. د بهادرشاه دې ليک په همايون باندې ډير زيات اغيز وکړ ، ددې وروسته د همايون او بهادرشاه تر منځ د ليک د ليږلو را ليږلو لړۍ روانه وه ، هر يوه ، يو بل ته درې درې ليکونه و ليکل ، او د هغې ځوابونه يې وويل. بهادرشاه په خپلو ليکونو کې د همايون خپل ځان پالنه را وپاروله ، هغه ته يې د دين ساتونکې ووايه ، او د مذهب او شريعت په نامه يې د هغه څخه وغوښتل چې لږ تر لږه د چتوړ د مهم په وخت کې ، چې يو ډول جهاد دې ، مداخله نه کوي.

د بله اړخه همايون هم چې غوښتل يې د شيرشاه سورې پر خلاف يو ځل بيا حرکت وکړي ، د بهادرشاه پر خلاف يې دومره توجه و نه کړه ، ددې پايلې دا شوې چې بهادرشاه د خپلو سياسي چالونو په واسطه خپل ځان د همايون د کنټرول څخه ازاد کړ. دد ګجرات د حاکم بهادرشاه له لورې د ډاډ څخه وروسته همايون د خپل لښکر سره يو ځاې د اګرې نه بيرون د زرفشان په باغ کې قيام وکړ. او بيا يې د شيرشاه پر خلاف د اګرې نه کوچ وکړ. تر څنګ يې د بنګال د حاکم محمود په لور يو قاصد ور وليږه چې هغه دې هم د خپل لښکر سره تيار اوسي تر څو د شيرشاه سورې پر خلاف په عملياتو کې ګډون وکړي.

٨

د رهتاس راجه هرکشن د لرې او نژدې ټولو رياستونو څخه راجاګان د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا د سوئمبر (د ديمی ورځې د مقابلې دوړونکې) له پاره اعلانونه وکړل. د دې مقابلو له پاره شرط دا و چې د دوه اونيو د وقفې نه وروسته به درې ځلې دا مقابلې صورت نيسي ، او هر هغه جنګجو يه او ننبه ويشتونکې ځوان چې په پرلپسې توګه درې ځلې دا مقابلې وګټي نو همغه به د شهزادګۍ ګنګا دژوند ملګرې ګرځي.

اوس نو ددې مقابلو لمړۍ ورځ وه ،هلته د رهتاس د کلا نه بيرون د جشن په څير ميلې لګيدلې وې ، بې شميره خلک راټول شوي و ، د رهتاس د رياست د داخل څخه هم زيات شمير جنګجويان او اتلان په دې مقابلو کې د برخې اخستلو له پاره را ټول شوي و . په دا سې حال کې چې د شاوخوا د راجاګانو څخه د راې سين د راجه پورن زوې سانول داس ، د ميواړ د راجه سنګرام سنګ زوې سورج مل او د کالنجر د راجه بير سنګ بنديله زوې سور داس هم دې مقابلو کې د برخې اخستلو له پاره را غلي و.

د رهتاس د کلا نه بيرون د خلکو ازدحام ډير زيات و ، تر هغه ځايو چې د سترګو نظر رسيده هلته خلک او ګڼه ګوڼه وه. دوې ټول په يوې ګول دايره کې سره را ټول شوي و ، او بيا ددې ګول دايرې په منځ کې يې شاه نشين جوړ کړې و. دا ځاې د لرګيو د يوې سترې ماڼۍ په څير ښکاريده ، ددې د پاسه د رهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا سره يو ځاې ناست و او تر څنګ يې خپلې ټولې رانۍ ګانې (خپلې ښځې) په خپلو خپلو ځانګړيو ځايو کې کينولې وې.

د مقابلې تګلاره څه دا سې وه چې يو فيل يې د ميدان په منځ کې ډير ښايسته جوړ کړې ، درولې و. د فيل په سر باندې د يوه لرګي اوږده څوکه درول شوې وه. او بيا ددې لرګي د څوکې په سر د راجه هرکشن انځور ګرانو يوه سترګه جوړه کړې وه ، ددې سترګې شاوخوا ټول په سور رنګ سره کړل شوي و . او دا اعلان يې کړې و چې هر يو ننبه ويشتونکې او جنګجو په دغه سور رنګه ساحه او يا د هغې سره نژدې په ننبه ويشتو کې بريالې شي نو همغه به ددې لمړۍ مقابلې وړونکې ګڼل کيږي

په مقابلې کې ګډون کونکې هر يو ننبه ويشتونکي او راجاګانو ته پنځه پنځه غشي ورکړل شوي و او کله چې ددې پنځو غشو څخه درې يې د ننبې د ځاې سره نژدې ولګيږي نو هغه به کامياب شميرل کيږي. هلته د شاه نشين په سر پخپله راجه هرکشن ، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او د راجه نورې ښځې ټولې ناستې وې ، او دهغې نه بلکل لاندې د راجه هرکشن برهمن وزیر چورامن ناست و . هغه ته دا دنده ورکړل شوې وه چې په مقابلې کې ګډون کونکو ته پنځه پنځه غشی تهیه کړي او تر څنګ یې په مقابلې کې د هر برخه اخستونکې نوم او کوائف درج کړي.

کله چې د راجه هرکشن په حکم مقابله پیل شوه نو تر ټولو لمړی د رای سن د راجه زوې سانول داس ته غشي ورکړل شول . د فیل د سر په سر دولاړ لرګي په سر کې چې کومه سترګه جوړه شوې وه نو دهغې څخه په لږ واټن کې په زمکه باندې ښځتې ایښول شوې او چونه یې پرې اچولې وه . دهمدې ځایه به په مقابلې کې برخه اخستونکو خپل غشي دهغې سترګې په لور وارول.

د راې سن د راجه زوې سانول داس دخپلو پنځو غشو سره هملته ناست و . خپل کمان یې نیغ کړ او د سترګې سره ساحه یې په کې په نښه کړه خو دهغه دپنځه واړو تیرانو څخه یې یو هم په نښه و نه لګید . یواځې دوه غشي د سترګې ساحې سره نژدې ولګیدل پاته نور درې هسې خوشې ولاړل . د سانول داس نه وروسته د میواړ د راجه سنګرام سنګ د زوې سورج مل نوبت و هغه ته هم پنځه غشی ور ورسپارل شول ، پنځه واړه غشی یې په نښې وویشتل خو دهغه یو غشی هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه نښت .

د سورج مل نه وروسته د کالنجر د راجه بیرسنګ بندیل د زوې سورداس نوبت راغې او هغه هم دخپلو پنځه غشو سره یو ځای د نښې ویشتو په ځای کې کیناست . هغه هم په ډیر مهارت سره غشی وویشتل خو یو یې هم په نښه باندې و نه نښت ،

اوس نو د ریاست د داخل څخه د راټولو شوو سترو سترو نښه ویشتونکو او جنګجویانو نوبت و .تر څو هغوې هم خپل قسمت و ازمایي. خو د ټولو بد قسمتي داوه چې د یوه غشي هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه لګید ، په اخر کې یو سپور هلته جمګټی ته را ننوت . دې سپور تور کالي اغوستې و او خپله څیره یې هم په توره ټوټه کې را نغښتلې وه . کله چې د تورلباس اغوستونکې دغه کس جمګټی ته را ننوت نو په یوه ټکان سره یې خپل آس و دراوه ، خو آس یې عکس العمل وښود او لکه د الف په څیر په هوا کې و درید او شنړار شو. کله چې آس خپل ځاې ته راغې نو دغه کس ترې په یوه ټوپ سره را ښکته شو. هغه خپله توره او ډ ال تر ملا تړلې او را ځوړند کړې و . هغه په اس باندې تړلې کمال را واخست او په اوږه یې کیښود او دهغه لرګو څخه په سر دجوړ کړل شوی شاه نشین په لور ور وخوځید چې د رهتاس راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا پرې ناست و او ور لاندې یې د راجه وزیر چورامن ناست و چې په مقابله کې د ګډون کونکو له پاره غشي ویشل .

په تور و کالیو کې را نغښتې دغه اجنبی نیغ د برهمن وزیر چورامن په لور ورغې او دهغه څخه یې په مقابلې کې د ګډون له پاره غشی و غوښتل ، خو دغشو د ورکولو د مخه چورامن هغه ته په ډیر غور سره وکتل او ورته یې وویل:

ګوره اجنبي ځوانه ! په مقابلې کې د برخې اخستلو دمخه د ې دغه نقاب د څیرې څخه لرې کړه تر څو چې زه او دغلته ټول موجود خلک په دې و پوهیږي چې ته څوک یې او څنګه ځوان یې او د کومه ځایه راغلې یې. خو هغه ځوان ورته وویل چې ګوره چورامنه ! ته که ماته په دې مقابله کې د ګډون کولو اجازه راکړې او که را یې نه کړې خو زه به د خپل مخ څخه دا نقاب لرې نه کړم. دهغه په دې خبره وزیر چورامن وویل چې که نقاب نه لرې کوې نو خپل کوائف خو دلته ولیکه ، خپل نوم دې وښایه ، خپله پته او ادرس دې ووایه ، تر څو زه په روزنامچه کې ستا دا کوائف درج کړم. دا په دې خاطر چې ماته دهمداسې کولو حکم کړل شوې دې. دهغه په دې خبرو باندې هغه ځوان ورته وویلې ، ګوره چورامنه ! زه خو نه خپل نوم درته ښایم او نه خپله اته پته درته لیکم ، خو چورامن ورته وویل چې که همداسې وی نو ته بیا په دې مقابلو کې برخه نه شې اخستلې . دهغه په دې خبره هغه ځوان را وګرزید او او ویې ویل : چورامنه !که ته غواړې زه په دې مقابلو کې برخه وانخلم نو همداسې سهی ده زه به بیرته ستون شم . دهغه دد ې خبرې سره سم هلته په شاه نشین باندې ناست راجه هرکشن خپل وزیر ته په حکمي لهجې سره وویل چې چورامنه ! دې ځوان ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلی. که چیرې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان خپل نوم او خپله اته پته نه ښيي نو پراوه نه کوي ، ده ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلي. چورامن د راجه دحکم سره سم پنځه غشي دغه ځوان ته ورمخته کړل ، خو هغه اجنبي لاس ور وا ړود کړ او يو اځې دري يې ترې را و اخستل او پاته دوه نوريې بېرته چورامن ته ورکړل. دهغه په دې کار چورامن وويل چې اې اجنبي ځوانه ، دا پنځه واړه غشي در واخله. ددې څخه به ستا په نښې ويشتو کې ښه والې راشي.

هغه اجنبي ورته وويل: ګوره چورامنه ! نښه ويشتل په دري غشو باندې حسابيږي ، ځکه چې د پنځو غشو څخه بايد دري يې په نښه و لګيږي ،نو همدا دري غشي بريالي شميرل کيږي خو زه به دخپلې نښې له پاره يواځې همدا دري غشي را اخلم ، او زه ډاډمن يم چې زما يو غشی به هم په دې پنځو باندې دروند تمام شي. په دې وخت کې د پاسه ناست راجه هرکشن وويل: ګوره اجنبي ! تا ولې خپل ځان يوا ځې ددې دري غشو پورې را و نغاړه ، نو که چيرې ته خپل قسمت ازميښتوې اوخپل مقدر دې بهتر کوي نو بيا خو پنځه غشي در واخله ، ددې په واسطه به ستا د غشي ويشتلو اراده غښتلې شي. خو دهغه په دې خبره هغه نقاب اغوستونکې اجنبي وويل. نه راجه ! زه تاته ډاډ درکوم چې زه به دهمدې دري غشو په واسطه دخپل فن څرګندونه وکړم.

ددې خبرې سره سم هغه نقاب پوشه ځوان يوې خوا ته شو او هغه ځاې ته چې غشي ورڅخه په نښې ويشتل کيدل ورغې ، تر لږه وخته پورې يې د فيل په سر د ولاړ لرګې دپاسه د سترګې جوړکړل شوې نښه يې و کتله ، دخپلې اوږې څخه يې هغه دروند کمان را ښکته کړ. دکمان يو سر يې په يوه ځنګون باندې کيښود اوخپل بل ځنګون يې په زمکه باندې کيښود اوبيا يې لمړی غشي په کمان کې ورکړ ، نښه يې و نيوله ، ساه يې و دروله اوبيا يې غشي په نښې ور خوشې کړ ، د هغه همغه لمړی غشي د سترګې د سرې برخې په منځ کې ور ونښت ،

ددې اجنبي په دې کار باندې په ميدان کې ټولو ناستو خلکو لاسونه و پړکول ،تر ډيره وخته پورې ميدان کې د لاسونو پړکار و ، په شاه نشين د پاسه ناستو چې کله د دغه اجنبي دا نښه ويشتل وکتل نو راجه هرکشن او دهغه دښايسته او حسيني لور شهزاګۍ ګنګا په څيرو باندې هم خوشحالی را څرګنده شوه.

ددې وروسته هغه اجنبي ځوان خپل دويم غشې تيار کړ او د پخوا په شان يې نښه و نيوله او دويم غشي يې په نښه وويشت. دويم غشي هم د نښې په منځ کې ور ننوت ، په دې کار سره په ميدان کې يو ځل بيا غوغا شوه او دخلکو د لاسونو د پړکولو اوازونه را پورته شول. شهزادګۍ ګنګا دد ې ځو ان ددې نښې ويشتلو څخه ډيره زياته خوشحاله شوه اويو ځل د خوشحالۍ له لاسه دخپله ځايه هم را پورته شوه ، او په ډير شوق سره به يې کله د هغو غشو په لور چې په نښه کې ور ننوتي و کتل او کله به يې دد غه نقاب اغوستونکې ځوان لورې ته کتل.

کله چې د لاسونو پړکار بند شو او په ميدان کې خاموشي خپره شوه نو هغه اجنبي نقاب پوشه ځوان خپل دريم غشي را وويست او دپخوا په څير يې نښه ونيوله ، ساه يې و دروله او خپل غشې يې د نښې په لور ور خوشې کړ ، دا غشي هم د نورو دوو په څير د نښې په منځ کې ور ننوت. په دې کار سره په ميدان کې ټول خلک د خپلو ځايو څخه پورته شول او په هغه ځاې کې د ګډا ، نڅا او په فضا کې د پګړيو او خوليو دپورته غورځولو ميله او خوشحالي راپيدا شوه. په همدې حال کې راجه هرکشن او شهزاګۍ ګنکا هم د شاه نشين نه لاندې را کيوتل ، هغه ځوان لا تراوسه هم په خپل ځاې ولاړ و دکومه يې چې دغه دري غشي ويشتلي و . راجه په ډيره ګړندۍ توګه لاندې راغې اودهغه سره يې غاړه ورکړه ، او ورته يې وويل چې ګوره ځوانه زه تاته ستا په دې بريا د زړه له کومې مبارکي وايم. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا هم مخته راغله او ورته يې وويل: ګوره ځوانه زه نه پوهيږم چې ستا نوم څه دې خو هغه کرچارچې تا دلته تر سره کړ ،هغه ډير بې مثاله او نايابه دې. اوزه تاته ددې فن د څرګندونې په اساس مبارکي وايم. ايا ته نه غواړې ماته خپل نوم اودرک

(c) ketabton.com: The Digital Library

وښايي ؟ ځکه تا د نن مقابلې ګټلې دی. دهغې په دې خبره هغه اجنبي په نري شانته او از باندې وويل : زه اوس هيڅ هم نه وايم او نه د خپلو خيالاتو څرګندونه کولې شم. ځکه چې دا د مقابلو لمړۍ ورځ ده. اجنبي ددې څخه اخوا بله کومه خبره و نه کړه ، دهغه ځايه لرې شو اوهلته په خپل نژدې ولاړ اس باندې سپور شو ، آس يې په قمچينه وواهه ، او دجنوب په لوريې په ځغاسته کړ او ډير ژر د ټولو د ستر ګو پټ شو. شهزادګۍ ګنګا تر ډيره پورې دغه ځوان پسې کتل اوبيا يې سر ټيټ کړ او دخپل پلار راجه هرکشن سره روانه شوه.

٩

همايون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره د خپلو اړيکو د بيرته جوړولو وروسته يو ځل بيا د شيرشاه سوری د ځپلو له پاره د اګرې څخه روان شو. خو شايد چې قدرت ته د همايون دا کار ښه نه يست. ځکه کله چې همايون يو ځل بيا دخپل لښکر سره يو ځاې په ډيره ګړندۍ توګه د کالپي تر مقامه پورې ورسيد نو هلته ورته د چتوړ د راني کرم وتي لخوا يو قاصد ورغې.

راني کرم وتي د خپله اړخه دليرل شوی قاصد په لاسو همايون ته لاس بند(راکهي [١]) ور وليږه. (١)(لاسبند ته په هندې کې راکهي وايي چې خويندې يې ورونو ته په خاصو وختو کې د لاسو څخه تړي.)

ددې ترڅنګ راني کرم وتي د همايون څخه د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه په خلاف د مرستې غوښتنه هم کړې وه.

کله چې د راني کرم وتي له اړخه قاصد د همايون دربار ته دهغې د پيغام سره يو ځاې را ورسيد نو همايون يو ځل بيا د کالپي په مقام کې خپل لښکر تم کړ ، اودخپل لښکر د مشرانو يوه غونډه يې راوبلله ، اوهغه پيغام چې د چتوړ د راني کرم وتي له اړخه ورته رسيدلې و ،دهغوې تر مخه د مشورې او سلا له پاره کيښود. دهغه ټولو سالارانو او دهمايون نزدې دوستانو اودکورنۍ خلکو تر ډيره پورې په دې پيغام باندې بحث اوڅيړنه وکړه ، بيا د همايون کاکا ناصر مرزا دخپل آند د ښکاره کولو له پاره د همايون مخې ته راغې او ورته يې وويل:

همايونه زويه ! ښه او غوره داده چې مونږ بيرته ستانه شو .د شيرشاه په خلاف د حرکت کولو نه مخته مونږ بايد د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړو. همايونه ! زما زويه ! هغه وخت چې تا غوښتل د شيرشاه په خلاف د دوييم ځل له پاره حرکت وکړې نو ما په هماغه وخت کې هم ته ددې کار څخه منه کړې وې او درته مې ويلې و چې د ګجرات حاکم بهادرشاه ډير زيات عيار او چالاکه انسان دې ، په ښکاره توګه خو هغه تاته خپل ځان مطيع او فرمانبرداره څرګندوی خو په اصل کې هغه د مغلو د سلطنت د جرړو د پريکولو هڅه اوهاند کوي ، زه به زويه ! په دې وخت کې تا ته دا سلا درکړم چې دهمدې کالپي نه بيرته ستون شه او که چيرې تا داسې ونه کړل نو بيا ياد ساته چې د ګجرات حاکم بهادرشاه به د چتوړ د سوبې نه وروسته د مالوې په لور هم حرکت کوي اوپه مالوه به هم خپله ولکه کلکه کوی نو که چيرې د چتوړ نه وروسته هغه مالوه هم دخپلې ولکې لاندې راوړی نو بيا به د مغلو د سلطنت مرکز دهلی هم د ګواښ لاندې راځی.

واوره همايونه زويه ! زما سلا داده چې تر هر څه دمخه د بهادرشاه ځواکونه وځپه ، او مخته له دې چې بهادرشاه په مالوه باندې ولکه وکړي ته په خپله مالوه دخپلې ولکې لاندې راوړه ، نو بيا که چتوړ يو خپل واکه رياست پاته کيږی نو دا به د مغلو د سلطنت له پاره ډيره غوره او ددې سلطنت د ساتنې يوه ښه وي.

که څه هم همايون د خپل کاکا ناصر مرزا ددې فکر تائيد وکړ اودهغه سلا يې غوره و بلله ، خو هغه په دې لړ کې د نورو خلکو سره هم مشورې اوسلاوې کولې. دنورو خلکو په لړ کې د همايون خاص باورې شخص معيد بيګ همايون ته همغسې مشوره ورکړه او تر څنګ يې د همايون دکاکا ناصر مرزا نظر تائيد کړ ددې نه علاوه د همايون مرزا ورور عسکري او مرزا هندال هم همايون ته همغسې وړانديز

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ او ورته یې وویل چې د شیرشاه په لور د تللو تر مخه تر هر څه لمړی خپله معامله د بهادرشاه سره پاکه کړه ، د بهادرشاه د مغلو بولو وروسته بیا دشیرشاه وهل مونږ ته دومره ستونزمن نه دي.

په دي وخت کې دهمایون وزیر معید بیگ یوه را پورته کیدونکي گواښ ته هم اشاره وکړه او ورته یې وویل چې که مونږ په دې وخت کې د شیرخان سره ټکر کوو نو دا شونې ده چې شیرخان او د گجرات حاکم بهادرشاه په خپلو منځو کې کومه غوټه گنډه کړي وی او په دې توگه به مونږ د یوه اړخه د بهادرشاه له خوا او دبله اړخه د شیرشاه له خوا تر حملې اویرغل لاندې راشو . اوپه دې توگه به زمونږ حالت د بد نه بدتر لوري ته ولاړشي ،.ددې حالاتو د په نظر کې نیولو په اساس همایون د شیرشاه په لور خپل وړاندې تگ تم کړ او بیرته د کالپې نوې کلې څخه د گجرات د حاکم بهادرشاه د ځپلو له پاره راستون شو .

د کالپې څخه بیرته د گجرات په لور د کوچ کولو نه وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د اوه جزیرو او راې سین څخه را تیر او تر سارنگ پور پورې را ورسید . بیا یی دهغه ځایه د جنوب په لور اجین ته وگرزید . تر دې وخته پورې د گجرات حکمران بهادرشاه د چتوړ کلا فتحه کړې وه ، او د چتوړ راني کرم وتي دخپلې کلا د د لاسه ورکولو په اساس د هندوانو د رسم او رواج په مطابق په اور کې ځان سوځولې و.

کله چې بهادرشاه خبر شو چې د همایون لښکر قدم په قدم دهغه د سرکوبۍ له پاره مخته راځی نو هغه د چتوړ څخه ولاړ تر څو د همایون لاره و نیسي او په خپلو مفتوحه سیمو باندې خپله ولکه کلکه کړي ، خو دا به د بهادرشاه بدقسمتی وه چې کله چې هغه د همایونه سره ټکر وکړ نو همایون په ډیرجوش او جذبې سره په هغه سخته حمله وکړه اود بهادرشاه ټول ځواکونه یې تار ومار کړل او د پانو په څیر یې سره وشیندل.

دهغې وروسته دهمایون او بهادرشاه تر منځ په ځاې ځاې کې جنگونه روان و خو په هر جنگ کې همایون د بهادرشاه لښکر پسې زغلاوه، او په ذلیله ماتې سره به یې مخ کاوه ، کله چې بهادرشاه په دې ډاډمن شو چې هغه په هیڅ ځاې کې نه شی کولې د همایون سره مقابله وکړي نو هغه نا هیلي ، مایوسه او ماتې خوړلې شو او خپل پاته ټوټې ټوټې فوځ یې سره راټول او د گجرات په لور یی خپلې پښې سپکې کړې.

د گجرات په لور د بهادرشاه د تښتیدو وروسته، همایون د چتوړ په لور راغي ، خو دهغه د راتگ د مخه د چتوړ راني کرم وتي خپل ځان په اور کې په ورغورځولو سره سوځولې و ،خو همایون د راني کرم وتي زوي بکرما جیت ته د چتوړ تاج و تخت ور حواله کړ او په خپله د اگرې په لور وخوځید. تر څو دخپل لښکر حالات سم کړی اود شیرشاه د ځپلو په لور یی تگ ته تیار کړي.

شیرشاه سورې تر اوسه پورې د گنگا او کرم ناسه ددریابونو د یو ځاې کیدو په ځاې کې پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا خبر ورسید چې همایون د کالپې تر سیمی پورې د را رسیدو وروسته دخپل لښکر سره بیرته ستون شوې دې تر څو د بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړي نو شیرشاه ډیر خوشحاله شو . اوس نو هغه اراده کړې وه چې دهمایون د نه موجودیت نه په گټې اخستلو سره په بنگال باندې حمله وکړي او په بنگال او بهار باندې خپله ولکه نوره هم ټینگه کړي اوبیا د مغلو د مقابلې له پاره یو مستحکم حکومت جوړ کړي تر څو په راتلونکې وختو کې که چیرې مغل و غواړي دهغه سره ټکر وکړي نو هغه د هغوې دحملو ځواب په ښه توگه ورکړاې شی. دخپلو دغو ارادو د تر سره کولو له پاره شیرشاه دخپلو سالارانو غونډه را وبلله.

شیر شاه سورې دا غونډه د خپلې خیمی نه بیرون جوړه کړه ، او هلته یې خلکو ته په غونډیو باندې د کیناستو له پاره درۍ خپرې کړې.

کله چې ټول سالاران هلته را ورسیدل نو شیرشاه د هغوې سره مشوره اوسلا پیل کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه په خپله د غونډۍ په منځنۍ برخه کې ناست و . دهغه ښي اړخ ته دهغه زامن هريو عادل خان ، جلال خان او قطب خان ناست و . په چپ اړخ کي تر ټولو لمړی صاحب خان و ، ځکه چي صاحب خان د شيرشاه دلښکر سپه سالار و دهغه وروسته دشيرشاه نور سالاران لکه هيبت خان نيازي ، اسمعيل سوري ، حبيب خان ککړ ، جلال خان جالو ، سرمست خان سرواني ، خان ښټني ، اوبرهم جيت ناست وو. کله چې ټول سالاران کيناستل نوبيا هغوې ته د خپلې وينا په حال کې وويل:

زما زامنو ! زما دوستانو اوسالارانو !تاسو ټول به خبر شوی یاست چې همايون چې د برق په څير زمونږ سره دټکر کولو له پاره دې لورې ته را روان و ، د کالپي د سيمی څخه بيرته ستون شوې دې. هغه ته د ګجرات حاکم بهادر خان د خپل ځان او سلطنت له پاره زمونږ څخه ډير ګواښمن راڅرګند شوې دې. هغه د همدې ګواښ د له منځه وړلو له پاره د کالپي څخه بيرته ستون شوې دې. خو اوس مونږ اراده کړې چې دهغه د نه موجوديت څخه په ګټې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړو ، او په بنګال او بهار کې يو متحده حکومت جوړ کړو. تر څو په راتلونکې وختونو کې که چيرې همايون زمونږ سره د ټکر کولو هڅه وکړی نو مونږ به ورته په پوره ځواک سره ځواب ورکړې شو.

شیرشاه د لږ څه تم کيدو وروسته يو ځل بيا دخپلو خبرو لړۍ جارې وساتله او ويې ويل:

زما دوستانو ! په ياد ساتئ تر هغې چې مونږ د بهار تر څنګ په بنګال باندې هم ولکه ونه کړو نو تر هغې وخته پورې به زمونږ ځواک نيمايي شانته وي او همايون به هر وخت ددې توان ولری چې زمونږ جړې را وکاږي او هيسته مو خطا کړي ، ددې تر څنګ د بنګال اوسني حکمران سلطان محمود هم په تيرو وختو کې زمونږ پر خلاف ډير ې ناروا وې تر سره کړې دي نو په دې خاطر په مونږ باندې دهغه سرکوبي لازمه ده. که چيرې د بنګال تر ولکې پورې همايون زمونږ پر خلاف کوم حرکت ونه کړ نومونږ به په بنګال او بهار کې خپل سلطنت مستحکم کړو اوبيا به د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف قدم پورته کړو. ځکه چې هغه په خپل ځواک باندې ډير زيات نازيږی ، هغه دهمايون پر خلاف زمونږ سره د مرستې کولو نه په څرګنده توګه انکار کړې و ، اوس تاسو ووایاست چې په دې لړ کې تاسې ما ته څه ډول مشوره راکوئ؟

دشيرشاه په دې څرګندونو باندې ټول سالاران تر يوه وخته پورې يو دبل سره په مشورو لګيا شول .دهغه وروسته هيبت خان نيازی د خپلې راې د څرګندولو په خاطر وويل: اقا ! ستا خبره بلکل سهی ده. مونږ بايد بنګال باندې ولکه وکړو ، تر هغې چې بنګال زمونږ په ولکه کې نه وی راغلې تر هغې پورې مونږ دهمايون پر خلاف جنګ نه شو کولې. ددې نه وروسته د صاحب خان نه علاوه نورو ټولو سالارانو خپله رايه څرګنده کړه اودشيرشاه خبره يې تائيد کړه. شيرشاه تر يوه وخته پورې غلی ناست و او څه فکر يې کاوه ،بيا يې په خپل څنګ کې ناست صاحب خان ته وکتل او ورته يې وويل:

صاحب خانه زويه ! ته ولې غلی ناست يې ؟ته خو هم لږ څه ووايه. ته خو زمونږ د لښکر و اعلی سالار يې. او ستا مشوره په ټول باندې پورته ده. وايه ، ته په دې لړ کې څه مشوره راکول غواړې ؟دهغه په دې خبره صاحب خان وويل:

شیرخانه ! په بنګال باندې ستا د حملې کولو وړانديز ډير په ځاې او ډير ګټه ور دې او عملی بڼه هم لری. ځکه چې همايون اوس ددې ځايه ډير لرې پروت دې. خو په بنګال باندې د حملې کولو نه مخته به په دوو نورو اړخونو باندې هم نظر کول په کار وي. دهغه په دې خبره شيرشاه ټکان وخوړ او دهغه لورې ته يې وکتل او ورڅخه يې وپوښتل: زويه ! ته د کومو اړخونو په اړه خبرې کوې؟په ځواب کې صاحب خان ورته وويل:

زما ستره اقا ، درونده شيرشاه ! که چيرې مونږ په بنګال باندې حمله کوو نو د بنګال حاکم سلطان محمود به د خپل ټول ځواک سره زمونږ مقابله کوي ، خو زه هيله لرم چې مونږ به په څو ورځو کې ضرب په ضرب وهلو سره سلطان محمود دخپلې مخې لرې او د بدترينې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتې سره به يې مخ کړو .او دهغه څخه به د بنګال په ولکه کولو کې بريالی شو . خو دهغې وروسته به زمونږ له پاره دوو اړخونو څخه خطرات را پيدا کيږي.

لمړی خطره داده چې که چيرې زمونږ په لاس د ماتې خوړولو وروسته سلطان محمود په تيښته بريالې کيږی نو هغه به ضرور د همايون په لور ورتښتي ، او زمونږ پر خلاف به د همايون څخه د مرستې د غوښتلو هڅه وکړي.

خو که چيرې همايون د ګجرات د حاکم بهادرشاه پر خلاف په جګړه کې نښتې وي او هغه ته د سلطان محمود سره د کومک له پاره وخت تر لاسه نه شی نو بيا به هم سلطان محمود ددې څخه يو بل ستر قدم اخلي . دهغه په دې خبره شيرشاه يو ځل بيا هغه ته متوجه شو او ورڅخه يې وپوښتل چې: څه ډول قدم ، زويه ؟صاحب خان ورته وويلې:

شيرشاه ، زما محسنه او زما ستر مربي !تاسې ته څرګنده ده چې د بنګال په ساحل باندې د پرتګاليانو فوځونه ولکه لري ، او هلته ګوا ديوه سرحدې ښار نه اخوا يوه مستحکمه نظامی کلا هم ده .او هغه د پرتګاليانو مرکز دې . د پرتګاليانو سره ډير ستر بحري ځواک شتون لری او ددې نه علاوه د ګوا په کلا کې د پرتګاليانو سره يو ستر منظم لښکر هم شته ، دد ې ترڅنګ يې دهغوې سره ډيره زياته نوې او مډرن وسله هم موجوده ده . همدا راز دوی د پرتګيزی سمندر په داخل کې د بحري غلو (قزاقانو) دنده هم ترسره کوی ، چې دهمدې لارې يې ډير زيات مال او شتمنی را ټوله کړې ده ، زه ددې نه ويريږم چې د بنګال حاکم سلطان محمود به زمونږ سره په جنګ کې د ماتې خوړلو وروسته د همايون له لورې د ډاډمن ځواب د نه تر لاسه کيدو وروسته د پرتګاليانو په لور مراجعه کوی او زمونږ پر خلاف به د هغوې څخه د مرستې د تر لاسه کولو هڅه او هاند کوي . نو په دې خاطر زه وړانديز کوم چې په بنګال باندې د حملې کولو په وخت کې دغه درې واړه محاذونه په نظر کې و نيسئ ، يو د بنګال د حاکم سلطان محمود ، بل د همايون او دريم د پرتګاليانو . دا سې هم شونی ده چې سلطان محمود به په يوه وخت کې هم دهمايون څخه او هم د پرتګاليانو څخه زمونږ پر خلاف بسپنه و غواړی او په مونږ به يرغل راوړي نو په دې خاطر ددې ټولو ځواکونو سره د مقابلې له پاره مونږ بايد چمتو و اوسو .

کله چې صاحب خان خاموشه شو نو شيرشاه سوري تر لږه وخته پورې مسکې و او بيا يې صاحب خان ته وکتل او په ډيره مشفقانه توګه يې ورته وويل:

صاحب خانه زويه !دا چې تا مونږ ددې ټولو خطراتو څخه خبر کړو ، نو زه دې پرې خوشحاله کړم . په مهربانه خداې موې سوګند چې تا زما د سالاری حق ادا کړ. د يوه سالار نظر بايد همدا سې ژور او هر اړخيزه وي ، ګوره صاحب خانه ! زما زويه !ته انديښنه مه کوه ، په بنګال باندې دحملې کولو په وخت کې به زه دخپلو مخبرانو او جاسوسانو په ذريعه د همايون نه علاوه په پرتګاليانو هم ژور نظر ساتم .

دهغه په دې خبره صاحب خان وويل:

شير شاه ، زما محسنه !که معامله همدا ډول وی نو بيا خو په بنګال باندې دحملې کولو له پاره ځنډ نه دې په کار . ځکه همايون همدا اوس د د بهادرشاه په ځپلو لګيا دي ،نو دهغه د غير حاضری څخه د ګټې د پورته کولو له پاره مونږ بايد په بنګال باندې ولکه وکړو . او خپل ځانونه مستحکم کړو . شيرخان راپورته شو او ويې ويل: که چيرې همدا سې وی نو په لښکر کې د کوچ کولو بګل ووهئ ، همدا اوس او په همدې وخت کې لښکر بايد په بنګال باندې دحملې له پاره کوچ وکړي . دشيرخان دحکم سره سم د ګنګا او کرم ناسه ددريابونو دخوا او څخه لښکر دشيرشاه تر قومندې لاندې وخوځيد او په بنګال باندې دحملې له پاره يې هغه لورې ته حرکت وکړ.

۱۰

درهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددويم سوئمبر له پاره پروګرام تيا رکړې و . دا ځل بيا هم د پخوا په څير د رهتاس د کلا نه بيرون په ډاګ ميدان کې دخلکو ګڼه ګونه ډيره زياته وه خو د مقابلې کولو طريقه او تګلارځانګړې کړل شوې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لمړۍ مقابله کې د سترګې تر منځ هغه سورو الې د نبنې په څېر غوره کړل شوې و خو دا ځل ویل شوي چې په دې مقابله کې به هغه وګړي ګډون کوي چې په لمړۍ مقابله کې یې برخه اخستې وه . او دمقابلې تګلاره او کړچار به دا ډول وي چې په مقابلې کې ګډون کونکې هر وګړي ته به په هوا کې درې کوترې پرېښول کیږي ، او دمقابلې هر ګډونکونکي ته به د پخوا په څیر پنځه غشي ورکول کیږي . دغه پنځه غشي به په درې کوترو باندې ویشتل کیږي او هر هغه څوک چې د دې پنځه غشو څخه ډیرې کوترې زمکې ته را وغورځوي نو همغه به بریالي ګڼل کیږي .

دا ځل هم سیل کونکې خلک په دایره شکله توګه سره ناست و. او هغه لوړ شاه نشین چې د لمړي سوئمبر له پاره جوړ کړل شوې و همغسې په خپل ځای ولاړ و . د دې ځایه دپاسه د رهتاس شهزاده راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا او تر څنګ یې رانیانی (خپلې ښځې) ناستې وې. د میدان په منځ کې یې ښختې په دایره شکله ښه اینبنودې وې او دهغې په منځ کې یې سپینه چونه اچولې وه. او مقابله کونکو ته ویل شوي و چې د ښختو ددې دایرې څخه به په هوا کې په پرېښول شوو کوترو باندې غشي ور پرېږدي.

کله چې مقابله پیل شوه نو د لمړۍ مقابلې په څیر تر هر څه لمړۍ د رای سین د راجه پورن مل د زوې سانولداس نوبت راغې . راجه هرکشن د خپلې شهزادګۍ لور ګنګا سره د پخوا په څیر په هماغه شاه نشین باندې په ډیر ویاړ ناست و ، اودهغه د ځای لاندې د هغه وزیر چورامن ناست و. چورامن په مقابلې کې د ګډون کونکو نومونه لیکل او هغوی ته یې د مقابلې له پاره غشي ورکول. دا ځل هم په مقابلې کې د ګډون کونکو د کوائفو د راټولولو څخه مقصد دا و چې دهغوې د مقابلې وړتیاوې درجه بندي کړي.

کله چې د مقابلې د پیلیدو حکم وشو نو برهمن چورامن تر ټولو دمخه د راې سین د راجه زوې سانول داس ته پنځه غشي ورکړل ، هغه دخلکو تر منځه ور تیر شو او د ښختو څخه جوړې شوې ګول دایرې ته ور ننوت او هلته د نبنې د ویشتلو له پاره و درید. بیا ددغه ستر او دنګ جوړ کړل شوې شاه نشین څخه د راجه هرکشن ساتونکو د یوه ځانګړې ځای څخه درې کوترې را پرېښودې. کله چې دا کوترې په هوا کې پورته شوې او د میدان منځنۍ برخې ته را ورسیدلې نو سانول داس پر هغې باندې دغه پنځه غشي یو په بل پسې ور پرېښول خو دهغه یو غشي هم په نښه و نه لګید نو سانول داس ددې ناکامۍ سره سم ټیټ سر د میدانه ووت.

دویم نوبت د میواړ د شهزاده سورج مل و . هغه ته هم پنځه غشي ورکړل شول او بیا ورته د ساتونکو له اړخه درې کوترې په هوا کې پرېښول شوې. سورج مل ډیر دښه بخت خاوند و چې دهغو د پنځه غشو څخه یې یو په نښه و نښت او یوه کوتره یې وویشتله. کوتره د لګیدو سره سم په هوا کې اوښته را اوښته او بالاخره په زمکه را پریوتله . د سورج مل په دې نښه ویشتلو باندې خلکو ډیره زیاته خوشحالي احساس کړه او دهرې لورې د لاسونو پړکارو او هوا د خوشحالۍ د چغو څخه ډکه وه.

دریم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه بې چاره هم ډیر زحمت وویست او پنځه واړه غشي یې دهغو کوترو په لور ور ویشتل خو دهغه بد قسمتي وه چې یو یې هم په نښه ونه نښت. او پنځه واړه غشي هسې ضایع شول. په دې اساس هغه هم ماتې خوړلې او نامراده د میدان څخه ووت. دهغه وروسته د کورنیو نښه ویشتونکو او جنګجویانو نوبت راغې. ددوې څخه هغوې ته غشي ورکړل شول چې په لمړۍ مقابله کې یې برخه اخستې وه. هغوې هم خپل خپل بخت ازمیښت کړ خو یو یې هم د ډیرو کوترو په را پرځولو کې بریالي نه شو.

کله چې اخری نښه ویشتونکې میدان ته را ووت نو په همدې وخت کې هغه اجنبی آس سپور ، خپل تور رنګه آس را ځغلاوه او میدان ته را ننوت. هغه خپل اس یوې لورې ته و دراوه ، دا ځل هم دپخوا په څیر یې کله چې دخپل آس واګې را ښکلې نو آس یې په هوا کې د الف په څیر و درید ، اوډیر زیات و شنړید. په همدې وخت کې هغه اجنبی هم دخپله آسه را ښکته شو. آس یې هملته پرېښود او د هغه د زین څخه یې کمان را پرانست او په خپله اوږه یې واچاوه ، نیغ دشاه نشین لاندې ناست د چورامن وزیر په لور ورغې او ورته یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

چورامنه ! زه دلمړۍ مقابلې په خیر په دویمه مقابله کې د ګډون له پاره راغلې یم نو ایا د مخکنیو ننبه ویشتونکو په څیر ماته د مقابلې کولو او دخپل قسمت د ازمېښتولو له پاره غشي نه راکول کیږي؟ چورامن هغه ته په ډېر غور او دقت سره وکتل ،خو دا ځل د چورامن په کتلو کې د سختۍ او نامانوسیت په ځای شفقت او مهرباني را ښکاریده. هغه د خپلې همدې مهربانۍ له لارې دغه اجنبي ته وکتل او دهغه جایزه یې واخسته ، ویې کتل چې دا ځل یې هم خپل مخ په تور نقاب کې را نغښتلې او وجود یې هم په تورو کالیو کې راپټ کړې دی. چورامن ورڅخه وپوښتل چې ایا دا ځل هم نه غواړې ماته خپل نوم او ادرس وښیې . او یادې خپل کوائف له ما سره ثبت کړې. که ته نور کوائف ثبتول نه غواړې نو لږ تر لږه خو خپل نوم او ننبه را ته وښایه. دهغه په دې خبره هغه اجنبي ځواب ورکړ او ورته یې وویل:

چورامنه !دا دویمه مقابله ده. که چیرې ته ماته غشي را نه کړې نو زه به په مقابله کې دبرخې اخستلو پرته بیرته ستون شم. خو په هیڅ صورت به خپل نوم او ننبان تاته و نه ښایم.

هلته په شاه نشین باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ددې اجنبي دا خبرې په ډېر غور او دقت سره اوریدې،د بله اړخه څرنګه چې دغه ځوان دهغې د لاسته راوړو لمړۍ مقابله ګټلې وه نو په دې خاطر دهغه په لور په مینې سره کتل او یا د هغه په ذات او خبروکې دلچسپي اخستل د شهزادګۍ ګنګا له پاره یو ډول کمزورتیا ګرزیدلې وه.

د شهزادګۍ نه اخوا دهغه دپلار هرکشن په شونډو هم خندا خپره شوې وه ،اوپه ډېره مینه یې د خپل وزیر چورامن او ددغې اجنبي نقاب پوش تر منځ خبرې اوریدې. په دې وخت کې راجه هرکشن غوښتل مداخله وکړي اوخپل وزیر چورامن ته څه ووایي چې دهغه دمخه چورامن په خبرو پیل وکړ او هغه اجنبي نقاب پوش ته یې وویل :

ګوره زما عزتمنده اجنبي میلمه !څرنګه چې تا دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله ګټلې ده نو په دې اساس په دویمه مقابله کې ستا د نه ګډون کولو پوښتنه هم نه را ولاړیږي. ګوره اجنبي ! ستا تر مخه بیشمیره غشي پراته دي دهغوې څخه د خپل ځان له پاره پنځه را پورته کړه او خپل قسمت پرې و ازمایه. دهغه په دې خبره دغه تور لباس اغوستونکي اجنبي ور مخته شو او غشو دهغه ډېري څخه یې د پنځو په ځای یو اځې درې غشي را پورته کړل ،په همدې وخت کې ورته چورامن وویل:

ته ولې خپلې اسانتیاوې په زوره له لاسه ورکوې ؟ کله چې پنځه غشي ستا حق ګرځي نو ته بیا ولې د پنځو په ځای درې را اخلې. زه تاته مشوره درکوم چې ته دخپلو پنځه واړو غشو څخه ګټه پورته کړه او هغه ټول په فضا کې د الوتونکو کوترو پر ویشتلو باندې استعمال کړه. نو که چیرې ستا کوم غشي خطا لاړ شي نو دهغه بل په واسطه به خپله ننبه وولې. دهغه په ځواب کې دغه ځوان وویل:

ګوره چورامنه !غشي خو به هسې هم همدغه درې را اخلم ، او تا ته په ډاډمنه توګه ویلې شم چې زما ددې درې غشو څخه به یو هم خطا کیږي نه ، زما په وړاندې دا پریکنده خبره ده چې زه به پنځه نه ، بلکه درې غشي اخلم او د همدې درې غشو په واسطه به خپله ننبه سهیي کوم او دخپل فن ښکارندونه به کوم. ددې خبرې سره سم هغه اجنبي یو اځې درې غشي په موټې کې واخستل او د میدان منځته ، هغه ځاې ته ورغې چیرې چې ښختې په دایروي بڼه ایښول شوې وې. او بیا هلته د چونې د دایرې تر منځ ودرید.

په همدې وخت کې یو بل آس سپور په ډېره ګړندۍ توګه میدان ته راورسید . او د ښختو څخه د جوړې شوې دایرې منځ کې هغه ځاې ته ورنژدې شو چیرې چې دا نقاب پوشه ځوان ولاړو. هلته د راتلو سره سم هغه آس سپور هم دخپله آسه را ښکته شو او د نقاب پوش سره یې په ډېر راز سره دهغه په غوږ کې څه خبرې وکړې. په شاه نشین باندې ناست راجه چندرمل او دهغه شهزادګۍ ګنګا وکتل چې دغه بل کس د کوچیانو د قبیلې سردار ، سردار فدایي خان دی. فدایې خان تر لږه وخته پورې ددې ځوان سره خبرې وکړې او بیا بیرته په خپل آس سپور شو او د میدانه ووت

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې په شاه نشين باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ته څه فکر پيدا شو او بيا يې د خپل پلار په لور په کتلو سره وويل:
پلارجانه ! د کوچياني قبيلې دغه سردار ، فدايي خان په دې وخت کې ميدان ته ولې راغلې و ؟ په داسې حال کې چې په تور لباس کې را نغښتې ولاړ ځوان د مقابلې له پاره تيار ولاړ دې ، او همدغه ځوان زما د ترلاسه کولو لمړۍ مقابله هم ګټلې وه ، څرګنده نه ده چې فدايي خان به له ده سره څه خبرې کړې وي. ايا دا نقاب اغوستونکې ځوان خو به د کوچيانو د قبيلې د سردار غلام او په ځنګلونو کې ګيدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ؟ دهغې پلار هرکشن ورته وويل: چې نه لورې ، ستا دا فکر او انګيرنه بلکل غلطه ده ، صاحب خان اوس ګيدړې ښکار کونکې نه دې بلکه هغه اوس د شيرشاه د لښکر سپه سالار دې او شيرشاه په دې وختو کې د خپل لښکر سره يو ځاې د ګنګا د غاړې څخه په بنګال باندې د حملې له پاره د شرق په لور و رغلې دې. په دې خاطر هغه نقاب اغوستونکې چې همدا اوس د مقابلې له پاره تيار ولاړ دې ، صاحب خان نه ، بلکه بل کوم ځوک دې. کيدې شي چې دا د فدايي خان کوم پيژندګلوې وي ، او فدايي خان هغه ته کوم ډير مهم پيغام راوړې وی او هغه يې ورته همدلته اورولې وي ، دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا يوځل بيا وويل:
پلار جانه ! که چيرې دا هغه ګيدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ، چې زه ترې د زړه له کومې نفرت اوکړکه کوم نو بيا دا اجنبي ځوان ولې د خپل نوم اوکوائفو د ليکلو نه ډډه کوي ، ولې په ورځپاڼه کې خپل نوم نه ليکي. دهغې په دې خبره هرکشن وويل: شونې ده چې هغه به په دريمه مقابله کې خپل ځان را ښکاره کړی. خو ګوره لورجانې ! دا د رهتاس د راجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو مقابلې دي. نو که چيرې په دې مقابلو کې هغه تا وګټي نو ګټونکې چې هر ډول وی نو هغه به ستا په څير ښايسته ، حسينه او شتمنه نجلۍ څه ډول پريږدي. ګوره لورجانې ! زه تاته په ډاډ سره ويلې شم چې کله چې ستا د ګټلو له پاره دريم ځلې مقابلې تر سره کيږي نو دا ځوان به هم خپل نوم را څرګند کړي او تا ته به راتلونکې شي اوستا سره به دخپلې مينې ښکارونه وکړي او ستا د لاس د تر لاسه کولو له پاره به خپلې هڅې نورې هم ګړندۍ کړي ، خولورجانې ! يوه خبره راته وکړه.
دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډيره مينه خپل پلار ته وکتل او ورڅخه يې و پوښتل ،پلارجانه ! څه ډول خبره ؟ چندرمل ترې وپوښتل: دغه اجنبی ځوان چې ستا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله يې ګټلې وه نو که چيرې هغه دويمه اوبيا ورپسې دريمه مقابله هم وګټي اودهغې وروسته خپل ځان را څرګند کړي اوبيا هغه دکوم رياست شهزاده نه وی اويا هغه کوم لوې اوستر شخصيت اويا د ښه حيثيت خاوند نه وي نو ايا بيا به هم هغه تاته ستا د ژوند د ملګري په څير د منلو وړ وي اوته به دهغه سره د ژوند کولو له پاره راضی اوسې؟
دهغه په خبره شهزادګۍ ګنګا وويل: پلار جانه ! دا شخص چې په تور رنګ نقاب کې ولاړ دې زه يې نه پيژنم چې څوک دې. دهغه نوم څه دې ، د کومو زمکو څخه دلته راغلې دې ، د کومې قبيلې سره اړيکې لري.. خو ددې سره سره بيا هم که هغه زما د ترلاسه کولو دويمه اودريمه مقابله هم وګټی نو پلار جانه ! که داسړې هسې د کوڅي خس هم وی ، اويا ډير زيات غريب او اجنبي هم وی ،بيا به هم زه دهغه په راخپلولو باندې فخر او وياړ احساسوم. که چيرې ماته د شتمن او دولتمند ميړه ضرورت وې نو بيا ددې مقابلو د جوړولو له پاره څه اړتيا وه. زه تاته ډاډ درکوم چې هر څوک چې زماد تر لاسه کولو دا درې مقابلې په پرلپسې توګه وګټی او هغه د انسانانو دهرې ډلې پورې اړوند وی نو بيا به هم زه هغه په ډيره خوشحالۍ او فخر سره دخپل ژوند ملګرې وګرځوم. د شهزادګۍ ګنګا ددې ځواب په اوريدلو سره دهغې پلار هرکشن ډير زيات خوشحاله شو اوبيا يې ورته وويل چې: په بګوان سوګند چې ماته ستا له لورې دهمداسې يوه منطقي ځواب هيله وه. اوس نو د مقابلې د پيلولو له پاره هرکشن مخصوصه اشاره وکړه اودهغه د اشارې سره سم دهغه ساتونکو درې کوترې په هوا کې والوزولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګه چې دغه درې واړه کوترې یو دبل تر څنګ په هواکې روانې د میدان مرکزي برخې ته را ورسیدې نوهغه تور پوښه اجنبي خپله ننبه و نیوله او یو په بل پسې یې خپل غشي وویشتل . دهغه په درې واړه غشو باندې کوترې یو په بل پسې ولګیدې اوپه هوا کې یې اوښتې را اوښتې او په زمکه باندې را پریوتې.

دننبو د ویشتلو سره سم ټول خلک د ډیرې خوشحالۍ نه په دوو پښو و دریدل اوددې نقاب پوښه په سوبه باندې یې نعرې سورې وهلې، تر څنګ یې هر چا خپل کالی په هواکې غورزول ، لاسونه یې پړکول او ددې اجنبي په بریاو یې خوشحالۍ کولې. په دې وخت کې دخپل پلار هرکشن تر څنګ ناستې شهزادګۍ ګنګا حال هم دکتلو وړو .

ددغه نقاب پوښه ځوان د غشو په ویشتلو او دهغوې په واسطه دکوترو درا غورزولو سوبې دګنګا په مخ اوڅیرې باندې دخوشحالۍ ننبې ننباني د ورایه ځلولې.

ددغه اجنبي ځوان به بریاو باندې هرکشن دخپلې لور دخوشحالیو سره یو ځاې خپله خوشحالي هم نه شوه پټولاې. بیا یې د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا په لور د کتلو په وخت کې وویل:

ګوره زما لور جانې ! دغه نقاب پوښه ځوان دا دویمه مقابله هم د لمړۍ مقابلې په څیر په پوره میړانې سره وګټله ، زه هیله من یم چې نوموړې به دریمه مقابله هم په همدې شان و ګټي . اودهغې وروسته به خپل نوم او کوائف هم را څرګند کړي. نو زما لورې !که چیرې دا ځوان ستا د تر لاسه کولو دریمه مقابله هم وګټي نو ته څه فکر کوې چې ته به څه وخت او کله هغه د خپل ژوند ملګرې کړې. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا دخوشحالیو نه په ډوب اواز کې وویل:

پلارجانه !که چیرې دا اجنبي زما د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم په همدې توګه وګټي نو زه به دوه میاشتې وروسته دهغه د ښځې او دژوند د ملګرې په څیر د اوسیدو له پاره تیاره یم. ځکه چې دوه میاشتې وروسته زما د نڅا او موسیقۍ درسونه پاې ته رسیږی او دهغې وروسته به زه د واده او د (اوه پهیرو « د اور نه اوه ځلې د ګرزیدو ») له پاره تیاره اوسم . په دې وخت کې هرکشن د خپلې خوشحالۍ د څرګندولو په وخت کې وویل:

ګوره زما لورجانې ! ځنګه چې ته غواړې همغسې به وشي ، که چیرې دا اجنبي ځوان ستا د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم وګټي نو بیا دوه میاشتې وروسته ، کله چې ستا د نڅا او موسیقۍ درسونه پاې ته ورسیږی زه دهغه سره ستا د واده کولو تیارې وکړم. تر هغه وخته پورې به مونږ په دې پوه شو چې ددې اجنبي نوم څه دې ؟ دکوم ځاې دې ؟دکومه راغلې ؟او د کومې قبیلې سره اړوند دې؟او یا دا چې دا د کومه ځایه په دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغلی ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ سمد ستې وویل:

پلار جانه !که مونږ ددې شاه نشین څخه ښکته شو او د پخوا په څیر ددې اجنبي ځوان ته دا ځل هم د زما د تر لاسه کولو د دویمو مقابلو دګټلو مبارکي ورکړو . هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا دا وړاندیز و مانه ،او بیا دواړه پلار او لور په ډیره بیړه د شاه نشین څخه لاندې راغلل.

هغه د تورنقاب اغوستونکې اجنبي ځوان ددې درې واړو کوترو د ویشتلو وروسته ، کرار کرار دخپل آس په لور روان و . کله چې هغه خپل آس ته ور نژدې شو نو هرکشن او شهزادګۍ ګنګا هم په ډیره بیړه هغه لورې ته ور روان و .کله چې هغه ته ور نژدې شول نو بیا شهزادګۍ ګنګا د هغه څنګ ته ورغله او په خپل خوږ اواز اوخوږه ژبه یې ورته وویل: ګوره اجنبي ! ز ه تر اوسه هم نه پوهیږم چې ستا نوم څه دې ؟ته څوک یې او دکومه ځایه دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغلی؟نو څرنګه چې تا ددې مقابلو دویمه برخه هم و ګټله نوپه دې خاطر ته زما په سترګو کې اوس ډیر بختور ، او ستر شخصیت ګرزیدلی یې . زه تا ته ډاډ درکوم چې ددې مقابلو ددریمې برخې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګلو له پاره به زه ستا ښه راغلاست او خوش امدید کوم. ددې خبرو دکولو وروسته شهزادګۍ ګنګا لږ څه خاموشه شوه او بیا یې هغه اجنبي ته وویل:

ګوره اجنبي ! تر اوسه پورې تا مونږ ته خپل نوم اونښان و نه ښود. او نه دې دا مونږ ته وویل چې ته دکومه ځایه دلته راغلې اونه دې له مونږ سره خپل ټول کوائف ولیکل. ایا ستا له لورې زمونږ سره دا ډول سلوک زما د ذات ، اودهرم له پاره ظلم اوتیرې نه دې. ایا د خپلې دغې دویمې مقابلې د بریاو نه وروسته هم نه غواړې خپل مخ او څیره مونږ ته وښایې ؟ تر څو زه و وینم چې ته څوک یې. او دکومه ځایه راغلې یې. او څه ډول ځوان یې ؟ دهغې په دې خبرو باندې هغه ځوان په ډیر نرم او ا ز سره وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا ددې ټولو پوښتنو ګرویزونو ځواب به ستا د تر لاسه کولو په دریمو مقابلو کې د بریا وروسته درکوم. ددې خبرې سره سم هغه اجنبي په خپل آس باندې سپور شو او خپل آس یې په نرۍ قمچینه باندې وواهه اوپه یوه منډه د میدان څخه ووت. ددې ځوان په داسې تللو سره شهزادګۍ ګنګا ډیره اندیښمنه ودریده او ددې ځوان پسې یې وروسته کتل ، کله یې چې هغه د سترګو پناه شو نو بیا یې سر ټیټ کړ او خفه خفه دخپل پلار هرکشن سره یو ځای د شاه نشین په لور روانه شوه.

۱۱

سوري شیرشاه د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال د سوبې له پاره د خپل لښکر سره یو ځای په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته کوچ وکړ. د ۱۵۳۵ ز کال د میې دمیاشتې په پیل کې شیرشاه په ډیر ډاډ سره د ګنګا د دریاب د غاړې دواړو لورو ته د بنګال د سوبې دجنګ له پاره د جنګ بیګل (ډول) وواهه.

سوري شیرشاه په ډیره بیړه په بنګال باندې یرغل وروست او د برسات یا باراني موسمونو د پیلامې د مخه یې د بنګال د مونګیر د سیمې ډیر ځایونه په خپله ولکه کې راوستل. دا کاریې ځکه تر هر څه دمخه وکړ چې د باراني موسمونو د پیل په وخت کې په شرقي برخو کې دا سیمې ډیرې ژرد اوبو لاندې راتللې اوهلته بیا د فوځونو تګ راتګ ستونزمن ګرځیده.

وروسته بیا شیرشاه د مونګیر د سیمې په ډیرو ځایو د ولکې کولو وروسته ددې ځای د تر ټولو سترې او مستحکمې کلا ولکه کولو ته اړم شو. ددې کلا سوبه دومره څه اسان کار نه و ، ځکه چې ددې ځای ۴/۵ برخې د غرونو او لویو لویو ناونو څخه جوړې شوې دي. د کهړک او ګډو په څیر ستر ستر غرونه هم همدې سیمه کې پراته دي. او همدا غرونو د بیروني یرغلونو په مقابل کې ستر خنډونه پیدا کوي ، د سورج ګړ نه نژدې ۷ میله واټن کې د کادهانه دریاب بهیږي چې پخپله یو ستر خنډ ثابتیږي ، نو دمونګیر کلا باندې دحملې کولو له پاره شیرشاه هملته د سورج ګړ سره نژدې د خپل فوځ سره یو ځای پړاو وکړ تر څو لښکر یې لږ څه ارام وکړي. د مونګیر کلاد سورج ګړ په شرقي برخه کې نژدې ۱۸ میله واټن کې پرته ده. همدا راز د راج محل په غرونو کې پرته تیلیا ګړهي دمونګیر نه شرق لورې ته نژدې ۲۲ میله واټن لرې. د سورج ګړ نه د مونګیر په لور د تللو په وخت کې چې کوم میدانونه مخ ته راځي دهغوې لویوالې او اوږدوالې هم شپږ میله شاوخوا کې جوړیږي. خو ددې میدانو اوږدوالې ان د مونګیر کلا ته نژدې یوا ځې په دوه نیم میله واټن پورې رسیږي ، د سورجګړ نه تر مونګیر کلا پورې نژدې ۱۸ میله واټن دهر حمله کونکې له پاره چې د ګنګا د دریاب د غربي برخې څخه یرغل کونکې اوسې ملاماتونکې تمامیږي. ځکه چې د هغې د سړک دواړو لوریو ته د جنوب شرق په لور د کهړک غرونه پراته دي ، چې د مونګیر تر څنګ د ګنګا د دریاب تر څنګ پورې رسیږي ، خو دهغې په شرقي برخو کې د مونګیر نه تسخیریدونکې کلا ده چې سوبه کول یې دهر یرغلګر له پاره تر هغو شونې نه دي چې درنه او قوي توپخانه ونه لري ، او تر څنګ یې د ګنګا دریاب هم په ولکه کې نه وي اخستې. په تیرو وختونو کې پوهو او زیرکو فوځې سالارانو په داسې خطرناکو ځایو کې دخپلو فوځونو د ورننویستلو کار نه دې ترسره کړې. خو شیرشاه سوري په هرصورت غوښتل د مونګیر کلا تر خپلې ولکې لاندې راوړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال حکمران سلطان محمود ته هم د شیرشاه د دې حملې په اړه خبر ور رسیدلی و . نو مونګیر ته د شیرشاه سورې د ورسیدو د مخه سلطان محمود د مونګیر د کلا د دفاع نظام مستحکم کړی و . هغه په ډېره بیړه د خپل لښکر سره یو ځای هلته را غی. دلښکر یوه برخه یی هملته د مونګیر دکلا د دفاع له پاره و ټاکله او دبلې برخې سره یو ځای د ګنګا د دریاب په غاړه په سنګر کې کیناست ، تر څو دشیرشاه د لښکر د راتلو سره سم په هغوی باندې دداړو اړخونو څخه حمله وکړي ، یوه ډله د ګنګا د دریاب د شرقی برخو څخه او بله ډله د مونګیر د کلا د داخل څخه . په دې توګه به دوه اړخیزه حمله ترسره شي ، سلطان محمود غوښتل چې په هر قیمت چې کیږي شیرشاه سورې ددې ځایه بیرته و تمبوي.

شیرشاه سوري هم د حالاتو څخه بې خبره نه وي. دهغه جاسوسان هر هر ځای کې خپاره شوی و او دبنګال د حاکم سلطان محمود د هر قدم خبر یی ورکاوه ، په دې حالاتو کې شیرشاه سوري دخپلو سالارانو غونډه را وبلله تر څو د بنګال د حکمران سلطان محمود سره د ټکر کولو له پاره پلان جوړ کړي.

کله چې د شیرشاه سورې تر ټولو سترسالاران دهغه دخیمی نه بیرون په خپرې شوې دری باندې سره را ټول شول نو بیا شیرشاه هغوی ته وویل:

زما دوستانو ! تاسې پوهیږئ چې په دې وخت کې زمونږ موخې د مونګیر دکلا فتحه کول دي ، خودمونګیر د کلا دد فاع له پاره د بنګال حکمران سلطان محمود خپل ځواک په دوو برخو ویشلې دې. په دې توګه هغه غواړې زمونږ ځواک هم په دوو برخو وویشل شي او ځواک مو کمزورې شي. ما دا هم اوریدلي دي چې په تیرو وختو کې هیڅ حکمران دا کلا نه ده ولکه کړې او ویونکي دا هم وایی چې تر څو د یرغل کونکي ځواک سره ځواکمنه او درنه توپخانه نه وي او تر څنګ یی د ګنګا د دریاب د غاړې په شرقي برخو باندې هم ولکه و نه لري نو تر هغې د مونګیر په کلا باندې ولکه نه شی کولی. زه ستاسو څخه دا پوښتنه کول غواړم چې ایا ستاسو په ذهن کې کوم داسې پلان شته چې دهغې له مخې ددې کلا ولکه کول مونږ ته اسانه وګرځی. او که نه ددې وروسته به زه خپل جنګی پلان جوړ کړم.

دشیرشاه سوری د پوښتنې په اساس ، دهغه ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سرونه نژدې کړل او سلا مشورې یی وکړې.ددې مشورو نه وروسته صاحب خان شیرشاه سوری ته مخ کړ اوورته یی وویل:

زما اقا ! زما محسنه ! که ته اجازه راکړې زه به یو څه ووایم. دهغه په دې خبره شیرشاه سورې په پلرنې شفقت ورته وویل:

صاحب خانه ! زما زویه ! کله چې ته وغواړې ما ته یو څه ووایی نو دهغې له پاره د اجازې غوښتلو ته اړتیا نه شته. ته زما د لښکرو سپه سالار یی او ستا مشوره او ستا تدبیر دتل له پاره په ټولو پورته والې لري ، ووایه چې ته اوس څه وړاندیز لرې. دهغه د اجازی وروسته صاحب خان وویل:

زما محسنه ! زه ددې کلا د ټول چاپیریال څخه پوره پوره خبر یم او ان تر جنوبه پورې ټوله سیمه ، ان تر هغه ځایه چې د کول دریاب د ګنګا د دریاب سره په کې یو ځای کیږي ، ما کتلې ده . زما مشوره دا ده چې مونږ خپل لښکر په دوو برخو وویشو ، یوه برخه د جنوب لورې ته ولاړه شي او بله برخه د شمال په لور حرکت وکړي . هغه برخه چې د شمال په لور ورځی نو هغوی دې په سورج ګړ باندې حمله وکړي ، د سورج ګړ د سوبې کولو نه ورسته دې هغوی بیرته را ستانه شي او د ګنګا د دریاب په غاړه دې په غرب کې پرتې د مونګیر په کلا باندې حمله یوسي ، هغه لښکر چې د جنوب په لور حرکت کوي نو هغوی دې د کول او ګنګا د دریابونو د یوځای کیدو ځای ته نژدې په منې پور باندې حمله وکړي اوبیا دې همهلته تم شی. په دې ځای کې د کهړک پور د غرنو لړۍ پای ته رسیدو ته ور نژدې کیږی. دلته نژدې لس میله اوږود او پراخه میدان دي اوددې میدان څخه په اسانۍ سره تیریدې شي. خو په نورو ځایو کې د کهړک پور د غرونو څخه تیریدل ډیر ستونزمن او د زیانونو نه ډک دي. هغه لښکر چې د جنوب په لور ورځی ،نو هغوې د لس میله واټن د وهلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته د ګنګا او دګول ددريابونو د يو ځاې کيدو د ځاې څخه دمخه ددواړو دريابونو څخه تيرشي او د ګنګا د درياب د شرق په لورې دې ولاړشي. هلته دې په سنګر کې کينی ، اوبيا دې د بنګال په حکمران سلطان محمود باندې حمله وکړي.

زمونږ يو لښکر به د شمال په لور د سورج ګړ په لور ولاړشي اوبل به د غرنيو لړۍ په منځ کې د کهړک پور تر غرونون پورې جنوب ته وخوځيږي ، نو دبنګال حکمران سلطان محمود به دا فکر وکړي چې د مونګير د کلا د نه تسخيريدونکې حيثيت په اساس شيرشاه سوری د خپل جنګ پلان بدل کړې دې. او اوس هغوې د سورج ګړ او جنوب په لور غواړی ولاړ شي او څه نورې سيمې ولکه کړي او د ګنګا د درياب څخه دتيريد و پرته به بيرته ستا نه شي . تر دې وخته پورې به زمونږ د جنوب لښکر په هغوې په نا ځاپی توګه يرغل يوسي اودبدترين حالت سره به يې مخ کړي او په شمال کې په سورج ګړ باندې حمله کونکې لښکر به بيرته را ستون شي اود مونګير کلا باندې به حمله يوسي اودهغې د ولکې کولو له پاره ځان جوړ کړی.

تر دې ځايه دخبرو وروسته صاحب خان غلې شو او بيا شيرشاه خپله پريکړه داسې واوروله.

صاحب خانه ، زما زويه ! په قدوس خداې سوګند چې تا ډير ښه وړانديز وکړ. په همدې پلان باندې دعمل کولو په اساس مونږ توانيدلې شو د مونګير په نه تسخيريدونکې کلا باندې ولکه وکړو . واورئ زما دوستانو او زما عزيزانو ! که چيرې مونږ د مونګير کلا سوبه کړه نو داسې يې وګڼئ چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فوځ ملا مو ورماته کړې ده . دهغې وروسته به دهغه تر مخه دوه لارې وي ، لمړۍ دا چې هغه به په پراخه ميدانو کې زمونږ پر خلاف جنګ ته تيار شي چې په هغې جنګونو کې به د خپل ځان دخوندې کولو له پاره کومې لورې ته تښتي . اودويم دا چې د خپله ځانه د کوم ستر ځواک تر مخه به خپله زولۍ خوره کړې او زمونږ پر خلاف به ترې مرسته وغواړي. په هر حال هغه پلان چې صاحب خان وړاندې کړې په همغه به عمل کوو .

تر دې ځايه د خبرو کولو وروسته شيرشاه لږ څه تم شو او وروسته يې بيا دخبرو لړۍ جاري و ساتله اوويې ويل:

ګوره صاحب خانه ! ستا دهمدې وړانديز په اساس به لښکر په دوو برخو باندې وويشل شي ، دلښکر يوه برخه به له ما سره پاته شي او د بلې برخې قومندانی به يې ته په خپله کوې. له تا سره به اسماعيل سوری ، حبيب خان ککړ اوهيبت خان نيازي هم ملګری وی ، خو له ما سره به زما د زامنو څخه علاوه سرمست خان سروانی ، حاجي خان بټنی او برهم جيت ملګري وي.

صاحب خانه واوره ! ته به د خپلې برخې دلښکر سره يو ځاې د کهړک پور د غرونو د پيچ و تاو نه ځان وکاږې او د شمال په لور به حرکت وکړې. سورج ګړ د دغه ځايه چې همدا اوس په کې مونږ پړاو کړې دې نژدې ۱۸ ميله واټن کې پروت دې ، ته به دشپې په تياره کې مخکې تګ کوې او د لمر خاته نه مخته به هلته سورج ګړ کې ځان را خرګند کړې. اوبيا په داسې توګه پرې حمله وکړه چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فاعی فوځ ته د خوزيدو فرصت هم په لاس ور نه شی . په سورج ګړ باندې د حملې کولو نه وروسته هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخله اودهغې ځاې د انتظا ماتو د منظمولو وروسته بيا ته د جنوب په لور را وخوځيږه ، او د شپې په تياره کې د مونګير په کلا باندې حمله وکړه. او زه به د پلان په مطابق د جنوب په لور ولاړشم اوبيا به د ګنګا او کول ددريابونو د يو ځاې کيدو د ځايه مخته دمنې پور په سيمه کې د ګنګا د درياب څخه ورتير شم او دشرقی ساحل په لورې به ولاړشم اوهلته به د سلطان محمود په لښکر باندې د حملې کولو هڅه وکړم.

کله چې شيرشاه سوري په دې اړه دخپلو نورو سالارانو آند ځانته معلوم کړ نو ټولو په ډيره خوشحالۍ سره دا وړانديز و مانه ، ددې نه وروسته شيرشاه خپل لښکر په دوو برخو وويشه ، نيمايی برخه يې دخپله ځانه سره و ساتله اوبله نيمايی د صاحب خان په قومندې کې هغه ته وروسپارله. په همدې وخت کې لښکر خپل پړاو ختم کړ ، بيا شيرشاه سورې د خپل لښکر سره يو ځآې د کول د درياب په غاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غاړه د کهړک پور د غرونو په پیچ وتاب کې د جنوب په لور کوچ وکړ په داسې حال کې چې صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځاې په سورج ګړ باندې دحملې په خاطر د شمال په لور ولاړ.

صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځاې د سورج ګړ پورې دغه اتلس میله واټن د شپې په تیارو کې لکه په سینو د ښویدونکو چینجیو او مارانو او یادښکار پسې د پلټونکو پړانګانو په څیر وهلې و. صاحب خان دخپل لښکر سره یوځاې سورج ګړ ته نژدې هغه وخت را ښکاره شو چې په شرق کې د درواغجن سهار نښې نښانې را ښکاره شوې وې ، نو همدلته یې خپل لښکر تم کړ او دهغوې صفونه یې منظم کړل.

ددې کار د پاې ته د رسید و وروسته صاحب خان خپل ټیټ سالاران چې په هغوې کې هیبت خان نیازي ، حبیب خان ککړ ، او اسماعیل سوری هم شامل و ، را وبلل. کله چې دا درې واړه هغه ته راغلل نو بیا صاحب خان ورته په ډیره را زدانه توګه وویل:

زما دوستانو ! د بنګال د حاکم سلطان محمود د سورج ګړ سنګر همدا اوس زمونږ تر مخه پروت دې. هغه جاسوسان چې سلطان محمود زمونږ څخه د خبرید و له پاره خپاره کړې و نو هغوې به خبر ورکړې وي چې زه او زما سره ملګرې تاسو درې واړه د ټول لښکر سره یو ځاې سورجګړ ته رارسیدلې یاست. نو په دې خاطر به سلطان محمود دا انګیرلې وی چې اوس نو د مونګیر کلا بلکل خوندی پاته ده. په دې خاطر به هغه دهغه ځاَیه را وځی او دهغه ټول لښکر به د سورج ګړ د خوندي پاته کیدو او ودفاع له پاره دلته د راتللو هڅه کوي.

زما ورونو واورئ ! ما د جنګ د پلان د بدلون اراده کړې ده. څرنګه چې سورج ګړ د بنګال د حکمران سلطان محمود یو ستر او قوی سنګر دې خو دومره هم نه چې زمونږ په لار کې خنډ شي. په دې خاطر ما پریکړه کړې ده چې یو اځې هیبت خان نیا زي او حبیب ککړ به په سورج ګړ حمله کوي. دهغه په دې خبره هیبت خان نیازی یو دم را ټوپ کړ او ترې ویې پوښتل: امیر صیب ! ته به چیرې ځې ؟صاحب خان ورته په ډیره نرمه ژبه وویل چې: هیبت خانه ! لمړی خو زما خبره پوره واوره بیا په دې منځ کې خبره کوه ؟په ځواب کې هیبت خان غلی شو او بیا صاحب خان په خبرو پیل وکړ .

ګورئ ورونو ! لښکر به په درې برابرو برخو وویشو . یوه برخه به یې هیبت خانه ستا او د حبیب ککړ په لاسو کې وي بله برخه به یی د اسماعیل سوري په قومنده کې او دریمه برخه به یی زما سره وي.

هیبت خانه ! ته به د حبیب ککړ سره یو ځاې په سورج ګړ باندې حمله کوې او په هرصورت به دهغې د ولکه کولو هڅه وکړې ، کله چې تاسې حمله وکړئ نو سلطان محمود او دهغه سالاران به دا و انګیري چې صاحب خان د خپلو ملګرو سالارانو سره یو ځاې په سورجګړ باندې حمله کړې ده. په داسې حال کې چې په خپله شیرشاه سوري د ګنګا او کول ددریابونو د یو ځاې کیدو ځاې ته ورغلې دې. خو مونږ به دښمن په تیاره کې ساتو او په یوه شپه کې به دوه کاره تر سره کړو .

هیبت خانه ! کله چې ته د حبیب ککړ سره یو ځاې په سورجګړ باندې حمله وکړې نو یاد ساته چې تر دې وخته د مونګیر د کلا په داخل کې د سلطان محمود لښکر سلامت پروت دې ، هغوې به خامخا د کلا څخه را وزی او په سورج ګړ کې به د خپلو فوځونو دمرستې او ستاسې پر خلاف د جنګ له پاره دهغه ځاې راوځي. نو د اسماعیل سوري لښکر به دهمدې لښکر پر خلاف په حرکت راځی ، هغه وخت چې ته او حبیب خان ککړ دواړه په سورج ګړ باندې یرغل وروړئ نو په هماغه وخت کې به اسماعیل سوری دخپل لښکر سره یو ځاې د مونګیر د کلا او سورجګړ تر منځ په سنګر کې ناست وي او هر هغه لښکر چې دمونګیر څخه را ووزی او د سورجګړ په لور راځی نو پر هغوې به حمله کوي او دهغوې لارې به بندوي.

تر هغه چې پرما او زما د لښکر پورې اړه لری نو زه به همدا اوس او په همدې وخت کې حرکت کوم او دمونګیر د کلا تر څنګ به په کوم مناسب ځاې کې ځاې په ځاې کیږم. هغه وخت چې ته او حبیب ککړ سورج ګړ ولکه کړئ او په دې ځاې کې د دښمن د مزاحمت کونکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر مزاحمت له منځه یوسئ نو ښکاره ده چې ددې ځاې خلک به دخپلو ځانو د خوندي ساتلو په خاطر د مونګیر دکلا په لور تیښته کوي. تاسې به هغوې تعقیب کړئ. د سورج ګړ ښخه را تښتید ونکې به یقینا په دې وخت کې د سورج ګړ او مونګیر دکلا تر منځ دخپلو هغوې ځواکونو سره یو ځاې کیږې چې د اسماعیل سورې سره په جګړه بوخت وي ،بیا به تاسې دواړه د اسماعیل سورې سره یو ځاې شئ او ددښمن پر خلاف به سخته حمله وکړئ ، خو د مونګیر په لور د راتلونکو لاره مه نیسئ ، ځکه کله چې ماتې خوړلې لښکر په تیښته راو تښتې او مونګیر کلا ته ورشې نو بیا تاسې درې واړه خپل راتګ ارا م کړئ ، کله چې دا بګیل فوځونه د مونګیر کلا ته د شمالې دروازو له لارې ور ننوځې نو په همغه وخت کې به زه د کلا ددروزاې ساتونکې له منځه یوسم . اودهغوې په ځاې به دخپلو لښکرو کسان وټاکم. اوبیا به په خپله دمونګیر کلا ته ور ننوځم. زما وروسته به تاسې هم د مونګیر کلا ته را ننوځئ ، په دې توګه به په همغه یوه شپه کې مونږ د سورج ګړ سره یو ځاې د مونګیر کلا هم خپله ولکه کې راوړو .

زما دوستانو واورئ ! مونګیر د اسې مستحکمه او ټینګه کلا ده چې هغه تر اوسه پورې نا قابل تسخیر انګیرل کیږې . او په ماضي کې هیڅ حکمران په هغې د ګنګا په دریاب باندې د ولکې کولو تر مخه ولکه نه ده کړې . په هرصورت مونږ به دا کار همدا نن شپه تر سره کوو . اوزه هیله من یم چې هغه پلان چې مونږ تیار کړې دې که چیرې پرې په پاک نیت سره عمل وکړل شی نو سورج ګړ اومونګیر به د سهار د لمر د راختلو سره سم زمونږ په ولکه کې راشی . ددې خبرو وروسته صاحب خان خاموشه شو نو هیبت خان نیا زي ، حبیب ککړ او اسماعیل سورې درې واړه په پوره ډاډ سره وخندل . تر لږه وخته پورې هغوې درې واړو په خپلو منځو کې مشورې وکړې او دکومې معاملې دحل کولو هڅې یې کولې ، دهغې وروسته هیبت خان نیازی په ډیره عاجزی سره صاحب خان ته وویل:

صاحب خانه !هغه پریکړه چې تا کړې ده ،په خداې سوګند چې دهغې نه بله ښه پریکړه نه شي پیدا کیداې. مونږ به په پوره توګه ستا د پلان په عملې کولو کې قدم اخلو ، ستا د مشورې په مطابق به زه او حبیب خان یو ځاې دخپل ټول ځواک سره یو ځاې په سورج ګړ باندې حمله کوو . هغه کار دې چې اسماعیل سورې ته ور سپارلې دې هغه یې په ډیره ښه توګه تر سره کولې شی. ددې وروسته اوس که چیرې ته دخپلې برخې د لښکر سره یو ځاې د مونګیر په کلا کې ورداخل شې ، نوبیا به د سهار د راختلو د مخه مونږ په ډاډمنه توګه په سورج ګړ او مونګیر کلا باندې خپله ولکه کړې وي. دهغه په دې خبره صاحب خان په پرکونکې توګه وویل:

هیبت خانه !که چیرې ته ، حبیب خان ککړ او اسماعیل سورې زما د پلان په مطابق عمل کوئ ، نو سمدستې لښکر په درې برخو وویشئ ، او دخپلو خپلو منزلونو په لور حرکت وکړئ ، ددې خبرې سره سم هغوې څلور واړه متحرک شول اولښکریې په درې برخو وویشه ،صاحب خان خپله برخه له ځانه سره واخسته او د مونګیر په لور یې حرکت وکړ ، بله برخه اسماعیل سورې له ځانه سره واخسته او دمونګیر اوسورج ګړ تر منځ دسنګر د نیولو له پاره ولاړ. او دریمه برخه یې هیبت خان نیازی اوحبیب خان ککړ له ځانه سره واخسته او د سورج ګړ په لور یې حرکت وکړ.

دصاحب خان او اسماعیل سورې د تللو وروسته هیبت خان نیازي او حبیب ککړ دواړو دخپلې برخې دلښکرو سره یوځاې دشپې په تیارو کې د توپان په څیر سورج ګړ ته ځانونه ورسول اوپه هغه ځاې یې حمله وکړه . هلته په سورج ګړ کې د سلطان محمود لښکر ته هم خبر رسیدلې و چې صاحب خان پر هغوې د حملې کولو په تکل کې دې لورې ته را روان دې . په دې خاطر دې لښکر دا بې عقلې کړې وه چې د سورج ګړ په ځاې یې دهغې ځاې دښار نه بیرون د صاحب خان د لښکر سره د مقابلې له پاره ځان تیار کړې و . دهیبت خان او حبیب ککړ له پاره دې کار ډیره ګټه وکړه ، هغوې د سلطان محمود په دې لښکر سخته حمله وکړه اوپه څو لمحو کې یې د ټول لښکر حالت ډیر ابتر کړ. د سورج ګړ نه بیرون هیبت خان نیا زي او حبیب ککړ د سلطان محمود لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړه اوکله چې د سلطان محمود پاته خوندی کسانو غوښتل د سورج ګړ د جنګ د میدان ښخه و تښتې او ښار ته ور ننوځې نو هیبت خان نیا زي او حبیب ککړ هم د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکرو سره یو ځاې هلته پسې ورغلل او ټول وسله وال ځوانان يې قتل عام کړل ، د شپې په تیارو کې يې هلته په ښار کې یو ستر وینه تویونکې انقلاب راوست ، د ښار ددیوالونو دپاسه چې کوم عسکر ټاکل شوی و هغوې هم ددیوالونو څخه راښکته شول اود حمله راوړونکی دښمن د مقابلې له پاره راغلل . ددې نه علاوه د ښار دننه ساتونکې فوځ هم دننه ښار ته وتښتید اودخپلو ماتې خوړلو فوځونو سره یو ځاې شول. په دې توګه په ښار کې دننه سخت جنګ ونښت ، خو هیبت خان نیازی او حبیب ککړ د ښه بخت خاوندان و چې هغوې د ښار په داخل کې هم ټول متحده لښکر ته ماته ورکړه او ډیر زیات يې ترې ووژل. دهغوې پاته شوو د سورج ګړ د ښار د جنوبې دروازې څخه د وتلو وروسته د مونګیر د کلا په لور تیښته وکړه.

دلته هیبت خان نیازی یو ډیر ستر کار دا وکړ چې خپل لښکر يې یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ، یوه برخه يې حبیب خان ککړ تر قومندې لاندې پریښوله ،اوهغوې ته دنده وسپارله چې د سورج ګړ نظم ونسق سنبال کړي ، اوپه خپله يې یوه برخه له ځانه سره واخستله او دهغو لښکریانو ترشا ولاړ چې د سورج ګړ دماتې وروسته د مونګیر په لور د تیښتې په حال کې و.

دبله اړخه دعسکرو څو ډلې د شپې په تیاره کې د مونګیر څخه ووتلې او د سورج ګړ د فوځ د مرستې له پاره هغه لورې ته ورروان و. خو هلته هغوې ته په لاره کې اسماعیل سورې تیار ولاړ و . په دې اساس د مونګیر او سورج ګړ ترمنځ د اسماعیل سوری او دې لښکرو ترمنځ ځاې ځاې نښتې روانې وې. اسماعیل سوری دهغوې لاره بنده کړې وه اوپه هیڅ صورت يې هغوې د سورج ګړ په لور تللو ته نه ورپریښوول. تر دې وخته پورې ددوې ترمنځ همدا ډول کشمکش روان و چې د سورج ګړ ماتې خوړلې فوځ هم دلته را ورسید . کله چې دمونګیر څخه سورج ګړ ته دمرسته کونکو فوځې ډلګیو ته د سورج ګړ دماتې خبر ور ورسید او په دې وپوهیدل چې په سورج ګړ باندې صاحب خان ولکه وکړه نو دهغوې حالت ډیر خراب شو ځکه چې هغه تښتیدونکو دوې ته دا خبر هم ورکړې و چې دښمن دهغوې ترشا را روان دې ، په دې اساس هغوې د اسماعیل سورې سره خپل جنګ ختم کړ او دمونګیر په لور و تښتیدل. تر دې وخته پورې هیبت خان هم ددوې ترشا را رسیدلې و او ځان يې د اسماعیل سورې سره را یوځاې کړ اوبیا دواړو د مونګیر په لور د تښتیدونکو ترشا ولاړل.

د بله اړخه صاحب خان پخپله لا تر اوسه د مونګیر د کلا تر څنګ په یوه پټ ځاې کې سنګر نیولې و او دحالاتو څارنه يې کوله. کله چې د سورج ګړ څخه د راتښتیدونکو عسکرو لمړۍ ډله دهغه د مخې تیره شوه نو هغه هم یو نا څاپه دخپل پټنځاې څخه را ووت او د سورج ګړ نه تر مونګیز په لور راتلونکې لاره يې دخپل لښکر په واسطه وتړله .

فضا بلکل خاموشه وه ، یوازې د آسونو د څغاستو اودهغوې دپښو د ټکار اوازونه ترلرې لرې پورې اوریدل کیده . په دې منجمدو او یخو وهلو شپو کې د خړو رڼاو په منځ کې د راتښتیدونکو د آسونو ګردونه په هوا کې لکه د وریځو په څیر پورته کیدل ، کله چې ددې را تښتیدونکو زیاتې ډلې تیرې شوې نوبیا صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځاې د وریځو د لمړې څاڅکې په څیر په حرکت راغې. اودهمغه تښتیدونکې پسې دخپل لښکر سره یو ځاې د مونګیر کلا ته ورغې.

صاحب خان دهغه ماتې خوړلې راتښتیدلې لښکر سره یو ځاې د مونګیر کلا ته ور ننوت . هغه تر ټولو لمړۍ د کلا د دروازو ساتونکې یو په بل پسې ووژل اوهلته يې خپل عسکر و درول. د سورج ګړ د مونګیر په لور د راتښتیدونکو ترمنځ ډیره افراتفری جوړه شوې وه ، نو په دې اساس تر اوسه پورې هیڅوک په دې نه پوهیده چې دهغوې ترمنځ صاحب خان هم دخپل لښکر سره یو ځاې را ننوتې دې. اوتر څنګ يې هغه په دروازه باندې خپل کسان هم ټاکلې او دروازه يې په مکمله توګه په خپله ولکه کې اخستې ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خپلو لاسو کې د کلا د دروازې د خوندي ساتلو نه وروسته ، صاحب خان د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د مونګیر په کلا کې د درد د نوبت ځیر د یو ځپانده ترنګ بڼه ځانته نیولې وه. هغه لښکر چې را تښتیدلې و او کلا ته را ننوتی و او یا تر اوسه پورې را تښتیدل او کلا ته را ننوتل ، په هغوې یې د هرڅه اول را کیښودل.

دصاحب خان دا نا څاپی او ځواکمنه حمله داسې ویرونکې او خطرناکه وګرزیده چې هغه په لمحو او ساعتونو کې دغه را تښتیدلی له منځه یوړل او تر څنګ یې په کلا کې دننه موجود ساتونکې هم یو دبل پسې قتل عام کړل . کوم وخت چې صاحب خان د کلا دننه د سلطان محمود دلښکر په عامه وژنه لګیا و نو په همدې وخت کې هیبت خان نیازی او اسماعیل سوری هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې کلا ته را ننوتل ، او د لمر د راختلو تر مخه یې دمونګیر په کلا کې د سلطان محمود لښکر د تیغه تیر کړې و . او په کلا باندې صاحب خان خپله ولکه کلکه کړې وه . صاحب خان ددې ټول کار د تر سره کولو وروسته حبیب خان ککړ ته پیغام ور ولیږه او ورته یې هدایت وکړ چې هملته د سورج ګړ په ښار کې دې تم شي او دهغه ځاې انتظامات دې سنبال کړي ، هغه د مونګیر په کلا کې اسماعیل خان سوری و ټاکه او هغه ته یې حکم وکړ چې د بل حکمه پورې همدلته په کلا کې و اوسیږي او ټول مزاحمتی ځواکونه له منځه یوسي . او په کلا باندې خپله ولکه ټینګه کړي . خو په خپله یې د هیبت خان نیازي سره یو ځاې خپل نیم لښکر واخست او دمونګیر د کلا څخه را ووت او د کول دد ریاب په غاړې کې پروت شیرشاه سوری په لور ورغې.

تر دې وخته پورې شیر شاه سوري هم د ګنګا د دریاب څخه پورې وتې و او هلته یې پټ سنګر نیولې و او د سلطان محمود د لښکر د راتلو انتظار یې کاوه.

د بنګال حکمران سلطان محمود یو نړی کتونکې انسان و . هغه د خپل عمر په بې شمیره سفرونو کې ډیرې تودې سړې کتلې وې. هغه ته هم خبر ور ورسیدلې و چې شیرشاه سوري په هغه د حملې کولو له پاره په ډیره ګړندی توګه مخته را روان دې. خو هغه ته د ا خبر نه و ور رسیدلې چې صاحب خان په یوه شپه د سورج ګړ او مونګیر کلا دواړه ولکه کړی دی ، دشیرشاه سوری دحملې نه مخته د بنګال حاکم سلطان محمود یو بل قدم واخست . هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې دخپل ځان سره واخسته او اراده یې وکړه چې پخپله به مخامخ د شیرشاه سورې سره ټکر کوی خو بله برخه یې دشپې په تیاره کې د شیرشاه سوري په لښکر باندې د چریکې حملې له پاره هغه لورې ته واستوله.

سلطان محمود غوښتل چې دداسې دوه اړخیزه حملې په واسطه به د ګنګا دې لورې ته دشیرشاه سورې دلښکر بیخ و تار و کاړی. شیرشاه سوری لا تر اوسه خبر نه و چې سلطان محمود خپل لښکر په دوو برخو ویشلې دې او د هغې یوې برخې ته یې حکم کړې چې پر مونږ د اړخ له خوا ناڅاپی حمله وکړي. هغه د مخامخ لورې د بنګال دحاکم د فوځ د حملې انتظار درلود.

دشپې په تیاره کې د ګنګا د دریاب دې لورې ته سخت وینه تویونکې جنګ و نښت ، دجنګ میدان د چغو ، سورو او د اسونو د شړنهار څخه ډک و .توري او ډالونه یوله بله سره جنګیدل ، د مړه کیدونکو چغې او د زخمیانو اه او زاری تر لرې لرې پورې تر غوږو کیدې . په همدې وخت کې چې د جنګ تنور د اور په جوش کې پټ و چې د سلطان محمود دلښکر هغې بلې برخې د شیرشاه سورې په لښکر باندې حمله وکړه.

د اړخ له لورې د نا څاپې حملې په واسطه دشیرشاه سورې دلښکرو په لیکو کې کمزورتیاوې را پیدا شوې و ه، خو شیرشاه سورې یو ډیر ښه منتظم او پوه انسان و . هغه د اړخ له لورې دحملې د تم کولو له پاره دخپل لښکر یوه برخه را بیله کړه خو په همدې وخت کې صاحب خان او هیبت خان نیازي دواړه د سلطان محمود دلښکر په هغه برخه باندې یرغل وکړ چې د شیرشاه د لښکر پر خلاف یې د اړخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

له لورې حمله کړې وه. شیرشاه سوری ته د صاحب خان د راتلو او حملې کولو خبر ور رسیدلی و. نو په دې اساس هغه خپله ټوله توجه مخامخ د سلطان محمود دلښکر لورې ته کړه.

اوس نو د شیرشاه سورې حوصله او همت نور هم زیات شوی و. او هغه ویره یې چې د اړخ له لارې احساسوله هغه یې هم را کمه شوه. په دې وخت کې دبنګال حاکم سلطان محمود ته هم دا خبر ور رسیدلی و چې د شیرشاه سوری نوموړې سالار صاحب خان د سورج ګړ او مونګیر په کلا باندې د ولکې کولو وروسته دهغه دلښکر په یوې برخې باندې حمله کړې ده. ددې خبر داوریدو سره سم د سلطان محمود همت له منځه ولاړ. خو تر څنګ یې شیرشاه سورې په خپلو حملو کې ډیرښت راوست او دهغه لښکر یې د بې همتۍ او بې زړه توب په دوه لارې کې و دراوه. همدا راز صاحب خان هم په هغه اړخ کې د سلطان محمود په لښکر کې یو قیامت رامنځته کړی و او تر ډیره پورې د بنګال دحکمران د فوځ په منځ کې ور ننوتی و. او مخته راتلونکې هر فوځی یې له تیغه تیراوه. په دې توګه شیرشاه سورې او صاحب خان دواړو یو ځای د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال دحکمران سلطان محمود لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړې وه ، او هغه وخت چې لمر را پورته شو نو سلطان محمود خپله ماتې و منله او د میدان څخه په تیښته و تښتید.

۱۲

د رهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو ددریمې مقابلې له پاره ځان تیار کړی و ، د رهتاس دکلا نه بیرون په هغه پراخه میدان کې چې پخوا تر دې په کې دشهزادګۍ د تر لاسه کولو له پاره لمړۍ او دویمې مقابلې تر سره شوې وې هملته دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دریمې مقابلې له پاره هم ځای ښایسته کړل شوی و. هلته دپخوا په څیر د خلکو ډیره زیاته ګڼه ګوڼه وه ، دخلکو څخه په ډیر لږ واټن کې یې څلور اوږده بانسونه ښخ کړې و ، او بیا یې د څلور واړو پورته سرونه سره را ټول او تړلی و ، او بیا یې د همدې څلورو بانسونو په سر باندې یو بل ډیر اوږود بانس تړلې و. بیا یې ددې بانس په سر باندې یو بادې مرغ شکله انځور جوکړې و ، اوشرط یې دا ایښودې و چې هر هغه برخه اخستونکې چې د امرغ شکله انځور وولې او ویې څرخوي نودهمغه بریا به ثابتیږي.

په همدې توګه پریکړه شوې وه چې هر هغه څوک چې په دې مقابله کې برخه اخلی نو هغوی ته به د پنځو په ځای درې غشی ورکول کیږي. دا ځل هم د غشو د ویشلو له پاره د راجه هرکشن وزیر چورامن ټاکل شوی و. او راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا او دخپلو رانیانو او دوستانو سره هملته په هغه پورته اودنګ د لرګیو څخه جوړې شاه نشین باندې لکه د پخوا په څیر د کیناستو له پاره ور روان و.

لږ وخت وروسته راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا او رانیانو سره یو ځای را څرګند شو. او بیا په نوبت سره په همغه شاه نشین باندې وخوت. په شاه نشین د پاسه شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار سره یو ځای کیناسته او بیا یې خپل پلار ته وویل:

پلار جانه ! زه نه غواړم په دې شاه نشین باندې کینم ، زه غواړم چې هغه نقاب پوشه چې نه یې نوم پیژنم او نه یې په اړه نور څه معلومات را ته شته چې دکومه ځایه راځي ، دکومو زمکو پورې اړوند دي ، دکومې قبیلې څخه دې ، په داسې حال کې چې هغه زما د تر لاسه کولو دوه پخوانۍ مقابلې هم ګټلې دي ، نو که چیرې هغه دا مقابله بایلي هم ، نو بیا به هم فتح او بریا د همغې وي ، نو په دې خاطر که د مقابلې دا برخه جوړه کړل شي او که جوړه نه کړل شي ، نو هغه نقاب پوشته زما د ترلاسه کولو مقابلې ګټلی دی. پلار جانه ! کیدې شي چې هغه د پخوا په څیر زموږ سره د خبرو کولو اویا دخپلو کوائفو دلیکلو پرته له دې ځآیه ولاړ شي. نو په دې خاطر زه د هغه سره د خبرو کولو له پاره هملته لاندې دریږم او په شاه نشین باندې نه کینم. هملته به دخپل وزیر چورامن تر څنګ و دریږم. تر څو په مقابلې کې د برخې اخستلو وروسته کله چې هغه دخپل ادرس د ښوولو او دخپل مخ او څیرې د ښکاره کولو پرته ځی نو زه به دهغه سره خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړم ، دهغه د آس واکې به و نیسم او ورته به ووایم چې تا زما د ترلاسه کولو د مقابلو دریم پړاو هم ګټلې نو په دې اساس اوس راته خپل ځان را څرګند کړه .

راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو په اوریدو سره ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې خپلې لورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل:

ګوره لور جانې !تا ته بلکل په دې اړه اجازه ده . دا ځکه چې دا همستا د ترلاسه کولو مقابلې دي. ته اوس هر کار چې و غواړې دخپل طبیعت او خپلې خوښې په مطابق یې کولې شې ، او هو ! ستا دا پریکړه هم سهی ده چې که هغه نقاب پوشه دا دریمه مقابله بایلي هم نو بیا هم هغه ستا د ترلاسه کولو د مقابلو ګټونکې او ستا د ژوند د ملګرتوب حق لري. که چیرې ته غواړې دهغه سره خبرې وکړې او ته په دې ویریږې چې هغه به ستا سره دخبرو کولو پرته بیرته ستون شي نو ته بیا همدلته د چورامن تر څنګ کینه. کله چې هغه په مقابلې کې دبرخې اخستونه فارغه شي نوبیا ورسره خبرې وکړه ، ددې خبرو وروسته راجه هرکشن هملته په شاه نشین باندې کیناست خو شهزادګۍ ګنګا ترې را ښکته او د وزیر چورامن تر څنګ کیناسته.

دلږځنډ وروسته د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره د مقابلو دریم پړاو پیلیدونکې و. دا ځل بیا هم د مخکې په څیر د راې سین د راجه زوې سانول داس د نښې په ویشتلو پیل وکړ ، سانول داس د راجه چندرمل وزیر چورامن ته ورغې ،دهغه څخه یې درې غشی را واخستل او بیا د بانس په سر کلک کړل شوې انځوریځه مرغه یې په نښه کړ او په هغه ځاې کې چې ورته د نښې ویشتلو له پاره ټاکل شوې ودرید. هغه بیا بیا خپل درې واړه غشي وویشتل خو هغه یو غشی هم په هغه مرغه و نه نښت .

دویم نوبت د میواړ د راجه د زوې شهزاده سورج مل راغې. هغه هم درې واړه غشي و ازمایل خو یو یې هم په نښه و نه لګید. دریم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه هم درې واړه غشي هسې بیکاره کړل ، ددوې وروسته د ځایي خلکو نوبت راغې ، په هغوې کې هم هر یو نښه ویشتونکې خپل بخت و ازمایه خو هیڅ یو یې هم د هغه مرغه په ویشتلو او په هوا کې د هغې په څرخولو بریالی نه شول.

د پخوا په څیر کله چې هغه وروسته نښه ویشتونکې خپل بخت وازمایه ، نو په همدې وخت کې هغه نقاب پوشه د نښې ویشتلو ځاې ته راغې. د خپل تور رنګه آس واکې یې را ښکودې ، اس یې لکه دپخوا په څیر و شنړید او په هوا کې د الف په شکل و درید. نقاب پوشه ځوان ترې په یوه ټوپ را ښکته شو ، آس یې همغه پریښود او پخپله د لرګیو د شاه نشین لاندې ناست وزیر چورامن ته ورغې .

دچورامن سره نژدې ناستې شهزادګۍ ګنګا هغه تور رنګه نقاب پوشه ځوان ته په ډیر غور سره وکتل او تر ډیره وخته پورې د هغه په لیدلو کې ډوبه وه .

کله چې هغه نقاب پوشه نژدې راغې نو وزیر چوران ورته درې غشي ورکړل ، خو هغه نقاب پوشته درې واړه غشي را واخستل ، په خپل لاس کې یې واړول را واړول ، د ټولو غشو جایزه یې واخسته ، بیا یې دهغوې څخه دوه غشي بیرته چورامن ته ورکړل ، دهغه په دې کار چورامن ډیر حیران شو او ورځخه یې وپوښتل:

ګوره اجنبي !ته ولې دغه درې واړه غشي نه ازمایې. پخپله خپل ځان د خپلې حقه برخې څخه بې برخې کوې. په مقابله کې برخې اخستونکو ټولو نښه ویشتونکو درې درې غشي استعمال کړي دي. خو دټولو بد قسمتي وه چې یو یې هم هغه بادنما مرغه په غشی و نه ویشت. ګوره اجنبي ځوانه !دا ډیر ستونزمن کار دې. زه تاته مشوره درکوم چې درې واړه غشي واخله ،ځکه چې دد ې نه مخته دې د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره دوه مقابلې ګټلې دي او که چیره دریمه مقابله هم وګټې نو بیا به ستا د شجاعت ، ستا د بهادرۍ ، ستا د جرئتمندۍ او نښې ویشتلو ځواب نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره هغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت کې راغې ، خپله خوله یې چورامن ته ور نژدې کړه او ورته یې وویل چې ګوره چورامنه ! زه یو قسمت خوړلې انسان یم. درې غشی نه ازمایم ، زه به همدا یو غشې اخلم او تاته ډاډ درکوم چې زما دغه یوغشی به ددغه بادنما مرغه له پاره کافی وي ،خلک چې زما ننبه ویشتل ووینی نو ټول به حیران پاته شي ، هغه ددې خبرې سره سم یو غشې را پورته کړ او دهغه ځایه شاته شو .

په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه او د راجه هرکشن د ساتونکو څخه یوه ته راغله ، هغه یې ځانته را وباله ، ساتونکې هم په یوه منډه هلته راغې. کله چې هغه شهزادګۍ ګنګا ته را ورسید نو شهزادګۍ ورته وویل:

ګوره ! ددغه نقاب پوشه اجنبی آس د قیضې څخه و نیسه او د شاه نشین په لور یې راوړه. خو ګوره ، که دغه اجنبی زما سره د خبرو کولو پرته او یا دخپل ځان اونوم د ښوولو پرته ددې ځایه ولاړ نو ته دهغه شاته ولاړشه ، هغه تعقیب کړه او دا را ډاګیزه کړه چې دې دکومه ځایه راغی ، نوم یې څه دې اوولې ماته خپل ځان را برسیره کوي ، دشهزادګۍ د حکم سره سم هغه ساتونکې هم په حرکت راغې اودهغه نقاب پوشه اجنبی آس یې د شاه نشین لورې ته یوړ .اوهملته یې ودراوه.

دغه اجنبی نقاب پوشه یو غشې له ځانه سره واخیست او هغه ځاې کې ودرید چې دبانس دپاسه نښلول شوې بادنما مرغه په کې په ننبه کیده. هغه د خپل غشي د ویشتلو له پاره په زمکه کیناست ، خپل یو زنګون یې په زمکه کیښوده او بل یې نیغ ودراوه ، بیا یې خپل کمان سنبال کړ ، تیر یې په کې ننویست ، تر ډیره پورې یې ننبه تر سترګو نیولې وه ، بیا یې خپله ساه ودروله اوخپل غشې یې په ننبه ور پریښود. دهغه غشې په هماغه بادنما مرغه باندې ونښت او هغه یې په ډیره تیزۍ سره وڅرخاوه.

د اجنبې د ننبې د لګیدو سره سم خلکو په میدان کې د خوشحالۍ چغې جوړې کړې. هرې لورې ته خلکو ټوپونه وهل ،خپل کالې یې په هوا کې پورته پورته غورځول او دغه نقاب پوش ته یې مبارکۍ ویلې .

دغه نقاب پوشه ځوان ددې ننبې د ویشتلو وروسته ، خپل کمان په خپله شا وتاړه ، او په ډیره بیړه دهغه ځایه را پورته شو ، دشاه نشین په لور راغې اوخپل آس یې واخست. تر دې وخته پورې شهزادګۍ ګنګا هم دخپله ځایه را پورته شوې وه او ددې اجنبی نقاب پوشه څنګ ته راغلې وه. خو د رهتاس راجه هرکشن اودهغه رانیانې تر اوسه هملته په شاه نشین باندې ناست وول. اجنبی هم په ګړندیو قدمونو سره خپل آس ته ورغې او هلته ودرید ،خوکله یې چې د آس واګې واخستې نو په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا په ډیره مینه او نرمه ژبه ورته وویل:

اې اجنبی ! ته خو ډیر دننبه قسمت خاوند یې چې تا زما د لاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټلې. اوس ته زما حقدار یې. اوس یوازې ته زما په جسم باندې حق لرې. ګوره ! مونږ راجپوتان یو او زمونږ د راجپوتانو روا ج دادې چې هر څوک چې د شهزادګۍ دلاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټی نو هغه څو ورځې بیا په راج محل کې د شهزادګۍ سره پاته کیږی. نو په دې خاطر زما د ترلاسه کولو ددرې واړو مقابلو د ګټلو نه وروسته چې اوس دمقابلو پایلو او حالاتو زه تا ته حواله کړې یم ، نو د راجپوتانو د رسوماتو په مطابق به اوس ته په راج محل کې له ماسره قیام کوې ، ددې قیام تر مخه ، ایا کولې شې ماته خپل نوم را وښایې. او دخپل مخ او ښیرې څخه نقاب پورته کړې تر څو زه ستا په ښیر د یوه زړه ور ننبه ویشتونکې مخ او ښیره ووینم. او ستا دښځې کید و تر مخه لږه تر لږه په دې خبره شم چې زما محبت ، او زما دغوښتنو اوهیلو حقدار څوک دې. تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا غلې شوه ، خو د بله اړخه ورته هغه اجنبی نقاب پوشه هم چپه خوله ولاړو. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا ورته په ډیره خوږه ژبه وویل:

اې مهربانه او فاتحه اجنبې ! تا ماته زما ددې ټولو خبرو هیڅ ځواب را نه کړ ، دهغې په دې خبره هغه اجنبي په ډیره ټیټه اواز سره وویل : ګوره شهزادګۍ ! که زه ستا ددې ټولو خبرو ځواب درنه کړم نو بیا . ددې اجنبي په دې ځواب باندې شهزادګۍ ګنګا په زړه ماتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لهجې سره وویل: نو ته ولې ماته زما د خبرو ځواب نه راکوې ؟ خلک خو د شهزادګیو د ترلاسه کولو د دریمځلي مقابلو دګټلو سره سم د خپلې خوشحالۍ او خپل نصیب په اړه ډیر پورته خیالات اوفکرونه لري ، او غواړي چې شهزاګۍ ورسره د یوې لمحې له پاره که هم وي خبرې وکړي. ته څه ډول اجنبي یې چې زما د خوړلنی نه ډکو خبرو ځواب هم نه شې راکولې.

اې اجنبي ! زه دومره ښایسته ، حسینه او زړه وړونکې پیغله یم چې هر څوک مې د وصل غوښتونکې دي ، خو څرنګه چې تا زما د ترلاسه کولو دریمې مقابلې هم ګټلې دی نو زه په ډیره خوشحالۍ خپل وجود ، خپل روح او خپل هر څه له تا ځاروم. او خپل هر څه تا ته حواله کوم. وایه ته په دې اړه څه وایې ؟ ددې خبرې د اوریدو سره سم هغه اجنبي د خپل اس واګې کلکې کړې او په یوه ټوپ په اس ور سپور شو او بیا د تللو په وخت کې یې شهزادګۍ ته وکتل او د یخوا په نسبت په لړ څه لوړ اواز یې په ډیره غصه او قهر ورته وویل: شهزادګۍ ګنګا ! زه له تانه کرکه کوم ، زه تا سره مینه نه کوم. ددې خبرو سره سم یې خپل آس ته لغته ورکړه او په ډیره ګړندۍ توګه د هغه ځایه ووت.

د دې اجنبي ځوان د خبرو په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا په ډیره ناخوالۍ او حسرتونو سره ، دغمونو په بهیر کې ولاړه پاته شوه . په همدې وخت کې یې د راجه هرکشن ساتونکې ته اشاره وکړه ، د اشارې سره سم هغه ساتونکې د دې نقاب پوش اجنبي تر شا و لاړ تر څو دهغه راز ځانته معلوم کړي ، تر څو وپوهیږې چې هغه څوک دي ، دکومه ځایه راغلې او چیرې درومي ؟ تر دې وخته پورې راجه هرکشن هم دخپل شاه نشین څخه را کیوتې و . هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودرید او هغې ته یې تسلي او تشفي ورکړه او بیا یې ورڅخه وپوښتل هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودرید او هغې ته یې تسلي او تشفي ورکړه او بیا یې ورڅخه وپوښتل:

ګوره شهزادګۍ لورې ! هغه نقاب پوشه ستا د ترلا سه کولو درې واړه مقابلې وګټلې ،اوس هغه له تاسره د واده کولو حقدار ه دې. او د ښځې په خیر تا د خپله ځانه سره کول هم دهغې حق دې. دا چې تا دهغه سره خبرې کړی دې نو ماته هم ووایه چې هغه له تاسره څنګه ژمنه وکړه. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډیره غمژنه لهجه وویل:

پلار جانه ! ما دهغه څخه د هغه دنوم اود هغه د ځای د معلومولو هڅه وکړه خو هغه ډیره حیرانونکې ځواب راکړ ،هغه په خپل آس د سپرید و وروسته همدومره وویل چې هغه ما نه خوښوي ، ددې خبرې سره سم یې خپل اس په ځغاسته کړ او ددې ځایه ولاړ. خو ما ستا یو ساتونکې دهغه پسې وروسته ور ولیږه تر څو هغه پرې ځان خبر کړي چې دا اجنبي دکومه ځایه راغلې ، او دکوم ځای اوسیدونکې دې او اوس چیرې روان دې. دهغې په دې خبره راجه هرکشن په ډیره عجیبه توګه ترې و پوښتل :

ګوره لورې ! دا اجنبي خو ډیر عجیب انسان ښکاري ، هغه په دومره ستونزمنه توګه ستا دترلاسه کولو دا درې واړه مقابلې وګټلې ،خو زه په دې ډیر حیران یم چې هغه ستا ددریمی مقابلې د ګټلو نه وروسته بیا هم ستا لورې ته کوم رغبت او میلان و نه کړ. خلک خو زماد شهزادګۍ د کتلو ارمان کوي خو دا اجنبي له تا څخه د خپلې نا راضتیا خبره کوی ، خوګوره لورې ! تا ډیره ښه وکړل چې یو ساتونکې دهغه تر شا و استاوه تر څو هغه معلومه کړي چې دا نقاب پوشه څوک دې ،دکومه راغلې او چیرته ستنیږي ، اوس راځه لورې چې د راج محل په لور ولاړ شو. هلته ولاړ نور خلک هم خپلو خپلو کورنو ته روان شوي ، په دې اساس راجه هرکشن ، شهزادګۍ ګنګا او رانیانې دخپلو نورو دوستانو سره یو ځای د راج محل په لور ولاړل.

۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

درهتاس دراجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دد ریمی مقابلې دګډولو وروسته هغه نقاب پوشه ځوان خپل آس د شرق په لور ځغلاوه خو شهزاګۍ ګنګا هم دخپل پلار د ساتونکو ډلې یو ساتونکې دهغې په تعقیب پسې روا کړې. هغه هم په لږ واټن کې دهغه نقاب پوش پسې روان و .ترڅو هغه وپوهیږي چې دا نقاب پوش څوک دي او دکومه ځایه راغلي دي.

هغه اجنبی نقاب پوش خپل اس په ګړندۍ توګه ځغلاوه ، اوس هغه د رهتاس څخه نزدې اته میله لرې ورانو ویجاړو ته رسیدلې و . هلته د ونو د ځنګلو څخه نا څاپه درې نبنه ویشتونکې او جنګجویان را ووتل ، او دهغه لاره یې و نیوله . دغه نقاب پوش هم دهغو د کتلو سره سم په یوه ټکان سره دخپل آس واګې کش کړې او ویې دراوه .

بیا دې اجنبی نقاب پوشه د هغو لاره نیوکونکو لورې ته ورغې ویې کتل چې هغوې درې واړه ، یو د راې سین شهزاده سانول داس ، بل د میواړ شهزاده سورج مل او دریم هم د کالنجر شهزاده سورداس دې. بیا د راې سین دراجه زوې سانول داس خپل اس لږ را مخته کړ او دغه نقاب پوش ته یې وویل:

ګوره اجنبی ! مونږ نه پوهیږو چې ته څوک یې ، اود کوم ځایه راغلې یې. خو تا د هرتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو دریمی مقابلې وګټلې او مونږ درې واړه شهزادګان دې مغلوبه کړو . . زمونږ لورې ته لږ څه په غور سره ووینه ، زه د راې سین شهزاده سانول داس یم ، زما سره څنګ کې د میواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس دي. مونږ درې واړه دلته په دې ورانو ویجاړو کې ستا لاره نیولې ده ترڅو مونږ تاته زمونږ ددې بې عزتۍ په را رسیدو سره سزا درکړو.

دهغوې په دې خبره دغه نقاب پوشه ترې په ډیره یخه تنده او نرمې ژبې سره و پوښتل چې نه خو زما او ستاسو دتر منځ کومه دښمنې شته او نه کوم عداوت ، چې تاسې درې واړو زما لاره نیولې ده او زما د وژلو نیت مو کړې. دا ځل د میواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وویل:

ګوره اجنبي !تا د هرکشن د شهزادګۍ د تر لاسه کولو دریمه مقابله هم ګټلې او مونږ درې واړه دې نه یوا ځې مغلوب کړي یو بلکه مونږ درې واړو ته دې بې عزتي راوړې ده. په دې اساس مونږ درې واړه له تا څخه دخپلې بې عزتۍ بدله اخلو . دغه نقاب پوش یو ځل بیا په ډیرې نرمۍ سره دوې درې وا و ته وویل:

زما لاره نیونکو واورئ ! زه تاسو درې واړو شهزادګانو ته ګواښ کوم چې زما لاره پریږدئ ، زه نه غواړم له تاسې سره ټکر وکړم. او نه غواړم بې دلیله له تاسې سره په جنګ کې را و نغاړم ، یو خبره په غور سره واورئ ، که چیرې تاسې د شهزادګۍ ګنګا دترلاسه کولو دغه درې واړه مقابلې له ما څخه و نه ګټلاې شوې نو بیا په دې ویرانو کې به زما سره څه ډول مقابله وکړئ؟

دهغه په دې خبره دا ځل د میواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وویل:

واوره اجنبی ! دمقابلو ګټل یوه خبره ده او په دې ویرانو کې زمونږ د دریواړو سره ستا دټکر خبره بیله ده . مونږ درې واړه به په تا یو ځاې حمله وکړو او ستا وجود به ټوټه ټوټه کړو . ته خو مونږ ته کوم کمذاته هندو ښکارې. او په همدې خاطر مجبور شوي یې چې خپل مخ اوشیره پټه و ساتې. که چیرې ته دکوم اعلې ذات هندو وایې او یا دکوم ریاست شهزاده ، نوبیا به دې داسې خپل مخ او شیره په نقابو کې نه را نغاړله. او نه به دې په پټه خوله دې مقابلو کې برخه اخستله بلکه زمونږ په څیر به دې په ښکاره مخ او څرګند ه توګه په دې مقابلو کې برخه اخستلې واې. پخوا له دې چې مونږ درې واړه له تا څخه د خپل عزت دبدلې د اخستلو له پاره پرتا خپلې تورې را سپرې کړو نو ووایه چې ته څوک یې ؟دهغوې په دې خبره دغه نقاب اغوستونکې په ډیر قهر سره وویل :

درې واړه بې غیرته شهزادګانو ! واورئ ! که چیرې زه ستاسې د دې پوښتنو ځواب درنه کړم نو بیا به ستاسې عکس العمل څه ډول وي؟په ځواب کې یې دا ځل د راې سین شهزاده سانول داس را مخته شو او ورته یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره اجنبي ! هغه څه چې در څخه پوښتل شوي دي که چیرې د هغې ځواب دې را نه کړ نو بیا به ته ووینې چې مونږ پر تا د شاتو د مچیو ، د پاګلو هوا ود تنکي ځوانانو او په غرنو کې د ورکو شویو لیوانو په څیر یرغل دروړو. ستا جسم به ټوټې ټوټې کړو. ای اجنبی ! په دې غرونو کې به مونږ تا بوټې بوټې د مرغانو دخوراک کړو خو د هر څه دمخه درته وایو چې خپل نوم دې را وښیه ، خپل وطن او ځاې ځیګې ته را څرګند کړه ، ته ولې خپل نوم پټوې ، ولې د خپله مخه نقاب نه لرې کوې. دهغوې په دې خبرو باندې دا اجنبي نور هم و غرید او دېخوا څخه یې نور هم سخت ځواب ورکړ.

واورئ اې ذلیله انسانانو !تاسې درې واړه ذلیله شهزادګان یوا ځې وخت لرئ ، چې زه تر درې پورې شمیرم ، که چیرې هغه وخت مو هم زما لاره پرینښوده ، نو بیا یاد ساتئ چې زه به تاسې درې واړه په همدې ورانو ویجاړو کې د خسو خاشاکو په څیر و سوزوم. واورئ ! اوس هم وخت لرئ چې زما لاره پریږدئ او که نه زه به ستاسې پر خلاف انقلابي قدم واخلم.

په همدې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا ددې نقاب پوش دتعقیب له پاره دهغه پسې استولې و ، هم دغه ځاې ته ورسید . هغه همغسې خپل وا ټن لږ څه لرې ساته ، د نقاب پوشه او ددرې کسو شهزادګانو تر منځ د ترخو خبرو په وخت کې دغه ساتونکې هم هلته د ونو په ګڼه ګوڼه کې پټ کیناست ، او حالات یې ځارل چې څه پیښیږي. دهغې وروسته د کالنجر شهزاده سورداس را مخته شو او ددې اجنبی خبرو ته یې ځواب وایه ، سورداس هم دغه نقاب پوش ته وویل چې ګوره اجنبی ! داسې څرګندیږي چې تا زمونږ په لاسو د مرګ له پاره ځان تیار کړې دې. که چیرې ستا اراده همداسې وي نو بیا همداسې سهی ده. په همدې وخت کې دغو درې واړو شهزادګانو د کوم عکس العمل د ښوولو له پاره ځانونه جوړول چې یو ناځاپه دغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت راغې اودخپلو کالیو څخه یې یو دروند خیجر را وویست او د راې سین دشهزاده سانول داس په سینه کې یې ورښخ کړ او دهغه کار یې ورتمام کړ.

سانول داس د زخمی کیدو نه وروسته دخپله آسه را پریوت ، دهغه په زخمی کیدو باندې د نورو دواړو شهزادګانو سورداس او سورج مل اندیښنې نورې هم زیاتې شوې. په همدې وخت کې همدې اجنبی نقاب پوش خپل اس ته یو پونده ورکړه اوتوره یې را وویسته او یوځل بیا یې په دوې حمله وکړه ، د میواړ شهزاده سورج مل یوې لورې ته کوږ شو خو د کالنجر د شهزاده سورداس څټ یې دخپلې تورې په دې ګذار سره پرې کړ.

دخپلو دوو ملګرو د مرګ وروسته د میواړ شهزاده سورج داس په اس پښه واړوله ، او د هغه ځایه د تښتیدو هڅه یې وکړه ،ځکه هغه پوه شوې و چې دا ډیر خطرناکه نقاب پوش دې اوشونې ده چې حالت یې ددوو نورو ملګرو په څیر شي. خو اوس ددې نقاب پوش څخه تیښته څه اسانه کار نه و. څه وخت چې د میواړ شهزاده خپل آس ته پونده ورکړه او په تیښته شو نو اجنبی هم دهغه پسې تر شا په خپل آس باندې سپور ور وځغلید.

دغه نقاب پوش د میواړ شهزاده تر ډیره لرې پورې تښتید و ته پرې نه ښود . او په هغه باندې د تورې د یوه ګذار سره ، دهغه تنه د سر نه تر پښو پورې دوه ځایه شوه. دغه اجنبی نقاب پوشه په ډیر لږ وخت کې درې واړه شهزادګان دخپلې مخې څخه لرې کړل ،بیا یې خپل آس په ډیره ګړندۍ توګه بیرته را ستون کړ او د ونو دغې ګڼې ګوڼې ته، چیرې چې د شهزادګۍ ګنګا ذرې ورته پټ ناست و ، راغې.

دلته د راد سیدو سره سم دغه اجنبی خپل آس و دراوه ، دخپل شا څخه یې کمان را پرانست ، غشې یې په کې کینښود اوبیا په یوه لوړ ځاې وخوت ، اوبیا یې په لوړ اواز سره په دې ګڼه ګوڼه کې پټ ناست کس ته ورغږ کړ او ورته یې وویل:

اې په دې ګڼه ګوڼه کې ناست اجنبي ! زه نه پوهیږم چې ته څوک یې ، او نوم دې څه دې ؟اود څه له پاره دلته پټ ناست یې. زه تاته حکم کوم چې سمدستې ددې ګڼې ګوڼې څخه را ووځه ،او که نه یاد ساته چې زه تر ډیره پورې انتظار نه شم کولې اوپه تا باندې به غشي و

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروم. ته به ما پيژنې ، خو ته دا هم واوره چې زما نښه نه خطا کيږي او زما لمړي غشي د زړه په سر و رننبلي. ددې نقاب پوشه دغه ګواښ ډیر اغيزمن ثابت شو. ځکه هغه سپور د ونو د ځنګل څخه را ووت. نقاب پوش هم د دغه اجنبي ځنګ ته راغي او ودريد. په دې وخت کې نقاب پوش خپل کمان بيرته په شا و تاړه ، غشې يې ترې وويست. خپله توره يې په لاس کې واخسته ، په بل لاس کې يې ډال و نيو ، بيا يې دهغه څخه وپوښتل او ورته يې وويل چې وو ایه ! ته څوک يې ؟ او د ونو په دې ځنګل کې ولې پټ شوي وې ؟ په دې وخت کې دغه تعقيب کونکي ورته په لړزيدلی اواز سره وويل:

ته د هر څه د مخه له ما سره ژمنه وکړه چې که زه ربنتيا ووايم نو ته به راته ښښنه وکړې. دهغه په ځواب کې نقاب پوش ورته وويل: وایه ته څه ويل غواړې ، که چيرې تا ربنتيا وويل نو زه درته هيڅ هم نه وايم ، دهغه په ډاډ دغه تعقيب کونکي ورته وويل:

زه د رهتاس د راجه هرکشن د ساتونکو د ډلې څخه يم. څرنګه چې تا د شهزادګۍ ګنګا سوئمبر ګټلې دې ، خو د رواج او کلتور مطابق تا د سویمبر د ګټلو وروسته د شهزادګۍ ګنګا سره خبرې هم و نه کړې او تر څنګ يې د خپل نوم او نښې د ښوولو پرته دهغه ځايه ولاړې نو شهزادګۍ ماته ستا د تعقيب کولو امر وکړ. تر څو زه هغې ته معلومات يوسم چې ته څوک يې ، او د کومه ځايه راغلې يې اود کوم رياست او سيدونکې يې. ددې اجنبي تعقيب کونکي د ځواب په اوريدو سره هغه نقاب پوشه د لږ وخت له پاره خاموشه ولاړ و ، دهغه دحالت څخه څرګنديده چې هغه مسکې مسکې کيږي ، بيا هغه وويل: چې په ربنتيا چې تا سهی خبره کړې ده. ګوره ! هغه درې شهزادګانو د شهزادګۍ ګنګا د سویمبر په مقابلو کې ګډون کړې و ، نو هغوې په دې ورانو ويجاړو کې زما لاره نيولې وه. هغوې په دې خفه و چې ما هغوې نه دې پری ايښې چې دشهزادګۍ ګنګا سویمبر وګټي. نو په دې اساس هغوې غوښتل ما ووژنی. خو تا وکتل چې ما دهغوې درې واړو کار ور تمام کړ. دهغه په دې خبره هغه تعقيب کونکی وويل چې ما ټول هر څه په خپلو سترګو وکتل. هغوې په ربنتيا هم ددې وړ وو چې ووژل شی. دهغه په دې خبره نقاب پوشه ورته وويل: ګوره ! ددې مړو شوو درې واړو شهزادګانو اسونه له خپله ځانه سره يوسه ، او ددې ځايه بيرته ستون شه ، خو که چيرې بيا دې زما تر شا د راتللو هلې ځلې وکړې نو ياد ساته چې دهغو شهزادګانو په څير به ستا څټ هم له تنې پرې کړم. اوس له ځانه سره دا اسونه واخله او له دې ځايه ورک شه.

ددې نقاب پوش په ګواښ باندې هغه تعقيب کونکی ددرې واړو وژل شوو شهزادګانو اسونه له ځانه سره واخستل او په ډيره بيړه بيرته ستون شو. خو هغه نقاب پوش همل‌ته ولاړ او د تعقيب کونکې په لور يې د هغه تر شا کتل. ان تر دې چې هغه د هغې د سترګو څخه ورک شو. بيا يې په خپل اس ښنه واړوله او پونده يې ورکړه او د جنوب شرق په لور يې په ګړندۍ توګه خپل سفر پيل کړ.

د رهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګاا و د خپلو نورو رانيانو سره په خپل محل کې په خبرو بوخت و. په همدې وخت کې د ساتونکو د ډلې مشر دهغه ځاې ته راننوت او راجه هرکشن ته يې وويل چې: هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا د هغه نقاب پوش د تعقيب پسې استولې و هغه هم بيرته راستون شوې او غواړی دشهزادګۍ سره ووينی. د ساتونکې دډلې د مشر ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا دخپله ځايه ټوپ کړ او را پورته شوه ، راجه هم دخپله ځايه راپورته شو او ويې ويل مونږ دواړه پلار اولور به دهغه سره خبره وکړو. ددې خبرې سره سم شهزادګۍ او پلار يې دواړه دهغې خونې څخه بيرون را ووتل.

هغه ساتونکې په لږ واټن کې خپل اس د واګو نيولې و او ولاړ و. دهغه شاته دهغو مړو شوو شهزادګانو درې واړه آسونه هم و ، شهزادګۍ هغه ته را نژدې شوه او په ډيره بې قرارۍ سره يې و رځخه و پوښتل: ايا دهغه نقاب پوش تعقيب دې وکړ ، هغه څوک و او د کومه ځايه راغلې و او اوس چيرې ولاړ. دهغې په دې خبرو هغه ساتونکې خپل سر ټيټ اچولې و او غلې ولاړ و بيا يې شهزادګۍ ته وويل: زه ډير افسوس کوم چې ما هغه تر اخره پورې تعقيب نه شو کړاې. دهغه په دې خبره ترې شهزادګۍ په ډيره حيرانتيا سره و پوښتل چې ولې دې دهغه تعقيب و نه شو کړاې ؟ هغه ساتونکې ورته په ځواب کې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهزادګۍ ! ما دهغه نقاب پوشه تعقیب تر ډیره ځایه وکړ ، ان ددې ځایه اته یا لس میله لرې واټن کې پسې ولاړم. هغه وخت چې دې نقاب پوش د شر ق په لورې خپل آس ځغلاوه زه هم ورپسې روان وم. خو هلته د ونو د ځنګل څخه یو ناڅاپه ستا په سویمبر کې برخه اخستونکې درې شهزادګان هریو د راې سن شهزاده سانول داس ، د میواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس را پیدا شول او دهغه اجنبی نقاب پوشه لاره یې ونیوله.

تر دې ځایه ما تعقب وکړاې شو او هلته په رسیدو سره په ونو کې پټ کیناستم او ددې ټول منظر ننداره مې کوله ، کله چې دې نقاب پوش ددې درې واړو شهزادګانو څخه د خپلې لارې د بندولو پوښتنه وکړه نو هغوې ورته په ځواب کې وویل چې څرنګه چې دوې درې واړه ددې نقاب پوش له لاسه د شهزادګۍ سویمبر نه دې ګټلې ، او د دې شتون ددوې له پاره د ماتې اوشرمیدلو سبب ګرځیدلې دې نو په دې خاطر به اوس هغوې دا نقاب پوش ژوندې نه پریږدې. هغوې درې واړو ددې اجنبی څخه دهغه د نوم او ځاې په اړه وپوښتل خو هغه ورته هیڅ ځواب ور نه کړ خو کله چې دغه درې واړه شهزادګان په دې نقاب پوش باندې را پریوتل نو شهزادګۍ ! هغه اجنبی یو انقلاب را منځته کړ.

هغه ډیر زیات تیز ، ډیر چالاکه او ښه ماهر تیغ وهونکې دې ، هغه د سترګو په رپ کې د راې سین شهزاده سانول داس په خپل خنجر باندې ووااهه او دآسه یې لاندې را وغورځاوه ، کله چې هغو نورو دواړو شهزادګانو دخپل ملګرې حالت ته کتل او د څه تصمیم نیولو هوډ یې کاوه چې په دې وخت کې هغه نقاب پوشه خپل آس ته پونده ورکړه او د کالنجر شهزاده سورداس یې را چپه کړ. دمیواړ شهزاده سورج مل چې کله دا حال وکوت نو د تیښتې لاره یې خپله کړه خو نقاب پوش هغه تعقیب کړ او د شا له اړخه یې په توره داسې ووااهه چې وجود یې دوه ټوټې شو او هملته له منځه ولاړ. او په دې توګه یې دهغوې درې واړو شهزادګانو ژوند ته د پاې ټکې کیښود.

دا زما بدقسمتی وه چې هغه نقاب پوش زه دونو په دې ځنګل کې کتلې وم ، نو هغه بیا زما لورې ته راغې ،خپل کمان یې را وویست او غشې یې په کې کیښود او ماته یې ګواښ وکړ چې زه د ځنګله څخه را ووځم او که نه ما به دخپلو غشو نښه کړي. ما د هغه نښه ویشتل هلته ستا په سویمبر کې کتلې وو چې هغه خطا نه ځی نو په دې خاطر زه غلې شانته د هغه پټنځاې څخه را ووتلم.

کله چې هغه زما څخه د تعقیب کولو علت و پوښت ، نو ما ورته ښتیا ښتیا وویل ، چې زه شهزادګۍ ګنګا ستا په تعقیب پسې را استولې وم. تر څو هغې ته خبر یوسم چې ستا نوم څه دې ، ته دکومه ځایه راغلې یې او کوم هیواد یاریاست او سیدونکې یې ؟کیدې شې هغه زما په ښتیا ویلو باندې خوشحاله شوې وې نو ماته یې حکم وکړ چې د مړو شوو درې واړو شهزادګانو دا آسونه له ځانه سره یوسم او بیرته ستون شم. نو ما دهغې خبره و منله او دادې بیرته ستاسې حضور ته راغلم. اودغه درې اسونه چې زما تر څنګ ولاړ دې دا دهغو درې واړو شهزادګانو اسونه دې. نو شهزادګۍ ما همدومره ویل غوښتل چې ومې ویل:

تر دې ځایه دخبرو وروسته هغه تعقیبونکې ساتونکې خاموشه شو ،بیا شهزادګۍ هلته ډیره ناهیلې او اندیښمنه و دریده ، تر لږه وخته پورې یې ځان سنبال کړ او هغه تعقیب کونکې عسکر ته یې وویل: ته اوس ولاړ شه او ارام وکړه ، اندیښمن کیږه مه ، هغه کار چې تا ته در سپارل شوې و هغه دې ترسره کړې دې. د شهزادګۍ ددې عکس العمل دکتلو وروسته هغه ساتونکې په ډیره خوشحالۍ سره د هغه ځایه ولاړ. دهغه د تللو وروسته شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار راجه هرکشن په لورې ورغله او ورته یې وویل:

پلار جانه !هیڅ خبر نه شو چې دا نقاب پوشه څه ډول انسان و. هغه ډیر ښه تیغ وهونکې ، او بې جوابه غشې ویشتونکې دې ، هغه زما سویمبر هم وګټه او ماته یې کوم اهمیت هم را نه کړ. اودتللو په وخت کې یې همدومره وویل چې زه تا نه خوښوم. پلار جانه !دا به څه ډول انسان وي چې خپل ځان ته دومره ارزښت ورکوي اودخپل ځان په مقابله کې ما دومره بې ارزښته ګڼي. پلارجانه ! زه په دې اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسې لاس په لاس نه شم کیناستلې ، زه به په هره توګه چې وي دا ډاګیزه کوم چې دا نقاب پوشه ځوک دې ؟ ماته یاد دی چې زما د سویمبر ددویمو مقابلو په ورځ د کوچیانو د قبیلې مشر فدایي خان دهغه سره دخبرو له پاره دلته راغلې و.

پلار جانه ! ته ماته د فدایې خان اته پتّه معلومه کړه. او هغه ماته را ولیږه تر څو د هغه څخه و پوښتم چې په مخ او څیره باندې نقاب اغوستونکې دغه ځوان چې زما سویمبر یې هم ګټلې دې څوک دې. پلار جانه ! څرنګه چې هغه درې ځلې زما د تر لاسه کولو مقابلې په ښه شان سره ګټلې دي ، په دې اساس زه به په هر صورت د هغه د تر لاسه کولو هڅې کوم. هسې خو رواج او رسوم دادی چې شهزادګان تل شهزادګۍ ځانته پیداکوی، خو زما په اړه دا ټوله خبره بلمنګه ښکاري ، زما د سویمبر د ګټلو نه وروسته هغه زما څخه خپله ناخوښي څرګنده کړې ده خو اوس به زه دخپل ضد په واسطه هغه پری نږدم. زه به په هره توګه چې شونې وی هغه پیدا کوم او دخپل ژوند ملګرې به یې ګرځوم.

تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ، راجه هرکشن په ډیره نرمۍ او محبت ورته وویلې ،ګوره لورجانې ! ته په دې اړه اندیښنه مه کوه او مه ناهیلې کیږه ، زه به دهمدا اوسه د کوچیانو د قبیلې د سردار فدایي خان په لټه کې شم ، که هغه زما لاسته راغې نو زه به یې ستا تر مخه حاضر کړم. ته به دهغه څخه و پوښتې چې ستا د لاسته راوړو د مقابلو دغه نقاب پوشه ځوان څوک دې ؟ د خپل پلار راجه هرکشن دځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ډیره خوشحاله شوه ، او بیرته دواړه پلار اولور دمحل په لور روان شول او همغه ځاې ته ورغلل چیرې چې پخوا ناست و.

۱۴

دشیرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړلو وروسته ، د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل مرکزي ښار ګوډ په لور وتښتید. هلته ګوډ ته د وررسیدو سره سم هغه ته دا خبر تر لاسه شو چې د ګنګا د دریاب په غاړه دده د ماتې څخه وروسته شیرشاه سوری اوس غواړي د هغه یوه بله مستحکمه کلا تیلیا ګرهي هم فتحه کړي. خو سلطان محمود په هر صورت او هر حال اراده درلوده چې د تیلیاګرهی څخه دفاع وکړی ، ځکه که د تیلیاګرهي سیمه او د اګر کلا د شیرشاه سوری لاس ته ورځی نو بیا خو په بنګال کې د سلطان محمود قدم ټینګیدل شونې نه دي.

دګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوری په لاسو دماتې خوړلو وروسته د بنګال حاکم ته دا څرګنده شوې وه چې هغه نه په یواځې ځان د شیرشاه سورې مقابله کولې شي او نه ورڅخه بنګال خوندي ساتلې شي. نو په دې خاطر دشیرشاه سورې د یلغار د مخنیوی په خاطر هغه باید د چا څخه مرسته وغواړي ، او یا څوک دخپل ځان سره متحد وګرځوي. اوس نو سلطان محمود ته دخپلو دغو موخو د لاسته راوړو له پاره دوه لارې موجودې وې

لمړۍ داچې هغه د شیرشاه سوري په مقابل کې دهندوستان د شهنشاه همایون بابر څخه مرسته وغواړي ،خو څرنګه چې همایون په دې وختو کې دخپل ټول ځواک سره د ګجرات د حاکم بهارخان په خلاف په جنګ نښتې و او په ځاې ځاې ددواړو د فوځونو تر منځ خونړي جنګونه روان و .نو په دې خاطر د بنګال حاکم دا وګڼل چې که په دې حال کې د همایون څخه مرسته هم وغواړی نو همایون به دهغه څه مرسته و نه شی کولاې. ځکه همایون به هیڅکله هم د ګجرات د حاکم پر خلاف خپل کار نیمایي پری نږدی او دشیرشاه په خلاف به دده کومک ته را و نه دانګي ،نو په دې خاطر سلطان محمود د همایون څخه د مرستې د غوښتلو پلان له نظره وویست.

دویم ځواک چې سلطان محمود د شیرشاه په خلاف د خپل ځان سره را یوځاې کولې شو ، هغوې د ګوا پرتګالی فوځونه و. په همدې وختو کې دې پرتګالی فوځونو په هندوستان کې پوره ځواک درلود. نو د شیرشاه سوري پرخلاف سلطان محمود دپرتګالیانو د ملګرتیا له پاره د ګوا د والي «نونوډا» سره اړیکې ټینګول پیل کړل. او ددې کار له پاره یې د پرتګالي بحري بیړی دقذاقانو یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندان و ټاکه . دغه قومندان د سلطان محمود سره دهغه په مرکزی ښار ګوړ کې بندی و . دبحري قذاقانو ددې قومندان نوم میلوجسارتی و. دا چې میلو جسارتی څه ډول د سلطان محمود په لاسو بندی شو دهغه قصه څه دا ډول ده.

په ګوا کې میشت پرتګالیان ډیره وخته راهیسې د بنګال د زمکې لاندې طبیعي سرچینو د راویستلو له پاره په کار بوخت ول. هغوې غوښتل چې د شرقی بنګال د اوو سیمو تر څنګ د هګلی او چټګانګ په موجوده سیمو او بندرګاه باندې ولکه وکړي. خو تر اوه سیمو پورې ورتګ اسانه نه و ځکه هغه ډیرې لرې او په داخل کې پرتې وې. په داسې حال کې چې چټه ګانګ د سمندر په غاړه پروت و.

دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره دګوا پرتګالی والي نونوډا د خپلو بحري قذاقانو قومندان میلوجسارتی دهمدې کار له پاره هغه لورې ته ور استولې و. اوهغه ته یې ویلی و چې هغه دې د چټه ګانګ د بندرګاه په لور ولاړ شي اوپه بنګال کې دخپلو ګټو د تر لاسه کولو له پاره هڅې وکړي. دګوا والی نونوډا د بحری قذ اقانو دې قومندان ته ډیره ستره او قوې بحرې بیړه هم تیاره کړې وه. خو دا به د میلوجسارتی بدقسمتې وه ځکه هغه وخت چې هغه ددې کار دتر سره کولو له پاره روان شو نو د هغه ټولو بیړه د یو سمندرې توپان سره مخ شوه ، بیړه یې غرقه او خلک یې تیت و پرک شول خود هغه خپل بحری جهاز د اراکان د سمندر غاړې ته ورغې. میلو جسارتی په یوه کوچنی شانته بحری جهاز کې د چټاګانګ تر غاړو پورې ورسید خو هغه د کرن چالی دریاب په غاړه پرته بندرګاه و نه پیژندله ، ددې یو علت دا و چې د بنګال په خلیج کې نژدې پنځوس میله واټن کې دا ډول درې دریابونه را یوځاې کیږي. چې دهغې ډلې څخه یو کرن چالی ، بل یې سانپ کها او دریم یې مت مهری دي.

د بحری غلو دغه کپتان میلوجسارتی اودهغه یو څو نور پرتګالی ملګری هلته په سمندر کې د څو کسه ماهی نیونکو لخوا و نیول شول. دې ماهی نیونکو هلته په خپلو سیمو کې ماهیان نیول چې ددوې بحرې جهاز ونه ور ورسیدل. خو هغوې ددوې د نیولو وروسته دجهازونو سره یو ځاې د چټاګانګ د بندر په لور یوړل. ماهی نیونکو د میلوجسارتی جهاز د مت مهري د دریاب غاړې ته راوست ، دپرتګالیانو جهاز تر چکریا پورې ورسید. دا یو وړوکې شانته کلې و چې په هغه وخت کې د مسلمانانو د راتلو د مخه د ارکان دراجه ملکیت و.

دمت مهری دریاب تنګ او کم عرضه و. کله چې ددریاب د جزر وخت راغې نو دپرتګالیانو جهاز په کې و نښت ، د چکریا والي خدابخش ، میلو جسارتی اودهغه نور ملګرې ټول ونیول او د بحري غلو تر نامه لاندې یې په زندان کې واچول.

پرتګالیانو یو ځل دوه د همدې میلو جسارتی تر مشرۍ لاندې د تیښتې هڅه هم کړې وه خو دهغوې هڅې شنډې کړل شوې وې. دهغې پایلې داشوې چې هغه یې نور هم دننه یوړ او هلته یې په زندان کې واچوه ، په همدې وخت کې میلو جسارتی ته یوه پیښه را منځته شوه دهغه یو ډیر ښایسته وراره چې د هغه سره ملګرې و ، د وهم پرسته هندوانو له اړخه دریاب ته د نذرانې په شکل ور واچول شو. ځکه هغوې د سپین خنزیر قربانی ته اړتیا درلوده او دا ځوان هم سور سپین او ښه ښایسته کړل شوې نو په دې خاطر هندو بامبړانو همدې قربانې کړ ، د چکریا والی خدابخش خان څه موده وروسته میلو جسارتی دخپله ځانه سره و ساته ، بیا یې په ۱۵۳۰ ز کال کې پنځلس سوه پونډه جرمانه کړ او په دې ترتیب یې میلو جسارتی اودهغه ملګرې د زندان نه ازاد کړل. په دې توګه د قید اوبند څخه د خوشې کید و وروسته میلوجسارتی نیغ ګوا ته ولاړ.

په ۱۵۳۳ ز کال کې د ګوا پرتګالی والی نونوډا کنها یوځل بیا میلو جسارتی دخپل نماینده په توګه چټاګانګ ته ور ولیږه ، تر څو هغه هلته د بنګال دحاکم سلطان محمود څخه دهغه په مرکزې ښار ګوړ کې دیوې کارخانې د جوړولو له پاره داجازې او اسانتیاو د تر لاسه کولو له پاره خبرې وکړي. او تر څنګ یې دهغه سره د پرامنه تجارت د پیلولو له پاره هم اجازه واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میلو جسارتي د خپل والی د حکم سره سم یوه بحری بیړه را واخسته او دهغه ځآیه را روان شو ، دا ځل د چټاګانګ مسلمان والي هغه ته ډیر ښه ښه راغلاست ووایه ، خو څرنګه چي میلو جسارتي یو ډیر ذلیله اوبد اخلاقه انسان و ، ددغه استقبال څخه یی غلطه ګټه پورته کړه اوخپل ذلت یی هملته را څرګند کړ. هغه خپل مال د چونګي د ورکولو پرته ښارته دننه په غلا راوست. او دخپل جارحانه سلوک په اساس یی دچټاګانګ خلک دخپل ځان په خلاف را وپارول. په همدي وخت کي د میلو جسارتي یوه بله بدبختی هم پیل شوه او هغه داسي چي د بنګال دحاکم دخوشحالولو له پاره یی هغه ته ډیر قیمتي تحایف ور ولیږل. په دي تحایفو کي یوڅه خوشبو لرونکي بوتلونه هم و. خو د خشبو دغه بوتلونه دي بحری غلو دهمدي کپتان میلو جسارتي په قومندي د مسلمانانو د یوه بحري جهاز څخه لوټ کړی و اوپه هغو بوتلونو چي د مسلمانانو مارکه پري نښتي وه همغسي پري ایښي وه.

کله چي دا تحایف د بنګال حاکم سلطان محمود ته وړاندي کړل شول نو هغه ته را څرګنده شوه چي دا مال ټول د مسلمانانو د جهاز څخه لوټ کړل شوي دي. د بنګال حاکم په دي خبره ډیر نا خوښه شو او هغه د میلو جسارتي د سفیر او ورسره د راغلیو نمایندګانو د وژلو حکم وکړ. خو وروسته یی د یوه شخص په مشوره او سپارښتنه هغوي د وژلو څخه معاف کړل خو په زندان کي یی واچول.

ددي کار سره یو ځاي د بنګال حاکم سلطان محمود د چټه ګانګ والی خدابخش ته هم حکم ولیږه چي میلو جسارتي دي د خپلو ټولو انډیوالانو سره یو ځاي ونیسی ، نوهماغه و چي د چټه ګانګ مسلمان والی خدابخش ، میلو جسارتي او دهغه ملګری یوه دعوت ته را وبلل.

ددعوت په وخت کي میلو جسارتي او دهغه ملګرو ته دا خبر وروسید چي هغه نیول کیږی. نو په دي اساس هغه جنګ ته ملا وتړله ، په دي جنګ کي دمیلو جسارتي لس کسه ملګری ووژل شول او پاته یی ژوندي ونیول شول. دمیلو جسارتي په ګډون ټول بندیان دچټه ګانګ د والي خدابخش له اړخه لاس تړلی د سلطان محمود مرکز په لور واستول شول.

کله چي میلو جسارتي ګوډ ته ورسید نو سلطان محمود هغه په زندان کي ور و غورځاوه. کله چي دمیلو جسارتي او دهغه دملګرو د نیولو خبر د ګوا پرتګالي والی نونوډا کنها ته ورسید نو هغه یو ځل دوه خپلي بحري بیړۍ دهغوي د ازادولو له پاره هغه لوري ته واستولي خو دهغه بحری بیړه هر ځل د نکامۍ سره مخ شوه ، نو په دي اساس میلو جسارتي همداسي د بنګال دحاکم سلطان محمود په بندیخانه کي قید پاته شو. خو اوس سلطان محمود دهمدي میلوجسارتي له لاري غوښتل دګوا پرتګالی والی نونوډا کنها سره خبره وکړی تر څو هغه د شیرشاه سوري پر خلاف دخپل ځان سره را یو ځاي کړي.

دخپلو دغو موخو د تر لاسه کولو له پاره کله چي د بنګال حاکم سلطان محمود د ګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوري څخه ماتي وخوړله او بیرته خپل مرکز د ګوډښارته را ستون شو ، نو هلته د راتلو سمدستي وروسته په هماغه دویمه ورځ یی د پرتګالي قذاقانو او غلو قومندان میلوجسارتي را وغوښت. هغه وخت چي میلو جسارتي د سطان دربارته راغي نو سلطان محمود دخپله ځایه پورته شو او په ډیره ګرمه توګه یی دهغه استقبال وکړ ، او بیا یی د خپل ځان تر څنګ کیناوه.

تر یوه وخته پوري سلطان محمود خاموشه ناست و او د میلوجسارتي په لور یی کتل ،اوبیا یی ورته وویل: ګوره جسارتي !ته پوهیږي چي دلته مي د څه له پاره را بللي یی. دهغه په دي خبره جسارتي په حیرانتیا اود هیلي په سترګو سلطان محمود ته وکتل اوځواب یی ورکړ. زه نه پوهیږم چي د بنګال حاکم زه د څه له پاره د بندی خاني څخه را ویستلي یم او دلته یی دخپل ځان سره کینولي یم. خو بیا هم زه تاسو ته ډاډ درکوم چي که چیري تاسي زما څخه دکوم خدمت د اخستلو اړتیا لرئ نو زه به تاسو ناهیلی نه کړم. دمیلو جسارتي ددي ځواب په اوریدو سره د سلطان محمود په څیره کي خوښي را څرګنده شوه. او بیا یی دخپل مقصد خبره راواخسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره جسارتې ! ما پریکړه کړې چې تا د زندان څخه ازاد کړم. اوستا سره نور ملګرې هم ازادوم. خو ته به هم زما یو کار تر سره کوې.

دهغه په دې خبره میلو جسارتې ډیر خوشحاله شو اوپه ډیره نا قرارۍ سره یې خپل اړخ بدل کړ او ویې ویل: تر هر څه دمخه زه د بنګال دحاکم شکریه کوم چې هغه زما او زما دملګرو دپریښولو اراده یې کړې ده. ددې نه اخوا به زه وپوښتم چې ته زمونږ دخوشې کولو په بدل کې څه ډول شرایط غواړې پر مونږ کیږدې. دهغه په دې خبره سلطان محمود وویل:

ګوره جسارتې ! کیدې شې هلته په زندان کې تاته دا خبرونه در رسیدلی وی چې شیرشاه سوري په بهار باندې د ولکې کولو نه وروسته اوس غواړې په بنګال باندې هم حمله وکړي ، هغه یوځل ماته د ګنګا د دریاب په غاړه ماتې را اکړې ده او زما په ښار سورج ګړ او تر ځنګ یې د هغه ځاې په مستحکمه کلا مونګیر باندې هم ولکه کړې ده . اوس چې کوم خبرونه را ځې دهغې په مطابق شیرشاه سوري تر څو ورځو پورې غواړي زما یو بل ستر سنګر تیلیاګرهی هم تر پښو لاندې کړي ، نوکه چیرې شیرشاه تیلیاګرهی هم سوبه کړي او په هغه ځاې خپله ولکه کلکه کړې نو بیا خو به زه فکر وکړم چې هغه به په بنګال باندې هم را خپور شي ، او هیڅوک او هیڅ ځواک به دهغه مخنیوی ونه کړاې شی. زه غواړم چې تاسې پرتګالیان زما سره د شیرشاه په مقابل کې ودریږئ،

تر دې ځایه دخبرو وروسته سلطان محمود غلې شو او بیا د بحری غلو پرتګالي قومندان میلو جسارتې په خبرو پیل وکړ.

زه د بنګال حاکم ته ډاډ ورکوم ، چې له تاسره به زمونږ په یو ځاې کیدو باندې په ډاډمنه توګه د شیرشاه سوری مخه و نیول شی. دبنګال حاکمه ! زه تاته دا ډاډ هم درکول غواړم چې هلته په ګوا کې دومره ستره بحری بیړه او دومره ستر پرتګالی فوځ موجود دې چې که چیرې هغوې ټول د شیرشاه سوري پر خلاف استعمال کړل شي نو په څو ورځو کې به شیرشاه سوری نه یوازې د بنګاله بلکه د بهاره به هم تیښتې ته اړ شی. او په دې لړ کې به زه ستا سره هر ډول مرسته وکړم. ته اوس همدومره وکړه چې زما ملګري بیرته ګوا ته ولیږه ، زه به هغوې په ټوله خبره و پوهوم ، او په دې لړ کې به زه دګوا پرتګالی والی نونوډا کنها ته یو لیک هم واستوم. زه تاته ډاډ درکوم چې ددې لیک د ورسیدو سره سم به دهغه ځاې والی نونوډا کنها نه یوازې بحری بیړه را ولیږي بلکه هلته شته فوځ به هم دې لورې ته را و استوي. دهمدې لښکر په کومک سره به مونږ د شیرشاه سوری په مخنیوی کې بریالی شو.

دمیلو جسارتې ددې خوږو خبرو په اساس سلطان محمود خوشحاله شو او بیا یې وویل:

ګوره جسارتې ! تا ماته داسې ځواب راکړ چې زما د ډاډ او خوشحالۍ سبب وګرځید. د نن څخه نه ،بلکه د همدا اوسه ته زما ګوجی مشاور یې. په هر ځاې چې زه حمله کوم نو له تا به مشوره اخلم. زما په لښکر کې به ته زما د یوه سالار په څیر اوسې. ستا د اوسیدو ټولې اړتیاوې به تاته هلته په مرکزي ښار ګوډ کې تیاریږي. هلته به تاته د اوسیدو له پاره ډیره ښه حویلۍ درکول شی. اوس ته همدومره وکړه چې زما څو کسان به له تاسره هلته بندې خانې ته ولاړ شی دهغه ځایه ټول پرتګالیان ازاد کړئ ، ته هغوې بیرته دخپل والی نونوډا کنها لورې ته و لیږه او خپل لیک هم هغوې ته ورکړه .تر څو دشیرشاه سوري سره د مقابلې کولو له پاره دګوا پرتګالی والی خپله بحری بیړه او خپل لښکر دې لورې ته راولیږي. ددې خبرې سره سم میلو جسارتې دخپله ځایه را پورته شو ، سلطان محمود خپل څو کسان دهغه سره یو ځاې زندان ته ولیږل ، او هلته په ګوډ کې چې څومره پرتګالیان بندیان و هغوی یې ټول ازاد کړل ، میلو جسارتې دهغوې په لاسو یو لیک هم د ګوا پرتګالی والی نونوډا کنها ته ولیږه . دې لیک ډیرې ښې پایلې درلودې ځکه د لیک په ځواب کې د ګوا والی نه یوازې خپله بحری بیړه د بنګال دخلیج په لور را ولیږله بلکه د خپلو پرتګالیانو څخه جوړ شوې ستر لښکر یې هم د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته ور ولیږه.

۱۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګا د دریاب په غاړه سلطان محمود ته دماتې ورکولو وروسته شیرشاه سوری همغسې خپل پرمختګ ته دوام ورکړ. په حقیقت کې هغه دهمایون د فراغت دمخه غوښتل په بنګال باندې ولکه وکړی او خپل ځآن مستحکم کړي.

په هغه وخت کې د بهار څخه د بنګال په لور تر ټولو لنډه لار دمونګیر ، بهاګل پور او کول ګونګ څخه تیریده او د تیلیاګړهی پورې رسیده ، ددې درّې د ساتنې له پاره ان د بهار تر ټولو پورې دغه دتیلیاګړهی مستحکمه کلا پرته وه .. د بهار د پولو څخه دا لاره د شرقی بنګال سکری ګلی ته رسیدله . اوبیا د سکري ګلی څخه دا لاره د ګنګا په غاړه غاړه دشرق نه تر غربه پورې بیرته را څرخیدله. اوبیا د ګنګا په غربي غاړو کې مخته تلله او د تیلیاګړهی کلا چې ددرّې په غربی څنډو کې پرته وه ، او اوس یې هم کنډرې تر سترګو کیږی ، د سړکونو ټولې لارې پرې را څرخیدلې وې .ددې کلا یوې لورې ته د راج محل غرنۍ سلسله پرته ده ، چې ډیر سخت او ناهمواره غرونه دي ، ستر ستر ګونګونه لری. خو دجنوب په لورتر اتیاو میلو پورې د بنګال د بهیربوګ د سیمې تر بیرونیو پولو پورې پراخه پرته ده .

دهمدې سترې ، غرنۍ درّې لاندې د ګنګا دریاب د شرق لورې ته ډیر تیز ګرداب جوړکړې و ، چې دهغې په اساس د تیلیاګړهی په شمال کې یو ستره کنده جوړه شوې وه.

دګنګا په هغه بله غاړه د ګړهی د درې تر څنګ د بنګال حکمرانانو او رئیسانو ان تر پوانتې پورې ډیرې زیاتې مورچې او سنګرونه جوړ کړې و . د بوانتی نه تر بنګاله پورې د ګوډ د مرکزي ښاره پورې په هغه وخت کې یوازی یو شاهی سړک جوړ شوې و .

دحرب د فنونو له آنده دا درّه داسې ګرزیدلې وه چې نه خو پرې حمله کیدای شوه او نه یې محاصره کول شوني و . ځکه په هغه وختو کې د حملې په مقابل کې ددفاع وسایل ډیر قوی او ځواکمن و . دا هماغه ځای دی چې په ۱۲۰۰م کال کې دبنګال مهاراجه لکشمن سینګ د بختیار خلجي د لارې دنیولو هڅه کړې وه . خو بختیار خلجي ورته دوکه ورکړه او په بله لاره ولاړ. دهغې پیښې نه اوس نژدې ۳۳۲ کاله وروسته شیرشاه سوري هم د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د بختیاخلجي په څیر لوبه کول غوښتل .

په هر حال شیرشاه سوري د تیلیا ګړهي په لور کوچ وکړ . نو په هغه وخت کې دهغه دکوچ کولو نه داسې ډاګیزه کیده چې هغه غواړی تیلیاګړهي په مستقیمه توګه په خپله ولکه کې واخلي. خو د بنګال حکمران سلطان محمود ددې درې د خوندي ساتلو په خاطر ، چې د بنګال دروازه هم ورته ویل کیږي ، خپل او دخپلو پرتګالی ملګرو فوځونه ځای په ځای کړل. خو د بنګال حاکم سلطان محمود دشیرشاه سوری ژور جنګي چالونه درک نه شو کړای.

د بنګال دحاکم سلطان محمود او پرتګالیانو آند داو چې څرنګه چې د شیرشاه سوری سره بحری بیړه نه شته او یواځې بحرې کشتۍ وروسره دی نو په دې اساس به هغه دګنګا دریاب استعمال نه شي کړای او نه به دبنګال مرکزی ښار ګوډ ته را و رسیږي. ځکه چې هغه به په تیلیا ګړهی کې دمتحده ځواکونو سره ټکر کوي او د تیلیاګړهي کلا او هغه ته ورتلونکې لاره به چې د ګوډ دښار په لور ورځی په ځای ځای د سنګرونو په ځای داسې مضبوطه او مستحکمه کړل شوې وه چې سلطان محمود او پرتګالیا ن پوره هیله من و چې شیرشاه سوری به په هیڅ توګه په تیلیاګړهی باندې ولکه و نه کړای شي . او نه به د تیلیا ګړهی څخه د ګوډ په لور د تلونکې شاهراه څخه په خوندي توګه را تیر شي .

شیرشاه سوري هم په یوه وخت کې ددوو معرکو د سرکولو هڅه کوله ، هغه غوښتل چې د بنګال مرکزي ښار ګوډ او د تیلیاګړهی کلا دواړه په یوه وخت کې تر لاسه کړي ، هغه د همدې مقصد له پاره خپل لښکر د تیلیاګړهی څخه په لړواټن کې و دراوه. بیا یې د لښکر یوه برخه دخپل زوی جلال خان په مشرۍ کې ورکړه او دصاحب خان وړور مقرب خان یې ورته معاون وټاکه ، او هغوی ته یې حکم وکړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغوی دې په تیلیاګړهی باندې حمله وکړي ، او د پرتګالیانو څخه علاوه د سلطان محمود لښکر دې هم په جنګ کې را ښکیل کړي ، په دې وخت کې شیرشاه سوري غوښتل یوه بله معرکه هم سرته ورسوي ، او هغه د بنګال په مرکزی ښار ګوړ باندې یرغل و .
دشیرشاه سورې زوې جلال خان او معاون یې مقرب خان دواړه چې کله مخته راغلل او په تیلیاګړهی باندې یې حمله وکړه او دبنګال لښکر او پرتګالیان یې د خپله ځانه سره په جنګ کې مصروف کړل، نوبیا شیرشاه سوري خپل کار پیل کړ. هغه د ګنګا په دریاب کې ولاړو کشتیو باندې ولکه وکړه ، دا هسې ساده کیشتۍ وې چې د بنګال او سیدونکو د کهلویا او رهوار په نوم باندې یادولې. شیرشاه سورې دهمدې کشتیو په واسطه دخپل لښکر سره یو ځاې متحرک شو . هغه جنګې او د خوراک سامانونه دهمدې کشتیو په واسطه ولیږل ، اوپه خپله د خپل لښکر سره یو ځاې د راج محل دغرونو څخه راتیر او د جنوب د نوم ورکو سیمو په لور ورغې. دا ځایونه د غرنیو لړیو یوه برخه وه. شیرشاه سوري تر ډیره ځایه پورې په همدغه نوم ورکو ځایو کې د غرنیو لړیو تر منځ سفر وکړ ، بیا د جنوب شرق لورې ته را و ګرزید ، اود چهارکنډ ځنګلونو ته ورسید. په هغه وختو کې دا دومره ورانه ویجاړه سیمه وه چې یا په کې لاره وهونکې او لارشوکونکې بدکاران اوسیدل او یا پرې د اړیسه څخه راتلونکې مسافرو سفر کاوه. په دې سیمه کې سړک نه و . یوائې وړې وړې لارې وې چې دیخنۍ په وخت کې دانسانانو او حیواناتو له پاره دا استعمال وړ وې. ځکه دد ې سیمې څخه د تیریدو په وخت کې به دې ته اړتیا وه چې شاوخوا په لاره کې ولاړ اغزی ، اوبوټې پرې کړل شي تر څو لاره جوړه راښکاره شی ، تر څنګ یې تیز اوبه بهیدونکې ویالې هم په دې ورځو کې وچیدې .
د بلې اړخه د شیرشاه سوری زوې جلال خان او دهغه معاون مقرب خان دواړه یو ځاې د پرتګالیانو او سلطان محمود لښکرې په جنګ کې سره را نغاړلې وې. دبلې لورې د کشتیو په واسطه د شیرشاه سورې له اړخه را لیږل شوې د جنګ سامان او دخوراک وسایل هم هغه ځاې ته را رسیدلی و چیرې چې هغه غوښتل . بیا شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې د پوانتې څخه د ګوړ په لور تلونکې سړک باندې د هوا په خیر را خپور شوې و.
په هغو وختو کې د بنګال مرکزې ښار همدا د ګوړ ښار و . چې د مهانند ددریاب په شمال کې نژدې شپیته میله واټن کې پروت و . د مهانند دریاب د ګنګا د دریاب معاون دریاب ګڼل کیږي. اوس نو دشیرشاه سوری تر مخه تر ټولو لمړی د فرندوز ښار و . شیرشاه سوري غوښتل په ګوړ باندې دیرغل دمخه دفرندوز ښار تر خپلې ولکې لاندې راولې. ځکه چې که چیرې هغه ددې ښاره همداسې تیر شي او دګوړ ښار محاصره کړی نوبیا به د بنګال حاکم سلطان محمود د فرندوز څخه نظامې اوخوراکې کومکونه تر لاسه کړي اوده ته به نه تلافی کیدونکې زیان وررسوي.
دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره شیرشاه سوری یو ځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله او بله برخه یې د صاحب خان تر قومندې لاندې هغه ته ورحواله کړه. او هغه یې په پوانتې یعنې د فرندوز په ښار د حملې له پاره و لیږه. خو په خپله شیرشاه دخپلې برخې د لښکرو سره د پوانتې او تیلیاګړه تر منځ په لویه لار سنګر و نیوه ، هغه غوښتل چې که چیرې د تیلیاګړه څخه د سلطان محمود اویا دهغه اتحادي فوځونه د ښار په لور را وخوزیږي نو دهغوې لاره به و نیسي.
صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځاې د شپې په داسې وخت کې په ښار باندې یرغل وروست چې ټول خلک په خواږه خوب ویده و . د پوانتې (فرندوز) ښار ته صاحب خان اودهغه ملګري لکه د میږو په څیر ورغلل او هلته دښار په کوڅو اولارو کې د دیمک د چینجو په څیر خپاره شول . صاحب خان اودهغه ملګری په ډیره اسانۍ سره د پوانتې ښار ته ور ننوتل . او هلته په ښار کې چې هر څومره بنګالی او پرتګالی فوځونو ډلې موجودې وې هغوې ټول یې په همغه لمړی حمله کې له تیغه تیر کړل. او د پوانتې په ښار یې پرته له ځنډه په ډیره اسانۍ سره ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ښار باندې د ولکې کولو وروسته صاحب خان د ښار نظم ونسق سنبال کړ ، دلته یې خپل والی و ټاکه او یو کوچنی لښکر یې هم دلته په پوا ینتې کې دخپل والي د مرستې له پاره پرېښود. ددې کار دتر سره کولو وروسته یې خپل پاته لښکر له ځانه سره واخست او بیرته د شیرشاه سوري په لور ورغی. کله چې صاحب خان د پوا ینتې په ښار باندې دولکې کولو وروسته بیرته د شیرشاه سوری سره یو ځای شو نو بیا شیرشاه سورې د بنګال د مرکزی ښار ګوړ په لور په ډیره ګړندی توګه مخکې تګ وکړ . او دخپل لښکر سره یو ځای هلته د ګوړ دښار په څنډو کې را څرګند شو.

کله چې شیرشاه سورې دخپل لښکر سره یو ځای د ګوړ ښار ته را نږدې شو نو ویی کتل چې د ګوړ ښار په ډیره مستحکمه توګه کلا بند شوی دی. دښار په څلورو اړخونو کې ستر ستر خندقونه کنل شوې دي ، اوکلا ډیر ستر ستر دیوالونه لری چې عرض یې په هیڅ ځای کې د لسو ګزو څخه لږ نه دې. هغه وکتل چې دهغه سواره دد غو خندقونو څخه تیریدلې نه شي . او دهغه پیاده فوځ ددې خندقونو او دیوالونو څخه د میړو په څیر معلومیږي . خوشیرشاه سوري په هر صورت د بنګال د حاکم سلطان محمود د ماتولو هوډ درلود او پریکړه یې کړې وه چې د ګوړ په ښار به خپله ولکه تر سره کوي.

په همدې وخت کې دبنګال حاکم او پرتګالیانو ته هملته په تیلیا ګړه کې خبر ورسید چې شیرشاه سوري دوې دخپل ځوې جلال خان سره په جنګ کې اخته کړې دی ، په داسې حال کې چې په خپله شیرشاه سوری په ګوړ دحملې له پاره هغه لورې ته تللې دې اودګوړ ښار یې محاصره کړې دې.

ددې خبر د اوریدو سره سم د سلطان محمود تر پښو لاندې زمکه وښویده ، نو په دې خاطر یې تیلیا ګړهی هملته په خپل حال پرېښود او دخپل لښکر او د پرتګالیانو د لښکرو سره یو ځای په ډیره بیړه د ګوړ په لور را وخوزید. دشیرشاه زوې جلال خان او دهغه معاون مقرب خان ددوې د نه موجودیت نه په ګټې اخستلو سره د تیلیاګړهي ستره جنګی کلا د خپلې ولکې لاندې راوسته.

هغه وخت چې د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل لښکر او پرتګالیانو سره یو ځای د ګوړ مرکزی ښار ته را نږدې شو نو هغه ته خبر ورکړل‌شو چې ښار د شیرشاه سوري په محاصره کې دې. او هغه هوډ کړې چې ښار به حتما تر خپلې ولکې لاندې رواړي. نو په دې اساس هغه د شیرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره وړاندیز وکړ او هغه ته یې خپل قاصد ورولیږه ، او د سولې او امن غوښتنه یې ترې وکړه. شونې ده چې شیرشاه سورې هم د سولې له پاره تیار و نو دهغه د سولې وړاندیز یې و مانه ، اوپه دې ترتیب د شیرشاه سوری او سلطان محمود تر منځ د سولې شرایط ولیکل شول . دهمدې شرایطو په اساس د بنګال حاکم سلطان محمود شیرشاه سوری ته د جرمانې یا نذرانې په توګه د ۱۳ لکه طلایی سکو د ورکولو وعده وکړه . او تر څنګ یې د ګوړ نه تر سکري ګري پورې ټوله سیمه چې نږدې ۹۰ مایله کیږی اوعرض یې هم نږدې ۳۰ مایله کیږي دشیرشاه سوري په ولکه کې ورکړه.

اخر دهمدې شرایطو په بدل کې سوله وشوه اوپه دې ترتیب د سلطان محمود په مقابل کې شیرشاه سوری ته ډیره ښه سوبه ور په برخه شوه . ددې سوبې څخه شیرشاه سوري ته نه یوازې مالې ګټې تر لاسه شوې بلکه هغه ته سیاسی علویت هم ور په برخه شو ، ددې نه علاوه دتیلیاګړهي دره هم دشیرشاه سوري په لاسو کې ور پریوته ،او داسې څرګندیده چې د بنګال حاکم سلطان محمود شیرشاه سوری ته په دې امتیازاتو ورکولو سره په خپلو لاسو د بنګال سوبه ولیکله ، اوس نو شیرشاه سوري ته په مکمله توګه ازادي ور په برخه شوې وه چې هغه ددې درّو څخه هر وخت چې وغواړې د سلطان محمود څخه خراج واخلی او کله چې وغواړی د هغه په تخت و تاج باندې ولکه وکړي.

۱۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا او رقص تر څنګ ډېره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سر ته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې دخوشحالیو ستر جشن لمانځل کیده .

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځاې هملته په ډیر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښې او چپ لورې ته دهغه مشیران او وزیران او د ریاست نور لوړ پوړې چارواکې سره راټول شوي و . ددې خلکو علاوه پنډت پروهیت هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندې ځاې په ځاې شوی و. ددوې تر څنګ د راجه هرکشن ترشا په لړ واټن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځاې کې د ورایه څرګندیده.

۱۲

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا او رقص تر څنګ ډیره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره هم ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سر ته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې د هغې خوشحالیو د لمانځلو له پاره ستر جشن جوړ شوې و.

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځاې هملته په ډیر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښې او چپ لورې ته دهغه سلاکاران ، وزیران او د ریاست نور لوړ پوړې چارواکې راټول شوې و . ددې خلکو علاوه پروهیت پنډتان هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندې ځاې په ځاې شوی و. ددوې تر څنګ د راجه هرکشن ترشا په لړ واټن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځاې کې د ورایه څرګندیده.

ګنګا په سپین و زمه فرش باندې نڅا کوله اود نڅا په وخت کې دهغې د سپینو وریښمینو کالیو څخه دهغې د جسم ټولې زاویې په ډیره څرګنده توګه تر سترګو کیدې. دې ننداریې په کتونکو کې یو هیجان را پورته کړې و . په سازونو کې یو خوند او په سترګو کې مستۍ لیدل کیدې اودهغې د ژبې څخه د سندرې هر لفظ په اوریدونکو باندې خپل خاص اغیز شینده .ددې د نڅا او سندرو د اغیز نه هر یو ننداریې په لیونتوب اخته شوې و.

تر لږ څه وخته پورې هغې په همدې توګه نڅا وکړه اوبیا یې د لاس په اشاره خپلو ډمانو ته دتوقف اشاره وکړه ، دهغې په اشارې سره ډمانو خپل ساز او سرود بند کړ. بیا ګنګا په ډیره خوشحالۍ هلته شاه نشین ته دخپل پلار څنګ ته ورغله او ورڅخه یې وپوښتل چې پلار جانه !تاته زما نڅا او سندرې څه ډول ښکاره شوې. راجه هرکشن په صفتي توګه خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل:

ګنګا لور جانې !دغه نڅا چې تا نن د ننداریانو تر مخ د لته په راج محل کې ترسره کړه نو ددې تر مخه ما دهیڅ یو نڅیدونکې ډمې داسې نڅا نه وه کتلې. بګوان دې زما خبره درواغ کوی نه چې ووایم ستا استاذانو تاته د نڅا او موزیک داسې ښوونه اوروزنه درکړې ده چې ته یې د تیرې څخه یو نایابه ملغلره و ګرځولې. په همدې وخت کې شهزادګۍ دخپل پلار راجه هرکشن په غوږ کې یو څه پټ وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلارجانه !دا خلک ته ددې ځايه رخصت کړه ځکه زه غواړم له تاسره يوه ډيره مهمه خبره وکړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن د لاس په اشارې سره خلک دهغه ځآيه رخصت کړل او ټول وزيران ، سلاکاران او پنډتان له دې خونې څخه ووتل اوخونه يې تخليه کړه. ددې ټولو خلکو د تللو وروسته ،بيا راجه هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ته مخ کړاو ورڅخه يې و پوښتل:

ګنګا لورې !تا ماته څه ويل غوښتل ، اوس يې وو ايه. دهغه په دې خبره ګنګا وويل: پلارجانه ! ما ددې نه مخته تا ته دا خبره نه وه کړې خو اوس يې درته کول لازمي ګڼم ، ما ستا د ساتونکې ډلې سالار ته حکم کړې و چې هغه دې خپل دوه يا درې کسه ځوانان د کوچيانو دقبيلې دسردار فدايي خان د پيدا کيدو په خاطر و استوي ، پلارجانه !دې فداې خان به هرو مرو په کوم ځاې کې د خپلې قبيلې سره پړاو کړې و ي. زه غواړم ددې فداې خان سره ووينم اودهغه څخه وپوښتم چې هغه ځوان چې زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې يې ګټلې دي نو دهغه سره د خبرو له پاره يو ځل فدايي خان هلته راغلې و او پټې خبرې يې ورسره کړې وې .اودا ددې خبرې ثبوت دې چې فدايي خان هغه ښه پيژني. نوپه دې خاطر زه غواړم فدايي خان را پيدا کړم. او ورڅخه وپوښتم چې هغه ځوان څوک و چې زما سويمبر يې وګاټه.

پلارجانه ! زما په برخه کې حالاتو حيرانونکې بدلون موندلې دی، په داسې حال کې چې دلته شهزادګان د شهزادګيو په لټه کې منډې ترړې وهي ، دلته ځوانان دخپلې خوښې د نجونو پسې د زمکې او اسمان تر منځ ځرځکونه خوري ، خو زما حال دادې چې زه دهغه ځوان په لټه کې يم چې زما سويمبر يې ګټلې دې. اوبيا يې زما پريښودم اورا څخه همداسې ولاړ. پلارجانه ! په هر قيمت چې کيږی زه به دا ځوان پيدا کوم او ژوند به ورسره پيلوم. دا په دې خاطر چې هغه زما سويمبر ګټلې دې او دا پرې زما حق ګرزيدلې دې. پلارجانه ! که څه هم په اخری ځل مقابله کې هغه ماته په ځرګنده توګه وويلې چې ، «زما نه خوښيږې» خو زه غواړم چې هغه را پيدا کړم او ور سره و اوسيږم اودهغه ناخوښې په خوښيو باندې بدله کړم. پلارجانه !ما په خپل ژوند کې تر اوسه پورې داسې ځوان نه دې کتلې چې هغه دې دکومې شهزادګۍ د ترلاسه کولو مقابلې داسې ګټلې وي چې د پنځه غشو په ځاې درې واخلي اوبيا ددرې غشو په ځاې يو واخلي او هغه بادنما مرغه پرې وولی او په يو وار يې وځرخوي.

تر دې ځايه دخبرو وروسته چې کله شهزادګۍ خاموشه شوه نوبيا راجه هرکشن د لږڅه سوچ اوفکر وروسته وويل:

ګوره ګنګاجانې لورې ! زه په پوره توګه ستا تر اړخه ولاړيم. که چيرې تا زما د ساتونکې ډلې سالارته د فدايي خان د پيدا کيدو حکم کړې وي اوهغه څوکسه ځوانان دهغه د لټون له پاره هغه لورې ته استولی وی نو زه بلکل دا خبره منم چې تا ډير ښه کار کړې دې. ګوره لورجانې !ته چې هرکار کوې نو زما تاييد او ملاتړ به درته په برخه وي. که چيرې ته د سويمبرګټونکې ځوان د لټون له پاره هوډمنه يې ، نو زه ايشور ته دعا کوم چې هغه ستا ددې هڅو په اړه برياوې در په برخه کړې ددې خبرو سره سم راجه هرکشن دخپله ځايه پورته شو ،دهغه د پورته کيدو سره سم شهزادګۍ ګنګا اودنورې رانياني هم را پورته شوې او ټول يو ځاې د راج محل هغه بلې برخې ته روان شول.

۱۷

دبنګال د مرکز د ګوډ په ښار کې د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د سولې کولو نه وروسته شيرشاه سوری بيرته د چنار کلې ته راستون شوې و ، په همدې وخت کې ورته خبرونه را ورسيدل چې د بنګال حاکم سلطان محمود د شيرشاه سوری د ماتولو له پاره د شهنشاه همايون سره سازشونه پيل کړې دي ، او تر څنګ يې د ګوا پرتګالی والی ته هم قاصد استولې دې چې هغه دې خپل تکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوځو اکمن لښکر هلته ګوډ ته را ولیږي ، تر څو په ګوډ باندې د شیرشاه سوری د حملې په وخت کې هغه ته ماتې ورکړي او د بنګال څخه یې بیرون کړي ،

کله چې هغه ته د چنار په کلي کې د سلطان محمود د سازشونو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو ډیر اندیښمن شو ، نو په دې خاطر یې پریکړه وکړه چې دا ځل به حتما په بنګال حمله کوی او هغه ځآې به د تل له پاره په خپله ولکه کي اخلي. د چنار څخه د بنګال په لور د حرکت کولو نه مخته شیرشاه سوری خپل تیز اوګړندی مخبران د همایون د لښکر د نقل و حرکت د معلومولو په خاطر هغه لورې ته واستول تر څو د همایون او د هغه د فوځ د حرکت په اړه چې کوم معلومات تر لاسه کړي او سمدستې یې د شیرشاه لورې ته را ولیږی او بیا د همغې معلوماتو په رڼا کې خپله راتلونکې تګلاره جوړه کړي.

خو همایون په خپله د ګجرات د حکمران بهادرشاه لښکر ته د ماتې ورکولو وروسته د خپل هیواد د د نظم و نسق د جوړولو نه نوي نوي فارغ شوې و چې په یوه بل مصیبت کې را ګیر شو . په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوري دا ښار محاصره کړې و نو په هماغه ورځو کې د مغلو یو باغی سردار سلطان مرزا د همایون او د هغه د سلطنت په مقابل کې بغاوت وکړ. هغه د قنوج څخه را ووت او د بلګرام لورې ته راغې .او بلګران یې خپل مرکز و ټاکه ، د هغې وروسته یې خپل مشر زوې الغ مرزا جونپور ته ولیږه . هلته جونپور کې جنید برلاس د مغلو حاکم و . نوموړې ددې نه علاوه چې یو ډیر ښه سپه سالار و ، ډیر زیات شجاع او زړه ور انسان هم و . الغ مرزا نیغ په نیغه د جنید برلاس سره ټکر و نه کړ خو د جونپور په یوه سیمه کې یې ډیره تباهی خپره کړه .

باغې سردار سلطان مرزا خپل بل زوې شاه مرزا هم د مغلو یوې بلې سیمې امانت پورې ته د هغه ځاې د نیولو له پاره ور و استوه . الغ مرزا ډیر زیات زړه ور کارونه وکړل. هغه هلته په جونپور کې د لوټ او چپاول نه وروسته ، د «اود» او «بنارس» د ولکې کولو له پاره اراده وکړه او دخپلې دې ارادې د تکمیل له پاره یې دا سې لاره خپله کړه چې تر مخه یې د جونپور مستحکمه کلا چې جنید برلاس په کې موجود د هغه تر مخې خنډ نه شي ، شیرشاه سوری ته د سلطان مرزا او د هغه د زامنو دا فعالیتونه هغه وخت څرګند شول چې هغه هم د ګوډ ښار محاصره کړې و . هغه ته دا اندیښنه پیدا شوې وه چې کیداې شي سلطان مرزا او د هغه باغي زامن د همایون په لاسو د ماتې خوړولو نه وروسته د هغه سلطنت ته را ننوځی او هلته تباهي اولوټ پیل کړي. نو په همدې خاطر هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره سوله وکړه او په خپله بیرته چنار کلې ته را ستون شو.

همایون د سلطان مرزا او د هغه د باغې زامنو د ځپلو له پاره خپل ورور هندال مراز و ټاکه ، هندال هم دا باغیان په ډیره ښه توګه وځپل اودبدې ماتې سره یې مخ کړل. هغوي ددې ماتې وروسته د مغلو د سیمو څخه ووتل او نورو سیمو ته و تښتیدل .

همایون چې څنګه ددې بغاوت څخه فارغه شو نو خپل ورور مرزا عسکری یې په خلاف بغاوت وکړ . په دې وخت کې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د ماڼډو په سیمه کې پړاو کړې و ، په دې خاطر هغه ډیر مشوش و . مرزا عسکری په احمداباد کې د بغاوت د بیرغ د پورته کولو نه وروسته کوچ وکړ او د همایون د یوه سالار تا زی بیګ سره یې د ټکر کولو هڅه وکړه . او د خپلې پادشاهی د اعلانولو په خاطر د اګرې په لور ولاړ. همایون ددې بغاوت د ماتولو له پاره سمدستې په خپله هغه لورې ته ورغې . دا د همایون خوش قسمتی وه چې هغه دا بغاوت مات کړ ، خپل ورور مرزا عسکری ته یې ښښنه وکړه او د هغه سالار هندو بیګ یې د خپله ځانه سره اګرې ته راوست. په همدې ورځو کې د مغلو ډیر ستر او زړه ور سالار جنید برلاس په جونپور کې ومړ. په دې اساس همایون د هغه په ځاې هندو بیګ هلته د جونپور والی و ټاکه.

هندو بیګ د شیرشاه سورې له پاره د جنید برلاس څخه ډیر ګټه ور وخوت ، هندو بیګ د شیرشاه سوری سره خاصه مینه وه ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری د خپل یوه قاصد په لاسو هندو بیګ ته یو پیغام ور ولیږه چې په هغه کې راغلی و :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پادشاه: ما چې کومه ژمنه کړې وه ما دهغې څخه لږ مخالفت هم نه دې کړې ، ما تر اوسه ستا په سیمه کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې ، ایا ته به دخپلې مهربانۍ او لطف له مخې زما د وفادارۍ دا خبر تر شاه پورې و نه رسوې ؟ او هغه به په دې خبره راضی نه کړې چې هغه دې دې لورې ته مخ نه را اړوي ، زه خو ستا سې فرمانبرداره او وفاداره یم.»

هندوبیګ د شیرشاه سوري دا لیکنه ډیره و ستایله ، هغه هسې هم د شیرشاه سوری سره مینه درلوده نو سمدستی یی خپل یو قاصد د همایون په لور ور واستوه او هغه ته یی یو لیک ور ولیږه چې په کې راغلی و :

« شیرشاه سوري ستا وفادار دې. هغه ستا په نوم سیکې جوړوی او ستا په نوم خطبه وایی. هغه تر نن ورځې پورې زمونږ په پولو کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې او نه یی دخپلې کومې وینا او کړچار له لارې مونږ ته تکلیف راکړې دې. نو په دې اساس زما وړاندیز دا دې چې شیرشاه سوری باید په خپل حال پاته شي.»

شونې ده چې همایون به دخپل والی هندوبیګ په دې لیک سره لږ څه ډاډمن شوې وې نو په دې اساس یی د شیرشاه سوري پرخلاف د سمدستي قدم پورته کولو څخه ډډه وکړه.

شیرشاه سوري د همدې حالاتو څخه په ګټه پورته کولو سره په بنګال باندې د حملې کولو تکل وکړ. ځکه دا حالات دهغه له پاره ډیر مناسب و. اوس نو دهغه ځواک او قوت هم ډیرښت موندلې و ، سترو سترو افغان سردارانو چې تر اوسه یی شیرشاه سوري دخپل حاکم په څیر نه مانه ، په بنګال او بهار کې د شیرشاه سوري په فتحو اوولکو باندې دهغوې په آندونو کې هم بدلون راغلې و .

اوس نو شیرشاه سوری د افغان سردارانو د توجه مرکز ګرزیدلې و. هغو خپل پالو او مغرورو افغان سردرانو چې د شیرشاه سورې د قیادت منلو ته تیار نه و ، اوس دې ته اړ شوې و چې هغه د خپل مشر په څیر و مني. هغوې په دې ډاډمن شوې و چې د بنګال په ګوډ ښار باندې به د شیرشاه سوري ولکه کلکیږي او هغوې په دې هم پوه شوی و چې په هندوستان کې اوس یو اځې شیرشاه سوري د مغلو په مقابل کې د افغانانو د ګټو نه دفاع کولی شي.

د افغان قوم په ټولو مشرانو او سردارانو کې دشیرشاه سورې مقبولیت ډیر زیات شوې اودا مقبولیت دې حد ته رسیدلی و چې زیاتو هغه ته د اعلیحضرت په نامه غږ کاوه.

همایون اودهغه والی هندوبیګ ته د ډاډ ورکولو وروسته شیرشاه سوری د خپل لښکر سره یو ځاې د برق په څیر په ګړندی توګه د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور مخته تګ وکړ. هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یی خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشرورور مقرب خان ته ورکړه او هغوې ته یی حکم وکړ چې هغوې دې د ګوډ د ښار د شاوخوا سیمو په لور مخته ولاړ شی. هغه خپل پاته لښکر یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ،دهغوې یوه برخه یی دخپل ځآن سره و ساتله ، اوبله برخه یی صاحب خان ته ورکړه. اوبیا یی د لښکر دد ې دواړو برخو سره یو ځاې د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور روان شو .

دشیرشاه د چنار د کلی څخه د بنګال مرکزی ښار ګوډ نزدې څلورشپیته میله واټن کې پروت و . شیر شاه سورې دا واټن په درې اونیو کې وواهه ، او ګوډ ته د رسیدو سره سم یی هغه ښار محاصره کړ. ددې تر څنګ دهغه زوې جلال خان او مقرب خان هم د غرب له لورې د هغه ځاې د سیمو د چورو چپاول کولو نه وروسته ګوډ ته را رسیدلی و. او په دې ترتیب یی د ګوډ محاصره کلکه کړه.

د بله اړخه د ګجرات حاکم بهادرشاه، د همایون په لاسو د ماتې خوړولو وروسته په شپږو میاشتو کې خپل ځان بیرته راټول کړ او خپل ځواک یی غښتلې کړ. دخپل ځواک د غښتلتیا وروسته بهادرشاه په ډیره بیړه د خپلو د لاسه وتلو سیمو لکه مالوه او ګجرات د ولکه کولو له پاره را ووت اوپه دیر لږ وخت کې یی دا سیمی بیرته تر خپلې ولکې لاندې راوستې. ترڅنګ یی هغه دا سې هم وښوول چې هغه به په غربی هند کې دخپلې واکمنۍ اغیز د پخوا په څیر بیرته قایم کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری ته د مغلو پر خلاف د بهادرشاه د متحرک کیدو خبر هغه وخت ورسید چې هغه د ګوړ ښار تر خپلې محاصرې لاندې نیولې و. هغه ته ددې خبر په را رسیدو سره څه ارامتیا تر لاسه شوه. اودا هیله ورته پیدا شوه چې اوس به همایون ددې په لور د توجه کولو په ځای د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره لاس و پنجه شي ، خو پخوا له دې شیرشاه سوری ددې نه ویریده چې که چیرې همایون ته خبر ورسیږي چې شیرشاه سورې د ګوړ ښار محاصره کړې دې نو هغه به ضرور د هغه په خلاف خپل فوځونه متحرک کړي ځکه ددې نه مخته هم د بنګال حاکم سلطان محمود د همایون څخه د شیرشاه سوری پر خلاف د مرستې غوښتنه کړې و ه. خو کله چې شیرشاه سوری ته د همایون او بهادرشاه تر منځ د نښتو او دلاسه ورکړل شوو سیمو د بیرته تر لاسه کولو له پاره ددواړو خوا تر منځ د جنګ جګړو خبر را غې نو هغه پرې د ډاډ او سکون ساه واخسته.

دګجرات حاکم بهادرشاه د خپلو سیمو د ولکه کولو وروسته په دې ویره کې و چې همایون به په هرصورت چې وي د هغه پر خلاف ستر فوځی یرغل کوي ، نو دخپلې دفاع په خاطر یې دهمایون پر خلاف په ګوا کې د پرتګال والی له ځانه سره یو ځای کول غوښتل. ددې موخې د ترلاسه کولو له پاره هغه په خپله د ګوا په لور وخوزید اودهمایون پر خلاف یې د ګوا د والی سره خبرې اترې وکړې. کله چې ددې خبرو اترو وروسته دګجرات حاکم بهادرشاه دخپل بحرې جهاز سره بیرته را ستنیده نو د پرتګالي بحری غلو(قزاقانو) تر حملې لاندې راغې. دهغه جهاز یې په سمندر کې ډوب کړ اوپه دې ترتیب د ګجرات حاکم د خپلو پلانونو د تطبیقولو تر مخه د نړۍ څخه و کوچید.

دبنګال د حاکم بهادرشاه د مړینې وروسته همایون ته دوه لارې تر مخه وې ، لمړۍ دا چې هغه د ګجرات دحاکم ټولې سیمې بیرته په خپله ولکه کې واخلي او دویمه دا چې په ګجرات د ولکې تر مخه د شیرشاه سورې ، چې ورځ په ورځ ځواکمن کیده او دده د سلطنت له پاره د خطر زنګ ګرزیدلې ، یو فوځی حرکت وکړي. هغه دخپلو سلاکارانو سره د مشورې اوسلا وروسته دا پریکړه وکړه چې په اوسنی حال کې د ګجرات موضوع شاته پریږدي او د شیرشاه سوري پر خلاف حرکت وکړي ، ځکه د ګجرات موضوع دومره ګواښمنه نه وه لکه څومره چې دشیرشاه سوری موضوع وه ، هغه ته خپلو مشاورینو دا سلا هم ورکړې وه چې که چیرې شیرشاه سورې ددې نه زیات پریښول شي نو په راتلونکو وختو کې به دده سلطنت ته سخت ستر ګواښ و ګرځي. ددې سلا اومشورو وروسته همایو ن د ګجرات موضوع شاته پریښوله ، اودخپل لښکر سره یو ځای د بنګال په لور وخوزید ، تر څو هلته د ګوړ ښار ته ورسیږي او دبنګال دحاکم سلطان محمود سره یو ځای دشیرشاه سوري مقابله وکړي

خو بنګال ته د ګوړ دښار په لور د حرکت اود شیرشاه سوري پر خلاف د سلطان محمود سره د یو ځاې کیدو د تګ په وخت کې هغه دلارې په نیمایي کې خپله اراده بدله کړه. اویو ځل بیایې د خپلو سلاکارانو سره مشوره وکړه ، ددې وروسته یې دا پریکړه وکړه چې بنګال ته د تللو اوهلته د شیرشاه سوری پر خلاف د جنګ کولو په ځای دا غوره ګڼي چې د شیرشاه سوري په نشتوالی کې د هغه په مرکزي کلا چنار باندې ولکه وکړي ، ددې ولکې په اساس به شیرشاه سوري په هیڅ ځای کې خپل قدم مستحکم نه کړاې شي.

همایون هیله من و چې شیرشاه سوری به دومره ژر د بنګال په مرکزی ښار ګوړ باندې ولکه و نه کړاې شي. ځکه چې دګوړ ښار ډیر زیات امنیتي تدابیر درلودل ، تر څنګ یې د ښار چا رچاپیر یو ستر خندق هم کنل شوی و. همایون غوښتل چې د شیرشاه سوری مرکزی کلا ، چنار ، د خپلې ولکې لاندې کړي او په دې توګه د شیرشاه سوري بنسټ له بیخه و کاږي ، اوبیا د چنار په کلا د ولکې نه وروسته د شیرشاه سوري په خلا ف د بنګال په لور حرکت وکړي ، هغه دا هیله هم درلوده چې تر هغې وخته پورې به د چنار د کلا د دلاسه ورکولو خبر هم شیرشاه سوری ته ور رسیدلې وي ،په دې اساس به هغه ته یو ډول اندیښنه او زړه بداوي را پیدا شوې وي اوپه دې توګه به همایون په اسانۍ سره شیرشاه سوري ته ماته ورکړي. او دخپلو موخو په تر لاسه کولو کې به بریالی و ګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهمدې ارادو د پوره کولو له پاره همایون د بنګال په لور د تللو تر مخه د چنار د کلا په لور وخوزید. دبله اړخه دشیرشاه سوری جاسوسانو هم دهمایو ن د لښکر کلکه څارنه کوله ،هغوې سمدستې شیرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همایون غواړي د بنګال په ځاې د چنار دکلا د سوبې له پاره هغه لوري ته ولاړشي . ددې خبر د ترلاسه کولو سره سم شیرشاه سوري ډیر اندیښمن شو او خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان یې د ګوډ د کلا د محاصرې له پاره پریښوول او په خپله یې د صاحب خان سره یو ځاې لښکر واخست اود چنار کلا د ساتنې له پاره یې د ګوډ څخه هغه لوري ته کوچ وکړ.

شیرشاه سوری د ګوډ څخه د چنار کلا په لور په دومره ګړندی توګه او دومره سرعت سره ولاړ چې هلته دهمایون د لښکر د ورسیدو تر مخه دوې ور ورسیدل ، هغه د کلا څخه د بارودو یو ستره ذخیره اودخپلې کورنۍ ښځې اوکوچنیان وویستل او هغوې یې هلته په غرونو کې پرتې د وندیاچل بلې کوچنۍ کلا ته منتقل کړل. ددې ټولو کارونو د تکمیل نه وروسته شیرشاه سوری دهمایون د راتلو تر مخه دچنار کلا دخوندي ساتلو په خاطر خپل دوه کسه سالاران هریو جرنیل غازي سور او سلطان سروانی و ټاکل ، هغوې ته یې خپل نیمایی لښکر ورکړ اوپه خپله د صاحب خان سره یو ځاې دکوهستان په وندیاچل کې د بهارکنډ د کلا په چار چاپیر کی کینا ستل ترڅو په مناسب وخت کې دهمایون په لښکر باندې ګذار وکولی شی .

همایون هم د خپل لښکر سره یو ځاې د شیرشاه سوری مرکزی کلا چنار ته ور ورسید. دچنار کلا د غره په یوه لوړه څوکه پرته ده ، دغرونو دا لړۍ نژدې ۱۵۰ فټه لوړه ده. دا کلا د مرزا پور نه د ګنګا دجنوبی غاړو پورې رسیږی ، او بنارس چې د ګنګا په غربی څنډه کې نژد ې ۱۸ میله لرې واټن کې پروت دې ، تر دې ځایه د چنار د کلا سره یو ځاې د دا یرې شکل جوړوی او بیا تر شمال پورې غځیږي.

ددې کلا اوږدوالې ، که دغره هغه څنډه هم ورسره را ونیسو نو یو نیم میل تشکیلوي ،ددې کلا عرض په ځینو ځایو کې ۱۰۰ ګزه او په ځینو ځایو کې تر ۳۰۰ ګزو پورې رسیږي. ددې کلا درې اړخونو ته دګنګا دریاب په پوره تیزۍ سره بهیږي. په جنوب کې ددې کلا څوکه په پخوانیو وختونو کې د عامی شاهراه او د غرونو سره یوځاې کیده.

دا کلا په ډیر زیات ستراتیژیک اهمیت کې پرته وه او دحربی اهمیت له لورې دا ځاې ډیر زیات وزن درلود. که چیرې همایون په هماغه لمړیو پنځلسو ورځو کې دې ځاى ته د شیرشاه سورې د راتګ د مخه را رسیدلې واې نو په ډاډمنه توګه به یې کلا نیوله او دشیرشاه سوری ملا به یې ورماتوله. که چیرې همایون په خپلو راتلو کې لږڅه ګړندیتوب کړې واې نو همایون به چنارته د شیرشاه څخه دمخه را رسیدلې واې نو په هغه وخت کې به نه شیرشاه خپلې ښځې اوکوچنیان دکلا څخه ویستلې واې او نه به یې دهغې له پاره نوره مرسته را استولې شوه ،اونه به یې د جنګ سامانونه دکلا څخه بیرون د کوهستان وندیاچل ته منتقل کړې واې او نه به یې دبهارکنډ په کلا کې ځان ځاې په ځاې کړې واى.

خو اوس وخت له لاسه وتلې و ، همایون د خپل غفلت په اساس د شیرشاه سوری په دام کې نښتې و. شیرشاه غوښتل چې دبنګال د سوبې د مخه دهغه هیڅ دښمن دهغه مزاحمت ونه کړي خو په چنار باندې د حملې کولو په اساس همایون دهغه دا غوښتنه پوره کید و ته پرې نه ښوده.

همایون نژدې درې میاشتې د چنار کلا په خپله محاصره کې واخسته ، په دې وخت کې د شیرشاه سوري جرنیلانو هر یو جرنیل غازي سور او سلطان سروانی د کلا څخه دفاع کوله ، په دا سې حال کې چې په خپله شیرشاه سوری همله په وندیاچل کې په سنګر کې ناست و . شیرشاه سوری ډاډمن و چې د هغه د چنار کلا لښکر به همایون په مقابله کې خپلې دفاع ته دوام ورکړي او همایون به د محاصرې داوږدوالې څخه ستومانه شي اوبیرته به ستون شي. خود اسې و نه شول .

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون په همدې وختو کې په کلا باندې د توپونو خولې ورخلاصې کړې وې، خو د هغه ډېرې حملې ناکامې وې برعکس د مغلو مالې اوځانی تاوانونه ورځ په ورځ زیاتیدل. په اصل کې د چنار د کلا د سوبې کولو ټول مسؤلیت ، همایون د خپلې توپخانې د مشر رومی خان په غاړه وراچولې و. رومی خان په خپل ترک توکمه و، د قسطنطنیی او سیدونکې و ، پخوا د ګجرات دحاکم بهادرشاه د توپخانې مشر و ،بیا یې هغه پرېښوده او د همایون لښکر ته راغې اوهمایون هم هغه ته په خپل لښکر کې د توپخانې قومندانې ور کړه. او د لښکر اعلې قومندان یې و ټاکه.

حالات داډول وو چې د غرونو د لمنو څخه نیولې ان د مغل سراې پورې د همایون د فوځ خیمې ولاړې وې او کیدې شې چې د همدې په اساس به د هغه ځاې نوم هم مغل سراې ګرزیدلې وي ،ځکه د مغلو فوځ هملته یو ستر ښار ګوټې جوړ کړې و.

د همایون قواو د وچې له لارې د چنار کلې ددرې اړخونو څخه را تاو کړې و ، تر څنګ یې د سمندر له لارې هم دهمایون د بحري کشتیو بیړۍ چنار کلي ته د وسایلو د ور رسولو لارې بندې کړې وې.

خو د رومې خان توپخانې دخپل ښکتني خراب موقعیت په خاطر اغیزمنه بمباري نه شوه کولاې. نو په دې توګه د وخت د زیاتیدو او د ناکامه بمباریو له مخې رومي خان هم سربداله شوې و . هغه د چنار د کلا د ولکې کولو له پاره یو بل پلان جوړ کړ ، هغه دخپل خلالت نومې غلام سره سلا مشوره وکړه او ددې مشورې نه وروسته هغه د چنار دکلا تر مخه په خپل غلام باندې د وهلو برید وکړ. د غلام د وهلو دغه حال د شیرشاه سوري لښکر د کلا د دیوالو څخه نندارﻩ کاوه. کله چې هغه غلام د وهلو څخه تنګ شو نو د پخوا څخه د جوړ شوې پلان په مطابق یې د خپل ځان د خلاصون په خاطر د چنار د کلا په لور منډه کړه. کله چې هغه ساده فکره افغانانو وکتل چې د مرګ نه د خلاصون په خاطر هغه بیچاره غلام دوې ته د پناه اخستلو په خاطر د کلا دروازو ته را رسیدلې دې نو هغه ته یې د پناه د ورکولو په خاطر د ښار کوچنۍ دروازه لږ څه پرانسته او هغه ته یې کلاته د ورننوتلو اجازه ورکړه. دې غلام هم د لږ وخت په تیرید و سره دغه افغانان په خپل ځان باوري کړل. د شیرشاه سوري عسکرو پخپله غوښتل ددې غلام څخه دا معلومه کړې چې د رومې دتوپخانې سره په څه ډول مقابله شونې ده. په همدې خاطر هغوې دې غلام ته د کلا ټول پټ ځایونه ور وښوول او دخپله ځانه د جوړ شوې دفاعې پلان په اړه یې هم ورته پوره معلومات ورکړل.

په دې ټولو هر څه د پوهید و وروسته غلام یوه ورځ په پټه توګه ووت او و تښتید. او خپل بادار رومې خان یې دټولو هغو رازونو څخه چې د کلا په دننه کې یې تر لاسه کړې و خبر کړ، رومي خان ددې ټولو معلوماتو د تر لاسه کولو وروسته د همایون خان څخه د کشتیو د منار د جوړولو اجازه وغوښته ، تر څو ددې لارې و توانیږي د شیرشاه سورې د لښکرو د موادو د ترسیل لارې چارې بندې کړاې شي.

همایون ورته فرمان ورکړ چې هغه هر هغه څه چې ددفاع له پاره اړین ګڼې ترسره کولاې یې شي.

ددومره زیاتو اختیاراتو د ترلاسه کولو وروسته، رومي خان په څو میاشتو کې دکشتیو د پاسه داسې یو مینار جوړ کړ چې د چنار کلې هر یو کونج ترې د ورایه ښکاریده. دمینار د تیاریدو وروسته رومي خان دهمایون څخه اجازه وغوښته چې د کشتیو دا مینار کلاته را نژدې کړي ، او ترڅنګ یې دا غوښتنه هم وکړه چې همایون دې خپلو لښکرو ته په دې کلا باندې د هره اړخه دیرغل کولو حکم وکړي او تر هغې دې جنګ ته دوام ورکړي تر څو کلا په مکمله توګه فتحه شوي نه وي.

همایون همداسې وکړل ، اخر جنګ پیل شو او تر نیمې شپې پورې یې په پوره ځواک سره دوام وکړ. په دې جګړه کې نژدې اوه سوه مغل عسکر له منځه ولاړل ، او د ډیرو سختو هڅو سره سره بیا هم کلا فتحه نه کړل شوه. ددې یو علت دا و چې د شیرشاه سوري عسکرو دخپلو مورچلو څخه د کشتیو دا مینار تر اور لاندې و نیو او ددې مینار یوه برخه یې له منځه یوړه ، خو په دویمه ورځ تر سهاره پورې رومي خان هغه بیرته ترمیم کړ. کله چې هلته په کلا کې د شیرشاه سوري عسکرو وکتل چې د مغلو عسکرو هوډ ځواکمن دې او یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ نه یوه ورځ به دوې په دې کلا باندې ولکه کوي نو هغوې ددې ویرې څخه همایونه ته د سولې پیغام و لیږه او د کلا د پرېښولو له پاره یې ورته شرط وړاندې کړ چې د هغې په مقابل کې به دوې ته سلامتئ او امن ورکوي.

همایون هم د شیرشاه سوري دلښکر سالارانو ته د هغوې دځانو د سلامتئ ډاډ ورکړ او په دې ترتیب یې په کلا باندې ولکه وکړه. د چنار په کلا باندې د قبضې کولو وروسته مغلو د وینو په تویولو لښتې وبیول. که څه هم هغه رومې خان ته د دې وعدې د پوره کولو حکم کړې وخو دهغې یو باوري سالار «مووید بیګ» چې ددربار یو اعلې افسر و په هغې حکم کې ردوبدل وکړ. او دا یې په کې و لیکل چې د افغانانو لاسونه دې پرې کړل شي. ددې پایلې داشوې چې رومي خان دشیرشاه سوري ددوه زره توپچې عسکرو له ډلې څخه د اوه سوه کسانو لاسونه پرې کړل اوپه دې ترتیب د چنار په کلا باندې همایون ولکه وکړه.

دبله اړخه شیرشاه سوری هلته د چنار په کلاکې د خوراک ښباک او فوځې مواد زیاتې ذخیرې ځای په ځای کړي وې او ددې شیانو دخوندی ساتنې له پاره یې پوره ساتونکي ټاکلي وو او دا هیله یې درلوده چې د برسات د موسم د پیل کیدو پورې به دوې په کلا کې ددې د عسکرو او دکلا خوندي ساتنې د نده تر سره کوي. ترڅنګ یې شیرشاه سوري دا هیله هم درلوده چې که چیرې د برسات د موسم دپیل کید و پورې ددې عسکر هملته محاصره او د یرغلګرو مقابله وکولای شي نو تر هغه وخته پورې به هغه هم د بنګال څخه خپل عسکر را باسي او په دې ترتیب به دخپلو عسکرو ځواک هم ورزیات کړي او د همایون په مقابل کې به یې حالت نورهم غښتلې شي او کلا به د سقوط نه و ساتي.

خو د چنار کلا ساتونکو دهغه دا هیله پوره نه کړه، په درې میاشتو کې په کلاکې د هغه سالارانو دهمایون په مقابل کې ګونډې ووهلې ، دا په داسې حال کې چې دبرسات موسم ته لا تر اوسه دوه میاشتې پاتې وې. اوس شیرشاه سوري په دې فکر کې و چې د چنار د کلا وروسته به همایون دهغه پر خلاف حرکت وکړي. د چنار دکلا د دلاسه ورکولو وروسته په څو ورځو کې شیرشاه سورې ته یو بل بد خبر ورسید چې دهغه زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان چې د بنګال د ګوډ ښار یې محاصره کړې و نو د محاصرې په وخت کې مقرب خان په ډیرې میړانې سره د کلا د دیوالونو په لور حرکت کړې و خو هغه په هغه خندق کې چې د کلا چارچاپیر کنل شوي ډوب او هلاک شو. دمقرب خان د مړینې خبر صاحب خان ته لکه د برق د ټکان په څیر وګرزید. د بله اړخه شیرشاه سوري هم د مقرب خان په مړینه او د ګوډ دجنګې مهم په نیمایی کې په پرېښولو باندې ډیر اندیښمن شو، خو بیا هم د شیرشاه سوري زوې جلال خان دګوډ د کلا د نیولو دې پلان ته دپخوا په څیر دوام ورکړ. ترڅنګ یې شیرشاه سوري دهمایون په خلاف د رهتاس د شهزاده را جه هرکشن سره له یوه اړخه خپل اړیکې ښه کړل او د بله اړخه یې د هغه څخه کومک هم وغوښت خو راجه هرکشن دهمایون پر خلاف د جنګ څخه انکار وکړ، هماغه و چې د راجه هرکشن پر خلاف د شیرشاه سوری غصه اوقهر دپخوا په نسبت نور هم زیات شو.

۱۸

درهتاس راجه هرکشن د خپل راج محل په یوه خونه کې ځانته ناست و چې دهغې لور شهزادګۍ ګنګا دغې خونې ته ورننوتله ، دخپلې لور په کتلو سره راجه هرکشن ډیرزیات خوشحاله شوا وپه خپل څنګ کې یې ورته دکیناستو اشاره وکړه. شهزادګۍ مخکې راغله او دخپل پلار تر څنګ کیناسته. تر یوه وخته پورې دواړه پټه خوله ناست وو ،بیا راجه په ډیر غور سره خپلې لور شهزادګۍ ته وکتل او ترې و یې پوښتل:

ګوره لورجانې ! ایا د کوم ضروري خبرې په خاطر دلته راغلې یې. اویا دې غوښتل چې هسې زما تر څنګ څو لحظې کینې. دهغه په خبره شهزادګۍ ګنګا مسکۍ شوه او ویې ویل: نه پلار جانه ! زه د یوې ډیرې ضروري خبرې له پاره ستا څنګ ته راغلې یم. هرکشن ورته په ډیره مهربانۍ سره وویل چې اوس نو ووایه لورې !ته څه ویل غواړې ؟ دهغه په ځواب کې شهزادګۍ ګنګا وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلارجانه ! ستا د ساتونکې ډلې هغه ځوان چې ما د کوچي قبیلې د سرادر فدایي خان د پلټنې له پاره استولې و ، هغه بیرته را ستون شوې دې . هغه نه فدایي خان پیدا کړې او نه یې د کوچیانو د قبیلې کوم درک خرک معلوم کړې دې . په دې اساس زه غواړم له تا ځخه اجازه واخلم . دهغې په دې خبره راجه هرکشن ټکان شانته وخوړ او ویې ویل چې لورې څه ډول اجازه ؟ په ځواب کې ورته شهزادګۍ ګنګا وویل:

پلارجانه ! ماته هغو ناکامه راستنو شوو عسکرو هم وویل چې صاحب خان چې څه موده مخته د کوچیانو د قبیلې د سردارفدایي خان غلام و او ګیدړې به یې ښکارولې او پوستکي به یې ترې ویستل او پلورل به یې. هغه نن سبا د شیرشاه سوري په لښکر کې شامل شوې دې او په دې ورځو کې د «وندهیاچل» په غرنیو سیمو کې میشت دې . شیرشاه سوري هم دخپلو لښکرو سره یو ځای په همدې ځای کې پړاو کړې دې،او اوس ورته خبر راغلې چې همایون د شیرشاه سوري څخه د چنار کلا نیولې ده ، زه غواړم چې د خپلې «داسې اوما» سره یو ځای د نارینه و عسکری کالي وا غوندم او د وندهیاچل د غرنیو سیمو په لور ولاړه شم. هلته د صاحب خان سرهووینم ، او دهغه څخه د فدایي خان په اړه معلومات تر لاسه کړم. نو که چیرې زه د فدایي خان سره ووینم نو بیا به ماته معلومه شي چې هغه ځوان څوک و چې زما درې واړه «سوئمبرونه» یې ګټلي و . پلارجانه ! تاته خو معلومه ده چې د وندهیاچل غرونیزه سیمه ددې ځایه ډیر لرې نه ده او زه به د هغه ځایه ډیر ژر بیرته را ستنه شم.

کله چې شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو پلار یې راجه هرکشن ورته وویل : لورجانې ! زه تا هلته د ورتلو څخه نه منه کوم. خو په یوه شرط تاته د تللو اجازه درکوم چې ته به دخپله ځانه سره څو کسه ساتونکې هم وړې. د خپل پلار په دې خبره شهزادګۍ په یوه درنګ سره وویل چې: هو ، پلارجانه ! زه او اوما به دخپله ځانه سره څو کسه ساتونکي هم اخلو . راجه هرکشن ورته وویل:

خو ګوره لورجانې ! تا پخوا هم د یوه ځل څخه زیات د صاحب خان سره بد سلوکي کړې ده ، ایا هغه به له تا سره خبرې کولو ته غاړه کیږدي ؟ او ایا هغه به ستا د پوښتنې په اساس تاته دفدایي خان په اړه معلومات درکړي ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ وویل:

پلارجانه ! ستا اندیښنې په ځای دي ، خو ته پوهیږې چې صاحب خان له ما سره ډیره زیاته مینه کوي ، زه به دهغه سره د اسې نرمې او د مینی نه ډکې خبرې وکړم چې دهغې څخه به هغه ته ډیره خوشحالي ور په برخه شي. او زما د پوښتنې سره سم به ماته د فدایي خان په اړه معلومات راکړي په دې ترتیب سره به زه د خپل مصنوعي حرکاتو له مخې د هغه څخه خپلې موخې تر لاسه کړم . دهغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن ځواب ورکړ او ورته یې وویل:لورې ته دا کار هم وکړه او پایلې یې ووینه ! ما خو تاته ویلي چې ستا په هره معامله کې به زه له تا سره ملګرې اوسم ، دخپل پلار هرکشن د دې ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ خوشحاله شوه ، بیا دواړه پلار او لور دهغې خونې څخه را ووتل. هرکشن دخپلې لور د سفر له پاره تیارې پیل کړ ، هغې ته یې دخپلو ساتونکو څخه یوه ډله ورکړه. او په دې ترتیب ګنګا دخپلې اوما سره یو ځای د دندهیاچل د غرنیو سیمو په لور و خوزیده.

۱۹

د کوهستان په «وندهیاچل» کې میشت صاحب خان یوه ورځ په خپله خیمه کې یوازې ناست و چې شهزادګۍ ګنګا او دهغې داسې اوما دواړه یو ځای ور ننوتلې. دواړو دنارینه و جنګي کالي په ځان کړي و او خپل مخونه یې په کې را نغاړلي وو ، ددوې د کتلو سره سم صاحب خان دخپله ځایه په یوه ټکان را پورته شو او په یوه درنګ یې خپله توره د تیکي راوویسته او دوې ته یې وویل چې څوک یاست ؟ او څه ډول مو جرءت کړې چې زما خیمې ته را ننوتئ. ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل دواړه لاسونه و پړکول ، دخیمې بیرون ولاړو افغان ساتونکو څخه یې یوه په منډه ځان را ورساوه. صاحب خان ترې په ډیره غضبناکه توګه و پوښتل: دا دواړه څنګه په خپل سره زما خیمې ته را ننوتي دي ؟ دهغه ددې پوښتنې په ځواب کې افغان ساتونکی په داسې حال کې چې سریې ټیټ کړې و وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

امیرصیب ! دا دواړه نجوني دي، له تاسره یې کتل غوښتل. په دې خاطر ما هغوې ته ستا سره دکتلو له پاره د درتلو اجازه ورکړه ، ددوې سره ځو ساتونکې هم مل دي ، هغوې مو هلته بیرون تم کړي دي ، ددې دواړو نجونو څخه یوه د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ده او بله یې دهغې داسي اوما ده. اوما ویل چې هغه له تا سره ویني نو ناراضه کیږي به نه. کله چې دوې خیمې ته را ننوتلې نوما او زما ملګرو پرهغوې څارنه کوله چې هسې نه چې په دوکې اوفریب سره پرتا باندې حمله وکړي.

هغه ساتونکې تر دې ځایه خبرې وکړې ، دهغه په دې خبرو صاحب خان مسکې شانته شو ، ساتونکې ته یې وویل چې ته اوس تللې شې. زه به ددوې سره په خپله خبرې وکړم. ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او دهغې داسې اوما دواړو دخپلو مخونو څخه نقاب لرې کړ. صاحب خان شهزادګۍ ګنګا ته د کتلو پرته اوما ته مخ کړ او ورڅخه یې و پوښتل :

اوما خورجانې ! ته څنګه یې ! ایا څه داسې ضروري خبره وه چې ته یې د شهزادګۍ سره یو ځای تر دې ځایه زما خیمې ته په را تللو مجبوره کړې یې ؟دهغه ددې پوښتنې په ځواب کې د اوما په ځای شهزادګۍ ګنګا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل:

صاحب خانه ! که ماته دخبرو کولو اجازه وي نو زه څه ویل غواړم. زه پوهیږم چې ته اوس هغه پخوانې صاحب خان نه یې. بلکه د شیرشاه سورې د لښکرو اعلې سالار یې. ته د ډیر زیات عزت او مرتبې خاوند یې. نو په دې خاطرمې د څه ویلو تر مخه له تا څخه اجازه اخستل غوښتل. ددې خبرې وروسته شهزادګۍ په ډیر غور سره د صاحب خان مخ ته کتل او بیا یې په نرم او مینه ناک اواز سره وویل:

صاحب خانه ! بې شکه چې ته به ما خپله دښمنه ګڼې. خو اوس چې ستا خیمې ته راننوتې یم نو ته ما ته د کیناستو ست هم نه کوې. دهغې په دې خبره صاحب خان ورته وویل چې نه ! هیڅکله هم ! زه تاته دکیناستو ست نه کوم. هر هغه څه چې ته یې ویل غواړې په ولاړه ولاړه یې وو ایه ، زه به یې ځواب درکړم اوبیا زما دخیمې څخه وځه. د صاحب خان په دې وچ ځواب سره شهزاګۍ اندیښمنه او غمګینه شوه، او په نیغه یې ترې وپوښتل :

ګوره صاحب خانه ! د شیرشاه سوري په لښکر کې د را ننوتلو مخته ته د کوچي قبیلې د سردار غلام وې. دهغې قبیلې د سردار نوم فدایی خان و. ما ددې فداې خان ډیره پلټنه وکړه ،خو تر اوسه مې دهغې په اړه هیڅ ډول معلومات نه دي تر لاسه کړې. زه او اوما د ځو کسو ساتونکو سره یو ځای ستا دربار ته راغلو چې که ته وکولې شې او ما ته د فدایی خان په اړه څه معلومات راکړې. صاحب خان ورته په ډیرغور سره د کتلو وروسته وویل:

ستا د کوچي قبیلې د سردار فداې خان سره څه کار ؟او څه درپیښ شوي چې دهغې د پیدا کیدو په خاطر ان زما د خیمې پورې را ورسیدې؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ په ډیره غمژنه توګه وویل چې :

ګوره صاحب خانه ! زما پلار زما د واده کولو په خاطر هلته په خپل ریاست کې درې سختې مقابلې پیل کړې وې او دا درې واړه مقابلې په درې پړاونو کې تر سره شوې. په دې مقابلو کې د راې سین ، میواړ او کالنجر شهزادګانو او تر څنګ یې ځایي اتلانو هم ګډون درلود. خو هیڅ یو یې ددې درې واړو مقابلو په ګټلو بریالې نه شو. خو دا مقابلې یو نقاب پوښه کس و ګټلې ، چې تل به د مقابلې په اخري وختو کې را څرګندیده ، په تور رنګه اسپ به سپور و او ځان او مخ به یې هم تور رنګه کالو پوښلې و، اوس نو زه یوازې دهماغه نقاب پوښه په لټون پسې یم. ځکه چې هغه زما درې واړه مقابلې «سوئمبر» ګټلې دي او دا دهغې حق دي چې ما دخپل ژوند تل پاتې ملګرې کړي. خو د مقابلو ددریم او اخري پړاو د ګټلو وروسته هغه ماته همدومره وویل چې « هغه ما نه خوښوي» ، او بیا ولاړ. بس صاحب خانه ! زه غواړم د فدایی خان څخه دهمدې کس په اړه معلومات تر لاسه کړم ، او په دې ځان و پوهوم چې هغه څوک دي ؟دکوم ځاې او سیدونکې دې ؟او اوس چیرې اوسیږي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغې ددې خبرو دکولو وروسته صاحب خان ترې په ډیرې کرکې سره وپوښتل او ورته یې وویل: ګوره د رهتاس شهزادګۍ! فدایي خان ته به څه معلومه وي چې هغه نقاب پوښ چې ستا سوئمبر یې ګټلې هغه څوک دې؟ دکومه ځایه راغلې او بیا چیرې ولاړ؟ دهغه په دې خبره شهزداګۍ یو دم وویل: ګوره صاحب خانه! هغه وخت چې د سویمبر دویمه مقابله روانه وه نو هغه وخت فدایي خان دهغه نقاب پوښ سره د څه خبرې له پاره راغلې و. دلږ وخت له پاره یې دهغه سره خبرې وکړې او بیا ترې ولاړ. نو دهمغې څخه ماته دا ډاګیزه شوه چې فدایي خان به دا نقاب پوښ پیژني. صاحب خانه! زه پوهیږم چې ته زما څخه کرکه کوې. دا ځکه چې ما له تاسره ښه سلوک نه دې کړې خو د انسانیت له مخې زه له تا څخه هیله کوم چې ته ماته د فدایي خان دځای ځیګې په اړه معلومات راکړې.

شهزادګۍ چې کله چپ شوه نو صاحب خان هم د څه اوږدې خاموشۍ وروسته څه فکر وکړ او بیا یې شهزادګۍ ته وویل:

ګوره ګنګا! څو میاشتې کیږي چې ما د فدایي خان قبیله پرې ایښې ده، اوس نه پوهیږم چې فداې خان به چیرې وي او په کومو زمکو کې به دخپلې قبیلې سره یو ځای قدم بږدي. ته هسې دې لورې ته راغلې یې. زه تاته د فدایي خان د ځای ځیګې په اړه هیڅ هم نه شم ویلې. اوس ته زما دخیمې څخه تللې شې. خو اوما خورې! ترهغې چې تا پورې اړه لري، نو ته چې هر څومره وخت وغواړې دلته په ډیر عزت او درنښت سره زما دخور په خیر زما سره اوسیدلې شې. دهغه په دې خبره اوما وویل:

زما درونده او قدرمنه وروره! ستا ددې وړاندیز ډیره ډیره مننه! زه به ستا په لښکر کې ځکه تم نه شم چې زه د شهزاګۍ ګنګا سره یو ځای راغلې یم او دهمدې سره بیرته تلل غوره ګڼم. دهغې په دې خبره صاحب خان د اوما څخه سترګې را وګرځولې او په شهزادګۍ یې ورونښلولې او ورته یې وویل: شهزادګۍ ګنګا! ته اوس له دې ځایه تللې شې. تا چې څه له ما څخه پوښتل، دهغې ځواب دې وا ورید.

دصاحب خان ددې وچ ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا د ډیره قهره خپلې پښې په زمکه و دربولې او د خپلې داسې اوما سره یو ځای دهغه د خیمې څخه بیرونه ووتله. او بیا دخپلو ساتونکو سره یو د رهتاس په لور روانه شوه.

۲۰

شیرشاه سوري په خپله خیمه کې یواځې ناست وچې صاحب خان یې په ناڅاپه توګه په دروازه کې ودرید. په دروازه کې د دریدو سره سم یې په ډیره عاجزانه توګه د ورننوتلو اجازه و غوښته. په ځواب کې ورته شیرشاه سوري په ډیره مهربانۍ او پلرنې شفقت سره وویل. دلته راشه او زما تر څنګ کینه، زویه! زه غواړم له تاسره په یوې ډیرې مهمې موضوع باندې خبرې وکړم. صاحب خان ور وړاندې شو او دشیرشاه سوري تر څنګ کیناست. دهغه دکیناستو وروسته شیرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه! دهر څه دمخه باید تاته ووایم چې زه تاته د خواص خان لقب درکوم، ما لښکر ته هم اعلانونکې ور لیږلې دی تر څو اعلان وکړي چې له دې وروسته به تاته د صاحب خان په ځای د خواص خان په نامه غږ کوي.

خواص خانه، زما زویه، واوره! دویم دا چې زه ستا دورور مقرب خان په مړینه ډیر زیات غمګین شوې یم. داسې ونه ګڼې چې ته به په دې غم کې یواځې یې. په خداې سوګند چې زه په دې غم کې له تاسره شریک یم.

خواص خانه! دریمه خبره داده چې: ته پوهیږې چې زما زوې جلال خان د بنګال ښار تر اوسه پورې په خپله محاصره کې ساتلې دې خو تر اوسه یې کومه بریا نه ده په برخه شوې. دهمدې کشمکش په جریان کې ستا ورور مقرب خان هم له منځه ولاړ. زما زویه! زه پوهیږم چې ستا د موجودیت نه پرته دا کلا نه شی سوبه کیدې. که ستا خوښه وي نو زه به همدا اوس دخپل لښکر نیمایي برخه ستا په واک کې درکړم تر څو ته همدا نن د ګوډ په لور روان شې. او په ګوډ باندې حمله وکړې او هغه ژر تر ژره سوبه کړئ، زه هیله لرم چې په ګوډ به ستا دحملې په صورت کې تاسې بریا تر لاسه کړئ. خواص خانه! ما هلته همدا نن سهار څو کسه قاصدان ور استولي دي. خپل زوې جلال خان ته مې پیغام ور لیږلې دې چې خواص خان د یوه غښتلي لښکر سره یو ځای هلته ګوډ ته در رسیدونکې دې نو په دې خاطر ستا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندې لاندې چې کوم عسکر دې او کوم چې د خواص خان سره درځي د ټولو ستر قومندان به خواص خان وي او جلال خان به ستا د قومندې لاندې وي. دهمدې قاصدانو په لاس ما جلال خان او د ګوړ محاصره کونکي لښکر ته هم دا پيغام وراستولې دې چې ما صاحب خان ته اوس د خواص خان لقب ورکړې دې په دې اساس ددې وروسته به صاحب خان د خواص خان په نامه يادوئ. وايه زويه ! زما ددې وړانديزونو په اړه ته څه ويل غواړې؟

په ځواب کې خواص خان وويل:

زما محسنه ، زما پالونکيه ! زه به په ځواب کې څه ووايم ! ته چې هر څه ماته وايې نو هغه به ماته د حکم درجه لري ،ستا د وينا په مطابق به زه همدا نن د ګوړ د ښار په لور حرکت وکړم او هلته د وررسيدو سره سم به انشاءالله تاته ډيرښه خبرونه را وليږم. زه به د بنګال حاکم سلطان محمود ته د ساه اخستلو وخت هم ورنه کړم. تر هغه وخته پورې به پرې حملې کوم ترڅو چې د ګوړ کلا نه وي سوبه شوې.

د خواص خان ددې ځواب په اوريدو باندې شيرشاه سوري ډير زيات خوشحاله شو او بيا يې ورته وويلې:

خواص خانه واوره ! زه به هم ستا په نه موجوديت کې ارام نه کينم. بلکه د رهتاس په راجه هرکشن باندې حمله کوم او په هرصورت به په رهتاس د ولکې کولو کوشش وکړم. ددې کار د ترسره کولو وروسته به خپل لښکر د ونډهياچل دغرنيو سيمو اود بهارکنډ د کلا څخه ، چې هلته زمونږ ښځې او خوراکې توکي دنورو اړوندو شيانو سره يو ځاې ځاې په ځاې شوي دي ، ټول د هغه ځايه د رهتاس کلا ته منتقل کړم. په دې اړه ستا آند څه دې؟

خواص خان ورته وويل: زما درونده شيرشاه !دا ډير غوره نظر دې د چنار دکلا د دلاسه ورکولو وروسته مونږ ته د يوې بلې سترې کلا د پيدا کيدو اړتيا ده. د بهارکنډ کلا زمونږ اړتياوې نه شي پوره کولې ، د سهسرام کلا هم کوچنۍ ده او زمونږ اړتياوې نه پوره کوي ، خو په مقابل کې يې د رهتاس کلا ډيره ستره او مستحکمه ده. که چيرې په دې کلا کې مونږ محصور و او سو او د بيرون څخه کوم يرغل ګر پر مونږ باندې حمله وکړي نو زما په آند چې د هغې کلا سوبه کول به ورته دومره اسانه نه وي. شيرشاه سوري ورته وويل: خواص خانه زويه ! ستا په نه موجوديت کې به زه د رهتاس کلا سوبه کوم او په خپله ولکه کې به يې اخلم. زما په آند چې اوس به زه ستا د تللو له پاره ځان تيار کړم. له ماسره را ځه ، ددې خبرې سره سم شيرشاه سوري خواص خان له لاسه و نيو او د خيمې څخه بيرون ووتل اودهغې د کوچ کولو ټول انتظامات يې مکمل کړل. لږه شيبه وروسته خواص خان د يوه دروند لښکر سره يو ځاې د ونډهياچل دغرنيو سيمو څخه د ګوړ د ښار په لور کوچ وکړ.

۲۱

يوه ورځ په داسې حال کې چې جلال خان د ګوړ د ښار په چارچاپير کې دخپل لښکر تر منځ د ماسختن د لمانځه څخه فارغ شو ، يوه ساتونکي ورته په غوږ کې وويل چې:

محترمه جلال خانه !صاحب خان چې زمونږ اقا شيرشاه سوري ورته د خواص خان لقب ورکړې دلته زمونږ پړاو ته را رسيدلې او دلږ ځنډ وروسته به له تاسره ويني. ددې خبر په اوريدو سره جلال خان سمدستې د مصلې څخه پورته شو ، مصله يې خپل يوه ساتونکې ته ورکړه او بيا يې د هغه څخه پوښتنه وکړه چې تا ته چا خبر درکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را داخل شوې دې.

د هغه د خبرې په ځواب کې دغه ساتونکي وويل چې همدا اوس اوس يو عسکر په منډه منډه راغې او هغه ماته خبر راکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را ننوتې دې. جلال خان ترې د هغه د لښکر په اړه و پوښتل هغه ورته وويل : چې نه خواص خان په يواځې ځان دلته را رسيدونکې دې. دوې لا په همدې خبرو کې مصروف وو ، چې خواص خان آس باندې سپور را ورسيد او د جلال خان تر مخ په يو ټوپ د اسه را کيوت. جلال خان په ډيره بيړه ورمخته شو ، دواړو لاسونه خلاص کړل او يو بل ته ورغاړې وتل. بيا جلال خان جدا شو او ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې وویل: خواص خانه ، زما مشره او زما دوسته ! زه ستا د ورور مقرب خان په مړینه ډیر زیات غمگین شوې یم،را ځه چې زه دې دهغې قبر ته یوسم. خواص خان ور سره په پټه خوله روان شو ، جلال خان هغه د پړاو یوې برخې ته یوړ ،هلته یو قبرجوړ کړل شوې و ، جلال خان ورته وویل چې دا ستا د ورور قبر دې. دلته په دریدو سره د خواص خان سترگې د اوښکو ډکې شوې ، لږه شیبه هلته ودریدل او فاتحه یې ولوسته ، او بیا بیرته شاته شو . تر لږه ځنډه پورې هلته خاموشي خپره وه، بیا یې جلال خان ته وویل زما سره راځه. جلال خان هم چپ چاپ دهغه سره یو ځاې روان شو بیا دواړه د جلال خان خیمې ته راغلل او هلته کیناستل. خواص خان غوښتل څه ووایې خو جلال خان پرې را مخته شو او ترې ویې وپوښتل:خواص خانه وروره !ته ځانته یې که لښکر هم درسره دې. خواص خان ورته په ډیر را ز سره وویل:

گوره جلال خانه وروره ! زه د گوډ د ښار په شاوخوا فوځی استحکاماتو باندې ډیر ښه خبریم. زه ځانته نه یم له ما سره یو غښتلې لښکر هم شته. خو ما خپل لښکر دوه میله لرې پرې ایښې دې. لښکر هملته پړاو کړې دې ، گوره جلاله وروره !له ما سره وخت نه شته ، ډیرې لږې ورځې دلته پاته کیږم. کیدا ې شې د قاصدانو په لاس تاته دشیرشاه پیغامونه را رسیدلي وي. ددې ترڅنگ تاسې ته به دا خبر هم را غلې وي چې همایون خان پر مونږ باندې یرغل کړې او زمونږ څخه یې د چنار کلا نیولې ده ، اوس زه په گوډ باندې د ولکې په خاطر دلته راغلې یم ، زما په نه موجودیت کې به شیرشاه د رهتاس په کلا باندې برید کوي اود هغې د نیولو هڅه به کوی.

جلال خانه ! د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته له مونږه سره بله داسې مستحکمه کلا نه وه چې مونږ هلته په کې محاصره پاته شو او دهمایون خان د فوځونو مقابله وکړو. په دې اساس په رهتاس باندې ولکه کول ډیر اړین دي. خو تر هغو چې شیرشاه سوري په رهتاس باندې ولکه کوي نو تر هغې باید مونږ د گوډ کلا هم سوبه کړې وي. دهغه په دې خبره باندې جلال خان ورته وویلې :

خواص خانه وروره ! ما په گوډ باندې په پرلپسې توگه حملې کړې دي ، ستا مرحوم ورور هم همداسې کړی و. ما ددې کلا د سوبې له پاره هره هڅه او هرکوشش کړې دې خو هر ځل د ماتې سره مخ شوې یم. ددې یو علت دادې چې دگوډ د ښار کلابندې ډیره مستحکمه ده، دښار څلورو اړخونو ته خندقونه کیندل شوي دي او د کلا ستر ستر دیوالونه چې په زیاتو ځایو کې یې پلنوالې تر لسو مترو پورې رسیږي. دهغوې پیاده فوځ د خندق او دیوالونو څخه د میږیو په څیر معلومیږي. خو دخندق څخه تیریدل او تر دیوالونو پورې رسیدل ډیر ملاماتونکې کار دې.اول خو د خندق نه تیریدل اسانه نه دې او که چیرې څوک ترې تیر هم شي نو بیا د کلا په دیوالونو باندې ورختل شونې نه ښکاری، په دې اساس زه ناهیلې شوی یم چې مونږ دې گوډ سوبه کړو.

د جلال خان په دې خبرو باندې خواص خان خندونې شو او ویې ویل : گوره جلال خانه ! نا هیلې گناه ده. زه د گوډ د شاوخوا د استحکاماتو او ددې کلا ددیوالونو څخه ښه خبر یم. دا هر څه ما په خپلو سترگو کتلې دي ، ته اندیښنه مه کوه ، زه تاته داډ درکوم چې همدا نن شپه به مونږ دگوډ ښار فتحه کوو. دهغه په دې خبره جلال خان حیران شو او ترې ویې پوښتل:دا به څنگه شوني وی؟ خواص خان ورته وویل:

جلال خانه ماته غوږ شه ! زه همدا لږه شیبه وروسته له دې ځایه ځم او خپل فوځ ته ځان رسوم. زما دتلو وروسته به ته د خپل پړاو په لور مخته ولاړ شې ، دښار په دیوالونو د بمونو د ورولو ترڅنگ دخندق څخه هم د تیریدو مصنوعي هڅه وکړه ، ستا په دې حرکت به د گوډ د محصورو عسکرو سترگې ستا لورې ته متوجه شي. کله چې ته دا ډول فعالیت پیل کړې نو زه به د گوډ پر خلاف حرکت وکړم.

جلاله خانه ! دکومې لورې څخه چې ته حمله کوې نو زه به دخپل لښکر سره یو ځاې بلکل دهغې مخالف لورې ته ورځم ، هلته به زه دښارد شاوخوا د کندل شوي خندق څخه چې د اوبو ډک دې، تیریږم اوبیا به دخپل لښکر سره یو ځاې دښار د دیوالو لورې ته ځان ور نژدې کوم ترڅو په دیوال باندې د رسیو پاتخې جوړې او پرې به د ورختلو هڅه کوم ، په دیوال د ورختلو وروسته چې د گوډ هر عسکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې مخته راځي وژنم به يې. په ديوالونو باندې د ولکې کولو وروسته به زه ستا په لور د راتللو هڅه وکړم ، کله چې د ديوالونو له اړخه ستا پر خلاف مقاومت ختم شي نو ته به پوه شې چې په ديوالو باندې ما ولکه کړې ده ، نو ته به سمدستي او پرته له کومه خطره د خندق څخه را تير شې. دخندق نه د تيريدو له پاره ته د همدا شيبې نه وروسته ځان تيار کړه ، دلښکرو څخه څو تنه و ټاکه تر څو د لرګيو پل جوړ کړي تر څو د خندق په دواړو خواو کې د رسيو په ترلو سره ستا د عسکرو د تيريدو له پاره اسانتياوې برابرې کړي ، تر دې وخته پورې به ما د ښار په ديوالونو خپله ولکه پوره کړې وي اوستا لورې ته به دښار دروازې ته ځان ور رسوم او دروازه به درته پرانيزم. بيا به مونږ دواړه د متحده لښکر سره يو ځاې د ګوډ په ښار کې خپله دنده ترسره کړو ، زه هيله من يم چې همدا نن شپه به مونږ د ګوډ ښار په مکمله توګه تر ولکې لاندې راوړو.

کله چې خواص خان خاموش شو نو جلال خان ورته په ډيرې حيرانتيا سره وکتل او ور څخه يې و پوښتل:

خواص خانه وروره ! ستا دا مشوره خوډيره اړينه او مهمه ده ، خو ماته دپلې کولو ور نه بريښي. تر هر څه لمړې ما ته ووايه چې ته به د خندق څخه څه ډول تير شې. دهغه په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته يې وويل چې ګوره جلال خانه ! دخندق څخه تيريدل دا زما کار دې ، دا چې زه ترې څنګه تيريږم دا به بيا وروسته درته ووايم ، تا ته به په خپله معلومه شي چې هغه څه چې ما ويلي ته به هم همغسې کوې. ددې خبرې سره سم خواص خان د خيمې څخه را ووت ، په خپل آس سپور شو او آس ته يې قمچينه ورکړه او په تيزۍ سره دهغه ځايه ولاړ.

د خواص خان د تللو څخه سمدستي وروسته دشيرشاه سوري زوې جلال خان هم په حرکت راغې . خپل لښکر يې تيارسئ کړ ، بيا دخندق تر غاړې پورې راغي او دهمغه ځايه يې د ګوډ په ديوالونو باندې بمباري پيل کړه او تر څنګ يې د خندق څخه د ښار په لور د تيريدو مصنوعي هڅې هم پيل کړې .

د ښار د ديوالونو د پاسه او د برجونو په داخل کې د بنګال دحاکم سلطان محمود لښکر چې کله وکتل چې جلال خان د معمول پر خلاف د شپې د جنګ کولو پيل کړې دې نو هغوې ډير انديښمند شول. هغوې دا فکر کاوه چې کيدې شي جلال خان د محاصرې د اوږديدو څخه په تنګ راغلې وی اوکوم نوې چال چلوې. هغه به د شپې په وخت خپل لښکر د خندق څخه را تير او د کلا په ديوالونو د ورختلو هڅې به وکړي، په دې خاطر څومره عسکر چې دديوالو د پاسه ناست و هغوې ټولو هغې لورې ته ورمنډې کړې دکومې لورې چې جلال خان بمباري کوله او غوښتل يې خپل عسکر په ديوالونو ور وخيژوي.

په همدې وخت کې چې جلال خان د ګوډ په ښار باندې بمباری پيل کړه نو خواص خان هم د خپل لښکر سره يوځاې په حرکت راغې ، هغه دخپل لښکر سره يو ځاې اوږود چکر وواهه. او دګوډ دښار دهغه لورې څخه راښکاره شو چې د جلال خان مخالف لورې يې جوړ اوه. خپل لښکر او اسونه يې دخندق څخه لږ څه لرې و درول او څو ډلې يې دخپلو آسونو د خوندي ساتنې له پاره و ټاکلې . بيا د خپلو عسکرو سره يو ځاې په سينه خويدونکې د خندق په لور روان شو ، دهغه ملګرو له ځانو سره د خندق څخه د تيريدو وسايل او په ديوالونو باندې د ورختلو له پاره د رسيو پاتخې را خستې وې.

دخندق غاړې ته د رارسيدو سره سم خواص خان يو بل ستر مهم قدم پورته کړ ، تر ټولو لمړی يې دخپلو کوچنيو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه اوبيا په خپله د اواز پيدا کيدو پرته خندق ته ورکيوت ، هغه له ځانه سره د رسۍ يو سر و نيو تر څو دخندق هغه بلې لورې ته د رسيدو سره سم يې هلته و نښلوي. په دې توګه خواص خان د خندق دواړو غاړو ته دوره درې ځلې لاړ او راغې. هغه په خندق کې درې رسۍ وترلې، بيا هغه د خندق څخه تير شو او هغه بل اړخ کې څملاست او خپلو لښکرو ته يې ددې رسيو په وکومک سره دخندق څخه د تيريدو حکم وکړ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خواص خان له اړخه د حکم سره سم د هغه لښکر هم د کوم شور و زوګ د پیدا کیدو پرته په سینو و خویدل او تر خندق پورې یې ځانونه ورسول او بیا یې د هغو رسیو په کومک سره د خندق نه تیرشول او د ګوډ د محاصره شوي ښار دیوالونو ته یې ځانونه ورسول او هملته په زمکه څملاستل.

دشپې په تیاره کې دخندق څخه تیریدل او دګوډ د ښار دیوالونو ته ځان رسول دکامیابۍ په لور دخواص خان لمړی قدم و. هغه ددې قدم وروسته د بل قدم د اخستوله پاره ځان تیارول پیل کړل. هغه دخپل لښکر سره یو ځای د ښار دديوالونو څنګ ته ورغې او خپل عسکرو ته یې په دیوالونو باندې د رسیو د وراچولو حکم وکړ، دهغه د حکم سره سم دهغه عسکرو د ښار په دیوالونو باندې رسۍ ور وغورزولې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای په ډیره بیړه په هغو رسیو باندې په دیوال ور وخوت. په دیوال د ورختلو وروسته خواص خان هملته د دیوال د پاسه څملاست دهغه سره نور و ملګرو هم همداسې وکړل. کله چې خواص خان وکتل چې اوس دهغه دملګرو پوره شمیره په دیوالو را ختلې ده نو په خپلې حملې یې پیل وکړ. تر ټولو لمړی د برج په لور ورغې او په هغې یې دومره ځواکمنه حمله وکړه چې په برج کې ناست ساتونکې یې ټول له منځه یوړل او په برج یې په خپله ولکه وکړه. کله چې خواص خان وکتل چې اوس نو دهغه ټول لښکر په دیوالو راختلې دې نو هغه په خپل یلغار باندې پیل وکړ، هغه په ټوپونو، ټوپونو باندې د یوه برج نه بل ته او د بل نه بل ته ځان ورساوه او ټول یې په خپله ولکه کې راوړل، دهغه دحملې څخه یوازې هغه برخه خوندي پاته وه چې د جلال خان سره په جنګ کې راګیر وه. کله چې د سلطان محمود هغه لښکریانو ته چې د شیرشاه د زوي جلال خان سره په جنګ کې راګیر وې خبر ورسید چې دهغوې تر شا دښمن په دیوالونو را ختلې او په ښار یې حمله کړې ده، نو دهغوې دپښو لاندې زمکه و ښویده، او بیا کله چې دا خبر ور ورسید چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان پرې حمله کړې ده او دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای په دیوالو را ختلې دې نو د سلطان محمود په لښکر و کې هغه لږ څه پاته همت او غیرت دواړه سره وخویدل. اوس هغوې د نوې حالاتو سره مخ شوي و. د سلطان محمود هغو لښکرو چې لږ د مخه یې د شیرشاه سوري دلښکرو پر خلاف بمونه او غشي ورول، هغوې دهغې څخه را وګرزیدل اودخواص خان په لور متوجه شول. کله چې د دیوال ددې برخې څخه د جلال خان په مقابل کې مقاومت ختم شو نو هغه وپوهیده چې خواص خان په دیوال د ورختلو وروسته د شا له اړخه په دښمن باندې حمله کړې ده.

ددې سره سم جلال خان د برق په څیر په تیزۍ سره نوې حرکت پیل کړ. او هغه پل چې خواص خان ورته دهغه د تیاریدو حکم کړې و، دهغه د لښکر نجارانو هغه په یوه درنګ کې تیار کړ، هغه کوچنې شانته پل و چې د خندق د پاسه یې ور وغورزاوه، د پل دواړه سرونه یې د خندق په دواړو غاړو کې میخ کړل او بیا دجلال خان په ګډون دهغه ټول لښکر پرې په ډیره بیړه تیر شول او دښار د دیوالونو لورې ته ورغلل.

کله چې جلال خان د خپل لښکرسره یو ځای دا ټول عملیات تر سره کول نو د دیوالو څخه دهغه پر خلاف هیڅ ډول مخالفانه حرکت تر سره نه شو. په دې کار سره د جلال خان او دهغه دعسکرو حوصلې ډیرې پورته او قوي شوې. هغوې په چټکۍ سره مخ ته ولاړل او لکه څنګه چې خواص خان په دیوالو باندې د رسیو د ورغورزولو او په دیوالو باندې د ورختلو عمل اجرا کړې و په همغه توګه جلال خان هم د رسیو دپاتخو په کومک سره دخپل لښکر سره یو ځای په دیوالونو ور وخوت. او د ګوډ د ښار ساتونکې چې په دې وخت کې د خواص خان سره په جګړه کې مصروف و دهغوې تر شا یې پرې حمله وکړه.

اوس نو حالات دا ډول و چې د بنګال د سلطان محمود لښکر باندې د دیوالونو دپاسه ددوو اړخونو څخه حمله شوې وه. دمخې له اړخه خواص خان د اور د بڅرکې په څیر پرې را پریوتې و او د شا له خوا پرې جلال خان د نوې جلال او قهر و غضب سره یو ځای دنیا سور اور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرځولې وه. په دې ترتیب یې د ګوړ د ښار د دیوالو د ساتونکو شپه نوره هم تیاره او یو په بل پسې یې له منځه یوړل او شمیره یې ورته را کمه کړه.

د ګوړ لښکر د خپله اړخه ډیرې هڅې وکړې چې خواص خان او جلال خان بیرته د دیوالو څخه کیوتو ته اړ باسي خو دهغوې هره هڅه د ناکامۍ سره مخ شوه، خواص خان د خپلې حملې په وخت کې یو خونړې انقلاب را وستې و، کله چې دهغه د تیزو حملو څخه د ښار ساتونکې په شا شول نو دشا له اړخه پرې جلال خان را پریوت او دهغوې عامه وژنه یې پیل کړه. په دې ترتیب په دیوالونو ناست ټول ساتونکې دخواص خان اوجلال خان د لښکرو په لاسو له منځه ولاړل اوبیا خواص خان او جلال خان دواړه دښار د دیوالونو څخه را کیوتل.

د دیوالونو څخه د راکیوتلو وروسته خواص خان او جلال خان د خاص مقاومت سره مخ نه شول، ځکه د ګوړ د ښار د ساتونکو ډیره برخه هملته په دیوال ختلې وه او هغوې ټول دخواص خان او جلال خان په لاسو باندې له منځه تللي و، اوس نو د ښار په منځ کې چې څومره لښکر و هغوې لږ څه اخوا دیخوا مقاومت وکړ خو خواص خان او جلال خان هغوې هم یو په بل پسې په ډیره اسانۍ سره له منځه یوړل، او په دې ترتیب کله چې دشرق څخه دبلې ورځې لمر را خوت، خواص خان د ګوړ په ښار باندې ولکه پوره کړې وه.

د خواص خان له لورې دګوړ د ښار سوبه ډیره ستره سوبه وه چې هغه دخپلې ارادې، عزم او هوډ په اساس تر لاسه کړه. بیا هغه د لمر د راختو وروسته د ښار ټولو برخو کې و ګرزید او د ګوړ دښار د نظم ونسق د جوړولو کار یې پیل کړ. د ګوړ دښار د سوبې وروسته خواص خان یو اځې څو ورځې هلته پاته شو اوبیا یې ښار د شیرشاه سوري زوې جلال خان ته حواله کړ او پخپله بیرته دخپل لښکر سره یو ځای د وندهیاچل غرنیو سیمو ته دشیرشاه سوری سره د یوځای کیدو په خاطر را ستون شو.

۲۲

که له یوه اړخه په بنګال کې خواص خان په زړه پورې بریالیتوب تر لاسه کړې و خو د بله اړخه شیرشاه سوری هم بیکاره نه و ناست. د بنګال په لور د خواص خان دا ستولو وروسته، د شیرشاه سوري تر مخه تر ټولو مهمه مسئله دخپلو ښځو، اولادونو او خزانې خوندي ځایو ته منتقلول وو. په دې ورځو کې شیرشاه سوری خپله ښځه، خپل اولادونه، خزانې او جنګې سامانونه ټول هملته د بهارکنډ په کلا کې ځای په ځای کړي و. خو له یوه اړخه دا کلا ډیره کوچنۍ وه او دبله اړخه شیرشاه سوري ته دا خبرونه هم رسیدل چې د چنار د کلا د فتحې وروسته همایون خان د بهارکنډ په کلا باندې د ولکې کولو په فکر کې دې. دبهارکنډ نه علاوه د شیرشاه سوری په ولکه کې یوه بله کلا هم وه، چې شیرګړ نومیده او د رهتاس د کلا په شمال کې د سهسرام څخه نژدې شل میله لرې جنوب غرب لورې ته پرته وه. خو دا کلا هم د اوږدې محاصرې له پاره مناسبه نه بریښیده. هغه د کوچنیوالې تر څنګ د ډیرې مودې له پاره دخوراکې او جنګې موادو د ذخیرو له پاره هم ځای نه درلود.

څرنګه چې شیرشاه سوري ته د په پرلپسې توګه د همایون له اړخه د بهارکنډ په کلا باندې د حملې او یرغل ویره او اندیښنه وه نو په دې خاطر یې، خپل اولادونه، ښځې، خزانې او نور ټول وسایل د دې کلا څخه ویستل پیل کړي و. خو دا کار یې په ډیره پټه توګه تر سره کړ، تر څو مغلو ته په دې اړه معلومات تر لاسه نه شي. هغه د دې کار د تر سره کولو له پاره د ډیرو سختو لارو څخه چې د کرمناسه او د سون د دریابونو تر منځ پرته وه کار واخست. د دې تر څنګ یې د رهتاس په راجه هرکشن باندې د حملې او دهغې کلا ولکه کول یې هم په سترګو کې و. رهتاس ډیره ستره کلا وه چې هلته د محاصره کیدو په صورت کې شیرشاه سوري په ښه توګه د مغلو دهمایون خان مقابله کولې شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه رهتاس نومې کلا د بهار د ولايت د شاا باد په سيمه کې پرته وه ، د رهتاس بله کلا په پنجاب کې پرته وه چې د شرق نه تر غربه پورې نژدې څلور ميله او د شمال نه تر جنوبه پورې نژدې پنځه ميله پراخه پرته وه . د لته زمکه ډيره زياته غريزه او د سترو سترو غونډيو څخه ډکه ده . دغې په جنوب کې د سون د درياب د غاړې مرکزي مورچل دې چې ددې لارې په اسانۍ سره کولي شي دې کلا ته ور ننوځي خو دا ډيره سخته او عمودي لاره ده . په دې لاره کې دپاتخو په جوړولو سره بيا لږ څه اساني را پيدا کيږي. ددې کلا ديوالونه ډير مستحکم او تر ډيره پورې د عبور ور نه دی او خواشا کې غرنۍ غونډۍ او سترګرنګونه دی ، په دې اساس دغې ديوالونه د لاندې څخه کتل کيدا اې نه شي. نو په دې خاطر د توپ ګولۍ ددې کلا په ديوالونو باندې هيڅ ډول اغيز نه شيندي.

شيرشاه سوري ددې رهتاس نومې کلا د ځاې ځيرې څخه په ښه توګه خبر و . هغه په دې پوهيده چې ددې کلا سوبه د سون د درياب دغاړې څخه د حملې په صورت کې شونې ده او دهمدې لارې بريا تر لاسه کيدې شي. په دې خاطر هغه خپل ټول لښکر له ځانه سره يو ځاې کړ او دشپې په تياره کې يې د سون د درياب دغاړې څخه د رهتاس د کلا په لور حرکت وکړ.

تر نيمې شپې پورې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاې د سون ددرياب د غاړې څخه د رهتاس د کلا ديوالو ته ور نژدې شو . د رهتاس شهزاده راجه هرکشن او د هغه عسکرو هيڅ هيله نه درلوده چې شيرشاه سوري به پرې په دې توګه يرغل راوړي، هغه په دې فکر کې و چې څرنګه چې همايون په شيرشاه سوري باندې حمله کړې ده او د هغه څخه يې د هغه د چنار کلا هم نيولې ده،او شيرشاه سوري د همايون څخه د پټيدو په خاطر د وندهياچل په غرنيو سيمو کې پټ شوې دې، نو په دې خاطر هرکشن ته نه د همايون له اړخه خطر موجود و او نه د شيرشاه له اړخه يې په دې اړه فکر کاوه.

شيرشاه سوري د همدا اسې موقع نه ډيره ګټه پورته کړه او د شپې له اړخه د سون د درياب د سترې مورچې له لورې يې د غرنيو لړيو د پاسه د رسيو په کومک سره خپل فوځونه د رهتاس د کلا ديوالونو ته ورسول هغه دا کار په ډيره پټه توګه تر سره کړ، ان تردې چې د رهتاس د کلا په ديوالونو او برجونو چې کوم ساتونکې ويده وو هغوې هم ددوې په راختلو باندې خبر نه شول.

د رهتاس ديوالونو ته د ورنژدې کيدو په وخت کې شيرشاه سوری خپل فوځونه په ډيره پرده کې ديوالو ته نور هم ورنزدې کړل او بيا يې ددو برجونو تر منځ د رسيو پاتخې و غځولې ، بيا د شيرشاه سوري په مشرۍ د هغه ټول لښکر پرته له کومې ستونزې ، او يا خنډ څخه په ديوالونو ور ختلي و.د ښار ديوال خو فته پراخه و او ان تر دې چې آسونو پرې ځغاسته کولې شوه . د رسيو په پاتخو باندې دخپلو فوځونو د ورختلو وروسته شيرشاه سوري خپل فوځونه په دوو برخو وويشل. دهغوې يوه برخه يې دخپله ځانه سره و ساتله ،او بله برخه يې د هيبت خان نيازی په قومنده کې ورکړه. بيا دواړو يو ځاې دا پريکړه و کړه چې شيرشاه سورې به د ديوال د پاسه په ښي لورې برجونو باندې يرغل وروړي او هيبت خان به چپ لورې ته ، او ددې برجونو ټول ساتونکې به له منځه وړي. بيا به دواړه لښکرې يو ځل بيا يو ځاې کيږي او بيا به ښار ته د ورکيوتلو هڅه کوي. ددې پريکړې سره سم شيرشاه سوري ښي لورې ته او هيبت خان نيازي چپ لورې ته يرغل پيل کړ.

شيرشاه سوري او هيبت خان نيازي دواړو په ډير راز سره د رهتاس د راجه ټول ساتونکې له منځه يوړل ، تر اوسه لا ښار ددې حالت نه خبر نه و او نه په کې کومه غوغا او هنګامه پيدا شوې وه. ددې وروسته شيرشاه سوري دخپل متحده لښکر سره يو ځاې د ديوالو څخه لاندې کيوت او د سون ددرياب په لور چې په هغه ځاې کې د کلا پادشاهي دروازه وه ولاړ او دهغې ځای په ساتونکو يې حمله وکړه. ددېځاې د ساتونکو د له منځه وړلو وروسته شيرشاه سوري دکلا دروازه پرانسته ، او دخپلو ساتونکو په ولکه کې يې ورکړه. په همدې وخت کې دښار دننه د راجه هرکشن لښکرو ته ددې سترې حملې په اړه معلومات ورپه برخه شوې و. خو اوس وخت له وخته تير شوې و ځکه چې د ديوالو دپاسه چې دهغوې څومره لښکر و هغه شيرشاه سورې له منځه وړې و . اوس نو شيرشاه سوری د سون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددریاب په لور د دروازې د نیولو وروسته خپل استحکامات نور هم ځواکمن کړي و . خو په دې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هم په ډېره بیړه دخپلو لښکرو قوماندانې کوله او د هغې دروازې په لور ور روان و چې شیرشاه سوري پرې ولکه کړې وه . کله چې شیرشاه سوری ته د راجه هرکشن د راتلو خبر ورسید نو هغه یوځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله اوبله برخه یې هیبت خان نیازي ته ورحواله کړه. د هیبت خان نیازي برخه لښکر یې د دروازې چپ اړخ ته په سنگر کې کیناوه اوحکم یې ورته وکړ چې کله هغه د راجه هرکشن سره په ټکر کې شي نو هیبت خان نیازي دې دخپل لښکر سره یو ځای د راجه هرکشن په لښکر باندې د اړخ له لورې یرغل راوړي،ترڅو جنگ ډېر اوږود نه شي او راجه هرکشن ته په اسانۍ سره ماتې ورکړل شي.

ددې پریکړې په وخت کې شیرشاه سوري د مرکزی دروازې تر څنگ پاته شو خو هیبت خان نیازي یې چپ لورې کې ورښوول شوي ځای ته ولیږه. هیبت خان نیازی هملته په مورچه کې پټ کیناست. په همدې وخت کې راجه هرکشن هم دغې مرکزی دروازې ته را نږدې شوي و. پخوا له دې چې هغه د شیرشاه سوري په عسکرو باندې برید وکړي ، شیرشاه سوری پر ې په داسې حال کې چې دخپلو عسکرو حوصلې یې کلکې اوپورته وې ، پرې حمله وکړه.

دشیرشاه سوري دا حمله دومره ستره او ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکرو مخکینیو صفونو د هغې تاب را نه شو وړاې.شیرشاه سوري دهغود لمړي لیکو حالت ډېر خراب کړ ، په همدې وخت کې د دیوال د سیوري څخه پټ ناست هیبت خان هم دخپل لښکر سره یو ځاې را ښکاره شواود هرکشن د لښکر په یوه اړخ یې حمله راوړه . دهیبت خان نیازي حمله دومره ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکر مورال یې له منځه یوړ . ددې دوه اړخیزه حملو په واسطه د راجه هرکشن د لښکر حالات اوس دکتلو نه و، هغوې د چینجو وهلو لړکیو په څیر گرزیدلي و. تر لږه وخته پورې د رهتاس د دروازې تر څنگ ددواړو دښمنو اړخونو تر منځ سخته جگړه وشوه، هرې لورې ته د وینو سیلابونه روان وو ، هره گړۍ د زړونو ټکان زیاتیده ، او د هیلو او غوښتنو د وینو سمندر د توپان په څیر بیرون راوت.

ددې سخت جنگ وروسته د رهتاس شهزاده په داسې حال کې چې په تیښته کې و ، ووژل شو، تر څنگ یې شیرشاه سوري د هغه پاته لښکر هم له منځه یوړ. لاتر اوسه شپه همغسې په خپلو تیارو کې ډوبه وه چې شیرشاه سوري د رهتاس ټول ساتونکې له منځّه یوړل او کلا یې په مکمله توگه په خپله ولکه کې واخسته.

د رهتاس د راجه هرکشن سره د جنگ د فارغیدو سمدستي وروسته شیرشاه سوري هملته ولاړو چې یو قاصد ، په داسې حال کې چې خپل آس یې په ډېره گړندۍ توگه را څغلاوه ، ښار ته را ننوت ، په دې وخت کې شیرشاه سوري دخپلو عسکرو تر منځ موجود و ، هغه قاصد په خپل اس سپور د شیرشاه سورې مخې ته راغې . شیرشاه سورې اودهغه ټولو لښکریانو هغه قاصد ډېر ښه پیژاند. څکه کله چې دشپې په تیاره کې هغه قاصد د شیرشاه سوري مخې ته را غې اودخپله اسه را کوز شو نو شیرشاه سورې هغه و پیژاند. په ډېره چټکۍ سره دهغه لورې ته ورنژدې شو او غوښتل یې دهغه څخه څه و پوښتي، خو هغه قاصد را نژدې شو اوپه ډېره خوشحالۍ سره یې وویل:

اقا ! ماتاته یو ډېر ښه خبر راوړې دې. دهغه په دې خبره ترې شیرشاه و پوښتل چې ته خو د خواص خان سره یو ځاې د بنگال په لور تللې وې، وایه دهغه څخه دې کوم خبر راوړې ؟دهغه په دې خبره قاصد وویل: اقا ! خواص خان یواځې په یوه شپه کې د گوډ کلا و نیوله او هلته د څو ورځو د تم کیدو وروسته اوس بیرته ستا لورې ته را روان دې.

اقا !تر نن سهاره پورې به هغه ستا دلښکر سره یو ځاې شي. شیرشاه سوري ددې خبرې په اوریدو سره ډېر زیات خوشحاله شو. تر څنگ یې دلښکرو اوسالارانو خولې هم دخوشحالۍ نه نه راټولیدې . ددې نه وروسته شیرشاه سوري خپل لښکر ته د رهتاس د کلا څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیرون د خیمو د درولو حکم وکړ . هغه د هرکشن ټوله شاهي کورنۍ بندیان کړې و او دهغوې په ځای یې د خپلې کورنۍ غړي هلته منتقل کړي و . د هرکشن د وزیر چورامن محل یې د خواص خان له پاره مختص کړې و.

د رهتاس د سوبې په اړه یو شمیر تاریخپوهان وایی چې شیرشاه سوري رهتاس ته د هغه د برهمن وزیر چورامن په لاسویو لیک ور استولې و چې دهمایون په لاسو د چنار کلا د دلاسه ورکولو وروسته اوس دهغه سره کوم خاص ځای نه شته . په دې خاطر څو کسو افغاني مستوراتو ته هلته په عارضي توګه ځای ورکړه ، ویل کیږي چې رهتاس ددې سره موافقه کړې وه . په همدې اساس افغاني میرمنې په ډولیو کې ناستې هلته ور ننوتې . راجه په دې خاطر چې د افغانانو ښځې د پردې لحاظ ساتي نو د ډولیو لټون یې لازم و نه ګاڼه او هغوې یې همداسې پرېښول.

خو شیرشاه سوري ددې کلا د سوبې له پاره دپخوا څخه دا پلان درلود چې څنګه چې دا په ډولیو کې سپاره سپاهیان کلا ته ور ننوځي نو سمدستي دې خپلې تورې را وباسي او دډولیو څخه دې بیرون را ودانګي . هغه د ښار په دروازه باندې حمله وکړه ، او هغه یې په خپل کنترول کې راوړه ، دروازه یې پرانسته ، اود هغې وروسته یې خپل ټول فوځ کلاته ور ننویست او په دې ترتیب یې راجه هرکشن ته ماتې ورکړې ، په هرصورت ، دا چې حقیقت څه دې بیله خبره ده . شیرشاه سوري هرکشن ته ډیره بده ماتې ورکړه او د رهتاس په کلا یې خپله ولکه ټینګه کړه ، اوس شیرشاه سوری ته دهمایون په مقابل کې یو ډیر ستر او مستحکم سنګر ترلاسه شوې و .

بل سهار شیرشاه سوري د راجه هرکشن د کورنۍ ټول بندي غړي خپل ځان ته را وغوښتل . دشیرشاه د حکم سره سم دهرکشن د کورنۍ ټول غړې د شهزادګۍ ګنګا په ګډون دهغه د خیمې تر مخه کتار و دریدل. شیرشاه سوري د راجه د کورنۍ ټولو نارینه و او ښځینه غړو ته په ډیر غور سره وکتل ، بیا یې وویل چې ستاسې څخه دې یواځې شهزادګۍ ګنګادلته په خیمه کې پاته شي او نور ټول ازاد یاست .دوې ټول کولې شي چې د پخوا په شان په رهتاس کې په پوره امن سره ژوند وکړي . د شیرشاه سوري ددې حکم سره سم ټول خلک په پوره خوشحالۍ سره د خیمې څخه ووتل خو شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړه هملته په خیمې کې ولاړې پاته شول.

د ټولو خلکو د تللو وروسته شیرشاه سوري د اوما په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې ګوره لوري ! ستا تر څنګ ولاړه نجلۍ په شکل او صورت کې د راجه هرکشن شهزادګۍ ګنګا معلومیږي ، نو ته څوک یې؟ دهغه په دې خبره اوما وویل چې: زه د ګنګا داسۍ یم ، او ستا سالار صاحب خان ما په ښه توګه پیژني . هغه ما ته خپله خور ویلي دي . دهغې دد ې خبرې وروسته شیرشاه سوري نیغ په نیغه ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل :

ګوره ګنګا لورې ! بې شکه چې ته زما تر مخه د یوې بندۍ په څیر را وړل شوې یې . خو ته ما ته دخپلې لور په څیر یې . خو ددې هر څه سره سره زه د یوې بندۍ په توګه تا خپل سالار خواص خان ته ور سپارم. ته به دهغې سره د یوې وینځې په توګه ژوند کوې ، دا به دهغه پورې اړونده وی چې هغه تا د وینځې په څیر ساتي او که ازادوي دی. دا ټول دهغې دخوښې او غوښتنې پورې اړه لري. دهغه په دې خبره ګنګا په احتجاجي توګه وویل:

زه نه پوهیږم چې تا ما څه ډول وګڼې ته ورسپارې ،هغه څوک دې ؟ او ته ولې ما هغه ته ورسپارې؟ او ولې ما هغه ته د وینځې او خدمتګارې په څیر ور سپارې ؟ اوس خو تا ماته خپله لور ویلي دي ایا د یوې لور په څیر ته ما د خپلې کورنۍ د ښځو سره یو ځای نه شې ساتلاې؟ ترڅو زه دخپل پلار د مړینې وروسته په ډاډمنه توګه خپل ژوند ته دوام ورکړم . دهغې په دې خبره شیرشاه سوری ورته وویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما د پخوا څخه په دې اړه پریکړه کړې وه چې زه به تا خواص خان ته د وینځې په څیر ورسپارم. اوس به ستا د قسمت په اړه همغه پریکړه کوي. په ځواب کې ورته شهزادګۍ وویل چې زه خواص خان پیژنم نه ، چې څوک دې ؟نو زه به بیا ولې دهغه سره د وینځې په څیر ژوند کوم . په ځواب کې ورته شیرشاه سوري څه ویل غوښتل چې په همدې وخت کې خواص خان هم دهغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیمې ته را ننوت. شهزادګۍ ګنګا یوځل خواص خان ته په ډېر غور سره وکتل او ما یې هم به کتلو سره خوشحاله شوه. هغه وخت چې خواص خان خیمې ته را ننوت نو شیرشاه سوري ورپورته شو او مخې ته ورغې او ښه راغلاست یې ورته ووایه، هغه ته یې غاړه ورکړه او د هغه تندې یې ښکل کړ. ورته یې وویل:

خواص خانه زویه! زه تاته د بنګال د ګوړ دښار د سوبې په اړه د زړه له کومې مبارکي وایم. خواص خان ورته وویل چې:

زما محسنه شیرشاه سوری صاحب! زه هم تاته د رهتاس د کلا د سوبې په اړه مبارکي وایم. ددې خبرو وروسته شیرشاه سوري خواص خان له لاسه و نیوه او خپل څنګ کې یې کیناوه او ورته یې وویل:

ګوره خواص خانه زویه! ما ستا د راتلو تر مخه د شهزداګۍ ګنګا او اوما سره ستا په اړه خبرې کولې. ما د هرکشن ټولې کورنۍ ته بښنه کړې او ازاد کړې مې دي، خو د شهزادګۍ ګنګا په اړه مې پریکړه کړې چې هغه به تاته د وینځې په څیر در سپارم. اوس دا ستا په لاسو کې ده، ستا خوښه چې له ځانه سره یې ساتې او که ازادوی یې. بیا شیرشاه سوري د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل:

شهزادګۍ! دا خواص خان دې چې زه دې ورته د وینځې په څیر ور سپارم. ددې پخوانې نوم صاحب خان دې خو ما صاحب خان ته یو نوې لقب ورکړې او خواص خان مې ترې جوړ کړې دې. اوس دې یو اځې زما د فوځ ستر سالار نه دې زما زوې هم دې. دا د رهتاس په جنګ کې شامل نه و، همدا اوس اوس د بنګال څخه را ستون شوې دې او د بنګال مرکزي ښار ګوړ یې سوبه کړې دې. ددې وروسته شیرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل:

خواص خانه زویه! ما ستا خیمه دخپلې خیمې تر څنګ درولې ده. شهزادګۍ ګنګا تاته د یوې وینځې په څیر در سپارم. ته اوس ستړې ستومانه یې، خپلې خیمې ته ولاړ شه او ارام وکړه، زه به بیا وروسته درسره تفصیلي خبرې وکړم. شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما هم له ځانه سره یوسه. ځکه چې ګنګا اوس ستا وینځه ده او څرنګه چې اوما د ګنګا وینځه ده نو هغه به هم هملته ورسره وي. اوس ولاړ شئ او ارام وکړئ

ددې خبرې سره سم خواص خان دخپله ځایه پورته شو او دخپلې خیمې په لور روان شو، ګنګا دخپلې خولې څخه یو لفظ هم و نه ویست او د خپلې اوما سره یو ځای په پټه خوله د خواص خان تر شا روانه شوه.

۲۳

د خواص خان خیمه د شیرشاه سوري د خیمې تر څنګ درول شوې وه، دهغې پراخوالې او جوړښت بلکل دشیرشاه سوري د خیمې په څیرو، ترڅنګ یې کوم ضروري شیان چې دشیرشاه سوري په خیمه کې ایښودل شوي و په دې خیمه کې هم موجود وو. کله چې خواص خان خپلې خیمې ته راننوت نو شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خیمې په دروازه کې تم شوې، خواص خان دخپلې خیمې تر نیمایې پورې رسیدلې و چې تر شا یې وکتل چې شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه هملته په دروازه کې ولاړې دي. خواص خان دوې دواړو ته په ډیره عجیبه توګه کتل او بیا یې ورته وویل چې ګوره ګنګا دا زما خیمه ده او ته ما ته شیرشاه د وینځې په څیر را کړې یې. اوس نو ته د خیمې په دروازې کې ولې ولاړه یې؟ را ننوځه، دا خیمه پر تا حق لري. شهزادګۍ ګنګا ورته هملته په درید و سره وویل:

ګوره خواص خانه! اوس چې وخت او حالاتو زه ستا په لمن کې د رغورځولې یم او شیرشاه سوري هم زه تا ته د وینځې په توګه در کړې یم نو ما ته ووایه چې زه به په دې خیمه کې په کومه توګه او څه ډول ژوند تیروم.

خواص خان تریوه وخته پورې د شهزاګۍ ګنګا ځواب ورنه کړ خو په ډیر غور سره یې ورته کتل، هغه وکتل چې ګنګا بې چاره اوس داسې ورانه ویجاړه او حیرانه ده لکه یوه مرغۍ چې د نیمې شپې په تیارو کې باران وهلې او لاره ورکه سرګردانه ناسته وي او نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهیږی چې کومې لوري ته والوزي. دهغې د هوسۍ په څیر سترګې اوس د زمکې د خړ بدن په څیر ګرزیدلې وې. د وجود غوړوالې یې له منځه تللې او په یوې ژیړې لوید ونکې پاڼې باندې بدل شوې و .
خواص خان دا هم وکتل چې شهزادګۍ ګنګا دیوې بې وزرو مرغۍ په څیر چې جاله او د جالې ډکې یې ټول له منځه تللي وی او په نرۍ لښته باندې ځانته ناسته او ویرکوي ،بدله شوې ده. دا سې بریښیده چې دهغې د ژوندانه دمستیو ټول هغه وختونه د ورانو ویجاړو او غمونو ، حسرتونو او دربدریو باندې بدل شوي دي. هغې به کله کله په ډیره عجیبه توګه د خواص خان لورې ته کتل ، داسې څرګندیده چې هغه په پټه ژبه خواص خان ته ډیر څه ویل غواړي. خو د مناسبو الفاظو نه پیدا کیدو دهغې ژبه د دې کار نه منه کوله.
خواص خان تر ډیره وخته پورې شهزادګۍ په همدې توګه ولاړه کتله ، نو شهزادګۍ ګنګا هم دخواص خان په لور وکتل اوبیا یې ورته وویل: زه پوهیږم چې ته اوس زما ډیر بد دښمن یې. خو زه په دې هم پوهیږم چې یو وخت تا له ما سره د زړه له کومې مینه او محبت کاوه خو اوس ته له ما سره دهغه څو برابره زیاته کرکه او نفرت کوې. خو بیا هم ما چې له تا څخه کومه پوښتنه کړې ده دهغې ځواب زما حق دې چې را یې کړې. دهغې په دې خبره خواص خان وویل :ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته د اوما سره یو ځای همدلته په خیمه کې کینه ، زه ځم اوبیرته د راستنیدو وروسته به تاته ددې خبرې ځواب ووایم ، او په دې به دې پوه کړم چې ته زما په خیمه کې زما د وینځې په څیر څه ډول ژوند باید تر سره کړې. ددې خبرې وروسته خواص خان دخپلې خیمې څخه ووت. دهغه د وتلو وروسته شهزاګۍ ګنګا په حرکت راغله او دخپلې اوما سره یو ځای دخیمې منځنۍ برخې ته ولاړه او همدلته په ګدۍ باندې کیناسته.
په خیمې کې د کیناستو نه وروسته شهزادګۍ ګنګا او اما دواړو تر ډیره پورې د خواص خان انتظار وکړ. شهزادګۍ به هره ګړۍ د دروازې په لور کتل ځکه هغه د خواص خان له لورې دخپلې پوښتنې د ځواب اویا دهغه د عکس العمل منتظره وه. خواص خان خیمې ته راغې ، دهغه په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خپلو ځایو څخه پورته شوې. خواص خان هغوې ته رانژدې شو او په ډیره نرمه ژبه یې ورته وویل:
ګورئ شهزادګۍ او اوما ! تاسو دواړه کینئ ، زما د راتلو په خاطر تاسو ته ددریدو اړتیا نه شته. اوما ، ما خو تاته د پخوا څخه خپله خور ویلې دې او اوس هم ته زماد خور په څیر یې ،پرتا هیڅ بندیز نه شته ، ته ازاده یې ، هر چیرې چې دې زړه غواړي تللې شې. او که چیرې ته د شهزادګۍ ګنګا سره یو ځای اوسیدل غواړې نو هم ستا خوښه ! دهغه په دې خبره اوما سمدستی ور ټوپ کړ او ورته یې وویلې:
خواص خانه وروره ! تر ټولو لمړۍ خو زه تاته ددې مبارکې درکوم چې ته د شیرشاه سوري دلښکر ستر سالار یې، دهغه زوې یې ، او تا ته یې د صاحب خان په ځای د خواص خان لقب درکړې دي ، اوستا د کړچار په مقابل کې یې ته ډیر ښه ستایلې یې. خو زه دخپل ژوند په اړه تا ته باید ووایم چې زه به د ژوند تر اخري ګړۍ پورې د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ واوسیږم. چیرې چې هغه اوسي نو همدلته به زما ځای هم وي.
دهغې په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته یې وویل :
ګوره اوما ! ما هم دستا په څیر د ځان ځارونکې او میړنۍ پیغلې څخه دهمدا سې ځواب هیله درلوده. ته کولې شې په پوره خوشحالۍ سره د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ و اوسیږې. ددې خبرو وروسته خواص خان تر لږه دمه خاموشه پاته شو اوبیا یې په ډیره نرمه ژبه شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل :
ګوره ګنګا ! زه پوهیږم چې ته شهزادګۍ وې اوته اوس هم زما په سترګو کې همغسې شهزادګۍ یې. په دې کې شک نه شته چې لږه شیبه مخکې شیرشاه سوري ته ما ته د یوې وینځې په څیر را حواله کړې یې. خو زه به تاته دا ډاګیزه کړم چې څرنګه چې زه پخپله یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت غلام و م نو په دې خاطر د وینځې او غلام د په احساسا تو نه پوهیږم. ګوره شهزادګۍ ګنګا ! لمړۍ خبره داده چې ما ته ازاده کړې یې. اوس ته زما وینځه نه یې ، ته د پخوا په څیر شهزادګۍ ګنګا ، او یوه ازاده پیغله یې. ته د خپلې خوښې مالکه یې ، چیرې چې غواړې ولاړه شې اویا و اوسیږې ، دا ټول هر څه په تا پورې اړه لري. په تا باندې به هیڅ ډول بندیز نه وي.

دخواص خان دې خبر و ښایسته او ښکلې شهزادګۍ دخوبونو د خوشحالیو د ډوب سمندر په څپو کې ور وغورځوله. دخواص خان خبرو دهغې د سرو شونډو هغه سوروالې یو ځل بیا د تازه او بو ډک کړ او دهغې په ښایست او حسن کې یې تلپاتې والې راوست.

تر ډیره پورې یې د ستورو په رڼا کې درا نغاړلې راز په څیر په خندانه توګه د خواص خان په لور کتل ، ځکه دخواص خان ددې نیک سلوک په خاطر دهغې دښکلې ځیرې حسن کې نوره هم ځلا راټوکیدلې وه ، او داسې بریښیدله لکه د ګلابو کالې یې چې په ځان کړې وي او یا یې د لمر وړانګې ترخپل ځان را چاپیره کړې وي.

تر لږه وخته پورې شهزادګۍ ګنګا دخوشحالیو په څپو کې ډوبه روانه وه لکه د هغې په لاسو کې چې د کیمیا کوم کتاب ورغلې وي. اویا دا چې دخپلې شوق د سجدې له پاره یې کومه استانه موندلې وي. لږ څه وړاندې دهغې حالت مړاوې اود یخ مړکړل شوي نغرې په څیر بې اوره او بې نوره وخو اوس د خواص خان خبرو هغه د سهار د سلام کونکو مرغانو او د وریښمو د نرمو تارونو په څیر ښایسته او نرم ګرځولې و.

تر ډیره پورې شهزداګۍ ګنګا په همدې خوشحالیو او خوبونه کې مسته او ډوبه وه اوبیا یې دهمدې خوشحالیو نه په ډک اواز خواص خان ته وویل : خواص خانه ! زما مهربانه ، زما مربي ، زما محسنه او زما پالونکیه، تا پخوا هم زما د عزت د ساتلو په خاطر پر ما احسان کړې دې ،او نن دې یو ځل بیا پر ما دویم ځل احسان وکړ او زه دې د وینځېتوب څخه خلاصه کړم او ازادې دې را کړه او بیرته دې همغسې شهزادګۍ و ګرځولم. په دې خاطر زه ستا ددې احساناتو د زړه له کومې مننه او شکریه کوم. تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ،نو خواص خان په خبرو پیل وکړ او ورته یې وویل :

ګوره شهزادګۍ ! بله خبره چې ما غوښتل تا ته یې وکړم هغه داده چې ته که غواړې چې ددې ځایه ولاړه شې نو درهتاس په ښار کې به ستا د اوسیدو له پاره ډیر ښه انتظام وکړل شي. په همغه ستا د پلار په محل کې به ستا د اوسیدو له پاره ډیر مناسب او اعلې ځاې درکول شي خو که چیرې د رهتاس د کلا نه بیرون تلل غواړې او هیله لرې چې په بل کوم ځاې کې و اوسیږې نو هلته به هم ستا دخوښې په ځاې کې ستا له پاره مناسب او اعلې انتظام وکړل شي. خو که چیرې ته دخطر احساس کوې او فکر کوې چې څرنګه چې ته پخوا شهزادګۍ وې او یو شمیر خلک به ستا عزت ته زیان ورسوي نو ته دلته زما په لښکر کې تر هغې چې ستا زړه غواړي اوسیدې شې ، ستا د ځان ، عزت او ابرو دخوندې ساتنې له پاره به هر ډول امکانات برابر کړل شي. زه چې همدا اوس د خیمې څخه ووتلم او ولاړم نو هغه په همدې خاطر و چې ستا د اوسیدو له پاره ټول امکانات برابر کړم او بیا له تا سره په دې موضوع باندې خبرې وکړم

کله چې خواص خان غلې شو نو شهزادګۍ یو ځل بیا په پوره خوښۍ سره په خبرو پیل وکړ او ورته یې وویل:

ګوره خواص خانه ! زه یو ځل بیا ستا ډیره مننه کوم او ستا نه هیله او غوښتنه کوم چې ایا داسې به شونې نه وي چې زه همدلته ستا د خیمو په ښار کې و اوسیږم او ته زما دلته د تم کیدو په وخت کې زما سره یو بل کومک هم وکړې ، دهغې په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ویې وپوښتل چې څه ډول کومک؟ شهزادګۍ ګنګا ورته وویل:

زما درونده خواص خانه ! زه یو ځل مخته هم دخپلې اوما سره ستا حضور ته راغلې وم او یوه غوښتنه مې درڅخه کړې وه او زه هغه غوښتنه یو ځل بیا تکراروم. ما تاته ویلي و چې یو چا زما د خپلولو درې واړه مقابلې ګټلې دي اوس همغه زما د ځان ، زما دجسم او زما دمینې خاوند دې او زه غواړم خپل هر څه همغې ته ور حواله کړم ، هغه زه همداسې پریښې یم. خو ما په هر صورت دهغه د لاسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوړلو عزم کړې دې. هغه زما د خپلولو په مقابلو کې پټ مخ برخه اخستې وه نو ځکه يې زه نه پيژنم چې هغه څوک دې ، د کومه ځايه راغلې و او اوس چيرې دې. خود کوچيانو د قبيلي سردارد فدايي خان چې ته يې هم ډير ښه پيژنې ، هغه اجنبي نقاب اغوستونکې ډير ښه پيژني. زه له تا دا هيله لرم چې په او سنې وخت کې ته ماته په خپل لښکر کې يو خيمه را کړې ، زه به په همغې کې د خپلې اوما سره او سيږم. تر څنګ يې پر ما دا احسان هم وکړه چې زما له پاره د فدايي خان لټه وکړه او څنګه يې چې درک درته معلوم شي نو را وبې ښايه ترڅو دهغه څخه دا وپوښتم چې زما دخپلولو په مقابلو کې هغه نقاب اغوستونکې برخه اخستونکې ځوان څوک و ؟ که ماته معلومه شي نو زه به په همغه وخت ستا دلښکر د خيمې څخه ووزم اودهغه ځوان په لورې به ورشم . دهغې وروسته به ستا له پاره د زحمت ، ستونزو اومشکلاتو سبب نه ګرزم. ځواب کې ورته خواص خان وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا: ترهغو چې دلته ستا د اوسيدو پورې اړونده ده ، نو تر هغو چې ته غواړې زما د لښکرو په خيمه کې اوسيدلې شې ، خو تر هغې چې دفداى خان د لټون پورې اړه لري نو زه له تاسره ژمنه کوم چې زه به په هر صورت هغه راپيدا کړم او تاته به يې په اړه معلومات درکړم. بيا ته دهغه څخه دخپل ځان د ګټونکې په اړه معلومات تر لاسه کولې شې، اوس ته او اوما دواړه له ماسره يو ځاې راځئ تر څو ستاسې د اوسيدو ځاې ځيرې درته په ګوته کړم. د خواص خان ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه په ډيره خوشحالۍ سره د خواص خان ترشا روانې شوې.

خپلې خيمې سره نژدې خواص خان هغوې د يوې خيمې مخې ته ودرولې ، بيا دخيمې د دروازې ترڅنګ خواص خان ودريد او دخيمې ددننۍ برخې په لور يې اشاره وکړه او ويې ويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا او اوما ! دا خيمه ستاسو د دواړو له پاره درول شوې ده ، په دې کې به تاسو دواړه اوسيږئ ، په دې خيمه کې ستاسې د اړتياو هر څه اينبول شوې دي او لکه څنګه چې د شيرشاه سوري اوزما دخيمې تر مخه پيره ولاړه وي نو په همدې توګه به ستاسې دخيمې تر مخه هم پيره ولاړه وي . اوهيڅوک به هم ستاسو اوستاسو د ساتونکو د اجازې پرته ستاسو خيمې ته نه ننوځي . دا ساتونکې به ستاسو د ځانو او مالو پوره پوره خوندي ساتنه کوي خو شهزادګۍ ! په دې خيمه کې د اوسيدو په وخت کې به دوه خبرې يادې ساتې . لمړى دا چې هيڅکله به هم زما خيمې ته د راتللو هڅه نه کوئ ، ځکه اوس ما ته ازاده کړې يې اوزما اوستا تر منځ هيڅ ډول اړيکې نه شته . ته اوس دخپلې خوښې خاونده يې ، چيرې دې چې زړه غواړې تللې شې . زه تا خپلې خيمې ته د راتللو څخه په دې خاطر منه کوم چې خلکوته زمونږد اړيکو په اړه بدګماني را پيدا نه شي.ځکه زه نه غواړم په داسې بدګمانيو کې ځان را لتاړ کړم.

شهزادګۍ ګنګا ! زما دويمه خبره داده چې مونږ د رهتاس کلا نيولې ده نو که چيرې دلته د اوسيدو په وخت کې ته د بدلې اخستلو هڅه وکړې ، پرما يا شيرشاه سوري باندې بريد وکړې نو ياد ساته چې داسې کار کول به ستا حماقت او بې عقلي وي. که چيرې دې کله هم دداسې کولو هڅه وکړه نو خپل ځان به له لاسه ورکړې. بس همدا دوه خبرې وې چې ما غوښتل تاته يې وکړم ، اوس که ته پخپله د عقل او فکر خاونده يې نو خپله ښيګڼه به په خپله احساس کړې.

تر دې ځايه دخبرو وروسته ، خواص خان دلږ څه تم کيدو وروسته بيا وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته اوس د خپلې اوما سره يو ځاې دې خيمې ته ور ننوځه ،او په همدې خيمې کې و اوسيږئ ، ددې خبرې سره يو ځاې خواص د خپل جيب څخه د نغدو پيسو يوه کڅوړه را وويسته او د شهزادګۍ په لاس کې يې کيښوده او ورته يې وويل: ګنګا ! اوس به ستا لاسو کې څه نه وي ، او له تاسره به همدا کالي چې په غاړه کې دې دې نور کالي هم نه وي.دا نغدې پيسې درواخله ، په دې کڅوړه کې ما دومره پيسې اچولې دى چې ته د خپلې اوما سره يوځاې پرې خپل ژوند ښه جوړولې شې . د نغدو پيسو کڅوړې د اخستلو سره سم شهزادګۍ ګنګا لږ څه و ريږديده او په ډيره عجيبه توګه يې خواص خان ته وکتل ، ځکه خواص خان هغې ته د نغدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسو دا کخوړه په زوره په لاسو کې اېښې وه ، ددې وروسته خواص را وګرزید او دخپلې خیمې په لور روان شو . بې چاره او غمژنې شهزادګۍ هم د نغدي پیسو هغه کخوړه له ځانه سره واخستله او د خپلې اوما سره یو ځای ټیټ سر خپلې خیمې ته ورننوتله .

۲۴

شیرشاه سوري دا فکر کاوه چې همایون خان به د چنار د کلا د نیولو څخه وروسته د هغه نورې سترې سترې کلاګانې لکه بهارکنډ ، شیرګړه او یا سهسرام باندې هم دیرغل کولو هڅې کوي ، هغه دهمدې ویرې په اساس د رهتاس دکلا د نیولو څخه وروسته د خپل لښکر یوه برخه هملته په رهتاس کې پرېښوده او پاته لښکر یې د وندهیاچل غرنیزې سیمې کې پرتې د بهارکنډ د کلا په لور راولیږه. خود شیرشاه سوري د هیلو او امیدونو پرخلاف همایون د چنار کلا د سوبې څخه وروسته یو څو ورځې هلته تم شو او بیرته د بنارس په لور راستون شو .

بنارس ته د رارسیدو سره سم همایون هملته د خپل لښکر سره قیام وکړ او دهغې سیمې په شاوخوا کې یې خپلې خیمې و درولې ، او د پخواني بادشاه «اشوک » په یادګاریې غونډۍ یې یو چوتره جوړه کړه . تر دې وخته پورې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای هملته د بهارکنډ دکلا تر څنګ موجودو. هغه هلته په دې خاطر تم شوې و ترڅو ووینې چې دهغه په اړه د همایون اراده څه ډول ده .

بنارس ته په ور رسیدو سره همایون ته خبر ورسید چې د شیرشاه سوري ډیر ستر سالار خواص خان بنګال سوبه کړې دې . او اوس په بنګال باندې دشیرشاه سوري بیرغ رپیږي. حکمراني یې هم د شیرشاه سوري د زوې جلال خان په لاسو کې ده . ددې خبرې د اوریدو سره سم همایون ډیر په غضب شو او په دوو پښو و درید چې اوس به نو د شیرشاه سوري په بهارکنډ ، شیرګړه او رهتاس کلاګانو باندې هم یرغل وروړی او ترې نیسي به یې. اوددې کلاګانو د نیولو وروسته به د بنګال په لور ځي او هغه به هم ترې په خپله ولکه کې اخلي .

د بنارس څخه د وندهیاچل دغرنیزو سیمو اوهلته د بهارکنډ د کلا د سوبې په لور د حرکت کولو تر مخه همایون دخپلو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او ددې مشورې وروسته یې خپل یو باوري کس فضل خان د شیرشاه سوري په لورې د قاصد په توګه را و استاوه ، ترڅو دجنګ نوبت را و نه رسیږي او دوې په خپلو منځو کې په سولې سره پریکړه وکړي.

فضل خان د بهارکنډ د کلا سره نژدې د شیرشاه سوری دربار ته حاضر شو او دهمایون دا پیغام یې ورته و رکړ چې هغه شاهي خزانه او نور شاهي لوازمات چې شیرشاه سوری هلته په بنګال کې په خپلې ولکې کې اخستي دې هغه دې پرته له ځنډه د همایون په لور ور ولیږي ، ددې په بدل کې به همایون نه شیرشاه سوري ته دهغه د خوښې کومې کلا ، چنار او یا بلې کلا ، د پریښولو ژمنه کوي.

فضل خان شیرشاه سوري ته دا وړاندیز وکړ خو شیرشاه سوری ورته په ځواب کې وویل چې هغه نه غواړی بنګال د خپلې ولکې څخه و کاږي. ځکه چې هغه د بنګال د نیولو له پاره پنځه شپږ کاله هڅې کړې دي او د هغه زیات شمیر عسکر ددې سیمې په نیولو کې له منځه تللي دي، نو اوس به هغه ولې بنګال پریږدي.

شیرشاه سوري د همایون سفیرته وویل چې :

که چیرې پادشاه د بنګال د نیولو اراده پریږدي نوزه به ورته په بدل کې د بهار کلا ور وسپارم ، او همایون چې په دې اړه هر چاته حکم وکړی نو د بهار کلا به همغه ته ورحواله کړم . ددې ترڅنګ به د بهار او بنګال پولې هم همغه وي چې ددې نه مخته د سلطان سنکندر د حکومت په دوران کې وې .

شیرشاه سوري وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې نه علاوه به زه ټول شاهي نښې لکه چتر ، تخت او ...نور ټول شیان د همایون دربار ته ور ولیږم او همدا راز د بنګال څخه هر کال لس لکه روپۍ ورکوم. خو دا ټول په دې شرط چې همایون بیرته اګرې ته ستون شي، له ما سره جنګ و نه کړي او تر څنګ یې په بنګال باندې د حملې د نه کولو ژمنه وکړي.

فضل خان د شیرشاه سوري پیغام دهمایون مخې ته راوړ او هغه ته یې په دربار کې واوراوه. همایون ددې پیغام په اورېدو سره تر یوه حده پورې خوښي ښکاره کړه اوفضل خان یې بیرته د شیرشاه سوری لورې ته و استاوه ، ترڅنګ یې شیرشاه سورې ته دخپله اړخه یو آس او خاص خلعت هم ورولیږه. دغه سفیر ته یې دا لارښوونه هم وکړه چې دهغه ټول شرایط مونږ منلي دي نو په دې اساس دې شیرشاه ژر تر ژره په دې عمل وکړي. فضل خان د همایون بابر دا پیغام واخست او یو ځل بیا د وندهیا چل غرنیزې سیمې کې پرتې د بهارکنډ کلا ته ورروان شو.

د سفیر د تللو نه څو ورځې وروسته د بنګال حاکم سلطان محمود د خپل لښکر سره یو ځای په بنارس کې د همایون دربار ته ورغې. هغه ډیر سخت زخمی و او د وجود په ځای ځای یې پټۍ تړلې وې. د همایون په دربار کې د حاضریدو سره سم هغه دا عرض وکړ چې د شیرشاه سوري اعلې سالار خواص خان د هغه څخه د بنګال د ګوډ ښار ولکه کړې دې خو پاته سیمه لا تر اوسه پورې هم د هغه په ولکه کې ده. هغه همایون ته دا هم وویل چې د شیرشاه سوري په هیڅ ژمنه باندې باور و نه کړي بلکه فوځ ته پر هغې دحملې کولو له پاره د کوچ حکم وکړئ ، او پخوا له دې چې شیرشاه سوري په ټول بنګال باندې ولکه وکړي دهغه دغه لږ پاته فوځ باید بیرته د بنګاله را وویستل شي ، او که نه شیرشاه به دهمایون پر خلاف دا سې بغاوت وکړي چې بیا به یې ماتول دهمایون له پاره شوني نه وي.

دبنګال حاکم سلطان محمود همایون ته دا ډاډ هم ورکړ چې که چیرې همایون د شیرشاه سوري پر خلاف باندې په بنګال یرغل وکړي نو پخپله سلطان محمود به هم د خپل ټول لښکر سره یو ځای دهمایون تر څنګ وي او په دې توګه به دواړه یو ځای شیرشاه سوری د بنګاله تیښتې ته مجبور کړو. دبنګال د حاکم سلطان محمود ددې حال په کتلو او سلاګانو سره همایون سمدستي ، د نه څه کتلې نه لیدلې په څیر ، دوه حکمه صادر کړل.

لمړی دا چې خپل لښکر ته یې د بنګال په لور د کوچ کولو حکم وکړ او دویم دا چې هغه خپل سالار خانخانان یوسف خیل او څه نورو برلاسي سردارانو ته حکم وکړ چې هغوې دې د یوه لښکر سره یو ځای د بهارکنډ په لور وخوزیږي، هلته دې په شیرشاه سوري باندې حمله وکړي او هغه د ماتې وروسته یا ووژني او یا دې بندي له ځانه سره راوړي.

دهمایون ددې ارادو په اړه شیرشاه سوري ته هم خبر ورکړل شوې و نو په دې خاطر یې دهمایون په ژمنو باندې باور له منځه ولاړ. هغه د همایون سفیر ته دخداې پامانۍ سوغاتونه او تحفې ورکړې او رخصت یې کړ او د راتلونکو خرابو حالاتو د رامنځته کیدو په اړه یې په ډیره اندیښنه کې انتظارپیل کړ.

همایون د بنګال دحاکم سلطان محمود د وینا په اساس په بنګال باندې په دا سې وخت کې د یرغل اراده وکړه چې دخپل باوري سفیر له لارې یې دشیرخان سره د پیل شوې خط وکتابت پایلې هم ځانته معلومې نه کړې. نو په دې اساس د بنګال په لور د فوځونو د کوچ کولو دحکم په وخت کې هغه ته دا ډاګیزه شوې نه وه چې شیرشاه سوري به دهغه شرایط منلې وي او که نه. خو همایون یو ځل مخالفانه قدم پورته کړې و نو که بیا یې دشیرشاه سوری د معقولیت د حدودو څخه د اوښتو شرایطو تصدیق هم کړې و نو بیا هم په کې د سولې ځای نه پاته کیده.

دهمایون دا رادو په بدلون کې د شیرشاه سوري له اړخه انکار او نه منل مطرح نه و ، بلکه د سولې دپلان د شنډیدو په اړه ټول مسؤلیت د همایون خان په غاړه پریوځي. دهمایون په دربار کې لا تر اوسه پورې هم دا وړاندیز تر غور لاندې و چې شیرشاه سوری ته کوم کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځایونه ورکړل شي، خو بیا هم د سلطان محمود په سلا هغه خپل فوځ ته د کوچ کولو حکم وکړ ، په دې اساس اوس هغه د شیرشاه سوري له اړخه پر هر وړاندیز باندې د غور د نه کولو هوډ کړې و.

ډاګیزه ده چې همایون په خپل شیرشاه سوری د جنګ له پاره را وګماره. او په خپله یې د خپلې بې عقلۍ په اساس د باعزته سولې ټولې شونتیاوې له منځه یوړې. دا په داسې حال کې چې هغه په تیرو وختو کې د شیر شاه سوری همت او وړتیاوې په ښه توګه کتلې وې، او هغه وخت چې هغه د شیرشاه سوري څخه د چنار کلا سوبه کړه نو شیرشاه سوري ددې کلا نه ډیره ستر او مستحکمه ، درهتاس کلا سوبه کړه ،ددې نه علاوه همایون په هیڅ توګه شیرشاه سوري نه شو مجبورلاې چې هغه دې پراخه میدان ته د جنګ له پاره راودانګي او د همایون په مقابل کې دې خپل زورازمیښت کړي. او نه د شیرشاه سوری سره داسې کوم فوځي مرکزیت موجود و چې د هغې ځاې د نیولو وروسته د هغه فوځي ځواک له منځه ولاړ شي ، د هغه د نقل وحرکت څخه داسې ډاګیزه کیده چې هغه په ډیره سختو لارو او غرنیزو سیمو کې شاتلو ته تیار دې چې د هند تر نیمایي برخې پورې خپرې شوې دې، د هغه د لاسه د چنار د کلا د وتلو سره سره بیا هم شیرشاه سوري ته په همایون باندې د څو اړخونو څخه برلاسې ور په برخه و.

په اصل کې هرد علم اوپوهې خاوند ته د شیرشاه سوری په معتدل مزاجۍ او د مطیعې رویې باندې افرین ورکول په کار دي ، د هغه د خط و کتابت څخه دا ډاګیزه کیده چې هغه د همایون ټول شرایط منلي دي،خو یوازې د بنګال د ولکې د پرېښودلو څخه یې انکار کړې و ، هغه په دې خبره هم راضي شوې وچې د بنګال د سلطان شاهي نشان ، چتر او تخت د څو نورو مهمو شیانو سره یو ځاې همایون ته تسلیم کړي، هغه د بهار سیمه هم چې د رهتاس نوې سوبه شوې کلا هم په کې شامله وه ،همایون ته د ورتسلیمولو له پاره تیار و ، او دا ټول هغه څه و چې همایون په خپلو سوله لیک کې یاد کړي و. ددې نه اخوا د بنګال په اړه هم د هغه شرایط معقول و، هغه د همایون د باج ورکونکي په څیر ، هغه ته د لس لکو روپیو ورکړې ته هم تیار و ، لنډه دا چې هغه د همایون د سلطنت څخه ډیر لرې په یوه کونج کې اوسیدو ته تیارشوې وا وهلته هم د خپلواکه په څیر نه بلکه د همایون د لاس لاندې او د هغه د باج ورکونکي په څیر. ان تر دې چې هغه د همایون سره هیڅ ډول جنګ ته تیار نه و .

همایون د بنګال په لور خپل فوځونه و خوځول ،نو د شیرشاه اوهمایون ترمنځ جنګ یو بل شکل و نیوه ، تر هغو چې د همایون اراده د شیرشاه د ځواک تر ځپلو پورې وه نو په دې اراده کې هغه په حقه ښکاریده. ځکه چې د مغلو سلطنت د خوندي ساتلو له پاره دا ډول قدم اړین ګڼل کیده خو د همایون دا مقصد هغه وخت پوره کیداې شو چې شیرشاه سوری د هغه اطاعت کړې وې ، او د زمکې لویشت لویشت ، چې همایون د خپل سلطنت برخه ګڼله هغه ته د بیرته ورکولو له پاره تیار وې.

نو که چیرې شیرشاه سوری په بنګال کې یو ازاد اوخپلواکه حکومت جوړ کړې هم واې نو بیا به هم همایون ته د هغه پر خلاف د فوځ د وراستولو او د بنګال څخه د هغه د ویستل به یوه بانه او عذر واې ، خو د همایون د ټولو شرایطو د منلو سره سره د هغه پرخلاف د فوځ ورلیږل ددې خبرې دلیل دې چې همایون غوښتل په هر قیمت چې شونې وی هغه وځپوی او له منځه یې یوسي.

یا په بل ډول داسې هم ویل کیدې شي چې هغه جنګ چې شیر شاه سوری د همایون په مقابل کې و کړ په هغې کې نه د هغې مقصد د ازاد حکومت جوړول و او نه خپل سلطنت ته پراختیا ورکول ،بلکه هغه په پوره توګه د خپلې سلامتیا او خوندی ساتلو په خاطر باندې و جنګید اودا ټول د همایون د رویې په اساس وشول ، هغه بې صبري چې همایون د خپل سفیر د خبرو اترو د پایلو د معلومولو تر مخه و ښوله نو د هغې څخه ډاګیزه کیږي چې هغې خپل شرایط منل نه غوښتل بلکه هغه نه غوښتل چې د چنار یا جون پور کومه سیمه شیرشاه سوری ته پریږدي. که چیرې همایون په بنګال باندې یرغل نه واې کړې نو شیرشاه سوري به د هغه مطیع اوفرمانبرداره واې او ددې نه اخوا دا چې شیر شاه سوری نه غوښتل چې د خپل ژوند تر اخره پورې د دهلي پادشاه و اوسي. هغه یوازې او یوازې غوښتل د بنګال

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیم واکې حکمران و اوسي او په همدې باندې قناعت وکړي ، خو کله چې هغه یو ځل د همایون پر خلاف د جنګ میدان ته را کیوتو ته مجبور کړل شو نو دهغه وړتیا په خپله مخته راغلې ، او کله چې هغه په دې و پوهیده چې دهغې وړتیا د همایون بابر څخه زیاته ده نو بیا هغه دخپلې دې وړتیا څخه پوره پوره ګټه پورته کولو پریکړه وکړه.

۲۵

دبندهیاچل د غرنیزې سیمې د بهارکنډ په کلا کې چې کله شیرشاه سوري ته خبر ورسید چې همایون د بنګال د نیولو له پاره یو ستر لښکر اخوا ور استولې دې نو هغه سمدستي دخپلو سالارانو غونډه را وبلله ، هغه په دې غونډه کې پریکړه وکړه چې پخپله به دخواص خان سره یو ځاې د سپرو د څو ډلګیو سره د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، خو نور لښکر دې همدلته د بندهیاچل په غرنیزو سیمو کې د یو څو ورځو له پاره تم شي ، په دې وخت کې دې دوي د همایون د لښکرو د حرکاتو څارنه کوي ، خو کله چې دا خبره پخه شي چې دهمایون ټول لښکر د بنګال په لور خوزیدلې دې نو د لښکر پاته برخه دې هم د بندهیاچل څخه ووځي او د رهتاس په کلا کې ځانونه محصور کړي ، ځکه که چیرې د بنګال نه وروسته همایون د رهتاس دکلا په لور را وخوزیږي نو دوي دې ټول ددې کلا څخه دفاع وکړي.

شیرشاه سوري د خپل ځان نه وروسته هیبت خان د لښکرو سالار و ټاکه اوهغه ته یې د شهزادګۍ ګنګا اودهغې د اوما د خاصې پاملرنې په اړه تاکیدوکړ . شیرشاه سوري هیبت خان نیازی ته دا حکم کړې و چې کله چې هغه دخپل فوځ سره درهتاس کلا ته ور داخلیږي نو د شهزادګۍ ګنګا څخه دې وپوښتي چې ایا هغه غواړي د شاهي محل په هغې برخه کې و اوسیږي چې یو وخت په کې د خپل پلار سره یو ځاې اوسیدله او یا بل کوم ځاې کې اوسیدل غوره ګڼي.

هیبت خان نیازي ته ددې ټولو لارښوونو وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د پنځه سوه سپرو سره یوځاې د وندهیاچل د غرنیزو سیمو څخه دشپې په تیاره کې ووت.

همایون ته هم دشیرشاه سوری په اړه دا خبر راغلې و چې هغه د پنځه سوه سپرو او خپل سالار خواص خان سره یو ځاې د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور روان شوي دي نو په دې خاطر هغه دخپل لښکر یوه برخه دشیرشاه سوري د تعقیبولو په خاطر ور ولیږله ، خو شیرشاه سوري د خپل عقل اوپوهې په اساس د همایون له اړخه ددوې پسې د ورلیږل شوي فوځ شاته ولاړ اوبیا د هغه ځایه د سهسرام غرنیو لړیو کې ور ننوت. دهمایون له اړخه د تعقیبونکې فوځیانو دا فکر وکړ چې شیرشاه سوري دهغوې نه مخته په منډو دې نوهغوې هم خپل حرکت ګړندې کړ او د سون ددریاب دغاړې یوه کلې منیز ته ورسیدل. هغوې همدلته پړاو وکړ او دشیرشاه سوري د لښکر د رارسیدو په انتظار کې کیناستل.

څو ورځې وروسته همایون پخپله هم دخپل پاته لښکر سره یو ځاې د منیز سیمې ته ورغې. دلته د بنګال حاکم سلطان محمود یو ځل بیا د همایون په دربار کې حاضر شو ، همایون یو ځل بیا ددغه بدنصیبه سلطان سره په ډیره ښه توګه او خوشحالۍ سره دهغه د بنګال د تخت د بیرته اخستلو وعده وکړه.

دهمایون لښکر د منیز ددې سیمې د شرقې برخو سره پوره نابلده و. ددې نه علاوه هغوې ته د شیرشاه سوري دځاې ځیګې او درک په اړه هم معلومات نه و نو په دې خاطر د مخته تللو په وخت کې یې د ډیرې هوښیارتیا څخه کار واخست. همایون خپل څو کسه باوري سرداران چې په دې ډله کې معیدبیګ او جهانګیر بیګ هم شامل و د خپل لښکر د یوې ډلې سره د لمړنۍ عسکری ډلې په څیر ور ولیږل او هغوې ته یې دا تأکید وکړ چې هغوې دې د پاته لښکر څخه لس اته میله لرې اوسي او دشیرشاه سوری د لښکر څارنه دې کوي . ددې ترڅنګ همایون خپل وروړ مرزا بندال ته حکم وکړ چې هغه دې دخپل لښکر سره یو ځاې د منیز د سیمې څخه دګنګا ددریاب څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیر اوددې دریاب په بله غاړه دې د پټنې په لور ولاړ شي . دلښکر ددې ویش څخه د همایون اراده دا وه چې ددوې له اړخه په بنګال باندې د حملې په پایلو کې به د ګوډ څخه د شیرشاه سورې دلښکر وګړې حتما تیښته کوي ،نوپه دې خاطر باید د هغوې د تیښتې ټولې لارې بندې کړل شي او ترڅنګ یې د شیرشاه سوری په دې پاته لښکر هم حمله وکړل شي او له منځه دې یوړل شي ترڅو په راتلونکې کې شیرشاه سوري ددې جوګه نه وي چې د همایون په مقابل کې د جنګ له پاره ځان و ځنډي .

دشیرشاه سوری مخبرانو به د همایون دلښکر د هر قدم خبر شیرشاه سوري ته ور رساوه ، په دې خاطر شیرشاه سوري یوځل بیا د سهسرام دغرنیو سیمو څخه راووت اودهمایون د لښکر تر شا روان شو . شیرشاه سوري غوښتل چې دهمایون دلښکر څخه دمخه بنګال ته ځان ورسوي او په دې توګه هلته خپل میشت فوځ د مشکلاتو په وخت کې یاري کړي .

دبنګال د ښار ګوډ په لور د تللو له پاره هغه داسې یوه لاره ونیوله چې د مغلو دلښکر تر څنګ تیریده خو مغل ددې لارې څخه خبر نه و . په دې لارې د تللو په اساس شیرشاه سوری یوځل بیا دهمایون دلښکر د لمړنیو ډلګیو څخه مخته ووت . اوبیا خبره دې ځای ته راغله چې دهمایون دغه لمړنیو ډلګیو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري همدلته چیرې نژدې دې اوددوې تر مخه روان دې . کله چې همایون دخپل لښکر سره یو ځاې پټنې ته ورسید نو هغه دخپلو لمړنیو ډلګیو څخه نژدې اته میله لرې و او لا تراوسه خپل ټاکل شوي ځاې ته نه و رسیدلې چې د هغه یو خبررسونکې یوه کلي ته راغې ، هلته یې وکتل چې یو څو اسونه په ونو پورې تړلي دي ، کله یې چې ددې آسونو په اړه د کلي دخلکو څخه وپوښتل نو هغوې ورته وویل چې په دې باغ کې شیرشاه سوری او دهغه سالار خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و .

کله چې د همایون د لښکرو دغو لمړنیو ډلو دشیرشاه سوری په اړه دا خبر واورید نوهغوې حیران دریان شول او په دې اړه ورسره اندیښنې را پیدا شوې خو هغوې ددې پوښتنه هم ونه کړه چې اوس به دشیرشاه سوری اودهغه د سالار خواص خان سره څومره لښکر شتون ولري. هغوې وویریدل اودویرې په خاطر بیرته راستانه شول اوپه دې اړه یې خپل سالار معید بیګ ته اطلاع ورکړه .

معید بیګ فکر وکړ چې شیرشاه سوری د جنګ کولو په خاطر دلته پړاو کړې دې نو په دې خاطر یې خپل یو کس دهمایون په لور ور ولیږه تر څو دهغه څخه هدایت واخلی خو پخپله چې په کوم ځاې کې وه هملته تم شو . هغه د شیرشاه د درک د معلومولو له پاره خپل جاسوسان ور ولیږل خو تر دې وخته پورې شیرشاه سوری هغه ځاې پرې ایښې و او دمونګیر په لور روان شوې و .

شیرشاه سوری د خپل پلان په مطابق د همایون د لښکر د لمړنیو ډلګیو تر مخه د بنګال د ګوډ ښار ته ور ورسید. هلته د ور رسیدو سره سم هغه خپل زوې جلال خان دخپلو کوچنیو سالارنو حاجي خان پټني او نورو سردارانو سره یو ځاې دخپل ټول هغه لښکر سره یو ځاې چې هلته په بنګال کې مقیم و د تیلیاګړهي د درې د خوندي ساتنې په لور ور ولیږه . هغه خپل زوې جلال خان او ورسره نورو سردارانو ته حکم وکړ چې درې ته ورغلې ټولې لارې دې بندې کړي اوخپل توپونه په دومره پورته ځایو باندې نصب کړئ چې دهمایون په لښکر کې ویره او ترهه را پیدا کړي ، ددې ترڅنګ هغه ددې خبرې تأکید هم وکړ چې په هیڅ قمیت نه د درې نه شاته ولاړشئ او نه همایون ته د جنګ کولو فرصت ورکړئ.

همایون هم په ډیره ګړندی توګه د خپل لښکر سره یو ځاې سفر کاوه ، او دګنګا جنوبي برخې ته دتیلیاګړهي څخه دیرش میله لرې ورسید. بیا هغه دجهانګیر قلي بیګ په مشرۍ یولښکر و لیږه اوهغوې ته یې لارښوونه وکړه چې د تیلیاګړهي په درې باندې ولکه وکړي ترڅو دهمایون فوځ ددې درې څخه خوندي تیر شي او د بنګال د مرکزي ښار ګوډ لورې ته ځان ورسوي.

خو کله چې دمغلو لښکر وکتل چې ددوې نه مخته په دې ځاې دشیرشاه سوری زوې جلال الدین د خپل لښکر په مټو ولکه کړې ده ، او په ټولو لوړو او پورته ځایو باندې یې توپونه نصب کړي دي ، نو دهمایون دې لښکر په ډیره ناخوالی سر دشیرشاه په دې لښکر یرغل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروست خو په دې جنګ کې د شیرشاه سوری زوې جلال خان د همایون دې لښکرو ته ډیره بده ماتې ورکړه او په دې ترتیب د همایون دا لښکر د تیلیاګړهي څخه بیرته په تیښته و تښتید.

د همایون دې ماتې خوړلي لښکر د دري څخه لږ څه شاته په تیښتې سره هملته خپلې خیمې و درولې او هملته یې پړاو وکړ ، د بله اړخه جلال خان هم اراده وکړه تر څو د همایون په دې لښکر باندې یرغل وکړي، خو نورو سالارانو هغه په دې خاطر ددې کار نه منعه کاوه چې هغه د شیرشاه سوري له اړخه ددې درې د خوندي ساتنې له پاره ټاکل شوې دې نه د جنګ او یرغل له پاره. خو جلال خان د هغوې خبره و نه منله ، هغه زرکسه سواره ددرې د ساتنې له پاره پریښوول او نور پاته لښکر یې له ځانه سره واخست او د همایون په دغه لښکر باندې یې یرغل وروووست. ددرې نه بیرون دداړو لښکرو تر منځ سخت جنګ ونښت خو په دې جنګ کې جلال خان د همایون لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړه. کله چې همایون ته دخپل لښکر د ماتې په اړه معلومات ورسید ، نو هغه ددې لښکر د ملاتړ له پاره څه نور تازه عسکر راولیږل چې بله ورځ سهار وختې هغه ځاې ته را ورسیدل چې جلال خان په کې جنګ پیل کړې و .دغه نوې راغلي لښکر د خپل لښکر اسونه وتړل ، خپل زرې کالې یې راپرانستل ، داسونو څخه یې زینونه هم را ښکته کړل ځکه هغوې د سفر په خاطر پوره ستومانه شوي و ، نو په پوره بې خبرۍ سره په خواړه خوب ویده شول. خو ددې برعکس جلال خان ماسپښین یو ځل بیا ددرې څخه راووت او د همایون په دغه نوې راغلي لښکر باندې یې یرغل راوست ، د همایون څو کسه عسکرو چې دخپلو اسونو سره نژدې و خپل ځانونه د جنګ له پاره تیار کړل خو ډیرو یې ددې ناڅاپې جنګ دویرې په تیښته لاس پورې کړ ، جلال خان په دې جنګ کې هم د همایون لښکر ته ډیره سخته ماتې ورکړه اوددې لښکر ټولې خیمې ، آسونه ، جنګي وسایل ،خوراکي مواد ، فیلان او هر څه چې ترې پاته شوې وو هغه یې له ځانه سره راوړل. په دې جنګ کې جلال خان د یو څو تښتیدلو عسکرو نه پرته پاته نور ټول د تیغه تیر کړل.

که څه هم جلال خان ته د همایون په لښکر باندې سوبه د خپل پلار شیرشاه سوري د حکم دخلاف ورزۍ په خاطر تر لاسه شوې وه ،خو په اخلاقي توګه یې ډیر زیات اغیز شیندلې و . دشیرشاه سوري دلښکرو دغه لمړني بریالیتوب دهغوې همت او میړانې کې نور هم زیادښت راوست. اوس نو دهغوې په سترګو کې نه یواځې دا چې د همایون د فوځ غلبه له منځه تللې وه بلکه د همایون ویره یې هم دزړونو څخه وتلې وه .

۲۶

هغه ورځ چې شیرشاه سوري او خواص خان د وندهیاچل دغرنیو سیمو څخه د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور حرکت وکړ ، دهمدې ورځې په سهار شهزادګۍ ګنګا او د هغې اوما دواړو د سهار چاې خوړ چې دخیمې بیرون د ساتونکو ډلې څخه یو ساتونکې د خیمې ددروازې لورې ته راغې ، شهزادګۍ ګنګا په ډیر غور سره د هغه په لور وکتل او ورته یې وویل چې ایا زمونږ سره څه کار لرې ؟دهغې ددې پوښتنې په مقابل کې ساتونکې وویل چې یو کس غواړې د شهزادګۍ ګنګا سره ووینې ، هغه وایې چې نوم یې فدایي خان دې. د فدایي خان د نوم د اوریدو سره سم شهزادګۍ دخپله ځایه راپورته شوه او دهغه ساتونکې په لور یې وکتل او ورته یې وویل: فدایي خان هلته مه تم کوئ سمدستي یې دلته زما خیمې ته را ولیږئ. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته د کوچیانو دقبیلې مشر فدایي خان د خیمې په دروازې کې راښکاره شو ، هغه خپل سر د درنښت له پاره ښکته کړ او ویې ویل چې: شهزادګۍ ماته اجازه شته چې خیمې ته در ننوځم. شهزداګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړو چې کله د فدایي خان غږ واورید نو دواړه را پورته شوې او ودریدې. شهزادګۍ په خندا سره دفدایي خان په لور وکتل او ورته یې وویل: زما درونده فدایي خانه ! ته هلته په دروازې کې ولې ولاړ یې ! دلته راشه او زما تر مخ کینه. زه غواړم له تا څخه ډیر څه وپوښتم ، دهغې په دې خبره فدایي خان ور مخته شو ، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او اوما دواړه بیرته په خپلو ځایو کې کیناستې ، فدایي خان هم دهغوې تر مخه کیناست. بیا نو فدایي خان په خپله د خبرو پیل وکړ.

شهزادګۍ ګنګا ! دخواص خان دعسکرو یوه ډله ماته راغلی وه اوماته یې دا پیغام راوړی و چې شهزادګۍ ګنګا د خواص خان په لښکرو کې ده او غواړي په کومه ډیره مهمه موضوع له ما سره خبرې وکړي .په دې خاطر زه دلته حاضر شوی یم . دهغه ددې خبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا ورڅخه وپوښتل چې:

فدایي خانه !ته پوهیږې چې زما دتر لاسه کولو له پاره دري مقابلې شوې دي. دهغې په دې خبره فدایي خان وویل چې: هو ! شهزادګۍ ماته معلومه ده چې ستا د ترلاسه کولو له پاره دري مقابلې شوي دي. شهزادګۍ ترې بیا وپوښتل چې ته پوهیږې چې زما د ترلاسه کولو په دې مقابلو کې یو نقاب پوښه انسان هم ګډون کاوه ، فدایې خان په ډیر غور سره د شهزادګۍ په لور وکتل او ورته یې وویل: هو ! شهزادګۍ ، ماته پوره پوره معلومه ده او شونې ته چې ته به له ما داپوښتنه هم کوې چې هغه نقاب پوښه انسان څوک و چې ستا د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې یې په ډیره ښه توګه وګټلې ؟ اوددریمې مقابلې د ګټلو وروسته چې ترې تا د نوم ، ادرس او د اوسیدو د ځاې په اړه پوښتنه وکړه نو هغه ددې خبرې په ویلو سره له تا نه رخصت شو چې « زه دې نه خوښوم » ایا همدا خبره ده ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه ډیرې غمژنې شانته شوې او ویې ویل چې هو ، همداسې ده. فدایي خانه خبره همداسې ده او ته به په دې هم خبر یې چې ته زما دتر لاسه کولو د مقابلو په دویمه ورځ هلته پنډال ته راغلې اودهغه نقاب پوښ سره دې پټې خبرې وکړې. فدایي خان ورته وویل چې هو ! بلکل مې ورسره خبرې کړي دي ، نو اوس تاسو له ما څخه څه غواړئ ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا ورته وویل:

فدایي خانه ! زه نه پوهیږم چې هغه نقاب اغوستونکې څوک و چې درې ځلې یې زما دترلاسه کولو مقابلې (سویمبر) وګاټه. ما دهغه دنوم د پیدا کولو او د هغه ددرک د لګولو له پاره ډیرې هڅې وکړې خو هغه ماته هیڅ ونه ویل اونه یې راته کوم معلومات راکړ ، خو ددریمې مقابلې دګټلو وروسته یې د تللو په وخت کې همدومره راته وویل « چې زه دهغې نه خوښیږم » . نو فدایي خانه ! څرنګه چې ته زما د تر لاسه کولو د مقابلې دغه نقاب پوشه ګډون کونکې پیژنې نو په دې خاطر ما غوښتل ستا څخه معلومات تر لاسه کړم چې هغه څوک دې ؟ دهغې په دې خبره سمدستې فدایي خان ځواب ورکړ چې شهزادګۍ ! ستا دتر لاسه کولو دد رې واړو مقابلو ګټونکې همدا صاحب خان دې .چې اوس د خواص خان په نامه یادیږي. صاحب خان چې یو وخت زما غلام و او زما د کوچیانۍ قبیلې غړې و ، هغه خواص خان چې یو وخت یې ګیدړې وژلې او دهغوې څخه به یې خرمنې ویستلې او خپله ګیده به یې پرې پاللــــه ، شهزادګۍ دا هغه خواص خان دې چې یو وخت یې له تاسره ډیره زیاته مینه کوله . خو تا دهغې مینه مسترد کړه اوهغه دې بلې لورې ته ورټیل واهه. هغه دې په خوله په څپیړه وواهه اودیو انسان په څیر دې هغه ددې ورو نه ګاڼه چې هغه هم تا ته د راننژدیکیدو وړتیا لري .

شهزادګۍ ګنګا ! ته خو دا خبره منې چې خواص خان ستا د تر لاسه کولو له پاره درې واړه مقابلې په پوره میړانه وګټلې ، ستر ستر نښه ویشتونکې او ماهرین یې په ډګر کې په ډیره اسانۍ سره مات کړل، ستا د ترلاسه کولو د مقابلو له پاره برخه اخستونکو د راې سین شهزاده ، د میواړ شهزاده او دکالنجر شهزاده ، درې واړو خواص خان په خپل مخکې یو خنډ ګاڼه ، نو په دې خاطر د خواص خان په لاسو د ماتې وروسته کله چې خواص خان بیرته خپل ځاې ته ستنیده ،نو هغوې درې واړو دهغه مخه ونیوله اوغوښتل یې خواص خان له منځه یوسي. خو خواص خان په ځانته ځان دهغوې درې واړه مقابله وکړه او درې واړه یې د مرګ کندۍ ته ورکیوستل. دهغه په دې خبره شهزادګۍ وویل چې: فدایي خانه ! زه ددې ټول حال څخه خبره شوې یم ځکه چې ما د خواص خان تر شا څوکسه ساتونکې ور

(c) ketabton.com: The Digital Library

استولي و ترخو هغوې ماته خبر راکړي چې دا څوک دې او دکومه ځایه راغلي دې . خو په ناهیلۍ سره باید ووایم چې زما د سویمبر ددرې واړو مقابلو ددغه نقاب پوشه انسان په اړه هغوې هم ماته سهي معلومات را نه کړاې شول.
فدايي خان په پریکنده توګه وویل: ګوره شهزاګۍ ګنګا ! اوس چې ته په ډیره ښه توګه په دې پوه شوې یې چې ستا سویمبر کوم شهزاده نه دې ګټلې بلکه خواص خان په څیر یو معمولي وګړي تر لاسه کړی دې ، نو زه اوس نه پوهیږم چې ستا آند او ستا احساسات به په دې اړه څه ډول وي خو شهزادګۍ زه تاته همدومره ویل غواړم چې د خواص خان په څیر یو میړنې ، بهادر ، مخلص او ځان ځارونکې ځوان کله کله پیدا کیږي. شهزادګۍ ! ایا ته له ماڅخه نور څه معلومات هم غواړې و پوښتې او که څنګه ؟ شهزادګۍ ورته په ډیره غمژنه او اندیښمنه توګه وویل: نه ! هغه څه چې ما غوښتل په اړه یې معلومات تر لاسه کړم هغه مې تر لاسه کړل. دهغې ددې خبرې سره سم فدايي خان را پورته شو او ویې ویل چې زه به ولاړ شم ، ددې خبرې سره سم را پورته شو او دخیمې څخه را بیرون شو .
د فدايي خان د تللو وروسته په خیمه کې یو ډول چپه چپتیا خپره شوه ،خو وروسته بیا اوما دا چپتیا ماته کړه او شهزادګۍ ګنګا ته یې وویل: ګوره شهزادګۍ ! اوس چې تا ته معلومه شوه چې ستا د سویمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي ، دا همغه خواص خان دې چې ستا بدې راځې او کرکه ترې لرې. خودا همغه خواص خان هم دې چې ته یې یووخت د زړه له کومې د ځان له پاره غوښتلې خو اوس دزړه له کومې له تا څخه کرکه لرې اوس ووایه چې ددې هر څه د ډاګیزه کیدو وروسته ستا احساسات څه ډول دي ؟ ایا اوس هم ته خواص خان یو ذلیل او حقیر انسان ګڼې؟ ایا ته اوس هم په خپلې هغې خبرې باندې ولاړه یې چې ته یوه شهزادګۍ یې او هغه د ګیدړو ښکارکونکې یو معمولي انسان دې چې له تاسره د محبت او مینې کولو هیڅ ډول حق او وړتیا نه لرې.
تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته اوما د لږ څه وخت له پاره تم شوه ، خو د لږ ځنډ وروسته یې بیا دخبرو لړۍ واخسته او ویې ویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! زه غواړم په دې وپوهیږم چې اوس ته دخواص خان په اړه څه فکر لرې ! ته ترې اوس هم نفرت او کرکه کوې ،اوس هم ته هغه ددې وړ نه ګڼې چې هغه له تا سره محبت وکړي ، ستا سره دخپلې مینې څرګندونه وکړي ، شهزادګۍ ورته په ځواب کې وویل:
ګوره اوما ! اوس حالات بدل شوي دي ،اوس خواص خان یو معمولي انسان نه دې . په دې کې هیڅ شک نه شته چې یو وخت هغه ګیدړې ښکارولې او خپل ژوند یې ددې لارې تمویلاوه ، په دې کې هم هیح شک نه شته چې ما دهغه څخه نفرت او کرکه کوله .هغه مې بې عزته کړې و او هغه مې په خوله په څپیړه وهلې و . خو اوس دا ټول هر څه بدل شوي دي ، اوس خواص خان ګیدړې نه ښکاروي بلکه هغه د شیرشاه سوري دلښکر ستر سالار دې بلکه دا سې یې وګڼه چې هغه ته اوس شیرشاه سوري خپل زوې ویلې دې. اوس نو هغه په هیڅ ډول یو معمولي او کمتر انسان نشي تصور کیدې.
دهغې ددې خبرو وروسته اوما یو ځل بیا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل:
ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما له تاڅخه دا نه دې پوښتلې چې هغه کمتر انسان دې او که برتر. ته به خبره شوې یې چې ستا د سویمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي ، او له دې هم خبره شوې یې چې خواص خان ستا د سویمبر په ګټلو کې ډیرو سترو ښنه ویشتونکو ، ځواکمنو پهلوانانو ته ماتې ورکړه ، نو اوس د همدې خواص خان په اړه ستا آند ، احساسات ، او جذبات څه ډول دي ؟
دهغې ددې پوښتنو په مقابل کې شهزاګۍ تر لږه ځنډه پورې چپه خوله وه خو وروسته یې بیا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل :
ګوره اوما ! تر ټولو لمړۍ خبره داده چې ته اوس زما وینځه نه یې بلکه زما خور یې. او خواص خان هم تاته خپله خور ویلې دې. په همدې خاطر زه هم تاته خپله خور وایم ، خو تر هغې چې ستا د پوښتنې پورې اړه لري ، دا چې زما احساسات او جذبات څه ډول دي ؟ نو زه به همدومره درته ووایم چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې کې هېڅ شک نه شته چې زما د سويمبر د ګټلو نه مخته خواص خان چې هغه وخت صاحب خان و ما نا غوره انسان ګاڼه . هغه وخت چې هغه د شيرشاه سورې د وسله والو ځوانانو څخه زما عزت خوندي وساته ، نو په هغه وخت کې که څه هم هغه پر ما ډېر زيات احسان کړې و اوزه دهغې ددې احسان ممنونه او شکر کونکې وم خو کله يې چې زه ځانته ځاې ته يوړم او له ما سره يې دخپلې مينې ښرګندونه وکړه نو زه ډېره و قهريدم او دهغه سره مې ډېر ناروا سلوک وکړ، هغه وخت ما په ريښتيا سره دهغه څخه کرکه کوله ،ځکه چې هغه وخت هغه هيڅ حيثيت نه درلود ، هغه ګيدړې ښکارولې اوخپل ژوند يې پرې تيراوه او هغه وخت ما هغه ډېر کمتر انسان ګاڼه.

هغه وخت د يوې شهزادګۍ په توګه زما تصور او خيالات تر ډېره حده پورې بې لارې شوې و.

خو ګوره اوما خورجانې ! اوس نو معامله بدله ده .اوس د صاحب خان څخه خواص خان جوړ شوې دې او دشيرشاه سورې د لښکرو اعلې سالار اوقومندان دې ، يواځې دا نه بلکه شيرشاه سورې هغه د خپل زوې په څير منلې دې . اوددې ټولو څخه اخوا هغه زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې هم د يوه نقاب پوشه انسان په بڼه کې په پوره ميړانه ګټلې دي. زه پخپله دهمدې نقاب پوشه انسان د پيدا کولو په لټون کې وم. که څه هم هغه زه ځوځلې دخپلې مخې څخه ايسته و غورزولم خو دهغه دبريالېتوب په اساس ما په غايبانه توګه هغه دخپل ځان له پاره خوښ کړې دې ، دهغه په مينه کې را ښښتې يم ، خو ګوره ددې معلوماتو وروسته هم چې زه په دې پوه شوم چې زما د سويمبر ددرې واړو مقابلو ګټونکې خواص خان دې ، بيا هم زما په مينه او محبت کې کوم کمښت نه دې راغلې ، ګوره اوما خورې ! اوس نو زما د مينې او محبت مرکز پخپله همدا خواص خان ګرزيدلې دې.

اوما خورې ! زه به تا ته په ډاګيزه توګه ووايم چې خواص خان زما د سويمبر د درې واړه مقابلو په ګټلو سره زما د کبر او لويې ټول بتان مات کړې دي، اوس همغه ګيدړې ښکارونکې صاحب خان د انساني عظمتونو د امين په څير د عزت خاوند دې.

اوما خورجانې ! اوس نو خواص خان زما دپيغلتوب خوشبوې ، زما د وجود سيورې ،اوزما ادراک او وجدان ګرزيدلې دى ، هغه زما دعمر روان سمندر دې ، اوس هغه زما د بندو شونډو نطق ، زما دمحبت څخه ډک راز ، اوزما د ځان د رګونو وينه ده . اوس به نوماته دهغه پرته ژوند کول داسې وي لکه د ګلابو څخه محروم فصل ، لکه دکتاب څخه بې برخې فکر او فن ، لکه د سهراب څخه بې برخې صحرا ،لکه د خوب څخه بې برخې سترګې ،لکه د ځواب پرته کوم ليک ، لکه دحجاب څخه دبې برخې کومې پيغلې حيا . اوس نو زما د آندونو پيمانې بدلې شوي دي ، زما د احساساتو د لمس لذتونه اوخوندونه بدل شوي دي. ما د درواغژنې خپل غرضۍ ګنډې را سپړودې دي ،اوس زه په دې پوهيږم چې خواص خان زما د جذبو دبې وسيو او د غمونو دلرې کولو يواځنې مسيحا دې او زما په تيارو کې ديوه روښانه چراغ په څير دې.

تردې ځايه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه. اوما ورته په ډېره خوشحالونکې توګه کتل ،اوما دا و انګيرله چې دد ې ټولو خبرو کولو وروسته شهزادګۍ خپل رنګونه لکه د تيتليو ، دخاصو او نه پيداکيدونکو ليکنو ، دخوشحاليو په نوې خپرې شوې لمن کې سره را ګنډل. په دې وخت کې اوما دخبرو لړۍ بلې لورې ته يوړه اوشهزادګۍ ګنګا ته يې وويل:

ګوره ! زما درنې ګنګا خورجانې ! زه په دې خبره ډېره زياته خوشحاله شوې يم چې ته اوس زما د ورور خواص خان څخه کرکه نه کوې بلکه برعکس دهغه محبت ستا په زړه کې ناست دې ، او په دې دې هم اقرار کړې دې چې دهغې محبت او مينه ستا د جذباتو په سمندر کې داسې ور ننوتې چې دهغه په واسطه ستا د خپل غرضۍ او کبر بت ورمات شوې دې. خو ګوره خورې ! يو وخت حال داسې و چې صاحب خان يعنې اوسنې خواص خان له تاسره د ليونتوب تر پولو مينه کوله ،خو تا دهغه په مخ څپيړه ورکړه اودهغه څخه دې خپله کرکه ډاګيزه کړه ، اوس ماته داسې بريښې چې دهغه دغه انتهايي محبت په انتهايي نفرت اوکرکې بدل شوې دې ، اوس نو چې ته دهغه مخې ته ورځې اودهغه تر مخ د خپلې مينې ښرګندونه کوې نو زه ويريږم او انديښمنده يم چې هغه به ستا دمينې ځواب درنه کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوما ددې خبرو او اندیښنو په اساس شهزادګۍ ګنګا د لږ څه وخته پورې ددود کونکی اور په څیر، د اندیښنو په تور سیورې او د یوائیتوب په دښتو کې ، د بیګانه کوهیانو په څیر ورانه ویجاړه شوې وه. خو هغه په خپل ځان باندې کنټرول وموند ، ځادر یې په سر کړ او دخپلې خیرې څخه یې د اندیښنو دغه تور سیورې لرې او په ځای یې خندا او خوشحالې را وړه او بیا یې وویل:

اوما ! زه پوهیږم چې اوس به زه د خواص خان له اړخه دهمغه ډول سلوک سره مخ کیږم ،خو زه به خپله حوصله له لاسه نه ورکوم .اوس خو به زه په هر صورت خواص دخپل ځان له پاره ترلاسه کوم. ځکه چې هغه زما دمحبت او مینې مرکز دې ، زه به دهغه سره د نژدې اوسیدو هڅه وکړم اودهغه خدمت کې به ځان مصروف کړم اودهغه په زړه کې به دخپل محبت او مینې ولولې بیرته ځپانده کړم ، دهغه په زړه کې به دخپل محبت ګلونه کیږدم ، زه هیلمنه یم چې په دې خپل مقصد کې به بریالۍ شم.

تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته ،شهزادګۍ ګنګا د خپله ځایه راپورته شوه او د اوما په لور دکتلو سره یې وویل:

ګوره اوما جانې ! ته همدلته اوسه ، زه یوازې د خواص خان خیمې ته ورځم اودهغه د پخلا کولو هڅه کوم. زه به د خواص خان په پښو کې پریوځم او دهغه څخه به بښنه وغواړم اودهغه تر مخه به لاسونه وروغځوم ، په هره توګه چې زه وتوانیږم دهغه دراضي کولو هڅه به وکړم. په دې خاطر ته همدلته اوسیږه ، له ما سره مه ځه ، ځکه ستا په خاطر به زه د شرم او حجاب په اساس دهغه څخه په سهي توګه بښنه و نه شم غوښتلې. اونه به ترې په سهې توګه التجا وکړای شم. دشهزادګۍ ددې خبرو په کولو سره اوما دخندا نه شنه شوه. او ورته یې وویل چې ته بلکل سهي خبره کوې ،ورځه ورشه ، وخت له لاسه مه ورکوه ، ځکه هیڅ څرګنده نه ده چې ددې وروسته به حالات کوم لورې ته اوړي. زه له تاسره په دې آند کې شریکه یم چې ته سمدستې او په همدې وخت کې د خواص خان نزدیوالې تر لاسه کړې. کله چې شهزادګۍ ګنګا ددروازې په لور ور روانه شوه نو ددروازې تر څنګ دخیمې ساتونکې را څرګند شو ورته یې وویل چې شهزادګۍ ګنګا !د لښکرو سالار هیبت خان غواړي له تاسره ووینې.

ددې ساتونکې دخبرو سره سم شهزادګۍ د خپلې اوما په لور په حیرانتیا سره وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې اوما خورې ! ددې هیبت خان به له ما سره څه کاروي؟ دا ولې غواړي چې له ما سره ووینې؟ نه هغه ما پیژني اونه زه دهغې په اړه څه معلومات لرم. نوبیا ولې له ما سره کتل غواړي ؟ په همدې وخت کې د خیمې څخه بیرون یو اواز راغې. « شهزاګۍ ګنګا ! زما خورې ! زه هیبت خان ستا دخیمې نه بیرون ددروازې تر څنګ د پردې ترشا ولاړ یم. او غواړم له تاسره خبرې وکړم. کله چې هیبت خان شهزداګۍ ګنګا ته دخور په نوم غږ کړ نو دهغه په دې خبره شهزاګۍ ډیره خوشحاله شوه ،رامخته شوه او دخیمې دپردې ترشا ودریده ،او ما یې هم تر څنګ په لږ څه واټن کې ودریده. بیا شهزداګۍ ګنګا وویلې: هیبت خانه وروره ته څه ویل غواړې ؟ هیبت خان ورته وویل :

زما ګنګا خورې !لږ څه وروسته به زمونږ لښکر له دې ځایه کوچ کوي ،مونږ به درهتاس د ښار په لور ورځو. ما غوښتل له تانه وپوښتم چې رهتاس ته د رسید و وروسته به ته همملته په خپل قصر کې قیام کوې اوکه بل کوم چیرې دقیام کولو نیت لرې. دهیبت خان ددې خبرو څخه ګنګا ته یوډول اندیښنه راپیدا شوه ، هغې په حیرانونکې توګه اوما ته یوځل بیا وکتل بیا یې ددروازې تر څنګ د دریدو سره سم وپوښتل:

هیبت خانه وروره ! ایا ته ما ته ویلې شې چې په خپله خواص خان چیرې دې او ایا زه دهغه سره کتلای شم. دهغې په دې خبره هیبت خان ورته وویلې چې: شهزادګۍ ګنګا ، زما خورجانې ! شیرشاه سوري اوخواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره یوځای دشپې په تیاره کې د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور تللې دي ، ایا دتللو په وخت کې امیر خواص خان له تاسره نه و کتلي ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډیره بې وسۍ سره وویلې چې نه ! هیبت خان یوډول وضاحت وکړ او ورته یې وویل چې خورجانې ، کیدای شي هغوې په بیړه کې و چې له تاسره یې نه دي کتلي . اوکه چیرې له تاسره یې کتلي وای نو کیدای شي چې تا هم دهغه سره یو ځای د تللو اراده کړې وای او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه هغه په يوه ستونزه کې را ښتې واې. ګنګا خورجانې ! زه پوهيږم چې امير خواص خان له تاسره د هغه وخته مينه کوي چې هغه زمونږ فوځ کې نه وراشامل شوې.

ګوره ګنګا خورې !د دې ځايه د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور د کوچ کولو نه مخته شيرشاه سوري ماته ستا په اړوند څه حکمونه کړي دي. اوس چې دلته کوم لښکر پړاو کړې دې د دې لښکر عمومي قومندان زه په خپله يم. اقا شيرشاه سوري د بنګال په لور د کوچ کولو نه مخته ماته حکم کړې چې زه ستا او د اوما د واړو ډير ښه خدمت وکړم. ماته اقا د څو ورځو له پاره دلته د تم کيدو حکم کړې دې ، بيا يې ويلي دي چې زه د رهتاس په لور ولاړ شم. اوس نو زه غواړم د خپل لښکر سره يو ځاې همدا ګړۍ کوچ وکړم نو په دې خاطر ما غوښتل له تاسې نه وپوښتم چې ته به هلته چيرې اوسيدل غواړې ، ځکه چې اقاشيرشاه سوري دتللو په وخت کې ماته ويلي و چې که چيرې شهزادګۍ ګنګا په خپل پخواني قصر کې قيام کوي نو د محل په کومه برخه کې چې هغه قيام کول غواړي همغه برخه ورته خالي کړئ اوکه چيرې هغه په بل کوم ځاې کې اوسيدل غواړي نو هملته ورته د اوسيدو له پاره ډير ښه انتظام وکړئ.

د هيبت خان د دې خبرو په اساس شهزادګۍ ګنګا تر يوه وخته پورې په فکرونو کې ډوبه وه ، بيا يې د هيبت خان څخه وپوښتل:

هيبت خانه وروره ! زه دا منم چې خواص خان د کوچيانو د قبيلې څخه راووت او په لښکر کې شامل شو ، هغه د دې مخته هيڅ معلوم ځاې ځيګې نه درلود خو اوس هغه د شيرشاه سوري په لښکر کې سپه سالار دې. نو هغه خو به خپل ټول ژوند په خيمه کې نه تيروي ، د هغه له پاره به هم کوم خپلواک ځاې ورکول شوي وي ، د هغې په دې خبره هيبت خان وويلې :

ګنګا خورې ! ستا دا خبره سهي ده ، شيرشاه سوري د خواص خان له پاره دا وسيدو د ډير ښه ځاې د ورکړې انتظام کړې دې. ګنګا ترې په ډيره بې صبرۍ سره وپوښتل چې: شيرشاه سوري د خواص له پاره د اوسيدو د څه ډول ځاې انتظام کړې دې ؟هيبت خان ځواب ورکړ او ويې ويل:

ګنګا خورې ! ستا د پلار د براهمن وزير چورامن محل شيرشاه سوري اوس خواص خان ته ورکړې دې ، نو خواص خان به د امن په وخت کې همدلته اوسيږي ، ګنګا سمد ستي ځواب ورکړ او ورته يې وويل:

هيبت خانه وروره !که چيرې شيرشاه سوري خواص خان د براهمن وزير چورامن محل ورکړې وي نو بيا به زه هملته د چورامن په محل کې و اوسيږم ، ځکه چې هغه ځاې اوس د خواص په ملکيت کې دې او شيرشاه سوري زه په خپله خواص خان ته ورتسليم کړې يم. هيبت خان يو ځل بيا ځواب ورکړ چې ګوره خورې ! ته چې څنګه وايې همغسې به کيږي. اوس زه ځم ، لږه شيبه وروسته به لښکر د دې ځايه کوچ کوي ، تا او اوما ته به هملته د چورامن په محل کې د اوسيدو له پاره بهترين انتظام کيږي. د دې خبرې سره سم هيبت خان د هغه ځايه ولاړ، شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه بيرته د خيمې منځنۍ برخې ته ورغلې او هملته کيناستې ، شهزادګۍ ګنګا ډيره انديښمنه او په غمونو کې ډوبه معلوميده ، اوما ته يې مخ کړ او ورته يې وويلې :

اوما خورې !ما هيڅ فکر نه کاوه چې د شپې په تياره کې به شيرشاه سوري او خواص خان د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور کوچ وکړي ، اوس څرګنده نه ده چې خواص خان به د بنګال څخه بيرته څه وخت را ستنيږي او نور به تر څه وخته پورې زه د هغه په محبت او مينه کې سوزيږم. معلومه نه ده چې حالات کومې لورې ته درومي ، دا هم څرګنده نه ده چې خواص خان به زما مينې ته دومره ارزښت ورکړي اوکه نه. اوما ورته ډاډ او تسکين ورکاوه او ورته يې وويل چې: خورجانې !ته انديښنه مه کوه ستا په دې کار کې به زه ستا پوره پوره ملاتړ کوم او زه هيلمنده يم چې زه به وتوانيږم چې خواص خان له تاسره بيرته راضي کړاې شم. د اوما د ځواب په اوريدو سره شهزادګۍ ګنګا لږ څه ډاډمنه شانتې شوه ، بيا د لږې شيبې وروسته لښکر د هغه ځايه خپل پړاو پورته کړ او د رهتاس په لور يې کوچ وکړ.

٢٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون تر اوسه پورې دخپل لښکر سره هملته د تيلياګړهی درې سره نژدې پړاو کړې و. ځکه چې د درې لاره د شيرشاه سوري زوې جلال خان بنده کړې وه نو په دې خاطر همايون نه شو کولاې په اسانۍ سره د بنګال مرکزي ښار ګوډ ته ځان ورسوي.

د بله اړخه شيرشاه سوري چې د ۱۵۳۸ ز کال د مئې د مياشتې په شاوخوا کې د بنګال د مرکز ګوډ ښار ته رسيدلې و په خپلو کارونو کې مصروف و. هغه د ګوډ په ښار کې د اوسيدو په وخت د خپلې تاج پوشۍ مراسم تر سره کړل او لکه څنګه يې چې په خپلې سيکې باندې ليکلې شوې عبارت ډاګيزه کوي ، د تاج د په سرکولو د مراسمو نه وروسته يې خپل ځان د فريد الدين ابو المظفرشيرشاه سوري په لقب و ناموه.

د دهلې سره د بنګال د وسلولو پخواني يو اځنې پادشاه سلطان التمش و او د هغه د وخت نه پوره درې سوه کاله وروسته شيرشاه سوري ته لمړۍ او اخر دا امتيا زور په برخه شو چې هغه په عربی او هندي دواړو ژبو باندې خپل نوم په خپله سيکه وليکه. څرنګه چې شيرشاه سوري د همايون د لښکر د رارسيدو تر مخه غوښتل د ګوډ ښار خالي کړي نو په دې خاطر يې د تاج د په سرکولو مراسم هم مخته تر مختهترسره کړل.

دتاج د په سرکولو موضوع د سياسې اړخه ډيره اړينه ګڼل کيده . ځکه دتاج د په سرکولو څخه دا ډاګيزيده چې په بنګال کې د سلطان محمود حکومت عملا له منځه تللې دې ، او دهغې د له منځه تللو څخه چې کومه سياسي خلا را منځته شوې وه هغه دشيرشاه سوري دهمدې عمل له مخې له منځه ولاړه. ترڅنګ يې دبنګال اوسيدونکې د دې کار سره عادي شوي و چې د تخت د ترلاسه کولو له پاره چې هرخومره خلک وو ژل شي ، يا کورنې انقلاب راشي خو په هيڅ صورت بايد د ګوډ تخت خالي پرې نه ښول شي. د په تخت د کيناستو په هماغه دويمه ورځ شيرشاه سوري د ښار د خالي کولو حکم وکړاوترڅنګ يې دخپل لښکر ټول حربي الات ، مالونه او وسايل سره را ټول کړل.

د ګوډ په ښار کې يې دخپلې وړتيا د ټولو شيانو د راټولو اورا غونډولو وروسته شيرشاه سوري د خواص خان سره يو ځاې د ښاره ووت. د ښار څخه د وتلو سمدستي وروسته شيرشاه سوری اوخواص خان دواړو د شيرپور په لور حرکت وکړ ، شيرپور د بنګال د اوسنې قاسم بازار څخه نژدې شپاړس ميله غرب لورې ته پروت. د شيرپور په لور د خوځيدو سره سم شيرشاه سوري خپل زوې جلال خان ته هم يو پيغام ور واستوه ،چې هغه دې هم د تيلياګړهې څخه را ووزي او دشيرپور په لور دې ځان را ورسوي. دشيرشاه سوري د دې حکم سره سم جلال خان د تيلياګړهي دره خالي کړه اودخپل پلار سره د يو ځاې کيدو له پاره شيرپور ته ورسيد.

کله چې همايون ته خبر راغې چې شيرشاه سوری د ګوډ ښار خالي کړې دې او دهغه زوې جلال خان هم د تيلياګړهي د درې څخه وتلې دې نو بيا يې خپل لښکر ته حکم وکړ چې د تيلياګړهې د درې څخه دې په چټکۍ سره ووځي او د بنګال مرکزي ښار ګوډ ته ځانونه ورسوي. شيرشاه سوري دخپل زوې جلال خان او خواص خان سره يو ځاې تر څو ورځو پورې هملته په شيرپور کې پاته شو او د حالاتو څارنه يې کوله. کله چې د هغه جاسوسانو هغه ته دا خبر ورکړ چې همايون دخپل لښکر سره يو ځاې ګوډ ته را رسيدلې دې نو بيا شيرشاه سوري د جلال خان او خواص خان سره يو ځاې د شيرپور څخه راووت اودبهارکنډ د لارې څخه يې بيرته خپل ځان د رهتاس کلا ته ورساوه.

۲۸

اوما په منډه منډه باندې هغه محل ته ورننوته چې يو وخت د برهمن وزير چوران دا وسيدو ځاې و ،خو اوس هغه دخواص خان ملکيت ګرزيدلې و. دهغې دغه حال ته په کتلو سره ګنګا د يوې کمرې څخه په بيړه راووتله او دمحل څخه بيرون باغچه کې يې د اوما لاره ونيوله. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا دا هم وکتل چې دمحل نه بيرون د ساتونکو سالار پخواني ساتونکي لرې کول او په ځاې يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوي کسان ګمارل ، خو د اوما دې ستومانه منډو شهزادګۍ ورخطا کړې وه ، شهزادګۍ ګنګا غوښتل دهغه څخه وپوښتي چې اوما په خپله په خپلې ساه اخستو کنترول پیدا کړ اوپه ډیرې زیاتې خوشحالۍ سره یې وویل:

ګنګا ګنګا ! خورجانې ! ماتاته د خوشحالۍ یو ډیر ښه خبر راوړې دې ، شهزادګۍ ګنګا ورته وویلې چې: ګوره اوما خورې ! ما ته ددې پرته د خوشحالۍ بل خبر نه شي پیدا کیدې چې خواص خان له ماڅخه راضي شي ، له ما سره د خپلې مینې او دخپلې غوښتنې څرګندونه وکړي ، که چیرې کله هم هغه دا سې وکړي نو زه به وپوهیږم چې زه هم په خپل ژوند کې دښه نصیب خاونده شوې یم. دهغې په دې خبره ور ته اوما وویلې: زه تا ته همدا سې یو خوشحاله ونکې خبر د ځانه سره لرم.او هغه دا چې اقاشیرشاه سوري او خواص خان دواړه د بنګال څخه بیرته را ستانه شوي دي ، ما په خپلو سترګو شیرشاه سوري اودهغه بدرګه فوځ ښار ته د راننوتلو او شاهي محل ته د ورتللو په وخت کې وکوت. ګنګا ترې سمد ستي په ډیرې نا ارامۍ او ډیرې بیړې سره وپوښتل چې: خواص خان چیرې دې ؟ دهغې په دې خبره ورته اوما په غوږ کې وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه هسې دلته نه یم راغلې ، کله مې چې وکتل چې شیرشاه سوري دخپلو ساتونکو سره یو ځای د شاهي محل په لور ولاړ نو ما دخواص خان پلټنه هم پیل کړه . ما د یوه عسکر څخه وپوښتل چې خواص خان چیرې دې ؟ هغه راته وویل چې هغه لښکر چې دشیرشاه سوري او خواص خان سره یو ځای د بنګال په لور تللې و هغوې دښاره بیرون پړاو کړې دې ،شیرشاه سوري ترې دخپلو ساتونکو سره یوځای د شاهي محل په لور ولاړ اوخواص خان همدلته د لښکر تر منځ په خپله خیمه کې تم شوې دې.

دهغې په دې خبره ګنګا په ډیره غمجنه او اعتراض کونکې توګه وویل: ګوره اوما خورې ! کله چې شیرشاه سوري خواص خان ته دغه محل ورسپارلې دې او اوس دا ځای دهغه ملکیت دې نو بیا خو هغه ته همدلته دې محل کې تم کیدل په کار و ، هغه ولې د بیګانه او اجنبیانو په څیر د ښار نه بیرون په خیمه کې قیام وکړ. دهغې دې خبرې په ځواب کې اوما د ډیرې بې وسۍ څرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې خورجانې په دې اړه به زه تاته څه ووایم. دا د خواص خان خوښه ده چې په خیمه کې اوسیدل غواړي اویا بل ځای ، دلته په راتلو خو دهغه څخه څوک پوښتلې هم نه شي. دهغې ددې خبرې په اړه ګنګا په ډیره پریکونکې توګه ځواب ورکړ چې:

اوما ! ته همدلته اوسه. زه همدا اوس او په همدې وخت کې د رهتاس څخه بیرون دلښکر ترتمځایه ځم او د خواص خان سره وینم، تر څو هغه همدلته له ځانه سره راوړم. دهغې ددې خبرې کولو سره سم ترې اوما په ډیره عجیبه توګه وپوښتل چې:که چیرې خواص خان له تا سره یو ځای دلته د راتلو څخه ځان وژغورې نو بیا ؟ ګنګا په ډیر هوډ سره وویل چې: ګوره اوما جانې ! دا وروستۍ خبره ده . لمړۍ خو زه غواړم په هره توګه چې شوني وي خواص خان ته ورځم ، هغه له ځانه سره پخلا کوم او دخپله ځانه سره یې یوځای دلته راوړم. ددې خبرې وروسته ګنګا د اوما سره بله خبره و نه وکړه. خپلې خونې ته ولاړه ، دلږ ځنډ وروسته را ووتلله او د نارینه و جنګي لباس یې په غاړه کړې و ، د آسونو د تم ځای په لور ورغله ،هلته یې په یوه آس باندې زین کیښود ، بیا پرې سپره شوه او په آس سپره دمحل څخه ووتله او آس یې د ښار د مرکزي دروازې په لور په ځغاسته کړ.

په آس سپره شهزادګۍ د لږ واټن د وهلو وروسته د فوځ تمځای ته ورسیده او بیا د خیمو نه په تیرید و سره د پړاو په منځنۍ برخه کې د یوې خیمې خواته راغله ، دخپل آس واګې یې را ښکودې او آس یې و دراوه . د آس نه دکیوتلو سمد ستي وروسته دخیمې دروازې ته راغله ، هلته د دروازې دواړو غاړو ته ساتونکي ولاړو وو ، شهزادګۍ یوه ساتونکي ته را نژدې شوه او ترې وې یې پوښتل چې: ایا امیر خواص خان په خیمې که شته ؟ زه غواړم دهغه سره ووینم. کیدې شي چې تا زه پیژندلې اوسم. ساتونکې ورته وویل:

شهزادګۍ ګنګا ! بې شکه چې تا د نارینه و جنګې لباس په تن کړې دې خو ددې سره بیا هم ماته و پیژندلې. امیر خواص خان په خیمه کې شته خو ارام کوي ، که ته یې بده نه ګڼې نو زه به ورشم او ترې به وپوښتم چې په دې وخت کې هغه له تا سره کتل غواړي او که نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره ګنګا لږ څه فکر وکړ اوبیا یې وویل :ته ورشه او ترې وپوښته ، که هغه له ماسره کتل غواړي او که نه ،خو زه غواړم ورسره ووینم، ځکه زه دهغه سره ډیر ضروری کار لرم. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې دننه ولاړ او شهزادګۍ بیرون په ډیره نا ارامۍ سره منتظره ولاړه وه. لږه شیبه وروسته هغه ساتونکې بیرته راستون شو ، سربې ټیټ کړې و اوشهزادګۍ ګنګا ته یې وویلې. ګوره شهزادګۍ ! امیرخواص خان خو اوس ویده دې اونه غواړې اوس له تاسره ووینې. امیرخواص خان وایې چې که چیرې ګنګا له ماسره کوم ډیرضروري کار لري نوولاړه دې شي اوخپلې اوما ته دې یې وو ایې ، امیرخواص خان به دهغې څخه وپوښتي. په دې خبره ګنګا په ډیره نا ارامۍ سره هغه ساتونکي ته وکتل او ورته یې وویل :

ګوره ورو ره !له ماسره اوس هیڅ وسیله نه شته. کومه وسله هم نه لرم. او تاته معلومه ده چې زه اقا شیرشاه سوري خواص خان ته د یوې وینځې په څیر ورسپارلې یم اوس خو زه د امیرخواص خان خدمتګاره او وینځه یم ،دهغه څه له پاره چې زه اوس دامیرخواص خان سره کتل غواړم ،هغه دومره مهم دې چې زه باید همدا اوس او په همدې وخت کې دهغه سره ووینم ،زه خیمی ته ننوځم ،امیرخواص خان به له تا نه خفه کیږي ، که هغه خفه کیږي نو له ما څخه به خفه کیږي. که چیرې له ماڅخه خفه هم شي نو زه به یې د زغمولو له پاره تیاره یم. تاته به کوم زیان نه در رسیږي. زه به ورته وایم چې ساتونکې زه منع کولم خو زه پخپله دلته دننه را ننوتم. ددې خبرو سره سم ، د ساتونکې دعکس العمل دکتلو پرته ، هغه خیمې ته ور ننوتله.

کیدې شی چې خواص خان د خیمې نه بیرون د ساتونکي او شهزادګۍ تر منځ دغه خبرې اترې اوریدلې وي،کله چې ګنګا دننه ور ننوتله نو ساتونکي د خیمې دننه یو نظر و ځغلاوه، ویې کتل چې خیمې ته د ورننوتلو سمدستې وروسته خواص خان دخپله ځایه راپورته شواوکیناست ،نوساتونکې ډاډه شو او یوې لورې ته څنګ و درید.

ګنګا په کلاره کلاره روانه وه اوکله چې دخواص خان خواته ورورسیده نو خواص خان په ډیرې غصې او غضب سره ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل:ګوره ګنګا ! کله چې ما نه غوښتل تا ووینم نو بیا ته ولې زما خیمې ته را ننوتلې ، ایا زما دساتونکې خبرو په تا هیڅ اغیز و نه شنیده. که چیرې تا دکوم ډیرضروري کار په لړ کې له ماسره لیدل غوښتل نو هغه خبرې چې ته یې کول غواړې، تولې به دې اوما ته کړې وې نو اوما به په خپله راغلې وه او ماته به یې ویلې و. دهغه په دې خبره ګنګا په ډیرې بې وسۍ سره په ژړا کې وویل: ایا تا ته له ما څخه اوما ډیره مهمه او اغلې ده ؟ خواص خان ورته وویلې چې هو ! اوما زما خور ده او ته زما ډیره بده دښمنه. ددې خبرې په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو اوبیا یې په ژړا کې په ډوب شوی اواز سره وویل: راځه همدا سې لکه ته یې چې وایې سهي ده. خو ددې هر څه سره بیا هم زما له تاسره کتل ډیر اړین و. ځکه چې ما غوښتل له تاسره په ډیره یوه مهمه موضوع باندې ځانته خبرې وکړم.خواص خان ورته په ډیره ناخوالې سره وویل چې:

ګوره ګنګا ! زما او ستا تر منځ هیڅ مهمه اوخاص معامله نه شته. اونه زما او ستا تر منځ کوم اړیکې شته. ګنګا ورته وویل چې: هر څه چې ته وایې همغسې سهي دي. خو ما تاته دا ویل غوښتل چې کوم کسان چې تا د فدایي خان د پیدا کولو له پاره استولي و نو دهغوې په کومک باندې فدایي خان راغې او له ماسره یې وکتل ،تر هر څه دمخه زه ستا ډیره زیاته ممنونه او مشکوره یم چې زما د وینا په اساس دې فدایي خان را پیدا کړ ،خو فدایې خان ماته هغه کس و ښود چې زما د کتلو دسویمبر مقابلې یې ګټلې وې. ددې خبرې په اوریدو سره خواص خان یو ځل بیا خپله ناخوالې وښوده. او ورته یې وویل:

د فدایې خان په اړه تا ته ددې ضرورت نه شته چې زما څخه ممنونیت څرګند کړې. هغه ستا کار و او ما درته وکړ. دا چې ته وایې چې ماته معلومه شوه چې ستا سویمبر چا ګټلې دې نو دا له ماپورې هیڅ اړه نه لری. هر هغه چا چې ستا سویمبر ګټلې دې ورځه همغې پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړه شه ، دلته دې د راتلو څه اړتیا وه ؟ دهغه په دې خبره ګنګا په خپل اواز کې لږ څه ځواک پیدا کړ او ویې ویل: زه خو اوس همغې کس ته چې زما سویمبر یې ګټلې راغلې یم.

خواص خان په دې خبره ډیر په غصه شو او ویې ویل:

ګوره ګنګا ! زه ددې سره هیڅ سرو کار نه لرم چې ستا سویمبر چا ګټلې و او ته اوس دچا پسې راغلې یې. اویا د چاپسې ورځې.خو زه درته همدومره ویل غواړم چې په راتلونکې کې زما خیمې ته په خپل سر اوددا سې را ننوتلو هڅه ونه کړې. ګنګا سمدستې د خواص خان خبره پرې کړه او ورته یې په لږ څه تیز غږ کې وویل: ځنګه د راتلو هڅه ونه کړم. زه خو ټولو رواجونو ستا په لمن کې را غورځولې یم ،ځکه چې تا زما د سویمبر درې واړه مقابلې ګټلې دي. زه وخت تا ته حواله کړې یم.د رهتاس دکلا د سوبې وروسته شیرشاه سوري زه تاته د وینځې په څیر در کړې یم...په دې وخت کې خواص خان سخت په قهر شو او ورته یې وویل چې: ډیرو خبرو کولو ته اړتیا نه شته، تا ته معلومه ده چې ته ما د وینځیتوب څخه ازاده کړې یې. ګنګا هم په همدې وخت کې ورته وویل : خو زه نه غواړم چې ستا د وینځیتوب څخه ازاده شم. زه غواړم همستا د وینځې په څیر له تاسره ژوند وکړم. او د یوې وینځې په څیر ستا خدمت وکړم.ځکه زما سویمبر هم همتا ګټلې دې نو د هغې د ګټلو وروسته که ته نه غواړې ما دخپل ژوند تلپاتې ملګرې کړې او له ما سره مینه اومحبت نه لرې ، نو لږ تر لږه خو ما د وینځې اوخدمتګارې په څیر ومنه. په دې توګه به زه ستا په پښو کې پرته اوسم ،په دې به تاته څه زیان در ورسیږي ؟

دګنګا په دې خبرو باندې خواص خان نور هم قهریدلې شو او په ډیره بده لهجه یې ګنګا ته وویلې چې:ګنګا ! ته څومره پسته او ذلیله ښځه یې ، ما خو ته نه وې پیژندلې چې ته به دخپل مطلب په خاطر زما په پښو کې تر پریوتو پورې ځان سپک او ذلیله کړې ، ایا تاته ستا هغه خبرې در په یاد نه دي چې تا زما تر مخه کړې وې ، تا ته به یاد وې چې هغه وخت چې ما د ځنګل په منځ کې ستا عزت خوندي و ساته اوستا د عزت د خوندي ساتلو په خاطر زما پلار له منځه ولاړ. خوکله چې ما ستا تر مخ ستا د مینې دتړلاسه کولو غوښتنه وکړه نو تا په ډیر قهر اوغضب سره زه په څپیړه ووهلم اوودې ویل چې تا څنګه جرأت کړې چې زما سره د مینې اومحبت څرګندونه کوې او دا دې هم وویلې چې تا څنګه فکر کړې چې زما د وصلت له پاره زما سره د رانژدې کیدو هڅې وکړې ! خواص خان تر دې ځایه دخبرو وروسته لږ څه تم شو خو وروسته یې بیا خپلې خبرې پیل کړې او ویې ویل:

ګوره ګنګا !تاته به په ډاډمنه توګه خپلې خبرې در په یاد وي ، تا ماته په چیغو چیغو وویل چې:ته د سپیو په لوښو کې اوبه څښونکې او په خاورو اوایرو ککړ انسان یې، زما اوستا تر منځ دومره توپیر موجود دې لکه د شنو لمحو د بدن او په سوزیدونکې اور کې نڅاکونکې خوشبو او بې عکسه خدو خال ، او یا لکه د شبنم د اوربنت او د عذاب او درپه درۍ حالت.

ګوره ګنګا ! تا ماته د شهزادګۍ په صفت دا هم وویلې چې: زه د یوه کوچي قبیلې سره تړاو لرم اوترڅنګ یې زه دهمدې کوچیانۍ قبیلې د سردار غلام هم یم ، په ځنګلونو کې دګیدړو د ښکار اودهغوې دپوستکو دپلورلو په واسطه خپل ورځنې ژوند تیروم. زما پلار هم همدا کار کاوه ، په خپلو اوږو به یې ناولې پوستکي اچولې و اوستاسو په ښار کې به یې پلورل. تا دا هم ویلې و چې که په راتلونکې کې دې زما سره په دې موضوع باندې دخبرو کولو هڅې وکړې نو په یاد ساته چې خپلو ساتونکو ته به وو ایم چې ستا څټ د ر مات کړي. او اخر کې دې راته د «ددې ځایه ورک شه» الفاظ وویل او دا دې راته هم وویل چې نه دې دلته اوسیدل غواړم او نه دې بیا شکل کتل.

ګنګا ددې الفاظو په اړه هیڅ هم ونه ویل. دهغې بې چاره څټ د شرم او خجالت نه ټیټ شوې و . بیا یې په نرۍ ژړغونې شانته اواز کې وویل: خواص خانه ! زما اقا ! ایا ته ماته د لته د کیناستو بلنه نه راکوې ؟ترڅو دهغو خبرو په اړه چې تا همدا اوس وکړې زه لږ څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځرګندونه وکړم. دهغې په دې خبره خواص خان سمدستي وویل چې: نه ! زه تاته دلته د کیناستو بلنه نه درکوم. اونه زه له تا څخه د کومې خبرې وضاحت غواړم. ستا له پاره به ډیره غوره داوې چې سمدستي اوپه همدې شیبه کې له دې ځایه ولاړه شې، اوپه راتلونکې کې نه له ما سره د کتلو هڅه وکړې او نه په دې موضوع د بحث له پاره زما لورې ته بیا راشې.

دخواص خان ددې خبرو په اوریدو سره ګنګا بې چاره د لږ وخت له پاره دقبر دتیرو شوو لمحو ،په قبر باندې د ورشنیدل شوو مړاو ګلانو په څیر مړاوې اود اخرې شپې د را غورزیدلو پاڼو په څیر نښتې نښتې او خوره وره ولاړه وه. بیا یو ناڅاپه ور مخته شوه ،او ورښکته شوه اودخواص خان پښې یې و نیولې او ورته یې وویل: د رب ، بګوان او ایشور په خاطر ماته بښنه وکړه. دخپل خداې اودخپل رسول په خاطر ماته زما دهغو خطاګانو په اړه چې له ما څخه شوي دي بښنه وکړه. زه له تا څخه د بښنې غوښتنه کوم. زه له تاسره مینه اومحبت کوم ،تا غواړم او له تاسره مینه کوم. غواړم ټول عمر ستا دمینې اومحبت د وینځې په څیر دلته له تاسره و اوسیږم .که چیرې ته له ماڅخه مخ اړوې ، که له ماڅخه دکرکې ځرګندونه وکړې خو بیا به هم زه د یوې یخې چینې ، وچ غملړلي درياب ، اویا په تالابونو کې دمنجمد عکس په څیر دلته و اوسیږم.

دګنګا په دې حرکت سره خواص خان خپلې پښې کش کړې او هغه یې لرې وغورځوله ،ګنګا په زمکه پریوته اوبیا یې ځان راټول کړ اوبیرته را پورته شوه ، دهغې بې چاره څټ یو ځل بیا ټیټ شو اودخواص خان تر مخ د سو زیدونکې لمر دتور سیورې په څیر وچه کلکه و دریده. خواص خان ورته تر لږه وخته کتل اوبیا یې ورته وویل:

ګوره ګنګا ! ته خبره هسې اوږدوې ، په یاد ساته چې ته دخپلې رویې او سلوک ،دخپل کبر او خپل ویاړ ، اود خپلې کبر نه ډکې پورته غړانګې په واسطه زما له پاره دګرد توپان ، د اورد شغلو لمبې ، د اور دیوال ،د تیرو اورونکې لمحه او دصلیب وینه ثابته شوې یې. تا زما سره ډیره بده وضعه کړې ده او زه دې یوه کرکجن انسان و ګرځولم. هغه وخت چې ما ګیدړې ویشتلې او خپل ژوند مې د دې لارې تر سره کاوه او ته یوه شهزادګۍ وې نو هغه وخت را یاد کړه چې ما ستا عزت خوندي و ساته ، ستا ژوند مې له خطره خوندي کړ ، زه دا منم چې ما دهمغه وخته له تاسره مینه کوله چې تا د کوچنیوالي څخه بلوغ ته ټوپ کړ. هغه وخت ورځ چې ما ستا عزت او ستا ژوند وساته نو په همغه ورځ ماته له تاسره په ځانته ځاې کې دخبرو کولو موقع تر لاسه شوه ، او ما په پوره جرءت سره ستا تر مخه دخپلې مینه ځرګندونه وکړه. دا په داسې حال کې چې زه دمحبت په معامله کې ډیر کمزوري ثابت شوې یم. ددې په ځاې چې تا زه دمحبت ددې ځرګندونو په اړه لږ څه په ځنډ کې غورزولې وې اوزما سره دې نیکه رویه او ښه سلوک تر سره کړې وې اوبیا دې زما دمحبت مخ بلې کومې لورې ته ګرځولې وې او راته دې ویلې وې چې ته د بل کوم چاسره مینه لرې .که چیرې همداسې نه و نو بیا خوبه تا دمحبت ځواب راکړې و، خو ګنګا ! واوره چې: ددې هر څه په ځاې دې زه په خوله په څپیړه ووهلم اوداسې الفاظ دې راته ویلی دی چې د یوه دروند اوشریف انسان له پاره د زغم وړ نه و.

ګنګا واوره ! زه اوس ستا دهمغې سلوک په خاطر یو کرکجن انسان ګر زیدلې یم. ما ستا تر مخ د خپل زړه دښار دمینې اومحبت ټولې دروازې بندې کړې دي ، ستا د ناروا کړچار ، ستا دکبر اولویې او ستا دخراب فعل په اساس ، ګنګا ! ، اوس ته ماته د بدلو لاروغبار ،دخزان تیاره شپه ، او د زیړې پاڼې په څیر ګرزیدلې یې ، ورځه اوددې ځایه وځه. ته اوس د غم نه ډک یو داستان یې. زه نه غواړم له تاسره کوم ډول اړیکې وساتم ، ګنګا ! ما ته د غمژنو وختونو کیسه ، زړه ازارونکې غوښتنه ، او خزان وهلې میوه ګڼلې یې او هیسته مې غورزولې یې. واوره !که چیرې ته زما د زړه خبره اوریدل غواړې نو له ځانه سره یې ولیکه:

ته یوه ډیره غلیظه ، پسته ، او ذلیله پیغله یې. او زه په هیڅ صورت نه غواړم چې دخپل وجود برخه دې وګرځوم. زما سره د بدکړچار دکولو تر مخه ته زما په سترګو کې ډیره عزتمنده د وقار او درنښت خاونده وې ، خو اوس ته زما په سترګو کې د زمکې د ټغر نه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپکه او ذلیله یې. ګوره ګنګا ! پخوا له دې چې زما له خولې څخه ددې نه هم زیاتې غلیظې خبرې واورې له دې ځایه دې قواره ورکه کړه. اوکه نه زما غصه ددې نه زیاته شوه نو ویریږم چې زما لاس به ستا په خلاف پورته شي ، په دې خاطر ته همدا اوس او همدا شیبه زما دخیمې څخه بیرون شه ،که چیرې ته داسې ونه کړې نو زه به ساتونکې ته حکم وکړم چې تا په راښکودو سره دخیمې څخه بیرون کړي
ګنګا ورته په ژړا او سلګیو سره وویل چې: خواص خانه ! تا ته به دهغې اړتیا پیښه نه شي زه پخپله ستا دحکم په مطابق ستا دخیمې څخه وځم خو د تللو څخه دمخه زه یوه غوښتنه لرم. داسې وګڼه چې دا به اخری غوښتنه وي.ددې وروسته به زه تا ته دهیڅ ډول تکلیف د پیدا کیدو سبب و نه ګرځم ، خواص خان ورته په ډیره ناخواله توګه وویل چې: وایه ، څه ویل غواړې. په ځواب کې ورته ګنګا وویل:
هغه وخت چې تا دخپل لښکر سره یو ځای د وندهیاچل په غرنیو سیمو کې پړاو کړې و اوبیا دهغه ځایه د شپې په تیاره کې د بنګال دمرکزی ښار ګوډ په لور روان شوې ،نو ستاسو د تګ نه وروسته لښکر هلته څو ورځې نور هم قیام وکړ. خوکله چې لښکر د ګوډ د ښار په لور حرکت وکړ ، نو هیبت خان نیازې زما خواته راغې او له ماڅخه یې و پوښتل چې ایا زه د رهتاس د محل په هغه برخې کې قیام کول غواړم چې پخوا په کې اوسیدم او یا په بل کوم ځای کې د اوسید و له پاره تیاره یم. خو ما د هیبت خان څخه ستا د اوسیدو د ځای په اړه پوښتنه وکړه. هغه ماته ډاګیزه کړه چې اقا شیرشاه سوری تاته زمونږ د چورامن وزیر براهمن محل درکړې دې. نو ما هیبت خان نیازي ته وویل چې زه غواړم په همغه محل کې چې خواص خان ته ورکړل شوې قیام وکړم. اوس زه ستا دمحل په یوې څنډې کې د خپلې اوما سره یو ځای اوسیږم، زه له تا نه همدومره غواړم چې ما ته دخپلې اوما سره یو ځای په همدې محل کې د اوسید و اجازه راکړې. زه ژمنه کوم چې ستا له پاره به د هیڅ ډول ستونزې د راپیدا کیدو سبب نه ګرځم. خواص خان ورته وویل چې: ورځه ، ته هملته په همدې محل کې اوسیږه ، هیڅوک به له تا څخه په دې اړه ونه پوښتي. دخواص خان په دې خبره ګنګا بې چاره خپلې اوښکې وچولې اودخیمې څخه را بیرون شوه.

۲۹

لږه شیبه وروسته ګنګا د رهتاس دپخوانې وزیر چورامن محل ته ورننوتله ،آس یې په تبیله کې و تړه ، د آس د پښو د اواز په اوریدو سره اوما هم بیرون را وتلله. هغې وکتل چې ګنګا ډیره خفه او غمګینه دآسونو دتبیلې څخه بیرون راوځي،کله چې هغه را نژدې شوه نو اوما ترې په ډیره مینه و پوښتل چې: ګنګا خورې خواص خان درته څه وویل: دهغې ددې خبرې په ځواب کې ګنګا بې چاره په ژبه څه و نه شو ویلای خو مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وته ، او د کوچنیانو په څیر یې په زوره زوره و ژړل. اوما د لاسو څخه و نیوله او خپلې کمرې ته یې یوړه. تر لږه وخته پورې یې ورته ډاډ ورکاوه کله چې ګنګا ځان سنبال کړ نو بیا ترې اوما یو ځل بیا وپوښتل.
ګوره ګنګا ! ته ولې داسې ژاړې. ماته خو ریښتیا خبره وکړه چې څه درپیښ شوي دي ، ایا خواص خان ته ورغلې وې. ایا هغه درته څه بد رد ویلي دي ؟دهغې په دې خبره ګنګا ورته وویل چې: اوما خورجانې ! ستا خبرې سهي دي ، زه خواص خان ته روغلم ، اول خو یې زما سره کتل نه غوښتل ، خپل ساتونکې ته یې وویل چې هغې ته ووایه چې زه ورسره کتلې نه شم. خوبیا زه په زوره خیمې ته ورننوتلم ،هغه زما په دې کار سخت نا راضه شو او په خبرو خبرو کې یې زه ډیره سپکه کړم ،ماته یې بیا بیا هغه خبرې را یادولې چې ما هغه ته د څیپیړې ورکولو په وخت کې کړې وې،خو هغه وخت زه شهزادګۍ وم او هغه له ما سره د محبت او مینې څرګندونه کړې وه. ګوره اوما ! زه دا منم چې هغه زما ستره غلطي وه او ما د خپل غرور او لویې په اساس د خواص خان سره دومره ناروا سلوک کړې و نو اوس زما همغه بد سلوک زما د بدقسمتۍ او بد فالۍ سبب وګرزیدلې دې. ګوره اوما خورې ! خواص خان هم په دې اړه ملامته نه دې ، ځکه ماته د یوې شهزداګۍ په څیر نه و په کار چې دهغه سره داسې بد ه وضعه وکړم. هغه زما عزت خوندی کړې و ، هغه زما د ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتونکې ګرزيدلې و نو که په دې وخت کې هغه زما ځخه د مينې او محبت غوښتنه کوله نو بايد چې هغه مې زغملې وې خو ما هغه ته بدې طعنې ورکړې ، هغه ته مې د ګيدړو ښکارکونکې وو ايه ،بيا په يوه بل وخت کې هغه زمونږ خيمې ته راغې ، زما پلار ماته وويل چې د هغه ځخه بښنه وغواړم خو زما ځټ دکبر ځخه دومره لوړ شوې و چې ما هيڅ هم تر لاسه نه کړاې شول. نن هغه زما ټول هغه خواره واره الفاظ اوزما له اړخه دهغه سره شوې بد سلوکۍ يو ناځاپه زما تر مخ و درول.

ګوره اوما جانې !خواص خان هم زما سره يو وخت محبت کاوه ، خو اوس هغه له ما ځخه ډيره سخته کرکه کوي ، هغه ماته ډيره پسته او ذليله نجلۍ وويله. ان تردې ځايه راغې چې زه يې تهديد کړم چې د خيمې ځخه ووځم او که نه ساتونکې به ما په راښکودو سره دخيمې ځخه بيرون کړي ، خو ګوره اوما ! ما دهغه ځخه دا اجازه راختستې او راغلې يم چې ماته به د اوما سره يو ځاې په دې محل کې د اوسيدو اجازه راکوي اوهغه دلته د اوسيدو اجازه راکړه.

تر دې ځايه دخبرو وروسته شهزادګۍ لږ ځه غلې شانته شوه اوبيا يې په ډيره بې وسۍ سره د اوما په لوروکتل او په خبرو يې پيل وکړ اوويې ويل:

اوما جانې خورې ! زه به يو ځل دوه بيا هم دخواص خان دخوشحاله کولو هڅې کوم، اوما زه به تاته دا ډاګيزه کړم چې اوس زه خواص خان دخپل ځان ځخه هم زيات عزيز ګڼم ، اودهغه سره محبت او مينه کوم ،دهغه پرته د ژوند کولو په اړه فکر هم نه شم کولې. خو که چيرې ددې سره سره بيا هم هغه ماته بښنه و نه کړه نو بيا به زه دا محل پريږدم ، دهغې په دې خبره اوما پرې ورټوپ کړ او ورته يې وويل چې: ته به چيرې ځې ؟ګنګا ورته وويل چې:

ګوره اوما جانې !درهتاس په ښار کې يو زيارت دې ، زه به هملته ورشم او د ژوند پاته شپې او ورځې به د بيلتون په سو زيدونکو لمحو کې را تاوې تيرې کړم. اوما ورته سمد ستې وويل:

زه هم دهغه زيارت ځخه خبره يم. هلته به ته ځه ډول ژوند وکړې ، ځکه هلته ټولې کونډې ښځې اوسيږي. په داسې حال کې چې ته کونډه شوې نه يې .ګنګا ورته وويل چې: زما ځخه به بله ستره کونډه څوک وي ،ګوره خواص خان زما سويمبر وګټه ، نو د رواياتو اورواج په مطابق بايد زما واده د خواص خان سره تر سره شوې وې. اوس چې خواص خان زه و شړلم ، په کار خو دا و چې هغه اوس زما ميړه واې ، نو هغه دميړه کيدو په ځاې زه رټلم او ويې شړلم ، نو زه چې اوس کونډه نه اوسم نو ځه به يم ؟

ګوره اوما جانې ! زه هملته دغه زيارت ته ورځم. اوخپل پاته ژوند به هملته د بيلتون د اور په لمبو کې تيروم ، دهغې ددې خبرې په اړه اوما وويل:

اوس خو دهغې زيارت حالت ډير زيات خراب شوې دې ،څومره کونډې چې هلته اوسيږي هغوې ټولې هلته په ښار او نزدې کليو او کورونو کې خير خيرات را ټولوي او په همدې توګه خپلې شپې سبا کوي . ددې زيارت دربار هم په همدې خير خيرات باندې چليږي. ګنګا ورته د ډيرې بې وسۍ او بې چارګۍ په حال کې وويل چې:

ګوره اوما !که چيرې هلته اوسيدونکې ټولې کونډې خير خيرات را ټولوي اوخپل ژوند پرې سبا کوي نو زه خو دهغوې نه کمه نه يم زه به د هغوې سره يو ځاې خير خيرات را ټولوم اوشپې به پرې سبا کوم، زه خو د اسمان ځخه را ښکته شوې فرښته نه يم ، په دې خاطر لکه ځنګه چې نورې کونډې په دې زيارت کې شپې سبا کوي نو د همغوې په څير به زه هم دخپل ژوند پاته برخه دلته تيروم .

دګنګا ددې خبرو داوريدو وروسته اوما لږ ځه په فکر کې ډوبه شوه بيا يې دګنګا په لور وکتل او رته يې وويل:

ګوره ګنګا خورې !که چيرې ته غواړې نوزه به په دې لړ کې دخواص خان سره خبره وکړم. ګنګا سمد ستې دهغې په لور وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره اوما ! هيڅکله هم داسې کار و نه کړې. ما ته ډاګيزه شوه چې خواص خان له ما ځخه ډيره زياته کرکه کوي ، ان تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې چې هغه زما د مخ د کتلو حوصله هم نه لري ،بس داسې یې وګڼه چې هغه ما د یوې ذلیلې ،پستې او کبرجنې نجلۍ په څیر پیژني ، که چیرې ته د هغه سره زما د سپارښتنې له پاره خبرې وکړې نو زه ویریږم چې زما په څیر به له تا څخه هم خواص خان کرکه وکړي ، تر نن پورې خو هغه تا ته خور وایي خو بیا به هغه تا هم زما په څیر د خپل ځان دښمنه ، پسته او ذلیله ګڼي. خو زه نه غواړم داسې څه تر سره شي ، او اوما جانې !بیا به زمونږ د دواړو ژوند دلته په دې محل کې ستونزمن وګرځي. په دې خاطر زه له تا څخه هیله لرم چې په هیڅ وخت کې هم د خواص خان سره زما په اړه کومه خبره اتره و نه کړې.

کله چې ګنګا چپ شوه نو اوما ورته وویل:

ګوره ګنګا خورې !ما د خپل ژوند یوه برخه له تا سره تیره کړې ده ،نو که چیرې حالات دومره زیات خراب شول نو زه به په هر صورت ستا ملګرتیا کوم. که چیرې خواص خان ستا د ټولو هڅو سره بیا هم تا ته ښښنه و نه کړي نو بیا به د دې ځایه ووځو او هملته هغه زیارت ته به ولاړې شو ، خو وا اوره چې زه به هم له تا سره هم هغه زیارت کې او سیږم او ستا خدمت به کوم.

د اوما د دې خبرو د اوریدو سره ګنګا بې چاره لږ څه شاته شوه ، یوځل بیا د اوما سره ور غاړې وتله ، ښه یې د زړه د خلاصه وژړل ، د اوما سترګې هم د اوښکو ډکې وې ، دواړه تر یوه وخته پورې یو بل ته ور غاړې وتلې وې او ژړل یې. بیا یې ځانونه سنبال کړل ،بیا هغوې دواړو بې چارګانو د خپلې ډوډۍ له پاره تیارې پیل کړې.

۳۰

یوه ورځ ماښام په داسې حال کې چې ګنګا د خواص خان د حویلۍ په پخلنځای کې د ډوډۍ په تیارولو کې مشغوله وه وې یې کتل چې له یوه اړخه اوما په منډه منډه د دې لورې ته را ځغلي ، هغه ډیره خندانه او خوشحاله وه ، ګنګا د هغې څخه د دې خوشحالۍ په اړه وپوښتل او ورته یې وویل چې:

اوما خورې ! ایا کومه غیر معمولې پیښه شوې چې داسې خوشحاله یې . اوما ورته ځواب کې وویل چې هو ! ګنګا خورې ! ته یې غیر معمولې خبره وګڼه. ګنګا ورته په ژورو سترګو وکتل او ورڅخه یې وپوښتل: نو بیا یې ماته ولې نه وایې ؟ اوما ورته مخ کړ او و یې ویل چې: د خوشحالۍ خبره خو داده چې خواص خان د لښکر د خیمو د منځ څخه خپله خیمه لرې کړه او دلته حویلۍ ته را غلې دې. هغه د حویلۍ د ښې لورې د کوټو څخه په یوه کې میشت شوی دی . ما پخپله هغه خپلې کوټې ته د ورننوتلو په وخت کې وکوت. د هغه سره یې ساتونکې هم ملګري دي. د هغه د کوټې تر مخه اوس د هغه ساتونکې په پهره ولاړ دي . د هغې په دې خبره ګنګا یو ځل بیا د ناهیلۍ په ښه وویل چې:

ګوره اوما خورې ! په دې کې د خوشحالیدو څه دي . که چیرې ته په دې خوشحاله یې چې خواص خان دلته حویلۍ ته راغلې دی نو دا خبره زمونږ له پاره څه نوې نه ده. هغه خو زمونږ له پاره دلته نه دی راغلی، شیرشاه سوري دا حویلۍ او محل هغه ته ورکړې دی نو په دې ځای ته د هغه راتګ د هغه خپل حق دی. د هغې په خبره اوما وویلې:

ګوره ګنګا خورې ! زه تا ته یوه ډیره مخلصانه مشوره درکوم. د ډوډۍ د پخولو نه وروسته ته خواص خان ته ډوډۍ تیاره کړه او دا ډوډۍ هغه ته پخپله یوسه ، هغه ته ډوډۍ کیږده ،په دې ترتیب زه هیلمنه یم چې که چیرې د هغه په زړه کې تا ته لږ څه مینه هم پاته وي نو هغه به ستا د لاسو څخه دا ډوډۍ واخلي او وبه یې خوري ، تر څنګ به یې له تا سره چې کوم خفګان راغلې هغه به هم له منځه یوسي او راضي به شي .

د اوما په دې مشورې سره ګنګا لږ څه فکر وکړ او بیا یې ځواب ورکړ چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! زه به ستا د وینا په مطابق خواص خان ته ډوډۍ یوسم خو که چیرې هغه یو ځل بیا زما سره د پخوا په څیر سلوک وکړي او یا یې زما د لاسو څخه ډوډۍ وانه خسته ، او یا یې زه د خپلې کمرې څخه راوویستلم..دهغې په دې خبرو ورته اوما په پریکنده توګه وویل چې :

واوره ګنګا ! که چیرې دا ځلې هم خواص خان ستا سره همغسې رویه او سلوک وکړ او ستا سره یې د مصالحت هڅه ونه کړه ، او ستا د لاسو ډوډۍ یې هم ونه خوړله نو بیا واوره ! چې د راتلونکې سهار د مخه په تیارۍ کې به مونږ د دې ځایه وځو او د رهتاس همغه زیارت ته به ورځو ، هیڅوک به په دې خبره نه خبریږي چې مونږ دواړه چیرې تللې یو. د اوما د دې ځواب په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو او ویې ویل:

اوما خورې ! ستا دا وړاندیز په ځای دي خو د خواص خان څخه به زما لرې والې ماته د زغم وړ نه وي او زما د مرګ سبب به وګرځي . اوما ورته یې په زیږه توګه وویل چې ولې به د زغم وړ نه وي. کله چې خواص خان له تا سره مینه نه کوي ، تا نه خوښوي ، د خپل زړه څخه یې ستا مینه ، محبت او غوښتنه لرې کړې اوتا په خپله مینه کې له ځانه سره نه شریکوي نو بیا به د هغه څخه لرې والې تا ته ولې د زغم وړ نه ګرځی او یا به تا د اندیښنو په دریاب کې لاهو کړي.

ګوره ګنګا خورې ! ته همغه یې چې یو وخت دې د خواص خان څخه د زړه له کومې کرکه کوله ، زه پوهیږم چې که چیرې خواص خان ستا خپلول و نه غواړي نو په خپل زړه کې دې همغه د نفرت د جهنم اور را تازه کړه چې پخوا دې د خواص خان سره درلوده. د هغې په دې خبرو ګنګا بې چاره د ډیرې بې وسۍ ځرګند ونه وکړه او ورته یې وویل چې :

اوما خورې ! کاشکې ما د اسې کولای شول ، کاشکې ما هغه کرکه او نفرت بیرته راوستلای شوې چې د خواص خان په اړه مې درلودل، هغه وخت و چې هغه صاحب خان و او ګیدړې یې ښکار کولې. خو اوس زما په ژوند کې یو انقلاب راغلې دې.

اوما جانې ! غوږ شه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې ما د صاحب خان څخه ډیره زیاته کرکه درلوده، او تا ته معلومه ده چې ما د هغې کرکې ځرګندونه هم کړې وه ، اوهغه وخت مې خواص خان په خوله په څپیړه هم وهلې و ،خو هغه وخت هغه صاحب خان و . هغه هم په داسې حال کې چې هغه په ما احسان کړې و او زما د ځان او ابرو ساتنه یې کړې وه. خو د دې هر څه سره بیا هم ما د هغه څخه ډیره سخته کرکه درلوده ، ان تر دې چې ما د هغه احسان هم له یاده وویست او د هغه پر خلاف مې لاس پورته کړ خو د هغې وروسته زما په ژوند کې یو انقلاب راغې.

ګوره اوما خورې ! کله چې زما د ترلاسه کولو له پاره د سویمبر تر نامه لاندې مقابلې پیل شوې او خواص خان د یوه نقاب پوشه په لباس کې زما د دې سویمبر درې واړه مقابلې په پوره میړانه وګټلې نو په هغه وخت کې هم ما د صاحب خان څخه کرکه کوله ، د هغه له پاره زما په زړه کې هیڅ ډول مینه او محبت ځای نه درلود ،خو څه وخت چې دې نقاب پوشه زما د سویمبر درې واړه مقابلې وګټلې نو د هغه بریا ، د هغه میړانه ، د هغه ښېه ویشتل او د هغه د تورې د وهلو هنر زه په خپله د هغه لورې ته را ښکودم. خو زه نه پوهیدم چې د دې نقاب پوشه په لباس کې خواص خان را نغښتې دې.

بیا د سویمبر د دریمې برخې د ګټلو نه وروسته چې کله د غه نقاب پوشه زما د خپلولو په ځای ماته ډاګیزه کړه چې هغه له ما څخه نفرت لري ، او بیا ولاړ. د هغې وروسته چې کله هغه د سویمبر د درې واړو مقابلو د ګډونکونکو شهزادګانو سرونه ورپرې کړل نو بیا زه نوره هم د دې په مینې کې ورونښتم په دې اساس مې ژمنه وکړه چې زه به په هرصورت د غه نقاب پوشه پیدا کوم او د خپل ځان له پاره به یې تر لاسه کوم، دا ځکه چې همد غه نقاب پوشه زما د مینې او محبت اخري پولې ته را رسیدلې و ،هغه زما د ژوند انه تر ټولو لویه کمزورې ګرزیدلې ده نو په دې خاطر ما د هغه د ترلاسه کولو له پاره هڅې پیل کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! دلته دراتلو وروسته چې فدايي خان ماته خبر راکړ چې هغه نقاب پوشه په اصل کې همدغه خواص خان دې نو ګوره خورجانې ! دخواص خان له پاره چې زما په زړه کې کومه کرکه موجوده وه هغه له منځه ولاړه ، اوڅومره مينه او محبت مې چې د سويمبر د مقابلو اخري ګټونکې ته په زړه کې را پيدا شوې و هغه ټوله مينه ، ټول محبت او ټوله غوښتنه دخواص خان د ذات په لور باندې منتقله شوه . اوس همغه خواص خان چې يو وخت زما له پاره د ډيرزيات دنفرت وړ و ، اوس راته ډير زيات نادر او نايابه ګرزيدلې دې. واوره ! څومره چې ترې ما کرکه کوله ، اوس ورسره دهغې څخه په سلونو واره زيات محبت او مينه کوم. اوما خورې ، زه فکر کوم چې دخواص خان پرته به زما ژوند د جهنم د اور په څير وي ، داسې فکر کوم چې د خواص خان پرته به هلته په هغه (اشرم) زيارت کې زما ژوند څه ډول تيريږي. ما خو غوښتل چې په همدې حويلۍ کې و اوسيږم ،او کله کله په پټه توګه خواص خان ووينم ، اودخپل زړه دميني اور دهغه په کتلو سره مړ کړم. خو کله چې زه ددې ځايه ولاړه شم او په هغه زيارت کې و اوسيږم نو اوما خورې ، زما ژوند خو به دخاورو سره خاورې شي.

ددې خبرو څخه وروسته چې کله شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو اوما ددې ټولو خبرو ځواب ورکړاو ورته يې وويل:

ګوره زما ګنګا خورجانې ! زه ستا د مينې او محبت انقلاب په ډاګيزه توګه کتلې شم . که چيرې ته په ريښتنې توګه د خواص خان نه پرته ژوند نه شې کولاې اودهغه څخه د لرې پاته کيدو زغم هم نه لرې. نو بيا خو هغه دخپل ځان په لور د مايل کولو له پاره يوه بله طريقه هم شته. ګنګا ترې سمدستي وپوښتل چې ، هغه کومه يوه ده. اوما ورته وويل:

واوره ګنګا ! اوس خو ته دخواص خان له پاره ډوډۍ له ځانه سره واخله او ورشه ، که چيرې هغه ستا دلاسو ډوډۍ وخوړه او ستا سره يې په ښه توګه خبرې اترې وکړې نو بيا خو به ټولې ستونزې په خپله هوارې شي ، خو که چيرې داسې ونه شول نو بيا راځه او سهار وختي به دهمغه زيارت په لور ورځو ، ما تاته مخکې هم ويلي و چې په او سنيو حالاتو کې د هغه زيارت د لنګر اقتصادي حالات ښه نه دي ، په دې خاطر هلته چې څومره کونډې ښځې او سيرې هغوې د خير خيرات د راټولولو له پاره بيرون را وځي اوپه همدې توګه هغوې هملته په هغه زيارت کې خپلې شپې سبا کوي ، ګوره ګنګا خورجانې ! ته هم دهمغو ښځو سره د خيرخيرات له پاره را وځه ، زه به هم درسره په همغو کونډو ښځو کې اوسيږم او دخير خيرات د راټولولو له پاره به دلته دخواص خان حويلۍ مخې ته را ځو. دخيرغوښتنې په وخت کې به ته خپل بدن په ډيره ښه توګه پټ ساتې اوپه خپل مخ به هم نقاب اچوې ، زه پوهيږم چې خواص خان ډير همدرده او ځان ځارونکې انسان دې ، هغه به هيڅ کله هم له تاڅخه نفرت نه وې کړې خو هغه سلوک چې تا دهغه سره کړې دې نو دهمغې په اساس له تاسره دهغه محبت په ډيره زياته کرکه اونفرت باندې بدل شو.

ګوره ګنګا ! ته به يې منې اوکه نه ،هغه وخت چې هغه ګيدړې ښکار کولې نو هغه وخت هغه ته د زړه له کومې د خپل ځان له پاره غوښتلې ، هغه نه غوښتل ستا نه پرته ژوند وکړي خو کله چې تا هغه په خوله په څپيړه وواهه ، هغه دې بې عزته کړ ، اوبيا چې کله ستا پلار هغه خپلې خيمې ته راوباله اوهلته هم تا هغه توهين کړ. نو بيا هغه له تاسره خپل محبت په نفرت او کرکې باندې بدل کړ. اوس به ستا کار دا وي چې هغه نفرت بيرته په محبت او مينې باندې را واړوې

ګوره ګنګا !لکه څنګه چې خواص خان په نقاب کې ستا د سويمبر مقابلې وګټلې او ستا له پاره يې خپل نفرت په محبت او مينه باندې واړاوه ، اوس به ته هم دخواص خان دخپلولو له پاره همدا ډول طريقه استعمالوې ،ته به هم خپل جسم را ونغاړې اوپه مخ به نقاب راخپور کړې او دخير خيرات د غوښتلو له پاره به دلته راځې ، په ځانګړې توګه هغه وخت چې خواص خان بهر ووينې. ته به دخپل سلوک او رويې اوخبرو په واسطه خواص خان دخپل ځان په لور را مات کړې ،ماتاته ويلي دی چې هغه ډير د خدايه ويريدونکې ،نيک اوهمدرده انسان دې ، زما په فکر که چيرې ته دشهزادګۍ په توګه هغه دخپل ځان له پاره نه شې را ماتولې نو ديوې کنډې په څير خو يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خامخا تر اغیز لاندې راوړې شي اوهغه په خپله مینه کې را نغاړلې شي ،که چیرې ته داسې وکړاې شې نو زه به په دې پوه شم چې تا دخپل ژوند ډیره ستره معرکه تر سره کړې ده .

داوما په دې مشورې د ګنګا په مخ کې د خوښۍ نښې را وځلیدې ،تر لږه وخته پورې یې په شوخو سترګو د اوما په لور کتل اوبیا یې ورته وویل: اوما خورجانې ! ستا د امشوره ډیره غوره ده اوزما په فکرچې عملي کیداې هم شي . که چیرې په ریښتیاتوګه خواص خان زما څخه راضي نه شو او له ما سره یې دشهزادګۍ په توګه دخپلو اړیکو دسمولو هڅه و نه کړه نو زه به د کونډې په څیر دهغه دمینې د تر لاسه کولو هڅې وکړم. اوما جانې ! خواص خان زما سویمبر ګټلې دې ،اوس په نړۍ کې همدا یواځنې ځوان دې چې زما د تن ، روح اوعزت مالک ګرزیدلې دې ، زه په دې پوهیږم چې تر هغې چې خواص خان ماته تر لاسه نه شي نو زما روح ، او زما د وجود هره برخه به نیمګړې وي ، زه به د یوې کونډې په څیر د خواص خان دخپلولو هرډول هڅې وکړم ،اوس به زه ستا دمشورې په مطابق دخواص خان له پاره خوارک څښاک له ځانه سره یوسم . بیا به وګورم چې دهغه عکس العمل څه ډول دې . ددې خبرې سره سم ګنګا پورته شوه ، او دخوراک څښاک ټول شیان یې په لوښو کې سره را یوځاې کړل ، هر څه یې راواخستل اودهغې کمرې په لور ور وخوزیده چې خواص خان په کې میشت و .

٣١

دخواص خان دې ماڼۍ ته د راتلو وروسته ،ښایسته او زړه وړونکې شهزداګۍ ګنګا د ستورو په څیر ځلیدونکې دخواص خان خونې ته را ننوتله ، هغو ساتونکو چې دکمرې نه بهر یې پهره کوله هغوې هم شهزداګۍ ګنګا د دننه د ورتلو څخه منه نه کړه ، ځکه ټول په دې خبر و چې هغه د شیرشاه سورې له اړخه خواص خان ته د وینځې په توګه ورکړل شوې وه.

کله چې دخوراک څښاک د سامان سره یوځاې شهزداګۍ ګنګا د خواص خان خونې ته ور ننوتله نو ویې کتل چې د خونې په یوه برخه کې خواص خان سترګې پټې کړې وې او ناست و ، دګنګا په ور ننوتلو هغه یو ټکان وخوړ ، سترګې یې پرانستې او کله یې چې وکتل نو ګنګا ددرنښت په خاطر دښه راغلاست له پاره خپل ځان ټیټ کړ اوبیا یې په خپل خواږه اواز سره د حقیقت نه ډک الفاظ دملغلرو په څیر خپاره کړل اوویې ویل:

زه تاته دې ماڼۍ ته په راتلو سره مباکي وایم. ما ستا له پاره خوراک راوړې دې ، زه هیله لرم چې ته به پخواني خفګانونه او نارضایتونه یوه اړخ ته کړې ، ځکه چې شیرشاه سورې زه تاته د یوې وینځې په څیر درکړې یم اوددې نه اخوا تا زما د سویمبر په ګټلو سره هم زما د ترلاسه کولو حق ثابت کړې دې.

خواص خان تر یوه وخته پورې شهزداګۍ ګنګا ته په ډیر غور او دقت سره کتل. خو شهزادګۍ د خوراک لوښي په خپلو لاسو کې نیولي و اوهملته ځاې په ځاې ولاړه وه. دلږځنډ وروسته د خواص خان دقهر او غصې نه ډک اواز را پورته شو او ویې ویل:

ګوره ګنګا ! ایا ته ما د یوه تور ، له منځه تللي او پخواي چینجووهلي لرګي په څیر انسان ګڼې ،کوم چې هرې لورې ته وغواړې و ئرخوې. واوره ! زما له تاسره هیڅ ډول اړیکې نه شته ، همدا اوس او په همدې شیبه کې زما دخونې څخه بیرون شه. اوکه په راتلونکې کې دې زما له پاره د خوړو د راوړو هڅه وکړه اویا زما خونې ته دې د راننوتلو هڅه وکړه نو یاد ساته چې زه به تا ډیره بې عزته کړم ، ستا ښکینه په همدې کې ده چې تر هغې چې ته د اوما سره یو ځاې دلته اوسیدل غواړې په پټه خوله و او سیږې اوکله چې هم ددې ماڼۍ څخه تلل غواړې نو هیڅوک به هم ستا لاره و نه نیسي، بس ، زه ددې نه اخوا نور څه درته نه وایم.

دخواص خان ددې خبرو څخه داسې بریښیده چې د شهزادګۍ بې چاره پښې د زمکې څخه ښوېدلې دې ، هغه دومره مړژواندې شوه چې پښو یې حرکت نه شو کولاې ،دهغې ددې حالت په کتلو سره ورته خواص خان یوځل بیا وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره ګنګا ! ته اوس زما له پاره يو تياره ښارګوټي ، د ګرد او غبار نه ډکه شپه او د خيرن زړه د افق په څير ګرزيدلې يې. يو وخت ته ماته زما د غوښتنو سمندر وې ، خو اوس ته ماته زما د غوښتنو دعذاب څخه هم بدتره يې. ورځه او په آينده کې دې لورې ته د راتلو هڅه مه کوه.

دخواص خان په دې خبرو شهزادګۍ بې چاره د غمژنو لمحو قصه او د تيرو شوو وختو د ويجاړو په څير و ګرزيدله. دهغې د وصل ګمان د هجر او بيلتون په يقين بدل شوې و . تر لږه وخته پورې هغه بې چاره چپ چاپ په درانه خوب ويده او د منجمدو ساعتو په څير ولاړه وه ، دهغې دحالت څخه داسې بريښيده لکه چې دهغې د بدن څخه د عمر تپ وتلې وي اويا پرې چا دهغې ساه اخستل بند کړي وي ، په خپل ځاې ولاړې شهزادګۍ تر يوه وخته پورې خپلې شونډې چيچلې ،دهغې سترګې د اوښکو څخه ډکې شوې وې اوبيا يې د سترګو څخه د اوښکو سيلاب را روان شو ،ددې نه وروسته هغه په ډيره بيړه را وګرزيده او د خوراک سامان يې له ځانه سره را واخست او په منډه دهغه ځايه را ووتله.

هغه بيرته هغې خونې ته ور ننوتله چې اوما يې ورته په کې په ډيره بې صبرۍ سره انتظار کاوه ، شهزادګۍ ګنګا ، د خوراک لوښي يوې لورې ته کيښودل اوبيا په يوه ځاې کې کيناسته او دکوچنيانو په څير يې په ژړا لاس پورې کړ، په چغو چغو يې وژړل ، اوما ور مخته شوه او دهغې سره ور غاړې وتله او ورځخه يې وپوښتل چې ګنګا خورې ! څه در پيښ شوي دي ، ايا خواص يو ځل بيا له تاسره بدتميزي کړې ده ، دهغې په دې خبره ګنګا خپل ځان سنبال کړ اوپه ژړغونې اواز سره يې وويل چې:
اوما خورجانې ! خواص خان زه را وشړلم ، ماته يې سپکې سپورې وويلې اودخپلې خونې څخه يې راته د تللو حکم وکړ. اوما ! دخواص خان د کرکې په اساس خو اوس زه دخپل ځان له پاره هم سراب ګرزيدلې يم ،اوس زه بې حسه او خالي لاس اودهغه ډال په څير يم چې نه شاخونه لرې او نه لمن ، اوما دخواص خان پرته زه د توری تيارې شپې دهغه توپان په څير ګرزيږم چې په مقدر کې يې غم او له منځه تلل ليکل شوي دي. اوما خورجانې !ما خو خواص خان د کلونو کلونو د پانګې قطره قطره ګټلې او محبت مې ورسره کړې دې ، خورجانې ! زه خو خپل محبت او مينې د مار په څير چيچلې يم. خو اوس هم زما په زړه کې دخواص خان محبت دبې لمسه څيرې په څير روان دي. خو اوما خورجانې !داسې بريښي چې د خواص خان سره زما دمحبت لمر نور په ډوبيدو دې. ويريږم ، او زړه مې لړزيږي چې دخواص خان پرته اودهغه په بيلتون کې به د پيريو په څير دا اوږدې شپې او دکلونو په څير دا ورځې به څه ډول تيروم.
د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو په ځواب کې اوما ترڅو لمحو پورې چپه ناسته وه ،بيا ديوه هوډ سره راپورته شوه او ويې ويل چې: ګنګا خورې ! سمدستې راپورته شه ،مونږ دواړه خويندې به همدا اوس اوپه همدې ګړۍ کې د هغه زيارت په لور ورځو ، که چيرې خواص خان ته را شړلې يې نو دهغه د ترلاسه کولو له پاره به مونږ همغه لاره نيسو چې پخوا مو پرې خبرې کړې دي. د اوما په دې خبرو باندې شهزادګۍ ګنګا په ډيره عجيبه توګه د هغې لورې ته وکتل ، لږ څه مسکۍ شوه اوبيا يې ورته وويل چې: را پورته شه خورجانې ! زه تاته ډاډ درکوم چې اخر به بريا زمونږ په برخه کيږي ، ددې خبرې سره سم دواړو خپل سامانونه را ټول کړل او دخپلې خونې څخه را ووتلې.

۳۲

بله ورځ چې خواص خان دخپلې خونې څخه را ووت نو دمانۍ نه بيرون ساتونکې ورته را نژدې شو او ورته يې وويل چې: امير خواص خانه !دلته په مانۍ کې اوسيدونکې شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه دشپې وختې ددې ځايه څخه ووتلې ، ته هغه وخت ويده وې اومونږ نه غوښتل تا دخوبه بيدار کړو نو ځکه مو خبر درنکړاې شو ، خواص خان دهغه خبره په ډيره بې پروايي سره واخستله اوبيا يې ترې وپوښتل چې هغوې چيرې ولاړې؟ ساتونکې ورته وويل چې: کله چې هغوې د مانۍ څخه ووتلې نو ماترې وپوښتل چې هغوې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې شپه کې چیرې ځي ؟ شهزادګۍ ګنګا راته وویل چې هغه له او ما سره یو ځای دیوه دوست او خپلوان کورته ورځي، نوپه دې خاطر یې ما لاره و نه نیوله او هغوې دواړه ولاړې. خواص خان ورته وویل چې ډیرښه شول چې تا دهغوې لاره نه ده بنده کړې ،ددې خبرې سره سم خواص خان د ساتونکې خبرته دکوم اهمیت د ورکولو پرته د آسونو د تبیلې خواته ورغې.

۳۳

شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړو هملته درهتاس دښارد (ودهوا اشرم) د زیارت په لنګرځای کې ځانته د اوسیدو ځایونه پیدا کړي و او هملته اوسیدې . دواړو په همغه دویمه ورځ په خپل فعالیت پیل وکړ اود دې لنګرخانې دنورو کونډو ښځو سره یو ځای یې درهتاس په ښار کې د خیر خیرات غوښتل پیل کړي و . هغوې نورې ښځې هم له ځانه سره راواخستې ا و د خواص خان دحویلۍ په لور یې د سوال کولو له پاره له ځانه سره راوړې. خو په دې ورځ هغوې د خواص خان سره و نه شو کتلای. هغوې د ماڼۍ نه بیرون د سوال کولو له پاره غږ پورته کړ ، ساتونکو لږ څه ورکړل او دهغې ځایه یې بیرته لرې کړې . په همدې توګه به هره ورځ شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما د نورو کونډو ښځو سره یو ځای ددې ماڼۍ شاوخوا دخیر خیرات دغوښتلو په بهانه چکر واهه. خو ددوې به دخواص خان سره لیده کاته نه کیدل او همغه پهره دارانو به لږ څه ورکول اودوې به بیرته ناکامه او نا مراده ستنیدې.

یوه ورځ هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما د نورو کونډو سره یو ځای دخواص خان حویلۍ ته راغلې نو اوما وکتل چې خواص خان په خپل آس سپور او د آسونو دتبیلې څخه بیرون را وتلې اوتر بیرونۍ دروازې پورې را رسیدلی دی. دهغه د لیدلو سره سم یې تر خپل څنګ روانې شهزادګۍ ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: زما خورې ! داسې بریښې چې ستا برخلیک را ویښ شوی دی ، وګوره هغه دې خواص خان د آسونو دتبیلې څخه په آس سپور د ماڼۍ مرکزي دروازې ته را روان دی ، ته په منډه دروازې ته ولاړه شه او دخیرغوښتلو له پاره غږ وکړه . داوما په دې خبره ګنګا خوشحاله شوه خو اوما ته یې هیڅ ځواب ورنه کړ ، ډیره په چټکۍ سره مخته ورغله ، اوما هم د نورو کونډو سره یو ځای دهغې تر شا په بیړه هغه لورې ته ور روانه وه. اوما او ګنګا دواړو د نورو خیر غوښتونکو کونډو ښځو په څیر سپین کالي په غاړه کړي و ، یواځنې توپیر یې دا و چې ډیره کئ ښځو کومه ځانګړې پرده نه درلوده مګر دوې دخپل ځان تر څنګ خپل مخونه هم را نغاړلي و. دوې دواړو په خپلو مخونو باندې سپین نقاب راخپور کړي و ، اوما د نورو ښځو تر منځ پاته شوه خو ګنګا مخته راغله او دخواص خان د حویلۍ په دروازه کې و دریده او دخیر غوښتلو غږ یې وکړ . دآسونو د تبیلې څخه را روان خواص خان دهغې دا غږ هم اوریدلی و ، تر دې دمه نورې ښځې هم هلته ور ورسیدې اوهغوې هم د شاوخوا کورونو څخه د خیر غوښتلو اوا زونه پورته کول.

د لمړنۍ غږ وروسته چې کله ګنګا دخیر غوښتنو له پاره دویم ځل خپل اوا ز پورته کړ نو هغه وخت خواص خان مرکزي دروازې ته را رسیدلی و ، دګنګا په لور په کتلو سره هغه دخپله آسه را ښکته شو اوپه ډیره نرمه او مینه ناکه توګه یې د ګنګا څخه وپوښتل چې: ته څوک یې او ولې خیر غواړې ؟ اودا چې ستا په څیر په لباس کې را نغاړلې نورې ښځې خیر غواړي هغوې څوک دي ؟ دهغه دخبرو په ځواب کې ورته ګنګا وویل چې: مونږ ټول د هغه زیارت د لنګر اوسیدونکي یو ،ځکه چې هغه د کونډو ښځو د اوسیدو او پناه ځای دی ، دا کونډې ټولې هملته اوسیږي ، او هره ورځ دخیر غوښتنو له پاره بیرون راوځي او په دې توګه خپل ژوند سبا کوي ، دخیر غوښتل زمونږ د کونډو ورځنې ژوند دی. دهغې په دې خبرو ترې خواص خان په یوه ډول مرغوبیت او پلټنې سره و پوښتل چې:

ته خو همدا اوس دخپل اوا ز او دخپل جسماني جوړښت څخه ځوانه معلومیږې ، نو ته څنګه کونډه شوې یې او چا کونډه کړې یې ؟ ګنګا ورته وویل چې زما نوم ګیتا دی ، داسې وګڼه چې د غمونو ګیتا ، زما مور اوپلار مړه شوي دي او دیوه کس سره زما کوژده وشوه ، لا تر اوسه پورې زما رخصتي نه وه شوې چې هغه زه پریښودم ، هغه ډیر بد معاش او اوباشه انسان و ، د کوڅه ډبو نجونو سره به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرزیده را ګرزیده نو په دې خاطر ما هم دهغه سره د یوځای ژوند د تیرولو څخه انکار وکړ. څرنګه چې زما هیڅ بل د اوسیدو ځای نه و نودلته مې په دې لنګرخانې کې د پناه غوښتنه وکړه ، بس اوس خیر خیرات غواړم اوخپل ژوند پرې سبا کوم. ددې سره سم د غمنو او مصیبتونو په اساس د ګنګا بې چاره په سترګو کې اوښکې راغلې ، هغه نقاب یې چې په مخ را خپور کړې و په اوښکو لوند خیشت شو ، دهغې د حالت په کتلو سره خواص خان ویلې ویلې شو .

تر لږ ځنډه پورې خواص خان هملته خاموشه ولاړ و خوبیا یې په ډیره مینه ترې وپوښتل چې : ایا تاته کوم تکلیف دي اویا دې هلته په لنګر ځاې کې څوک تنګوی؟ ګنګا ورته په ژړغوني اواز کې وویل چې : غم خو زمونږ د کونډو مقدر ګرزیدلې دې. څرنګه چې زه اوس هم ډیره ځوانه او تنکۍ یم نو په دې خاطر هر څوک راته په غلطو سترګو ویني ، زما د ژړا علت د کوم چا له اړخه د تکلیف ، غم او یا ګواښ د راپیدا کیدو په خاطر نه دې، بلکه ستا د دغو دوو درې خوږو جملو په ویلو سره زما زړه ویلې شو او ما ته ژړا راغله ، تر او سه هیچا له ما څخه د همدردۍ په توګه نه دې پوښتلې چې نوم دې څه دې ؟ ته څنګه دلته لنګر ځای ته راغلې یې اویا پر تا څه تیر شوي دي ؟ دګنګا په دې خبرو سره خواص خان ډیر زیات اغیزمن شو ، ان تر دې چې تر ډیره یې خپل ځت ټیټ کړې و اوبیا یې وویل :

ګیتا ! که زه تاته یو څه ووایم نو ته به یې ومنې ، ګنګا ورته سمد ستي وویل چې : حتما یې منم ، ولې به یې نه منم . ته وایه ما ته څه ویل غواړې . ددې خبرې سره سم خواص خان د خپلو کالیو څخه څو سیکې را وویستلې او دګنګا په لور یې لاس ور وغځاوه ، ګنګا دخپل اړخ دڅپټي پلو ورته را واړاوه او خواص خان په هغې کې دغه سیکې ور واچولې . بیا ورته خواص خان وویلې چې : ګوره ګیتا ! ته به سبا همدا وخت دلته دروازې ته راشې او دخیر غوښتلو غړ به وکړې زه به ستا انتظار کوم ، زه به دومره څه درکړم چې ته پرې خپل ژوند په ښه توګه سبا کړې.

اوس ته ورځه. ستا نورې خیر غوښتونکې ملګرې درڅخه لرې ولاړې هسې نه چې ځانته پاته شې . ددې خبرې سره سم خواص خان په خپل آس سپور شو. دخواص خان سره دخبرو نه ګنګا ډیره ډاډمنه او خوشحاله وه ، بیا بیرته ستنه شوه او په ډیرې بیړې سره د نورو ښځو سره یو ځای شوه ، خواص خان هم په خپل آس سپور او په کومې لارې ولاړ.

کله چې ګنګا دنورو کونډو تر څنګ را ورسیده نو اوما په ډیره بیړه ور وړاندې شوه او ترې ویې پوښتل چې : ګنګا جانې ! ته ډیره بختوره وې چې نن دې د خواص خان سره وکتل ، تا له هغه سره څه وویل : ګنګا ورته په ډیره پټه توګه ټوله قصه وکړه ، اوما دهغې په خبرو باندې ډیره خوشحاله شوه اوبیا یې ورته وویل: ګنګا خورې ! داسې بریښې چې ستا دبرخلیک او ستا دنیک بختۍ ټولې دروازې پرانستل کیږي او هغه مقصد اومنزل چې دې دشهزادګۍ په توګه نه شو تر لاسه کولې اوس یې د یوې نقاب پوښته پیغلې په توګه تر لاسه کوې. څرنګه چې خواص خان ته سبا بیا را بللې یې نو ته به سبا خامخا په همغه وخت راځې ،بیا به زه ووینم چې هغه تاته څه ویل غواړي. ددې خبرو وروسته دواړه چپه خوله روانې شوې اود نورو کونډو سره یو ځای دخپل لنګر ځای په لور مخته ورتللې .

بله ورځ ، دتیرې ورځې په څیر ، ګنګا په خپل وخت خیرخیرات غوښتنې له پاره د خواص خان دحویلۍ دروازې ته روغله او د خیر غوښتو اواز یې وکړ. دهغې د لمړي غږ سره سم خواص خان د خپل میلمستون څخه نژدې په منډه منډه راغې اودګنګا په لور په کتلو سره یې وویل ، ګیتا ! ما هلته په میلمستون کې په ډیره بې صبرانه توګه ستا انتظار کاوه ، دهغه په دې خبره ګنګا په ډیره مړژواندې توګه وویل چې : تا په همدې وخت کې را بللې وم ،نو دادې زه راغلم. خواص خان تر لږه وخته پورې هغې ته په ډیر غور سره وکتل ، همغه پروني لباس دهغې په تن و ،بلکل سپین دشیدو په څیر کالي ، هغې دهمدې کالیو په واسطه خپل جسم او خپل مخ را نغاړلې و ، دتیرې ورځې په څیر نورې کونډې هم د شاوخوا کورنو ته د خیر غوښتنې له پاره ورغلې وې. دخواص خان په خاموشه پاته کیدو سره ګنګا ترې وپوښتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا په راغوښتلو زه دادې راغلې یم ،خو زما ښځه یوه بې عقلې شوې ده ، چې پرون ما له تا سره ډیرې خبرې وکړې خو ما ستا ښځه ستا نوم ونه پوښته ،دهغې په دې خبره خواص خان ورته مسکې شو او ویې ویل چې ګیتا ! زما نوم خواص خان دې او د شیرشاه سوری دلښکرو ستر سالار یم ، ګوره ګیتا ! ما ته پرون دد دې له پاره را بللې وې چې ما ستا له پاره څه شیان اخستې دي، که چیرې ته یې بده و نه ګڼې ،نو هغه د خپله ځانه سره یوسه او د خپلو اړتیاو له پاره یې وکاروه. ګنګا ترې سمد ستې وپوښتل چې: څه ډول شیان دې مهاراجه ! خواص خان ځواب ورکړ ،کوم خاص څه نه دي بلکه ستا د ژوندانه دورځنې اړتیاو دپوره کولو له پاره دي ،که ته یې بد ه نه ګڼې نو ولاړه شه او زما په میلمستون کې کینه ،خو که چیرې ته نه غواړې زما حویلۍ ته ورننوځې نو زه به ټول شیا ن دلته را وغواړم ،ګنګا بې چاره په ډیره بې وسۍ اویو ډول مړژواندې اوا زکې وویل چې: ګوره مهاراجه !دننه په تللو کې کومه ستونزه نه شته ځکه ته ماته د شکل او صورت له اړخه ډیره شریف النفسه انسان ښکارې ،خو زه له تا سره حویلۍ ته دننه ولاړه شم او هلته په میلمستون کې کینم نو زما سره د راغلیو کونډو ته به شک پیدا شي چې زه د څه له پاره حویلۍ ته تللې وم ،هغوې به زما په کړچار باندې هم شکمنې شي او زما په اړه به ډول ډول خبرې پیل کړي او ستا په نامه به ما خلک بدنامه کړي ، دهغې په دې خبره خواص خا ن ورته سمد ستې وویل چې نه ، هرګز نه ، ته همدلته اوسه ، زه تا همدلته پریږدم ، ماته ستا عزت تر هر څه زیات معتبر دې. په حقیقت کې چې پرون تا ماته خپله کومه زړه ماتې قصه وکړه، هغې پرما ډیر زیات اغیز وکړ ، ته همدلته ولاړه اوسه ،کوم شیان مې چې ستا له پاره راوړي دی هغه به درته همدلته را وغواړم، ددې خبرې سره خواص خان خپل یوه ساتونکې ته ورغږ کړ، هغه په منډه منډه راغې ، خواص خان ورته وویل چې:

دننه حویلۍ ته ولاړ شه ، هلته چې څومره ساتونکې دي ټولو ته ووایه چې دلته مرکزي دروازې کې راټول شي. اوهغه بوجۍ چې هلته په میلمستون کې پرته ده هغه هم له ځانه سره ماته راوړه ، هو ! اول هغه بوجۍ راوړه بیا ساتونکو ته ووایه چې دلته راټول شي . هغه ساتونکې منډه کړه او دمیلمستون څخه یې هغه بوجۍ راواخسته او خواص خان ته یې را ورسوله ، خواص خان هغه راپورته کړه اود ګنګا په لور یې ور اوږده کړه او ورته یې وویل چې: در واخله یې. په دې بوجۍ کې ستا د وړتیا وړ سامانونه دي ، ګنګا ورته وویل چې ایا زه دا پرانستې شم تر څو ووینم چې په دې کې څه شیان دي. خواص خان ورته وویل چې: هو ته دا کتلې شی ، ګنګا په دا سې حال کې په ځمکه کیناسته چې د خواص خان په لور یې شا را اړولې وه ، هغه بوجۍ یې پرانسته ، ویې کتل چې په هغې کې ډیر زیات قیمتې کالي دي ، د سرو زرو او سپینو زرو بنګړي او ګوتې په کې دي او دښایست او زینت هر ډول سامانونه په کې پراته دي. ګنګا دا بوجۍ همداسې پرانستې په ځمکه پریښوده او بیا یې د خواص خان په لور په کتلو سره وویل چې:

تاخو پر ما دومره بوج را بارکړې دې چې زه یې د پورته کولو جوګه نه یم. تر هغوې چې د کالیو پورې اړه لري زه به هغه له ځانه سره یوسم او هلته په لنګرځای کې به یې استعمالوم. د سپینو زرو بنګړي به هم زه له ځانه سره یوسم. خو د سرو زرو بنګړي له ځانه سره نه شم وړې ، خواص خا ن ترې سمد ستي وپوښتل چې: هغه ولې ؟ګنګا بې چاره په لړزیدلې او ژړغوني اوا ز سره وویل چې: مهاراجه ! زه په خپل کور کې نه بلکه د زیارت په لنګر خانې کې اوسم. اوهلته د غل غد و ویره هم شته ، نو کله چې زه دومره قیمتې شیانو استعمالوم نو په دې به هم هغه خلک زما په اړه ډول ډول خبرې کوي او وایی به چې معلوم نه ده چې زه د خیر غوښتلو په وخت کې د کومو خلکو ځایو ته ورځم. د سپینوزرو بنګړي د زغم وړ دي ځکه زیاتې کونډې یې په لاسو کې اچوي ، د کالیو څخه به هم زه څه ډیرې ساده شانته جامې له ځانه سره واخلم خو کوم چې ډیر قیمتې دی هغه له ځانه سره نه شم وړلې ، په حقیقت کې زما داستان د غمونو نه ډک دې ، زه د خپل ذات اونامه سره نور الزامات نه شم اخستلاې. په ځواب کې یې خواص خان غوښتل څه ووایی چې د حویلۍ ټول ساتونکې هلته را ټول شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان هغوې ټولو ته وویل چې : دې کونډې ته په غور سره ووینئ ، کله چې هم دا دلته زما دحویلۍ دروازې ته راشي او د خیر غوښتلو اواز وکړي نو خالي لاس يې مه لیږئ ،که چیرې زه په خپله په حویلۍ کې وم نو زه به په خپله هغې ته یو څه ورکوم او که په حویلۍ کې نه وم او دې اواز وکړي نو واورئ چې: دا به خالي نه پریږدئ. که چیرې دا سې مو وکړل نو ستا سو څخه به یو هم و نه بښم.
بله خبره داده چې دا کونډه چې د رهتاس د زیارت په لنګر خانې کې او سیږي که کله هم دکوم فریاد سره دلته راشي او یا ورته کومه ستونزه پیدا شي او یا د چا پر خلاف کوم شکایت وکړي نو په همغه وخت کې یې شکایت رفعه او اړتیاوې پوره کړئ ،په دې کار کې به لږ څه ځنډون هم نه کوئ، ددې کونډې نوم ګیتا دې ،دا ډیره محتاجه ده ، اوس تاسې ټول ورځئ ، او په خپلو خپلو کارونو کې مصروف شئ ، ددې حکم سره سم ټول ساتونکې دهغه ځایه ولاړل ، خواص خان یو ځل بیا ګنګا ته وویل چې :
ګیتا !ددې بوجۍ څخه چې هر شې ستا خوښه یې او له ځانه سره یې وړل غواړې جدا یې کړه او له ځانه سره یو سه یې. پاته شیان به دلته په حویلۍ کې ستا د امانت په څیر ایښی وي ، کله چې هم ورته احتیاج پیدا کړې نو یا یې له ماڅخه اویا که زه نه وم نو د کوم ساتونکې څخه یې وغواړه. زه به هغوې ته په دې اړه تفصیلي خبره وکړم. ګنګا ترې سمدستي وپوښتل چې: مهاراجه ! ایا ته کومې لورې ته ځې؟ دهغې په دې خبره خواص خان په خندا کې وویل چې : ګوره ګیتا ! ماتاته پخوا هم ویلي دي چې زه د شیرشاه سوري دلښکر ستر سالار یم ، د تیرې په څیر خو په یوه ځاې کې نه شم پریوتلي ، زه نن دلته یم ، کیدا ې شي سبا بلې کومې لورې ته ولاړشم. کوم محاذ ته د جنګ په لور ولاړ شم. هسې هم کیدا ې شي چې څو ورځې وروسته زه ددې ځایه کوچ وکړم. دا چې زه به کومې لورې ته ولاړ شم را ته معلومه نه ده او نه زه اوس تاته په دې اړه څه ویلې شم ، په هر صورت زه به ساتونکو ته ووایم چې هر کله چې ستا دکوم شي له پاره اړتیا وي ، دلته حویلۍ ته راځه نو تا ته به ستا د اړتیا وړ هر شې تر لاسه کیږي. اوس ته ولاړه شه. ستا نورې ملګرې ښځې به تاته انتظار کوي.
ګنګا د اړتیا وړ شیان له ځانه سره واخستل ، او نور شیان یې هملته پریښول او دهغه ځایه ولاړه ، خواص خان تر لږه وخته پورې هملته په دروازې کې ولاړو ، ګنګابه هم بیا بیا شاته را کتل ، دهغې په دې کار باندې خواص خان هم خندوني او مسکې ولاړ و ،کله چې ګنګا ولاړه او دنورو کونډو ښځو سره یو ځاې شوه نو بیا هغه پاته سامان خواص خان له ځانه سره واخست او دننه حویلۍ ته ولاړ.

۳۴

هغه وخت چې شیرشاه سوري اوخواص خان د بنګال مرکزي ښار ګوډ خالي کړ نو همغه وخت (۱۵۳۸زکال د جولاې میاشت کې) همایون دبنګال دې ښار ته ور ننوت. هلته د ګوډ په ښار کې همایون تر ټولو لمړۍ کار دا وکړ چې د ښار د بیا جوړولو او پاکیدو حکم یې وکړ تر څو د جنګ د تباهیو ټولې نښې نښانې له منځه ولاړې شي. افیون خوړونکې همایون ته د ګوډ ښار دومره ښایسته ښکاره شو چې ددې ښار نوم یې بدل کړ او د جنت اباد په نامه یې و نوماوه. هغه هلته دخپلو تم کیدو په وخت کې دبنګال ولایت دخپلو امیرانو او سالارانو په منځ کې وویشه ، هغه هلته نژدې نهه میاشتې په ډیر عیش او عشرت کې تیرې کړې او دا سې به په نشې کې ډوب و چې په میاشتو به یې هم دخلکو سره دکتلو فرصت نه شو تر لاسه کولې.
شیرشاه سوری هملته د رهتاس په کلا کې اډانه اچولې وه. کله چې هغه وکتل چې همایون دخپل فوځ سره یو ځاې هلته د بنګال د ښار په ګوډ کې تم شوې دې او هملته یې د اوږدې مودې د تیرولو هوډ کړې دې نو هغه د همایون په ولکه شوو سیمو باندې د بیرته ولکې کولو له پاره پلان جوړ کړ. هغه دبرسات په موسم کې د رهتاس او سهسرام اونور کلا ګانو څخه د فوځونو د برتي کولو له پاره کار پیل کړ، هغه په خپل ځواک او فوځ کې ډیر زیات ډیرښت راوست ، دبرسات د موسم د پا ې ته د رسیدو سره سم هغه خپل فوځونه هملته د رهتاس د کلا تر مخ را ټول کړل تر څو دهمایون پر خلاف عسکري عملیات پیل کړي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مغلو په خلاف د عملیاتو د پیل کیدو له پاره شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یې د خواص خان تر قومندې لاندې پرېښوده ، په داسې حال کې چې هیبت خان نیازي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني یې د خواص خان معاونین وټاکل ، د فوځ بله برخه شیرشاه سوري د خپله ځانه سره وساتله او د خپلو زامنو نه علاوه یې حاجي خان پټني ، اوبرهم جیت هم له ځانه سره واخستل. شیرشاه سوري خواص خان ته دا کار وسپاره چې هغه به د ټول بهار د ځارنې مسؤلیت په غاړه لري. خو هغه به پخپله دهمایون په سلطنت باندې یرغل وروړي ، داخبرونه به خامخا هلته ګوډ کې پروت همایون ته ور رسیږي ،نو همایون به سمدستي دخپل لښکر سره یوځای د ګوډ د ښار څخه رابیرون شي اود بهار د لارې به دشیرشاه سوري سره د ټکر د کولو هڅه وکړي ، شیرشاه سوري غوښتل چې په بهار کې خواص خان دخپل لښکر سره یوځای دهمایون سره ټکر وکړي اودهغه لاره ونیسي او پرې یې نږدې چې دشیرشاه سوری په لورور مخته شي. په دې ترتیب به شیرشاه سوري ته دهمایون په سیمو باندې د ولکې کولو فرصت تر لاسه شي اودا ډیر غوره پلان و چې شیرشاه سوری د همایون د ماتولو له پاره جوړ کړې و.

ددې ټول پلان د جوړولو نه وروسته شیرشاه سوری د همایون د سیمو د ولکې کولو له پاره ورووت. په همدې وخت کې خواص خان هم د همایون د خطر څخه د مخنیوی په خاطر د رهتاس د کلا څخه کوچ وکړ.

د رهتاس د کلا څخه د وتلو وروسته شیرشاه سوری د بحر د سطحې د لړزانده امواجو په ډول د همایون د سیمو په لور ور مخته شو او هر هغه ځواک به یې چې مخې ته راته هغه به یې د مخې سره لکه د سیلاب په څیر له منځه یوړ.

شیرشاه سوری دخپل لښکر سره یو ځای تر ټولو لمړی د بنارس په لور مخه وکړه، که څه هم تر دې وخته پورې د شیرشاه سوری ټینګه او قوي دچنار کلا د همایون د لښکرو په واک کې وه . خو په دې چنار کلا باندې مغلو ډیره ځواکمنه ولکه کړې وه. دچنار د کلا د محاصره کولو سره سم ، شیرشاه سوري نه غوښتل خپل ډیر وخت په محاصرې باندې له لاسه ورکړي ، په دې اساس یې فکر کاوه چې که د چنار د کلا تر څنګ اوشاوخوا نورې سیمې د مغلو د ولکې څخه بیرون کړي نو دچنار کلا به په خپله د هغه په منګولو کې پریوزي. هغه د همدې فکر په اساس د چنار کلا د لمړی حملې څخه شاته پرېښوده اود بنارس په لور وخوزید.

بنارس په دې ورځو کې د مغلو د ځواک ځانګړې مرکز و . هغوی ددې ښار د دفاع له پاره یو ځواکمن لښکر هم ځای په ځای کړې و . خو د مغلو دا ځواک دشیرشاه سوري د یرغل په مقابل کې تم نه شو ، شیرشاه سوري په بنارس باندې داسې یرغل وروست چې د مغلو موجود لښکر یې د ډیرې بدې ماتې سره مخ کړ. په دې ترتیب شیرشاه سوری په بنارس باندې ولکه وکړه ، دهغه ځای مغلی والي میرفضلي یې د جنګ په وخت کې وواژه ،دهغه تر قومندې لاندې چې د مغلو څومره لښکر و هغه یې ټول له تیغه تیر کړ، په بنارس د ولکې کولو او په هغه ځای باندې دخپل ځواک د ټینګولو نه وروسته شیرشاه سوری دجونپور په لور مخه کړه ، جونپور یې محاصره کړ ، دلته دهمایون د اړخه بابا بیګ جالیر چې دجونپور حاکم و او ددې ځای دجنګي کلا د ساتنې له پاره یې هم ډیره ښه انتظام درلود ،د شیرشاه سوري سره کلکه مقابله وکړه. په همدې وخت کې د جونپور د لښکرو د کومک له پاره د بهرایج څخه هم فوځ را ورسید. بهرایج په «اوده» کې یو مشهور ځای دې چې د فیض اباد څخه اویا میله شمال لورې ته پروت دې ،کله چې د جونپور ته د بهرایج څخه د مغلو ځواکونو ته فوځي کومک او خوارکې توکې را ورسیدل نو د جونپور محاصره اوږده شوه. شیرشاه سورې ددې حالت په کتلو سره لږ څه اندېښمند شو ،په دې خاطر یې دخواص خان په لور قاصد و استوه تر څو هغه د خپل لښکر سره یو ځای په بهرایج باندې یرغل یوسي . ترڅو دهغه ځایه نور نوي فوځونه د جونپور د کومک له پاره را نشي. دشیرشاه سوری دحکم د ورسیدو سره سم خواص خان په پوره میړانې سره د بهرایج په لورور وخوزید اود شپې په تیاره کې یې په دې سیمې باندې حمله وکړه ، او هلته میشت د مغلو لښکر یې لکه د بارودو د دود په څیر د خپلې مخې څخه لرې کړ. او په بهرایج باندې یې ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د جونپور محاصره اوږدیږي او دجونپور مغلي فوځونو ته دیوې لورې او بلې لورې بسپنه ور رسیږي، نو هغه د دې محاصرې دپایې ته رسید و له پاره انتظار کول بې ځایه وګڼل ، هغه د جونپور نه اخوا د قنوج په سیمه کې چې هر څه وو هغه یې په خپله ولکه کې و اخستل.

دجونپور د سیمې تر جنګ پورې چې دهمایون هر یو والي یا دجنګ کولو هڅه کړې اویا یې د مزاحمت کولو له پاره پیښې را بهٔ وهلې وی هغوې ټول د شیرشاه سوری له اړخه له منځه یوړل شول ، اویا هغوې په خپله خپلې سیمې پریښودې او دهغو څخه یې پښې په تیښته سپکې کړې. که څه هم په ځینو ځینو ځایو کې د مغلو جنرالانو پوره پوره مقابله وکړه خو د محاصرې په واسطه به هغوې خامخا د ناکامی سره مخکیدل. په دې ترتیب شیرشاه سوری دجونپور نه علاوه په شاوخوا نورې ټولې سیمې باندې خپله ولکه کلکه کړه.

شیرشاه سوری د قنوج په سیمه کې د غارت او چور کولو مخه و نیوله او هلته یې د یوه خپلواک پادشاه په څیر عمل وکړ، په هره سیمه کې یې خپل افسران و ټاکل اود همغوې په واسطه یې د مني او ژمې د فصلونو د حاصلاتو محصول تر لاسه کاوه.

په دې ټولو جنګونو کې د حیرانولو خبره داوه چې شیرشاه سوري هیڅ ښار ګوټې تباه او برباد نه کړ ، هغه خپلو لښکریانو ته په کلکه حکم کړې و چې دهقانانو او ښاریانو ته هیڅ ډول زیان ور ونه رسیږي. دشیرشاه سوري قهر او غصه تر مغلو پورې وه ، هغه د دهقانانو اوښاریانو سره څه سرو کار نه درلود ، ځکه دې خلکو په زور او جبر سره دمغلو اطاعت منلې و. شیرشاه سوري به ویل چې دهقانان بې قصوره دي ،ځکه هغوې د واکمنو اطاعت کوي.

خواص خان د بهار په سیمه کې خپریده او ځارنه یې کوله چې که چیرې د بنګال څخه کوم لښکر په شیرشاه سوری د حملې له پاره راشي نو دهغوې لاره تم کړي ، ترڅنګ یې شیرشاه سوری هم خپلو فتوحاتو ته دوام ورکاوه، اوس نو دهغه تر مخه دوه ځایونه پاته و چې د چنار کلا او دجونپور سیمه و. شیرشاه سوري د دې ځایو د نیولو او ولکه کولو له پاره هم عسکری پلانونه جوړ کړي و.

هلته په بنګال کې چې کله همایون ته د شیرشاه سوری او خواص خان د فتوحاتو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو هغه لمړی په دغو خبرونو باندې دومره باور ونه کړ ، خو کله چې ورته سوکه معلومات ور کړل شو او باور یې پرې راغي نو په قهر او غصې سره یې وویل چې شیرشاه سوري دداسې کولو جرءت څنګه کړې دې. په هر صورت همایون سمدستې د بنګال څخه د اګرې په لور د کوچ کولو پریکړه وکړه.

همایون د دې مقصد له پاره د خپلو سالارانو یوه غونډه راوبلله ، اوپه دې اړه یې غور وفکر وکړ چې د دې وروسته د بنګال مسؤلیت چاته پریږدي . دهمدې خبرو په جریان کې زاهد بیګ دهمایون له اړخه د بنګال حاکم و ټاکل شو. زاهد بیګ دهمایون دملکې بیګا بیګام دخور میړه و. کله چې زاهد بیګ ته په دې اړه معلومات ورکړل شو نو د زړه حمله پرې راغله او بې هوشه پریوت. اود بیرت د هوش کیدو په وخت کې یې همایون ته وویل:

ایا د شهنشاه په فکر دلته په بنګال کې زما دذبح کولو وخت را رسیدلې دې ؟ په حقیقت کې د زاهد بیګ دد دې خبرې څخه مقصد داو چې همایون غواړي په خپلو لاسو هغه د مرګ کندی ته ور ورغورځوي."ځکه زاهد بیګ په دې پوهیده چې د بنګال څخه د همایون د فوځ دکوچ سره سم به شیرشاه سوري اویا دهغه سپه سالار خواص خان په بنګال باندې حمله کوي اودده لښکر به ټول له منځه وړي په دې خاطر هغه نه غوښتل دبنګال د حاکم په څیر و ټاکل شي.

هغه وخت چې همایون زاهد بیګ د بنګال د حاکم په څیر را وړاندې کړ ،نو زاهد بیګ د بنګال دحاکمیت څخه انکار وکړ ، همایون د زاهد بیګ ددې کاره دومره په غصه شو نو زاهد بیګ ته یې ددې کار په خاطر دسختې سزا د ورکولو هوډ وکړ. خو ددې کار په تر سره کولو سره به حالات نور هم د ویجاړیدو په لور تللې. نو همایون د چپ پاته کیدو پریکړه وکړه . زاهد بیګ هم دهمایون ددې فکر څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت په ویره کې و. هغه دهمایون ددوه سالارانو حاجي محمد او جهاندار بیګ دخپل ځان سره ملګري کړل او هغوې یې بغاوت ته را وپارول. بیا هغوې درې واړه یو ځاې شول او د بنګال څخه اګرې ته وتښتیدل.
اګرې ته په وررسید و سره هغوې درې واړو د همایون ورور مرزا هندال هم له ځانه سره ملګرې کړ او ورته یې وویل چې هغه دې پخپله دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړي، دهمایون ورور مرزا هندال هم ددې درې کسانو د اغیز لاندې راغې.
هلته په اګره کې دهمایون یو ډیر نژدې دوست او خیر غوښتونکې شیخ بهلول حاکم و . هغه د همایون د ورور مرزا هندال او دهغه دملګرو لخوا ووژل شو ، د زاهدبیګ په ترغیب باندې میرزا هندال هم دبغاوت بوې واخست اوپه دې توګه یې دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړ. په خپل نوم یې خطبه ولوسته او جونپور ته یې چې د شیرشاه سوري له اړخه تر محاصرې لاندې و، دنورو ځواکونو د ور استولو په ځاې یې د دهلي په لور کوچ وکړ او ښار یې کلابند کړ.

۳۵

بله ورځ د زیارت دلنګرځاې د نورو کونډو ښځو سره یو ځاې ګنګا د خواص خان د حویلۍ په لور ورغله ، هغه حویلۍ ته یوا ځې ورننوته ، په داسې حال کې چې اوما اود هغې سره نورې ښځې د پخوا په څیر هملته په نژدې ځایو کې دخیر غوښتلو په تمه ولاړې وې.
ګنګا د حویلۍ دروازې ته د رارسیدو سره سم دخیر غوښتلو اواز وکړ ، دهغې په لمړي غږ څوک را معلوم نه شو خو دهغې په دویم او دریم غږ باندې دخواص خان په ځاې دهغه یو ساتونکې بیرون رااووت. د ساتونکې په کتلو سره ګنګا داسې وګمارله چې شونې ده چې خواص خان به چیرې تللې وي . ددې فکر سره سم هغه داسې وګرزیده لکه د چا د هیلو او غوښتنو سپوږمۍ چې ډوبه شوې وي ، د وجود هر رګ اوریشه یې د وچیدو په درشل کې شوه ، او دبدن هډوکې یې ماتیدل. خو کله چې هغه ساتونکې را نژدې شو نو ګنګا خپل ځان سنبال کړ اودهغه څخه یې غوښتل وپوښتي چې په دې وخت کې هغه ساتونکې په خپله را وړاندې شو او څو سیکې یې دهغې په پلو کې ورواچولې ، ګنګا د نقاب لاندې خپلې سترګې هغو سیکو ته متوجه کړې اوبیا یې د ساتونکې په لور وکتل او ورته یې وویل چې:
داسې څرګندیږي چې نن مهاراج خواص خان دلته په حویلۍ کې نه شته. ساتونکې ځواب ورکړ چې:
ګوره خورې ! ستا آند سهي دې ، خواص خان تیره ورځ د خپل فوځ سره یو ځاې د بهار په لور کوچ کړې دې. پخپله شیرشاه سوري هم دبنارس په لور ولاړ ، د رهتاس دکلا څخه دتللو په وخت کې شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې په خپله له ځانه سره دبنارس په لور یوړه او بله برخه یې دخواص تر قومندې لاندې ورکړه او هغه یې د بهار په لور ولیږه. که چیرې ستا کومه اړتیا وي نو ماته یې ووایه ، ځکه چې ستا په اړوند امیر خواص خان مونږ ته سخت تاکید کړې دې او ویلي یې دي چې دهغه په نه موجودیت کې هم تاته کوم تکلیف یا ستونزه پیدا نه شی.
دبهار د منځنۍ برخې په لور د خواص خان د کوچ د خبر د اوریدو سره سم ګنګا بې چاره ورانه وبیچاره شوې وه. تر لږه وخته پورې هغه هملته بې هوشه شانته ولاړه وه. خو بیا یې ډیر ژر خپل فکر ځاې ته راوست او د هغه ساتونکې څخه یې وپوښتل.
ګوره وروره ! ستا څخه ډیره ډیره مننه ، چې تا زما دغسې خدمت وکړ. خو ایا ته ماته ویلې شې چې مهاراج خواص خان به کله د جنګه بیرته راستون شي، دهغې په دې خبره ورته هغه ساتونکې وویل چې ګوره خورجانې ! زه په مشخصه توګه په دې اړه څه نه شم ویلې. شوني ده چې جنګ په لږ وخت کې پاې ته ورسیږي اویا دوام و مومي ، نو زه به څه ډول وړاند وینه وکړم چې خواص خان به دغه یا هغه وخت بیرته حویلۍ ته راستون شي. خو خورې یوه خبره به درته وکړم چې کله چې هغه بیرته راستون شي نو زمونږ له اړخه ورته شکایت و نه کړې ، اوکه نه هغه به زمونږ پوستکې را وباسي. ګنګا ورته په ډیره نرمه ژبه وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره وروره ! زه به ولې ستا سو څخه شکایت کوم ، په داسې حال کې چې د مهاراج په نه موجودیت کې هم تاسې زما د یوې خور په څېر پالنه وکړه. نو ولې به هغه ته شکایت کوم. ساتونکې ورته وویل چې: خورجانې ! ستا ډېر ممنون یم. د دې خبرو څخه وروسته ګنګا بیرته شاته ستنه شوه. د هغه ځایه په بیړه بیړه ولاړه ،اود نورو کونډو سره یو ځای اوما ته را غله ، اوما وکتل چې هغه ډیره اندیښمنه ، غمژنه او په فکرونو کې ډوبه ده. اوما ترې په ډیره نرمۍ سره وپوښتل چې:

ګنګا خورې ! څه خبره شوې ده ، نن ته ډیره غمژنه او اندیښمنه یې. ایا خواص خان وپیژندلې ؟ او له تا سره یې ناروا سلوک وکړ ؟ګنګا ورته وویلې چې:

اوما خورې ، هیڅ داسې خبره نه ده شوې هغه بې چاره خو هلته په حویلۍ کې هم نه و. کله چې ما دخیر غوښتو له پاره اواز وکړ نو دحویلۍ یو ساتونکې بیرون را ووت او ماته یې دا خو سیکې راکړې ،کله چې ما دهغه سره خبرې وکړې نو ما ته ډاګیزه شوه چې خواص خان دخپل لښکر دبرخې سره یو ځای دبهار منځنیو برخو ته کوچ کړی دی ،اوشیرشاه سوري پخپله هم د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای د بنارس په لور ورغلی دی.

اوما یو ځل بیا د ګنګا په لور په ډیر غور اودقت سره وکتل ، بیا یې وویل چې: ښه شول چې اوس دې په غمژن کیدو او اندیښنو باندې و پوهیدم. ګوره ګنګا جانې ! ته اندیښنه مه کوه ، بس اوس به ته د ګیتا په نامه دخواص خان سره قدم په قدم ور نږدې کیږې. هیله ده چې یوه ورځ به داسې هم راشي چې خواص خان به تا د ګیتا په څیر خپله دمینې محبوبه وګرځوي ، اوکله چې مونږ ووینو چې خواص خان په رښتیا هم له تا سره د ګیتا تر نامه لاندې مینه او محبت کوي نو بیا به په کوم مناسب وخت کې ته دخپل اصلي څیرې سره دهغه تر مخه ځان را ډاګیزه کړې اوزه هیلمنه یم چې دهغه دغه مینه اومحبت به د ګیتا نه بیرته ګنګا ته ور واوړي. هغه ورځ به ستا د بریالیتوبونو او خوشحالیو ورځ وی، ګنګا ورته په مسکا سره وویل چې: بګوان دې وکړي چې همداسې هم پیښ شي. د دې خبرې سره سم هغوې د نورو کونډو سره یو ځای مخته ولاړې

۳۶

دقنوج په پراخه سیمه باندې د ولکې کولو وروسته شیرشاه سوري داګرې په لور کوچ کړی و. خو کله چې هغه ته خبر ورسید چې همایون د بنګال د مرکزي ښار ګوډ څخه را وتلی او د اګرې په لور روان شوی دی نو شیرشاه سوري خپل مخکې تګ تم کړ.

خو کله چې همایون ته دخپل ورور میرزا هندال د بغاوت او د خپل خاص سلاکار شیربهاول د وژلو خبر ور ورسید نو هغه دځنډه پرته دبنګال په لور کوچ وکړ. دا پیښه په ۱۵۳۹ زکال کې را منځته شوه. د مغلو لښکر چې هلته په بنګال کې په خپلو تمځایو کې نورد ارام کولو نه ستړي شوي و او خپل ځانونه یې درانه شمیرل ، په دې خوشحاله و چې اوس به چې کله هم د دشمن سره د ټکر کولو فرصت راځي نو دغنیمت د مالونو څخه به ښه ډیر تر لاسه کوي.

هلته په بنګال کې هیڅوک هم دې حاضر نه و چې دهغې ځای د والي په څیر کار وکړي ، نو په د ې خاطر همایون خپل ډیر میړنې ، وفاداره او نمک حلاله سالار جهانګیر قلي د بنګال د حاکم په څیر و ټاکه ، تر څنګ یې هلته په ګوډ کې دهغه د قومندې لاندې یو لښکر هم ورکړ. خو دشیرشاه سوري د پرلپسې یرغلونو له امله همایون ډیر محتاط معلومیده ، هغه د بنګال څخه د راستنیدو په وخت کې د ګنګا د شمال د لارې دخوندي توب له پاره ډیر ښه انتظام کړې و ځکه شیرشاه سوري د دې ځایه خپل خواره واره فوځونه را ټول او د بهار په لور یې سوق کړي وو. هغه دوه ډوله اقدامات وکړل.

لمړۍ دا چې خپل ورور میرزا عسکري یې د بهاګلپور سیمې کې د کول کانګ د ولکې کولو له پاره و استاوه ، هغه ته یې د دې کار د ترسره کولو له پاره یو دروند لښکر هم ورکړ تر څو میرزا عسکري په کول کانګ باندې د ولکې کولو نه وروسته دشیرشاه سوري په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرونه هم تر لاسه کړي ، او دا ډاګيزه کړي چې هغه اوس چيرې دې او څه پلانونه لري . او تر څنګ يې د مونګير څخه د پېښا شوو لښکرو باندې د شيرشاه سوري يرغل ته هم ځاې پاته نه شي .

همايون يو بل قدم هم واخست او هغه دا چې خپل ځانګړې باوري سلاکار خان خانان ته يې د مونګير په لور د ورليږلو حکم وکړ . او هغوې ته يې دا تأکيد وکړ چې د همايون د لښکر د ور رسيدو پورې دې خان خانان هملته به مونګير کې ميشت وي .

د فوځي ستراتيژۍ له مخې مونګير د ځانګړې اهميت خاوند ه سيمه وه . او د دې سيمې د لاسه ورکولو سره ډير زيات خطرات مخته را تلل .

لمړۍ دا چې د دې ځاې د ميرزا عسکرى په خلاف د کول کانګ د لويو لارو څخه يرغل کول شوني و . دويم دا چې د ګنګا څخه د تيريدو په وخت کې همايون ته د بيرته را تللو په لاره کې خنډونه را پيدا کيداې شول . په دې خاطر ميرزا عسکري همايون ته خبر ورکړ چې شيرشاه چې تر اوسه پورې يې د جونپور او چنار کلابندی جاري ساتلې ده او ترڅنګ يې د قنوج ټوله سيمه په خپله ولکه کې اخستې ده او بيا يې د اګرې په لور وړاندې تګ کړې و ، اوس خپل ټول لښکر بيرته په شا کړي ، هغه خپل ټول لښکري ځواکونه بيرته د رهتاس د کلا تر څنګ را ټولول پيل کړي دي .

د ميرزا عسکري له اړخه د دې خبرو په را رسيدو سره همايون ته لږ څه ډاډ را پيدا شو ، هغه مطمئن شو چې د ګنګا په شمالي غاړه د دښمن ځواکونه په هيڅ ځاې کې شتون نه لري . نو په دې خاطر يې خپلو ځواکونو ته د وړاندې تګ حکم وکړ او د مونګير د سيمې پورې را ورسيد . اوس حالات دا سې وو چې د ګنګا په يوه اړخ کې د مونګير سيمه پرته وه او بلې لورې ته همايون د خپلو لښکرو په لور ور رسيدلې و .

ميرزا عسکري د هغه بلې لورې راغې او د همايون سره يې ليده کاته وکړل . هلته د ميرزا عسکري د را رسيدو سره سم ، او د دې خبر سره چې لارې ټولې خوندي دي ، همايون ډير خوشحاله شو او خپل ټول سلاکاران او وزيران يې را وبلل تر څو سلا ورکړي چې د بيرته ستنيدو له پاره د ګنګا د درياب څخه په کوم ځاې کې تيرشي .

د همايون د دې پوښتنې په ځواب کې د هغه ټول سرداران په دې باندې متفق شول چې لښکر د ګنګا د شمالي غاړې تر څنګ وړاندې ولاړ شي او بيا د ګنګا څخه تير شي . يو اځې د همايون يو ډير ځانګړې سلاکار مويد بيګ د دې آند سره مخالفت وکړ او همدا د همايون په آند باندې اغيز کونکې و . هغه د همايون د ټولو سلاکارانو او وزيرانو د راې سره مخالفت وکړ او همايون ته يې وويل چې :

« ته د هند شاهنشاه او د عظيم الشان مرتبې خاوند يې . تا ته په کار دي چې د کومې لارې څخه را غلې يې د همغې لارې څخه بيرته ستون شې او که نه بيا به شيرشاه سوري وايي چې همايون د هغه له ويرې اصل لاره پريښوده او د تيښتې او پټنو سپکولو لاره يې و نيوله او د خپل فوځ سره يو ځاې وتښتيد »

په همايون کې يوه کمزوري دا وه چې ډير وخت به يې خپلې پريکړې نورو ته پريښودې ، هغه د مويد بيګ دا سلا و منله ، او پايلې يې دا شوې چې د مغلو لښکر د مونګير په سيمه کې د ګنګا څخه پورې وت . په دې دوران کې نه کومه پيښه را منځته شوه او نه د شيرشاه سوري د فوځ او لښکر کوم څرک را څرګند شو . د بله اړخه خان خانان هملته په مونګير کې د خپل لښکر سره يو ځاې د همايون د ور رسيدو منتظر و . خو همايون د خپل ځانګړې سلاکار مويد بيګ په مشوره بله لاره نيولې وه .

د ګنګا د درياب څخه د تيريدو وروسته همايون د خپل لښکر سره يو ځاې د اګرې په لور مخته ولاړ ، د بله اړخه تر هغې چې د همايون لښکر د ګنګا د درياب د شمالي خنډو څخه د اګرې په لور مخته روان و نو شيرشاه سوری نه غوښتل چې يا د هغوې سره ټکر وکړي او يا د هغوې په لاره کې بنديزونه را پيدا کړي . د همايون لښکر په درې برخو باندې ويشل شوې و ، يوه برخه يې د همايون په لاسو کې وه بله

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې د ورور ميرزا عسکری ترقومندې لاندې او دريمه يې په مونګير کې د خان خانان تر قومندې لاندې وه. تر څنګ يې د همايون د حرب سامان او خوراکي توکي د ګنګا د درياب په غاړه په کشتيو کې بار کړل شوي و او دا کشتۍ هم د ګنګا د درياب په غاړه په همغې لارې تللې چې همايون پرې د خپل لښکر سره روان و . د ګنګا د درياب په غاړه د سفر کولو په دوران کې همايون د پټنې ښار ګوټې ته رو سيد خو خان خانان د خپل لښکر سره يو ځاې هملته په مونګير کې منتظر پاته و ، هغه لا تر او سه په دې خبر شوې نه و چې همايون د بلې لاې د ګنګا د درياب څخه تير شوې او د پټنې په لور يې د خپل فوځ سره يو ځاې کوچ کړې دې. او يا دا هم شونې وه چې همايون په خپله نه وې غوښتي هغه ته په دې اړه اطلاع ورکړې ،د هغه آند دا و چې خان خانان هملته د مونګير په کلا کې پاته شي تر څو د بنګال په لور د شيرشاه سوری د لښکرو د وړاندې تګ مخنيوی وکړي.

همايون په ډيره چټکۍ سره د خپلو لښکرو سره يو ځاې د پټنې په لور وړاندې تګ وکړ ، هغه د خپلو کشتيو د سامانونو ،د جنګي بيړيو ، او د لښکر د مستوراتو ټولو سره يو ځاې پټنې ته نژدې ور ورسيد. ټول سامانونه او مستورات يې د کشتيو څخه را ښکته کړل او د درياب په غاړه يې ميشت کړل ، همايون همتله د فوځ له پاره خيمې هم ولګولې . په دې توګه يې هر شې خيمو ته منتقل کړ ، همايون د خپلو لښکرو او جنګي سامانونو او مستوراتو سره يو ځاې په ډيره خوندي توګه د دانا پور هغه سيمې ته ورر سيدلې و چې د سون د درياب د ګنګا سره په کې را يو ځاې کيږی.

شيرشاه سوری په دې ويره کې و چې هسې نه چې همايون د خپل فوځ سره يو ځاې د رهتاس په کلا باندې يرغل را نه وړي نو په دې خاطر يې خپل ټول فوځ د سون د درياب په پورتنۍ غاړه د بهار په لور سره راټول کړ. خو کله چې هغه خبر شو چې همايون د خپل لښکر سره يو ځاې وړاندې را روان دې او اوس د چنار او غازي پور په لور را خو زيدلې دې نو د شيرشاه سوري حوصله زياته شوه او په مغلو يې د يرغل پلان جوړ کړ .

شيرشاه سوری د دې حالاتو په کتلو سره د خپلو سالارانو او سردارانو غونډه را وبلله ، دې غونډې ته د وينا په وخت کې شيرشاه سوری وويل چې :

د همايون لښکر په دې وخت کې ډير وارخطا او نا هيلي شوي دې، هلته په اګرې کې هم د بغاوت نښې نښانې را ولاړې شوې دې که چيرې داسې نه وې نو همايون به د بنګال څخه د راوتلو سمدستي وروسته پرمونږ باندې يرغل راوړې وې خو په اګره کې د بغاوت په اساس همايون ماته شا را ګرځولې ده.

زما زامنو ، زما ملګرو او زما ورونو !د الله تعالې په فضل سره زما حال د پخوا په نسبت ډير مستحکم او پايداره دې. که چيرې تاسې ټول دوستان ، زامن ، او ملګري له ما سره لاس يو کړئ نو زه د مغلو په خلاف خپل قسمت ازمويلې شم.

زما دوستانو واورئ ! ددې نه مخته ما دلته په هندوستانو کې پوره زخمونه خوړلي ، بنګال ته د همايون د ورتللو د مخه ما هغه ته د کلني خراج د ورکولو ژمنه هم وکړه ، شرط دا و چې هغه به بنګال ماته را سپاري ، همايون له ما سره ژمنه هم وکړه خو د بنګال د سلطان د سفير د ور رسيدو نه وروسته يې خپله وعده ماته کړه اوس ما د بهار او جونپور څخه د همايون لښکرې ويستلې دي او په دې اساس زما او د همايون ترمنځ د سولې دروازې بندې شوې دې. اوس زه په دې حال کې يم چې زه د همايون پر خلاف فوځې يرغل پيل کړم.

تر دې ځايه د خبرو ، شيرشاه سوري لږ څه تم شو ، فکر يې وکړ او يو ځل بيا يې خپلو سالارانو او سردارانو ته په وينا کې وويل چې: په دې وخت کې ماته ستاسو د مشورو اړتيا ده ، وواياست ، تاسې څه مشوره راکوئ ؟ په ځواب کې ټولو سالارانو او سردارانو په خپلو منځو کې سلا مشورې پيل کړې.ټولو خپل خپل نظر خواص خان ته وو ايه ، او بيا خواص خان شيرشاه سوري ته مخ کړ او ورته يې وويل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ د رونده مشره ، زمونږ لارښوده ! هغه آند چې تاسې څرګند کړې دې ، زه او زما ټول سالاران او سرداران ورسره په پوره توګه موافق دي. په یقین سره چې همایون زمونږ سره د سولې ټول چانسونه له لاسه ورکړي او زمونږ او د هغوې ترمنځ د سولې ټولې لارې یې پخپله تړلي دي، هغه وخت همایون په داسې حال کې و چې زمونږ پر خلاف یې عملیات کولې شول او مونږ یې تابع کولو ته مجبورولې هم شو ،خو اوس به مونږ همایون دغه حالت ته راوړو ، او ډیر ژر به هغه وخت راځي چې مونږ به یې تعقیبوو او همایون به د خپلو فوځونو سره یو ځای د هندوستان څخه په تیښته تښتي.

شیرشاه ! زمونږه مشره ! هره پریکړه چې ته وکړې نو مونږ ټول به په ډیرو خرابو حالاتو کې هم د خپل ځان څنګ کې ووینې. د خواص خان د ځواب په اوریدو سره شیرشاه سوري ډیر ډاډمن او خوشحاله شو او بیا یې وویل چې:

واورئ زما دوستانو او ملګرو ! اوس چې زمونږ او ستاسو تر منځ د آندونو یو والي موجود دې نو زه غواړم چې یو دوه ورځې همدلته د خپلو فوځونو سره قیام وکړم ، د هغې نه وروسته به د دې ځای نه خپل پړاو پورته کړو او د همایون د لښکر تعقیب به پیلوو . مونږ به د ټولو تر مخه د همایون په فوځ باندې شپیني وینه تویونکي عملیات کوو ، د دې موخې د تر لاسه کولو له پاره فوځ په دوو برخو باندې ویشو ، یوه برخه به یې زما سره وي او بله برخه به یې د خواص تر قومندې لاندې خپل کار پیلوي .

خواص خان به د همایون د فوځ په اړخ باندې یرغل کوي ،او کله چې همایون او د هغه سالاران د اړخ د حملې په لور متوجه کیږي نو زه به پرې د شا له اړخه حمله کوم ،په دې توګه به مونږ د مغلو د لښکرو ځواک په څو برخو باندې وویشو او نه جبران کیدونکې زیان به ور واړوو. او زه هیلمن یم چې د دې شپیني وینه تویونکې عملیاتو له مخې به مونږ ډیر ستر بریالیتوب تر لاسه کړو. د لښکر ټولو سالارانو یو ځل بیا د شیرشاه د دې آند سره توافق څرګند کړ. د دې وروسته شیرشاه سوري غوښتل د غونډې د پای ته د رسیدو اعلان وکړي چې د خیمې بیرون پهره کونکي سپاهي د ننه خیمې ته راننوت او شیرشاه سوري ته یې وویل:

اقا ! بیرون یو مخبر راغلي او غواړي یو ډیر مهم خبر تاسې ته درکړي. د دې خبر سره سم شیرشاه سوري او د هغې ټولو سالارانو په ډیرې اندیښنې سره د دروازې په لورې په کتلو شول ، شیرشاه هغه ساتونکې ته وویل چې مخبر د ننه را ولیږه ، ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته هغه مخبر د ننه راننوت، د هغه په کتلو سره ،شیرشاه سوري تري وپوښتل چې :

څه خبر دې له ځانه سره راوړې دې ؟ ایا د همایون په اړه دې کوم ښه یا بد خبر له ځانه سره راوړې ؟ مخبر په ځواب کې ورته وویل چې :

اقا ! له ما سره د همایون په اړه هیڅ خبر نه شته ، ځکه چې همایون د ګنګا د دریاب څخه د تیرېدو وروسته د پټنې په لور وړاندې روان دې ، خو اقا ما یو بل بد خبر له ځانه سره راوړې دې، د شیرشاه سوري ټول سالاران ډیر په اندیښنه کې ولاړ و ، شیرشاه سوری هم تري په ډیره اندیښنه کې و پوښتل چې: څه ډول خبر دې راوړې ؟ مخبر ورته وویل چې:

اقا ! په تیرو وختو کې یو کس د بهار او بنګال د پولو سره دغلا ، لوټ او غارت کولو یو توپان جوړ کړې و ، هغه کس مهارت نومیده ، یو وخت هغه د بنګال د سلطان محمود له پاره هم سردرد ګرزیدلي و ،سلطان محمود د هغه د نیولو او د له منځه وړلو ډیرې هڅې کړې وې خو دغه مهارت د هغې په ولکه کې ورنه غې. خو په بهار او بنګال باندې زمونږ د یرغل څخه لږ څه مخته دغه مهارت په نوم ورکې کې پروت و او خلکو فکر کاوه چې هغه به په کومه پیښنه کې له منځه تللې وي، خو حقیقت داسې نه و.

حقیقت دا و چې په دغو وختو کې دغه مهارت هلته په غرنیو لړیو کې چیرې د خپل ځان له پاره دیوه مضبوط سنګر په جوړولو کې مصروف و. هغه د وخت نه په ګټې اخستلو سره خپل ملګري ډیر زیات کړي دی ، اوس اوریدل کیږي چې هغه د یوه ستر لښکر خاوند دې. او همدې لښکر سره یو ځای هغه زمونږ په سیمو باندې برید کړې او هلته یې په اوسیدونکو کې ډیره ویره او دهشت پیدا کړې دې، اقا ! ما تاته همدا بد خبر له ځانه سره د رلوده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخبر ددې خبرې په اوریدو سره شیرشاه سوری د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب شو اوبیا یې مخبر ته مخ کړ او ورځخه یې وپوښتل:

څه فکرکوې چې د مهارت سره به ټول خومره کسان ملګري وي؟ مخبر ورته وویل چې تر هغې چې ماته ځرګنده شوې ده، دهغه سره یو ستر لښکر دې اودهغې لښکر سره ټکر کول څه اسانه کار نه بریښي. هغه خلک چې مهارت اودهغه ملګري پیژني نو هغوې وایې چې مهارت اوس د یوه نوي ځواک او لښکر سره راوتلې دې ، دخلکو خبره دا هم ده چې مهارت اوس خپل ځان نه تسخیرېدونکې ګڼي ، اوهغه اراده لري چې په بنګال اوبهار دواړو باندې ولکه وکړي او په دې ترتیب هلته خپل سلطنت جوړ کړی.

مخبر ددې خبرو وروسته غلې شو ، شیرشاه سوری ورته وویل چې:

مخبره ! ستا ډیره مننه چې ما ته دې دا خبر را ورساوه ،ته ولاړ شه ارام وکړه اوبیا دوباره په همدې کار پسې شه ،دمخبر د تللو وروسته شیرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! داسې بریښې چې قدرت یو ځل بیا تا ازمایي . ددې نه مخته ما غوښتل چې خپل ټول لښکر دوه ځایه کړم اودهمایون پر خلاف فوځې عملیات پیل کړم خو داسې بریښې چې قدرت ته داسې منظور نه وي په دې خاطر زویه ! زه غواړم په خپلې پریکړې کې بدلون راوړم.

شیرشاه ددې خبرې وروسته بیا لږ څه غلې شانته شو ، څه فکر یې وکړ اوبیا یې خپله پریکړه واوروله.

خواص خانه زویه ! لښکر به د پخوا په څیر په دوو برخو ویشل کیږي. هیبت خان نیازي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني به له تا سره اوسي ، ترڅنګ به یې د لښکر نیمایي برخه ستا تر قومندې لاندې وي ، خو بله برخه به یې زما تر لاس لاندې وي، زه به دخپلې نیمایي برخې سره یو ځاې سبا یا بل سبا ددې ځایه کوچ کوم ،اودهمایون تر شا به ورځم. زما زویه ! هغه وخت چې زه له دې ځایه کوچ وکړم نو په همغه وخت کې ته هم زما سره یو ځاې ددې ځایه کوچ وکړه خو ته به دهمایون په لور نه بلکه د مهارت په لور به کوچ کوې. زه ډاډ من یم چې که یواځې ته په مهارت باندې یرغل یوسې اود میړانې ، بهادري او جرأت سره دهغه مقابله وکړې نو هغه ته ماتې ورکولې شې. ګوره خواص خانه ! زه پوهیږم چې دهغه مهارت حوصله به اوس ډیره پورته وي ځکه چې هغه په خپل ځواک او قوت کې ډیربښت راوستې دې او ددې ترڅنګ به دهغه په ذهن کې دا خیال هم وي چې څرنګه چې زما اود همایون تر منځ اوس جنګ پیلیدونکې دې نو په دې خاطر به هغه دخپلې خوښې د پادشاهۍ د جوړولو جوګه اوسي. خو زویه ! مونږ به هغه خپلې دې خوښې ته هیڅکله هم پرې نه ږدو. زه هیلمن یم چې ته به ډیر ژر ددې مهارت کار ورختم کړې اوبیرته به دهمایون پر خلاف زما کومک ته را ورسیږې

دشیرشاه سورې د خاموشۍ سره سم خواص خان ورته په ډیر خلوص او مینه ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

شیرشاه ! زما درونده مشره ! ته په دې اړه هیڅ اندیښنه مه کوه ، ډیر ژر به واورې چې ما مهارت ته هغه درس ورکړې دې چې ددې نه مخته یې داسې درس نه و زده کړې. کله چې زه دهغه سره مخ شم نو زه به هغه ته د بغاوت کولو ټولې سزا وې ورونیم او تر څنګ به یې ملګري ټول د تیغه تیر کړم. دخواص خان د ځواب په اوریدو سره د شیرشاه سوری په مخ کې خوشحالي را ځرګنده شوه. اویو ځل بیا یې وویل:

ګوره خواص خانه زویه ! زه به نن نور مخبران هم ورواستوم تر څو دا ډاګیزه کړي چې مهارت په دې ورځو کې د خپل لښکر سره یو ځاې چیرې پروت دې. همدا مخبران به تاته خبر درکړي چې دمهارت د پړاو ځاې چیرې دې ، په دې اساس به تاته په هغې د حملې کولو له پاره اسانتیاوې برابرې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې خبرې سره يو ځاې شيرشاه سوری هغه غونډه پاې ته ورسوله، دوه ورځې وروسته شيرشاه سوری د خپل نيمايي فوځ سره يو ځاې دهمايون د فوځ په تعقيب وروو ت ، او خواص خان د نور نيمايي فوځ سره يو ځاې د مهارت د ځپلو له پاره د شمال غرب په لورې ولاړ.

۳۷

سخته باراني شپه وه ، ماښام د ډکو ويالو د امواجو په خير دشپې په تياره کې ځان ورکاوه. تيارو اوبارانونو د زمکې په ختو کې هر شې د خپله ځانه سره را لتاړ کړې و . هلته د زيارت په لنگر ځاى اودهغې په شاوخوا سيمو کې شونډې د دعاوو له پاره پرانستې وې ،هرې لورې ته د يخ وهلې ويالې په خير خاموشې خپره وه. او د لوټ کړل شوې خيمه ځاې او دمفلس د وينو په ځاځکو باندې د رنگين شوې لمن په څير سکوت حاکم و.

دلنگرځاې هغه کوچنۍ شانته خونه ، چې شهزادگۍ گنگا اودهغې اوما په کې ميشت شوې وو ، په هغې کې گنگا او اوما د ماښامې د تيارولو اوخوړلو وروسته په خپلو خپلو بسترو کې پرتې وې ، چې چا دهغوې دروازه ور وټکوله. اوما د گنگا په لور په سواليه توگه وکتل اوله ځانه سره يې وويل چې په دې وخت کې څوک دي چې زمونږ د کمرې دروازه را ټکوي. ددې سره سم اوما پورته شوه ، دروازه يې پرانسته ويې کتل چې ددروازې ترشا دپوخ عمر يوه ښځه ولاړه وه ، يو څرمنيز څادر يې په سر اچولې و ، شونې ده چې دا به د باران څخه دخوندي پاته کيد و په خاطر و . خودا سې ځرگنديده چې هغه لنگرځاې ته د بيرون څخه راغلې ده. هغې په خپلو لاسو کې له ځانه سره د څرمنې يو بل اضافي څادر هم درلود ، کله چې اوما ورته دروازه پرانسته نو هغې عمر تيرې ښځې په ډير محبت او نرمۍ سره ترې وپوښتل چې: گوره لورجانې !د گيتا نومې يوې کونډې سره غواړم ډيره مهمه خبره وکړم. ما دلته په لنگرځاې کې پوښتنه وکړه او راته وويل شو چې هغه په همدې کمرې کې او سيږي ، ايا زه دننه کوټې ته درننوتلاې شم.

ددې ښځې په دې خبرو باندې گنگا دخپله ځايه راپورته شوه اود اوما د ځواب ترمخه يې وويل چې هو !دننه راځه ، همدا زه گيتا يم ، ته له ماسره څه کار لرې ؟دگيتا د نوم د ويلو سره سم د گنگا زهن د خواص خان په لور ولاړ ، هغه ښځه دننه را ننوتله ، اوما دپخوا په څير دروازه بيرته وتړله. د څرمنې هغه څادر چې دې ښځې په سر اچولې و هغه لوند شوې و ، هغه يې هملته ددروازې سره يو ځاې را ځوړند کړخو د څرمنې هغه څادر يې چې په لاسو کې نيولې و هغه يې د گنگا په بستره باندې کيښود ، اوبيا د گنگا ترمخه کيناسته او ويې ويل چې:

گوره گيتاجانې لورې !زه د يوې ډيرې مهمې خبرې له پاره ستا خواته راغلې يم. که د شيرشاه سوری ستر سالار خواص خان تاته د څه کار کولو په اړه وواېې نو ته پرې باور کولې شې. دهغې په دې خبره گنگا سمدستې وويل چې:

گوره ترور جانې ! زه نه پوهيږم چې ته څوک يې ؟خو زه به تاته يوه خبره وکړم چې خواص خان هغه موجود دې چې که چيرې ماته سترگې پټې کړي او په اور کې مې هم ور واچوي نوبيا به هم زه دهغه دحکم په اساس په اور کې ځان ور وغورزوم. ايا تا ماته د خواص خان له لورې کوم پيغام راوړې دې ؟هغه زړې ښځې ورته وويل چې :

گوره گيتا لورې ! ستا آند سهي دی ، زه به تاته په تفصيل سره ووايم چې زه دخواص خان په حويلۍ کې کار کوم ، زه يې څو اونۍ مخته هملته له ځانه سره دکار له پاره ملازمه کړې يم. زما لورجانې ! زه همدا اوس خواص خان په تاپسې را استولې يم او دا پيغام يې راکړې چې زه تا له ځانه سره راوړم . که چيرې ته پر ما او خواص خان باندې باور کولې شې نو همدا اوس پورته شه اوزما سره روانه شه. اودخواص خان حويلۍ ته را سره ولاړه شه. هغه ته غوښتې يې اوپه ډيره بې صبرۍ سره ستا انتظار کوي. گنگا ورته په اصرار سره و ويلې چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره تروري ! خواص خان خو د شیرشاه سوري سره یو ځای د همایون پر خلاف د جنګ کولو له پاره د ګنګا د دریاب په لور ورغلې دی. دهغې په دې خبره هغه ښځې وویل چې ستا اندازه سهي ده ، شیرشاه سوری پخپله د همایون سره د ټکر له پاره وړ روان دې. خو خواص خان یې د بلې کومې دندې د اجرا له پاره بلې لورې ته استولې دی. خو د تللو د مخه خواص خان هلته رهتاس ته راغې ، هغه د دې ځایه د خپل فوځ له پاره خوراکې او فوځې توکي له ځانه سره اخستل غوښتل ، زه فکر کوم چې سبا یا بل سبا به هغه د دې ځایه د خپل فوځ سره یو ځای کوچ کوي خو د کوچ کولو نه مخته ګیتا هغه له تا سره یو ځل کتل غواړي. ګوره لور جانې ! په دې کې زور زیاتې نه شته. که چیرې ته زما سره تللو ته تیاره یې نو ما دا د ځرمنې څادر تا ته له ځانه سره راوړې دی ، دا په سر واچوه او له ما سره روانه شه ، ځکه بیرون سخت باران اوري ، خو که چیرې ته اوس له ما سره تللو ته تیاره نه اوسې نو زه به بیرته ولاړه شم او خواص خان ته به ووایم چې ګیتا را تللو ته تیاره نه وه. دهغې په دې خبره ګیتا سمدستې وویل چې نه ! زه له تا سره تللو ته تیاره یم ، که د شپې په دې وخت کې خو پرېږده ، که خواص خان ماد سیلیو او توپانو او یا اوریدونکي اور په څپو کې هم د ځان له پاره وغواړي نو زه به ضرور هغه ته ورشم. د دې خبرې سره سم ګیتا د خپله ځایه پورته شوه او د اوما څنګ ته راغله او هغې ته یې په غوږ کې څه وویل:

اوما ته همدلته اوسه ، زه به د ګیتا دهوا په بنه دخواص خان په لورې ورشم او د پخوا په څیر به خپل وجود او مخ را ونغاړم خو که چیرې ته له ما سره ولاړه شې نو خواص خان به تا و پیژني نو زما ټوله ډرامه به د ناکامۍ سره مخ شي او بیا به زه یو ځل بیا د خواص خان د کرکې او نفرت سره مخ شم. په دې خاطر به زه یوازې د دې ترور جانې سره هلته ورشم ، اوما ورسره په دې خبره اتفاق وکړ. ګنګا سمدستې پورته شوه ، خپل کالي او لباس یې تبدیل کړ، دهغې د پاسه یې سپین رنګې څادر واغوست ، مخ یې په سپین رنګه نقاب کې را پټ کړ ، بیا په خپلې بسترې پروت هغه څادر چې د ې عمر تیرې ښځې ورته له ځانه سره راوړې و په سر را واچاوه او ویې ویل چې : ترور جانې ! اوس نو درځه چې ځو. زه له تا سره تللو ته تیاره یم. د دې خبرې سرم سم ګنګا او هغه زړه ښځه دواړه د کمرې څخه را ووتلې ، کرارکرارد لنګرځای څخه مخته راغلې او د خپل منزل په لور روانې شوې.

دهغه زړې ښځې سره ګنګا بېچاره لړ واټن وهلې و چې یو ناڅاپه پرې دوه ځوانانو حمله وکړه ، یوه د هغه خوله بنده کړه او بل په بیړه بیړه دهغه لاسونه تر شا وتړل ، دهغې پښې یې هم ور وتړلې ، بیا یې په ډیره چټکۍ سره ګنګا پورته کړه او لږ څه ښې لورې ته ولاړل ، هلته یوه بګۍ ولاړه وه ، ګنګا یې پورته کړه او په هغه بګۍ کې یې ور واچوله ، دبګۍ پردې یې را پریښودې ، دهغوې څخه یو د بګۍ په داخل کې کیناست تر څو ګنګا د کنټرول لاندې ونیسي ، په داسې حال کې چې هغه بل مخته ورغې او د آسونو په زغلولو یې پیل وکړ. هغوې لړه شیبه کې د ښاره ووتل او د غرنیو لړیو په لور یې ګاډۍ ور ځغلوله.

٣٨

دغه بګۍ چې ګنګا بې چاره یې په کې بار کړې وه ټوله شپه مزل وکړ، بې وسې او بیچاره ګنګا هملته په بګۍ کې اوده شوه ، کله یې چې سترګې و غوړیدې نو ویې کتل چې د بګې دپردو په خوزیدو سره د رڼا ځرک دننه را ځي د دې نه دا ډاګیزه کیده چې شپه پای ته رسیدلې او ورځ شوې ده ، لمر راختلې دې او باران دریدلې دې. هغې هڅه وکړه چې د خپله ځایه را پورته شي او په خپله ځای کې کینې . نو و نه توانیده ځکه د بګۍ په یوې برخې پورې یې د دې لاسونه او پښې تړلې و ، شونې ده چې د هغې تښتونکې به ویریدل چې هسې نه چې د شپې په تیاره کې ګنګا د بګۍ څخه و نه تښتي. هغې سترګې را پورته کړې او مخته یې وکتل ، ویې کتل چې د هغې د تښتونکو څخه یو د بګۍ اسونه ځغلوي او هغه بل یې د هغه تر څنګ په خواړه خوب ویده شوې دې. څرنګه چې د دې خوله یې په ټوټه تړلې وه نو په دې اساس یې خبرې نه شوې کولې. نو په دې خاطر هغې خپلې پښې او لاسونه په زوره وخوځول او په دې ترتیب یې بګۍ ټوله و خوځوله ، هغه کس چې بګۍ یې ځغلوله هغه شاته و کتل او بیا یې په خپل لاس کې لښته باندې خپل ویده ملګرې وواهه او د خوبه یې را ویښ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

. کله چې هغه را وبینې شو نو بګی ځغلونکې وویل چې: شهزادګۍ ګنګا ته ووینه ، هغه لاسونه او پښې خوځوي چې څه غواړي ؟ د هغه په دې خبره هغه خوبې ملګرې وویل چې: هغه به لوږې اخستې وي . که ته وایې نو زه به یې لاس او پښې پرانځم . د خولې څخه به یې هم هغه ټوټه لرې کړم او د خوراک څښاک څه به ورکړم . دهغې وروسته به یې بیا پښې او لاسونه سره وتړو ، د هغه دې خبرې سره د بګۍ ځغلونکې توافق وکړ ، هغه د خوبه را وبینې شوې د خپله ځایه پاڅید او د بګۍ دیوې برخې څخه یې داوبو مشکیزه را واخسته ،بیا یې دهغې څخه لږ څه اوبه راواخستې او خپله خوله او مخ یې پرې پریمنځه ، بیا یې مشکیزه د بګۍ یوې برخې کې را زوړنده کړه او خپل لاس او مخ یې وچ کړل بیا یې دلمړې د شهزادګۍ ګنګا لاسونه پرانستل او بیا یې دهغې دخولې څخه هغه ټوټه هم لرې کړه .

ګنګا بیچاره تر لږه وخته پورې خپل لاسونه سره خوځول او خپله خوله یې څپوله ، په دې وخت کې هغه هلته ټیټ سره ناسته وه ، بیا یې په خپل مخکې ناست کس څخه وپوښتل چې: تاسې څوک یاست او ولې مو ما ته فریب راکړ او را مو تښتولم، هغه ښځه څوک وه چې ماته یې دروغ وویل او زه یې د لنګرځای څخه په دروا غو را وویستم،دهغې ددې خبرو سره سم هغه کس یوځل بیا دخپله ځایه پورته شو د اوبو مشکیزه یې را واخسته او د ګنګا په لور یې ور اوږده کړه او بیا یې ورته وویل چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا !ته زمونږ له پاره د ډیر زیات عزت او درنښت خاونده یې . ته لمړی خپل خوله او لاسونه پریمنځه بیا به درته ووایم چې مونږ څوک یو او ته مو ولې له ځانه سره را وړې یې او ولې مو د زیارت د لنګرځای څخه را وویستلې . دهغه په دې خبرو باندې ګنګا خاموشه ناسته وه ، هغه کس ورته د مشکیزې څخه اوبه ور تویولې ، تر څو ګنګا پرې خپل مخ او لاسونه پریمنځي، او بیا یې په همغه لباس باندې ځان وچ کړ چې د مخکې څخه یې په کې ځان رانغاړلې و. بیا یې هغه کس ته وویل چې : اوس راته ووایاست چې تاسې څوک یاست چې زه مو د زیارت د لنګرځای څخه را پورته کړې یم او چیرې مو له ځانه سره بوځئ.

هغه شخص ورته وویلې چې : ګوره ګنګا ! ستا خبره سهې ده ، په ریښتیا هم مونږ له تاسره دوکه کړې ده، خو دا پخپله زمونږه مجبوریت و ، هغې ښځې چې ته یې د زیارت د لنګرځای څخه را وویستلې هغه زمونږ یوه پیژندګلوې وه چې مونږ د همدې کار له پاره استعمال کړه. زه غواړم تا د مهارت له پاره یوسم. اوتا به خامخا دا نوم اوریدلی وی؟ دهغې په دې خبره ګنګا بې چاره ورته وویلې چې: هغه مهارت چې څو کاله مخته یې د بنګال او بهار په پولو کې لوټمار او غلاکوله او هلته یې تباهي خپره کړې وه. دهغې په دې خبره هغه کس ورته وویل چې هو ګنګا ! ستا آند سهې دې. مونږ تا همغه مهارت ته له ځانه سره بوځو. دهغوې په دې کار باندې ګنګا سخت احتجاج وکړ ، چې ولې ، هغه بیرته ځواب ورکړ چې :

ګوره ګنګا ! خبره داده چې مهارت په تا میین دې، هغه له تاسره په ړانده محبت او مینه کې رانښکیل شوې دې، هغه ستا دلاسته راوړو په خاطر ستا په سویمبر کې هم برخه اخستې وه خو دهغه بختي داوه چې هغه دا مقابله ونه ګټله. برعکس ستا هغه سویمبر یو نقاب پوشه وګټلې ، دبهار او بنګال حکمرانان مهارت یو باغي سرکشه انسان ګڼي ، څرنګه چې هیڅوک هم هغه د مخ له رویه نه پیژني نو په دې اساس به دغه مهارت کله کله ستا دکتلو له پاره دخپلو څو نورو دوستانو سره هلته ستاسې راج محل ته درته. هغه ورځ چې تا د غزلو او نڅا کورس سرته ورساوه ، اوته هلته په راج محل کې ښه و نڅیدې نو په هغه ورځ هم مهارت د یوه پنډت سره یو ځای موجود و . هغه ستا د نڅا د کتلو وروسته دا هوډ کړی و چې هغه به په هرصورت تا دخپل ځان له پاره تر لاسه کوي. همدا علت و چې هغه مونږ دواړو ته دا دنده را وسپارله چې مونږ چې په هر ډول کیږي تا دهغه لورې ته یوسو . مونږ دواړه د مهارت کسان یو ، او مونږ دهماغه مهارت د وینا په اساس په رهتاس کې قیام وکړ خو دا زمونږه بده برخه وه چې په همدې وخت کې شیرشاه سوری په رهتاس باندې یرغل راوست او دغه کلا یې په خپله ولکه کې راوسته ، په دې یرغل کې ستا پلار اود رهتاس راجه هم ووژل شول اوته شیرشاه سوری و نیولې او خپل لښکر ته یې بوتلې او هلته یې دخپل لښکر د سپه سالار خواص خان وینځه وګرځولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان داسې بې پروا ، داسې بې شوقه او بې ذوقه انسان دې چې هغه ته د وینځې په څیر هم دخپل ځان له پاره و نه منلې. زه پوهیږم چې دا دخواص خان له لورې له تاسره دپوره بې عزتۍ او سپکوالي نه نور څه نه و. بلکه داسې یې وګڼه چې دا د یوې شهزادګۍ سپکوالې اوتوهین و چې هغه یې د یوې وینځې په څیر هم و نه منله. دهغه په دې خبره باندې ګنګا سمدستې را ټوپ کړ او ورته یې وویلې:

دخواص خان په اړه نور څه و نه وایې. دا چې خواص خان زه ولې دخپلې وینځې په څیر و نه منلم ،دا زما او دهغه تر منځ ذاتي معامله ده. دهغې په دې خبره دغه کس یو څل بیا وویل چې: زه پوهیږم چې هغه څه ډول او څنګه معامله ده. دهغه په دې خبره باندې ګنګا هغه ته په ډیر غضبناکه توګه وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې ته په څه پوهیږې ؟ هغه ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره ګنګا جانې ! ما تاته وویل چې مهارت ته دخپل سویمبر دمقابلو څخه د مخه د خپل ځان له پاره غوښتلې ، له تاسره یې مینه کوله ،په همدې خاطر هغه ستا د سویمبر په مقابلو کې برخه واخستله. دا دهغه بدقسمتي وه چې هغه په دې مقابلو کې بریالې نه شو ،بیا هغه مونږ دواړه ستا د څارلو په خاطر او په کوم مناسب وخت کې ستا د تښتولو له پاره وګمارلو. په دې خاطر دلته په رهتاس کې د اوسیدو په وخت کې مونږ ستا هر قدم څارلې دې ، په دې دوران کې مونږ وکتل چې ته په ډیره بیړه سره دهغه نقاب پوشته په لټون پسې یې چې ستا د سویمبر مقابلې یې ګټلې دي. اود مقابلو دګټلو وروسته یې د تللو په وخت کې درته وویل چې « زما نه خوښیږې».

بیا یې کله چې ته د وینځې په څیر د خواص خان تر مخ وړاندې کړې نو تا دخواص خان څخه د کوچیانۍ قبیلې د سردار فدایې خان د را پیدا کیدو غوښتنه وکړه ، فدایې خان له تاسره وکتل اودهغه له اړخه تاته دا معلومات درکړل شو چې ستا د سویمبر دمقابلو اصلي ګټونکې همدغه خواص خان دې چې ددې نه مخته یې نوم صاحب خان و. هغه به هغه وخت ګیدړې ښکار کولې او خپل ژوند به یې پرې تیراوه او له تاڅخه یې سخته کرکه اونفرت کاوه. دا ستا بدقسمتي ده چې ته د خواص خان سره د زړه له کومې مینه کوې ، ځکه هغه وخت چې خواص خان له تاسره محبت او مینه کوله نو هغه وخت تا د خواص خان سره د مینې په ځاې د کرکې څرګندونه وکړه نو هغه هم ستا د منلو څخه مخ واړاوه ، بیا تا د دروا غو څخه کار واخست او د زیارت په لنګر ځاې کې دې دیره ځاې جوړ کړ. په داسې حال کې چې د رهتاس په ښار کې د راجه هرکشن دوژلو وروسته دهغه ډیر زیات خپلوان او دوستان اوسیږي او تا کولې شول د هغوې سره یو ځاې واوسیږې. خو ستا له پاره ډیره سخته او اړینه داوه چې دخواص خان محبت او مینه دې په هیڅ توګه دخپل زړه څخه نه شوه ویستلې.

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! د رهتاس په ښار کې مونږ دواړو ستا ډیره کلکه څارنه کړې ده. اومونږ به ټول وخت ستا په تعقیب او څارنه کې وو. هلته د زیارت په لنګر ځاې کې د اوسیدو وروسته تا یو بل ستر قدم واخست اود یوې کونډې په څیر دې دخواص خان د بیرته خپلولو هڅې پیل کړې. هغه وخت چې ته دلنګرځاې د نورو کونډو ښځو سره یو ځاې را ووتلې نو تا خپل لمړنې د خیر غوښتلو غږ دخواص خان د حویلۍ تر مخه پورته کړ ، تر یو څو ورځو پورې ته ناهیلې معلومیدې ،خو یوه ورځ ته هغه وخت په خپلې موخې کې بریالۍ شوې چې خواص خان په خپله ستاغږ ته ځواب ووایه. بیا هغه له تاسره د زړه خواله پیدا کړه ، ځکه چې تا هغه ته خپل حالات واورول ، دهغه په مخکې دې و ژړل او په مصنوعې توګه دې دهغه په مخکې خپله بې وسې ډاګیزه کړه، ستا ددې خبرو څخه خواص خان ډیر زیات اغیزمن شو ، دهغې وروسته بیا تا په پرلپسې توګه د خواص خان د حویلۍ تر مخه د خیر خیرات د غوښتلو غږ پورته کاوه اودهغه زړه له تاسره نور هم را نژدې کیده ان تردې چې کله دویمځلې ته هلته ورغلې نو هغه تاته دا اړتیا و ډیر وسایل هم درکړل او ترڅنګ یې خپلو ساتونکو ته وویل چې کله هم چې کوم شې ته ستا اړتیا پیښیږي نو ستا هغه اړتیا به پوره کوي او ستا د شکایت په اړه به پوښتنه کوي، داسې وګڼه چې دخواص خان هغه مینه او محبت چې د یوې شهزادګۍ په توګه تا تر لاسه نه شو کړې اوس یې ته د یوې کونډې په څیر غواړې ددې لارې تر لاسه کړې ، خو اوس دغه ټوله لوبه بې کاره ده ،ځکه چې مونږ اوس تا له ځانه سره د مهارت په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لور وروړو او هغه به تا د خپلې میرمنې په څیر خپله کړي. ګنګا ډیره په غصه شوه او ورته یې وویل چې: تاسو هسې چټیات وایی، زه د مهارت سره هیڅ سروکار نه لرم. واورئ! زه نه پوهیږم چې تاسو څوک یاست او یا مو نوموونه څه دي؟ خو دا خبره په یاد لرئ چې شهزادګۍ ګنګا د خواص خان له پاره پیدا شوې او د همغه له پاره ځان ځار کړي، دغه کس په طنزي توګه وویل چې: ایا د هغه خواص خان له پاره چې یو وخت د صاحب خان په نامه یې ګیدړې ښکار کولې او تا ورڅخه ډیره زیاته کرکه کوله. ګنګا ورته ترکي په ترکي ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

ګوره انسانه! تا ته زما په کورني ژوند کې د مداخلې کولو هیڅ ضرورت نه شته، دا چې ما په کومه مرحله کې د صاحب خان یا خواص خان سره محبت کاوه او یا مې ترې کرکه کوله، دا زما شخصي کار دي، خو اوس هغه زما د ژوندانه منزل دی او زما د جسم روح دی، په دې اړه زه د دې څخه نور زیات څه نه وایم. داځل هغه سړي موضوع بدله کړه او ترې وې یې پوښتل چې ایا ډوډۍ خوري؟ په ځواب کې ورته ګنګا په ډیرې کرکې سره وویل چې: نه، زه ستاسو ډوډۍ نه خورم.

که چیرې ته ډوډۍ نه خورې نو بیا به زه ستا خوله پرانستې پریږدم خو لاسونه به دې ترم او یوه خبره په یاد ساته چې ستا د لاسونو د تړلو وروسته زه بیرته خپل ملګري ته ورځم او د همغه سره کینم، که چیرې تا د شور کولو هڅه وکړه او یا دې د کومک له پاره اواز پورته کړ نو زه به دې څټ در پرې کړم، او دا هم په یاد ساته چې په کومې غریزې لړۍ کې چې مونږ همدا اوس ور داخلیږو د لته به هیڅوک هم ستا د کومک له پاره لاس را اوږود نه کړي ځکه چې په دې غرنۍ لړیو باندې زمونږ د سردار مهارت ولکه ده.

ګنګا د دې سړي د خبرو هیڅ ځواب ور نه کړ. بیا هغه د پښوا په څیر د ګنګا دواړه لاسونه د شا څخه و تړل او پخپله ولاړ او د خپل آس ځغلونکي ملګري تر څنګ کیناست. بګۍ په دغو غرنیو لړیو کې په پرلپسې توګه سفر کاوه، ان تر دې چې د دې غرنیو لړیو د ورانو ویجاړو څخه د تیریدو وروسته د یوې سترې دروازې تر مخ ورسیده. بګۍ د دغې دروازې کې ور ننوتله چې د غرنۍ لړۍ څخه تراشل شوې او جوړې کړل شوې وه، ګنګا وکتل چې په دې غرنیو لړیو کې ډیر ښه کلا شکله هستوګن ځایونه جوړ کړل شوي دي، د ننه تر ډیره پورې د اوسیدو کورونه دي او تر څنګ یې یو بازار هم شته، د دې کورنو او بازار څخه د تیریدو بګۍ د یوه پښواني جوړ شوي محل تر مخه ودریده.

د بګۍ د دریدو سره سم هغه وګړي چې پښوا تر دې یې د ګنګا سره خبرې کړې وې په حرکت راغي، د ګنګا لاس وپښې یې ور پرانستې او بیا یې ګنګا ته د بګۍ څخه د راښکته کیدو له پاره وویل. ګنګا هم چپ چاپ د بګۍ څخه راکیوتله، دغه سړي یو ځل بیا ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا! زه یو ځل بیا تا ته ګواښ کوم چې د لته د شور او غوغا جوړولو هڅې و نه کړې او که نه زیانمنه به شې. دا زما د سردار مهارت حکم دي، راځه چې زه دې اوس همله وروړم، هر هغه څه چې ته غواړې وو ایې د همغه په مخکې یې ووایه. ګنګا ورته په ځواب کې هیڅ هم و نه ویل، د همغه وګړي سره چپ چپ روانه شوه، هغه د همدې کلا شکله محل د مختلفو برخو څخه تیریده او بیا د یوې داسې کمرې تر مخه ودریده چې یوه کس یې پهره کوله، دغه سړې ور مخته شو او د هغه پهره دار په غوږ کې یې څه وویل، د خبرې په اوریدو سره هغه ساتونکې هم ډیر خوشحاله شو او بیا په یوه منډه هغه کمرې ته ور ننوت.

دلږ ځند وروسته هغه ساتونکې د کمرې څخه بیرته راووت او هغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره راوړې وه ته وویل: ورځه چې سردار غوښتې یې. د دې خبرې سره سم دې شخص د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې: زما سره را ځه، ګنګا په خوله هیڅ هم و نه ویل، بس چپ چاپ د هغه سره روانه شوه. هغه کس هم ګنګا له ځانه سره یو ځای د خپل سردار مخې ته ور ننویستله.

ګنګا وکتل چې د دې کمرې په مخکینۍ برخه کې د پادشاه د کیناستو له پاره یو تخت جوړ کړل شوی دی. په همدې تخت یو کس چې ډیر پرقیدلې او ذرقیدلې کالي یې په غاړه و ناست و، عمر یې هم د ځلوېښتو کالو په شاوخوا کې و، مخ یې زخمي شوی و، چې د دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې ګواهي يې ورکوله چې هغه ډېر جنګجويانه ژوند تر سره کوي. کمرې ته د ور ننوتلو وروسته دغه کس ګنګا ته په غوږ کې وويل چې: ګوره ګنګا ! دغه مخامخ ناست کس زمونږ سردار مهارت دي، ته به د هغه سره په احتياط او ادب سره خبرې کوې. بيا هغه شخص په کمرې کې په تخت ناست سردار مهارت ته په ډېر ادب سره وويل چې: سرادره ! هغه پيغله چې له ما سره راغلې ده هغه ته د پخوا څخه پيژنې، د هغه د خبرې په ځواب کې مهارت په ډېر بد غږ سره وويل چې هو ! زه يې د کلونو کلونو راهيسې پيژنم. دا د رهتاس شهزادګۍ ګنګا ده، دا به څوک و نه پيژني ! اوس ته ولاړ شه او زما د خوني دباندې ودرېږه او زما د عکس العمل انتظار کوه. ددې حکم سره سم هغه کس بيرون ووت، خو کله چې ګنګا هم بيرون ته د وتلو له پاره روانه شوه نو مهارت پرې غږ کړ چې: «ته مه ځه، همدلته ودرېږه» د هغه په دې خبره ګنګا ودريده او په ډېره بې وسۍ سره يې د مهارت په لور مخ را واړاوه. ددې کس د وتلو نه وروسته چې کله د کمرې دروازه بنده کړله شوه نو بيا مهارت ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويل چې:

ګوره ګنګا ! زما کسانو به تاته ويلي وي چې ته يې ولې دلته راوستې يې. ګوره ګنګا ! ما د يوه اجنبي او نا څرګنده وګړي په توګه ستا د سويمبر په مقابلو کې هم برخه اخستې وه. خو دا زما بد قسمتي وه چې ما هغه سويمبر بايلود. که څه هم زما ملګرو به تا ته ويلي وي خو زه يو ځل بيا خپله خبره تکراروم چې ما ستا په سويمبر کې د برخې اخستلو څخه ډېره مخکې له تا سره مينه کوله، بس يو ځل مې هلته د رهتاس په ماڼۍ کې ستا مخ کتلې و او دهغې وروسته داسې يې وګڼه چې زه همستا شوم. زه اوس خپل ځان ډېر خوش قسمته ګڼم چې ته زما تر مخه ولاړه يې. واوره ګنګا ! زه غواړم چې ته همزما اوسې، او ددې له پاره زه غواړم ستا د خولې څخه يو ځواب واورم

.

کله چې مهارت خاموشه شو نو ګنګا لږ څه فکر وکړ او بيا يې وويل چې:

ګوره مهارته ! ستا له اړخه د يوې لورې دمحبت او غوښتنې څخه څه نه جوړيږي او بيا داسې وګڼه چې هغه مال چې يو ځل پلورل شوي وي او يا نيلام شوي وي او دهغې وروسته د هغه له پاره يو ډېر ښه بل اخستونکې پيدا کيږي نو د هغه څخه به څه تر لاسه شي، نو مهارته ! د دنړۍ په بازار کې هم داسې وګڼه چې زه هغه شي يم چې يو ځل پلورل شوې يم او دويم ځلې نه شم پلورل کيدې. داسې وګڼه چې زه د زمانې له اړخه د يوه چاپه ځولۍ کې ور اچول شوې يم او زه غواړم په همغه ځولۍ کې پاته شم. شونې ده چې ته به زما د جسم، زما دشتمنۍ اويا زما ښکلا په محبت او مينې کې را لتاړ شوې يې خو تاته زما د تيرشوې تاريخ په اړه هيڅ ډول معلومات نه دې درکول شوي.

دګنګا ددې خبرو سره د مهارت په خوله باندې د طنز نه ډکه خندا راغله او بيا يې په لوړ اواز وويل چې: ګوره ګنګا ! زه ستا د تيرو حالاتو په اړه پوره پوره معلومات لرم، دا چې ته ځانته يو پلورل شوې يا ليلام شوې شې وايې، دا په دې خاطر چې ته د شيرشاه سورۍ د سالار خواص خان سره مينه کوې، واوره ! زه په دې هم خبر يم چې خواص خان پخواني صاحب خان دې چې ګيدړې به يې ښکار کولې، او له تا سره يې مينه او محبت کاوه، خو تا د هغه مينه او محبت له يوې مخې مسترد کړل، چې زما په فکر اوس هغه په همدې اساس له تاڅخه کرکه کوي، هغه نقاب په مخ کړ اوستا د سويمبر په مقابلو کې يې ګډون وکړ، هغه ظالم د سويمبر ټولې برخې وګټلې، او کله چې تا د سويمبر د برۍ شوې کس په اړه لټون وکړ نو هغه خواص خان وخوت. او بيا هغه ته مسترد کړې، ستا څخه يې د کرکې څرګندونه وکړه، وو ايه چې زه سهي خبره کوم؟ د همدې کرکې په اساس ته د شهزادګۍ ګنګا څخه د يوې کونډې په ښه ولاړې او د زيارت په لنګر ځای کې دې پناه واخسته. زما مخبرانو په دې ټولو حالاتو کې ستا پوره څارنه کړې ده، ما هغوې د همغه لمړۍ ورځې څخه ستا د څارنې له پاره ګمارلي و او ورته مې لارښوونه کړې وه چې په کوم مناسب وخت کې تا د ځانه سره را پورته کړي او دلته دې راولي. نو نن زما دا مخبران بريالي شول او ته نن زما تر مخه ولاړه يې. ګنګا ورته وويلې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره مهارته ! خپله دا بریا هم خپله ناکامي وګڼه ، ځکه چې تاته به زما د ذات څخه څه ګټه تر لاسه نه شي. که چیرې تا په زور زما دخپلولو هڅه وکړه نوبیا یاد ساته چې ته به یوائې زما لاش وموموې. زما روح به له تا سره نه وي. دګنګا ددې ځواب څخه مهارت لږ څه اندیښمن شو ،فکر یې وکړ او بیا یې په ډیره همدردۍ او مینې سره ورته وویل چې :

ګوره ګنګا ! اوس خو خواص خان هم تا نه خوښوي اونه درسره مینه اومحبت کوي ، نو ته بیا ولې دهغه په یاد کې د تیرشوي پسرلي د مړاو شوو غنچو په څیر مړژوانده ژوند تیرول غواړې. ګوره ګنګا ! یو هغه خواص خان دې چې ته یې هیسته غورځولې یې او نه درته کوم اهمیت درکوي اوبل زه یم چې د شپې دخوب په ځاې ستا په خیالونو او فکرونو کې لږ په اغزنو بوټو خپل ژوند تیروم. زه خو تا د غمونو او اندیښنو د نا ارامو خوندونو څخه را باسم او منزل ته د ورسیدو اود محبت او مینې دڅپو د سمندر په لور دې له ځانه سره وړم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره ځنډ وکړ او د لږ څه فکر کولو وروسته یې یوځل بیا یې په خبرو پیل وکړ :

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ترڅو به ته د کونډې په بڼه د سترو او ناکامو ستورو په څیر دغمونو نه ډک اود مسخه شوي منزل په څیر ژوند سبا کوې. تا ولې د خپله ځانه خامخا کونډه جوړه کړې ده ؟ په داسې حال کې چې تا له هیڅا سره (او رنه او ه ځلې دګرزیدو) پیرې هم نه دې تر سره کړې ، دهغه په دې خبره ګنګا ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې :

ګوره مهارته ! ته به دا څرګنده نه وي چې زه دخواص خان څومره ژوره مینه کوم ، دخواص خان پرته زه خپل شتون نه شتون ګڼم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب و او بیا یې وویل چې: ګوره ګنګا ! ته ولې بې لارې لارې روانه یې. زه خو تا ته عزت ، توقیر او ترڅنګ یې ستا خوندي ساتنه او درنښت درکوم. خو ته په خپله خپل ځان په زمکه باندې پریباسې او دپستۍ او ذلت په لور منډې وهې ، دهغه چا سره چې ته مینه کوې هغه ته هیسته غورځولې یې. ته اوس داسې یو فصل یې چې مالک نه لري ، داسې فصل چې هر څوک چې و غواړي ریبلې یې شي. دا سې د ګلاب ګل ، چې هر څوک یې بویولې شي. دهغه په دې خبره ګنګا وویل چې: ګوره مهارته ! دا ستا ذاتي فکر اوخیال دې. نه خو زه بې مالکه فصل یم او نه دبیابان د ګلاب ګل. یاد ساته چې تر اوسه پورې داسې څوک شته چې زما دمحبت او مینې په خاطر نا ارامه دې. دهغې په دې خبره مهارت ورته وویلې چې: هو ! زه پوهیږم چې ته د خواص خان په لورې اشاره کوې ،ځکه چې د یوې کونډې په څیر به تا په ډاډ منه توګه د خواص خان محبت او مینه تر لاسه کړې وي خو کله خواص خان ته دا څرګنده شي چې د هغې کونډې په لباس کې ته همغه ګنګا یې ، نوستا پر خلاف به دهغه همغه لمړنۍ کرکه به بیرته را ستنه شي. هغه به تا ته هیڅ هم درنه کړي او ستا په لمن کې به د کرکې او نفرتونو نه اخوا نور څه در زیات نه کړي. ګنګا ورته وویلې چې: نه ! داسې نه ده ، مهارته ! ته چې څه ډول آند کوې همغسې یې کوه ، خو زه به دخواص خان پرته بل څوک د ژوند ملګرې و نه ګرځوم. دا زما اخري پریکړه ده ،که څه هم ته زما ځټ را پرې کړې ، خو زه به د خپلې دې پریکړې څخه و انه وړم.

دګنګا ددې ځواب څخه مهارت تر یوه وخته پورې خاموشه و ، اوپه فکر کې ډوب شوې و. بیا یې په زوره لاسونه و پړکول، دهغې د لاسونو دپړکار په واسطه دهغه همغه دوه کسه ملګري ، چې ګنګا یې را تښتولې وه ،دننه خوني ته را ننوتل. بیا هغوې دواړو ته مهارت مخ کړ او ورته یې وویل چې: تاسو یو کس ګنګا ددې کمرې څخه بیرون وباسئ ، اوبل دلته پاته شئ اوزما خبره په غور سره واورئ ، ددې خبرې سره سم دهغوې څخه یو کس ګنګا د کمرې څخه بیرون وویستله ،کله چې ګنګا بیرون کړل شوه نو مهارت خپل هغه بل ملګري ته وویل چې: زما نژدې دوسته ، واوره ! ما ډیره هڅه وکړه چې ګنګا دې خبرې ته راوړم چې خواص خان هیر کړي او زما سره د واده کولو له پاره تیاره شي خو هغه ددې هر څه سره بیا هم دې کار ته غاړه نه ږدي ، داسې بریښي چې هغه دخواص خان سره د ړندو سترګو محبت کې رالتاړه شوې ده. ګورئ چې په هغې باندې کوم زور زیاتې و نه کړل شي، زه غواړم چې دهغې سره ډیره ښه اونیک

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلوک وکړل شي تر څو د نیک سلوک له لارې د هغې محبت را خپل کړم او بیا یې خپل ځانته واده کړم. تاسې په دې اړه څه وایاست؟
د مهارت د دې پوښتنې په ځواب کې د هغه ملګرې وویل چې:
ګوره کلو ! ستا خبره سهي ده ، که چیرې مونږ پر ګنګا باندې زور زیاتې وکړو نو زما ذاتي تجربه او خیال دا دې چې ګنګا به مرګ ته غاړه کیږدي خو تا به د خپل ژوند ملګرې و نه ګرځوي ، خو که چیرې هغه همدلته وساتل شي او د احساناتو او میلمستیاو د بار لاندې راشي نو زما په آند چې هغه به ممنونه او شکر کونکي اوسي او بیا به تا هم د خپل میړه په څیر و مني. مهارت په دې خبره ډیر خوشحاله شو او ویې ویل چې: ګوره دوسته ، زه هم همداسې غواړم. اوس ته ولاړ شه او زما د دې کمرې تر څنګ چې کومه کمره ده ، هغه دې خوا څخه ښایسته کړل شوې ده ، ما غوښتل دا کمره د واده نه وروسته د ګنګا سره یو ځای استعمال کړم خو اوس ګنګا په دې کمره کې ځانته ور واچوئ، هغه به همدلته میشت وي ، د هغه د اړتیاو د پوره کولو هڅه وکړئ او نیرمل نومې ښځه چې د دې کمرې په پاکولو او ښایسته کولو دنده په غاړه لري ، د ګنګا د خدمت له پاره و ټاکئ او ورته وواياست چې نوموړې هر وخت د هغې سره یو ځای واوسیږی. هغې ته دا هم وواياست چې هڅه وکړي چې ګنګا زما سره په واده کولو باندې و هڅوي. اوس ته ورشه ، او ما چې درته څه وویل همغسې اقدام وکړه. د دې خبرې سره سم د مهارت هغه ملګرې د هغه ځایه ووت.
کله چې د مهارت دا ملګرې بیرون را ووت نو ویې کتل چې هغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره بیرون را ویستلې وه د ګنګا سره یو ځای همدلته ولاړ دې، خپل ملګری ته یې خاصه اشاره وکړه ، هغوې دواړو ګنګا له ځانه سره واخسته او هغه تر څنګ کمرې ته یې یوړه ،بیا د هغوې څخه یوه یې ګنګا ته وویل چې: ګوره شهزادګۍ دا ستا د اوسیدو خونه ده. اوس که ته نه غواړې چې مهارت د خپل ژوند ملګرې کړې نو مه یې کوه. څو ورځې همدلته په دې خونه کې واوسه ، د هغې وروسته به مونږ لګه څنګه چې ته په خوندي توګه د رهتاس څخه راوستې یې بیرته به دې په همغه توګه رهتاس ته یوسو او هلته به دې د زیارت په لنګرځای کې ورخوشې کړو. د دې خبرې سره سم یې ګنګا همدلته په هغه خونه کې یوازې پرېښوده او دوې دواړه ترې په شا ولاړل.
ګنګا مخته ولاړه ، په همدې خونه کې کیناسته ، هغه بې چاره په ژورو فکرونو کې ډوبه وه ، هغه ډیره بدحاله ، اندېښنو کې ډوبه او سرګردانه وه، هغه تر اوسه پورې همداسې ناسته وه چې یو نیم عمر خوړلې ښځه یې خونې ته ور ننوتله. د هغې د کتلو سره سم ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه ، هغه ښځه ور مخته شوه او ګنګا ته یې وویلې چې: ګوره ګرانې ! ته ولې زما د راتګ سره سم ماته د خپله ځایه پورته شوې. زه خو یوه وینځه یم ، ماته حکم وکړه چې زه ستا څه خدمت وکړم. د دې ښځې د وینا وروسته ګنګا بیرته په خپل ځای کیناسته،دا ښځه نوره هم مخته ورغله او د ګنګا په پښو کې کیناسته ، د هغې په را نژدې کیدو سره ګنګا سمدستي د خپله ځایه پورته شوه، هغه یې د لاسو څخه ونیوله او پورته یې کړه او په خپل څنګ کې یې کینوله او ورته یې وویلې: لاندې مه کینه ، بېشکه چې ته به وینځه یې خو زه د مالک او وینځې تر منځ کوم توپیر نه محسوسوم.ته همدلته له ماسره یو ځای کینه ، او دا راته ووایه چې ته د کوم غرض په خاطر دلته زما خواته راغلې یې.
د ګنګا په دې خبرو باندې هغه ښځه حیرانه شانته شوه ، وارخطا شوه ،خو بیا هم د ګنګا تر څنګ کیناسته او ورته یې وویلې چې: زه یې ستا د خدمت له پاره ټاکلې یم ،اوس به زه هر وخت ستا تر څنګ اوسم ،ستا خدمت به کوم او ستا د اړتیاو د پوره کولو هڅې به کوم.
ګنګا ترې وپوښتل چې دوې زما په اړه تاته څه ویلي دي ؟ هغې ښځې ورته وویل چې ګوره درنې ! ماته یې ستا نوم ګیتا ښوولې دي ، خو زما نوم هم واوره ، زما نوم نیرمل دي. زه یې هم د کوم ځایه را پورته کړې یم او دلته یې په زور راوړې یم، په دې اساس اوس زما د اوسیدو بل کوم ځای ماته نه دې پاته. په دې خاطر زه دلته په اوسیدو مجبوره یم. ماته یې ستا په اړه دا هم ویلي دي چې ته یوه کونډه یې او د رهتاس د زیارت په لنګر ځای کې اوسیدې، مهارت له تا سره مینه کوله نو ته یې د هغه ځایه په زور را وستې او دلته یې ځای د ر

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ ،اوس چې ته دهغه سره واده کول نه غواړې نو هغوې تا بیرته رهتاس ته استوي ، نو ترڅو چې ته دلته اوسیږي زه به ستا په خدمت باندې ماموره یم.

کله چې نیرمل خاموشه شوه نو ګنګا تر یوه وخته پورې د فکرونو په ټالونو کې ځنګل، دهغې وروسته یې په ډېر غور او دقت سره نیرمل ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګوره نیرملې ! ته خو زما د مور په ځاې یې. زه ضرور کونډه یم خو ما تر اوسه د چا سره واده نه دې کړې. دهغه چاسره چې زما کوژدن شوې وه نو داسې یې وګڼه چې هغه زه پرېښې یم ،څرنګه چې ما دهغه سره مینه کوله نو په دې اساس ما خپل ځان کونډه وګاڼه اوهلته د زیارت په لنګر ځاې کې د کونډو په پناه ځاې کې دیره شوم .ګوره نیرمل ! زه یو غمژنه پیغله یم او ته زما د مور په ځاې یې. زه له تا څخه هیله لرم چې له ماسره به درواغ نه وایې. هره هغه خبره چې زه یې کوم دهغې سهي ځواب راکړه ، ځکه چې ته پخپله هم غمژنه یې اود یوې غمژنې پیغلې په غم او مصیبت باندې ډیره ښه پوهیږې،دهغې په دې خبره نیرمل دخپله ځایه پورته شوه، خونې دروا زه یې وتړله ، اوبیرته راغله او دګنګا تر څنګ کیناسته اورته یې وویلې چې: ګوره ګیتاجانې زمالورې ! اوس راته ووایه چې ته څه ماته څه ویل غواړې ؟ګنګا ورته یو ځل بیا وویل چې:

ګوره نیرمل ! زه دې خلکو په زوره د رهتاس د زیارت د لنګر ځاې څخه را تښتولې یم، زه دشیرشاه سورې د یوه سالار خواص خان سره ډیره مینه کوم، هغه هم ماخوښوی،خو دې خلکو زه په زور سره دلته راوستې یم ، دوې زما اود خواص خان تر منځ بیلتون غواړې،ریښتیا راته ووایه چې دلته د اوسیدو په صورت کې به زما د ژوندان پایلې څه ډول وي؟

دګنګا ددې پوښتنې په ځواب کې ورته نیرمل په ډیر راز سره وویل چې: ګوره پیغلې ! ستا په اړه ماته دا لارښوونه هم شوې ده چې زه هره ورځ له تاسره خبرې وکړم او په خبرو خبرو کې تا ته د مهارت په لور مایله کړم. ترڅو ته دهغه سره واده ته تیاره شې. دهغوې آند دا هم دې چې دلته دقیام په دوران کې له تاسره ډیره ښه سلوک او کړچارو کړل شي ،پرتا باندې د مهربانیو او خوړلنیو باران وکړل شي ترڅو ته تراغیز لاندې راشي اودمهارت سره واده ته تیاره شي. دهغې په دې خبرو باندې ګنګا په ډیره غصه شوه او ویې ویل چې: که چیرې دا خلک ټول عمر همداسې وکړي بیا به هم دوې ما د مهارت سره د واده کولو له پاره تیاره نه کړاې شي ، نیرمل ورته په ویره ویره او راز سره وویل چې:

ګوره ګیتا ! زه اوس تا دخپلې لور ، دخپلې بچۍ په څیر ګڼم ، زه پوهیږم چې ته په غمونو کې ډوبه یې. او ته یې په زور دلته را تښتولې یې. زه به دیوې مور په څیر ستا خدمت کوم. او واوره ! ماته چې هر خدمت وي نو حتما یې ماته ووایه. ته اوس همدلته کینه ، زه به ولاړه شم اوتا ته به خوراک ښباک غم وکړم. ګنګا همدلته کیناسته ، نیرمل ورته خوراک ښباک راوست ، ګنګا هغه هم له ځانه کینوله او ډوډۍ یې سره یوځاې وخوړله. نیرمل دګنګا څخه ډیره خوشحاله شوه ، په همدې توګه به ورځې تیریدې اوګنګا به ورځ په ورځ دنیرمل محبت او مینه ځانته را ماتوله.

یو وخت نا څاپه ګنګا بې چاره د شپې خوب کې وویریده او را کیناسته. خپل شاوخوا ته یې وکتل ، هغه زړه نیرمل چې هر وخت به په همدې کمره کې ویده کیده ،په خپله بستره کې نشته ، حال دا چې هغه به د ماښام په وخت کې په خونه کې څملاسته خو اوس یې بستر خالي پروت و .

ګنګا دبیرون څخه راتلونکې دوحشت اوویرې غږونه اوریدل ، هغه داسې احساسول چې بیرون اور لګیدلې او هر څه د ځنګله د اور په څیر په خپل ځان کې را نغاړی ، ګنګا بې چاره ددې ټولو وحشي اوازونو او شورو غل سره په پوره ویره کې همدلته په خپله خونه کې ناسته وه. هغه هیڅ په دې نه پوهیده چې په دې شپه د مهاراج په دې فوځي تمځاې باندې څه توپان رانازل شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا دپلټنې او دځان دخبرولو په خاطر دخپلې بسترې څخه راپورته شوه ،خپل کالي یې درست کړل ،دکمرې د دروازې په لور ولاړه ، دروازه یې لږ شانته پرانسته اوبیرون یې وکتل ، هغه ډیره حیرانه شوه چې وسله وال ځوانان اخوا دیخوا منډې او چیغې سورې وهي ، ګنګا ډیره وارخطا شوه، اود وارخطایی او ویرې له لاسه یې دروازه بنده کړه او بیرته خپلې بسترې ته راستنه شوه اوهملته کیناسته.

لږه شیبه وروسته هغه زړه نیرمل هم په منډه او ساه نیونکې هغې کمرې ته را ننوتله اود ګنګا څنګ ته راغله او په پوره بدحواسۍ کې کیناسته ، او بیا یې په یوه ساه ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویلې چې: ګوره ګیتا لورې ! دلته اوس یو ډول انقلاب راغلی دی ، داسې برېښي چې ددې مهارت اودهغه دملګرو شپې نورې شمیرل شوې دي، ګنګا ترې په ډیره نا ارامۍ سره وپوښتل چې: نیرمل ته څه وایې ، ژر یې راته ووایه. نیرمل ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره ګیتا لورې ! په مهارت باندې حمله شوې ده،ګنګا ترې سمدستي وپوښتل چې حمله چا کړې ده ؟ نیرما خپله ساه کلکه کړه اود ګنګا په لور یې په غور سره وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګیتا لورې ! دا حمله ستا هغه کړې ده. نیرما په دې خبرو باندې ګنګا بیچاره لږ څه وخندل او بیا یې ورته وویل چې ووایه نیرما ، ته څه ویل غواړې ؟ زما چا دلته یرغل راوړې دی ؟ نیرمل بیا ځواب ورکړ چې:

ګوره ګیتا لورې ! دشیرشاه سوري سپه سالار خواص خان د مهارت په دې ځاله باندې یرغل راوستي دي، لږ څه دمخه د مهارت مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې چې دشیرشا ه سوری ستر سالار خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای په ډیره بیړه دمهارت په دې ځاله باندې یرغل کونکې دی ،مهارت دخپلې دې ځایه بیرون ولاړ او هلته یې د خواص خان سره د ټکر کولو اراده وکړه ،مهارت داسې ګمان کوې چې د خواص خان سره به لږ فوځ وي، په داسې حال کې چې دهغه په دې تم ځای کې چې دهغه څومره ملګري موجود دي یواځې دهغوې شمیره دخواص خان د فوځ دوه هومره کیږي ،په دې خاطر مهارت دخپل تم ځای څخه دشپې په تیاره کې دخواص خان سره د جنګ له پاره ووت او همهلته بیرون د جنګ کولو اراده لري. اوس به ووینو چې ددې جنګ پایلې به څه وي ، ګوره لورې ! ته څه فکر کوې؟ ایا خواص خان به ددومره کم لښکر سره ددومره سترو لښکرو لرونکي کنترول کړاې شي. ګنګا ددعا په شکل خپل دواړه لاسونه پورته کړل او ویې ویل چې: ګوره نیرما ! که بګوان وغواړی نوزما خواص خان به په دې مهارت باندې بریالی کړي،ګوره نیرملې ! خواص خان ددې څخه مخته هم ډیر داسې میدانونه سوبه کړې دي اوتل د خپلو دښمنانو په مقابل کې بریمند راوتلی دی ، اودلته هم زه تاته ډاډ درکوم چې که چیرې دشپې په تیاره کې مهارت دخواص خان سره دټکر کولو هڅه وکړه نو زما زړه وایې چې دشپې په همدې تیاره کې مهارت د خواص خان په لاسو نیست اونابود شي . ګوره نیرملې ! زه تاته یوه خبره کوم چې په هغې به خامخا عمل کوې ،نیرمل ورته وویل چې لورې ته څه وایې ژر یې راته ووایه. ګنګا ورته وویلې چې:

ګوره نیرملې ! زه ډاډه یم چې مهارت به دخواص خان په لاسو د ماتې او شکست سره مخامخ کیږي خو که چیرې د ماتې خوړلو وروسته مهارت چیرې د تیښتې هڅه وکړي نو زه په خپله هلته دخواص خان څنګ ته ورځم اوکه چیرې مهارت بیرته خپل تمځای ته راستون شو او زه یې هم له ځانه سره چیرې بوتلل غوښتل نو په دې حال کې نیرملې ، خامخا خواص خان ته ورشه اوهغه ته ووایه چې درهتاس د زیارت دلنګرځای یوه کونډه چې ګیتانومېده ، او هلته به ستا د کور مخې ته کله کله د سوال له پاره را تلله ، هغه کونډه دمهارت دوه کسو بدمعاشانو له ځانه سره را و تښتوله او دلته یې راوړې ده او اوس مهارت په زور ورسره واده کول غواړي، خو هغه ګیتا نومې ښځه وایی چې هغه یواځې اویواځې خواص خان خوښوي اودمهارت سره نه غواړي چې واده وکړي ، خو دماتې خوړلو وروسته مهارت یو ځل بیا هغه له ځانه سره په زوره بوتله ، نیرملې ،زه تا ته ډاډ درکوم چې په داسې وخت کې به خواص خان ضرور دمهارت پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته ولاړشي او ما به دهغه دلاسو څخه را خلاصه کړي. که چیرې همدا سې دې وکړل نو زه به ستا احسان په ټول ژوند کې هم هیر نه کړم.

نیرمل ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې: ګیتا لوري ، ته فکر مه کوه که چیرې حالات همدا سې شول لکه ته یې چې وایې نو زه به ستا پیغام حتما خواص خان ته ورسوم او هغه ته به وو ایم چې هغه تا ته د مهارت د لاسو څخه نجات درکړي ، د نیرمل د دې ځواب د اوریدو سره ګنګا ډیره خوشحاله شوه او بیا دواړه هر یوه په خپله خپله بستره کیناستې او د حالاتو څارنه یې پیل کړه.

۳۹

خواص خان تر او سه پورې د مهارت د دې تمځای څخه لرې و چې د مهارت مخبرانو مهارت ته خبر ورکړ چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان د هغه په دې عسکري تمځای باندې یرغل کونکې دې. او دخپل لښکر سره یو ځای په ډیره بیړه دې لورې ته را روان دې. د دې اطلاع سره سم مهارت هم و خوزید او خپل لښکر یې دخپلو تمځایو څخه بیرون راوویست او دشپې په تیاره کې یې خپل ټول لښکر په پټو مورچو کې ځای په ځای کړ ترڅو دخواص خان د لښکر د راتلو سره سم دخپلو همدې پټو سنګرونو څخه په هغوې یرغل یو سي او هغوې مات او بیرته شا تللو ته و هڅوي.

دبله اړخه خواص خان هم په ډیره بیړه مخته روان و ،هغه هم خپل مخبران تر لرې لرې پورې خپاره کړي و خود هغه مخبران په دې نه و توانیدلي چې د مهارت د پټنځایو په اړه ژور معلومات تر لاسه کړي ،په دې خاطر کله چې خواص خان د مهارت تر پټنځایو پورې را ورسید نو مهارت یو ناڅاپه دخپل سنګر څخه راووت او د یوه توپان په څیر یې دخواص خان په لښکر باندې را باندې کړل. د خواص خان لښکر د دې ناڅاپي یرغل څخه د پوره ستونزو سره مخ شو دهغوې لمړنۍ لیکې ګډوډې شوې ، او عسکر یې خواره واره شول خو خواص خان په ډیره بیړه او تدبر سره بیرته خپل عسکر سره را ټول او دمهارت د عسکرو د مقابلې له پاره یې په داسې حال کې چې خونړې جنګ روان و بیرته منظم کړل.

خواص خا پخوا تر دې هم د ژوند ډیرې سرې تودې تیرې کړې وې ، په دې اساس که د مهارت نا څاپي یرغل دهغوې دلښکرو لمړنۍ لیکې له منځه وړې وې، خو بیا یې هم خپل ځان ډیر ژر سنبال کړ. مهارت دا و انګیرله چې خواص خان ماتې وخوړه او اوس د تیښتې په فکر کې دې نو په دې خاطر یې خپلې حملې نورې هم تیزې کړې خو اوس خواص خان هم خپل ځان تیار کړې و ، دشپې په تیارو کې سخت خونړې جنګ و نښت ، خواص خا ن دخپلو فوځونو حوصلې ور کلکولې او دهغوې دلیکو د ټینګښت له پاره یې دفاعي جنګ پیل کړې و.

خو د دې وروسته خواص خان خپل اصلي ځواک را څرګند کړ ، هغه خپله ماتې په ډیر ځواکمن برې باندې بدلول غوښتل ، هغه د غلیم د لښکرو د ماتولو له پاره د خپل هوډ ښکارونه کوله ، هغه د همدې احساساتو سره یو ځای د تکبیر اواز پورته کړ ، دهغه د تکبیر د اواز سره دهغه لښکر هم د تکبیر نارې پورته کړې ، د دې تکبیرونو څخه داسې ډاګیزه ده چې د سهار د اذانو لړۍ پیل شوې وې، دهمدې عمل په واسطه خواص خان د دفاعي حالت څخه ووت او د جارحیت په پړاو کې ور ننوت او د مهارت په لښکرو کې لکه د تیزو غوځونکو اوسپنیزو اغزیو ، د تیزو توپاني څپو په بڼه کې ور ننوت.

مهارت چې څو لمحې مخته یې خپله سوبه ډاډمنه ګڼله دخواص خان د دې حملې څخه ډیر وارخطا شو او شاته تګ یې پیل کړ ، دخواص خان دې نا څاپي یرغل هغه ته دا ډاګیزه کړې وه چې دهغه د پښو لاندې ځمکه چا را ښکودې ده. د لږ څه ځنډ وروسته د سخت جنګ په جریان کې خواص خان مهارت ته د ابنوولې و چې نه هغه او نه دهغه لښکر د هغه سره په دې مقابله کې د پښو د ټم کیدو توان لري ، اوس نو خواص خان چپ او ښې لورې ته او هم مخامخ خپلې حملې ته دوام ورکړ ، خو مهارت کرار کرار شاته روان و ، شونې ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغه به غوښتل خپل عسکري تمځای ته ورننوځی او هلته خپله دفاع وکړي خو خواص خان هم د هغه د مکارۍ څخه پوره پوره خبر و په دې خاطر یی خپلې حملې نورې هم ګړندۍ کړې، تر هغه وخته پورې چې مهارت خپل عسکري تمځای ته په شا روان نو خواص خان د جنګ د ځایه څخه تر د مهارت د دې ځایه پورې د هغه لښکر د نیمایی څخه هم زیات را کم کړې و. مهارت چې کله دا حال وکوت نو مخ یی واړاوه او د تیښتې لار یی خپله کړه. خو خواص خان هغه پسې واخست، کله چې مهارت خپل د اوسیدو ځای ته ورسید نو خواص خان یوځل بیا خپل اصلي رنګ کې را څرګند شو او د مهارت هغه پاته لښکر یی هم د نیمایی څخه زیات د تیغه تیر کړ. مهارت د خپلو ساتونکو سره یوځای به ډیره ستونز منه توګه د غرنیو لړیو دغې هستونګنځې ته ور ننوت خو خواص خان خپل لښکر د هغه د همدې تمځای څخه بیرون تم کړ. خو خپل عسکر یی د ناڅاپی یرغل په خاطر تیار و ساته، تر څو د مهارت د بیرته را وتلو په وخت کې د هغه د ناڅاپي یرغل په مقابل کې ښه مقابله وکړای شي. اوس خواص خان غوښتل چې دورځې په رڼا کې دغه هستوګنځای ته ورننوځي او مهارت باندې خپل اخری مرګوني ګذار وکړي.

خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای د مهارت د هستوګنځې نه بیرون پړاو کې و چې د هغه یو عسکر ورته په منډه منډه راغې او ورته یی وویل چې: امیره! یوه زړه بوډۍ ښځه غواړي له تاسره ووینې. د هغه په دې خبره خواص خان هغه خبر راوړونکې ته په غور سره وکتل او ور څخه یی وپوښتل چې ایا هغه ښځه خو به جاسوسه نه وي او یا دا چې د مهارت له پاره خو به کار نه کوی، هغه عسکر ورته وویل چې نه، امیره! مونږ هغه ښکته پورته وکتله، هغه بیچاره وایی چې غواړي له تاسره یوه خبره شریکه کړي، خواص خان ورته وویل چې که داسې وي نو هغه سمدستې ما ته را ورسوئ. د دې خبرې سره سم هغه عسکر د هغه ځایه ولاړ او د لږ ځنډ وروسته یی دغه هندوه نیرمل نومې زړه ښځه له ځانه سره راوړه کومه چې د مهارت له اړخه د ګنګا د خدمت له پاره مقرره شوې وه. خواص خان ترې په ډیر درنښت سره وپوښتل چې:

ګوره ادي! زما نوم خواص خان دی، ما ته خبر راغې چې ته ما ته کومه خاصه خبره کول غواړې؟ نیرمل ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې: ګوره زویه! زه تا ته یوه ډیره مهمه خبره کول غواړم، ایا ته کومه داسې کونډه پیژنې چې د رهتاس د زیارت په لنګرځای کې اوسید له اونوم یی ګیتا و. د نیرمل په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ویی پوښتل چې ادي! ته یی څنګه پیژنې؟ هو! زه د رهتاس د زیارت د لنګرځای ګیتا ډیره ښه پیژنم. او هغه هم ما پیژني، نیرمل ورته وویل چې: ګوره زویه! ګیتا همدا اوس ستا کومک ته اړتیا لري، خواص خان ترې په ډیر بیړه وپوښتل چې:

ادي! ته څه ډول خبرې کوې، ګیتا ما ته څه اړتیا لری؟ هغه خو د رهتاس د زیارت په لنګرځای کې ده، د دې خبرې سره سم نیرمل خواص خان ته د رهتاس د زیارت د لنګر ځای څخه د مهارت د دوو کسانو په لاس د ګیتا د راتښتولو پیښه بیان کړه او دا یی هم ورته ډاګیزه کړه چې هغه څه ډول دلته د مهارت هستونګنځای ته راوستل شوه او بیا دلته مهارت څومره هڅه وکړه چې هغه د خپل ځان سره واده کړي خو ګیتا ترې څه ډول انکار وکړ او دا چې هغه یواځې او یواځې د خواص خان سره د مینې څرګندونه کوله او... دا ټولې خبرې یی ورته په ډیر تفصیل سره بیان کړې.

د شیرشاه سوري د کتاب دریمه برخه

۳۹

تر او سه پورې خواص خان د مهارت د دې تمځای څخه لرې و چې مهارت ته د هغه مخبرانو خبر ورکړ چې د شیرشاه سوری ستر سالار خواص خان پر هغه د یرغل له پاره په ډیره چټکه توګه مخته را روان دی. د دې خبر سره سم مهارت هم لاس و پښې وهل پیل کړل او خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول فوځونه يې د فوځ د تمځاي څخه بيرون وويستل ،پخپله هم د شپې په تياره کې دخپلو فوځونو سره يو ځاې ووت او هلته په يو سنګر کې پټ کيناست . هغه په دې آند و چې کله چې خواص خان هغه ځاې ته راورسيږي نو مهارت به د خپل ټول ځواک سره پرې پټکۍ حمله وکړي او په دې توګه به هغه بيرته و ځغلوي .

خو د بله اړخه خواص خان هم په ډيره بيړه د مهارت پر فوځي تمځاې باندې د حملې کولو له پاره را روان و. هغه خپل مخبران هرې لورې ته خپاره کړي و خو د هغه مخبران د مهارت د پټنځاېو د معلومولو په اړه ناکام شوي وو . په دې اساس کله چې خواص خان د مهارت د غه پټنځاې ته را نژدې شو نو مهارت په ناڅاپي توګه د خپله سنګر څخه راووت او د توپان په څير مخته راغې او د خواص خان په لښکر باندې را پريوت. د هغه دغه ناڅاپې حملې د خواص خان د لښکرو لمړنۍ ليکې د ستونزو سره مخ کړې، داسې ښرګنديده چې د مهارت دغه ناڅاپې يرغل د خواص خان لښکر ته نه تلافي کيدونکې زيان ور اړولې دې.

خو خواص خان هم داسې ژر ناهيلې کيدونکې نه و . هغه د ژوند تودې سړې ډيرې کتلې وې،که څه هم دغې ناڅاپې يرغل د هغه د لښکرو لمړنې ليکې د ستونزو سره مخ کړې وې خو هغه ډير ژر بيرته خپل ځان را جوړ کړ او بيا دخپل لښکر سره يو ځاې لږ څه شاته ولاړ ، د هغه د شاته تګ څخه مهارت داسې و انګيرله چې خواص خان ماتې و خوړه او اوس د تيښتې په هڅه کې دې نو په دې خاطر هغه خپله حمله نوره هم چټکه کړه خو تر دې وخته خواص خان بيرته خپل لښکر سره را يوځاې او منظم کړې و . او په پوره توګه د خپلې دفاع له پاره تيار شوې و. د شپې په دې تياره کې يو ځل بيا د دواړو فوځونو تر منځ خونړې جنګ و نښت ، مهارت هم په پوره ځواک سره خپلو حملو ته دوام ورکړ . خو خواص خان دخپل فوځ او لښکر د حوصلو د پورته کولو او دهغوې په منظمولو کې په پوره چټکتيا سره مصروف و ، اما تر څنګ يې دخپلې دفاع جنګ هم جاري ساتلې و.

د لښکرو د نظم و نسق نه وروسته خواص خان دخپل ځان دښوولو پريکړه وکړه او هوډ يې وکړ چې خپله دغه لمړنۍ نا څاپي ماتې په بريا باندې بدله کړي

مهارت چې لږ ترمخه يې خپل بريا حتمي ګانه ، دخواص خان ددې حملې څخه ډير زړه خوړيني شو او د شاته تلو هڅه يې پيل کړه ، دخواص خان ددې ناڅاپې يرغل څخه هغه داسې شو لکه چا يې چې د پښو لاندې خپور فرش را کش کړې وي. تر لږه وخته پورې د جنګ اړخ بدل شو او خواص خان د مهارت لښکرې د ډير بد او ويجاړونکې حالت سره مخ کړې وې، خواص خان مخته ور روان وپه داسې حال کې چې مهارت دخپلو لښکرو سره يو ځاې شاته د خلاصون لاره لټوله. کيدې شي چې هغه به غوښتل خپل سنګر ته تر شا شي او بيا دهغه ځايه خپله دفاع وکړي. خو خواص خان هم دهغې دغه مکاري درک کړې وه په دې خاطر يې په خپلو حملو کې ډيربښت راوست،کله چې مهارت د شاتلو په وخت کې خپل سنګر ته ورسيد نو د جنګ د ميدان څخه ان د هغه تر سنګره پورې دهغه دلښکر د عسکرو لاشونه هرې لورې ته خپاره پراته وو ، کله يې چې دا حال وکوت ، نو سمدستي يا شاته منډه کړه او و تښتيد . خو خواص خان هم دهغه تر شا ولاړ اودهغه دلښکر د پاته برخې څخه يې نيمايي د تيغه تير کړل. مهارت دخپلو ساتونکو سره يو ځاې په ډيره ستونزمنه توګه کوهستاني درو ته ځان ورساوه ، په داسې حال کې چې خواص خان دهغه پسې ان تر هغه ځايه ولاړ او هلته دهغه مخې ته ودريد. اما تر څنګ يې خپل فوځ ته دناڅاپې يرغل په مقابل کې د تيارسي حکم کړې و . ځکه ګمان کيده چې مهارت به يو ځل بيا د رامخته کيدو او يا د خواص خان په لښکرو باندې د شبخون دکولو لپاره ځان چمتو کوي. خواص خان اراده درلوده چې د ورځې په رڼا کې دمهارت پر خلاف پريکنده حمله وکړي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان لا همدلته ولاړ و چې په دې وخت کې دهغه یو ساتونکې په ډېره بیړه دهغه خواته راغې او ورته یې وویل چې : امیره ! دلته یوه زړه ښځه ده او غواړي له تاسره سمد ستي ووینې . خواص خان دهغه ساتونکي لورې ته په عجیبه توګه وکتل او بیا یې په ډوب شوي اواز وویل چې : هسې نه چې دا ښځه د مهارت جاسوسه وي ؟ هغه ساتونکي ورته وویل چې : نه ! امیره ! مونږ هغه و چیړله ، خو بیچاره وایي چې له تاسره کومه ضروري خبره لري . خواص خان ورته وویل چې که خبره همدا سې وي نو سمد ستي یې دلته راوړئ ددې خبرې سره سم هغه ساتونکي ولاړ او بیا یې دخپله ځانه سره د خواص خان دربار ته یوه نیرمل نومې هندوه ښځه راوړه . دا همغه ښځه وه چې مهارت د ګنګا دخدمت له پاره ټاکلې وه . کله چې نیرمل دخواص خان مخې ته راوړل شوه نو خواص خان دهغې د درنښت په خاطر د ځایه پورته شو او بیا یې ورته وویل چې :

ګوره میرمنې ! زما نوم خواص خان دې او ماته دا ډاګیزه شوې ده چې ته ما ته څه ویل غواړې . نیرمل ورته په ډېره مینه او شفقت سره وویل چې : ګوره زویه ! زه تاته یوه ډېره مهمه خبره کول غواړم . ایا ته دا سې کومه کونډه ښځه پیژنې چې د رهتاس د زیارت په لنګر خانې کې یې ژوند کاوه ، او هغه ګیتا نومیده . د نیرمل په دې خبره باندې خواص خان ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې : میرمنې ! ته یې څنګه پیژنې ؟ هو ! تر هغې چې ما پورې اړه لري زه درهتاس د زیارت په لنګر ځاې کې او سیدونکې ګیتا ډېره ښه پیژنم . او هغه هم ما پیژ نې . نیرمل ورته وویل چې : ګوره زویه ! همغه ګیتا ستا کومک ته اړتیا لري . خواص خان ترې په ډېره بې قرارۍ سره وپوښتل : میرمنې ! دا ته څنګه خبرې کوې ؟ ګیتا ماته څه اړتیا لري ؟ هغه خو هلته درهتاس د زیارت په لنګرځاې کې ده . بیا ورته نیرمل په ټول تفصیل سره هغه قصه وکړه چې څه ډول ګیتا د مهارت د دوو کسانو لخوا دهغه ځایه را تښول شوې او بیا دلته د مهارت د اوسیدو ځاې ته راوړل شوې او بیا ترې مهارت د واده غوښتنه وکړه چې ګیتا یې غوښتنه و نه منله او د مهارت تر مخه یې دخواص خان سره د خپلې مینې څرګندونه کړې ده .

کله چې نیرمل خبرې خلاصې کړې نو خواص خان دهغې د خبرو سره علاقه پیدا کړه او ورڅخه یې وپوښتل چې : ګوره ادې جانې ! دا ستا ډېره مهرباني ده چې تا ماته د ګیتا په اړه په پوره تفصیل سره خبره وکړه ، تا ددې خبرې په کولو سره زما په ځولۍ کې د خوښیو انبار وا چاوه . زه ددې نه مخته په دې نه پوهیدم چې ګیتا هم ما خوښوي خو ستا د اوسنیو خبرو څخه زما زړه ډېر خوشحاله او ډاډمن شو ،په رېښتیا هم ګیتا ددې وړ ده چې هغه د خپل ژوند ملګرې وګرځوم . هغه یوه غمژنه او غم وهلې پیغله ده . خو دا را ته ووایه چې ولې مهارت هغه د رهتاس د زیارت د لنګرځاې څخه دلته را وتښتوله . دهغه په دې خبره نیرمل ورته وویل چې :

ګوره خواص خانه ! دګیتا بیچاره ګۍ بد قسمتي دا ده چې هغه ډېره زیات ښایسته او ښکلې ده ، دهغې وجود دومره د راښکود نه ډک دې چې اندازه لګول یې شونې نه دي ، مهارت هغه دغه زیارت کې د پناه اخستو تر مخه چیرې کتلې وه ، او هغه پرې دهمغه وخته راهیسې ځان ځاروي، هغه غوښتل دهغې سره واده وکړي خو ګیتا نه غوښتل دهغه سره واده وکړي، ګوره زویه ! زه غواړم تاته دا ووایم چې : دمهارت دخلکو په واسطه د ګیتا د راتښتولو وروسته هغوې ګیتا همدلته بندي کړې ده ، او غوښتل یې چې هغه په هر صورت چې کیدې شي واده ته تیاره کړي . خو ګیتا ورته په ډاګه ددې کار څخه انکار کړې دې . او ورته یې ویلي دي چې هغه به یوا ځې او یوا ځې دشیرشاه سوري د سپه سالار خواص خان سره واده کوي او بس. ځکه چې هغه د خواص خان سره د ژوند د اخري سلګیو پورې مینه کوي او که چا په زور ورسره د واده کولو هڅه وکړه نو بیا به د هغه لاش ووینې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره زويه ! زه تاته په دې خاطر مبارکي درکوم چې دشپې په تياره کې تا مهارت ته ډېره بده ماتې ورکړه. اودهغه لښکر دې له منځه يووړ. اوس نو مهارت دخپلو پاته ځو کسانو سره د شرق په لور تښتيدلي دي اوهغه غواړې د شرق له لورې د غرنۍ لړيو څخه بيرون شي اوخپل بل کوم ځاي کې ځاي په ځاي شي. زويه !د شرق په لور د تيښتې په وخت کې هغه له ځانه سره ګيتا هم و تښتوله ، اوس زه له تا غواړم چې د مهارت د لاسو څخه ګيتا ازاده کړې. تر دې ځايه دخبرو کولو وروسته نيرمل خاموشه شوه ، نو خواص خان خپله پريکړه اعلان کړه چې:

ګوره ادي جانې ! هغه څه چې تا وويل ، ماته هغه ټول رينښتيا ښکاريږي، ستا دعمر څخه هم داسې څرګنديږي چې ته به دروا غ نه وايې. هغه تفصيل چې تا ماته د ګيتا په اړه ووايه هغه ټول حقيقت ته نژدې دي ، خو ددې سره به زه د احتياط څخه کار اخلم تاته به انعام درکوم خو که چيرې له ماسره دې دوکه اوفريب کړې و نو ښځ به دې در پرې کړم. ددې خبرې پريکړې سره سم يې هغه ساتونکې ته چې نيرمل يې خواص خان ته له ځانه سره راوړې وه حکم وکړ چې نيرمل هملته په فوځ کې له ځانه سره وساتي ،او ښه پالنه يې وکړي ، ددې خبرې وروسته خواص خان خپل لښکر په دوو برخو باندې وويشه ، يوه برخه يې هملته پريښوده اوبله برخه يې له ځانه سره واخستله دهمغه غرنۍ لړۍ شرقي برخې ته روان شو کومې لورې ته چې مهارت دخپلو عسکرو سره تښتيدلي و.

خواص خان په دې ټوله سيمه کې ډېره ښه بلد و .ددې غرنۍ لړۍ شرقي برخې کې ، يعنې هغه ځاي کې چې دا غرنۍ لړۍ پاې ته رسيږي او ميداني سيمه پيليږي ، هلته يو ځل بيا خواص خان خپل فوځ په دريو برخو باندې وويشه دهغوې دوه برخې يې د درې په ښي اړخه کې و ټاکلې او هغه پاته بله برخه يې له ځانه سره واخسته او ددرې مخکينې برخې کې ځاي په ځاي شو .

بله ورځ هغه وخت چې لمر دشرق نه سر را پورته کړ او دتيارو په ځپو دلمر وړانګې را خپرې شوې نو مهارت دخپلو پاته شوو لښکرو سره يو ځاي ددرې څخه د راوتلو وروسته ميداني سيمو ته ور ننوت، نوخواص خان دخپلې برخې د لښکر سره يو ځاي دهغه مخه و نيوله. مهارت خپلو عسکرو ته د تم کيدو اشاره وکړه اوخپل يو کس يې مخته ور وليږه تر څو معلومه کړي چې دا خلک څوک دي او ولې يې ددوې مخه و نيوله. دهغه يو عسکر په منډه منډه راغي او د لږ ځنډ وروسته بيرته را ستون شو اومهارت ته يې خبر ورکړ چې لاره بندونکې پخپله خواص خان دي او هغه دجنګ له پاره تيار ولاړ دي. په دې وخت کې مهارت ګيتا هم دخپل ځان سره يو ځاي په آس کينولې وه،کله چې هغه عسکر مهارت ته دخواص خان په اړه خبر ورکړ نو د ګيتا سر د خوشحاليو نه را بورته شو ، هغه مسکۍ وه. په همدې وخت کې مهارت خپلو ملګرو ته وويل چې:

ګورئ زما ملګرو ! زه په دې ډاډمن يم چې دشيرشاه سوری سالار خواص خان خپل مرګ تر دې ځايه راوړې دي. هغه د خپلو څو کسو ساتونکو سره زما لاره بنده کړې ده ، کيداې شي چې هغه دا انګيرې لی وې چې هغه زما ټول فوځی ځواک له منځه وړې دي او زه د يو څو ملګرو سره يو ځاي خپل ځاي ته ورغلي وم ، زما سره همدا اوس هم دهغه لس هومره زيات وسلوال ملګري موجود دي. په دې اساس به دهمدې درې تر څنګ زه خواص خان ته ډېر ه بده ماتې ورکوم اودهغه ښځ به پرې کوم. په دې ترتيب به دخواص خان دوژلو وروسته زه خپله دغه ناکامي په بريا بدله کړم.

ددې خبرو وروسته مهارت شاته وکتل او دخپل آس په شا سپره ګنګا ته يې مخ ور واړوه او ورته يې وويل چې:ګنګا !ته ښکته شه او په کوم خوندي ځاي کې کينه ، زه به ددې خواص خان کار ورختم کړم ،خو ګوره که په دې غرنۍ دره کې خواص خان پر ما غالب شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا خو به ستا برخلیک د خواص خان سره تړلې وي خو که چیرې ما ددې جنګ په جریان کې د خواص خان څټ ور پرې کړنوبیا به ته د تل له پاره زما دژوندانه ملګرې اوسې. اوس ته زما د آسه ښکته شه ، ګنګا د مهارت دغه سلا د خپل زما له پاره ښه فرصت و ګاڼه او سمد ستي یې دآسه لاندې راټوپ کړ او منډه یې کړه او په ښې لورې کې په یوه ستره تیږه کیناسته.

مهارت د خپل ټول ځواک سره یو ځاې په خواص خان باندې د حملې له پاره مخته راغې. ګنګا هم د احتیاط څخه کار واخست او خپل ځاې یې بدل کړ او د مهارت د سترګو څخه دپټیدو په خاطر د غرنۍ لړۍ د یوې غونډۍ په سر و ختنه او هلته کیناسته ، هغه نه غوښتل چې دهغې د ناستې د ځاې په اړه مهارت ته معلومات تر لاسه شي ، هغې همدا راز غوښتل دهغه پورته ځاې څخه ددواړو لښکرو تر منځ د ټکر ننداره هم په خپلو سترګو ووینې

مهارت ددې آند سره چې دهغه د ملګرو شمیره ډیره ده ، په داسې حال کې چې د خواص خان چې وسلوال ځوانان دې دهغوې شمیر ه ددې د ځواکونو د شمیرې څخه لس هومره لږه ده نو د ډیر فخر او تکبر سره یې خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او د وینې تږیونکو لیوانو په څیر یې په خواص خان باندې حمله وکړه.

تر اوسه دد ې جنګ دپیلامې څخه لږڅه وخت نه و تیرشوې چې ددرې په ښي لورې کې چې خواص خان کوم عسکر ځاې په ځاې کړي و ، نا څاپه را پیدا شول او د تکبیر د اواز دپورته کولو سره یې د مهارت په لښکر رودانګل.

مهارت ددې حالاتو په کتلو سره ډیر اندیښمن شوې و ، هغه دا فکر هم نه شو کولاې چې خواص خان دې دهغه د ماتولو له پاره ددرې په ښي او چپ لورې کې خپل عسکر ځاې په ځاې کړي وي. تر اوسه هغه په دې هڅه کې و چې دخواص خان ددې لښکر له پاره دخپلو ځواکونو یو ډله بیله کړي چې دخواص خان د لښکر هغه دریمه پټه ناسته ډله هم دخپلو سنګرو څخه را ووتله او دمهار ت په ځواکونو لکه د اسماني تندر را پریوتل. اوس نو دمهارت له پاره ددرې واړو اړخونو څخه یو وینه تویونکې توپان را پورته شوې و.

دهغه تر مخه په خپله خواص خان په پوره ځواک سره جنګیده او د ښي او چپ لورې هم دخواص خان تازه ځواکونو د مهارت په لښکر ربړا ورځ توره تیاره کړې وه. په دې درې کې جنګ څه ډیروخت دوام و نه کړ ، خواص خان دخپل لښکر ددرې واړو برخو سره مهارت او دهغه ملګرو ته د شنه اسمان ستورې ور وښول او دډیر لږ وخت وروسته یې دهغه او دهغه دلښکر کار پاې ته ورساوه. دهغه په ګډون یې دهغه ټول ملګري یو په بل پسې له منځه یوړل ، او په دې توګه یې مهارت چې د شیرشاه سوري تر لاس لاندې سیمو کې د چور و چپاول او بغاوت او سرکشۍ اساس ګرزیدلې و په مکمله توګه د سیمې څخه پاک کړ او سیمې ته یې امن و امان را ګرځاوه.

دمهارت او دهغه د لښکر د له منځه وړلو وروسته اوس خواص خان د ګنګا په فکر کې ډوب و. هغه خپل لښکر ته هملته د تم کیدو امر وکړ او پخپله په خپل آس باندې سپور شو او مخته ورغې تر څو دګنګا لټون وکړي. هغه په خپل ځغلنده آس باندې سپور مخته روان و چې د غونډۍ دپاسه ناسته ګنګا دخپله ځایه را پورته شوه. خواص خان هغه وکتله ، هغې همغسې خپل ځان په سپین پړونې کې را نغښتلې و او سپین کالي یې په ځان کې و. همدا راز یې خپل مخ هم په سپین رنګه نقاب کې راپوښلې و. دغونډۍ د سر څخه ګنګا په بیړه لاندې را کیوته او دخواص خان په لور را روانه شوه. خواص خان هم دهغې په کتلو سره د آسه را ښکته شو. کله چې ګنګا ورته را نږدې شوه نو خواص خان غوښتل هغې ته د زړه له اخلاصه څه ووایي خو ګنګا پرې را مخته شوه او ورته یې وویلې چې: زما ډیر درونده

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه ! زه ستا ډیره زیاته ممنونه او شکر کونکې یم چې تا زه د مهارت په خیر د یوه شیطان څخه وژغورلم. او که نه معلوم نه ده چې هغه به له ما سره څه کول. خواص خان ورته په ډیر نرم او د مینې نه ډک غږ سره وویل چې:

ګوره ګیتا ! هغه ښځه چې د مهارت په هستونګنځې کې له تا سره یو ځای وه او نیرمل نومیده ،همغې ماته ستا په اړه به بوره تفصیل سره خبره کړې ده ، او دا یې راته هم ویلي و چې ته د زیارت په لنګر ځای کې د پناه اخستو د مخه هغه چیرې کتلې وې او ډیره یې خوښه شوې وې. په دې خاطر یې د خپلو خلکو په لاس ته د هغه ځای په را و تښتولې او دلته خپل هستونګنځې ته یې راوړې یې. ګوره ګیتا ! زه په دې خاطر ستا ممنون یم چې...ګیتا یې خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې: په کومه خبره خواص خان؟ خواص خان لږ څه تم شو او بیا یې وویل چې:

ګوره ګیتا ! نه به دروا غ وایې او نه به را څخه څه پټوې. ماته خو نیرمل وویل چې ته ما سره مینه کوې او ما غواړې. ایا دا حقیقت دي ؟ ګنګا سر ټیټ کړ ، او تر ډیره وخته پورې یې څه فکر کاوه او بیا یې سر را پورته کړ او خواص خان ته یې مخ کړ او ورته یې وویل چې: که چیرې دا خبره ریښتیا او حقیقت وي نو ستا عکس العمل به پرې څه ډول وي ؟خواص خان سمدستي ځواب ورکړ چې:

واوره ګیتا ! که دا خبره ریښتیا او حقیقت وي نو بیا به زما عکس العمل هم همدا ډول وي چې زه هم تا د زړه له کومې خوښوم او د خپل ژوند د تلپاتې ملګرې کیدو اراده دې لرم. اوس وو ایه چې ایا دا حقیقت دې او که زما د ژوندانه خوب او سراب دې ؟ګیتا ورته وویل چې: نه زما محترما !زا یو حقیقت دې. ته لمړنې شخصیت یې چې ما ور سره په خپل ژوند کې د زړه له کومې مینه کړې ده. ته لمړنې ځوان یې چې ما درسره د زړه په پیوندونو کې خپل محبت را نغاړلې دې. که ته ما خپلوې او که نه مې خپلوې ، زه به د خپله زړه له کومې ستا بندګې کوم، خواص خان خپل دواړه لاسونه ور اوږده کړل او د ګنګا نرم او ملایم لاس یې په خپلو لاسونو کې و نیوه او بیا یې ورته وویل چې:

واوره ګیتا ! د نن نه وروسته ته هم زما یې. ګوره ګیتا ! اوس چې مونږ دواړه یو د بل شوا و یو بل مو خوښ کړل نو اوس خو د خپل مخ څخه دا نقاب لرې کړه ، تر څو زه ستا د غه ښایسته مخ او څیره ووینم او ستا د ښایست ، ستا د جمال او ستا ښکلتیا څخه زړه خوشحاله کړم. ګنګا لږ څه لړزیده او د شرم نه یې سر ټیټ کړې و ، خواص خان ته وویل چې:

زما محبوبه ، خواص خانه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې زه همستا یم او ټول ژوند به همستا اوسم.او له تا سره ژمنه کوم چې زه به تا د خپل ژوند د سفر ملګرې کوم. خو ما د یوه کار په لړ کې سوګند کړې دې ، نو کله چې هم زما هغه کار تر سره شي او زما هغه سوګند او قسم په ځای شي نو بیا به زه د خپله مخه د غه نقاب لرې کوم ، او دا مې هم سوګند کړې دې چې تر څو چې زما هغه کار نه وي شوي زه به د خپل مخ نه دا نقاب نه لرې کوم. نو په دې خاطر زه هیله لرم چې ته به ما زما د دې کار د پوره کولو پورې د خپل قسم ماتولو ته اړ نه کړې. کله چې زما هغه کار تر سره شي نو زه به ستا مخې ته راځم او د خپل مخ نه به دا نقاب لرې کوم، زه هیله لرم چې هغه وخت به ته زما د خپلو لو څخه مخ و انه ړوې. خواص خان ورته په ډیره نرمه ژبه ځواب ورکړ چې:

ګوره ګیتا ! که اوس نه غواړې د خپل مخ څخه نقاب لرې کړې ، او یا دې د کومې خبرې په لړ کې د دې نقاب د نه لرې کولو سوګند کړې وي نو زه له تا سره ملګرې یم ،خو دومره را ته وو ایه چې ته چیرې او سیدل غواړې ، خو یو خبره درته کوم چې ګیتا : زه نه غواړم ته بیرته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهتاس د مندر په لنګرځاې کې و اوسيږې. هلته په رهتاس کې زما يو کور شته ، نو که ته غواړې زه به دې هملته د اوسيدو انتظام وکړم. ګيتا ورته د ويرې څخه وويل چې:

زه به هلته ستا په نه موجوديت کې څنګه خپلې شپې سبا کوم. ځکه چې ته خو اوس په جنګونو کې مصروفه يې، نو که چيرې هلته ځانته اوسيږم نو لکه څنګه چې د مهارت ملګرو زه د هغه لنګرځاې څخه را وتښتولم،نو په دې توګه به مې ستا د حويلۍ څخه څوک و تښتوي او زه به د خپله ځانه هيڅ دفاع و نه شم کولې. اوس خو دلته ته په ډير ښه وخت کې زما د کومک له پاره را ورسيدې، همدا علت و چې مهارت ما ته هيڅ ډول زيان و نه شو را رسولې او که نه هغه بدبخته او شيطان خو زما د عصمت او عفت پسې را خستې وه. خواص خان تر يو ه وخته به فکر کې ډوب و او بيا يې ترې وپوښتل چې:

ګيتا ! که ته نه غواړې هلته په رهتاس کې زما په حويلۍ کې و اوسيږې نو بيا ته ما ته وواېه چې ته چيرې غواړې و اوسيږې؟ګنګا ورته وويل چې: ما په داسې ځاې کې وساته چې زه ستا د مټو لاندې خوندي واوسم.امير خواص خان ورته وويل چې: نو بيا خو د جنګ په وخت کې داسې ځاې زما خيمه ده. که ته غواړې په هغې کې اوسيدې شې. دهغه په دې خبره ګنګا خپل سر ټيټ کړ او ورته يې وويلې چې:

ستا خيمه زما د پاره ډيره غوره او ښه خوندي ځاې دې خو اوس او په دې وخت کې زه ستا په خيمه کې هم ځانته نه شم اوسيدلې. دا کار زما او ستا دواړه نه وروسته شوني دې. که چيرې په همدې حال کې زه ستا په خيمه کې پاته شم نو بيا خلک زما او ستا تر منځ د اړيکو په اړه ډول ډول خبرې کوي او زه نه غواړم چې زما په خاطر ستا په ذات باندې کوم داغ ولګيږي ، خواص خان ترې په ډيره انديښنه توګه و پوښتل چې: ددې نه اخوا به زه ستا د خوندي ساتلو او هستونګنځې په اړه څه ډول اقدام و کولې شم.ګنګا ورته مشوره ورکړه چې:

دجنګ په وخت کې شيرشاه سوري هم دخپل حرم ښځې دخپل ځان تر څنګ ساتلې او د نورو سالارانو ښځې به هم دهغوې سره وې. خواص خان ورته وويل چې هو همدا سې وه. بلکه د شيرشاه سوري ښځې به دجنګ په دوران کې هم دهغه سره يو ځاې اوسيدلې ،دهغوې له پاره به پړاو کې څو خيمې ځانګړې کيدې ، دهغه په دې خبره ګنګا سمدستې ورته وويل چې: ايا دا شونې نه ده چې د پړاو په وخت کې زه هم دهمغو ښځو سره يو ځاې و اوسيږم. هغه زړه ښځه چې نيرمل نوميږي او زما په اړه يې تاته پوره تفصيلي معلومات هم درکړې و هغه به هم په همغه زنانه خيمو کې له ما سره يو ځاې اوسيږي هغه به زما ډيره ښه دوسته او ښه خدمت کونکې اوسي. همدا راز به د اړتيا او په وخت کې زما او ستا تر منځه د قاصد رول هم ادا کوي. ځکه د ښځو په خيمو کې د اوسيدو په وخت کې به کله چې هم زما زړه وغواړې له تا سره ووينم نو دهمدې لارې به درسره کتلاې شم. خواص خان خپله پريکړه وکړه او ويې ويل چې: ما ته ستا دا سلا منظوره ده. زه به د ښځو په خيمو کې ستا او د نيرمل د اوسيدو له پاره انتظام وکړم. اوس را ځه چې ددې ځاې نه ولاړ شو ، ددې خبرې سره سم خواص خان د مهارت د وژل شوو ملګرو په يوه اس باندې ګنګا سپره کړه او ددښمن نور آسونه يې دخپله ځانه سره را مخته کړل اودخپل لښکر دهغه دويمې ډلې په لور ور روان شو.

دغې ډلې ته هم دخواص خان د عملياتو په اړه پوره پوره خبر ور رسيدلې و ، هغوې ددې څخه هم خبر شوي چې خواص خان د مهارت مخه نيولې او هغه ته يې سخته ماتې ورکړې ده. په دې خاطر کله چې خواص خان دخپل لښکر دغې دويمې برخې ته ورستون شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوې د تکبير او الله اکبر په چغو هغه بدرګه کړ. هغوې په ډېره توګه د خواص خان او د هغه د ملګرو ښه راغلاست وکړ. کله چې خواص خان د خپل لښکر دغې ډلې ته را ورسيد نو حکم يې وکړ چې هغه زړه نيرمل راوړئ. هغوې هم نيرمل د خواص خان مخې ته راوړه ، د نيرمل په کتلو سره خواص خان وويل چې:

ګوره ادې ! زه ستا ډېر زيات ممنون او شکر کونکې يم چې تا ماته د ګيتا په اړه په سهي وخت کې خبر راکړ. اوس زه غواړم ګيتا په خپل لښکر کې له ځانه سره يوسم. ګيتا به هلته د ښځو به خيمه کې قيام کوي ، ايا ته هم د ګيتا سره يو ځای تلل غواړې ؟ اويا دهغې سره يو ځای او سيدل غواړې ؟ ګيتا غواړي چې ته ور سره يو ځای و اوسيږې ، نيرمل سمدستي وويل چې: که چېرې دا سې وی نو دا خو به زه خپله نيک بختي وګڼم

د نيرمل په دې ځواب سره نه يوازې ګيتا بلکه خواص خان هم خوشحاله شو ،بيا خواص خان د خپل لښکر سره يو ځای د مهارت دغه د غرنيو لړيو په هستونګنځې کې ور ننوت، د هغې ځای هر څه يې سره را ټول کړل او بيا د خپل لښکر سره يو ځای د شيرشاه سوري سره د يو ځای کيدو په خاطر را روان شو.

۴۰

د مهارت په لور د خواص خان د کوچ څخه وروسته شيرشاه سوري هم د خپلې برخې د لښکر سره يو ځای د همايون سره د ټکر په لور و خوځيد. د شپې په تورو تيارو کې هغه وخت چې د همايون لښکر په دغو ورانو ويجاړو سيمو کې پرمختګ کاوه ،شيرشاه سوري په ناڅاپې توګه د همايون د لښکر تر شاه را څرګند شو ، په دې وخت کې شپه پوره تياره شوې وه. ټوله فضا د پوره خاموشۍ سره مخ وه ، هر څو په خپل ځای بې حرکته ولاړ و ، په همدې وخت کې شيرشاه د خپلو لښکرو سره يو ځای د همايون دلښکرو په وروستنۍ برخه باندې د شپې د تيارو په دې توپان کې حمله وکړه. دشيرشاه سوري دا حمله دومره ځواکمنه ، او وينه تويونکې وه چې د همايون د لښکر د وروستۍ برخې ليکې يې سره ګډې وډې کړې ، دهغوې بې شميره عسکر يې له تيغه تير کړل ، دشپې ددې تيارو په لړيو کې دهمايون د لښکر شاتنۍ برخه د دود د سيورې په څير د تباهۍ سره مخ شوې وه.

د شا له اړخه د حملې په واسطه نه يوازې شيرشاه سوری د همايون لښکر د عامې وژنې سره مخ کړ بلکه دهغوې خوراکي سامانونه او جنګي وسايل يې هم ترې په ولکه کې واخستل ، تر څنګ يې هغه توپونه او نور عسکري مواد چې په کشتيو کې بار د همايون دلښکر سره روان و په هغوې هم شيرشاه سوري ولکه وکړه. په دې توپونو کې هغه توپونه هم شامل و چې د هغې په کومک سره شيرشاه سوری د چنار کلا سوبه کړې وه.

د همايون په لښکر د شپينې وينه تويونکې عملياتو نه وروسته ، شيرشاه سوري د شپې په تياره کې ځان يو نامعلوم ځای ته وويست. بله ورځ چې د چوسه په سيمه کې همايون د خپل لښکر سره يو ځای پړاو وکړ نو هلته هغه ته خبر ورسيد چې د شپې په تياره کې شيرشاه سوری د لښکر په شاته برخه باندې خونړې يرغل راوستې دې ، هغه د خبر د تر لاسه کولو سره سم حکم وکړ چې د لښکر يوه برخه د شيرشاه سوري د تعقيبولو پسې و ليږئ. دوې لا تر اوسه پورې په همدې خبرو او سلاو کې مصروف وول چې د شرق له لورې يې پورته کيدونکې خاورې او بادونه تر سترګو شول. همايون سمدستي خپلو مخبرانو ته حکم وکړ تر څو ډاګيزه کړي چې دخاورو او بادونو دغه وريځې د چا دلښکرو په واسطه را پورته شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلرڅنډ وروسته دهمايون مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې شيرشاه سوري د يوه پريکنده جنګ سره دلته را رسيدونکي دي. هغوې ورته دا هم وويل چې د خاورو او دوړو دغه وريځې چې د غرب له لورې پورته کيدې هغه په دې خاطر وې چې هغه وخت د شيرشاه سوري لښکر د چوسه په غرب کې د توراندي د غاړې څخه راتيريدل. د ګردونو او خاورو د پورته کيدو د وريځو په کتلو سره همايون ته يو ډول تذبذب او انديښنه را پيدا شوې وه. هغه ته خو يو اځې دا ډاګيزه شوې وه چې شيرشاه سوری دهغه د لښکر تر شا يرغل راوړي و، ځکه چې هغه برخه د کرم ناسه د درياب په لور و، نو که چيرې د کرم ناسه د لورې د خاورو او دوړو د پورته کيدو نښې موجودې واې نو بيا به همايون دومره په انديښنه کې نه پريوته. ځکه هغه ته دا ډاګيزه شوې وه چې شيرشاه سوری د هغه د لښکر تر شا يرغلونه کوي، خو اوس دا سې ډاګيزه کيده چې شيرشاه سوری د چوسې په لور چې د کرم ناسه شرق لورې ته را روان دې.

په دې خاطر هغه دد ې هڅه کوله چې ځانته ډاګيزه کړي چې دغه د وريځو په خير پورته کيدونکې ګرد د چا دلښکر د ي، همايون په د ې شک او شبه کې ککړ و چې شونې ده چې د شيرشاه سوري د لښکرو ستر سالار خواص خان د شيرشاه د بسپنې له پاره دهغه سره را يوځاې شوې وی. ځکه همايون ته دا ډاګيزه شوې وه چې شيرشاه سوری خواص خان د مهارت د ځپلو له پاره هغه لورې ته ا ستولې و، ددې ترڅنګ همايون په دې شک کې هم پريوتې و چې شونې ده چې دهغه د ورونو څخه به کوم يو دهغه دبسپنې له پاره د جونپور څخه دې لورې ته راغلي وي. په هرصورت دهمايون مخبرانو هغه ته دا خبر ورکړ چې شيرشاه سوري دهغه د لښکر شاتنۍ برخه پرې ايښې ده او اوس د غرب په لور د خپل ټول ځواک سره د تورانومې دلدل د غاړې څخه را تيريږي او دهمايون دلښکر تر مخه د خيمې وهلو اراده لري

دشيرشاه سوری د راتلو دخبر سره سم همايون خپل ټول فوځي سلاکاران را وبلل اودهغوې تر مخه يې دا پوښتنه کيښووله ،چې اوس په دا سې حال کې چې شيرشاه سوری خپله سينه ډال کړې او غواړی دهمايون دلښکر سره د جنګ له پاره تياري ښيي ، نو دهمايون له اړخه بايد څه ډول عکس العمل وښوول شی. دهغه په دې خبره دهمايون دلښکرو د سالارانو څخه يو سالار قاسم حسين سليمان ورته وويل چې:

درونده شاهنشاه ! شيرشاه سوری زمونږ دلښکرو د تعقيب پسې دومره ستومانه سفر کړې دې او اوس دلته رارسيدونکې دې، په دې اساس به دهغوې آسونه ستړې شوی وې او د سپرلۍ حيوانات به يې د جنګ کولو قدرت نه لری، په دې اساس زمونږ له پاره به دحکمت نه ډکه لاردا وی چې مونږ په همدا سې وخت کې د شيرشاه سوری په لښکرو باندې يرغل وکړو. ددښمن د ستومانتيا څخه به مونږ ته په اسانه توګه برې را په برخه شي او شيرشاه سوری به دماتې سره مخ شي.

همايون د خپل سالار قاسم حسين سليمان له اړخه دغه مشوره ډيره خوښه کړه خو په دې وخت کې دهمايون ډير دوست او ملګري سلاکار مويد بيګ را ټوپ کړ، هغه همايون ته مشوره ورکړه چې په جنګ کې بيړه ښه کار نه دې، ځکه شونې ده چې مونږ دماتې سره مخ شو ، مونږ ته په کار دې چې په ډيره ښه توګه د خپل فوځ ليکې سمې کړو اوبيا د شيرشاه سوري په خلاف باندې حرکت وکړو. همدا سې وشول، شيرشاه سوری هم را ورسيد اودخپل لښکر سره يو ځاې يې هملته پړاو وکړ، هغه سمد ستې يو تيز تلونکې قاصد د خواص خان په لور ور وليږه، اوهغه ته يې دا پيغام ور وليږه چې د همايون سره د يوه پريکنده جنګ کولو له پاره دې ژر تر ژره دلته زما خواته ځان را ورسوی. ددې نه وروسته شيرشاه سوري په ډيره پټه توګه خپل لښکر متحرک کړ او د کرم ناسه د درياب څخه اخوا ورتير

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو . اوس نو هغه خپل لښکر د کرم ناسه او ګنګا د دریابونو تر منځ تم کړ او په دې ترتیب یې د همایون د لښکرو له پاره د کومک رسولو ټولې لارې بندې کړې.

دلته د شیرشاه سوری د پړاو څو ورځې لا تېرې شوې نه وې چې خواص خان هم د خپل لښکر سره یو ځای د هغه سره را یو ځای شو . د هغه په را رسیدو شیرشاه سوري ډېر زیات خوشحاله او ډاډمن شو ، اوس نو په یوه ډول سره د هغه ټول ځواک را یو ځای شوی و . او کولی یې شول چې هر وخت چې وغواړي د همایون په لښکرو باندې مرګونی یرغل وکړي . کله چې شیرشاه سوری ته د خواص خان د ور رسیدو خبر ورکړل شو نو هغه د خپلو ساتونکو سره یو ځای د خپل پړاو څخه را ووت او د خواص خان د ښه راغلاست له پاره بیرون راغې .

شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د خپلو خپلو آسونو څخه را ښکته شول ، یو بل ته ورغاړې وتل ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری وکتل چې د خواص خان تر شا یو نجلۍ هم په آس سپره ده چې خپل مخ او ټول وجود یې په سپینو کالیو کې را نغاړلی و ، شیرشاه سوري د غه نجلۍ او د هغې سره ملګرې هغه زړې ښځې ته وکتل ، او بیا یې په پوښتنه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې :

خواص خانه زویه ! دغه پیغله او ورسره دغه زړه ښځه دا څوک دي؟ د هغه د دې پوښتنې په ځواب کې ورته خواص خان د ګنګا او نیرمل په اړه تفصیلي معلومات ورکړل . شیرشاه سوري د هغه د ځواب د اوریدو نه وروسته خاموشه و درید او بیا یې په مسکا سره وویل چې خواص خانه زویه ! د خدای شکر دی چې تا خو ځانته کومه پیغله خوښه کړه . خو که دا نجلۍ د خپلې کومې غوښتنې په لړ کې له تا سره سمدستي واده کول نه غواړي او د خپل مخ څخه نقاب هم نه لرې کوي نو سهی ده ، هغه د ښځو خیمو ته ور واستوئ ، تر هغو چې دوې وغواړي همل‌ته دې او سیږي او کله یې چې وکتل چې سوګند یې پوره شوی دی او تر څنګ یې ستا تر مخ د خپل مخ څخه د نقاب د لرې کولو اراده وکړي نو بیا به زه ستاسو د دواړو د واده کولو پروګرام جوړ کړم . وروسته بیا په تلو تلو کې شیرشاه سوری د ګنګا څنګ ته را نږدې شو او په پلرنۍ شفقت سره یې ورڅخه وپوښتل چې :

ګوره ګیتا لوري ! زه له تا څخه ډیره ممنون یم چې تا زما زوی خواص خان د خپل ځان له پاره خوښ کړی دی ، زه تا ته او له تا سره یو ځای دغه زړې نیرمل ته دلته په راتلو باندې ښه راغلاست وایم . د دې خبرې سره سم شیرشاه سوري خپلو ساتونکو ته حکم وکړ چې ګیتا او نیرمل دواړه په پړاو کې د ښځو خیمه ځای ته یوسې او د دې دواړو له پاره ډیرې غوره او ښه خیمې ولګوي ، ګیتا او نیرمل د همدې ساتونکو سره یو ځای روانې شوې ، د هغوی د تللو وروسته شیرشاه سوری د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

خواص خانه زویه ! اوس وخت راغلی چې مونږ د همایون پر خلاف اخري او پریکنده حمله وکړو ، همایون همدا اوس د چوسې په سیمه کې د خپل لښکر سره پړاو کړی دی ، د دې نه مخته ما د تورا د ویالې څخه د تیریدو وروسته د ګنګا په غاړه پړاو کړی و خو همایون د هغه ځای نه خپل پړاو پورته کړ او د چوسه سیمې ته ولاړ . اوس ما دلته د کرم ناسه او ګنګا تر منځه ځکه پړاو کړی دی چې د همایون د لښکر له پاره د کومک ټولې لارې وتړم . او بیا په هغه داسې خونړۍ حمله وکړم چې هغه زما تر مخه بې وسه شي ، ایا ستا په آند ما دا کار ونه په ښه توګه کړي او که نه ؟ خواص خان ورته په خندا کې وویل چې :

درونده شیرشاه سوری ! زه پوهیږم چې کرم ناسه او ګنګا دواړه هغه ځایونه دي چې په دې ځایو کې د پړاو په واسطه مونږ د همایون په مقابل کې ډیر په ګټه کې یو . د هغه په دې خبره شیرشاه سوری ډیر خوښ شو او ورته یې وویل چې : زویه ! که خبره همداسې وي نو ته هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدلته دخپل لښکر سره یو ځای پړاو وکړه. پرېږده چې لښکر لږ څه دمه شي او بیا دهغې وروسته په همایون باندې دپریکنده ګذار له پاره ځان تیار کړو. ما ته خو مخبر خبر راوړي چې تا مهارت ته ډېره بده ماتې ورکړې ده او دهغه ټول هستونګنځي دې له ځانه سره راوړي دي، په ځواب کې ورته خواص خان وویل چې: دهغه د هستونګنځي څخه ماته ډېره څه تر لاسه شوي دي، په هغې کې خوراکې توکې او جنګې سامان هم شته. او دا به ټول دهمایون پرخلاف په جنګ کې استعمالوم. شیرشاه سوري خواص خان ته د مهارت په ماتولو او ځپلو باندې مبارکي ورکړه، بیا دواړو لښکر له ځانه سره واخست او د پړاو په لور روان شول او دخواص خان د برخې لښکر هم همدلته دکرم ناسه او ګنګا تر منځ د شیرشاه سوري دلښکر سره یو ځای پړاو وکړ.

۴۱

د سنګم او ګنګا د دریابونو تر منځ د پړاو په وخت کې د شیرشاه سوري او خواص خان مدافعانه سلوک خپل کړې و، هغوې خپل لښکر او خپل ټول ځواک په دې باندې باوري کړې وچې په دې وخت کې دې د همایون د فوځونو لاربنده کړي تر څو دکرم ناسه ددریاب څخه تیر نه شي. دبله اړخه دوې دهمایون د لښکر د بسپنې د وررسیدو ټولې لارې بندې کړې وې او هغوې ته هیڅ ډول دخوراک څښاک او فوځې سامان نه وررسیده. همایون هم ددې حالاتو څخه په تنګ راغې او دڅوسه څخه یې دبلې کومې لورې په لور د کوچ کولو اراده وکړه. هغه غوښتل چې یا خو اګرې ته ولاړ شي اویا هم د چنار کلا ته مخه کړي. خو په هر حال هغه باید د کرم ناسه ددریاب څخه دخپل لښکر سره یو ځای واوړي، ډاګیزه وه چې شیرشاه سوري په یوه ډول همایون دخپلې کلابندۍ لاندې راوستې و. دهغه تر مخه بله کومه داسې ستره لاره اویا ګودر نه و چې دهغې په واسطه شیرشاه سوري ته دوکه ورکړي او دهغې لارې خپل ځان د شیرشاه د کلابندۍ څخه بیرون کړي. ترڅنګ یې د باران موسم هم مخته راروان وچې په طبیعې توګه یې همایون د سترو سترو ستونزو سره مخ کاوه.

دبله اړخه کله چې همایون دا محسوس کړه چې هغه د شیرشاه سوري له اړخه یو ډول کلابند شوې دې نو د شیرشاه سوري په پړاو یې سپکې او وړې حملې پیل کړې ترڅو شیرشاه سوری د سنګم او ګنګا د دریابونو تر منځ دپړاو څخه شاته تللو ته و هڅوي، او په دې توګه همایون د خپل لښکرسره یو ځای د څوسې څخه ځان وکاږي.

شیرشاه سوري هم دهمایون څخه کم نه و، هغه خپل لښکر دهمایون د حملو څخه خوندي ساتلو په خاطر هر وخت تیار ساته، بلاخره جنګ داسې بڼه خپله کړه چې د همایون لښکرو به بیا بیا د کرم ناسه ددریاب څخه د تیریدو هڅې کولې، چې په دې هڅو کې به هغوې ته کله کله ډېر زیات زیان هم وررسیده. ځکه کله به چې هم هغوې دا ډول هڅې کولې نو د شیرشاه سوري په حکم به خواص خان په هغوې وینه تویونکې حمله کوله او هغوې به یې دماتې خوړلو وروسته تر ډېره پورې تعقیبول. په دې ترتیب دهمایون دغه یرغل کونکې فوځ ته ډېر زیات زیان وررسید.

دبیابیا زیانونو د پورته کولو په اساس دهمایون د فوځ حوصلې نورې پای ته رسیدلې وې، نژدې یوه میاشت دغسې وړې غښتې پیښې روانې وې. او ددواړو اړخونو څخه به یو شمیر عسکر له منځه تلل. خو په دې جنګونو کې همایون ته تر شیرشاه ډېر زیان رسیده. ځکه چې شیرشاه سوري تر ډېره ځایه دفاعي جنګ ته ملاتړلې وه. بیا یو بل افت راغې او د برسات د موسم سخت بارانونه پیل شول، او به دومره زیاتې شوې او ددریاب دغاړو څخه را ووتلې چې دشیرشاه سوري د پړاو ځایونه یې هم لاندې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دشیرشاه سوري سره د ګنګا د دریاب په دغه لاندينيو زمکو کې د پړاو نه پرته بله لاره هم نه وه. شیرشاه سوري هلته په دوو علتونو په پړاو کولو مجبور و . لمړی دا چې هغه ددې ځایه دکرم ناسه څارنه کولاې شوه ، ځکه دهمایون لښکرو بیا بیا ددې ځایه د تیرید و هڅې کولې ، دویم دا چې د غازي پور او بنارس څخه دهمایون دلښکرو له پاره د راتلونکې کومکونو څارنه یې هم کولاې شوه، ځکه د همایون د فوځونو له پاره دکومک درسولو یوازنۍ لاره همدا پاته وه .

دسیلاب د راتلو په خاطر شیرشاه سوری دهغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او لږ څه لوړې سیمې ته یې منتقل کړ. ترڅو دهماغه ځایه دهمایون د لښکر خوزښتونو تر څارنې لاندې ونیسي. د ګنګا او سنګم د دریابونو تر منځ چې څومره په تیزۍ سره سیلاب راته نو همغومره په تیزۍ سره به بیرته کیناسته. هغه وخت چې شیرشاه سوری خپل لمړی پړاو واخست او لوړې سیمې ته یې منتقل کړ نو د همایون د فوځونو له پاره د دریاب غاړو ته د راتلو له پاره څه اساني پیدا شوې وه. هغوې ته دا هیله هم را پیدا شوې وه چې که چیرې په پرلپسې توګه د شیرشاه سوری سره همدغسې کوچنیو حملو ته دوام ورکړي نوپه دې به و توانیږي چې ددریاب د ګودر څخه به د تیرید و له پاره ورته لاره هموار ه شي .

دڅو ورځو را پدیخوا همایون ته داګرې او دهلي څخه چې کوم خبرونه رارسیدل ، هغه د ډیرې ناهیلۍ او اندیښنو وړ وو ، هغه وخت چې همایون د بنګال څخه کوچ کړې و نو په همغو ورځو کې دهغه کوچنی ورور بهندال دهغه پر خلاف بغاوت کړې و ، په داسې حال کې چې هغه خپل بل ورور مرزا عسکري د بهندال د بغاوت د ځپلو له پاره هغه لورې ته ور استولې و . خو اوس حالات بل منګه شوې و. مرزا بهندال د خپل لښکر سره یو ځاې دهلی ته راغلې وپه داسې حال کې چې مرزا عسکري دخپلې برخې دلښکرو سره یو ځاې هلته په اګره کې پړاو کړې و.

کله چې دې دواړو ورونو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري د همایون دلښکرو لارې بندې کړې او هغه یې تر کلابندۍ لاندې راوستې دې او اوس د همایون پرخلاف د یوه پریکنده جنګ له پاره ځان تیاروي نو دې دواړو ورونو هم خپل ځانونه و ځنډل .

مرزا بهندال هملته په دهلي کې پاته شو او هیله یې کوله چې همایون به د شیرشاه سوري په لاسو مات شي ، نوکه چیرې ددې ماتې په پایلو کې همایون له منځه ولاړ نو دهغه دمړینې وروسته به هغه هملته په دهلي کې خپله شهنشهاهي اعلان کړي.

د بله اړخه دهغه هغه بل ورور مرزا عسکري ته چې کله د مرزا بهندال د فکرونو اوهیلو خبر ور ورسید او دا چې شیرشاه سوری غواړې دهمایون پر خلاف خپله اخري حمله وکړي نو سمدستي دخپل لښکر سره یو ځاې ددهلي په لور را وخوزید او ددهلي څخه بیرون یې دخپل لښکر سره یوځاې پړاو وکړ. ترڅنګ یې دحالاتو څارنه هم کوله. مرزا عسکري هم هیله درلوده چې دهمایون په برخه کې د هر بدخبر د اوریدو سره سم به په دهلی حمله کوي ، مرزا بندال به له منځه وړي اودهمایون په ځاې به دهندوستان پادشاه ګرځي. په هر صورت په دې سخت وخت کې دهمایون دواړه ورونه مرزا عسکري او مرزا بهندال دهمایون مرګ ته تږي او دهغه د ځاې ناستې له پاره منتظر پاته شول.

په چوسه کې میشت همایون اودهغه لښکر ته دا ډول خبرونه په پرلپسې توګه ور رسیدل. همایون او دهغه لښکر ته دداسې ناامیده کونکو خبرونو د ور رسیدو طبیعې پایلې دا وې چې دهغوې تر منځ هم یو ډول زړه بداوې را پیدا شو ، په همدې خاطر همایون یو ګړندې قاصد دهلي ته ولیږه او خپلو دواړو ورونو مرزا بهندال او مرزا عسکري ته یې پیغام ولیږه چې هغوې دې دخپلو لښکرو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوځای د هرې لارې چې شونې وي دلته چوسې ته ځانونه راورسوي تر څو په یو ځای د شیرشاه سوري د لښکرو مقابله وکړای شو . په دې توګه به هغه و توانیږي چې د دریابونو د منځه د شیرشاه سوري پراو ختم کړي، په دې لړ کې به په خپله همایون د شیرشاه سوري پر خلاف یرغل وروړي او هغه به د ګنګا او سنګم د دریابونو د منځنۍ سیمې څخه بیرونه کاږي او تر هغې به یې تعقیبوي تر څو شیرشاه سوري د هندوستان پریښوولو ته اړ شي.

کله چې د همایون د اپیغام د هغه د قاصدانو په واسطه مرزا بهندال او مرزا عسکري ته ورسید نو دواړه ورونه سمدستي د همایون د بسپنې له پاره تیار شول ، دواړو ورونو تر منځ د خبرو اترو وروسته دا سې پریکړه وشوه چې مرزا بهندال دې د خپلو لښکرو سره یوځای همدلته د دهلی څخه دد فاع په خاطر پاته شي او مرزا عسکري دې د خپلو لښکرو سره یوځای د ګنګا او سنګم د دریابونو د منځنیو سیمو په لور ولاړشي او د شا له لوري دې په شیرشاه باندې یر غل یوسي . هغوي به د خپلو قاصدانو په لاسو همایون ته د اپیغام ولیږي تر څو همایون د هغې لورې د شیرشاه په لښکر یرغل راوړي او په دې ترتیب د شیرشاه سوري کار د تل له پاره پای ته ورسوي

هغه وخت چې د اګرې او دهلی خلک په دې خبر شول چې مرزا عسکري د خپل ورور همایون د کومک له پاره تیار شوې دې نو خلک ډیر زیات خوشحاله شول او حوصلی یې لوړې شوې ، ددې نه علاوه د مرزا عسکري او مرزا بهندال په لشکرو کې چې کوم پخوانی تجربه لرونکي فوځیان موجود وو هغوي هم ددې کاره ډیره راضي شول او بیړه یې کوله چې ډیر ژر باید د همایون مرستې ته ورودانګي ، خو یو شمیر نمک حرامه او بدمستو سلاکارانو یو بل ډول سلا ورکړه ، هغوي په پټه پټه د مرزا عسکري غوږونه وړ ډکول ، هغوي ورته وویل چې چوسې ته په ورتللو سره او هلته د همایون سره د کومک کولو معنې داده چې پادشاه ازاد شي ، دښمن بربادشي او مونږ ټول په یوه دام کې را ونښلوي. هغوي مرزا عسکري ته دا سلا ورکړه چې که چیرې د شیرشاه سوري په مقابل کې یې داخل د پادشاه سره مرسته وکړه او همایون لاس بري را ووت نو د شیرشاه سورې د ځپلو وروسته به هغه حتما د مرزا عسکري د ځپلو له پاره ملا تړي. هغه به مرزا عسکري ته هلته چوسې ته د ناوخته ور رسیدو سزا ورکوي او بهندال ته به د بغاوت په اړه ناوړه سزا ټاکي .

د همایون ورور د خپلې بیعقلۍ او بې تجربګۍ په اساس په جال کې را ونښت او د دغې غدارانو او نمک حرامو مشوره یې مناسبه وګڼله او د همایون د کومک له پاره د وتللو څخه یې د ډې کولو له پاره بهانې لټولې

د بله اړخه کله چې همایون ته خبر ورسید چې د هغه ورونه د هغه د کومک له پاره را تللو ته تیار نه دي ، نو مجبورا یې د شیرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره تیارې و نبود.ددې کار له پاره همایون د خپل لښکر یو مشر ، شیخ خلیل د شیرشاه سوري په لور واستاوه او هغه ته یې سپارښتنه وکړه چې شیرشاه سوري سولې ته تیار کړي . شیخ خلیل د شیخ فریدشکر ګنج د کورنۍ څخه و او خلکو یې ډیر زیات عزت او درنښت کاوه.

شیخ خلیل د شیرشاه سوري په لور ورغې او د هغه سره یې د همایون او دده تر منځ د سولې خبرې پیل کړې . په پیلامه کې شیرشاه سوری هم نه غوښتل د همایون سره په جنګ کې را لتاړ شي. هغه هم دا غوښتل چې که د همایون سره د سولې کومه لاره پیدا شي نو همغه به ښه وي ، په دې خاطر شیرشاه سوری شیخ خلیل ته وویل چې هغه په دې شرط سولې ته حاضر دي چې د چنار کلا او د هغې شاوخوا ټولې سیمې همایون بیرته هغه ته حواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوري ددې ځواب په اوریدو سره شیخ خلیل ډیر زیات خوشحاله شو ، هغه ته دا هیله را پیدا شوې وه چې همایون به د چنار کلا اودهغې شاوخوا سیمې بیرته شیرشاه سوری ته ور پرېږدي ،په دې اساس هغه په ډیره خوشحالی سره د شیرشاه سوري د لښکر څخه را ووت اود همایون د لښکر په لور راغې. هلته یی همایون ته هغه شرط وو ایه چې د شیرشاه سوري له اړخه ورته د سولې دکولو په خاطر ویل شوې و. خو دهمایون په شاوخوا کې چې کوم نالایقه او بدمسته نمک حرامه سلاکاران را ټول شوي و هغوې ټولو همایون ته په یوه خوله وویل چې شیرشاه سوری ته د چنارکلا ور حواله کول مناسب نه دي ، ځکه شیرشاه سوري به هلته په چنارکلا کې خپل ځان نور هم ځواکمن کړي او به راتلونکې کې به دهمایون له پاره د سر درد وګرځي. دخپلو دغو نا اهلو سلاکارانو د سلا وروسته همایون د شیرشاه سوري دغه شرط و نه مانه او په دې توګه ددواړو اړخونو تر منځ د سولې په ځاې جنګ ته لاره هواره شوه.

۴۲

زړه نیرمل په خپلې خیمې کې دیوه سره تر بله پورې تله را تله ، دهغه دحالاتو څخه دا سې انګیرل کیده چې هغه ډیره اندېښمنه ده، په همدې وخت کې ګنګا هم خیمې ته را ننوتله ، دهغې په کتلو سره سم نیرمل دهغې لورې ته ورغله او ورته یی وویل چې: ګیتا لورې !ته چیرې تللې وې زه د ډیره وخته ستا په انتظار کې وم ، ماته اندیښنې را پیدا شوې وې چې هسې نه چې ته بیا په کوم مصیبت کې را لتاړه نه شې. دهغې په دې خبرو ګیتا د خیمې په یوه کنج کې کیناسته او ویی ویل چې: نیرمل ! دلته دخواص خان تر څارنې لاندې به څنګه زه په کوم مصیبت کې را لتاړه شم ، په ځواب کې ترې نیرمل و پوښتل چې:

خو ګوره ګیتا لورې !ته اوس چیرې تللې وې ، زه د ډیره وخته راهیسې په خیمه کې ځانته ناسته وم اوستا انتظار مې کاوه ، زه خو هسې د لږ څنډ له پاره بیرون تللې وم اوبیا ته زما په غیاب کې له دې ځایه پسې ډیره اوږده ولاړې. ایا ته دخواص خان خواته ورغلې وې؟ګنګا ورته وویلې چې: نه زه خو د خواص خان لورې ته نه وم ورغلې، نیرمل ترې بیا وپوښتل چې بیا نو ته چیرې ورکه وې ؟ د لږ څه فکر او غور وروسته ورته ګنګا په ډیره مینه وویل چې:

ګوره نیرمل !زه غواړم تاته خپل یو راز ووایم. زه همدا اوس د شیرشاه سوري اودهغې د حرم د ښځو سره دکتلو وروسته دلته راغلم. ما هغوې ټول دخپل راز ملګري ګرځولې دي. نیرمل په ډیره عجیبه توګه ګنګا ته وکتل اوبیا یی ترې و پوښتل چې: لورې څه ډول راز ؟ ګنګا ورته وویل چې:

ګوره نیرمل ! زما اصلی نوم ګیتا نه دې بلکه ګنګا دې .ددې وروسته ورته ګنګا خپله ټوله تیره شوې قصه په تفصیل سره وکړه ،کله چې ګنګا خپله ټوله قصه خلاصه کړه نو نیرمل ورته په شکایت کونکې توګه وویل چې:

ګوره ګنګا لورې ! تا ماته د همغه لمړۍ ورځې څخه ولې دا ټول حال نه وایه ، چې ته د رهتاس د راجه چندرمل شهزادګۍ ګنګا یی. ما خو ته تر اوسه پورې ته د رهتاس د زیارت په لنګر ځاې کې اوسیدونکې ګیتا ګڼلې. دا داسې انګیرله چې دکونډتون نه مختته ته مهارت کتلې وې ، هغه غوښتل تا خپله کړي نو په دې خاطر یی دهغه ځآیه ستا د راتښتولو له پاره خپل کسان درولیږل. ګوره لورې ! ما فکر هم نه کاوه چې ته به یوه شهزادګۍ یی. په هر صورت ستا شکل و صورت ، ستا ښکلا اوښایست او ستا جسماني جوړښت ماته ویل چې ته به حتما دکومې سترې کورنۍ پورې اړونده یی. ځکه ستا په څیر ښایسته پیغلې ما ډیرې کمې کتلې دي. اوس چې زه ستا ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال څخه خبره شوم چې ته ګیتا نه یې بلکه شهزادګۍ ګنګا یې. نو اوس را ته ووایه چې تا شیرشاه سوري او دهغه دکورنۍ غړي د کوم راز په اړه دخپل ځان ملګري کړي دي. ګنګا ورته وویل چې:

ګوره نیرمل !ته هیڅکله هم د خواص خان تر مخ دا خبره نه ډاګیزه کوې چې زه شهزادګۍ ګنګا یم. ددې ټول را ز د پوهیدو نه وروسته هم ته دا وګڼه چې زه همغه ګیتا یم او یوه پاته شوې کونډه یم. بس نیرمل لکه څنګه مې چې تاته خپل ټول احوال بیان کړل نو دګنګا به نوم راڅخه خواص خان کرکه کوي خو دیوې کونډې په څیر زه دهغه د مینې په لاسته راوړو کې بریالۍ شوې یم. اوس به زه دهغه تر مخه د ګنګا په ځای همدا ګیتا اوسم. ددې تر څنګ به زه دګنګا سره دهغه دغه نفرت اوکرکه هم په مینه بدلوم. نیرمل پرې اعتراض وکړ او ترې ویې پوښتل چې:

دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په خندا کې وویل چې: اوس خو دا ډاګیزه شوې ده چې ما دیوې کونډې په څیر د خواص خان مینه او محبت تر لاسه کړې دې خو زه ویریږم چې هسې نه چې دا سې کوم وخت راشي او خواص خان ته دا ثرګنده شي چې زه ګیتا نه یم بلکه ګنګا یم نو زه ویریږم چې دهغه کرکه به بیا را وپاریږي، ځکه چې ما د ګیتا په لباس کې هغه ته دوکه ورکړې ده. ګوره نیرمل ! خواص خان ډیر پاک زړې او نرم مزاجه انسان دې ،نو زه غواړم چې تر هغو چې هغه د ګیتا سره مینه کوي د ګنګا سره هم خپله کرکه را کمه کړي ، او که چیرې هغه سمدستې دهغې سره مینه و نه کړ ي نو لږ تر لږه خو دهغه کرکه په همدردۍ او مینه باندې بدله کړل شي. که چیرې همدومره وشي نو زه به بیا دخپل مخ څخه نقاب لرې کوم اودخواص خان ترمخه به را څرګند یږم اوبیا به هغه دخپل اصلیت څخه خبر کړم .بیا خو به زما هیله وې چې هغه به زما څخه دګنګا به بڼه کې کرکه و نه کړي. اوکله چې هغه ته دا خبره ورسیږي چې ما دګیتا په بڼه کې نه یوازې دهغه مینه تر لاسه کړې بلکه هغه به ما د ګیتا او ګنګا دواړو په بڼه کې خپله کړي. ګوره نیرمل !کله چې هم داسې موقع او فرصت تر لاسه شي نو بیا به زه ووایم چې دا زما د ژوندانه طلایي وخت دې.

دګنګا په خاموشه کیدو سره نیرمل په خبرو پیل وکړ او ویې ویل چې:

ګوره ګنګا لوري ! ستا ډیره مهرباني ده او زه ستا شکریه ادا کوم چې تا ماته خپل زړه را وسپړود او زه دې دخپلو رازونو څخه خبره کړم .خودا راته ووایه چې د شیرشاه سوري او دهغې د کورنۍ سره دې څه خبرې کړې دي؟ګنګا ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره نیرمل !ما هغوې ته دا ډاګیزه کړه چې زه په اصل کې ګیتا نه یم بلکه همغه شهزادګۍ ګنګا یم، شیرشاه سوري خو ما د پخوا څخه پیژني ، ځکه کله چې هغه د رهتاس ښار سوبه کړ نو زه هم دیوې بندۍ په توګه د هغه تر مخ را وړل شوې وم اوبیا هغه زه د یوې وینځې په څیر خواص خان ته ور حواله کړم ،خو خواص خان زه ازاده کړم ، هغه زما څخه دومره زیاته کرکه کوله چې زه یې د وینځې په څیر هم له ځانه سره قبوله نه کړم.

دشیرشاه سوري او دهغه دکورنۍ دخپل دغه راز د را ښکاره کولو وروسته ،ما هغوې ته دا هم ویلي دي چې زه به دګتیا د بڼې تر څنګ د ګنګا په بڼه کې هم دخواص خان مینه اومحبت تر لاسه کوم او دهمدا ډول بڼې په بدلون سره به زه په خواص خان باندې برې تر لاسه کوم. او که نه زما له پاره به ستونزې نورې هم زیاتې شي. ځکه که دخواص خان په زړه کې د ګنګا له پاره همغسې نفرت اوکرکه پاته وي، نو کومه ورځ چې زه دهغه تر مخه د خپل مخ څخه نقاب لرې کړم نو زه ویریږم چې هسې نه چې په هغه ورځ دګیتا محبت د ګنګا سره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرکې باندې بدل نه شي او که چیرې ، نیرمل ، داسې وشول نو بیا به هغه ورځ زما د ژوند انه اخري ورځ ثابته شي او د هغې وروسته به زه د خپل ځان ژوندي پاته کیدل غوره و نه ګڼم .

ما د شیرشاه سره او هم د هغه د کورنۍ سره دا خبره غبرګه کړې ده چې زه به د خواص خان د زړه څخه د ګنګا په اړه کرکه لرې کوم او هغه به په مینه او محبت باندې بدلوم. ځکه چې ما خپله پخوانۍ خدمتګاره چې اوس زما خورلړنه ده او هلته په رهتاس کې او سیږې د هغه ځایه دلته را بللې ده . زما د وینا سره سم شیرشاه سوري خپل دوه کسه استازي هلته د رهتاس د زیارت لنګرځای ته استولي دي او هغه قاصدان به له خپله ځانه سره او ما هم دلته را وړي ، ما هغو استاذو ته دا ټوله قصه کړې ده تر څو هغوې او ما ته زما په اړه وو ایي او بیا او ما زما د داستان په مطابق دلته راشي او دخواص خان دربار ته ورانډې شي. هغه به خواص خان ته دا وو ایي چې د خواص خان د حویلۍ څخه د وتلو وروسته او ما او ګنګا د ګنګا د یوه خپلوان کره تللې وو. هلته یو څو کسه بدمعاشانو ګنګا تنګوله ، دا بدمعاشان د ګنګا پیژندونکې او د هغې لرې خپلوان وو . او ما به خواص خان ته دا هم وو ایي چې ګنګا د زړه له کومې د هغه سره مینه لري او په همدې خاطر هغې د ټول عمر له پاره د واده د نه کولو اراده کړې ده. او ما به خواص خان ته دا هم وو ایي چې کله چې د رهتاس په ښار ګوټې کې د غو بدمعاشانو ګنګا ډیره تنګه کړه نو یوه شپه د او ما په مشوره ګنګا د خواص خان حویلۍ ته بیرته راستنه شوه تر څو د هغو بدمعاشانو د شر نه ځان خوندي کړي او تر څنګ د خواص خان مینه او محبت هم بیرته تر لاسه کړي، او که نه بیا به خپل ځان له لاسه ورکړي. همداسې ډیرې نورې خبرې به هم او ما د خواص خان تر مخ بیان کړي ، زه هیله لرم چې او ما به د رهتاس څخه په راتلو دلته لمړۍ ما ووینې ، او زه به هغه نوره هم په ټولو خبرو پوهه کړم. هغه به په دې توګه کله د خواص خان سره وینې او د ګنګا په اړه به یې په فکر کې د بدلون هڅې کوي ، هغه به خواص خان د دې خبرې له پاره هم تیار کړي چې هغه دې همدلته په لښکر کې زما او ستا سره یو ځای پاته شي . په دې توګه زه هیلمنه یم چې او ما به د خواص خان په آند کې بدلون راوړي او د ګنګا له باره به یې په زړه کې د محبت او مینې له پاره ځای را پیدا کړي. خواص خان په او ما ډیر باوري دې او هغې ته یې خپله خور ویلې ده . اوس را ته نیرمل ته وو ایه چې زما دا ټول پلان څه ډول وینې ؟ نیرمل په خوشحالۍ سره ورته وویل چې :

ګوره ګنګا لورې ! زه تا ته ډاډ درکوم چې که چیرې او ما ستا د دې پلان په مطابق عمل وکړي نو بیا خو هغه ورځ لرې نه ده چې خواص خان به د ګیتا تر څنګ د ګنګا سره هم محبت او مینه پیدا کړي. ګنګا لورجانې ! دا به زما په ژوند کې ډیره ستره او د خوشحالۍ ورځ وي ، چې ته د خواص خان تر مخه د خپل مخ نه د غه نقاب لرې کړې او خواص خان تا د ګیتا او ګنګا دواړو په بڼه کې قبوله کړي.

د نیرمل د دې خبرو په ځواب کې ګنګا څه نور ویل غوښتل چې بیرون ساتونکي د خیمې دروازه را وټکوله ، کله چې ګیتا هغه ته د راننوتلو حکم وکړ نو هغه د ننه راغې ، ساتونکې د دې دواړو له پاره خوراک څښاک له ځانه سره راوړې و . هغه د غه غذا همدلته د دو تر مخ کینښوده او بیرته ووت. د دې ساتونکې د تللو وروسته ګنګا نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

ګوره نیرمل ! له ما څخه ډیره غټه خبره ، چې باید پخوا مې تا ته کړې وې ، هیره شوې وه . نیرمل په حیرانتیا سره ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې : هغه څه ډول خبره ده ، تا خو ما ته د شیرشاه سوري او د هغه د کورنۍ سره ټولې پټې خبرې بیان کړې دي ، اوس څه ترې پاته دي ؟ ګنګا ورته وویل چې : هغه خبره چې زه یې اوس تا ته کول غواړم هغه د دې ټولو څخه ستره ده . او هغه دا چې ما اسلام قبول کړې دې . اوس زه هندوه نه بلکه مسلمانه یم . شیرشاه سوري او د هغه کورنۍ زما په مسلمانیدو باندې ډیر زیات خوشحاله شوي دي. هغوې په همدې مناسبت زما له پاره د یو ډیر ستر دعوت د تیارولو پلان درلود ،خو ما د دې کار څخه منع کړل. خو همدومره مې ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چې خواص خان په دې خبر کړي چې ګیتا اسلام قبول کړي دې او اوس مسلمانه ده. زه هیلمنه یم چې خواص خان به ددې خبرې دخبریدو سره سم دلته زمونږ خیمې ته راځي ، دګنګا په دې څرګندونې باندې نیرمل تر یوه وخته پورې خاموشه ناسته وه او څه فکر یې کاوه ، بیا یې ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویلې چې: ګوره ګنګا ! اوس چې ته د اسلام په دایره کې را ننوتې یې نو بیا خو زه هم ستا په لاره قدم ږدم. ګنګا ! زه هم ستا په څیر اسلام قبلوم ، اوله تا څخه غواړم چې ماته هم ددې نوي دین په اړه معلومات راکړې. دهغې په دې خبره ګنګا ډیره زیاته خوشحاله شوه او ورته یې وویل چې: ګوره نیرمل ! د اسلام د منلو وروسته اوس زه هره ورځ د شیرشاه سوري د کورنۍ لورې ته ورځم او دهغوې څخه دخپل دغه نوي دین په اړه ضروري معلومات تر لاسه کوم ، ته هم زما سره ځه ، نو ددې ټول تفصیل څخه به خبریږې ،نیرمل ورسره اتفاق وکړ او بیا دواړو یو ځای د ډوډۍ په خوړلو شروع وکړه.

۴۳

د سولې هغه خبرې چې د شیخ خلیل په واسطه د شیرشاه سوری او همایون تر منځ پیل شوې وې هغه د همایون د غلطیو او د شیرشاه سوري ته د چنار د کلا د نه ورکولو په اساس په خپل ځای ټپې و دریدې. شیرشاه سوری هم ژمنه کړې وه چې اوس نو دهغه تر مخه دهمایون پر خلاف د پریکنده جنګ پرته بله لار نه شته. هغه هوډ کړې و چې په هرصورت به د جنګ پایلې دهمایون د لاسو څخه باسي او په خپله ولکه کې به یې راوړي. شیرشاه سوري دخپلو همدغو موخو د تر لاسه کولو له پاره هڅه وکړه چې همایون او دهغه لښکر په یو ډول دوکه کې واچوي. شیرشاه سوري ددې مقصد له پاره تبلیغاتي جنګ پیل کړ اودا یې خپره کړه چې د مهارت د ځپلو له پاره خواص خان ورغلې و خو مهارت د خواص خان لاسو ته نه دې ورغلې ،ځکه مهارت د خپل لښکر سره کوم داسې ځای ته تښتیدلې چې د شیرشاه سوری مخبران دهغه د درک د څرګندولو څخه عاجز پاته شوي دي. هغه دا خبر هم خپور کړ چې اوس مهارت د شیرشاه سوري په لښکر باندې د ناڅاپي یرغل په فکر کې دې او غواړي شیرشاه سوري ته ماتې ورکړي. کله چې شیرشاه سوري ، خواص خان او دهغه نورو سالارانو دا خبره عامه خپره کړه نو دشیرشاه سوري خپل لښکر هم په دې خبره باندې باور پیدا کړ.

اوس نو شیرشاه سوری ته دا یو ورځنې کار ګرزیدلې و چې هره ورځ د خپل لښکر څو ډلګۍ دمهارت تر ولکې لاندې سیمو په لور تر درې څلور میلو واټن پورې واستوي ، او دا به یې هم ډاګیزه کوله چې هغه دخپلو عسکرو سره یو ځای دمهارت د لټون له پاره ورځي. خو هر ماښام به دوې بیرته خپلو ځایو ته راستنیدل او ویل به یې چې تر اوسه پورې دمهارت په اړه معلومات ورته نه دې تر لاسه شوې.

تر پنځو وروځو پورې شیرشاه سوری دغه ډول تمرینات کول ، خو دې کار په مغلو باندې دومره ژور اغیز وکړ چې نور یې نو خپل ځآنونه د شیرشاه سوري د حملو څخه خوندي ګڼل ، هغوې ډاډمن شوي و چې د شیرشاه سوری د فوځ دغه حرکت اوخوزښت دهغوې پر خلاف نه بلکه د مهارت د نیولو اوځپلو له پاره تر سره کیږي نو په دې اساس دشیرشاه سوری د حملې څخه مغل خوندي دي.

۴۴

یوه ورځ سهار وختي شیرشاه سوري خواص خان ته دخپل لښکر نیمایي برخه ورکړه او د خپل پړاو نه یې رخصت کړ ، خو هیڅا هم په دې خبره سر و نه ګراوه ، هرچا دا ګمان کاوه چې د خواص خان لښکر د مهارت د ځپلو له پاره ورځي ،خو شیخ خلیل ته لږ څه شک پیدا شوې و ، هغه سمد ستې ددې کار په اړه همایون ته خبر ورکړ ، خو همایون دخواص خان دې عسکري خوزښت ته کوم اهمیت ور نه کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري ورځې وروسته د نيمې شپې څخه لږ مخته شيرشاه سورى دخپلو عسكري سالارانو يوه غونډه را وبلله اود معمول په مطابق يې دهغوي ترمخه دهمايون پرخلاف يوه تنده اوتيزه وينا وكړه . هغه دې غونډې ته وويل چې زمونږ وعده ماتونكې دښمن په خپل مخكې د سولې ټولې دروازې تړلې دي ، كله چې د شيرشاه سورى دغه جنگې شورا دهغه سره په ټولو خبرو كې اتفاق وكړ نوبيا شيرشاه سورى پر همايون باندې دحملې كولو اراده رامخته كړه.

ددې غونډې د پاې ته درسيدو نه مخكې ، شيرشاه سورى خپلو ټولو سالارانو ته حكم وكړ چې هغوې دې ژر تر ژره خپل ټول عسكر د جنگ له پاره په ليكو كې منظم كړي. كله چې دشپې يوه برخه پاته شوه نود شيرشاه سورى د حكم په مطابق ټول لښكر دمهارت د سيمې په لورډير نژدې ورغلې و.

د همايون څخه دفوځ د دغه نقل وحركت د پټ ساتلو په خاطر ،شيرشاه سوري د شپې د خپل پړاو څخه نژدې پنځه ميله واټن جنوب اړخ ته تللې و ، دلته ورته خواص خان هم دكرم ناسه ددرياب په غربي غاړه دخپل لښكر سره يو ځاې منتظر و . خو شيرشاه سوري هم په ناڅاپي توگه خپل تگلوري بدل كړاو دكرم ناسه ددرياب څخه تيرشو او دهغې په شرقي برخو كې د خواص خان سره يوځاې شو. اوس نو دغه متحده لښكر د كرم ناسه د درياب څخه تير شوې و او ددې درياب شرقي خوا و ته ور رسيدلې و. دهغه ځايه چې دوې ددې درياب څخه تيرشوې و ، هغه مقام دوشاخه نوميږى چې دهمايون د فوځونو د پړاو څخه په پنځه ميله واټن كې پروت دې . تر اوسه پورې شيرشاه سورى اوخواص خان د همايون پر خلاف د جنگ ټوله نقشه دخپلو ځانو سره پټه ساتلې وه . دكرم ناسه ددرياب څخه د تيريدو وروسته شيرشاه سوري يوځل بيا خپل جنگې شورا را وبلله ، چې په كې دخواص خان ترڅنگ نورو جنگې سالارانو هم گډون درلود ، شيرشاه سورى په همدې جنگې شورا كې دخپل جنگ ټوله نقشه د سالارانو تر مخ كيښوده اوبيا يې خواص خان ته مخ كړ او ورته يې وويل چې :

خواص خانه زويه ! مونږ به همدا نن شپه د همايون په فوځ باندې حمله كوو ، خو گوره زويه ! مونږ لښكر په دوو برخو باندې ويشو ، يوه برخه به يې ستا تر قومندې لاندې كار كوي ،خو د لښكر دغه بله برخه به يې زما سره وي. هيبت خان نيازى ، جلال خان جالو ، او سرمست خان سرواني به ستا تر لاس لاندې كار كوي ، خو حاجي خان بټني اوبرهم جيت به زما تر څنگ وي.

گوره خواص خانه زويه ! دجنگ پلان به داسې وي ، چې ته به د خپل لښكر سره يو ځاې دشپې په تياره كې مخته ورځې او دمغلو په لښكر به شپيني خونړې گذار كوې . ستا ددې يرغل څخه به دښمن داسې وگڼي چې شيرشاه كوم لرې ځاې كې دې ، هغوې يواځې دمهارت سره د جنگ نه د ناكامه راگرزيدو وروسته دخواص خان په لاسو زمونږ په فوځ بريد كړې دې ، په دې توگه به دمغلو ټول لښكر ستا تر مخ ودريږي ترڅو تا مات كړى ، كله چې حالات دې ځاې ته را ورسيږى نو زه به دشا له اړخه دمغلو په فوځ باندې را پريوزم، زه هيله لرم چې دشپې په دې تياره كې به مونږ دواړه وتوانيږو دمغلو فوځ په خپل مخكې بې وسې كړو .

تر دې ځايه دخبرو وروسته شيرشاه سورى لږ څه تم شو اوبيا د لږ څه فكر او غور وروسته خواص خان ته وكتل او ورته يې وويل چې :

خواص خانه زويه !ددې پلان په اړه ته څه ډول انگيرې ؟خواص خان په پوره ډاډ او خوښۍ سره ځواب وركړ او ورته يې وويل چې :

زما محترمه ، شيرشاه سوري ! هغه پلان چې ستا دې هغه دخواص خان هم دې ، ته هيڅ فكر مه كوه ، زه به د شپې په تياره كې ددې ځايه حركت كوم اودمغلو دلښكرو په يوه اړخ باندې به داسې وينه تويونكې گذار كوم چې دهغوې ټول لښكر سره په لړزه كې راشي. زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیلمن یم چې نن شپه به دمغلو د لښکرو له پاره د ماتې اخري شپه ثابته شي. دخواص خان دځواب په اوریدو سره د شیرشاه سوري په مخ کې دخوشحالیو رڼا را وځلیده ، تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و او بیا یې وویل چې:

ګوره خواص خانه زویه ! لکه څنګه چې تا ته څرګنده ده چې دهمایون لښکر ددې ځایه په پنځه مایله واټن کې پروت دي ، مونږهم لږ څه وروسته ددې ځایه خوزیږو اودهمایون د لښکر څخه به درې مایله لرې واټن کې پړاو کوو. ته خواص خانه ، دهغه ځایه حرکت وکړه اودهمایون په لښکر باندې ناڅاپې شپیني یرغل یوسه ، تر دې وخته پورې به زه هم هلته په سنګر کې یم او د همایون لښکر ته به د ورنژدې کیدو هڅې وکړم. که دشپې په تیاره کې مې وکتل چې دهمایون ټول لښکر ستا پر خلاف ولاړ دې نو بیا به زه پرې د شا له خوا حمله وکړم او دهغوې ټول زور به مات کړم.

ګوره زویه ! داسې یې وګڼه چې نن شپه زما اوستا د ازمیښت شپه ده ، که چیرې په همدې نن شپه مونږ دهمایون فوځ مات کړ او خپل مقصد مو حاصل کړ نو بیا خو زه هیلمن یم چې دمغلو ټول ځواک به ډیر ژر زمونږ په مخ کې په ګونډو شي.

دشیرشاه سوري ددې خبرو په ځواب کې خواص خان وویلې چې:

زما محترمه ، زما مهربانه ، شیرشاه ! ته ډاډمن اوسه ، ته به ووینې چې زما دغه ناڅاپې یرغل به د مغلو دلشکرو د لمړیو لیکو څخه تر اخري لیکو پورې ټول په لړزه کې واچوي ، زه هیلمن یم چې د شپې په همدې تیارو کې به زه دمغلو لښکر د ویرې او دهشت په بوګنونکې حالت کې ورواچوم.

شیرشاه سوري د خواص خان ددې ځواب په اوریدو سره د ډاډ او اطمینان ساه واخسته ، بیا یې خپله جنګې غونډه پای ته ورسوله او د لږ ځنډ وروسته یې خپل لښکر ته د کوچ کولو حکم وکړ. هغوې د کرم ناسه ددریاب تر څنګ کوچ وکړ او دمغلو دلښکر درې میله واټن کې یې دوباره پړاو وکړ.

ددې نقل وحرکت تر څنګ شیرشاه سورې خپل مخبران او جاسوسان تر پنځه میله پورې لرې لرې خپاره کړي و او هغوې ته یې حکم کړې و چې هر چیرې چې دمغلو کوم جاسوس یا مخبر ووینې سمدستي دې یې ووژني ، تر څو دشیرشاه سورې دلښکر ددغه وړاندې تګ او د خواص خان له اړخه د شپیني ناڅاپې یرغل دپلان څخه خبر نه شي ، دشیرشاه سورې مخبرانو او جاسوسانو خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کړه ، همدا علت و چې هغه وخت چې شیرشاه سورې د مغلو سره نژدې درې میله واټن کې پړاو وکړ تر هغه وخته پورې مغلو ته دشیرشاه سورې او خواص خان دپلانونو په اړه هیڅ ډول معلومات نه و تر لاسه شوي.

ددې نه وروسته خواص خان د خپلو لښکرو سره یو ځای دشپې په تیاره کې نوم ورکې شپې په توګه مخته ولاړ او د همایون لښکر ته یې په سینه خوید و باندې ځان را نژدې کړ او بیا یې د همایون په لښکرو باندې دتیزو تندو ځپو په څیر حمله وکړه.

دشپې په تیارو کې خواص خان دهمایون د لښکر په اړخ باندې داسې سخته یرغل یوړ چې دهمایون د لښکر ټول نظام یې د ټولو وسایلو سره خاموشه کړ. خواص خان په دغه شپینۍ ناڅاپي یرغل سره دهمایون دلښکرو مخکنۍ لیکې له منځه یوړې او د همایون دلښکر څخه یې دهغوې د ځواک ولکه به خپلو لاسو کې واخسته. هغه د مغلو دلشکر ددې برخې د له منځه وړلو وروسته هڅه کوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د مغلو د لښکر په منځ کې ور ننوځي. د خواص خان د دې میړانې په کتلو سره د هغه لښکر هم ډیر ګړندي شوې و په دې خاطر هغوې د شپې په دی تیاره کې د خواص خان تر څنګ پوره بهادري و ښوده او د مغلو په لښکر کې یې عامه وژنه پیل کړه.

تر لږه وخته بورې همایون او د هغه سالاران هم ګوته په خوله پاته و . څکه همایون ته خبر ورکړل شوې و چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان د مغلو په لشکرو باندې حمله کړې ده، د دې خبر سره سم همایون په خپله هم خپله وسله را واخسته او د خواص خان سره د مقابلې له پاره تیار شو ، تر څنګ یې خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې د خپلو خپلو لښکرو سره یو ځای د خواص خان مقابلې ته تیار شي . هغه دا حکم هم وکړ چې خواص خان ژوندي یا مړ باید و نیول شي ، د همایون د حکم سره سم د هغه ټول سالاران متحرک شول او د خپلو برخو د لښکرو سره یو ځای یې د خواص خان پر خلاف یرغل پیل کړ.

خو خواص خان په ډیر تدبیر سره خپل کار مخته بوته . اوس نو هغه لږ لږ شاته روان و . څکه هغه په دې پوهیده چې لږه شیبه وروسته شیرشاه سوري د مغلو په خلاف د شا له لورې حمله کونکې دې. نو په دې خاطر د هغوې حوصلې لوړې وې.

د بله اړخه مغلو دا فکر کاوه چې شیرشاه سوري چیرې لرې کوم ځای کې دې او خواص خان د هغه د وینا او حکم په اساس پر دوې حمله کړې ده،تر څو د دوې تر منځ ویره او د هشت را پیدا کړي. خو دا د هغوې غلطی او بی عقلي وه ، څکه چې شیرشاه سوري هم د چیچونکې مار په څیر په سنګر کې ناست و او په مناسبه موقع کې یې د خپلې حملې په واسطه په مغلو قیامت جوړولاې شو.

لږه شیبه وروسته ، کله چې د همایون لښکرو دا و انګیرله چې اوس نو هغوې په پوره توګه د خواص خان په لښکر را خپاره شوي دي نو د شپې په تیاره کې د چوسې څخه بیرون د جنګ په میدان کې یو وینه تویونکې انقلاب را پیدا شو. شیرشاه سوري د خپلو لښکرو سره د خپلو پټنځایو څخه بیرون را ووت او د همایون په لښکر یې لکه د توري تیارې د توپان په څیر یرغل راوست ، د کومې لورې چې هغه د همایون په لښکر باندې حمله کړې وه د هغه لورې د همایون لښکر د پوره له منځه تلو سره مخ شوې و . تر څنګ یې د شیرشاه سوری او خواص خان د دې ناڅاپی یرغلونو په اساس د همایون لښکر د پوره زړه بد والي سره مخامخ شوې و. ډاګیزه وه چې د دې څخه لږ مخته همایون او د هغه سالاران د خواص خان د نیولو او د هغه د له منځه وړلو په هڅو کې و خو کله چې پرې شیرشاه سوری د شاه له اړخه یرغل راوست نو د مغلو لښکر یې د پوره وار خطایی سره مخ کړ. په دې خاطر هغوې د خواص خان د نیولو ټول پلان په خپل ځای پریښود او د همایون د وینا په اساس د هغه سالارانو خپل لشکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې د خواص خان په لور او بله یې د شیرشاه سوري سره د مقابلې له پاره وټاکله.

کله چې په خواص خان باندې فشار کم شو نو هغه په خپلو حملو کې نور هم ډیر ښت او تیزوالې راوړ او د دښمن فوځ یې شاته تللو ته مجبور کړ. تر څنګ یې شیرشاه سوري هم د مغلو لښکر ته د تم کیدو اجازه نه ورکوله او هغوې یې په وینو کې لمبیدلې شاته پورې وهل .

د چوسې نه بیرون په میدانو کې د جنګ ټول الات په پوره ځواک سره استعمالیدل ، د وینې لښتې روان و ، مرګونې جسدونو نخاوې کولې ، ژوند د تباهیو سره مخ و ، مرګ د وینه تویونکې خوب په څیر یو شمیر خلک د ستونې تیرول ، بلکل داسې لکه د ماښام په تعقیب چې د سبا سهر د انتظار د پای ته رسیدو لمحې شمیري. د جنګ په میدان کې د چغو او سورو یو توپان را پورته کیده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چوسې په میدانونو کې د سهار د لمر د راختو پورې د شیرشاه سوري او د مغلو تر منځه سخت جنګ روان و خو د سهار په وختو کې د مغلو ماتې او شکست نښې نښانې را څرګندې شوې وې. همایون په ډیره میړانه ، بهادرۍ او ځان ځارنې سره په دې جنګ کې و جنګید ، خو دهغه دغه میړانې ، بهادرۍ او ځان ځارنې دهغه لښکر د ماتې او تیښتې څخه نه شو راستنولې. په دې جنګ کې د همایون ښې مټ هم زخمې شوې و ، عسکرو دخپل زخمې شاهنشاه په کتلو سره نور هم خپل جرأت له لاسه ورکاوه او تیښتې ته یې بېړې را وهلې .

کله چې د ۱۵۳۹ ز کال د جون په ۲۲مه د چوسه په سیمه باندې لمر خپلې وړانګې را غځولې نو تر دې وخته پورې د شیرشاه سوري لښکر دهمایون لښکرې د پوره ماتې سره مخامخ کړې وې ، او دهمایون لښکرو دخپلو ځانو دخوندي ساتلو په خاطر اخوا دیخوا ځآیو کې پناه اخسته. خو همایون تر دې وخته پورې هم په پوره میړانه او بهادرۍ سره دخپل لښکر دیوې برخې سره دجنګ په میدان کې جنګیده ، خو شیرشاه سوري او خواص خان هڅه کوله چې هغه کلابند کړي او ژوندی یې ونیسي.

دهمایون د ژوندي نیولو د ویرې دهغه ساتونکو دهغه آس د قیضې څخه ونیوه او د جنګ د میدان څخه یې وویست او د ګنګا د دریاب په لور یې بوت. کله چې همایون وکتل چې دهغه لشکر ډیره بده ماتې وخوړه او لښکر ټول خور اور شوې دې او پاته یې هم دخپلو ځآنو دخوندې ساتلو په خاطر اخوا دیخوا ځایو ته تښتې او دا چې شیرشاه سوری او خواص خان دهغه د نیولو له پاره په پوره تیزۍ سره دهغه تر شا را روان دي ،نو په همدې وخت کې همایون له ځانه سره یو ستره پریکړه وکړه.

همایون دخپل ځآن دخوندي ساتلو په خاطر خپل آس د ګنګا په دریاب کې ور وغورځاوه خو د آس نه د راپریوتو په اساس نژدې و هغه خپل ژوند له لاسه ورکړي او همل‌ته په دریاب کې ډوب شي ،مګر یوحبشي چې نظام نومیده او په دغه وخت کې یې د مشکونو په واسطه ددریاب څخه د تیریدو هڅه کوله ، پر همایون ورپیښ شو او همایون یې د ډوبیدو څخه وژغوره او د ګنګا هغه بلې لورې ته یې ورساوه.

خو دا د همایون بدقسمتي وه چې د هغه دحرم ټولې ښځې او دېراو په ټولو سامانو باندې دشیرشاه سوري ولکه کلکه شوې وه ، په تاریخ کې داسې نا څاپي یرغل دومره بریالیتوب نه و تر لاسه کړي لکه دشیرشاه سوري او خواص خان دې یرغل چې تر لاسه کړ. اوس نو دشیرشاه سوري په ولکه کې دهمایون د شاهي کورنۍ ټولې ښځې او د نورو سالارانو او سترو کورنیو ښځې ټولې د شیرشاه سوري په لاسو کې وې. په دې جنګ کې شیرشاه سوري او خواص خان دواړو د همایون دلښکر په زرګونو وګړي له تیغه تیر کړل ، تر څنګ یې په زرګونو نور د ګنګا ددریاب په څپو کې لاهو شول.

شیرشاه سوري دهمایون او دهغه د سالارانو د مستوراتو او کوچنیانو سره چې ددې په ولکې کې راغلي وو ډیر زیات ښه سلوک وکړ. د شهنشاه همایون ملکه ،چې حاجي بیګم نومیده ، او د نورو سردارانو مستورات چې کله د شیرشاه سوري تر مخ را حاضر کړل شول نو شیرشاه سوري دهغوې د عزت او درنښت په خاطر دخپله آسه را ښکته شو ،هغوې ته یې ډاډ ورکړ او دهر ډول بسپنې کولو ژمنه یې ورسره وکړه ،هغه دخپل لښکر منادي کونکې را وغوښت او ورته یې حکم وکړ چې په ټول لشکر کې اعلان وکړي چې هیڅ لښکرې دې د مغلو کومه ښځه او یا کوچنې له ځانه سره نه بندي کوي بلکه دوې ټول هلته خیمه ځاې ته را ورسوئ ، مونږ ددوې له پاره همل‌ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

مناسب انتظام کړې دې. دد ې سره سم هغه د خیمه ځاې په لور ولاړ هلته یې دد ې ښځو او کوچنیانو له پاره خاص ځاې جوړ کړ او بیا یې دهمایون د کورنی په ګډون د ټولو سالارنو بیبیانې او کوچنیان هملته سره راټول او په ډیر عزت او درنښت سره ځاې په ځاې کړل.

۴۵

د چوسې جنګ او دشیرشاه سوري په لاسو د همایون دلښکرو ماتې دمغلو په سلطنت باندې ډیر زیات بد اغیز وکړ، ددې جنګ اغیز همد ومره و لکه د سورج ګړ جنګ چې د بنګال په ریاست باندې کړې و. اوس نو دشیرشاه سوري د غوښتنو افق هم ډیر پراخه شوې و ، که څه هم هغه نژدې دولس میاشتې مخته غوښتل په بنګال کې د مغلو دباج ورکونکي په څیر ارام ژوند وکړي خو اوس هغه دخپل برخلیک په یوه ټوپ سره د بنګال او بهار د سیمو څخه اخوا د جونپور د مسلمان ریاست خپلو اکې حکمران هم ګرځیدلې و. اوس نو هغه د دهلې دشهنشاه سره دهمعصری او برابری دعوا کولې شوه ، تر څنګ یې دشیرشاه سوری په څیر زړه ور او ښه تدبیرکونکې له پاره دهلی هم ډیر لرې نه و.

دګنګا په دریاب کې د ډوبیدو څخه دخوندې را وتلو وروسته همایون دخپل ماتې خوړلې فوځ څخه لمړی د غازي پور او بیا د بنارس او چنار په لور و تښتید. ځکه چنار تر اوسه هم د همایون د فوځونو په ولکه کې و . همایون دخپل همدې ماتې خوړلې لښکر سره یوځاې د چنار کلا ته ورننوت. او هلته یې درې ورځې قیام وکړ.

همایون دا انګیرلې وه چې دشیرشاه سوري دلښکرو په لاسو د ماتې وروسته به دشیرشاه سوری دلښکرو حوصلې ډیرې پورته وي نو په دې خاطر به د چوسې د سوبې وروسته اوس هغوې د چنار کلا باندې د حملې کولو هڅې کوي. ځکه چې چنار دهغه ډیره خوښیده ، همایون دا انګیرله چې شیرشاه به په هرصورت باندې د چنار کلا په خپله ولکه کې اخلي . هغه دهمدې حالاتو د مطالعې وروسته خپل هغه پاته لښکر هم د چنار کلا څخه را وویست ، او دګنګا په جنوبي غاړو باندې یې قدم کیښود ، هغه د ګنګا په غاړه په سفر کولو سره د ګنګا او جمنا ترمنځ د دې دواړو دریابونو د رایوځاې کیدو ځاې ته راورسید. خو هغه هلته د رارسیدو سره سم ډیر حیران شو او په دې نه پوهیده چې په څه ډول د دریاب څخه تیر شي . په دې وخت کې ورسره کیشتی هم نه وې او دکشتیو پرته نه پخپله او نه یې لښکر په دې توانیده چې د دریاب دې غاړې ته را واوړي.

هغه وخت چې همایون د ګنګا او جمنا د یو ځاې کیدو په سیمه کې په ډیره بده ورځ کې پروت و نو په همدې وخت کې د اریل راجه ، بیربهان ، دهمایون د کومک له پاره را وځغاستل ، بیربهان د اریل راجه و ، د اسیمه داله باد سره نښتې ده ، څرنګه چې په تیرو وختو کې همایون دهغه سره ډیر احسانات کړي و نو په دې خاطر هغه هم ورته د مصیبت په وخت کې را ورسید. په دې وخت کې دهمایون لښکرې د څلورو پنځوورځو راهیسې په پوره لوږه او تنده کې پرتې وې. راجه هغوې دخبله ځانه سره خپلې سیمې ته یوړل ، هلته یو بازار پرانست او دهمایون او دهغه دلښکرو له پاره یې دخوراک څښاک انتظام وکړ ، ددې نه اخوا یې هغوې ته د اوسیدو ځایونه برابر کړل او دهغوې اسونو او نورو حیواناتو ته یې ګیاه او وابښه برابر کړل. په دې توګه د شیرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړلو وروسته ، دلږ څه وخت د ارام کولو له پاره همایون د خپل دغه لښکر سره هملته د اریل د راجه بیربهان په ځاې کې پناه واخسته.

۴۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون او دهغه لښكر ته د چوسې په سيمه كې د شيرشاه سوري لخوا د ماتې وركولو وروسته ، شيرشاه سورى د هغه د لښكر په ټول پړاو باندې ولكه كړې وه او د هغه ټول وسايل او سامانونه يې په خپله ولكه كې اخستې و او بيا يې هغه ټول په خپل فوځ باندې ويشلي و ، په دې اساس د هغه د فوځ حوصلې چې د همايون د لښكرو د ماتې وروسته لوړې شوې وې د دې مالونو په ويش باندې نورې هم تازه او غښتلې شوې.

د جنګ نه وروسته هغه وخت چې شيرشاه سورى په خپله خيمه كې ځانته ناست و نو د خيمې دروازې ته خواص خان راغې او ودريد او د شيرشاه څخه يې پوښتنه وكړه او ورته يې وويل چې : تاسې زه د كوم كار په خاطر را بللې وم. شيرشاه سوري پر خپل څنګ كې خالې ناست ځاې ته اشاره وكړه او ورته يې وويل چې :

خواص خانه زويه ! را شه او دلته زما تر څنګ كينه. ما ته د خو مهمو كارونو د كولو په خاطر را بللې يې. د هغه په دې خبره خواص خان مخته راغې او د شيرشاه سوري تر څنګ كيناست. هغه وخت چې خواص خان د شيرشاه سوري خيمې ته ورغې نو په همدې وخت كې اوما هم د ګنګا خيمې ته وررننوتې وه. په دې وخت كې د ګنګا تر څنګ نيرمل هم ناسته وه ، د خپلې خيمې په دروازې كې يې د اوما په كتلو سره شهزادګۍ ګنګا ډيره خوشحاله شوه ، د خپله ځايه راپورته شوه ، او په يوه منډه مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وتله. بيا يې هغه د خيمې منځته راوړه او نيرمل ته يې وروپيژندله. بيا درې واړه يو د بل تر څنګ كيناستې ، په دې وخت كې اوما په ډيرې انديښنې سره ګنګا ته وكتل او ورته يې وويل چې : ګوره ګنګا ! هغه وخت چې د برسات په موسم كې هغه زړې ښځې ته را وبللې او بيا ته ټوله شپه را نه غلې او ما په انتظار كې هغه ټوله شپه لكه د اور په سكروټو تيره كړه. كه څه هم ما ته ډاډ پيدا شوې و چې ته به د خواص خان په لور ورغلې يې خو كله چې بله ورځ هم را نغلې نو زه د خواص خان حويلۍ ته ورغلم هغلته را ته ساتونكو وويل چې د ګنګا په نوم هيڅ يوه نجلۍ د يخوا نه ده راغلې ، نو دې خبرې زه نوره هم په اوركې ودرولم. خو هيڅ مې هم د لاسه نه كيدل. ما ټول رهتاس په تاپسې ولټوه خو هيڅ درك دې را ته معلوم نه شو. په ځواب كې ورته ګنګا بې چاره د زيارت د لنګرځاې څخه د راتښتولكيدو او بيا د مهارت د هستونګنځي پورې د راوستلو او بيا د خواص خان په واسطه د مهارت څخه د خلاصون ټوله قصه په تفصيل سره وويله.

اوما د دې ټولې قصې په اوريدو سره مسكۍ شوه ، بيا يې د خپل فكر په څرګندولو سره وويل چې : ګنګا ! زه خوشحاله يم چې پر تا باندې په پرلپسې توګه احسان كونكې بل څوک نه بلكه پخپله ستا خواص خان دې. خو اوس را ته دا ووايه چې ستا او د خواص خان اړيكې څه ډول دي. ګنګا په خندا ځواب وركړ او ورته يې وويل چې ګوره اوما ! خواص خان خو ډير نيک او د ښه خويي خاوند انسان دې ، ډير مينه ناكه او محبت كونكې شخص دې ، اوس يې ته داسې و انګيره چې هغه له ما سره ډيره زياته مينه او محبت كوي. اوما ورته وويل چې :

ګوره ګنګا ! زه تا ته ستا په دې برياليتوبونو مباركې وايم ، اوس زما په فكر چې ته بايد د خپل مخ څخه نقاب لرې كړې او د پوره اصليت سره د خواص خان مخې ته راشې. او هغه ته دا حقيقت روښانه كړې چې ته ګيتا نه بلكه شهزادګۍ ګنګا يې. د هغې په دې خبره ګنګا انديښنه وښووله او ورته يې وويل چې :

نه اوما خورې ! هيڅكله هم نه ! داسې نه دې په كار. كه زه داسې وكړم نو ويريږم چې خواص خان به دا كار يوه دوكه او فريب و ګڼي ، هغه به دا و انګيرې چې ما د هغه محبت په فريب او چل ول سره خپل كړې دې. يعنې هغه كار چې ما د ګنګا په حيثيت سره و نه شو كولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

، هغه مې دګیتا په حیثیت سره تر سره کړ. اوما خورې ! زه غواړم چې دګنګا له پاره هم دخواص خان په زړه کې ځاې پیدا کړم. دهغې وروسته به بیا زه خپل نقاب لرې کړم او دخواص خان مخې ته به راشم. بیا به هغه وخت ماته کومه اندیښنه نه وي ، ځکه چې هغه وخت به خواص خان دګنګا او ګیتا دواړو سره یو شان مینه کوي. او زه چې ورته په هره بڼه را مخته شم نو له ما سره به مینه کوي ، اوما ترې وپوښتل چې: خورجانې !دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره اوما خورې ! ما ته دلته دهمدې له پاره را غوښتې یې او تا ته مې دا خبر هم درکاوه چې زه اوس دخواص خان په لشکرو کې خوندي ژوند کوم ، په دې اساس ته زما په اړه کومه اندیښنه او فکر مه کوه. اوما ! دګنګا له پاره چې دخواص خان په زړه کې د محبت د راپیدا کولو له پاره ما کوم پلان تر تیب کړې دې نو دهغې په اړه ما ته دشیرشاه سوري له اړخه پوره ملاتړ تر لاسه دې. بلکه دهغه دکورنۍ غړي هم زما سره په دې پلان کې را ګډ شوي دي او ټول زما ملاتړي او رازداره دي. اوس چې زه درته څه وایم هغه ته په پوره غور اودقت سره واوره. هغه وسله وال عسکر چې ستا درا وستلو له پاره درغلي و هغوې هم ما دشیرشاه سوری دحکم په مطابق در استولي وو. اوس به د لږې دمې وروسته ته دخواص خان په لور ور ځې. اوهغه ته به دا وایې چې ګنګا د لیونتوب تر پولو پورې له تاسره مینه اومحبت کوي، نن سبا هغه په خوارۍ او ذلت کې شپې او ورځې تیروي ، ته به دګنګا په اړه نورې قصې او داستانونه هم له ځانه سره جوړ کړې او ورته به یې وایې. هغه ته به دا هم ووایې چې اوس خو هغه بیچاره دخلکو د ازار ورسولو نه تنګه شوې اوستا په حویلۍ کې یې پناه اخستې ده. زاړه او شکیدلې کالي یې په ځان دي او .... په اخر کې به ورته دا هم ووایې چې ګنګا سوګند یاد کړې دې چې په ژوند کې به یواځې اویواځې خواص خان دخپل ژوند ملګري ګرځوي او که نه مړینه او په قبر کې ښخیدل ځانته غوره ګڼې. هو ! ته به دخپله ځانه څخه دګنګا په اړه دخوارۍ ، ذلت ، لوږې ، تندې ، زړو کالیو ... او .. داستانونه جوړ او خواص خان ته به یې واوروې

کله چې ته زما د مظلومیت دغه ډول داستانونه خواص خان ته واوروې نو خواص خان به ګنګا درهتاس څخه دلته را وړولو ته تیار شي ،ګنګا تر دې ځایه خبره کړې وه چې اوما یې خبره ورغوڅه کړه او ورته یې وویل چې:

ګوره ګنګاجانې ! کله چې زه خواص خان ته ستا دمظلومیت دا ټولې قصې وکړم او ورته ووایم چې هغه په رهتاس کې اوسیږي او اوس هغه دخلکو د ظلمونو څخه تنګه شوې اوستا حویلۍ کې یې پناه اخستې ده اوبیا خواص خان دې ته تیار شي چې ګنګا د رهتاس څخه راوړي او ما هلته ورولیږي نوبیا به ترې څه جوړ شي ؟دهغې په دې خبره ګنګا وویل چې: تا خو زما خبره وانه وریده ، په اصل کې ما درته همدا خبره کوله چې:

ګوره اوما !کله چې خواص خان دې ته تیار شي چې ګنګا درهتاس څخه دلته را وړي نو هغه ته ووایه چې د ګنګا د را وستلو په خاطر به ته هم دخواص خان سره هلته ورځې. دخیمې څخه د راوتلو وروسته به ته سمد ستې دلته زما خوا ته راشې اوما ته به ټوله قصه وکړې ، ما تاته مخته هم ویلي و چې مونږ دا ټول پلان د شیرشاه سوری په ملاتړ پلې کوو. بیا به شیرشاه سوري له ما سره څه ساتونکې ولیږي ، اوهغوې به ما ډیره ژرپه رهتاس کې دخواص خان حویلۍ ته ور ورسوي ، ستا کار به دا وي چې زما د تللو وروسته به ته دخواص خان سره په ډیره ارامه توګه هغه لورې ته راځې. ځکه چې که زه هلته رهتاس ته سهار سهار ورسیږم نو ته او خواص خان هلته ماسپښین یا ماښام را ورسیږئ. په دې لړ کې شیرشاه سوري ددې احتیاط څخه کار اخلي چې ددې ځایه د شیرشاه سوری دحویلۍ له پاره نوي ساتونکې ور استول کیږي اوهغوې ته زما په اړه ځانګړې لارښوونې ورکول شوې دي ، نو که چیرې خواص خان دهغوې څخه زما په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپوښتې نو هغه ته به څه شک او شبه نه پیدا کیږي. ګوره اوما ! اوس خو ته په ټوله خبره ښه وپوهیدې. اوس له ماسره راشه تر څو ساتونکې درسره کړم هغه به دې د شیرشاه سوری دخیمې په لور بوځي.

څرنګه چې اوما په ټوله خبره ښه پوه شوې وه، په خندا راپورته شوه ، ګنګا له ځانه سره د خپلې خیمې دروازې ته راوسته، هلته چې کوم ساتونکي و هغه ته وویل شول چې اوما دخپله ځانه سره دشیرشاه سوري دخیمې په لور بوځي، ساتونکې هم په پټه خوله د اوما سره د شیرشاه سوری دخیمې په لور روان شو ، ګنګا دخندا نه شنه ، بیرته په خپله خیمه کې د نیرمل په لور را و ګرزیده اودهغې تر څنګ کیناسته.

دبله اړخه کله چې خواص خان د شیر شاه سوري تر څنګ کیناست نوشیرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما ته ددوو کارونو له پاره دلته راغوښتې یې. لمړی دا چې ماته زما مخبرانو خبر راکړې دې چې په چوسه کې دماتې خوړلو وروسته همایون اوس د اریل دراجه بیربهان په ځای کې پناه اخستې ده. ویل کیږي چې بیربهان په تیرو وختو کې د همایون د احسانونو د بوج لاندې دې. په هرصورت د اریل راجه بیربهان ته باید همایون ته دپناه د ورکولو په خاطر سخته سزا ورکړل شي ، خوګوره خواص خانه ! ما خپل مخبران خپاره کړي دي تر څو دهمایون د هغه دورونو اودهغه د لښکر په اړه سهي معلومات راټول کړي ،ددې وروسته به بیا زه دهمایون او دهغه د ورونو پر خلاف خپل لښکر متحرک کوم ترڅو په هیڅ ځای کې دهغوی قدم ټینګښت و نه مومي.

خواص خانه ! دا خو یو کار و ، بل کار ستا د ذات او شخصیت په اړه دی. دهغه په دې خبره خواص خان یو دم دشیرشاه سوري په لور وکتل او ورته یې وویل چې: زما دذات په اړه به څه کار وي ؟شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه !ته خو پوهیږې چې لکه څنګه چې زه دخپلو زامنو اولوڼو سره مینه او محبت کوم همغسې محبت او مینه له تا سره هم کوم. ګوره زویه ! زه غواړم ستا کور هم اباد شي. او ستا اولادونه او بچیان پیدا شي ، خواص خانه !ما خو د رهتاس شهزادګۍ ګنګا تاته حواله کړې وه ، که څه هم ما هغه د یوې وینځې په توګه تاته درکړې وه خو ما غوښتل چې ته به ګنګا دخپل ژوند رینښتونې ملګرې وګرځوې، ځکه چې پخوا تا هغه دخپل ځان له پاره غوښتله.او هیله دې درلوده چې هغه دخپل ژوند ملګرې کړې ، ګوره زویه ! ما خو ګنګا دهمدې آند له مخې تا ته درکړه تر څو دهغې سره د ډاډ اوسکون ژوند تر سره کړې.

ګوره زویه ! ما خو تر اوسه پورې ستا په ذاتیاتو کې هیڅ نه دې ویلي ، خو اوس به زه خاموشه نه پاته کیږم. ګنګا داسې یوه نجلۍ ده چې زه پوهیږم چې ما تر اوسه پورې په خپل ژوند کې داسې ښایسته اوښکلې نجلۍ نه ده کتلې. که چیرې ته هغه دخپل ژوند ملګرې کړې نو زه په ډاډ سره ویلې شم چې تاسې دواړه به ډیر دښه برخلیک خاوندان وګڼل شئ ، دهغه په دې خبره خواص خان وویل چې:

زما مشره او اقا شیرشاه سوري ! ستا وینا بلکل سهي ده ، خو ته به په دې هم خبر شوې یې چې په تیرو وختو کې ګنګا زما ډیره بې عزتي کړې ده . اودهمغې بې عزتۍ په اساس ما دهغه مینه اومحبت دخپل زړه څخه ویستلې دې. اوس دهغې سره مینه ماته نفرت ښکاري. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری وویل چې:

ګوره خواص خانه زویه ! په ژوند کې سړې تودې ، ښکته پورته .. هرڅه شته ، خو زویه ، دداسې کارونو په واسطه هغه څه چې انسان غواړي هغه ته په زړه کې نفرت نه راټوکوي. خواص خان تر یوه وخته پورې خاموشه و اوبیا یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شايد چې ته به خبر شوې يې چې ما ګيتا دخپل ژوند دملګرتوب له پاره غوره کړې ده ،زه د هغې سره ډېره مينه لرم او هغه هم له ما سره همدا سې مينه لري. خو هغې د يوه کار دپوره کيدو له پاره سوګند خوړلي دې او تر څو يې چې هغه سوګند نه وي پوره شوې تر هغې دخپل مخ نه نقاب نه لرې کوي او نه له ما سره واده کولو ته تيارېږي ، زما په آند ،کله چې هم دهغې دا سوګند پوره شي نو هغه به دخپل مخ نه نقاب هم لرې کړي او زما د ژوند ملګرتوب ته به هم غاړه کيږدي. دروند ه شيرشاه !که څه هم ما تر اوسه د ګيتا مخ نه دې کتلې خو زړه مې وايي چې هغه به ډېره ښايسته او نازنينه نجلۍ وي ،په تير وختو کې پر هغې ډېر ظلم او تيرې شوې دې او زه غواړم چې دهغې سره واده وکړم تر څو پر هغې دپخوانيو تيريو او ظلمونو ازاله وکړای شم. دهغه په دې خبره شيرشاه سوری وويل چې :

ګوره زويه !دا خو ډېره ښه خبره ده چې ته ګيتا خوښوې او غواړې چې دهغې دپخوانيو ترخو بدله ورکړې نو بيا ته دګنګا د پخوانيو ترخو اذاله ولې نه کوې. ګوره زويه !دا سهي ده چې په پخوا وختو کې د ګنګا څخه څه تيرې شوې دې خو بيا هغې دخپلو دغو تيريو په اړه ستا څخه ښه غوښتې ده ، ما ته خو تر دې ځايه هم معلومات شته چې هغه دښځې له پاره ستا پښو کې پريوتې وه ، يعني په يوه ډول سره يې ستا په محبت او مينه کې ځان ډېر خوار او ذليل و ګرځاوه .دا ځکه چې هغې په هر صورت غوښتل تا دخپل ځان کړي ، غوښتل يې په هر صورت چې وي ستا محبت په خپله لمن کې راټول کړي خو ما اوريدلي دي چې تا هغه نوره هم ذليله او سپکه کړې ده او هغه دې په ټيل وهلو سره دخپلې خيمې نه بيرون را ويستلې ده . زويه !دا ښه خبره نه ده ، زه انديښمن يم چې هغه نجلۍ به اوس ،معلوم نه ده ، چې چيرې به اوپه کومو ځايو کې به د ستونزو نه ډکې شپې او ورځې تيروي . خواص خان غوښتل څه ووايي چې يو ساتونکې را ننوت او ورته يې وويل چې اقا ، اوما نومې يوه نجلۍ غواړي د خواص خان سره ووينې. ددې خبرې د اوريدو سره سم خواص خان دخپله ځايه راپورته شو او ويې ويل چې: شيرشاه سوری ، زما اقا !زه به ددې نجلۍ سره دکتلو وروسته بيرته ستا دربار ته راحاضر شم ، دا اوما هغه نجلۍ ده چې يو وخت هلته په رهتاس کې د شهزادګۍ ګنګا وينځه وه ، دا بيا دګنګا سره يو ځاې زما دحويلۍ څخه ووتله او بيا را ته څرګنده نه شوه چې دواړه کومې لورې ته تللې وې. زه به دهغې څخه وپوښتم چې نن سبا چيرې او سې او په څه حال کې دي. شيرشاه سوری ورته وويل چې: نه خواص خانه ! ته همدلته په خپل ځاې کينه ،زه به اوما دلته را وغواړم او ترې به معلومه کړم چې هغه اوګنګا ستا دحويلۍ نه دوتلو وروسته چيرې تللې وې او دا چې نن سبا ګنګا په څه حال کې او چيرې ده .

دشيرشاه سوري دوينا سره خواص خان بيرته په خپل ځاې کې کيناست ، بيا شيرشاه سوري هغه راغلي ساتونکې ته مخ کړ او ورته يې وويل چې: د اوما نومې نجلۍ نوم چې تا واخست ،هغه سمد ستې زما خيمې ته را وړه. هغه ساتونکې بيرون ولاړ او د لږځنډ نه وروسته بيرته د اوما سره يو ځاې راغې. شيرشاه سوري اوما ته حکم وکړ تر څو دهغه تر مخه کيني ، اوما چپ چاپ په ډېره کراره توګه مخته ورغله او دشيرشاه سوري تر مخ کيناسته ، خواص خان ورته وکتل او بيا يې تر ې وپوښتل ، زما خورجانې !ته څنګه يې ، اوما بې چاره ورته د شکونو او شکايت په توګه په ژړغوني اواز سره وويل چې :

خواص خانه !تا خو ما ته خور ويلې و ، نو بيا ته څه ډول ورور يې چې دخپلې خور خبر هم نه شې اخستلې. خواص خان ورته مخ کړ چې: ګوره !ګيلې قصې به وروسته کوو ، خو دا را ته ووايه چې ته او ګنګا چې زما دحويلۍ څخه ووتلئ نو بيا تاسې دواړه چيرې ولاړئ. په ځواب کې ورته اوما د ډېر فکر او سوچ وروسته وويل چې: ګوره خواص خانه ! زما او د ګنګا د مظلوميت داستانونه ډېر اوږده او دعبرته ډک دي ، هغه وخت چې اقا شيرشاه سوری ګنګا تاته د يوې وينځې په توګه د رو سپارله نو هغه وخت زه ډېره خوشحاله وم ، ما فکر کاوه چې اوس به ته ګنګا دخپل ژوند ملګرې و ګرځوې. او زه به هم ستا سې ددواړو تر څنګ دلته اوسيږم او ارام ژوند به تر سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم. ځکه چې تا ماته خپله خور ویلي و. خو ستا په خاطر زما دټولو هیلو غوټۍ مړاوې شوې ، تا ګنګا دنظره وغورځوله حال دا چې ددې نه مخته تا ګنګا دخپل ځان له پاره خوښوله او دهغې سره دې ډیره زیاته مینه او محبت کاوه . هغه بیچاره بیا بیا ستا ځای ته راغله او منت او زاري یې درته وکړې او ښېښه یې درنه وغوښتله ، ان تر دې چې ستا پښو ته درو غورزیده ، لاسونه یې درته جوړ کړل ، منتونه یې درته وکړل او دخپلو غلطیو په اړه یې در څخه عفوه و غوښته ، خو تا هر ځل دهغې دغه عذر او زاري په ډیره سپکه توګه مسترد کړه ، په دې اساس هغه ستا دحویلۍ څخه ووتله او زه یې هم د خپله ځانه سره را وویستلم.

ګوره خواص خانه وروره ! ما خو د ګنګا سره د یوې وینځې په څیر د خپل عمر زیاته برخه تیره کړې ده ، دهغه کړچار ، خوې او عادت مې ډیر خوښیږي ، اوبیا دخپل مور اوپلار د مړینې وروسته خو دهغې ځآنته پرېښول په کار نه و. هغه دخپل ښایست ، اوځوانۍ له اړخه هم د ټولنې د اوباشو ځوانانو له خوا تر تهدید لاندې ده نو په دې خاطر زه هم د هغې سره یو ځای ولاړم.

خواص خانه وروره ! مونږ ځکه ته په دې مسئله باندې خبر نه کړې چې تا دګنګا سره نه کومه مینه درلوده اونه کومه همدردي. زه او ګنګا هملته په رهتاس کې ستا دحویلۍ څخه د تللو وروسته دګنګا د یوه خپلوان کورته ولاړو .مونږ هلته په یوه ډول پناه واخسته. د ګنګا او زما اراده دا وه چې مونږ به هملته د ژوند انه تر اخري ورځو پورې خپلې شپې سبا کوو . ما ګنګا ته دا هم وویلې چې څرنګه چې هغه ډیره ښکلې ده ، ښایسته نو هر څوک غواړي چې هغه دخپل ژوند ملګرې کړې خو هغې ویل چې هغه سوګند کړې چې هغې په خپل ژوند کې یو اځې اویو اځې د یوه کس سره د زړه له کومې مینه کړې او هغه کس خواص خان دې. نو په دې خاطر اوس هغه د خواص خان نه پرته بل څوک دخپل میړه په بڼه لیدو ته تیاره نه ده . ګوره خواص خانه ! زه به تاته دا هم ډاګیزه کړم چې ګنګا بېچاره ستا په یاد کې اوستا په بیلتون کې ټوله شپه بې خوبه وی او ژاړي. که څه هم ما هغې ته ډیره تسلي او ډاډ ورکړې خو دهغې په حال باندې رحم کول په کاردي. ستا دحویلۍ نه دوتلو وروسته چې مونږ دګنګا دکوم خپلوا ن کره پناه اخستې وه نو هلته خو مونږ یو څو ورځې په ارامۍ سره تیرې کړې خو دهغې وروسته مونږ د ستونزو او مسکلاتو لارې پرانستل شوې او بدنامیو اوبدبختیو یو توپان زمونږ تر مخ را پورته شو ، دهغې په دې خبره خواص خان ترې سمدستي وپوښتل چې :

ستا او دګنګا له پاره څه ډول توپانونه را مخته شول ؟ په ځواب کې یې ورته اوما وویلې چې:

خواص خانه وروره ! ګنګا زما سره یو ځاې دخپل دوست په کور کې پناه اخستې وه ، خو هغوې یو ځوان زوې درلود ، کله چې هغه د ګنګا ښایست او ښکلتیا وکتله نو هغه په دوو پښو و درید. حال دا چې هغه ددې نه مخته هم ګنګا د شهزادګۍ په بڼه کې کتلې وه خو به هغه وخت کې هغه دګنګا په لور د سترګو دپورته کولو جرأت هم نه شو کولې. هغه په دې پوهیده چې که چیرې د شهزادګۍ په لور سترګې پورته کړې نو د سختې سزا سره به مخ شي. خو کله چې ګنګا د یوې بې اسرې ، مجبورې ، او بې کوره پیغلې په څیر د هغوې کره پناه واخسته نو بیا دغه ځوان هم خپل ځان جوړاوه اوپه ګنګا کې به یې سترګې ور ټومبلې وې. هغه خپل مور اوپلار ته هم ویل چې غواړي ګنګا خپله کړي.

خو خواص خانه وروره ! ګنګا دهغه ځوان مور و پلار ته دا ډاګیزه کړې ده چې دهغې د سویمبر مقابلې تر سره شوي دي اوکوم چا چې دهغې د سویمبر مقابلې ګټلې دی اوس هغه دهمغه کس سره ډیره زیاته مینه او محبت کوي او دهغه کس نوم خواص خان دې. ګنګا په خپلو خبرو کې دا هم ډاګیزه کړې ده چې د څو نا ببره حالاتو په خاطر هغه دخواص خان څخه لرې او سیږي اوکه نه هغه دخواص خان سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوخواص خان دهغې سره ډېره زياته مينه لري او ډېر ژر به هغه دخواص خان سره د واده کولو له پاره دهغه ځای ته ور ستنه شي. هغې دهمدې ډول خبرو په ځرګندولو سره غوښتل دهغوې د لاسو څخه ځان خوندي و ساتي او هم يې دهغوې زوې ته دا ځرګندوله تر څو په زور باندې دهغې دخپلولو هڅې و نه کړي. ګنګا بې چاره ستا نوم په دې خاطر اخلي چې هلته د رهتاس په خلکو کې ستا دنامه سره ويره او دهشت خپور شوې دې ، او رهتاس خلک تا د شيرشاه سوری د ستر سالار په څير پيژني نو ګنګا په همدې خاطر چې دخلکو د شرنه يې ځان ساتلې وي ستا نوم بيا بيا استعمالوي، او خلکو ته دا ډاګيزه کوي چې که چيرې هر څوک په ګنګا باندې زور زياتې وکړي نو د خواص خان دلاسو څخه خوندی نه شې پاته کيدې. دهغه وخته چې ګنګا هغوې ته ستا نوم اخستې نو هغوې بيچاره ګان هم غلي شوې دي ، خو هغه هلک چې د ګنګا سره بې حده مينه او محبت کوي او د ګنګا د ښکلا اوښايست څخه ډېر زيات اغيزمن شوې دې په هر صورت غواړي دګنګا نژديکت ځانته پيدا کړي ، هغه دا اراده هم کړې وه چې که چيرې ګنګا هغه ته په دوديزه توګه ورنکړل شي نوبيا به هغه د ګنګا په بې ابرو اوبې عزته کولو هم تم نه شي.

ګوره خواص خانه ! ددې ځوان د ارادو اونيت په کتلو سره ګنګا ډېره انديښمنه شوې ده. په دې اساس مونږ بيا د ګنګا د دې خپلوان دکوره را ووتلو او يوې بلې حويلۍ ته منتقل شوو. ددې حويلۍ اوسيدونکې هم دګنګا پخوانې خپلوان دي خو بيا ګنګا ته هلته هم ډېرپاته کيدل په برخه نه شول ، ځکه هغه ځوان خبر شو چې ګنګا دلته پناه اخستې ده نو هغه د خپلو څو کسو اوباشو ملګرو سره يو ځای دګنګا د تر لاسه کولو له پاره دې حويلۍ ته راغې او ګنګا ته يې هر ډول ګواښونه کول پيل کړل. هغوې ورته وويل چې ګنګا بايد په هر صورت چې کيدې شی ددې ځوان سره دې واده وکړی او که نه په زوريې ددې ځايه اخلو اويا يې دې دخپلو وژلو انتظار وکړي. مونږ دلته په دې حويلۍ کې هم يوڅو شپې په ديرې بې خوندۍ سره تيرې کړې ، ان تر دې چې ګنګا اراده وکړه چې خپل ځان ووژني او په دې ترتيب د ژوند د ستونزو څخه ځان خلاص کړي.

تر دې ځايه دخبرو پورې د اوما اواز نور کيناست. دهغې په سترګو کې اوښکې راغلې ، تر لږه وخته پورې يې ځان سنبال کړې و ، دهغې ددې حال په کتلو سره خواص خان هم ډېر عمګين شوې و ، دلږ څه خاموشۍ او سکوت نه وروسته اوما يو ځل بيا وويل چې:

زما خواص خانه وروره ! هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا د ځان وژلو اراده وکړه نو ما ورته وويل چې ته به په هيڅ توګه ځان نه وژني.ما هغې ته مشوره ورکړه چې ددې ټولو ستونزو اومشکلاتو د حل لاره داده چې زه اوهغه بيرته ولاړې شو او هلته دخواص خان حويلۍ کې و اوسيږو. ځکه چې په دې حويلۍ کې ساتونکې شته ، او بيا مو هلته اوباشان نه شي تنګولې. ګنګا هلته ستا حويلۍ ته د ورتللو له پاره تياره نه وه ، هغې ويل چې ځرنګه چې خواص خان له ما سره د زړه له کومې نفرت کوي نو که چيرې هغه خبر شي چې زه بيرته دهغه حويلۍ ته را ستنه شوې يم نو ما به ډېره بې عزته اوذليله کړي اوبيرته به مې دخپلې حويلۍ څخه را وکاږي. خو ما ورته ضمانت ورکړ چې له ما سره ولاړه شه اوهملته اوسه ، اودا چې خواص خان ته به زه ووايم تر څو له تاسره بد سلوک و نه کړي. ګوره خواص خانه وروره ! اوس يې نو که ته ښه ګڼې اويا بده. ما ستا څخه د اجازې اخستلو پرته ګنګا ستا حويلۍ ته راوستې ده ، زه دهغې سره څو ورځې هملته پاته شوم.او هغې ته مې ډاډ او اطمينان ورکړ ، اوس ما هغې ته ويلي دي چې زه ځم او دخواص خان سره وينم تر څو ددې ستونزې له پاره د حل لاره پيدا کړم. خواص خانه وروه ! تا خو ماته خور ويلي دي نو دخور په ښه چې زه تاته کومه خبره کوم هغه په حقيت ولاړه او ستا په خير ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه وروره ! د ګنګا په خير ښکلې اوښايسته پيغله به تاته په بل ځاې کې تر لاسه نه شي . په دې کې شک نه شته چې په پيلامه کې هغې له تاسره ناروا سلوک کړې و خو دهغې په ځواب کې تا هم د هغې سره يو ځل نه بيابيا ناروا سلوک کړې دې اوبيا د ټولو ستره خبره دا چې هغه ستا په پښو کې پريوته. هغه د شهزادګۍ په خير ځو ځلې له تا څخه بښنه وغوښتله. زما وروره ! زما هيله داده ، داسې وګڼه چې يوه خور ستا تر مخه لاسونه غوځوي چې ګنګا ته بښنه وکړه ، ځکه چې هغه د زړه له کومې تا دخپل ژوند ملګرې کول غواړي ، هغې اراده کړې ده چې د خواص خان په انتظار کې به د ژوند ټولې شپې سبا کوي ، په دې خاطر ، زما وروره ! زه يو ځل بيا له تا غواړم چې د ګنګا خطاوې وبښې اودهغې سره پخلا شې ، يووخت داسې و چې تا د زړه له کومې هغه دخپل ځان له پاره غوښتله ،هغه دې خوښوله ، ليکن اوس هغه بيچاره ، در په در ټکرې خوري ، که چيرې ته کله هم دهغې دا حالت ووينې نو زړه به دې پرې وسوځي. دهغې وجود په پيوندي اوشکيدلو کاليو کې را پټ شوي دې. خواص خانه وروه ! ددې نه مخته چې هر چا شهزادګۍ ګنګا د شهزادګۍ په کاليو کې کتلې وه،نو که چيرې هغوې هغه په اوسني حال کې ووينې نو د اغيز پرته به پاته نه شي. نو په دې اساس يو ځل بيا له تا هيله لرم چې ته دهغې سره خپل خفګان ختم کړه ، په خپله رهتاس ته ولاړ شه او هغه له ځانه سره پخلا کړه اوبيا يې له ځانه سره همدلته لښکر ته راوړه اوکه نه ياد ساته چې دهغې بيچاره عزت او ناموس په رهتاس کې خوندي نه پاته کيږي ، دلته له تاسره به په لشکر کې د اوسيدو په وخت کې لږ تر لږه خپل ځان خوندي احساسوي. اوبيا هر وخت چې ته وغواړې دخپل ژوند ملګرې يې ګرځولې شې.

اوما تر دې ځايه دخبرو کولو وروسته خاموشه شوه ، خواص خان هم دڅه ويلو پرته په پوره سوچ او فکر کې ډوب ناست و ، په همدې وخت کې شيرشاه سوري په ډير غور سره د خواص خان په لورې وکتل اوبيا يې ورته وويل چې :

خواص خان زويه ! هغه څه چې اوما وويل ټول سهي دي. ګوره زويه ! په مينه او محبت کې ښکته پورته خامخا راپيدا کيږي ، که چيرې يو وخت ګنګا له تا سره ناروا سلوک کړې و نوبيا خو هغې بيچارګۍ دبښنې له پاره ستا پښې ونيولې. په دې خاطر زه تا ته د يوه زوي په خير مشوره درکوم چې: هر هغه څه چې اوما درته وويل پر همغې عمل وکړه ، ګوره زويه ! اوس چې ګنګا ستا په خاطر ټول عمر د واده د نه کولو کوم هوډ کړې دې اوستا يادونه يې د سينې سره نيولې او خپلې شپې پرې سبا کوي نو زه پوهيږم ، زويه ، چې که په دې وخت کې ته دهغې سره پخلا نه شې نودا خو به ستا له لورې ډير تيرې وي. زه غواړم چې ته همدا نن ددې ځايه درهتاس په لور ولاړ شې او دهغه ځايه ګنګا دخپله ځانه سره دلته راوړې. ترڅو هغه همدلته په لشکر کې د ښځو په خيمو کې قيام وکړي نوبيا دا تا پورې ده چې څه وخت چې غواړې دهغې سره واده وکړې او خپله دژوند ملګرې يې وګرځوې اوخپلې خيمې ته يې راوړې. اوکله چې د جنګونو دا لړۍ پاې ته ورسيږي نو ته دهغې سره په تل پاتې توګه په يوه ښه محل کې ژوند وکړې ، زويه ، ايا زما په خبرو باندې کومه نيوکه لرې ؟

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه ووای چې اوما پرې خوله را خلاصه کړه او ورته يې وويل چې : خواص خانه وروره ! له ما څخه يوخبره چې بايد درته مې کړې وې ، هيره شوې وه ،حال دا چې هغه ډيره با ارزښته خبره ده اوهغه دا چې ګنګا اوس اسلام قبول کړې دې او مسلمانه ده. هغه د هندوانو درم پريښې دې . اوما ددې څرګندونو په اساس خواص خان ټکان شانته وخوړ داوما لورې ته يې وکتل اوبيا يې په پريکنده توګه وويل چې :

ګوره اوما ! زه ستا خبرې منم او رهتاس ته دتللو له پاره تيار يم اودې ته هم تيار يم چې ګنګا دهغه ځآيه له ځانه سره دلته لښکر ته راوړم خو زه تاسې ته د هر څه دمخه دا خبره کول غواړم چې ما دخپل ځان له پاره يوه بله پيغله انتخاب کړې ده چې ګيتا نوميږي ، هغه به ډيروخت هلته په رهتاس کې زما حويلۍ ته دخير غوښتلو په خاطر را تلله ، ما هغه دهمدې خيرغوښتلو په وخت کې وپيژندله ، اوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ما خوښوي او زه يې هم د زړه له کومې خوښوم ،بيا کله چې زه دخپل لښکر سره دی لورې ته راغلم نو دا دهغه بدقسمتي وه چې دمهارت عسکرو هغه د زيارت دلنګرځاې څخه راوتښوله او دمهارت هستونګنځې ته يې له ځانه سره راوړه. خويو ځل بيا دا دهغې خوش قسمتي وه چې په همدې ورځو کې ما مهارت په دې هستونګنځې باندې حمله وکړه اوهغه مې دهغوې د لاسو څخه ازاده کړه. اوس دغه ګيتانومې نجلۍ همدلته په لښکر کې له ما سره او سيږي اوما هوډ کړې چې هغه به دخپل ژوند ملګرې ګرځوم. خو ګيتا دخپل کوم کار په لړ کې سوګند ياد کړې دې چې ترڅو چې هغه کار يې و نه شي نو هغه به زما ترمخه دخپله مخه نقاب نه لرې کوي. ګوره اوما خورې ! ما تر ننه پورې د ګيتا مخ او څيره نه ده کتلې خودهغې جسماني جوړښت وايي چې هغه تازه پيغله اودښه ښکلا اوښايست خاونده ده. خوکه چيرې هغه ښکلتيا و نه لری نو بيا هم ما دهغې سره د واده کولو له پاره هوډ کړې دې.

ګوره اوما ! زه خو به د ګنګا سره خپل خفګان ختم کړم اودخپل ژوند ملګرې به يې هم وګرځوم ، خو ايا هغه به ما سره دګيتا موجوديت ومنې .ګوره اوما ! که چيرې ګنګا ، ګيتا زما د ښځې په څير له ما سره ونه مني نو زه تاته دا خبره د همدا اوسه ډاګيزه کوم چې بيا به زه دګنګا سره واده نه کوم. ځکه چې زه ګيتا ته په ګنګا باندې غوره والې ورکوم. دهغه په دې خبره اوما ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې :

خواص خانه ورو ره ! زه تاته ډاډ درکوم چې ګنګا به ستا دغه دويمه ښځه په هرصورت مني ، هغې ته به ستا په دويم واده باندې هيڅ ډول اعتراض نه وي.خو ايا زه دا پوښتلې شم چې که چيرې ګيتا ستا دا کار خوښ نه کړي چې ته دې دګنګا سره هم واده وکړې نو بيا ؟ خواص خان ورته د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې:

ګوره اوما ! زه به په دې لړ کې د ګيتا سره خبرې وکړم او هغه به دې ته تياره کړم چې هغه دې ګنګا هم زما دښځې په توګه له ما سره قبوله کړي ،اوزه هيلمن يم چې ګيتا به زما په دې خبره باندې کومه نيوکه ونه کړي ځکه چې هغه ډير غمځپلې پيغله ده اوزه دهغې څخه همدا سې هيله کوم چې هغه به زما په هيڅ دا ډول اقدام باندې اعتراض و نه کړي.

د خواص خان په دې خبرو باندې شيرشاه سوری او اوما دواړه ډير خوشحاله شول ، بيا ورته شيرشاه سوری وويل چې: خواص خانه زويه ! تا په خپله دې خبره زه ډير خوشحاله کړم ، اوس ته ډير ژر څوکسه وسلوال کسان له ځانه سره واخله اورهتاس ته ولاړ شه ،اوما لورې ! ته هم غواړې چې دهغه سره يوځاې ولاړه شې؟ اوما په تيزۍ سره ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې: هو ! اقا ! زه هم غواړم دخواص خان سره ملګرتوب وکړم ، او دګنګا په را خستلو سره به بيرته دې لورې ته راشم او دلته به د ګنګا سره يو ځاې و اوسيږم .دهغې په دې خبره شيرشاه سوري ورته وويل چې: ګوره اوما لوري ، کله چې ته ګنګا له ځانه سره دلته راوړې نو بيا به ستا واده هم دخپل لښکر دکوم سالار سره وکړم ، تر څو ته هم دخپل ژوند باته ورځې په خوشحالۍ سره تيرې کړې . په دې وخت کې اوما نوي موضوع ته مخه کړه او ويې ويل چې:

خواص خانه ورو ره ! زه مخته د لښکرو دښځو ځاې ته تللې وم ، هلته مې لږه دمه وکړه او ډوډۍ مې هم وخوړه ، ما هلته د ګيتانومې نجلۍ سره هم وکتل ،هغه هر وخت خپل مخ په نقاب کې پټ ساتي ، ما د هغې سره خبرې هم وکړې ، ما ته خودا سې بريښي چې هغه ډيره دپراخې سينې خاونده او د ښه کرچار مالکه ده . ښايسته هم ده . زه هيلمنه يم چې هغه به ګنګا د خپلې بنې په څير قبوله کړي ، دا وما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې خبره خواص خان په حیرانتیا سره دهغې لوري ته وکتل اوترې وېې وپوښتل چې: ایا دهغې سره دې د ګنګا په اړه هم خبرې وکړې ؟ هغې ورته وویل چې زه به دد ې ځایه دبیرته ستنیدو په وخت کې دهغې سره دګنګا په اړه تفصیلي خبرې کوم.

هلته په خیمه کې تر یوه وخته پورې چپه چپتیا وه ،خو د لږ ځنډ وروسته خواص خان په خوشحاله طبعه وویل چې: ګوره اوما خورې !د ګیتا سره دتفصیلي خبرو وروسته ،هغې ته وو ایه چې هغه دې زما خیمې ته یو ځل راشي ترڅو زه هم ورسره په همدې لړ کې خبرې وکړم. دهغې سره د خبرو وروسته به بیا زه له تاسره یو ځاې د ګنګا درا وستلو په خاطر رهتاس ته ولاړشم ، اوما سمدستي دخپله ځایه پورته شوه او ویې ویل چې: زه به اوس د لښکر د ښځو تمځاې ته ورشم، هلته به زه د ګیتا سره تفصیلي خبرې وکړم، دهغې وروسته به ،خواص خانه وروره ، زه ګیتا ستا دخیمې په لور درولیږم. دد ې خبرې سره سم اوما دخپله ځایه پورته شوه او د شیرشاه سوري د خیمې څخه بیرون ووتله

داوما د تللو وروسته شیرشاه سوری خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: خواص خانه زویه !ته اوس خپلې خیمې ته ولاړ شه او د رهتاس په لور د خپل کوچ له پاره ځان تیار کړه خو زما دا خبره په یاد ساته چې د رهتاس څخه به ژر بیرته راستنیږې، ځکه چې مونږ باید دهمایون پر خلاف اخري ځپونکې وار له پاره ځان تیار کړو ، خواص خان دخپله ځایه پورته شو او ویې ویل چې: ته اندیښنه مه کوه ، زه به دګیتا سره دتفصیلي خبرو وروسته دد ې ځایه رهتاس ته ځم او بیرته به ډیر ژر خپل لشکر ته راستنیږم. شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه ، رهتاس د تللو تر مخه له ماسره یو ځل ووینه. ځکه زه غواړم د ګنګا له پاره څه شیان درولیږم. خو ګوره ، اوس چې دې د ګنګا سره خپله ناخوښې پاې ته رسولې ده او دهغې سره د واده له پاره هم تیار شوې یې ، نو دد ې له مخې ګنګا زما لورده ، په دې خاطر زه څه شیان ورلیږم چې هغه پرې خوشحاله شي. د شیرشاه سوری په دې خبرو خواص خان هم ډیر خوښ شو ،مسکې شو او بیا هغه هم دشیرشاه سوری دخیمې څخه بیرون ووت.

اوما د لږ څه درنګ نه وروسته د ګنګا خیمې ته ورغله ، ګنګا دهغې په کتلو سره دخپله ځایه را پورته شوه ،تر څنګ یې نیرمل هم را پورته شوې وه. دا سې ځرګندیده چې ګنګا او نیرمل دواړه د ډیره وخته په ډیره ناارامۍ سره د اوما د بیرته ورتللو انتظار کاوه.ګنګا مخته ورغله او اوما یې له لاسه ونیوله ، په خپل څنګ کې یې کینوله اوبیا یې ترې و پوښتل چې: اوما خورې !دخواص خان سره دې په څه اړه خبرې وکړې که لږ څه احوال راکړې. په ځواب کې ورته ټول هغه څه چې دشیرشاه سوری په خیمه کې تیر شوې په تفصیل سره وویل ، په دې خبرو باندې ګنګا دومره خوشحاله شوه چې هغې لکه د لیونیو په څیر اوما په خپله غیږه کې را ونغاړله. هغه یې په خوله او مخ باندې ښکل کړه اوبیا یې ورته وویل چې اوما خورې !تا خو زما ټولې ستونزې اسانه کړې ، نو که چیرې د ګنګا په ښه له ما څخه خواص خان خوشحاله شي او را سره پخلا شي اوما دخپل ژوند ملګرې کړي نوبیا به ، اوما خورې ! زه و پوهیږم چې ما په خپل ژوند کې هیڅ هم دلاسه نه دې ورکړې. ما ته به ډاګیزه شي چې زما د ارام او ډاډمن ژوند ورځې په پیلید و دي او زما دهجر ، بیلتون او فراقت شپې او ورځې په ختمید و دي.

د ګنګا د خوشحالیو او بیا دهغې دخبرو دخلاصیدو وروسته اوما دخبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل چې: ګوره ګنګا خورې ! په دې لړ کې پخپله شیرشاه سوری ډیر زیات ښه کړچار تر سره کړې دي ، شیرشاه سوری زما په شتون کې خواص خان ته د ګنګا دومره ستاینه کړې چې زما په آن کې هم نه راتله او خواص خان ته یې وویل چې دګنګا سره خپله ناخوښې پاې ته ورسوي او دهغه دخپل ژوند ملګرې کړي ، داسې ځرګندیږي ، ګنګا خورې !لکه چې ستا او دشیرشاه سوری تر منځه په دې اړه پخوا هم څه پریکنده خبرې شوې وې. دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبرو باندې ګنګا وويل چې: ګوره او ما خورې ! په دې لړ کې چن نن شيرشاه سوري خواص خان خپلې خيمې ته ورغوښتې و ، دا ټوله خبره مونږ مخته پخه کړې وه . هغه ساتونکې چې ته يې له ځانه سره را وړې وې دهغوې د ډلې څخه يې يو کس ته دلته د ښځو تمځاې ته راوستې اوبل يې نيغ ولاړ او شيرشاه سوري ته يې ستا د راتلو خبر ورکړ . نوپه دې اساس شيرشاه سوری هم سمدستې خواص خان خپلې خيمې ته را وباله . اوما خورجانې ! زه خو ستا ډيره ډيره مننه کوم چې دخواص خان تر مخه دې زما دمظلوميت داستان په ډيره ښه توګه بيان کړې دې. دهغې په دې خبره اوما لږ څه انديښمنه غوندې شوه او ورته يې وويل چې :

ګوره ګنګا ! ايا څه شکيدلې اوپيوندي کالې له ځانه سره لرې ؟ ګنګا په زوره زوره وخندل او ورته يې وويل چې: که نه وي هم ، نو څه کالي به و شکوو او له ځانه سره به يې يوسو . څه خبره ده ، ته څه ويل غواړې؟ اوما ورته وويل چې: ما دخبرو په دوران کې خواص خان ته وويل چې: ګنګا هلته ستا په حويلۍ کې تم شوې ده ، خو دومره بې وسې او مظلومه ده چې پخوانۍ پيوندي او شکيدلې کالې يې په ځان کې دی، دهغې په دې خبره ګنګا په خندا شوه او ويې ويل چې :ته انديښنه مه کوه ، زه به دداسې کاليو د تر لاسه کولو له پاره هم انتظام وکړم. بيا يې ورته وويل چې: که چيرې همداسې ده ، نوبيا خو ورځه اودخواص خيمې ته ولاړه شه.ځکه کله چې زه د شيرشاه سوری دخيمې څخه بيرون را وتلم نو خواص خان راته وويل چې ګيتا دهغه خيمې ته وروليږم ، تر څو هغه له تاسره خبرې اترې وکړې.

ګنګا سمدستي دخپله ځايه پورته شوه اوخپل وجود يې په سپين څادر کې را وپوښه ،مخ يې هم په نقاب کې را ونغاړه بيا يې نيرمل ته مخ کړ او ورته يې وويل چې : نيرمل ، زما ډيرې ښې مورجانې ! زما دکاليو څخه کومه زړه جوړه وګوره او هغه وشکوه اوبيا ورته پيوندونه ولګوه ، خو دا کار بايد دخواص خان دخيمې څخه زما درا ستنيدو پورې تر سره شوې وي. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان دخيمې په لور روان شوه.

په سپين لباس کې را پوښل شوې او په نقاب کې را نغاړل شوې ګنګا چې کله د خواص خان دخيمې دروا زې ته روسيده نوپه ډيره نرمه او خوږه ژبه يې خواص خان ته وويل چې: تا زه دلته رابللې يم. خواص خان ورته په خندا کې وويل چې هو !ګيتا ! ماته دلته رابللې يی. راځه دلته نژدې راشه او زما تر څنګ کينه . ګنګا پرته له ځنډه ورمخته شوه او د خواص خان مخې ته کيناسته . خو پخوا تر دې چې خواص خان په خبرو پيل وکړي ګنګا ورته وويل چې :

لږه شيبه وړاندې لښکر ته يوه نجلۍ راغلې وه چې اوما نوميده ، هغې هلته دښځو په تمځاې کې ستا په اړه پوښتل ، نو په دې خاطر ما ورسره اړيکه ونيوله اوبيا مې خپلې خيمې ته يوړه ،هغې ماته دخبرو په دوران کې وويل چې تا هغه دخپلې خور په څير منلې ده. نو په دې خاطر ما هغه له تاسره د کتلو له پاره د يوه ساتونکې په لارښوونه ستا خيمې ته دروا ستوله ، زما په آند چې ته هغه وخت په خيمه کې نه وې ،او دشيرشاه سوری خيمې ته ورغلې وې. اوبيا هغې هملته له تاسره کتلې دي . کله چې هغه بيرته زما خيمې ته راستنه شوه نو ماته يې پيغام راکړ چې تا له ما سره څه خبره لرې. ددې تر څنګ هغې ماته د رهتاس د شهزادګۍ ګنګا په اړه هم يو لوې داستان بيان کړ. اوس راته ووايه چې ته ماته څه ويل غواړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان د لږ څه فکر او غور وروسته وويل چې :

ګوره ګيتا ! په دې کې هيڅ شک نه شته چې ته زما ډيره زياته خوښيږې ، زه له تاسره مينه کوم ، اوغواړم تا د خپل راتلونکې ژوند ملګرې کړم. په دې اړه ته څه فکر کوئ؟ دهغه په دې خبره ګنګا ورټوپ کړ اوورته يې وويل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې لړ کې خو زما ځواب همدا دې چې زه له تاسره مينه لرم ، تا خوښوم او غواړم همته زما د ژوند ملګرې او سې ، دا چې په دې لړ کې به ستا آند څه ډول وي ، زه نه يم خبره. دګنګا په دې بې باکانه خبرو باندې خواص خان د زړه له کومې وخندل او بيا يې ورته وويل چې:

ګوره ګيتا جانې ! او ما به تا ته ويلي وی چې د ګنګا سره زما ليد نه په کومو حالاتو کې شوې وه ، ګيتا يې خبره پرې کړه او ورته يې وويل چې هو ! او ما ماته ټوله خبره په پوره تفصيل سره کړې ده . دا چې په لښکر کې د شامليد و تر مخه تا دګنګا سره مينه کوله خو هغې ناپوهه نجلۍ ته ونه منلې . خو وروسته چې تا دهغې د سويمبر مقابلې وګټلې نو بيا هغې ته دخپلې غلطۍ احساس پيدا شو اود زړه له کومې يې له تاسره مينه پيدا کړه خو تا خو ځله تيرې کړې او هغه دې دخپله ځايه په عزتۍ سره شړلې ده او د مينې په ځاې ورڅخه کرکه څرګنده کړې ده. خو اوس هغه ګنګا چې يو وخت شهزادګۍ وه ، اوس په رهتاس کې د ذلت او خوارۍ شپې او ورځې سبا کوي، زما په خيال چې او ما به له تاسره همدا خبرې کړې وی او له تا څخه به يې غوښتې وي چې ته ګنګا را خپله کړه ، تا غوښتل همدا خبره ماته وکړې که نه ؟ خواص خان ورته په ډير غور سره وکتل او ورته يې وويل چې: هو ! ما له تاسره همدا ډول خبرې کول غوښتل او تر څنګ مې يې دا هم ويل چې که چيرې زه ګنګا له تاسره يو ځاې خپله ښځه وګرځوم نو ايا ته به په دې لړ کې کوم اعتراض ولرې؟ خو په دې لړ کې زه يو شرط ږدم او هغه دا چې زه به لمړۍ له تاسره واده کوم او بيا به دګنګا سره.

دخواص خان په دې خبرو باندې ګنګا په مصنوعي توګه خپل سر زوړند کړ او تر لږه ځنډه پورې په فکر کې ډوبه شوه او بيا يې وويل چې: ګوره خواص خان ! زما محبوبه ! زه په دې لړ کې د ډير پراخه زړه او سينې خاونده يم. زه خو هسې هم ستا ممنونه او مشکوره يم چې تا ماته دلته پناه راکړې ده ، زه خو هغه بې وسه او مجبوره پيغله وم چې دخپل تريخ ژوند هره ګړۍ مې د رهتاس په لنګرځاې کې تيروله . دا خو زما بخت و چې دخير غوښتلو په وخت کې مې له تاسره اشنايي پيدا شوه ، تا له ما سره ډيره نيکه رويه وکړه ، پر ما دې رحم وکړ. خواص خانه ! زه هغه نجلۍ يم چې په خپل ژوند کې مې له تا پرته د بل چا سره مينه او محبت نه دې کړې ، زه په دې وياړم چې زه دخواص خان په خير د يوه ځوان ښځه کيږم. تر هغوې چې دګنګا پورې اړه لري نو زما په آند چې ګنګا له ماڅخه زياته ستا دمينې وړتيا لري ، ځکه چې ما خپل ژوند د زيارت په لنګرځاې کې دخير خيرات په غوښتلو تيراوه او په دې ترتيب مې له تاسره اړيکې پيدا شول خو دګنګا معامله بلکل بدله ده . تا دهغې د سويمبر مقابلې ګټلې دي نو په دې خاطر ګنګا زما څخه زياته حقداره ده . نو په دې خاطر ، خواص خانه ، که ته زما سره يو ځاې ګنګا هم دخپل ژوند ملګرې وګرځوې نو په خداې سوګند ، چې ماته به هيڅ ډول خفګان را پيدا نه شي . بلکه زه به ډيره خوشحاله شم او زه به په دې هم وياړم چې زما د ميړه خواص خان يوه ښځه يو وخت د رهتاس شهزادګۍ وه .

دګيتا ددې خبرو په اوريدو سره خواص خان دومره خوشحاله شو چې تر يوه وخته پورې يې اواز دخولې نه راووت. بيا يې خپل ځان کنترول کړ او ويې ويل چې:

په خداې سوګند ګيتا ! چې زما له تاڅخه په دې اړه دهمدا سې ځواب راکولو هيله وه . ته په رښتيا هم ډيره پراخ زړه او د پراخې سينې خاوند وختلې ، ګيتا وااوره ! زه همدا نن دخپلو څو کسو ساتونکو سره يو ځاې درهتاس په لور ورځم ترڅو ګنګا هغه ځايه راوکاږم او دلته يې لشکر ته له ځانه سره راوړم. په دې خبره ورته ګيتا وويل چې: تاسې ضرور ولاړشئ خو زما يوه خبره په ياد لره ، خواص خان ورته سمدستي وويل چې هغه څه ؟ ګنګا ورته وويل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمړۍ دا چې ته به هلته په رهتاس کې اوږود نه پاته کيږې. زه به په ډيره نا ارامه توګه ستا د بيرته راستنيدو له پاره انتظار کوم ،بله دا چې ګنګا به دلته د راوستلو نه وروسته په خپله خيمه کې نه ساتې بلکه هلته به يې زما خيمې ته راليږې. تر ځو له تاسره د واده کولو نه مخته مونږ دواړه خويندې په خپلو منځو کې په خوې بوې بلدې شو. دهغې په دې خبرو باندې خواص خان په خندا شو او وېې ويل چې: ته په دې اړه انديښنه مه کوه ، ګوره ګيتا ! زه او ما هم د خپله ځانه سره بوځم ، کله چې ګنګا دلته راوړم نو هغه به دا وما سره يو ځاې نيغه ستا خيمې ته در شي. زه به ګنګا ته هم دا ډاګيزه کړم چې: تر يوه وخته پورې به ته او ګيتا دواړه يو ځاې و اوسيږئ، او کله چې د ګيتا د مخ څخه دهغې د سوګند دپوره کيدو وروسته نقاب لرې کړل شي نو تر ټولو لمړۍ به زه دګيتا سره واده کوم اوبيا د ګنګا سره. نور وو ايه ، که څه ويل غواړې ؟ګنګا ورته په ډيره خوشحالۍ سره وويل چې ، اوس نو نور څه ويل نه غواړم. بس ، اوس به زه ستا د تللو نه وروسته ستا د بيرته راستنيدو په انتظار کې ساعتونه او ورځې شمارم.ددې خبرې سره سم ګنګا دخپله ځايه راپورته شوه او وېې ويل چې: ماته اجازه ده چې زه ولاړه شم. خواص خان ورته وويل چې هو ! ګيتا ، ته تللې شې. خو اوما را ته را وليږه تر ځو زه دهغې سره يو ځاې د هتاس په لور د سفر کولو له پاره ځان تيار کړم. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان د خيمې څخه ووتله.

شيرشاه سوري په لوړ غږ سره دخپلې خيمې څخه بيرون يو ساتونکې را وباله ، دشيرشاه سوري په غږ باندې دا ساتونکې په منډه خيمې ته راننوت. دهغه په کتلو سره ورته شيرشاه حکم وکړ چې سمدستې ولاړه شه اوبرهم جيت زما خيمې ته راوليږه. د برهم جيت نه وروسته دښځو تمځاې ته ولاړ شه او دهغه ځاې نه ګيتا نومې نجلۍ ماته را وليږه. شونې ده چې هغه به دا وخت دخواص خان په خيمه کې وي. ځکه خواص خان دهغې سره په يوه ډيره مهمه موضوع باندې خبرې کول غوښتل.اوس ته ولاړ شه ، لمړۍ ورشئ او برهم جيت را ته را وليږئ ، ددې خبرې سره سم دوه کسه ساتونکې زوړند سرونه دشيرشاه سوري دخيمې څخه بيرون را ووتل.

لږه شيبه وروسته دشيرشاه سوري د فوځ سالار برهم جيت دهغه خيمې ته ورننوت. شيرشاه سوري خپل څنګ ته را وغوښت او په ډيره خوږه لهجه يې ورته وويل چې:

برهم جيته !د جنګ په دوران کې چې کومو لښکرو ستا تر قومندې لاندې کار کاوه ، هغوې همدا اوس له ځانه سره واخله او د همايون په تعقيب پسې ووځه ، او دد ې ځارنه وکړه چې همايون د اريل دراجه بيربهان په ځاې کې دپناه اخستو وروسته څه کوي ؟ خو ګوره برهم جيته ، ته به نه د چاسره جنګ کوې او نه به د چاسره په کومه لانجه کې ځان را لتاړوې. کله چې همايون د اريل دراجه بيربهان له ځايه را ووځي اوبلې لورې ته وخوزيږي،نو بيا به ته بيرته دلته راځې او ماته به په دې اړه معلومات راکوې.تر هغه وخت پورې به زه او خواص خان هم د مخکې تګ له پاره تيار شوي يو. خواص خان نن د يوه ډير مهم کار د تر سره کولو له پاره روان دې او ستا دبير ته را ستنيدو تر وخته پورې به خواص خان هم بيرته را ستون شوې وي ،د هغې وروسته به بيا زه په پوره ډاډ او اطمينان سره د همايون دلښکرو ترشا ولاړ شم.

زما به آند ، ته به په هغه څه پوه شوې يې چې ما درته وويل ، اوس ته ورشه او دخپل کوچ له پاره ځان تيار کړه. ددې خبرې سره سم برهم جيت د شيرشاه سوري دخيمې څخه بيرون را ووت.

په همدې وخت کې ګنګا هم د شيرشاه سورى دخيمې دروازې ته را ورسيده. هغې سرټيټ کړې و او وېې ويل چې: اقا ، تاسې زه دلته رابللې يم. دګنګا په کتلوسره شيرشاه سورى دخپله ځايه راپورته شو او وېې ويل چې هو ! ګنګا !ته ما را بللې يې. را ځه دلته زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

 څنګ ته راشه ، له ما سره یوځای کینه . ګنګا هم مخته ورغله او د شیرشاه سوري مخې ته کیناسته . شیرشاه سوری ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې :

ګوره ګنګا ! زما په آند چې ته خواص خان ورغوښتې وې او تا به ورسره خبرې هم کړې وي، ګنګا ورته په خندا کې وویل چې هو ، زه خواص خان ورغوښتې وم او ما ورسره په پوره تفصیل سره ټولې خبرې کړې دي، دهغې د خیمې نه دوتلو وروسته زه خپلې خیمې ته روانه وم چې ستا له لورې خبر راغې تر څو ستا خیمې ته راستنه شم . په هر صورت ما دخپل کوچ له پاره ځان تیار کړې دې. په ځواب کې ورته شیرشاه سوری وویل چې ګوره لورې ! که چیرې تا خپل د تګ اوسفر له پاره ځان تیار کړې وي نو د ښځو د تمځای هغه عسکري ډله چې له تا سره په دې سفر کې هلته کوچ کوي هغوې هم تیا ر دي ، دد ې خبرې سره سم شیرشاه سوري دخپله ځایه راپورته شو اودخیمې څخه راووت ، ګنګا هم دهغه ترشا راووتله.

شیرشاه سوري او ګنګا دواړه د ښځو د تمځای په لور را غلل. ګنګا خپلې خیمې ته ور ننوتله او خپل ټول سامان یې تیار او له ځانه سره یې واخیست ، دهغې وروسته شیرشاه سوري دهغې سره یوځای وسلوالو عسکرو ته ورغې . اوبیا ګنګا پرته له ځنډه ددې وسلوالو ځوانانو سره یو ځای د رهتاس په لور وخوزیده.

دګنګا د تللو وروسته شیرشاه سوری بیرته خپلې خیمې ته راستون شو. دهغه دراستنیدو سره سم خواص خان اوا وما هم دشیرشاه سوري خیمې ته را ننوتل. او هلته دشیرشاه سوري تر څنګ کیناستل . بیا خواص خان د شیرشاه سوری په لور وکتل او ورته یې وویل چې: اقا ! زه درهتاس په لور کوچ کولو ته تیار یم ، اوما هم له ما سره په دې سفر کې ملګرتیا کوي. شیرشاه سوری تر لږه وخته پورې غلې ناست و ، دهمدې وقفې په دوران کې یې خواص خان دسترګو لاندې څاره. بیا یې د نصیحت په توګه ورته وویل چې :

ګوره خواص خانه زویه ! ددې ځایه د رهتاس په لور دکوچ کولو نه مخته زه تاته یوه خبره کوم چې: هلته به دګنګا سره تیرې او زیاتې نه کوې. ګوره زویه ! هغه اوس ډیره بې وسې ، او په غمونو کې ډوبه نجلۍ ده . ترڅو به هغه بیچاره دحالاتو د غم په دې بهیر کې لاهو اوسي. ګوره زویه !هغې ستا د تر لاسه کولو له پاره خپل ځان په اخری ذلت اوخوارۍ کې ور غورځولې دې ، نوپه دې اساس زویه ، ته به اوس دهغې قد ر او درنښت کوې. که چیرې ته د هغې درنښت وکړې نو هغه به ټول عمر ستا په خدمت کې تیروي او هغه به دخپل ځان له پاره ویاړ ګڼي. په ځواب کې ورته خواص خان وخندل او ورته یې وویل چې: ته اندیښنه مه کوه ، زه به هیڅکله هم تا ناهیلې نه کړم. زه به دګنګا سره د پخوا په څیر سلوک و نه کړم که چیرې هغې زما په خاطر دومره ستونزې ګاللې دی نو ز ه به دهغې ددې ځان ځاریو درنښت کوم ، اوس ماته اجازه راکړئ چې د اوما سره یوځای دهتاس په لور وخوزیږم

شیرشاه سوري ورته وویل چې: ما ستا د راتلو نه څو لحظې مخته برهم جیت د خپل لښکر سره یو ځای ولیږه تر څو دهمایون او دهغه دلښکر څارنه وکړي ، ما هغه ته دا هم ویلي دي چې هر کله چې همایون د اریل د راجه بیربهان دځایه بلې کومې لورې ته کوچ وکړې نو سمدستی دې راشي او ماته دې په دې اړه معلومات راکړي ، زه هیلمن یم چې تر هغې وخته پورې به تا هم د ګنګا معامله یوې لورې ته کړې وي اوبیرته به درهتاس څخه راستون شوې یې. دهغې وروسته به مونږ د متحده لښکر سره یوځای ددې ځایه کوچ وکړو . اودهمایون په تعقیب پسې به ولاړ شو .خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې : ته اندیښنه مه کوه زه هلته په رهتاس کې ډیر نه ځنډیږم ، هره وخت چې زه هلته ورسیږم نو ګنګا له ځانه سره را خلم او سمدستې بیرته دې لورې ته راستنیږم . اوس اجازه راکړئ چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ځايه کوچ وکړم. شيرشاه سوري دخپله ځايه راپورته شو دخواص خان او اوما سره يو ځاې دخپلې خيمې څخه بيرون راووت، دخيمې نه بيرون هغه وسلوال ه ډله چې خواص خان او اوما يې تر رهتاسه پورې بدرګه کوله تياره ولاړه وه. بيا خواص خان او اوما دواړه دهمدې عسکري قشلې سره يوځاې د رهتاس په لور روان شول.

۴۷

يوه ورځ خواص خان د اوما او د خپلو ساتونکو سره يوځاې د رهتاس په ښار کې خپلې حويلۍ ته ور ننوت. کله چې هغه دحويلۍ مرکزي دروازې ته ور ننوت نو دهغه ځاې ساتونکو د هغه ښه راغلاست وکړ او ور منډه يې کړه او د خواص خان دآس واګې يې په لاسو کې واخستې. خواص خان هم دخپله آسه راکيوت، اوما هم د آسه راکيوته. خواص خان ددروازې ساتونکو ته وويل چې دواړه آسونه تبيلې ته يوسي او هغوې ته خوراک څښاک ورکړي، ددې وروسته خواص خان دخپلو ساتونکو ملګرو په لور وکتل او ورته يې وويل چې:

تاسې ټول هم خپل آسونه هلته په تبيلې کې وتړئ. هغوې ته ښه خوراک څښاک برابر کړئ او پريږدئ چې ښه دمه شي، ځکه کيدې شي چې همدا نن مونږ د لښکر په لور بيرته ستانه شو. دخواص خان ددې لارښوونو په اساس هغوې ټولو خپل آسونه د تبيلې په لور يوړل. دهغوې د تللو وروسته خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته يې وويل چې:

اوما خورې! اوس نو ما د ګنګا ځاې ته ورسوه، ورځه چې زه ووينم چې هغه ځانته دلته په حويلۍ کې څه مصروفيت لري. اوما چپ چاپ دحويلۍ ددننه برخې په لور ورغله او خواص خان يې هم ترشا شا روان و. څرنګه چې د حويلۍ په پخلنځاې کې د خيرنو او ناولو لوښو يو امبار لګيدلې و نو اوما تر هر څه لمړۍ خواص خان پخلنځاې ته يوړ، کله چې هغه پخلنځاې ته ورغې نو خواص خان حيران پاته شو. هغه وکتل چې ګنګا بيچاره چې زاړه او شکيدلې کالۍ يې په غاړه کې و او په کاليو کې يې څو څو پيوندونه لګيدلي و او هلته په پخلنځاې کې ناسته وه او ناولې لوښې يې پريمنځل. څرنګه يې چې خواص خان هلته راتلونکې وکوت، ټوپ يې کړ او دخپله ځايه راپورته شوه او دختيو هغه لوښې چې هغې د پريمنځلو له پاره په خپلو لاسو کې نيولې و هغه ترې لاندې پريوت او څو ټوټې شو. خواص خان تر يوه وخته پورې په ډير غور سره ګنګا ته کتل، په دې وخت کې د ګنګا بيچاره حالت ډير ماښيجن ګرزيدلې و. تر لږه وخته پورې پوره خاموشي خپره شوه، او بيا ګنګا خواص خان ته مخ کړ او ورته يې وويلې چې:

زما محترمه، خواص خانه! زه ستا د اجازې پرته دلته ستا په حويلۍ کې د قيام کولو په خاطر مجرمه يم. خو دا کار ما د اوما د وينا په مطابق ترسره کړې دې. زه له تانه هيله لرم چې ما به ددې ټولو خلکو په مخکې بې عزته نه کړې او بيا به مې ددې ځايه و نه شړې. ما يو څو ورځې همدلته پريږده. ترڅو زه دهغو ځناورو څخه يوڅو شپې دلته ارامې تيرې کړم، خو که چيرې ته ما له دې ځايه ويستل غواړې نو بيا خو يو څو ورځې مهلت راکړه ترڅو زه دلته په رهتاس کې دخپل ځان له پاره د هستوګنې بل کوم امن ځاې پيدا کړم.

زما درونده خواص خانه! دلته په رهتاس کې د اوسيدو په وخت کې زما حالت دهغو لمدو شوو مرغيو په څير شوې دې چې د الوت څخه وتلې دي، ددې رهتاس دخير وشر هر کس زما له پاره يو ځيرونکې حيوان ګرزيدلې دې، هر څوک ماد خپل انګړ د سروزرو غوا ګڼي او غواړي ما دخپلې ابرو او عزت څخه بې برخې کړي. اوس خو زما حال د هغه وچ شاخ د زيړو پاڼو په څير دې چې هر وخت دتباهۍ کندې ته د لويدو په لور روانې وي. خواص خانه! يو وخت زه په دې رهتاس کې شهزادګۍ وم. او هيچاته هم زما په لور د بد نظر د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته کيدو جرءت نه وو رپه برخه. خو اوس ما ډير درپه دره ژوند تر سره کړ، هر څوک زما په لورپه ډيره بې عزتۍ سره وينې، هر څوک ددې هڅه کوې چې له ځانه سره مې پورته کړې او په څو لمحو کې مې بې ابرو کړې، په دې خاطر زه له تاغواړم چې ديو څو ورځو له پاره ما دلته په دې حويلۍ کې پريږدې چې وا وسيږم نو شونې ده چې زه به په دې وختو کې د ځان له پاره بل کوم مناسب د اوسيدو ځاې پيدا کړم.

دګنګا د حالت په کتلو سره خواص خان لا دمخه د ډير زيات اغيز لاندې راغلې و، خو اوس چې ګنګا کومې خبرې وکړې نو هغې خبرو خواص خان بلکل بې حاله کړ. دهغه په تندې باندې د خولو څاڅکې راپيدا شول، تر لږه وخته پورې هغه خاموشه ولاړ و. بيا يې د ګنګا په لور وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره ګنګا! ته انديښنه مه کوه. ته چې تر څو وغواړې په همدې حويلۍ کې ژوند کولې شې. داسې يې وګڼه چې اوس دا حويلۍ همستا ده. خو ګوره ګنګا! که چيرې زه تا له دې ځايه و کاږم اولښکر ته دې د ځانه سره يوسم نو ستا ځواب به څه وي؟ که چيرې زه پخوانۍ ترخې خاطرې هيرې کړم او د نفرتونو مرۍ ورماته کړم نو ستا عکس العمل به څه وي؟

ګنګا چې ددې مخته ډيره انديښنه او عمژنه ولاړه وه د خواص خان په دې خبرو باندې داسې را وغوړيده لکه دشبنم څاڅکې چې د ګل په شونډو باندې ور پريوځي. هغه دومره په خوشحاليو کې ډوبه شوه چې تر ډيره ځنډه يې خواص خان سره خبرې نه شوې کولې. بيا يې په لړزيدلې اواز سره وويل چې:

خواص خانه، زما محترما! زما په خپلو غوږونو باندې باور نه شته چې زه څه اورم. ايا زما په اوريدو کې څه ستونزه راپيدا شوې ده او يا په ريښتيانۍ توګه تا داخبرې وکړې چې ما و اوريدې. دګنګا په دې انداز باندې خواص خان مسکې ولاړ و او بيا يې وويل چې:

ګوره ګنګا! ستا د اوريدو په سيستم کې کومه غلطي نه ده راپيدا شوې، زه د اوما تر مخه تاته دا ډاګيزه کوم چې زه له تا څخه کرکه نه کوم، او زه تاته دا هم ويل غواړم چې زه د اوما سره يو ځاې دلته ستا له ځانه سره د بوتلو په خاطر راغلې يم. ايا ته ما سره هلته په لښکر کې اوسيدې شې؟ هلته زمونږ په لښکر کې دښځو يو تمځاې دې، ته به هلته ديوې بلې نجلۍ سره يو ځاې اوسيږې. په دې وخت کې به زما اوستا تر منځ ټولې ترخې خاطرې له منځه ولاړې شي. او بيا به ګنګا ته همزما يې. ته به زما د ژوندانه ملګرې يې. د خواص خان په دې خبرو باندې د ګنګا په مخ باندې ډيره زياته خوشحالي راپيد ا شوه، دهغې دشونډو څخه دهغې د موتيو په څير سپين غاښونه د ورايه را څرګند شوي و، هغې په واز ه خوله خندا وويل چې: خواص خانه! له ما سره داسې ټکي نه شته چې زه يې ستا ددې پريکړې له پاره د شکريې په توګه ادا کړم. خو داسې يې وګڼه چې تا زه د ټول عمر له پاره د يوې وينځې په څير دخپل خدمت له پاره واخستم. ته پوهيږې چې ستا دې خبرو زما د ټول عمر غمونه او ستونزې په يوه وار له منځه يوړې. زه په ډيره خوشحالۍ سره له تا سره تللو ته تياره يم. او زه په خوشحالۍ سره هلته د لښکرو د ښځو په تمځاې کې قيام کولو ته تياره يم. او دا چې ته ما دخپل ژوند ملګرې کوې نو زه به و ګڼم چې ما په خپل ژوند کې هيڅ هم له لاسه نه دې ورکړې. او داسې به وګڼم چې زما منزل چې زما د سترګو څخه غيب شوې و ماته بيرته تر لاسه شو.

ګنګا چپ شوه نو خواص خان ورته وويل چې: خو ګوره ګنګا! ستا سره د ناخوښۍ په وخت کې ما د يوې بلې نجلۍ سره مينه پيل کړې ده، هغه بيچاره کونډه او ډيره بې وسه ده. داسې وګڼه چې ماته لمړۍ دهغې سره همدردي پيدا شوه خو وروسته مې ورسره مينه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپيدا شوه ،هغه يووخت دلته د رهتاس دښار د زيارت په لنګرځاي کې اوسيده ، ددې نه وروسته خواص خان ګنګا ته دګيتا په اړه ټول معلومات ورکړل ،اوپه اخر کې يې ګنګا ته دوينا په حال کې وويل چې :

ګوره ګنګا ! که له تاسره يو ځاي زه ګيتا هم دخپل ژوند ملګري کړم نوتاته خو به کوم اعتراض نه وي . په ځواب کې ورته ګنګا سمدستي وويل چې: خواص خانه ، زما محترما ! په کومو حالاتو کې چې ته او ګيتا يوبل ته سره را نژدې شوي ياست اوتا هغه په خپله مينه باندې لمانځلې ده ،نو زه پوهيږم چې ګيتا به په ريښتيانۍ توګه ستا دمينې وړ وي ، زه به په هيڅ صورت کې په دې خبره باندې اعتراض ونه کړم چې ته هغه هم دخپل ژوند ملګرې کړې. که چيرې زما سره يو ځاي ته ګيتا هم دخپل ژوند ملګرې کړې نو زه تاته ډاډ درکوم چې ستا داپريکړه به ماته دخوشحالۍ سبب وګرځي. په دې توګه به زه او ګتيا دواړه يوځاي په ښه توګه ستا خدمت وکولاي شو. زه به دګيتا سره ستا په واده باندې ډاډمنه اوخوشحاله اوسم. دګنګا په دې ځواب باندې خواص خان ډير زيات خوشحاله شو اوبيا يې ګنګا ته وويلې چې :

ګنګا ! ستا دې ځواب خو زما په خوشحاليو کې نور هم ډيرښت راوست اوس نو ته هم ځان تيار کړه . خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته يې وويل چې خورې ! ته همدلته اوسه ، زه به دهغو ساتونکو په لوروړشم ځکه شيرشاه سورى د دغو ساتونکو په لاسو ګنګا ته څه شيان را ليږلي دي،هغه په يوې ټوکرۍ کې ايښي و ،کيدې شي چې په هغې کې د ګنګا له پاره داغوستن کالي وي ، زه به ورشم او هغه به له ځانه سره راوړم. ددې خبرې سره سم خواص خان دهغه ځايه راووت.

بيا نو ډير په پټه توګه اوما د ګنګا په غوږو کې وويل چې: ګنګا خورې ! څومره په مهارت سره دې خواص خان خپلې لورې ته رامات کړ. زما خورجانې ! زه تا ته مبارکي وايم ،ځکه چې ته به اوس د ګيتا تر څنګ د ګنګا په ښه کې هم دخواص خان دمحبت مرکز يې. ګوره ګنګا ! هومره ستونزې چې تا تيرې کړې دى ، نو اوس به دهغې نه زيات راحتونه او اسانتياوې ستا تر مخ نڅا کوي،اوس نو ستا منزل ستا په موټى کې دې.

ګنګا او اوما په خپلو منځو کې په خبرو کې وې چې خواص خان بيرته راستون شو ، دهغه په لاسو کې يوه ټوکرۍ وه ، هغه يې ګنګا ته ورکړه اوورته يې وويل چې :

ګنګا ! په دې ټوکرۍ کې څه داغوستن کالي دي چې شيرشاه سورى تاته راليږلي دي ،ګنګا ! ته خپل داشکيدلې اوپيوندي کالى لرې کړه اوددې ټوکرۍ څخه کومه جوړه ښه اوښايسته کالي را واخله او واى غونده . او دا راته هم ووايه چې لږه شيبه وروسته ته زمونږ سره د لښکر په لور د تګ له پاره تياريدې شې. ګنګا ورته سمدستي وويل چې :

لږه شيبه نه ، بلکه زه خو همدا اوس اوهمدا ګړۍ له تاسى سره دنړۍ تر اخرى کنج پورې هم تللو ته تياره يم. دهغې په ځواب کې خواص خان ورته وويل چې:ګوره ګنګا ! ددې ځايه دتللو وروسته به هلته په لشکر کې ته د لښکر دښځو په تمځاي کې د ګيتا او نيرمل نومې زړې ښځې سره اوسيږې.اوما به هم له تاسره هملته اوسيږي، په دې توګه به تاسې څلور واړه په يوې خيمې کې اوسئ. ګيتا د خپل يوه کار په لړ کې خپل مخ په نقاب کې پټ کړې دې ،خو کله چې دهغه کار تر سره شي اوهغه سوګند پوره شي نو دهغه به دخپله مخه دغه نقاب لرې کوي نوبيا به همغه وخت زه تا او ګيتا دواړه دخپل ژوند په ملګرتوب کې راوړم، ګنګا ! ژر خپل کالي بدل کړه او نوې لباس واغونده اوزما مخې ته راشه. ګنګا د کاليو هغه ټوکرۍ راواخسته اوديوې بلې خونې په لور ولاړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږه شیبه وروسته ګنګا هغه زوړ لباس وویست او نوې د زرق وبرق لباس یې واغوست او بیرون را ووتله. خواص خان یې په کتلو ویلې ویلې شو. اوس نو په ریښتیا سره هغه د رهتاس شهزادګۍ وه، دهغې په کتلو باندې خواص خان د ویاړ اوفخر احساس کاوه، ورته یې وویل چې: ګنګا! ته لږ څه همدلته ارام وکړه، وروسته به بیا ددې ځایه کوچ وکړو. په دې خبره ترې ګنګا وپوښتل چې ته نو چیرې ځې ؟ خواص خان ورته وویل چې زه به دخپل ساتونکو په لور ولاړ شم. تاسې دواړه خویندې یو ځای په کومې خونه کې ارام وکړئ، دهغه په دې خبره ګنګا وویل چې ایا داسې شوني نه ده چې: زه، ته او اوما درې واړه په یوې خونه کې کینو او خپل منځې خبرې وکړو. اوبیا ددې ځایه کوچ وکړو. خواص خان ورته په خوشحالۍ سره وویل چې که چیرې ته همداسې غواړې نو دا خو به ماته د نورې خوشحالۍ سبب وګرځي، دهغه په دې خبره ګنګا د لږ څه بې باکۍ څرګند ونه وکړه، هغه ور مخته شوه او دخواص خان لاس یې په خپل نازکه لاس کې ونیو، بیا یې خواص خان او اوما له ځانه سره یو ځای خونې ته یوړل.

تر لږه وخته پورې درې واړه په یوه خونه کې سره ناست و اودمینې اومحبت نه ډکې خبرې یې کولې، اوبیا خواص خان له ځانه سره ګنګا او اوما دواړه را واخستې او دخپلو ساتونکو سره یو ځای درهتاس څخه دخپل لښکر په لور را وګوچید.

دخواص خان بیرته لښکر ته د رارسیدو څو ورځې وروسته، برهم جیت هم د خپلو لښکرو سره دلښکرو تمځای ته را ستون شوې و. هغه شیرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همایون دخپل پاته لښکر سره یو ځای داریل دراجه بیربهان په ځای کې د څو ورځو د تیرولو وروسته داګرې په لور خوځیدلی دې. ددې خبر د اوریدو سره سم شیرشاه سوری خپل لښکر متحرک کړ اود همایون تر شا ور وخوزید. همایون هم د اریل دراجه بیربهان دځای څخه د وتلو وروسته دخپل پاته لشکر سره یو ځای د ګنګا د دریاب په غاړه غاړه د کالسي په لور روان و. هغه تر اوسه پورې دا سیمه خپله ګڼله. خوشیرشاه سوری په ډیره بیړه او تیزۍ سره دهغه تر شا ور خوشې شوې و.

دخپلې کورنۍ څخه بې برخې او حالاتو اوشرایطو وهلې همایون دخپل لښکر سره یو ځای نژدې دوه اونۍ دشیرشاه سورې مخکې په ټیلو ټیلو روان و. شیرشاه سوري همایون ان تر اله باده پورې تعقیب کړ، بیا شیرشاه سوري دا وانګیرله چې اوس نو همایون دهغه له پاره خطرناک نه دې. نو په دې خاطر یې دهغه د تعقیبولو څخه لاس واخست، دشیرشاه سوري ددې پریکړې په اساس همایون دډاډ او اطمینان ساه واخسته. اوداګرې په لور یې مخه کړه او دوه اونۍ وروسته اګرې ته ورسید.

دلته د شاهي کورنۍ دښځو سړو اوسیلیو، او تودو ژړاګانو دهغه ښه راغلاست وکړ. په دغسې ناځاپي راتګ سره دهغه دورونو خوبونه له منځه ولاړل. ځکه دهغه ورونو دا انګیرله چې همایون به دشیرشاه سوری په مقابل کې مات شي او همایون به له منځه ولاړ شي نو دوې به دهندوستان پادشاهان وګرځي. خو کله چې همایون سهي اوسلامت اګرې ته ورسید نو دهغوې ټول خوبونه بې تعبیره شول، خو ددې سره سره یې یو ځل بیا دهمایون دخوشحالولو په خاطر دهغه غوره مالي پیل کړه.

دپرلپسې ذهني ستونزو، جسمي ورانو ویجاړو، او دخپل حرم د ښځو څخه بیلتون اودهغه یادولو دهمایون په روغتیایي حالت باندې ډیر منفي اغیز وکړ، ددې حتمي پایلې داشوې چې همایون په پرلپسې توګه په تبګۍ باندې اخته شو، خو دبله اړخه شیرشاه سوری دهغه د تعاقب څخه لاس واخست اوخپله ټوله توجه یې د بنګال په لور ور وګرځوله.

۴۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر اله اباده پورې دهمايون د تعقيب او دهغې وروسته د تعقيب دپرېښولو په خاطر شيرشاه سورى دهمايون په اړه يو ډول بې غمه شوې معلوميده ، په دې خاطر يې دهمايون پر خلاف داخري ګذار دکولو د مخه يې دبنګال دحالاتو په لور توجه وکړه . هغه دا انګيرله چې ځرنګه چې دبهار ولايت د پخوا ځخه د هغه په ولکه کې دې نو اوس به بنګال هم په مکمله توګه په خپله ولکه کې راوړي . هغه غوښتل په دې دواړو ولايتونو کې دخپل ځان له پاره دحالاتو د جوړولو وروسته ، دبنګال ځخه رابيرون شي او پر همايون يو ځپلې ګذار وکړي .خو په دې وخت کې په بنګال باندې ولکه کول ځه اسانه کار نه و. ځکه هلته په بنګال کې دهمايون له اړخه يو ډير پوه ،مدبر او ميړنې سالار حاکم ټاکل شوې و . هغه جهانګير قلي خان نوميده. بيا د بنګال او بهار په پولو د مونګير نومې کلاکې او هم د هغه ځاې ښار کې د همايون اعلې سالار خان خانان حاکم و ، دهغه اصلي نوم دلاورخان و چې ديوه ستر لښکر سره يو ځاې هلته د مونګير په کلا کې ځاې په ځاې شوې و . هغه وخت چې همايون د بنګال ځخه د اګرې په لور حرکت وکړ، نو هغه دخپل لښکر يوه ډيره ستره برخه د خان خانان يعنې دلاورخان په واک کې ورکړه . او هغه ته يې حکم کړې و چې هلته مونګير ته ولاړشي او همهلته دې قيام وکړي .تر څو د بنګال ځخه د اګرې په لور د تللو په وخت کې که شيرشاه سورى پرې کوم يرغل وکړي نو دلاورخان خان خانان دې دهغه مقابلې ته راو دانګي . خو د اګرې په لور د تللو په وخت کې همايون د مونګير لاره بدله کړه او د يوې بلې لارې دګنګا درياب ځخه پورېوت، په داسې حال کې چې دخپلې لارې دبدلون په اړه يې خان خانان ته هيځ ډول خبر نه و ورکړې نو په دې خاطر دلاورخان تر دې وخته پورې همهلته د مونګير په کلا کې دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و .

شيرشاه سورى د بنګال د نيولو له پاره بايد ددوو ځواکونو سره ټکر کړې وې ، لمړى دلاورخان خان خانان چې همهلته په مونګير کې دخپل يو ستر لښکر سره ځاې په ځاې شوې و او دبل د بنګال حاکم جهانګير قلي خان او دهغه د لښکرسره . په داسې حال کې چې د جهانګير قلي خان ميړانه او بهادرى مغلو او افغانانو ټولو ته ډاګيزه شوې وه .

ددې حالاتو سره د مقابلې له پاره شيرشاه سورى خپل لښکر په درې برخو وويشه ، يوه برخه يې په خپله دخپل ځآن سره وساتله او همهلته دګنګا د درياب په غاړه يې پړاو وکړ . بله برخه يې خپل سالار خواص خان ته ورکړه او هغه ته يې حکم وکړ چې هغه دې دمونګير د مضوبطې کلا په لور ورشي . او هلته دې په خان خانان باندې يرغل وکړي . هغه ته دې ماتې ورکړي او د مونګير کلا دې په خپل واک کې واخلي . مونګير هغه کلا وه چې يو ځل مخته پرې هم خواص خان حمله کړې وه او په خپله ولکه کې يې اخستې وه . شيرشاه سورى د لښکر دريمه برخه خپل بل سالار حاجې خان بټني او جلال خان جالو ته ورکړه او هغوې دواړو ته يې حکم وکړ چې هغوې دې بنګال ته ورشي او هلته دې په جهانګير قلي خان باندې حمله وکړي . او بنګال دې تر ې ولکه کړي . خو شيرشاه سورى همدلته دګنګا د درياب په غاړه قيام وکړ ، هغه غوښتل چې که په دې وختو کې دهمايون له ا ړخه کوم حرکت ووينې نو هغه و ځپوي ، خو د لښکر نورې برخې دخپلو خپلو دندو د اجرا کولو په خاطر هغو لورو ته روانې شوې.

خواص خان د خپلې برخې دلښکر سره يو ځاې په ډيره چټکۍ سره دمونګير دکلا او ښار په لور ور روان و . دخواص خان ددې وړاندې تګ په اړه د مونګير حکمرانان خان خانان دلاورخان ته هم خبر ورکړل شوې و . هغه ته دا خبر هم رسيدلې و چې د چوسې په سيمه کې شيرشاه سورى همايون ته ډيره سپکه ماتې ورکړې او همايون ددې ماتې خوړلو وروسته د اګرې په لور تللې دې . ددې نه علاوه خان خانان ته دهغه مخبرانو دا خبر هم ورکړې و چې خواص خان د لښکر ديوې برخې سره دهغه په لور ور روان دې . ددې ترڅنګ دشيرشاه دلښکر بله برخه د حاجې خان بټني او جلال خان جالو په مشرى د بنګال د حکمران جهانګير قلي خان د ځپلو له پاره هغه لورې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورغلي دي. ددې حالاتو په رڼا کې خان خانان د مونګير په کلا کې د کلابند کيدو په ځاې په خلاص ميدان کې د خواص خان سره د مقابلې ټيټر وواهه. هغه دا وانګيرله چې که چيرې په خلاص ميدان کې دخواص په لاسو دماتې سره مخ شو نو په جنګ کې به دا ګرې په لور ولاړ شي او همايون ته به ځان ور ورسوی. خو که چيرې په دې ميدانو کې يې خواص خان ته ماتې ورکړه نو بيا به دا ګرې په ځاې دګوډ په لور ورځي او هلته به د جهانګير قلي خان په ملاتړ دشيرشاه سوری د سالارانو حاجي خان بټني او جلال خان جالو مقابلې ته وردانګي. خان خانان دهمدې فکرونو په اساس د مونګير د مضوطی او مستحکمې کلا څخه را ووت اودکلا دغرنيو لمنو په ميدانو کې يې دخپل لښکر سره پړاو وکړ. ځکه په هغه لاره چې خواص خان دخپل لښکر سره سفر کاوه هغه لاره دهمدې غرنيو سيمو دلمنو څخه تيريدله چيرې چې خان خانان د خپل ستر لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و.

کله چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې په ډيره چټکۍ سره مخته راغې او دغو سيمو ته را ورسيد نو ويې کتل چې خان خانان دلاور خان دخپل لښکر سره يوځاې دخواص خان لاره نيولې ده ،په دې اساس خواص خان هم مجبور شو چې هملته په همدې کوهستاني سيمو په لمنو کې دخان خانان دلاور خان دلښکرو تر مخه پړاو وکړي.

دخواص خان د لښکرو په کتلو سره د خان خانان اودهغه د لښکرو مورال نور هم پورته شو، هغوې وکتل چې دهغوې لښکر دخواص خان دلښکر دوه هومره زيات دې. خان خانان هيلمن شو چې هغه به خواص خان ته غرنيو سيمو په دې ژورو لمنو کې ډيره بده ماتې ورکوی اودهغې په بيرته ځغلولو به بريمند يږي. نژدې دوه ورځې دواړه لښکرې يو دبل مخې ته پرتې وې او ارام يې کاوه. بله ورځ سهار وختې دخان خانان په لښکرو کې دجنګ ډول ووهل شو، او دا ددې څرګندونه کوله چې خان خانان د جنګ پيلونکې دې. کله چې دجنګ د ډول اواز خپور شو نو خواص خان هم دخپل فوځ ليکې سره جوړې کړې.

د خان خانان دلاور خان په لښکرو کې د جنګ ډول تر يوه وخته پورې و دربول شو. خو وروسته بيا چوپه چوپتيا شوه. خواص خان دا سې وانګيرله چې خان خانان دجنګ پيلونکې دې اودخواص خان دا انګيرنه سهي ثابته شوه ځکه چې د لږځنډ وروسته د خان خانان لښکرو خپله لمړنۍ حمله پيل کړه او د خواص خان په لښکرو باندې لکه د اسماني کاڼو په څير را پريوتل.

خواص خان هم د خان خانان ددې حملې ځواب همغسې ورکړ، هغه دفاع ونه کړه بلکه په همغه پيل کې يې په جاريحيت لاس پورې کړ. او د خان خانان په لښکر باندې لکه د سرو مچيو په څير ور وغورزيد.

دمونګير دکلا او ښارنه بيرون دغرنيو لمنو دغه لوړې ژورې او ډاګونه د دواړو لښکرو دټکر په اساس د جنګ ميدان او دنړۍ د امن دنفرتونو مرکز وګرزيد. دمرګ اوژوند لوبې رواني وې، د وينو سيلابونه اود زخميانو چغې او سورې او د نيم ژونده جسدونو نڅاوې هرې لورې ته تر سترګو کيدې

په لمړيو کې خان خانان به ډيره بې حمۍ سره او په ډيره تيزۍ سره هڅه کوله چې خواص خان اودهغه لښکر په شا تلو ته و هڅوي خو خواص خان د خان خانان په وړاندې د اوسپني غر ثابت شوې و، داسې غر چې جرړې يې ترلرې پورې خپرې شوې وي.دلاور خان خپل ټول کوشش وکړ، خپلې ټولې حربې يې استعمال کړې خو ونه توانيد خواص خان شاتګ ته مجبور کړي.

دبله اړخه خواص خان هم په دومره چټکۍ او هوډ سره خپلو حملو ته دوام ورکړ چې دخان خانان د لښکرو ليکې يې يو په بل پسې ګډې وډې کړې. کله چې خواص خان په دې پوه شو چې دخان خانان د لښکرو لمړۍ ليکو کې درز راغلې دې نو بيا يې په خپل يرغل کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور هم جوش او خروش راپيدا کړ او په داسې بې باکۍ سره يې خپلې حملې پيل کړې چې دهغوې د لښکرو ليکې يې په مکمله توګه له منځه يوړې. او سمدستي يې په اخري ليکو باندې حملې ته دوام ورکړ. د خواص خان د دې بې باکانه او شجاعانه حملو په واسطه د هغه دلښکرو مورال هم ډير راپورته شوې و او هغوې هم دخواص خان په څير د خان خانان په لښکرو کې ورځپاره شول. د لړې شيبې د روند جنګ نه وروسته د خان خانان لښکر دخواص خان په لاسو مات شوې و ، او دهغوې دلښکرو ډيره برخه دخواص خان په لاسو د مرګ سره مخ شوې وه. پاته يې بنديان کړل ، او خان خانان پخپله هم دخواص خان په لاسو ژوندې ونيول شو.

د بله اړخه دخواص خان په څير حاجي خان بټني او جلال الدين جالو دخپلو لښکرو سره يو ځاې د بنګال دګوډ د مرکزي ښار په لور تللي وو ، تر څو هلته د هغه ځاې په حاکم جهانګير قلي خان باندې حمله وکړي او هغه له منځه يوسي. لکه څنګه چې وويل شول جهانګير قلي خان ډير زړه ور او ميړنی حاکم و او د پوهې او تدبر ور شخصيت ګڼل کيده. هغه ته هم خبر ورسيد چې د شيرشاه سوری سالاران حاجي خان بيټني او جلال الدين جالو د خپلو لښکرو سره يو ځاې د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته را روان شوي دي او هر وخت چې وغواړي په دوې ناڅاپي يرغل کولاې شي.

په دې نازکه وخت کې جهانګيرقلي خان د ډير تدبر څخه کار واخست ، هغه د ګوډ ښار پريښود ، دخپل لښکر سره يو ځاې د هغه ځايه ووت او د بنګال او بهار د پولې په لور د مونګير خواته روان شو ، هغه دا فکر کاوه چې هغه به هلته د خان خانان دلاور خان خواته د مونګير په کلا کې ځاې په ځاې شي ،نو هغه وخت چې جلال الدين جالو او حاجي خان بيټني د خواص خان سره يوځاې د مونګير په پخې کلا باندې بريد وکړي نو هغه به پخپله هم د خان خانان سره يو ځاې شی او د مونګير د کلا او ښار څخه به دفاع وکړي ، دا جهانګير قلي خان له اړخه ډيره ښه پريکړه وه ، خو داسې بريښيده چې قدرت د هغوې په خلاف پريکړه کړې وه .

کله چې حاجي خان بيټني او جلال الدين جالو ته خبر ور رسيد چې د بنګال حاکم جهانګير قلی خان ښار پريښې او دخپل لښکر سره يو ځاې د مونګير د کلا په لور خوزيدلې دې نو هغوې په ډيره بيړه د جهانګير قلي خان په تعقيب پسې را ستانه شول او جهانګير قلي خان يې د مونګير او ګوډ تر منځ سيمې کې راګير کړ.

کله چې جهانګير قلي خان وکتل چې حاجی خان بيټني او جلال الدين جالو د هغه په تعقيب پسې را روان دي او اوس ورته ډير نژدې راغلي دي نو هغه خپل لښکر ته په ډاګ ميدان کې د تم کيد او هملته د جنګي ليکو د جوړولو حکم وکړ. دهمايون د ماتې خوړولو وروسته د حاجي خان بيټني او جلال الدين جالو حوصلې ډيرې سترې او ځواکمنې وې ،هغوې پريکړه کړې وه چې جهانګير قلي ته په ورنزدې کيدو سره به د هغه په لشکرو باندې يرغل کوي.

د بله اړخه جهانګير قلي خان هم داسې پريکړه کړې وه . هغه وخت چې د جلال الدين جالو او حاجي خان بيټني ځواکونه د جهانګير قلي خان لښکرو ته را نژدې شول نو جهانګير قلي خان پرې د يوه ستر عذاب په توګه را نازل شو او وينې تويونکي حمله يې پرې وکړه.

حاجي خان بيټني او جلال الدين جالو په پوره ميړانه او جرءت سره د جهانګير قلي خان مقابله وکړه خود جنګ د اوږديدو سره سم هغوې دا و انګيرله چې جهانګير قلي خان دهغوې څخه ډير تجربه لرونکې او ميړنی عسکر دې ، ځکه چې د هغه په حملو کې داسې زور ، داسې ميړانه او د اسې جذبه وه چې د جلال الدين جالو او حاجی خان بيټني لښکر يې د ټولو خوا و څخه تر سخت خونړې بريد لاندې راوستې و. د جهانګير قلي خان حملې دومره سختې وې چې جلال الدين جالو او حاجي خا بيټني يې په مخ کې ددريدو ورتيا له

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه ورکړې وه ، ددې پایلې دا شوې چې د لږ څه جنګ څخه وروسته جهانګیر قلي خان د جلال الدین جالو او حاجې خان بیټنی دلښکرو حالت د ډیرې بدحالۍ سره مخ کړې و . خو جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني هم په خپلو منځو کې پریکړه وکړه او د جنګ اړخ یې په خپل لورې د بدلیدو له پاره په خپلو حملو کې نور زیاد ښت راوست. خو بیا هم جهانګیر قلي خان د هغوې دواړو ټولې حملې اوپلانونه د ناکامۍ سره مخ کول او ددواړو دلښکر پښې یې د جنګ د ډګر څخه وویستلې ، د جهانګیر قلی خان د همدې حکمت په واسطه وچې جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنی دواړو دجنګ په ډګر کې ماتې وخوړله او د خپل پاته لښکر سره یو ځاې و تښتیدل .

د ماتې خوړلو وروسته جلال الدین جالو اوحاجې خان بیټنې د جنګ د ډګر څخه شو میله لرې ولاړل ، خو بیا یې هم په خپلو منځو کې سلا وکړه تر څو د جهانګیر قلي خان پر خلاف د بله اړخه نوې حمله پیل کړي، په دې وخت کې جهانګیر قلي خان دخپل لشکر سره یو ځا ېد یوه فاتح په څیر د مونګیر په لور روان شو . په همدې وخت کې خواص خان چې د مونګیر د سوبې څخه را خلاص شوې دجهانګیر قلي خان په لاره کې و درید .

د مونګیر په چاپیریال کې دخان خانا ن لښکرو ته د ماتې ورکولو او د خان خانان د ژوندې نیولو وروسته خواص خان دخپل لښکرسره یو ځاې د بنګال دګوډ دښار په لور مخه کړې وه ، تر څو د حاجې خان بیټنې او جلال الدین جالو مرسته وکړې شي خو هغه ته په لاره کې د جهانګیر قلي خان په لاسو ددې دواړو د ماتې خوړلو خبر ور ورسید. د دې تر څنګ هلته د ګنګا د دریاب په غاړه پروت شیرشاه سوری ته هم د حاجی خان بیټني او جلال الدین جالو د ماتې خوړلو خبر ورسیدلې و په دې خاطر هغه هم په ډیره بیړه د بنګال په لور کوچ کړې و.

په خپل مخکې دخواص خان په کتلو سره جهانګیر قلي خان همغه لمړنۍ طریقه استعمال کړه. لکه څنګه یې چې په حاجی خان بیټنې او جلال الدین جالو باندې ناڅاپی یرغل کړې و په همدې توګه یې نه وخت وکوت او نه حالات او د خواص خان پر خلاف یې ناڅاپی خونړې یرغل پیل کړ . خو خواص خان دجلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې څخه بدل شخصیت و . هغه په ډیره مدبرانه توګه د جهانګیر قلي خان لمړۍ حمله په شاو تمبوله اوبیا یې خپله ځوابي حمله وکړه. جهانګیر قلی خان سل ځله هڅې وکړې چې د خواص خان حملې تم کړي خو و نه توانید ، ځکه دخواص خان سره دا ډول کرچار شونې نه و. که څه هم د جهانګیر قلي خان حوصله جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې ته د ماتې ورکولو وروسته ډیره ځواکمنه شوې وه خو دبله اړخه همدا ډول حوصله د خواص خان لښکروته هم ورپه برخه شوې وه. ځکه هغې لښکرو هم د مونګیر نه بیرون خانه خانان دلاورخان ته ماتې ورکړې وه او هغه یې له ځانه ژوندې نیولې و. نوپه دې اساس دخواص خان لښکر هم دپخوا څخه زیات په مستۍ کې جنګید ه. د جنګ ډګرد دواړو فوځونو تر منځ د وینو په رنګ تک سور ګر زیدلې و . څو ساعته پرلپسې جنګ نه وروسته کله چې خواص خان وکتل چې د جهانګیر قلي خان لښکر ې په شا روانې دې نو نوریې هم په خپلو حملو کې ډیرښت اوتیزوالې راوست ، دخواص خان ددې حملو څخه د جهانګیر قلي خان ځواکونه نور د لیونتوب تر محلې پورې رسیدلې و په همدې اساس جهانګیر خان دخواص خان په مقابل کې ډیر تم نه شو او د خپلو پاته لشکرو سره یو ځاې یې د تیښتې لاره خپله کړه.

خواص خان په ډیره بیړه د تښتید ونکو ځواکونو په تعقیب پسې ووت ، ددې تعقیب په دوران کې نه یوا ځې دا چې د جهانګیر قلي خان ټولې لشکرې له منځه ولاړې بلکه پخپله جهانګیر قلي خان په کې هم ووژل شو. خواص خان د جهانګیر قلي خان دلښکرو په ټولو وسایلو باندې ولکه وکړه اوبیا یې هملته دخپل فوځ سره یوځاې پړاو وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې جلال الدين جالو او حاجي خان بيټنې ته هم خبر ورغلې وچې خواص خان د مونګير د کلا څخه بيرون خان خانان دلاور خان ته ماتې ورکړې او اوس د مونګير څخه را وتلې او د جهانګير قلي خان لاره يې نيولې ده. په دې خاطر هغوې هم په ډيره بيړه بيرته د جنګ د ډګر په لور ورو خوزيدل. خو د هغوې تر راتلو پورې خواص خان د جهانګير قلي خان لښکر په مکمله توګه ځپلې وو او هملته په خپل پړاو کې پروت و. کله چې جلال الدين جالو او حاجي خان بيټنې دخپلو لشکرو سره يو ځاې هلته ور ورسيدل ، نو هملته يې خپل لښکر ته د پړاو حکم وکړ او بيا دوې دواړه دخواص خان خيمې ته ورغلل او دهغه سره يې وکتل. او هغه ته يې دجهانګير قلي خان او خان خانان دلاور خان په مقابل کې دبرى او سوبې مبارکي ورکړه.

په همدې ورځ ماښام شيرشاه سوري هم دخپل لښکر سره هغه ځاې ته ورسيد چيرې چې خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و ، خواص خان دشيرشاه سوري د راتلو دخبر سره سم دخپل پړاو څخه را ووت او د هغه ښه راغلاست يې وکړ. دخواص خان دکتلو سره سم شيرشاه سورى دخپله آسه را ښکته شو ، او ورمنډه يې کړه او خواص خان يې په غيږ کې و نيوه ، هغه يې په تندي باندې ښکل کړ او بيا يې ورته د ډيرې زياتې خوشحالۍ په حال کې وويل چې:

خواص خانه زويه ! ستا د ميړانې ، بهادرۍ او جرءت نه ډک خبرونه ماته هملته د ګنګا په غاړه رارسيدل ، زه تا ته د مونګير د ښار او کلا نه بيرون د خان خانان په ماتې ورکولو او دهغه په ژوندي نيولو باندې د زړه له کومي مبارکي وايم، او تر څنګ يې زه تا ته د بنګال دحاکم جهانګير قلي خان په ماتولو او دهغه او دهغه د لښکر په له منځه وړلو باندې هم مبارکي وايم. خواص خانه ! ته په يقين سره ماته دهغو ځوانانو څخه يې چې دشګو په غونډيو ،د غرنيزو ديوالو په ځګرونو ، دتندو توپانې هواګانو په وزرونو ، په غوريدلې وريځو او کړکيدونکو بريښناګانو باندې هم دخپلې سوبې نښې پريښودې شي.

خواص خانه ! ته په يقين سره دهغو اتلو بچيانو څخه يې چې زما په دښمنانو د وريځو د تور سمندر او د سور انتقامي اور په څير را پريوتې. خواص خانه ! زويه ، ستا په ميړانه ، ستا په جرءت او ستا په زړه ورتيا وياړم او ستا دې پاک احساس ته سلام او درنښت وړاندې کوم. ددې خبرو وروسته شيرشاه سورى د خواص خان سره ځانته شو ،هغه خپل لښکر ته هملته د پړاو کولو حکم وکړ ، بيا يې خواص خان ته يو ځل بيا مخ کړ او ورته يې وويل چې: زويه ! متحده لښکر به نن شپه همدلته قيام او ارام وکړي ، بيا به په بله ورځ ماسپښين له دې ځايه د بنګال د ګوډ دښار په لور روانيږو ، خواص خان ورته په ځواب کې وويل چې : محترما ! ما ته د خان خانان دلارو خان دلښکر دماتې وروسته د مونګير دکلا څخه ډير زيات د خوراک ښناک په ګډون فوځي سامان تر لاسه شوې دې، همدا راز دجهانګير قلي خان دلښکرو دماتې وروسته هم زمونږ لاسته ډير څه راغلي دي..دخواص خان دخبرې نه وروسته شيرشاه سورى ورته په ديره مينه وويل چې: خواص خانه زويه ، دا ټول سامان او وسايل په خپله خوندي کړه، سبا به د تللو په وخت کې دهغو په اړه تصميم و نيسو . اوس ته ولاړ شه او په خپله خيمه کې ارام وکړه ، دهمدې خبرې وروسته دواړه شيرشاه سورى او خواص خان خپلو خپلو خيمې ته د ارام کولو له پاره ولاړل.

خواص خان په خپله خيمه کې ځانته ناست و چې د خيمې په دروازه کې ګنګا را ښکاره شوه ، هغې د زرق وبرق په څير لباس په ځان کړې وې او بلکل لکه د ښاپيريو په څير په نظر راتله. دروازې ته د راتللو وروسته ګنګا هملته تم شوه او بيا يې په خيمې کې ناست خواص خان ته ورغږ کړ او ورته يې وويل چې: زه دننه راتللې شم ؟ دګنګا په غږ سره او از خان يوټکان وخوړ. دهغه په شونډو باندې زړه وړنکې خندا راپيدا شوې وه. بيا يې په لوړ اواز وويلې چې ګوره ګنګا ! اوس خو تاته زما خيمې ته د راتللو او را ننوتلو د اجازې ضرورت نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته. تر پرته له پښه نيولو زما خيمې ته را ننوځه ، اوس خو دا خيمه همستا ده. دخواص خان دې خبرو دګنګا زړه ډير خوشحاله کړ ،په ډيره خوشحالۍ سره خيمې ته را ننوتله او نيغه ولاړه او دخواص خان تر څنګ کيناسته . تر لږه وخته پورې دواړه چپه خوله و خو وروسته پرې ګنګا خوله راپرانسته او ورته يې وويل چې:

ګرانه او زړه ته را نژدې خواص خانه ! که ديوې خبرې په اړه و پوښتم نو بده خو به يې نه ګڼې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان وويل چې ګوره ګنګا ! اوس خو تاته زما د خفګان په اړه بايد هيڅ ډول اند يښنه را پيدا نه شي. ځکه چې ته خو اوس زما دذات يوه برخه يې. زه به تا هيڅکله هم او په هيڅ خبره هم خفه نه کړم. ګنګا ترې په ډيره زړه ورتيا او بې باکۍ سره وپوښتل چې: ايا اوس هم ستا په زړه کې زما له پاره لږ څه کرکه شته او که تړول محبت او محبت ګرزيدلې دې ؟

د ګنګا په دې پوښتنې باندې خواص خان تر يوه وخته پورې په خندا و او بيا يې ورته وويل چې: ګوره ګنګا ! يو وخت تا هم زما څخه د کرکې څرګندونه کړې وه. خو وروسته ستا محبت او ستا مينه او ستا غوښتنې زه را ونغاړلم، نو که چيرې همدا پوښتنه زه له تا څخه وکړم نو ته به څه ځواب راکړې ؟ګنګا تر يوه وخته پورې سر ښکته کړې و او په څه فکر کې ډوبه وه. بيا يې د خوب د راويښ شوو لمحو او په ډيره يخه تڼده د مينې نه ډک اواز کې وويل چې: زما څخه ولې پوښتنه کوې ،زما د وجود هر بند ستا په محبت او مينه کې را ښکيل شوې دې. ما خو دهغې شهزادګۍ غاړه ورماته کړې ده چې له تا څخه يې يو وخت د کرکې غږ کړې و . اوس خو ستا تر مخه ستا ګنګا ناسته ده. که چيرې ته په ډاګيزه توګه زما څخه اوريدل غواړې نو زه تا ته تر دې ځايه ويلې شم چې:

ته ماته زما د سر ستورې ، زما د وجود ځواک ، زما د نژديکت ښايست او جمال ، زما د ذات رڼا او زما شپې د تيارو سهار ، ستا محبت زما په وجود کې نوې خوش بويي او نوې احساس را پيدا کړې دې.

دګنګا د دې خبرو په اوريدو سره خواص خان ډير زيات خوشحاله شوې و . او ويې ويل چې ګوره ګنګا ! تا زما څخه د شکريې د اداکولو اړتيا نه شته. اوس خو ته زما مينه او زما محبت يې. مونږ دواړو يو ځاې هغه وخت دفن کړ چې زمونږ د دواړو تر منځ يې نفرت او کرکه را ټوکولې وه او زمونږ تر منځه يې د بيلتون ديوالونه درولي و. اوس خو مونږ دواړه يو وجود يو او د نړۍ هيڅ ځواک به موهم يو د بل څخه بيل نه کړي . په ډير نژدې وخت کې به زه له تا او ګيتا دواړو سره دواد ه په پاکه لومه کې را ونښلم. او خپله دشوق او مينې ژوند به له تاسې دواړو سره پيل کړم. تر دې ځايه دخبرو کولو وروسته خواص خان تم شو نو ګنګا ورته په ويلو پيل وکړ.

هو ! ماخو په خبرو خبرو کې اصل موضوع له ياده وويسته . ما غوښتل تاته دخان خانان دلاور خان او جهانګير قلي خان دلښکرو د ماتولو په اړه د زړه له کومې مبارکي ووايم ، ګنګا ورته په تيزو سترګو وکتل او ورته يې وويل چې: يو اځې مبارکي نه وه بلکه ستا سره کتلو او له تاسره دخبرو له پاره دلته راغلې وم. دګنګا په دې خبرو خواص خان نور هم دخوشحالۍ نه راوغوړيد ، بيا کيدې شي چې هغه ته کومه د ياده وتلې خبره را په زړه شوې وي نو په دې خاطر يې ګنګا ته وکتل او ورته يې وويل چې:

ګنګا ! ته ولې ځانته راغلې يې ، ګيتا به دې هم له ځانه سره راوړې وې. ګنګا تر يوه وخته پورې په ډير غور سره دخواص خان په لور وکتل ، بيا يې په ځواب کې ورته وويل چې: درونده او ګرانه خواص خانه ! د شيرشاه سورې دحرم د ښځو څخه د يوې روغتياې حالت ښه نه و نو په دې خاطر ګيتا دهغې سره دهغې دخدمت له پاره هملته پاته شوه . نو که چيرې هغه راتلاې نو زه بايد هملته پاته شوې واې ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې زمونږ د دواړو څخه به يوه دلته تاته ، ستا د کتلو په خاطر راتلله. په دې خاطر ګيتا هملته پاته شوه او زه يې ستا د کتلو له پاره دلته را واستلوم. هغې هم تا ته ستا د دې سترو فتوحاتو په اړه مبارکي را ليږلې ده.

د ګنګا د دې خبرو وروسته خواص خان لږ څه خاموشه شو ، او په څه فکر کې ډوب شو ، نو ګنګا ورته يو ځل بيا وويل چې :

خواص خانه ! زما محبوبه ، زه له تا څخه يوه بله پوښتنه هم کول غواړم. زه هيلمنه يم چې ماته يې رينښتونې او په حقيقت ولاړ ځواب راکړې. خواص خان ورته وويل چې: وايه ، څه پوښتل غواړې. ګنګا ورته وويل چې:

خواص خانه ! اوس چې زه او ګيتا ستا د ژوند دوه اړخونه يو نو که زه له تا و پوښتم چې د ګنګا او ګيتا دواړو څخه کومه يوه درته ډيره نژدې ده نو ستا ځواب به څه وي ؟ د ځواب ورکولو د مخه خواص خان لږ څه فکر وکړ او بيا يې ګنګا ته وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره ګنګا ! د خپلو دواړو لاسونو ورغوي دې ماته را نژدې کړه . د خواص خان د خبرې د منلو سره سم ګنګا خپل دواړه نازک او ښايسته ښکلي لاسونه د خواص خان په لور ور وغځول ، بيا خواص خان د خپل ځنګ ايښې کڅوړې څخه دوه هم وزنه سيکې را وويستلې او د ګنګا د لاسو په دواړو ورغيو کې يې کيښودې او بيا ورته وويل چې : وو ايه ګنګا ! د دې دواړو سيکو څخه کومه يوه درته وزنې ښکارې. ګنګا ورته په همغه درنګ وويل چې دواړه يو شان دي. خواص خان ورته هم بې له ځنډه وويل چې بيا خو تاسو دواړه ماته همداسې يو شاه ياست. زه له تاسو دواړو سره مينه کوم ، د خواص خان د دې ځواب په اوريدو سره ګنګا يو ناڅاپه ور کړه شوه او د خواص خان سره ورغاړې وتله . خواص خان د مينې او محبت په فضا کې د هغې په شا باندې لاس راښکود ، د هغې وروسته ترې ګنګا جدا شوه او ورته يې وويل چې: زما ګرانه خواص خانه ! په پاک خداې سوګند چې ماته ستا د خولې څخه د همدا ډول ځواب هيله وه.

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه ووايي چې د خيمې دروازې ته يو ساتونکې راغې او خواص خان ته يې وويل چې: امير ! شيرشاه سوری خپلې خيمې ته ور بللې يې. کيدې شي چې هغه له تا سره د سبا ورځې د کوچ په اړه سلا مشوره وکړي. د هغې په دې خبره خواص خان د خپله ځايه پورته شو او ګنګا ته يې وويل چې ته همدلته اوسه. زه شيرشاه سوری سره د خبرو کولو وروسته بيرته همدلته راځم ، د ماښام ډوډۍ به مونږ دواړه همدلته په خيمه کې يو ځاې وخورو . ګنګا د خواص خان د دې وړانديز سره اتفاق وکړ او بيا خواص خان د شيرشاه سوری د خيمې په لور رهي شو.

د لږ څه ځنډه وروسته خواص خان بيرته راستون شو او ګنګا ته يې وويل چې ګوره ګنګا ! سبا به د ا متحده لښکر د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، شيرشاه سوری به يو ځل بيا هلته په ګوډ کې د خپل تخت د کيناستو جشن لمانځې ، د هغه په اند چې تير ځل د ګوډ د لاسه د وتلو وروسته به د هغه ځاې د خلکو په فکرونو کې بدلون راغلې وي، نو په دې خاطر د بيا ولکې نه وروسته هلته يو ځل بيا د تخت د کيناستو مراسم بايد و نمانځل شی ،ما هم د هغه د دې وړانديز سره موافقه کړې ده ، اوس به لښکر سبا سهار وختې له دې ځايه کوچ کوي ،د دې خبرې وروسته خواص خان بيرون را ووت ، او خپل ساتونکې ته يې د ډوډۍ د راوړلو حکم وکړ. لږه شيبه وروسته هغه ساتونکې ډوډۍ راوړه. دواړو يو ځاې ډوډۍ وخوړه. بيا ګنګا د شپې تر ډيره ناوخته پورې د خواص خان تر ځنګ ناسته وه او د خپل راتلونکې په اړه يې ور سره خبرې کولې ،بيا پورته شوه او د ښځو د تمځاې په لور ورغله ،بله ورځ متحده لښکر هم د دې ځايه خپل پړاو ختم کړ او د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور يې کوچ وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبنګال مرکزي ښار ګوړ ته د رسیدو سمدستي وروسته شیرشاه سوری ددویم ځل له پاره د خپل تخت ناستي مراسم په پوره جوش او ولولې سره تر سره کړل. دشیرشاه سوري د لمړي ځل د تخت ناستې مراسم همدلته د ګوړ په ښار کې نژدې یو کال دمخه هغه وخت تر سره شوي و چې دهمایون توپونو یې تر شا ګولۍ ویشتلې. هغه د تخت ناستې مراسم په ډیره بیړه او عجلې سره تر سره شوي و ،په دې اساس یې د بنګال خلک د سیاسی او ټولنیزو پایلو څخه بې برخې پاته شوي واو د شیرشاه سوري دتللو وروسته او دمغلو دراتلو سره سم یې همغه مغل خپل اصلي حکمرانان وګڼل.

په دې خاطر شیرشاه سوری ته ددې اړتیا احساسیدله چې دخپل تخت ناستې مراسم یوځل بیا په پوره شان و شوکت او دبدبې سره و نمانځي اوپه دې توګه دخپل نظام د حاکمیت او مشروعیت له پاره په تبلیغاتي توګه هم کار وکړي.

ویل کیږی چې د تخت ناستې د مراسمو د پیلولو دمخه ، دخپلو دغو مراسو د اجرا په خاطر د بنګال د مشورو ستورو پیژندونکو او نجومیانو څخه یو مشهور نجومي د ساعت سعد نه د مراسمو د پیلیدو په اړه مشوره واخسته. دا چې شیرشاه سوری په نجوم باندې باور درلود او که نه ، خو هغه په دې پوهیده چې کله کله د یوه حکمران له پاره د خپلو خلکو د توهمپرستۍ او دهغوې دبې عقله کولو په خاطر دغسې یو کار اړین ګڼل کیږي. په هر صورت هغه وخت چې د تخت د کیناستو مراسم پیل شول ، شیرشاه سورې د پراخ زړه او فیاضۍ څخه کار واخست.

د ګوړ په ښار کې نژدې اوه ورځې د تخت ناستې د جشن د مراسمو ډولونه او نغارې درزیدې. دهر افغان قبیلې څخه به د ځوانانو ډلې ډلې دشیرشاه دربار ته راتللې او دافغاني رسم ورواج په مطابق به یې نڅاوی اوخوشحالۍ کولې . شیرشاه سوري هم ډمانو او سندرغاړو ته د زړه دا خلاصه تحفې او انعامونه ورکړل اودهغه درباریانو د نڅونکو په سرونو باندې د مشکو ، عنبرو ، زعفرانو او د ګلابو داوبو په شیندلو باندې ددې خوشحالیو مجلسونه نور هم خوشبویه کړي و. په دسترخوانو باندې به ډول ډول غذا ګانې پرتې وې ، هر ډول هضم راوړنکي شربتونه هرې لورې ته ایښوول شوی و ، چې د شراب طهور (پاکوشرابو) په نامه یې یادول. نه یوازې دلته بلکه هر هغه کور ته چې د شیرشاه سوري د فتحې لیک ور رسیدلې و همدغه ډول جشونه نیول.

په بنګال کې دخپل حکومت د مستحکم کیدو نه وروسته شیرشاه سوری هلته ډیره موده پاته نه شو او نه یې هلته په بنګال کې د ضرورت نه زیات فوځ پریښود . خو د غربي بنګال په چټاکانګ اونورو بندرونو باندې یې خپله ولکه ډیره کلکه کړه ، تر څو د پرتګالیانو د حملو څخه یې خوندي وساتي. دهغه اصول دا و چې هغه به د ځای حکومتونو له پاره دهمغه ځایو خپل خلک ټاکل ، او ځای مسلمانانو او هندوانو ته به یې په خپل حکومت کې کار ورکاوه. تر څو د نیول شوو سیمو خلکو ته د خپل حکومت د بدلون په اړه معلومات ور په برخه وي.

شیرشاه سوری نه غوښتل هلته په بنګال کې اوږود پاته شی. هغه په دې اندیښنه کې و چې هسې نه چې دهغه په غیاب کې همایون یو ځل بیا خپل ځواکونه راټول او دهغه په کلاګانو او ولکه شوو سیمو باندې دیرغل کولو هڅه وکړي. نو په دې اساس هغه غوښتل ژر تر ژره دبنګاله را ووځي او دهمایون حرکات دخپلې څارنې لاندې و نیسي. دهمدې فکرونو په بنسټ شیرشاه سوری دخپل لښکر سره یو ځای دبنګاله را ووت، خو د را وتلو تر مخه یې هلته په بنګال کې یو کس خضرخان دخپله اړخه د بنګال حکمران و ټاکه. ویل کیږي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خضرخان ترکي نژاد و او پلار او نیکونه یې دیوه وخته راهیسي هلته په بنګال کې میشت شوي و. په دې اساس شیرشاه سوري دخضرخان د ټاکلو وروسته دخپل لښکر سره یو ځای دهغه ځای په کوچ وکړ.

تر اوسه پورې شیرشاه سوري په مکمله توګه د بنګال څخه نه و تللې چې خبر ورته ورسید چې پرتګالیانو دهغه په ولکه شوو سیمو باندې دیرغل اودهغو سیمو د ولکه کولو له پاره پلان جوړ کړې دې. پرتګالیانو دمهارت د پاته شونو فوځیانو سره یو ځای، چې د خواص خان د حملې څخه اخوا دیخوا تښتیدلي و ، له ځانه سره را یو ځای کړې و او پخپله دمهارت یو سالار یې ددې متحده لښکر مشر ټاکلې و چې پالامو نومیده. پالامو د مهارت د پاته شونو اوپرتګالیانو څخه یو ستر لښکر جوړ کړ او د بنګال دمرکزي ښار ګوړ په لور یې حرکت پیل کړی و.

کله چې شیرشاه سوری ته دا خبر ورسید نو هغه خپل کوچ هملته تم کړ ، بیا یې خواص خان را وغوښت ، هغه وخت چې خواص خان د شیرشاه سوری خیمې ته را ننوت ،نو ویې کتل چې هلته دشیرشاه سوري د کورنۍ دغړو نه علاوه ګنګا هم ناسته ده. شیرشاه سوری خواص خان له ځانه سره کیناوه ، او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما غوښتل دلته زما د تخت ناستې د جشن د مراسمو په ترځ کې ستا او دګنګا تر منځ دواده مراسم هم ادا کړم. ما په دې اړه دګنګا سره هم خبرې کړې وې او هغه مې په دې راضي کړې وه خو زما د کورنۍ غړي وایي چې دخواص خان د واده مراسم باید ددې تخت ناستې د مراسمو څخه نور هم په ډیره خوشحالۍ او جوش سره و لمانځل شي. په دې خاطر هغوې ته د لږ څه وخت اړتیا وه ، په دې خاطر ما دلته په بنګال کې ستا د واده مراسم و ځنډول. ګوره زویه ! ددوې نه علاوه ګنګا هم دلته ناسته ده خو هغه وایي چې لمړی دې خواص خان د ګیتا سره واده وکړي دهغې وروسته دې له ما سره. وو ایه په دې اړه ستا آند څه ډول دی ؟

دشیرشاه سوري دخبرو وروسته خواص خان خوا ړه ګنګا ته وکتل بیا یې په مړاوې شانته اواز وویل چې: درونده شیرشاه ! دا خو دګنګا دسینې پراخوالې دې ، د هغې اخلاقي لوړ مقام دې چې دخپله ځانه ګیتا ته زیات اهمیت او درنښت ورکوي. د شهزادګۍ په ښه چې هغې خپل ځان دومره بدل کړې دې ، نو زما مهربانه ! زه پوهیږم چې ګنګا په سهي معنا باندې ددې وړ ده چې زما د ژوند ملګرې وګرځي. او زه پوهیږم چې کله چې ګنګا زما د ژوند ملګرې وګرځي نو زما د ژوند انه ټول کمښتونه به پخپله له منځه ولاړ شي.

دخواص خان دخاموشه کیدو وروسته شیرشاه سوری یوځل بیا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زما ټوله کورنۍ ستا او د ګیتا ، او ترڅنګ یې دګنګا د واده دمراسمو په برابرولو کې شپه او ورځ کار کوي ، هغوې ستا نه علاوه د ګنګا اوګیتا له پاره هم پریمانه کالي او نور ضروري شیان تیار کړي دي ، زما دکورنۍ غړې په دې آند دی چې څرنګه چې ماتاته خپل زوې ویلي دي اودخپلې کورنۍ غړې مې ګرزولې یې نو په دې خاطر به له تا او ستا ددواړو ښځو سره د لوڼو او زامنو په څیر سلوک کیږي. اوتاسو ته به ټول هغه څه تیاریږی چې ما دخپلو زامنو او لوڼو له پاره دهغوې په ودنو کې تیارکړي و ، ګوره خواص خانه ! زه اراده لرم چې څه وخت چې دا ټول کارونه تکمیل شی نو لمړی به ستا واده د ګیتا سره اوبیا د ګنګا سره وکړم. ګوره زویه دا خو یوه موضوع وه ، اوس دبلې موضوع په لور راځم.

بله خبره داده چې تاته ډاګیزه ده چې دمهارت یو ملګرې چې پالامو نومیږي، دپرتګالیانو سره یوځای شوې او ډیر ستر لښکر یې جوړ کړې دې او اوس دغه لښکر د ګوړ په لور را روان دې او غواړې په ګوړ باندې حمله وکړي، زویه ! ما خپل لښکر په دوو برخو باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویشلې دي ،یوه برخه به همستا تر قومندې لاندې وي، هغه به له تاسره یو ځاې وي ، او ته به دپالامو د مقابلې له پاره مخته ورځې. او هغه به دګوډ په لور دپرمختګ څخه منه کوي. زه هیلمن یم چې ته به په ډیره اسانه توګه پالامو ته ماتې ورکړې. خو دلښکر بله برخه به زه له ځانه سره واخلم او د ګنګا ددریاب غاړې غاړې ته به مخته ولاړشم اودهمایون په حرکتونو اوخوزښتونو باندې څارنه کوم. او دا به ځانته ډاګیزه کړم چې هغه اوس زما په اړه څه فکر کوي ، ووایه چې په دې اړه ته څه ویل غواړې ؟

خواص خان تر لږه وخته پورې څه فکر کې ډوب و اوبیا یې وویل چې: زما محترما شیرشاه ! دغه پریکړه چې تا کړې ډیره مناسبه او برابره پریکړه ده. زما په آند چې مونږ باید همدا نن حرکت وکړو او ته هم دخپل نیمایی برخې لښکر سره یو ځاې د ګنګا د دریاب په لور ولاړ شه. زه به دخپل لښکر سره یو ځاې د ګوډ په لور ولاړشم اودپالامو د لارې د بندولو هڅه به وکړم. شیرشاه سوری ورته وویل چې په دې اړه ته دخضر خان څخه هم مرسته تر لاسه کولې شې. خو خواص خان ورته وویلې چې:

نه ، درونده شیرشاه ! زه داسې کول نه غواړم. زه غوره ګڼم چې خضرخان دخپل لښکر سره یوځاې هملته په ګوډ کې و اوسیږي ،او زه به په یواځې ځان دخپل لښکر سره یو ځاې د پالامو مقابلې ته ور ودانګم، دا په دې خاطر چې که زه د پالامو سره و نښلم اوپالامو دخپل لښکر کومه برخه په ګوډ د حملې له پاره را ولیږي نو په هغه صورت کې به خضرخان دهغوې په مقابل کې موجود وي. خو که چیرې زه خضرخان دخپله ځانه سره یو ځاې د پالامو مقابلې ته یوسم نوبیا به د ګوډ څخه دفاع کول شوني نه وي. که چیرې دښمن په ګوډ باندې ولکه وکړي نوبیا به ماته ستونزې اومشکلات نور هم زیات شي، زه به مجبور یم چې هغوې کلا بند کړم اودا کلابندي کیدې شي چې میاشتې میاشتې دوام وکړي،نو په خاطر غواړم چې خضر خان هملته په ګوډ کې و اوسیږي،او زه په یواځې ځان دپالامو کارورختم کړم .هغه او د هغه لښکر ته داسې سزا ورکړم چې بیا د بنګال په لور د راتلو هڅه هم ونه شي کولاې.

کله چې خواص خان خبرې بندې کړې نو شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه ! زه ډیر خوښ یم چې ستا اراده ډیره ځواکمنه او ډیره پښخه ده. البته په دې اړه زه له تاسره یوه بله خبره هم شریکوم. او هغه دا چې دلته ستا د راتلو تر مخه ګنګا له ماسره خبرې کولې ،هغې ویل چې دا ځل هغه هم غواړي د خواص خان سره یو ځاې جنګ کې ګډون وکړي. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې:

که چیرې هغه له ماسره دلته په لښکر کې ژوند کول غواړي ،نو محترم شیرشاه ! زه به یې په خوښۍ سره ومنم. اودا به دخپل ځان له پاره نیکبختي و ګڼم ، خو زه نه غواړم چې په دې جنګ ګنګا له ماسره و اوسي ، ځکه ماته معلومه نه ده چې زه به دپالامو په خلاف کومو کومو ځایو کې مورچې اوسنګرونه نیسم اویا به دکومو سختو حالاتو سره مخ کیږم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دپالامو سره د جنګ په وخت کې ګنګا هم له ماسره یو ځاې په ورانو ویجاړو او کړنګونو کې دستونزو اوتکلیف وخت تیر کړي ، درونده شیرشاه ، دپالامو سره د ټکر وروسته ، زه غواړم چې ډیر ژر هلته د ګنګا د دریاب په غاړه له تاسره یو ځاې شم. تر دې ځایه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بیا یې دګنګا په لور وکتل او هغې ته یې نیغ په نیغه وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه هیلمن یم چې ته به زما ددې وړاندیز مخالفت ونه کړې، ګوره ګنګا ! زه پوهیږم چې دهغې وخت حالاتو مونږ دواړه یوبل ته حواله کړي یو ،که څه هم په تیرو وختو کې زما اوستا ترمنځه د بیلتون ترخې لمحې تیر شوې دي خو قدرت ته دا منظوروه چې زه اوته بیرته سره یوځاې او دیوه ژوند ملګری شو. ګوره ګنګا ! ته زما په دې پریکړه باندې مه خفه کیږه. زه دا ټول هر څه ستا دا ارام او اسانتیاو په خاطر کوم، ځکه چې دپالامو په مقابل کې ماته ډیرې منډې ترړې او ستونزمن حالات په مخ کی دي. ددې ترڅنګ زما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر کې بله کومه ښځه هم نه شته نو ځانته زوند به خوند در نه کړي او د ویرې احساس به کوې نو په دې اساس زه تاته وړاندیز کوم چې اوس زما سره په تللو باندې اصرار مه کوه. ګنګا ورته په ډیره نرمه او دمینې ډکه ژبه وویل چې:

زه ګنګا ددې جرءت نه لرم چې ستا وړاندیز ټال کړم ،که چیرې ته دا مناسبه ګڼې چې زما تګ له تا سره مناسب نه دی نو زه له تا سره د تللو له پاره اصرار نه کوم. او څنګه چې ته وایې همغسې به وکړم. ځکه چې ستا هره پریکړه ماته د حکم معنې لري. دګنګا د ځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله او ډاډمن شو ، ددې نه وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه دخیمې څخه را ووتل ، لښکریې په دوو برخو باندې وویشه ، خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره دپالامو د ځپلو له پاره روان شو ،په داسې حال کې چې شیرشاه سورې دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای د ګنګا ددریاب غاړې ته کوچ وکړ.

۵۰

دبله اړخه دهمایون حالات چې په چوسې کې دماتې خوړلو وروسته دیر خراب شوي وا و لښکریې خپل مورال له لاسه ورکړي و بیرته ښه کیدو ته را نژدې شوی و. همایون د څلویښت شپیتې ناروغتیا څخه هم روغ رمټ راوتلې و او ترڅنګ یې اندیښمنو زړونو ته د امید او هیلو یوه روښنایي تر سترګو کیده. همایون د چوسې ماتې په غټ زړه او پوره حوصلې سره و زغمله ، دهغه ورونو چې دهغه په غیاب کې کوم ناوړه سلوک کړي و هغوې پرې اوس ډیر زیات پښیمانه وو ،همایون هم د زړه له کومې دخپلو ورونو دغه غلطۍ ور وبښله ، او بیرته دخپلې مینې په غیږ کې را ټول کړل ، خو د شیرشاه سوري په لاس د چوسا په سیمه کې دمغلو ماتې دتیموری کورنۍ د یووالې جذبه پوره ګډه وډه کړې وه.

مغلو د افغانانو څخه د زړه له کومې کرکه کوله. هغوې په دې آند و چې ددې نه مخته هغوې افغانان په سلونو ځله د جنګ په میدان کې ماتې کړي او تیښتې ته یې اړ کړي دي. هغوې ته دا آند چې اوس به افغانان پر هغوې غالبیږي د منلو او زغم وړ نه و . پایلې یې دا شوې چې د سخت نه سخت باغي مغل هم د همایون څنګ ته راغې او دهغه سره یو ځای شو ، د مغلو ستر ستر سرداران چې ددې نه مخته د همایون سره په ټکر کې و هغوې هم خپلې بسپنې دهمایون په واک کې ورکړې او د خپلو وفادارېو په اړه یې ژمنه وکړه. په همدې وختو کې هلته په اګره کې دهمایون په شاوخوا کې یو لک فوځ را ټول شوي و ، دد ې نه علاوه دهغوې سره یو ډیره ستره او ځواکمنه توپخانه هم ملګرې وه چې قومندانې یې درومي خان زوې کوله.

په دې ورځو کې چې همایون د شیرشاه سوری پر خلاف په اګره کې خپل ځواکونه سره را ټولول او لښکرو جنګی تمرینات کول دهمایون په ژوند کې یوه بله غمناکه پیښه را منځته شوه، همایون ډیر شریف او منلې حکمران و ، نور مغروره او متکبر پادشاهان دهغه دخوې پر خلاف و ، خو هغه دهغو خلکو څخه نه و چې د ناادنا خلکو دخدمتونو اعتراف کوي او د نورو خلکو غلطۍ او ګناهونه وربښي.

هغه لوبه چې د همایون په دربار کې پیل شوې وه ،هغه څه داسې بیا ن شوې ده چې: د چوسا په جنګ کې دماتې خوړلو نه وروسته ، هغه وخت چې همایون په ګنګا کې ډوبید و ته ورنژدې شوي و نو هغه وخت یو حبشي چې نظام نومیده دخپلو مشکونو په واسطه دهغه ځان او ژوند و ساته. هغه وخت چې نظام همایون د ګنګا څخه را وویست او ددریاب غاړې ته یې راوست نو هغه وخت همایون د نظام سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژمنه کړې وه ، چې څرنګه چې هغه ورته په اوبو کې د غرقيدو څخه نجات ورکړې دې ، نو په دې خاطر به ورته درې ورځې پادشاهي ورکوي.

اوس چې همايون روغ رمټ شوې و ، او د ناروغتيا څخه خلاص شوې و ، نو په دې خاطر يې غوښتل چې خپلې ژمنې ته عملي بڼه ورکړي ، هغه نظام هلته اګرې ته را وباله او په خپل موجوديت کې يې په تخت کيناوه او ټولو اميرانو ته يې د هغه د ادب کولو حکم وکړ . کله چې نظام شهنشاه شو نو تر درې ورځو پورې هغه چې څوک غوښتل مالا مال کړ او انعامونه يې ورکړل ، تر درې ورځو پورې د شاهي نظام ټوله واکمني د هغه سره وه ، د همايون ورور مرزا پهنډال په دې وخت کې دلته موجود نه و . د هغه نه علاوه پاته ټول وزيران او رئيسان او سلاکاران هملته په اګره کې موجود وو. د هغوې هر يو ه د نظام اطاعت او فرمانبرداري کوله.

په اګره کې له يوه اړخه د مغلو په دربار کې د خوشحالۍ جشنونه و خو د بله اړخه د سازشونو جالونه هم خپريدل. او دا يې کار له پاره دا اخري ورځ وه ، ځکه چې نظام ته يې د پادشاهۍ په ورکولو سره خوشحالي ګانې کولې.

همايون د خپلې خوش مزاجۍ په اساس د خپلې کورنۍ ټول غړي خوشحالول خو د همايون خپل ورور کامران په خپله د همايون پر خلاف د سازشونو دغه جال خپراوه. همايون کامران ته د دهلي د تخت نه علاوه نور هر څه ورکړي و او په اخر کې د خپلې پيرزوينې له مخې هغه ته د جاګير کاغذونه هم ورکړل خو د همايون دغې ټولو نيکيو او پيرزوينو د هغه زړه و نه نيو.

هغه په څرګنده توګه د همايون وفادار ه و او ډيرې لافې به يې هم وهلې او ويل به يې چې هغه په يوازې ځان د شيرشاه سوري د وهلو له پاره بسنه کوي ، خو په حقيقت کې د هغې په وينا او کې هيڅ ريښتونولي نه ليدل کيده . په دې ورځو کې کامران مرزا په ناڅاپي توګه ناروغه شو او هغه ته دا شک پيدا شو چې د هغه مشر ورور همايون ورته زهر ورکړې دي. د همايون په څير د نيک سيرت خاوند ورور په اړه داسې شک پيدا کول پخپله د کامران مرزا ذلالت او جهالت ته بانديې دلالت کاوه.

هغه وخت چې د اګرې په دربار کې دا ډول پيښې روانې وې نو په همدې ورځو کې همايون ته خبر راغې چې شيرشاه سوري د خپل لښکر سره د ګنګا د درياب غربي څنډې ته را رسيدلی دې او د جنګ له پاره تيار دې. کله چې د شيرشاه سوري د مقابلې له پاره همايون د خپل هر ورور څخه د فوځ د را استولو غوښتنه وکړه نو کامران مرزا ورسره د هر ډول تعاون او کومک څخه ډډه وکړه.

په دې وختو کې همايون د کامران مرزا پورې ډيرې هيلې تړلې وې ، ځکه کامران د کابل حکمران و. په همدې وخت کې همايون کامران مرزا ته په برګه وويل چې خپل يوشمير فوځونه او سرداران له ما سره کومک ته پريږدي ،خو کامران د هغه پر خلاف سلوک خپل کړ او تر اخري حده پورې يې هڅې وکړې چې خپل ټول خلک له ځانه سره بيرته يوسي . هغه په پوره ظالمانه توګه د همايون غوښتنه رد کړه او خپل ټول فوځ يې له ځانه سره واخست. په دې وخت کې چې همايون د هغه تعاون ته سخته اړتيا درلوده کامران په ډيره بې حيايي سره د اګرې څخه کوچ وکړ او د لاهور په لور رهي شو .

د يو شمير تاريخپوهانو وينا ده چې د لاهور په لور د کامران مرزا کوچ کول د ډيرې ناپوهۍ او غلطيو سره ملګري و ، د هغوې په آند چې کامران مرزا د اعمل د چغتايي دورپای ته رسيدل او د شيرشاه سوري د عروج له پاره بنسټ وګرزيد. يوشمير په دې آند هم دي چې که چيرې کامران مرزا داسې نا پوهه قدم نه وې پورته کړې نو شيرشاه سوري به هيڅکله هم د تخت او تاج خاوند شوې نه و. خو دا ټول د خيالاتو الوت دې ، حقيقت دا دې چې يو کامران نه و چې د شيرشاه سوري مخه يې نيولې وې ، بلکه که د هغه په څير څو درجنه کامرانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم را پیدا شوې وې نو بیا به یې هم دشیرشاه سوری مخه نه وې نیولې او نه به یې هغه دخپلو مخو ځخه را ګرځولې وې. که چیرې کامران د اګرې ځخه لاهور ته نه وې تللې نو توپیر به یوائې همدومره و چې جنګ به لږ څه نور هم اوږود شوې و.

د اګرې ځخه دلاهور په لور د کامران مرازکوچ او بیا دهغه ځایه کابل او قندهار ته دهغه ورتګ پخپله د مغلو له پاره ډیره ګټور وګرزیدل ،ځکه هغه وخت چې کامران مرزا د لاهور ځخه کابل ته وخوزید نو په همغه ورځو کې دایران شهنشاه طهنماسب هم په حرکت راغې اوغوښتل یې په قندهار او کابل باندې ولکه وکړې نو که چیرې همداسې شوي وې نوبیا خو به دکامران مرزا حالت د دوبې دسپې په څیر ګرزیدل چې نه بهچا په کور کې پریښوده اونه به یې په بیدیا کې شپه تیریده. ددې خبر په اوریدو سره کامران مرزا په ډیره بیړه د لاهور ځخه کابل ته ولاړ ، هلته یې خپل فوځونه منظم کړل اوبیا یې دقندهار په لور حرکت وکړ ،کله چې د ایران پادشاه ته خبر ورسید چې دهمایون ورور کامران لکه د توپان اوسیلۍ په څیر دکابل ځخه د قندهار ددفاع له پاره را روان دې نو هغه د جنګ کولو ځخه شاته شو، په دې توګه دکامران مرازلاهور ته اوبیا دهغه ځآیه کابل ته راتګ اوبیا د خپل فوځ سره دقندهار په لور کوچ کولو په اساس قندهار دایرانیانو د ولکې ځخه په امن کې پاته شو.

دکابل او قندهار په لور دکامران مرزا د تللو وروسته همایون خپل زړه نه و تش کړې ، هغه تر ۱۵۴۰ کاله پورې خپل ځان تیار کړې و ، دډیرو ستر و سترو ستونزو سره سره بیاهم همایون دشیرشاه په مقابل کې دیر ستر فوځ برابر کړې و ، دهغه دتوپ خانې ځواک د شیرشاه سورې د توپخانې ځخه څو برابره قوي و ، هغه خپل تجربه لرونکې افسران را مخته کړل ، بیا همایون دخپل همدغې ستر ځواکمن لښکر سره یو ځاې د تلوج په لور کوچ وکړ ، شیرشاه سوری هم په همدې سیمه کې پړاو کړې و .

داګرې ځخه د کوچ کولو وروسته دهمایون لښکر ګنګا ته د ورسیدو له پاره تر ټولو نژدې لاره خپله کړې وه ، دغه لاره اوس د فرخ اباد او شمس اباد د سیمو ځخه تیریږی اودبوجپور سیمې ته رسیږي. چې شیرشاه سوري د خپل لشکر سره همدلته پروت و.

شیرشاه سوری هم ډیر محتاط انسان و ، هغه هم دجنګ پیلامه کول نه غوښتل ، هغه په دې آند و چې تر هغو چې دهغه سالار خواص خان د بنګال ځخه راستون نه شي نو د همایون سره باید ټکر ونه کړي . هغو غوښتل چې دهمایون په خوزښتونو باندې څارنه وکړي. خوکله چې همایون دخپل لشکر سره یو ځاې بوجپور ته را ورسید نوبیا شیرشاه سوری خپل شاته تګ بیغرتي و انګیرله نو په دې خاطر د جنګ کولو له پاره تیار شو .

دبوجپور په سیمه کې دواړه لښکرې یو بل ته مخ په مخ و دریدې ، د شپاړسمې پیړی د غیږې دا ډاګ دګنګا د دریاب په غربي برخه کې پروت و ، خو اوس ددریاب د بهید و دبهیر دبدلیدو په اساس شرقی غاړې ته راغلې دې. په هغه وخت کې به ددې ګودر ځخه ډیرې قافلې تیریدې ،دا ځاې د اوسني فرخ اباد ځخه اته میله لرې جنوب شرق او د قنوج دښاره دیرش میله لرې شمال غرب کې پروت دې.

شیرشاه سوری د پخوا ځخه خپل فوځ د ګنګا ددې غاړې ځخه لرې کړې و ، دهغه پلان دا و چې هغه به د قنوج په سیمه کې تر هغو همایون ددریاب ځخه تیریدو ته نه پریږدي ترڅو چې په ستراتیژیکې توګه حرب دده په ګټه نه وي تمام شوې. هغه ددې مقصد له پاره په دریاب کې شته ټولې کشتۍ و نیولې او ټولې یې د ګنګا په شرقی برخه کې سره را ټولې کړې ، دبله اړخه هلته په ګنګا کې به دشیرشاه سوری د کشتیو بیړۍ په پرلپسې توګه تلې راتلې او په غربې څنډو کې پرتو افغان فوځونو سره به یې اړیکې جوړول. همدې بیړۍ د بهوجپور ځخه ترهانګر بورې د ټولو ګودرونو څارنه کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات داسې شوې و چې د دریاب په یوې غاړه باندې همایون د خپلو لښکرو سره پړاو کړې و ، په داسې حال کې چې د دریاب په بله غاړه باندې شیرشاه سوری په همدې ګودر د خپلو لښکرو سره پړاو کړې و . همایون د شیرشاه سوری د ځواک د معلومولو له پاره د خپل لښکر یوه برخه د شپینی عملیاتو له پاره هلته ور ولیږله . د همایون د عسکرو دغې ډلې د شپې له اړخه د ګنګا دریاب په پورتنۍ برخه کې تر پښو لاندې کړاو بیا یې د شپې په تیاره کې د شیرشاه سوری په لښکر باندې عملیات وکړل . خو شیرشاه سوری هم بیدار و ، هغه دا عملیات په شا وتمبول او د همایون دغه ډله چې د شیرشاه سوری د ځواک د معلومولو له پاره راغلې وه په تیښته و تښتیدل .

د بهوجپور په سیمه کې د شیرشاه سوری په لاس د همایون د دې چریکې ډلې د ناکامۍ نه وروسته ، همایون خپل جنګي پلان بدل کړ ، اوس نو د هغه په لښکرو کې د شیرشاه سوري څخه ویره او د هشت را پیدا شوې و ، په دې خاطر د هغه لښکر کرار کرار د دریاب د غاړې څخه په تللو پیل وکړ . هغوې اراده درلوده چې منزل په منزل تر قنوج پورې ځانونه ورسوي .

د قنوج په لور د تللو په وخت کې د دریاب په غاړه همایون ته د شیرشاه سوری څو کیشتۍ تر سترګو شوې ، همایون په هغو باندې د ډزو کولو حکم وکړ ، د دې ډزو په پایلو کې د شیرشاه سوری یوه ډیره ستره کیشتۍ په اوبو کې غرقه شوه . او په دې توګه همایون د خپلو لښکرو سره یو ځای د دریاب په غاړه غاړه تر قنوج پورې ورسید .

د بله اړخه شیرشاه سوری هم د مغلو د لښکرو سره یو ځای د دریاب په بله غاړه باندې په کرار کرار روان و . قنوج ته د رسیدو سره سم د دواړو خواو لښکرې یو د بل په مقابل کې سره و دریدې . د همایون د لښکر تر مخه چې د ګنګا د دریاب کومه برخه وه نو د هغې شاته د قنوج ښار ګوتې پروت و . د همدې ځایه همایون ته د خوراک څښاک او جنګ وسایل را رسیدل . د قنوج ښار چې څه موده د ګنګا په غاړه اباد شوې و او س د دریاب څخه پنځه میله لرې په غربي برخه کې پاته و .

په داسې حال کې چې د دریاب په هغه بله غاړه د شیرشاه سوری لښکرو پړاو کړې و ، دا سیمه د بلګران سره نژدې پرته وه او شیرشاه سوری غوښتل د بلګران سیمه د خپل ځواک او قوت مرکز وګرځوي . په دغه سیمه کې چې شیرشاه سوری پړاو کړې و د جونپور څخه تر شمال شرق پورې شپږ میله واټن لري او د قنوج څخه یې هم واټن همدومره ویل کیږي .

همایون د خپل لښکر سره یو ځای د ګنګا په غربي سیمه کې پړاو کړې و په داسې حال کې چې شیرشاه سوري د همدې ګنګا په شرقي برخه کې پروت و . په دې توګه د دواړو لښکرو په خپل منځ کې د دریاب پوله ټاکلې وه او ارام پراته و . نه همایون او نه شیرشاه ، یو هم د دریاب څخه تیریدو ته تیار نه و . او تر څنګ یې هیڅ اړخ نه غوښتل چې د جنګ په وخت کې یې دریاب شاته وي . په دې خاطر دواړه د دې منتظر وو چې کوم یو به لمړی د دریاب څخه د راتیریدو هڅې کوي .

د میاشتو میاشتو انتظار نه وروسته همایون د دریاب څخه د راتیریدو هڅې پیل کړې هغه غوښتل چې د جنګ پیلامه پخپله وکړي تر څو څه پایلې تر لاسه کړي خو د بله اړخه به شیرشاه سوری د دریاب څخه د همایون د فوځونو د راتیریدو هره هڅه شنډوله .

په حقیقت کې شیرشاه سوري نه غوښتل د همایون سره په دې وخت کې لاس و پنجه شي ، هغه ته د خواص خان له اړخه د کوم خبر د راتللو او پخپله د خواص خان د راتګ هیله وه . هغه غوښتل چې خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای دلته را ورسیږي نو بیا به د همایون پر خلاف پریکنده جنګ ته ملا تړي . په همدې خاطر دواړو لښکرو د ګنګا د دریاب په دواړو غاړو باندې پړاو کړې و او میاشتې میاشتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته پراته و. همایون به چې کله هم د دریاب څخه د تیرید و هڅه کوله نوشیرشاه سوری به دهغه وړاندی تګ شنډ اوه ،ترڅو خواص خان ورسره را یوځای شي.

۵۱

دشیرشاه سوری څخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوډ ښارته ولاړ، هلته د ګوډ په ښار کې یې د هغه ځای دحاکم حضرخان سره خبرې وکړی او هغه ته یې دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې دحملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځای تیار و اوسي ، بیا یې خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته دشپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه ترڅو په پالامو باندې ناڅاپی یرغل وکړي او هغه دخپل لشکر سره د نابودی کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر ددې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځای د ګوډ د ښار په لور را روان دې ، اودهغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان ددښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمي وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لور تللي دي او دبنګال د ساتنې له پاره یې خواص خان دخپل نیمایی لښکر سره یو ځای پری ایښې دي. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته ددې موقع ورنه کړه چې پالامو ته دهغه په لاره کې دخواص خان دکمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او ددې نه یې خبر کړي چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځای د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه دکمین نیولو دمخه ترڅو میلو واټن پورې خپل نظامي مخبران خپاره کړي و او هغوې په خپل نوبت سره دپالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته دخواص خان کمین دکیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطۍ سره دخپل لښکر تر څنګ د ګوډ په لور په لاره رهي و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبځرکو په څیر حمله وکړه . پالامودخواص خان له لورې دداسې ناڅاپي حملې اویرغل انتظار نه درلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلي دې اوخواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای دګوډ په شا رکې دهغه دحملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبرۍ کې خواص خان ددې ناڅاپې حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې دپالامو لشکر یې په خپل منځ کې سره پرې کړ اودهغوې دمنځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . اوپه دې ترتیب یې دپالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل .

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او دهغوې دمنځنیو لیکو دماتولو وروسته خواص خان ، دهغه د لښکرو په شاتنۍ برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه وښووله چې د پالامو د لښکر وروستنۍ لیکی یې د فنا سره مخ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنيو ليکو څخه شاتنيو ليکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان د هغه شاتنۍ ليکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

پالامو دخپل لښکر ددې حالت په کتلو سره ډېر وارخطا شو خو سمدستې يې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف يې خپله وينه تويونکې حمله پيل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زيان ور رسولې و ، دپالامو لښکرو ته دهمدې زيان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډېرې قوې حوصلې سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي يرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو يې کوم خاص اغيز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو دبنګال په دې دښتو کې يو دبل پر خلاف خپلو وينه تويونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دشپې په همدې تيارو کې د بنګال زمکې دمړو او وينو دبهير نمونې وګرزيدې

دشپې په تيارو کې د پيل شوې دغه جنګ په پايلو کې خواص خان پالامو ته ډېره بده ماتې ورکړه ،اودهغه لښکر يې په عامه توګه د تيغه تير کړ. دسهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بيغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شيانو او وسايلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بيا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره يو ځاى ، دجنګ ټول لاسته راغلى آسونه او دسپرلۍ نور حيوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا ددرياب هغه لورې ته يې دخبل فوځ سره يو ځاې کوچ وکړ. او هغه ځاې ته ولاړ چيرې چې ورته شيرشاه سورى انتظار کاوه

۵۲

کله چې شيرشاه سورى ته خبر ورسيد چې دهغه ستر سالار خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاې دهغه پړاو ته رانژدې شوې دې ،نوهغه سمدستې همايون ته خپل قاصد ور واستوه ، هغه قاصد د همايون سره ددرياب په هغه غاړه يو ځاې شو او همايون ته يې د شيرشاه سور ي داپيغام ور ورساوه چې : اوس نو ستا خوښې پورې اړه لرى چې ايا ته ددرياب دې غاړې ته راپوريوځې او که زه ددرياب هغه غاړې ته در پوريوزم او له تاسره و جنګيږم او که ستا دفوځ د راتلو له پاره ګودر پريږدم تر څو ستا لښکر د جنګ له پاره دې لورې ته را واوړي. همايون بيرته دهمدې قاصد په خوله شيرشاه سورى ته ځواب را وليږه چې شيرشاه سورى بايد د درياب څخه د تيريدو په خاطر ګودرونه خالي کړي تر څو زه دخپل لښکر سره يو ځاې ددرياب څخه تير اود جنګ نغاره هملته وټنګوم. شيرشاه سوري د همايون ددې وړانديز سره موافقه وکړه او خپل لښکريې د ګنګا ددرياب دغاړې څخه درې څلور ميله واټن لرې تر بلګران پورې نژدې ور ورساوه اوهملته يې پړاو وکړ.

بلګران ته په ور رسيدو سره شيرشاه دخپل لښکر د دفاع له پاره خندقونه وويستل اوهغه يې همله کلابند کړ ، ددې خندقونو شاته يې خپله توپخانه نصب کړه اوپه هغې يې تجربه لرونکې ماهرين وټاکل او ورته يې حکم وکړ چې د جنګ په وخت کې ملاتړلې ولاړ وي.

هغه وخت چې شيرشاه سورى د درياب ګودر پريښود او شاته تر بلګرامه پورې ولاړ نو بيا دهمايون دحکم له مخې ددرياب څخه دتيريدو له پاره يو پول جوړ کړل شو اوهمايون پرې دخپلو لښکرو سره يو را تيرشو. ددرياب څخه د راتيريدو وروسته چې همايون دخپل لښکر سره يو ځاې په کومه سيمه کې پړاو کړې و ، دهغه ځاې ښې اړخ ته يوه ناله وه. دا ناله به د برسات په موسم کې د اوبو ډکيده او اوبه به يې د ګنګا په درياب کې ور پريوتې. همايون هم دپړاو د ځاې څخه دشيرشاه سورى په څير يو ستر خندق وويست ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

توپونه یې دهغې شاته نصب کړل او نوې مورچې یې جوړې کړې . همایون د شیرشاه سوری په مقابله کې د جنګ له پاره همغه طریقه خپله کړه چې څه موده مخته دپاني پت په میدان کې بابر د ابراهیم لودهي په مقابل کې استعمال کړې وه .

دګنګا د دریاب څخه د تیرید و وروسته ، پر هغه ځای چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای پړاو کړې هغه یو پاک ډاګ او پراخه میدان و . هلته به په بارانو کې اوبه راتللې . دې ځای د بلګران نه نژدې درې میله واټن درلود . څرنګه چې همایون د اپریل په میاشت کې دګنګا ددریاب څخه تیر شوې و او هملته یې پړاو کړې و تر څو دشیرشاه سوری سره و جنګیږي .هغه په دې ډاډمن و چې د بارانونو موسم لرې دې اوپه ګنګا کې هم د کلني سیلاب د راتلو شونتیاوې کمې دې .

نژدې یوه میاشته شیرشاه او همایون یو بل ته مخامخ پراته و . هیڅ لورې د جنګ د پیلامې له پاره لمړیتوب نه کاوه . تر دې وخته خواص خان هم دشیرشاه سوري سره را یوځای شوې و ، اوس نو شیرشاه سوري هم ډاډمن شوې و ځکه چې دهغه متحده لښکر د جنګ کولو له پاره هره ګړی تیار ولاړ و .

د بارانونو موسم لا تر اوسه پورې ډیر لرې و .خو داسې څرګندیده چې د همایون ستورې په څرخیدو وي ، ځکه د ۱۵۴۰ ز کال د مئ په میاشت کې دبادونو ، ګرمیو او توپانو له کبله دوخته مخته بارانونه پیل شول . او دګنګا په دریاب کې د سیلاب د راتلو په اساس د مغلو دلښکرو پړاو د اوبو لاندې راغې . په دې خاطر همایون خپل پړاو د مخکنی ځای څخه پورته کړ او لږ څه پورته ځای ته یې یوړ .

د پړاو ددې انتقال نه وروسته همایون د شیرشاه سوری سره د ټکر کولو له پاره هوډ وکړ . ددې هوډ سره سم یې په خپلو لښکرو کې د جنګ نغاره و ټنګوله ، دشیرشاه سوری لښکر هم ددې نغارې په مقابل کې خپل ډول وواهه . په دې توګه دواړه لښکرې د جنګ له پاره په لیکو کې تیارې شوې .

همایون خپل لښکر په پنځو برخو وویشه ، د لښکر منځنی برخه یې د خپلې قومندې لاندې پریښوده ، ښې اړخ له پاره یې خپل یو باوری سالار و ټاکه او د چپ اړخ له پاره یې هم خپل ورور مرزا عسکري قومندان و ټاکه ، دلښکرو په لمړنی ډله باندې یې خپل بل ورور مرزا بهنډال قومندان و ټاکه ، او دلښکرو پنځمه برخه یې دخپل کاکا زوې ناصر مرزا تر قومندې لاندې ورکړه . ددې پنځمې برخې عسکرو ته یې دا دنده هم ور وسپارله چې هغوې به دلښکرو د شا له اړخه دوه کارونه تر سره کوي ، لمړی دا چې هغوې به دلښکرو د پړاو ساتنه کوي اودویم دا چې د شا له اړخه به څارنه کوي چې دښمن پرې د شا له اړخه حمله ونه کړي اوپه دې ترتیب لښکر ته زیان و نه رسیږي .

دبله اړخه شیرشاه سوری خپل لشکر د پنځو په ځای په څلورو برخو وویشه . منځنی برخه شیرشاه سوري دخپله ځانه سر و ساتله تر څنګ یې هیبت خان هم له ځانه سره ملګرې کړ . دښې اړخ قومنده یې جلال الدین جالو ته ورکړه اودهغه سره یې یوشمیر نور سرداران او سالاران دمعاونینو په توګه و ټاکل . دچپ اړخ قومنده یې دخپل مشر زوې عادل خان ته ورکړه او برهم جیت او څو نور سالاران یې ورسره معاونین وټاکل ، خو دلښکرو لمړنی ډله یې دخواص خان دقومندې لاندې ورکړه ، په دې ډله کې د شیرشاه سوری د جنګ د ډګر ډیرغښتلې او تکړه زړه ور عسکر او سالاران ورګډ شوي و .

همایون د جنګ پیلامه وکړه . دهغه ورور مرزا بهنډال لمړنې کس و چې جنګ یې پیل کړ . هغه دهمایون دلښکرو دلمړنی مخکښې ډلې قومندان و ، مرزا بهنډال یو اوږود چکر و خوړ اوبیا یې د شیرشاه سوری د فوځ په چپ اړخ باندې ګذار وکړ ، دشیرشاه سوری د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې برخې قومنده د جلال الدین جالو په لاسو کې وه . د مرزا بهندال د حملې نه وروسته دهغه وړور مرزا عسکری هم په فعالیت پیل وکړ ، هغه هم د جلال خان جالو په لښکرو ور پریوت. دواړو مرزا عسکری او مرزا بهندال دا انګیرله چې که چیرې دواړه په یوه وارد شیرشاه سوري د عسکرو په دې برخه چې د جلال خان جالو تر قومندې لاندې دې حمله وکړي او هغوې له منځه یوسي نو سوبه به یې ډاډمنه شي .

خودا دمرزا عسکري او مرزا بهندال بې عقلي ثابته شوه ، ځکه هغه وخت چې مرزا عسکری او مرزا بهندال د جلال الدین جالو د قومندې لاندې عسکرو باندې ور پریوتل نو په همدې وخت کې خواص خان هم د یوه توپاني حرکت په اساس د همایون د فوځ په اخري برخې باندې یرغل ور وست او دمغلو د لښکرو په اخري برخه چې قومنداني یې د همایون د کاکا زوې ناصر خان مرزا کوله تر خپل خونړی او ناڅاپی برید لاندې راوست. خواص خان په ډیره کمه موده کې د ناصر مرزا برخه لښکر و ځپاوه ، دهغه لښکر یې دتیغه تیر کړ او پخپله ناصر مرزا و تښتید اودهمایون په زړه کې ورننوت. د ناصر مرزا د لښکرو د تباهۍ وروسته خواص خان د مغلو دلښکر ښې لورې ته چې د مرزا عسکري د قومندې لاندې یې حملې کولې ورغې ، خو لمړی یې د مرزا بهندال دلمړنیو جنګیدونکو ډلو تر شا حمله وکړه ، دهغه دا حمله دومره سخته او خونړۍ وه چې دهمدې حملې له مخې دشیرشاه سوری دغه ستر قومند ان خپل ځانته د فتحې ټولې دروا زې پرانستلې

مرزا بهندال د جنګ په پیلامه کې ډیره ستره غلطی کړې وه ، هغه ته په کار و چې دخپلو لمړنیو مخکښو جنګي کسانو سره یې دخواص خان حرکات تر څارنې لاندې نیولې وې،هغه یې دخپل ځان سره مشغول کړې وې او پری ایښې یې واې چې د لشکر و نورې ډلې یو دبل سره ټکر وکړی اودهر څوک دخپل برخه لیک څخه په ښه توګه خبر شي.

خو داسې و نه شول ، هغه وخت چې مرزا بهندال چکر وخوړ او بیا یې د جلال الدین جالو په لشکرو باندې را کېښودل نو مرزا عسکري هم دهغه سره ملګرې شوې و او دشیرشاه سوری دمیمنې اړخ په ریښتنې توګه ددې دواړو دمقابلې کولو توان نه درلود او وروسته تللو ته اړ شوې و ، خو د مرزا بهندال ددې غلطیو څخه خواص خان ډیره ګټه پورته کړه اودهمایون په ډیرې کمزورې برخې باندې یې حمله وکړه او دا کمزورې برخه د لښکرو شاتنۍ برخه وه چې قومنده یې دمرزا ناصر په لاسو کې وه ،خواص خان دمغلو دلښکرو دا برخه دسترګو په رپ کې له منځه یوړه.

د مغلو دلښکرو د شاتنۍ برخې د له منځه وړلو وروسته کله چې خواص خان د مغلو دلښکر په لمړنۍ مخکښې برخې او دهغوې په میسره باندې یرغل وروست نو دهمایون د لښکر زړه هم دهغې ددې ناڅاپی حملو څخه اغیز من شوې و ،ددې حتمي پایلې د اشوې چې ددې برخې لښکر هم د خواص خان حملو د هیبت څخه د تیښتې لارې خپلې کړې او د پناه په خاطر یې دخپل لشکر منځنۍ برخې ته ځانونه ور رسول.ددې برخې قومنده پخپله دهمایون په لاسو کې وه. په دې توګه د همایون دلښکر هغه برخه چې په منځ کې پرته وه هغه ددې را تښتیدلو عناصرو دبیروبار په اساس نه مخته تللې شوه او نه یې چپ او ښې لورې ته قدم اخستلې شو ، اونه د هغوې له وجې توپخانې خپل کار پیلولې شو ،که څه هم دهغوې په مقابل کې دښمن پروت و خو هغوې د خپلو راتښتیدلو دهجوم په واسطه مات رامات شوې و.

۵۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوری څخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوډ ښارته ولاړ، هلته د ګوډ په ښار کې یې د هغه ځای د حاکم حضرخان سره خبرې وکړې او هغه ته یې دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې دحملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځای تیار و اوسي ، بیا یې خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته دشپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅاپي یرغل وکړي او هغه دخپل لشکر سره د نابودۍ کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر ددې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځای د ګوډ د ښار په لور را روان دې ، اودهغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان ددښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمي وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لور تللې دې او د بنګال د ساتنې له پاره یې خواص خان دخپل نیمایی لښکر سره یو ځای پری ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته ددې موقع ورنه کړه چې پالامو ته دهغه په لاره کې دخواص خان دکمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او ددې نه یې خبر کړي چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځای د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه دکمین نیولو دمخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامي مخبران خپاره کړي و او هغوې په خپل نوبت سره د پالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته دخواص خان کمین د کیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطۍ سره دخپل لښکر تر څنګ د ګوډ په لور په لاره رهي و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبځرکو په څیر حمله وکړه . پالامو دخواص خان له لورې ددا سې ناڅاپي حملې او یرغل انتظار نه درلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې او خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای دګوډ په شار کې دهغه دحملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبرۍ کې خواص خان ددې ناڅاپي حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې دپالامو لشکر یې په خپل منځ کې سره پرې کړ او دهغوې منځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . اوپه دې ترتیب یې دپالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل.

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او دهغوې دمنځنیو لیکو دماتولو وروسته خواص خان ، دهغه د لښکرو په شاتنۍ برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه وښووله چې د پالامو د لښکر وروستنۍ لیکی یې د فنا سره مخ کړې. هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنیو لیکو څخه شاتنیو لیکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان دهغه شاتنۍ لیکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پالامو دخپل لښکر ددې حالت په کتلو سره ډير وارخطا شو خو سمدستې يې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف يې خپله وينه تويونکې حمله پيل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زيان وررسولى و ، دپالامو لښکرو ته دهمدې زيان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډيرې قوې حوصلى سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي يرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو يې کوم خاص اغيز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو دبنګال په دې دښتو کې يو دبل پر خلاف خپلو وينه تويونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دښپې په همدې تيارو کې د بنګال زمکې دمړو او وينو دبهير نمونې وګرزيدې

دښپې په تيارو کې د پيل شوې دغه جنګ په پايلو کې خواص خان پالامو ته ډيره بده ماتې ورکړه ،اودهغه لښکر يې په عامه توګه د تيغه تير کړ. دسهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بيغمه شوې و، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شيانو او وسايلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بيا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره يو ځاي ، دجنګ ټول لاسته راغلى آسونه او دسپرلۍ نور حيوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا ددرياب هغه لورې ته يې دخبل فوځ سره يو ځاې کوچ وکړ. او هغه ځاې ته ولاړ چيرې چې ورته شيرشاه سورى انتظار کاوه

د غم او مصيبت په دغه ډک ساعت کې ، يعنې هغه وخت چې خواص خان دهمايون فوځ په ډيره بده ورځ اخته کړې و نو شيرشاه سورى هم دمغلو دلښکرو په ميسره باندې حمله وکړه، دمغلو ددې ځاي لورې قوماندان مرزا عسکرى و. د شيرشاه سورى دا چال ډير پريکنده و ځليد ،ځکه د مغلو لښکر په ميسره کې د شيرشاه سورى تر مخ ټينګ نه شو اوهغوې هم د لښکرو زړه ته ور وتښتيدل. په دې توګه ،کله چې ددرې واړو خواو څخه د مغلو د لښکرو ماتې خوړلې د لښکر زړه ته را ټوليدل نو دهمايون دغه منځنې لښکر په خپله بې کاره و ګرزيد. دهمايون په لښکرو کې دهمدې را تښتيدلو عناصرو په واسطه يوډول بې نظمې راپيدا شوه ، دبله اړخه خواص خان د ښخوا څخه د همايون د لشکر شاتنۍ برخه له منځه وړې وه اودهغې د له منځه وړلو وروسته خواص خان دهمايون د لښکر په زړه او ميسره دواړو باندې يرغل وروستې و، په همدې خاطر هغه خپله ټوله توجه د همايون دلښکر هغه مخکښې ډلې لورې ته را وګرځوله چې قومنده يې د مرزا بهنډال په لاسو کې وه. شيرشاه سوري هم د همايون دلشکر منځنۍ برخه په دې خاطر د نظر و غورځوله چې د نورو ځايو څخه د ماتې خوړلو عسکرو د راتښتيدو په اساس دهغوې حرکت محدود شوې و ،شيرشاه سوري د همدې وخت نه په ګتې اخستو سره دميسرې په لور مخه کړه ، اوس خو حالات داسې شوي و چې دهمايون دلښکر منځنۍ برخه د حرکت نه وتلې وه ، تر څنګ يې دخواص خان په حملې دهغوې شاتنۍ برخه هم دمرګ او تيښتې سره مخ شوې واو جلال الدين جالو اوشيرشاه سوري دواړو د ميسرې د لښکرو د له منځه وړلو له پاره خپلې تورې کارولې. همدا راز د همايون دلشکرو ميمنه کې دشيرشاه سوري مشر زوې عادل خان په پوره ميړانه جنګيده او غوښتل يې چې دهمايون د لښکرو د ميمنې لورې ته هم ماتې ورکړي.

د لړې شيبې دروند وينه تويونکې جنګ نه وروسته همايون ډيره بده ماتې وخوړه اودخپل لښکر سره يو ځاي و تښتيد ، دهمايون ټول لښکر دګنګا دهغه پول په لور و تښتيد چې همايون ددرياب څخه د تيريد و په خاطر څه موده مخکې جوړ کړې و. په دې وخت کې درياب د جنګ د ميدان څخه په پنځه ميله واټن کې پروت و. دماتې خوړلو وروسته دهمايون په لښکر کې منډې ترړې پيل شوې وې. ددې پايلې دا شوې چې په پول باندې دخلکو د ډيربنت په واسطه ، پول په منځ کې دوه ځايه شو ، او په هغه باندې تيريدونکې ډير خلک يا هملته تر پښو لاندې شول او يا دګنګا په درياب کې ژوندي ډوب شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پول مات شو نو همايون هم دخپل فيل سره يو ځاي دپول د پاسه تيريده . په دې اساس همايون هم دخپل فيل سره يو ځاې په ګنګا کې ور ولويد ، خو په درياب کې د لويدلو وروسته فيل په مکمله توګه همايون خوندي و ساته او په لامبو يې دهغه ځايه بلې غاړې ته يوړ.

کله چې دهمايون فيل غاړې ته ورسيد نو دهمايون يوه سالار همايون ته آس را وړاندې کړ ، په دې وخت کې همايون لوڅ سر او لوڅې پښې و . هغه خلک چې د جنګ څخه را تښتيدلې و اودهغه خوا ته را رسيدلي و دهغوې سره يو ځاې د ليونې په څير د اګرې په لور روان شو . کله چې دهمايون قافله د اګرې او قنوج تر منځ د بهوګاو ته نژدې ور ورسيده ، نو دشاوخوا وسله و الوجټانو بد معاشو دهقانانو چې ډيره کې يې غله او داړه ماران و د همايون سره ډيره بده وضعه وکړه او هغه ته يې د ډوډۍ او خوراک د ورکولو څخه انکار وکړ. دد ې نه علاوه يې دهمايون هغه عسکر چې اخوا ديخوا را تښتيدلي و او همايون غوښتل هغوې بيرته له ځانه سره را يوځاې کړي ، له منځه يوړل.

کله چې همايون ته خبر ورسيد چې د ې بدمعاشو جټانو دهغه د لښکرو په وژلو پيل کړې دې نو هغه خپل وررور مرزا بهنډال ، مرزا عسکرى او دکاکا زوې مرزا ناصر ته حکم وکړ چې د ې ګستاخو او سرکشو جټانو ته سزا ورکړي. مرزا عسکرى نه غوښتل د همايون دا حکم و مني. پايلې يې دا شوې چې دمرزا عسکري او مرزا ناصر تر منځ بحث ګرم شو او خبره تريخوالې ته ورسيده. ناصر مرزا عسکري د اس په قمچينه وواهه. مرزا عسکري ولاړ او همايون ته يې دخپل کاکا د زوې ناصر ميرزا څخه ګيله وکړه خو کله چې همايون دخپل کاکا د زوې څخه په دې اړه پوښتنه ګرويزنه و نه کړه نو بيا مرزا عسکري ناراضه شو اودخپل جاګير په لور سنبل او مراد اباد ته ولاړ.

د مرزا عسکري د تللو وروسته مرزا بهنډال او ناصر مرزا دواړه دد ې جټانو دځپولو له پاره ولاړل. خو دا جټ غله او داړه ماران پوره وسلوال و او شميره يې هم کمه نه وه . په د ې خاطر هغوې دهمايون دد ې پاته تښتيدلى لشکر سره دجنګ له پاره تيار شول. ددواړو خوا و تر منځ ښه جنګ وشو خو په اخر کې دهمايون لښکرو د ې غلو جټانو ته ماتې ورکړه اوهغوې هم د تيښتې لار و نيوله. دجټانو عادت دا و چې تل به د مصيبت وهلو په مخ کې د وحشي حيواناتو په څير دريدل خو کله به چې دکوم ځواکمن سره مخ کيدل نو بيا به د امن شامتولې ګرزيد ې.

د جټانو سره د جنګ او جدل وروسته همايون دخپل پاته عسکرو سره د بهوګاو څخه دغرب په لورې روان شو . او دريمه ورځ د لمر پريوتو د مخه اګرې ته نژدې ور ورسيد. دګنګا سره نژد ې دشيرشاه سورى د لاسو څخه دماتې خوړلو وروسته همايون دومره زړه بد ې او ستومانه شوې و چې د اګرې کلا ته د ننوتلو څخه يې هم ډه ډه وکړه . بلکه ديوه کس شيخ رفيع الدين په کور کې يې ديره جوړه کړه. دلته د اوسيدو په وخت کې شيخ رفيع الدين ورته مشوره ورکړه چې لاهور ته ولاړ شي او دشيرشاه سورى په مقابل کې د ې يوځل بيا د خپل برخليک له پاره و جنګيږي.

په اګرې کې داوسيدو په وخت کې همايون په فکري اړخه ډير خپور وور معلوميده . په د ې وختو کې يې هيڅ ډول پريکړه نه شواې کولې. دلته د اوسيدو په وخت کې يې خپل وررور مرزا بهنډال ته حکم وکړ چې هغه د ې دشاهي حرم پورې اړونده ښځې د کلا څخه را وکاږي.په د ې ښځو کې دهغه خور ګلبد ن هم شامله وه. همايون غوښتل دغه ټولې ښځې په خپلو لاسو ووژني تر څو دهغوې برخليک د شيرشاه سورى لاسو کې و نه لويږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دمرزا بهنډا ل دهمايون په دې حکم باندې نيوکه وکړه او ژمنه يې وکړه چې هغه به تر لاهوره پورې ددې ټولو ښځو د خوندی وړلو دنده په غاړه اخلی . همايون هم ځو ورځې په اګره کې پاته شو او بيا يې اګره پخپله خپل برخليک ته پرېښوده او ترې ولاړ . هغه دفتح پور سيکري سيمې ته چې د اګرې څخه شل ميله واټن کې وه ولاړ . دا د هندوستان څخه د مغلو د هجرت پيلامه وه . هر لورې دحشر دورځې په څير غم خپور و . داسې ځرګنديده چې د اسرافيل شپېلۍ پوکې کړې وي ځکه هرې لورې ته چغې ، سورې ، ژړاوې او واويلاوې وې . خو دهغه رذيل خوې هغه تر اخره پورې نه پرېښود . دهمايون په خپلو ملګرو کې تر اوسه پورې غداري موجوده وه ، د فتح پورسيکر کې يو ناڅرګنده کس همايون په غشي وويشت ،خو همايون خوندي پاته شو خو يو ملګرې يې زخمي شو .

همايون دخپلو ملګرو سره هلته په فتح پور سيکر کې يوا ځې يوه ورځ تم شو او بيا د اوسني بهرت پور شمالي برخې ته دکاما نومې غرنۍ لړۍ څخه تير او دريواړي سيمې ته ورسيد .

دبله اړخه شيرشاه سوری هم عجيب اوغريب حالت درلود . ځکه هغه ته د هغه دخوب اوخيال نه بيرون بې شميره مال او دولت په لاس ورغلي و . يواځې په يوه ځرک کې هغه ته دومره آسونه ، فيلان ، جنګې سامانونه او مالې غنيمتونه تر لاسه شوي چې دهندوستان د سوبې له پاره يې هيڅ کمې نه کاوه . هغه د چنګيزخاني مغلو په څير د انسانانو دکپريو څخه منار جوړ نه کړ او نه يې پرې دخوشحاليو جشن و لمانځه ، بلکه د ستر خداې تر مخه يې دخپلو دغو فتحو له پاره دشکرانې عبادت وکړ .

د جنګ په دويمه ورځ شيرشاه سوری د خپل فوځ سره يو ځاې د ګنګا ددرياب څخه پورې ووت . هلته په قنوج کې تم شو ، دهغه ځايه يې خپل سالار برهم جيت ته د لشکر يوه برخه ورکړه اوهغه يې وليږه تر څو دجنګ دميدان څخه د تښتيدونکي همايون په تعقيب پسې ولاړشي . دخپل لښکر يوه بله برخه يې دخپل يوه بل سالار ناصر خان په قومنده کې ورکړه تر څو سنبل او مراد اباد ته ولاړ شی اوپه دې ځايو باندې حمله وکړي او په خپله ولکه کې يې واخلي . اوپخپله شيرشاه سوری د اګرې په لور ولاړ .

همايون دخپل پاته شوي لښکر سره يوځاې د جنګ د ميدان څخه تښتيدلی و او د اګرې په لور تللې و . په دې خاطر همايون په هيڅ ځاې کې دشيرشاه سوری د تعقيبونکي لښکر سره مخ نه شو ، مغل چې په هره سيمه کې و ، دسختې ويرې او دهشت سره مخ شوې و . هغوې ټول د اګرې او ډهلي په لور په تيښته کې و ، دهمايون او مغلو د تعقيبولو له پاره دخپلو عسکرو د ليږلو څخه دشيرشاه سوری مقصد دا و چې هغوې يو ځل بيا د جنګ له پاره په کوم ځاې کې سره د را ټوليدو جوګه نه شي . خو ددې څخه يو بل مقصد هم و او هغه دا چې دشا تلو په وخت کې همايون دخپلو پاته لښکرو سره يوځاې دهندوستان در السلطنت دتباهيو سره مخ نه کړی .

دګنګا د غاړې څخه د روانيدو وروسته شيرشاه سوری کرار کرار د اګرې په لور مخته روان و اودخپل عادت له مخې به يې هره سيمه چې سوبه کوله نو دهغې سيمې نظام به يې هم خپلو کسانو ته ورسپاره ، په دې وخت کې دشيرشاه سوری سره دهغه سالاران خواص خان اوهيبت خان نيازی هم وو. په داسې حال کې چې برهم جيت يو ورځ مخته دهمايون په تعقيب پسې روان شوې و او اګرې ته نژدې ور رسيدلې و . هغه د همايون څخه يومنزل لرې و ، په همدې خاطر همايون هم په بيړه د جنوب په لور د فتح پورسيکري سيمې ته وتښتيد ، حقيقت دا و چې همايون نه غوښتل چې شيرشاه سوری اودهغه لښکر دهغه په درک خرک باندی وپوهيږي .

هغه وخت چې برهم جيت دخپلو عسکرو سره يو ځاې اګرې ته نژدې ور ورسيد نو هغه هغه بې وسلې کسان چې دهمايون د فوځ څخه شاته پاته اوجدا شوي و بې دريغه ووژل ، داګرې په لور د تللو په وخت کې دمختلفو سيمو د انتظام د جوړولو تر څنګ شيرشاه سوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیر زیات احتیاطی تدابیر د اهم نیول چي که په راتلونکي کي کله هم د همایون سره جنګ کیږي نو هغه د خپلو ولکه شو و سیمو حالات مستحکم کړي ، قنوج ته د ور رسیدو وروسته هغه د کلا بند ښار د جوړولو بنسټ کیښود ، چي د شیدګړ په نامه یی و نوماوه . په همدې توګه کله چي هغه د بهوجپور ځخه پورته د شمس اباد په لور راغي نو دلته یی هم یو نوي ستر کلي اباد کړ او تر څنګ یی یوه کلا هم جوړه کړه چي د رسول پور په نامه یی ونوموله.

کله چي هغه د خپل لشکر سره یوځاي او دخپلو سالارانو خواص خان او هیبت خان نیازي په ملتیا اګرې ته را ورسید او په دې خبر کړل شو چي برهم جیت ډیر بې ګناه وګړی وژلي دي نو شیرشاه سوري په دیره کلکه توګه برهم جیت د لعنت او ملامتیا وړ وګرځاوه او اراده یی وکړه چي په راتلونکي کي به هیڅ وخت هم برهم جیت په یو اځې ځان قومندان نه ټاکي او نه به یی د نورو لشکرو د تعقیب پسې ځانته ور استوی.

۵۲

په اګرې کي د اوسیدو په وخت کي یورځ د ماښام ځخه لږ دمخه د شیرشاه سوری تمځاي ته راغي . په دې وخت کي شیرشاه سوری ځانته ناست و ، دخواص خان دکتلو سره سم یی هغه ته مخ کړ او ورته یی وویل چي: خواص خانه زویه ! دلته راشه اوله ماسره څنګ کي کینه. خواص خان ورته وویل چي: تاسي زه را بللي وم ، خیریت خو دي ؟ شیرشاه سوری ورته مسکي شو او ورته یی وویل چي خیریت دي، فکر مه کوه. یوځل خو دلته زما خواته کینه ، په دې وخت کي په خونه کي هیڅوک نه و . د خواص خان دکیناستو وروسته ورته شیرشاه سوري په پلرني شفقت او مینه وویل چي:

خواص خان زویه ماته د یوه دیر مهم کار د ترسره کولو له پاره رابللي یی ، داسي کار چي هغه د زما د فرایضو ځخه شمیرل کیږي ، دا ډیره مهمه او اړینه دنده ده او زه غواړم چي همدا نن یی تر سره کړم. ځکه زه ددوو اونیو ځخه زیات دلته په اګره کي نه تم کیږیم او غواړم چي د دهلي په لور ولاړ شم.

ګوره خواص خانه زویه ! لکه څنګه چي ته پوهیږې چي ما هوډ کړی دي چي په راتلونکي نژدې وختو کي به برهم جیت د سالار په توګه هیڅ ځاي ته و نه لیږم. ځکه چي هغه ډیر وخت غیر مسؤلانه کارونه تر سره کوي ، زه غواړم چي له دې وروسته تا د مغلو د ځواکونو د تعقیب کولو پسې ولیږم. برهم جیت به له تاسره ستا د معاون په څیر درومي . خواص خان تر یوه وخته پورې دشیرشاه سوری خبرې په ډیر غور اودقت سره اوریدلي ،بیا یی شیرشاه سوري لورې ته وکتل او ورته یی وویل چي: ته دکومي دندې د اجرا کولو په لور اشاره کوي ؟د شیرشاه سورې په شونډو باندې نرۍ شانته خندا را پیدا شوه او بیا یی خواص خان ته وویل چي:

ګوره خواص خانه !ته دلته زما سره زما د زوي په څیر یی ، په داسي ګنګا او ګیتا زما د لوڼو په څیر دي. خواص خانه زه همدا نن بلکه داسي یی وګڼه چي همدا اوس ستا د واده کولو غوښتونکي یم ، ستا د واده د مسؤلیت نه دخلاصون ځخه وروسته به زه وپوهیږم چي ما خپله دنده تر سره کړي ده. ګوره زویه ! زه غواړم چي په یوه وخت کي د ګنګا او ګیتا دواړو سره ستا واده جوړ کړم ، ما دد ې مقصد له پاره ګنګا او ګیتا دواړه را بللي دي ، فکر کوم چي تر لږې شیبې پورې به هغوې دواړه را ورسیږي دهغوې سره به دلښکرو قاضی هم ملګرې وي او ستا د نکاح اهتمام به وکړي وو ایه چي ایا په دې اړه تاته کوم اعتراض شته ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر لږه ځنډه پورې خاموشه ناست و بیا یې په خندا نه خوله وویل چې: زما د رونده شیرشاه ! ماته به ولې په دې باره کې کوم اعتراض پیدا کیږي. زه خو بې د هغې هم د ګنګا او ګیتا دواړو سره واده کوم. نو که چیرې ته ماته دا واده همدا اوس او په همدې شیبه کې کول غواړې نو ماته په دې اړه هیڅ اعتراض نه شته. د خواص خان له اړخه د ځواب په اورېدو سره شیرشاه سوری ډیر زیات خوشحاله شو غوښتل یې نور څه هم وواېي چې په همدې ګړۍ کې دلښکرو قاضي او تر څنګ یې ګنګا ، او ما ، د شیرشاه زوې ، او یو بل ځوان کمرې ته را ننوتل. ټول راغلل او د شیرشاه سوری تر مخه کیناستل. ګنګا د ګیتا په څیر خپل ټول وجود رانغاړلې و. په دې وخت کې د لږ څه وخت له پاره خاموشي خپره وه. بیا شیرشاه سوري د خواص خان په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې: واوره خواص خانه زویه ! زه غواړم ستا د واده سره یو ځای د اوما واده هم وکړم. څرنګه چې تا اوما ته خور ویلې دی نو د دې اړخه دا هم زما لور ده. د غه ځوان چې زما د بچیانو سره یو ځای دلته راغلې دې غواړم د اوما سره یې واده وکړم ، نو په دې توګه به زه خپل هغه فرایض چې زما په اوږو پراته دي ترسره کړم. د شیرشاه سوري د دې پریکړې څخه خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو غوښتل یې نور څه هم وواېي چې خواص خان پرې را مخته شو او ویې ویل چې:

زما د رونده شیرشاه ! ګنګا چیرې ده ، دا خو یوازې ګیتا دلته ناسته ده. د خواص خان د دې پوښتنې په اساس د شیرشاه سوری نه پرته نور ټولو وخندل. بیا شیر شاه سوری ځواب ورکړ چې:

خواص خانه زویه ! په اصل کې ستا سترګې دوکه خوري ،ته نه ګورې چې ستا تر مخه ګنګا او ګیتا دواړه ناستې دي ، خواص خان لږ څه اندیښمن شانته شو او ویې ویل چې تاسې څه ډول خبرې کوئ؟ زه خو په خپل مخکې یوازې ګیتا وینم. د هغه په دې خبره شیرشاه سوري په خپله مخکې ناستې ګنګا ته وویل چې: ګنګا لورې تا خو بلکل خپل ځان را نغاړلې دې ،اوس نو د خپله مخه نقاب لرې کړه ، ګنګا د حکم سره سم په حرکت راغله ، په خپل لاسونو یې لمړی مخ او بیا نور بدن را ښکاره کړ ،خواص خان حیران پاته شو ، هغه د ګیتا په شکل کې په خپله ګنګا وه. خواص خان تر یوه وخته پورې په ډیر تعجب سره ګنګا ته کتل او بیا یې وپوښتل چې که چیرې دا ګنګا وې نو بیا ګیتا چیرې ده؟ شیرشاه اوما ته وکتل او ورته یې وویل چې: اوما لورې ! خواص خان ته ټوله قصه وکړه تر څو د ګیتا په اړه د هغه غلطه انګیرنه له منځه ولاړه شي ، د شیرشاه سوري د حکم سره سم اوما ټوله قصه په پوره تفصیل سره ژر ژر بیان کړه او ورته یې وویل چې په څه ډول هغوې د حویلۍ څخه ووتلې او بیا د ګنګا سره یو ځای د زیارت لنګر ځای ته ورغلو ، بیا ګنګا خپل لباس تبدیل کړ او د خیر غوښتونکې په کالیو کې یې خپل ځان د ګیتا په نامه واړاوه. بیا یې د مهارت په لاس د راتښتولو او ان تر خواص خان پورې د رارسیدو ټولې پیښې ورته په تفصیل سره وویلې.

د ټولې قصې په اورېدو سره خواص خان هم د خندا نه شین و ،د هغه د دې حالت په کتلو سره د ګنګا په مخ باندې هم خوشحالیو څپې وهلې ، بیا یې په همدې خونه کې د خواص خان او ګنګا تر منځ د واده رشته وتړله ، په داسې حال کې چې اوما هم په همدې ورځ واده کړله شوه.

۵۳

نیرمل په لښکر ځای کې ځانته ناسته وه چې یوه نجلۍ د هغې خیمې ته ور ننوته. د غه ډیره د ښایسته صورت لرونکې، د ګلونو په حیر د ښکلې شکل لرونکې په څیر زړه راښکونکې وه. کله چې نیرمل هغه په خیمې کې وکتله نو د هغې د کتلو سره سم د خپله ځآیه را پورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه ، هغه نجلۍ مخته راغله او د نیرمل څخه یې وپوښتل چې ایا زه دې و پیژندلم ، نیرمل په دې وخت کې ډیره خوشحاله معلومیده بیا یې وویل چې هو ! ماته و پیژندلې ، ته د مهارت ملګرې او د عزیز پالامو خور کملاوتي یې. راځه او له ماسره نژدې کینه. زه تاته زما خیمې ته په راتلو سره ښه راغلاست وایم . هغه نجلۍ چې نوم یې نیرمل کملاوتي و وایه مخته راغله ، نیرمل له ځانه سره یو ځای کینوله او پخپله هم کیناسته. بیا مخته له دې چې نیرمل د کملاوتي څخه څه وپوښتي ، پخپله کملاوتي په خبرو پیل وکړ او وی یې ویل چې : ګوره نیرمل ! زه نه غواړم پر تاباندې کوم احسان بار کړم خو له تا څخه پوښتنه کوم چې ایا زما کورنۍ پر تاباندې داسې کوم احسان کړې دې چې تا ته د یارګار په توګه په ذهن کې پاته وي . دهغې په دې خبره نیرمل تر یوه وخته پورې غور وکړ او بیا یې د کملاوتي په لور د کتلو وروسته وویل چې :

کملاوتي زما خبره واوره ! زه په ریښتوني توګه ستا د کورنۍ ممنونه یم ، هغه وخت چې زه یې را وتښتولم او د مهارت د اوسیدو ځای ته یې راوړم ، نو هلته به په ریښتیا توګه زما عصمت او عزت لوټیدونکې و خو ستا مور زما له پاره مددګاره وګرزیده او هغې زه د یوې وینځې په څیر د خپل ځان سره وساتلم ، دهمدې کار له مخې هلته د مهارت په هستونګځای کې زما عزت او عصمت خوندي باته شو نو په دې خاطر کملاوتي ! زه ستا د کورنۍ ډیره احسان منده یم.

د نیرمل په دې خبرو سره د کملاوتي په مخ باندې د خوشحالۍ نښې رابرښېدې شوې ، تر لږه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، او بیا یې په خبرو پیل وکړ او وویې ویل چې :

نیرمل ! واوره ! چې په ډیره ستونزمنه توګه مې ستا درک پیدا کړې دې او په دې خیمه کې مې له تاسره د غه ځانته لیدنه د ډیر صبر او زغم نه وروسته تر لاسه شوې ده ، اوس خو د شیرشاه سورې په خیمه کې د ګنګا او خواص خان تر منځه د نکاح کولو پروګرام روان دې، ما هم د همدې وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا خیمې ته راغلم ، او په هغه موضوع چې ما له تاسره خبرې کول غوښتل هغه د ځانته والې غوښتنه کوي ،ګوره نیرمل ! که زه تاته د کوم کار له پاره وو ایم نو ایا ته به هغه کار زما له پاره وکړې ؟نیرمل ورته وویل چې : کملاوتي ! زه به تر خپله وسه پورې دهغې کار په کولو کې بیړه وکړم ځکه چې ستا کورنۍ پر ماډیر زیات احسان کړې دې او زه دهغې څخه انکار نه شم کولې ، وو ایه چې ته له ما څخه د څه ډول کار د کولو غوښتنه کوې؟کملاوتي د څه ویلو د مخه لږ څه فکر وکړ او بیا یې وویل چې :

ګوره نیرمل ! تا ته به یاد وی چې په بنګال کې زما ورور پالامو د پرتګالیانو سره یو ځای یو ګډ لښکر تیار کړې و ، هغه غوښتل د خپل دوست مهارت بدله واخلي او غوښتل یې د شیرشاه سوري لښکر ته ماتې ورکړي ، شیرشاه سوري دهغه د مقابلې له پاره خواص خان ور واستوه ، دا زما د ورور پالامو بدقسمتي وه چې دهغه ګډ لښکر ماتې وخوړه ، دهغې لښکر هر هر سپاهي د مرګ کومې ته ورغي او زما ورور پالامو پخپله د خواص خان په تورو باندې پرې پرې کړل شو . واوره نیرملې ! زه غواړم د خواص خان څخه خپله بدله واخلم. ایا ته په دې لړ کې له ما سره کومک کولې شې ؟

نیرمل تر یوه وخته پورې خاموشه او په فکر کې ډوبه شوې وه ، بیا یې ترې و پوښتل چې څنګه ملګرتیا ؟کملاوتي ورته وویل چې :

واوره نیرملې !دې خواص خان زما د ورور پالامو تر څنګ مهارت هم وژلې دې ، په دې خاطر زه غواړم د خواص خان څخه د دې دواړو د وژلو بدله واخلم او هغه ووژنم . دلته د شیرشاه سوري تر لښکره پورې له ما سره دوه کسه ساتونکې راغلي و ، خو ما هغوې بیرته و

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیږل ، ما په دې باور درلود چې ته به زما دخبرې ځخه مخ نه اړوې. ګوره ! زه غواړم چې همدلته په لښکر کې له تاسره یو ځاې و اوسم ، کرار کرار د خواص خان نژدیکت تر لاسه کړم ، هغه دخپلې مینې په جال کې را ونغاړم، اوکله چې ما ته داسې فرصت تر لاسه شو نوبیا به زه د وخت او ځاې په کتلو سره هغه له منځه یوسم او له دې ځایه به و تښتم. واوره نیرمل ! ایا ددې کار په اړه به له ماسره بسپنه وکړاې شې. زه غواړم چې همدلته ستا په خیمه کې پاته شم ، د واده ځخه وروسته به ګنګا دخواص خان خیمې ته ورځي ، ستا دهغې بلې ملګرې اوما هم واده تر سره شوې دې نو په دې اساس به هغه هم د خپل خاوند خیمې ته ورځي. ته به ځانته پاته کیږې نوپه دې خاطر زه غواړم له تاسره واوسیږم. او دا چې کله شیرشاه سوری خپل لښکر اخوا دیخوا وړي او ته هم دهغوې سره ځې نو زه به هم له تاسره اوسم اوستا دخیمې ملګرې به یم. او په دې توګه به زه خواص خان ته خپل ښایست اوخپل جسم را بربنډوم اودخپلې مینې په لوموکې به یې را نغاړم او کله چې زه پر هغې بریالۍ شم نو هغه به له منځه یوسم او بیا به ددې ځایه خپلې پښې سپکې کړم. اوس راته ووایه چې ستا ځواب څه ډول دې ؟

که چې کملاوتي خبرې بس کړې نو نیرمل سر تیت کړ او تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، بیا یې کملاوتي ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

واوره کملاوتي لورې ! ایا داسې به شوني نه وې چې د اخري پریکړې له مخه ته ماته د فکر کولو له پاره یو څو ورځې مهلت راکړې ؟تر څو زه په دې اړه فکروکړم ، که چیرې زه ستا د کار به کولو باندې تیاره شوم نوپه مکمله توګه به له تاسره و دریږم او که چیرې خپل ځان مې ددې کار له پاره تیار و نه کوت نو په ځرګنده توګه به درته ځواب ووایم چې دا کار زما په وس کې نه دې. په دې وخت کې ترې کملاوتي وپوښتل چې: په دې ورځو کې به زه چیرې اوسیږم ؟ زه به په ډیره بې صبرۍ سره ستا دځواب انتظار کوم. نیرمل ورته وویل چې: ته په دې اړه اندیښنه مه کوه. ته به همدلته زما په خیمې کې اوسیږې. زه به ستا د ټولو اړتیاو په اړه قدم اخلم او ستا له پاره به دکالیو او خوراک ډیرښه انتظام کوم. او کله چې ګنګا اوخواص له ماځخه ستا په اړه و پوښتي نوزه به ورته وایم چې دا زما دیوه دوست لورده چې زما دکتلو له پاره راغلې ده او غواړې څو ورځې دلته زما تر څنګ واوسیږي.

دنیرمل د ځواب په اوریدو سره کملاوتي خوښمنه شوه ، مخته ورغله اونیرمل یې په غیږ کې و نیوله او په تندي یې ښکل کړه. ګوره نیرمل ! زه ستا ډیره زیاته مننه کوم چې تا ماته په خپله خیمه کې داوسیدو ځاې راکړ. په همدې توګه زه هیله لرم چې دهغه کار له پاره چې زه راغلې یم په هغې کې هم له ماسره بسپنه او مدد وکړې او د فکر کولو نه وروسته به زما په حق کې پریکړه وکړې. نیرمل غوښتل په ځواب کې ورته څه ووایې چې په همدې وخت کې ګنګا او اوما هم خیمې ته را ننوتلې.دهغوې تر شا خواص خان او د اوما خاوند هم را روان وو. ګنګا ورته مخته شوه او غوښتل یې نیرمل ته څه ووایې چې نیرمل ورته په خبرو پیل وکړ.

دغه نجلۍ چې دلته یې تاسې له ماسره وینئ ددې نوم کملاوتي دې ، دا زما د یوه دوست لورده چې په ډیره ستونزمنه توګه یې زما ځاې پیدا کړې اودلته راغلې ، دا غواړې دلته څو ورځې له ماسره و اوسیږي، دهغې په دې خبره ګنګا وویل چې: دا خو نوره هم ډیره ښه خبره شوه ، ګوره نیرمل !ما او خواص خان پخپلو کې واده وکړ او او اوما هم واده شوه ، اوس نو تر هغې چې لښکر دلته په اګره کې وي نو زه به دخپل میړه خواص خان سره په خیمه کې یوځاې اوسم ، شیرشاه سوری زمونږد اوسیدو له پاره یو تعمیر ځانګړې کړې دې ، اوما به هم دخپل میړه سره یو ځاې وي خو ته به همدلته په دې خیمه کې اوسیږې ، پخوا مو ستا په اړه اندیښنه درلوده خو ددې پیغلې کملاوتي په راتلو سره داسې وګڼه چې زمونږه هغه ستونزه حل شوه. اوس به ته یواځې والې نه احساسوي او کله چې خواص خان دخپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر سره یو ځاي کومې لورې ته کوچ کوی نو زه به هم ورسره یم او ته به هم زمونږ سره یو ځاي کوچ کوې ، ستا له پاره د ځانته خیمې له پاره انتظام کیږی. که چیرې ته غواړې نو کملاوتي پیغله هم له ځانه سره بوتللاې شې تر ځانته والې دې له منځه ولاړ شي.

په ځواب کې کملاوتي ګنګا ته په نیغه توګه وویل چې : ستا سې د راتللو څخه دمخه نیرمل له ما سره همستاسې په اړه خبرې کولې ،ګوره ګنګا ! ستا سره په لیدلو باندې زه ډیره زیاته خوشحاله شوم او ماته نیرمل ویلي و چې ته د رهتاس د راجه شهزادګۍ یی، زه تا ته ستا په واده باندې مبارکي وایم، بیا کملاوتي دخواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: ستا د راتلو تر مخه نیرمل ماته ستا ډیره ستاینه کړې ده . هسې خو هم ما ستا په اړه ډیرې زیاتې قصې اوریدلې دي ، د شیرشاه سوری د سپه سالار په څیر خلک ستا ډیره ستاینه کوي ددې نه اخوا د هندوستان په زمکه باندې ستا د میړانې او بهادرۍ ډیرې خبرې خپرې شوې دي، مهارت چې دهیچا له لاسه یې ماتې نه خوړه ، همتا ماتې ورکړه او له منځه دې یوړ ، د مهارت ملګرې او خپلوان پالامو چې دپرتګالیانو سره یې ګډ فوځ جوړ کړې هم ستا په لاسو مات او ووژل شو ددې نه علاوه ، تا د شیرشاه سوری په مشرۍ کې ډیرو سترو سترو لښکرو ته ماتې ورکړې او له منځه دې وړې دي. زه به په دې خبره کې هیڅ ډول شرم احساس نه کړم چې ووایم چې زه ستا د زړه ورتیا ، جنګي پوهې او بهادرۍ ډیره ستاینه کونکي یم. کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو خواص خان ورته په نرې شانته او از سره وویل چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ډیره مننه کوم چې تا په داسې ټکو کې زما ستاینه وکړه او زما د بهادریو او میړانو صفت دې وکړ ، ددې اړخه زه یو ځل بیا ستا ممنون یم ، دخواص خان ددې خبرو څخه داسې معلومیده چې دکملاوتی حوصله او عزم نور هم ستر شوې وي ، هغې سمدستي په خبرو پیل وکړ او ویې پوښتل چې: د شیرشاه سوری ستر جرنیله ، محترمه او پیاوړې خواص خانه !که اجازه راکړئ چې کله کله ستا او د ګنګا سره د کتلو له پاره درشم. ایا زما درتګ خو به بد نه ګڼئ ؟دخواص خان څخه ګنګا را مختنه شوه او ویې ویل چې: په دې کې د بدو منلو څه خبره ده !ته چې کله هم وغواړې زمونږ ځاي ته راتللې شې. ستا تر مخه به هیڅ ډول خنډ او ځنډ نه وي. دګنګا په دې خبرو کملاوتي نوره هم وغوړیده ، او په ځواب کې یې هیڅ هم ونه ویل ، ګنګا یو ځل بیا د نیرېه لور وکتل او ورته یې وویل چې:

نیرملې ! زه او وما خپل څه ضروري شیان ستا دخیمې څخه اخلو ،که چیرې تاته دکوم څیز اړتیا وي نو ووایه. نیرمل ورته وویل چې په خیمې کې هر څه شته. ما ته هیڅ نه دي په کار. تاسې دواړه خویندې خپل شیان را ټول کړئ او دخپلو نوو ځایو په لور ولاړې شئ ، زه دعا کوم چې الله ستا سې د دواړو ژوندونو نه کامیاب او بریالې وګرځوي .ددې وروسته ګنګا خپل ټول ضروري شیان راټول کړل اودخواص خان سره یو ځاي د هغه ځایه ووتله. اوما هم خپل سامان راټول کړ او د خپل میړه سره یو ځاي روانه شوه.

۵۴

شیرشاه سوری د خپل لښکر سره هلته په اګره نژدې دوه اونۍ قیام وکړ ، دهغې وروسته یې خواص خان ته دخپل لښکر برخه ورکړه او هغه یې دهمایون اودهغې ددوستانو دتعقیبولو پسې واستوه. د خواص خان سره یې یو ځاي برهم جیت دهغه د نایب په څیر ور ولیږه. تر دې وخته پورې شیرشاه سوري ته دخپل سالار ناصر خان په اړه هم پوره معلومات تر لاسه شوې و .ناصر خان سنبل او مراد اباد فتحه کړې و او د دهلي په لور خوزیدلې و ، په دهلي یې هم ولکه کړې وه. شیرشاه سوری ددې خبرې د اوریدو نه سمدستي وروسته د دهلي په لور روان شو خو دهلي ته د تللو مخکې یې د اګرې له پاره ډیره ښه انتظام وکړ، ددې انتظام وروسته هغه داګرې څخه ولاړ . هغه د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخوانۍ لارې څخه چې د جمنا د شرقي برخې څخه د فيروز اباد تر څنګ تيريږي سفر و نه کړ . بلکه هغه دا سفر د مترا له لارې چې ګڼ ځنګلونه لرى اود بد معاشو او مجرمو خلکو ځاې دې ، تر سره کړ .

هغه لاره چې د مترا څخه تيريده هغه د اګرې او دهلي تر منځه ډيره نژدې او ګړندى لاره وه . دد ې لارې د سفر کولو څخه د شيرشاه سورى مقصد داو چې خلکو ته وښيي چې اوس نو دا لاره د اګرې اودهلي تر منځه خطرناکه نه ده . همدا لاره بيا وروسته يوستره شاهراه وګرزيده .او د ګرنډ ټرانک نوم ورکړل شو .

دبرسات دموسم د پيليدو دمخه شيرشاه سورى دهلى ته ورسيد اود برسات ټول موسم يې هملته تير کړ ،خو پنجاب ته د تللو دمخه شيرشاه سورى غوښتل په دې اړه لږ څه سوچ اوفکر وکړي ، شايد چې هغه د هندوستان هغه پخواني سياست کوت چې په هغه کې ويل شوي چې انسان ته هغه وخت قدم اخستل په کار دي چې دخپل بل قدم د اخستو له پار د پښو لاندې زمکه وتلي ، په دې اساس شيرشاه ته هم دبرسات په موسم کې د پنجاب په لور دتللو دمخه يوځل نه شايد څو ځله فکر کړې وي.ځکه چې هغه ته د پنځه دريابونو څخه اخوا تلل و چې لږه ترلږه ددوو لکو مغلو د اوسيدو ځاې و . او هغوې هلته يو ځل بيا د خپلې ورور ګلوۍ ريښې را تازه کولې.

ددې نه اخوا هغه ته د ستلج دد رياب تر څنګ هم د نورو دښمنانو سره ټکر کول تر مخه وو . ځکه هغه ويريده چې دهغې دغه دښمنان هر وخت چې وغواړي په دې باندې حمله کولې شى . دهغو په لمړي سر کې د مالوې ملوخان و چې اوس ورته د قادرشاه لقب ورکړل شوي و ، ددې نه علاوه د جودپور راجه ماديو و ، هغه ته د ګجرات څخه هم ويره وه ،خو په دې ورځو کې په ګجرات کې يوډول کورنې جنګ پيل شوې و نوپه دې خاطر ورته د ګجراته سمد ستې کوم ګواښ نه و متوجه.

شيرشاه نه غوښتل چې د ستلج درياب څخه تير شي او په پنجاب کې ښخه کيږدي ،ځکه که شيرشاه سمد ستي د ستلج څخه تيرشوې وې نو مغلو به دخپلو ځانو دخوندي ساتلو په غرض يو بل ته لاس ورکړي وې اود شيرشاه سورى پر خلاف به يې داسې جنګ پيل کړي وې لکه چيتا چې مجبور شي او په جنګ پيل وکړي. شيرشاه سوري دډير صبر او زغم څخه کار اخست ،هغه په دې پوهيده چې په مغلو کې صبر او زغم تر ډيره نه پاته کيږي اودهغې وروسته هغوې يوځل بيا دنفاق او اختلاف ښکار ګرځي .

د هندوستان دحکمران په څير دهلي ته دهغه ورننوتل شيرشاه سورى د کوچينوالي دخوبونو تعبير و . دهلي چې په سهسرام کې دهغه د ذاتي شتمنۍ او ملکيت څخه ډير لرې و اوس دهغه د قدمونو لاندې و ، دا د شيرشاه سوري د زاړه عمر اخري پسرلې و . حال دا چې دهغه د سياسي ژوند له پاره دکمال وخت و . هغه وخت چې شيرشاه سورى دهلي ته را ننوت نو په دارالسلطنت کې دهغه په وياړ ستر جشن جوړ کړل شو .

هغه وخت چې شيرشاه سورى دخپل لښکر سره يو ځاې دهلي ته راننوت نو د دهلي يوې کمزورې ښځې ددې خبرې په ويلو سره ددهلي دهر وګړي ترجمانى وکړه: «بالاخره دهلي ته خپل (ميړه) خاوند پيدا شو »

دغې زړې ښځې د شيرشاه سورى په اړه دا خبرې دهغه تر شا کړې وې ، د شپاړسمې پيړۍ د دغې زړې په ذهن کې د ميړه « خاوند» انځور دکوم نمايشى خاوند (ميړه) په څير نه و بلکه دمنځنيو پيړيو د ډير ځواکمن ميړه په څير و ، داسې ميړه چې دخپلې ښځې ساتنه وکړاې شي ، دهغې پالنه وکړي او تر څنګ يې دځواک له مخې مرمت هم وکړي. دا د داسې يوه ميړه انځور و ، دا چې هغه ځوان وى يا عمر تيرې ، دښه صورت او شکل خاوند وي او يا بدشکله ،خو منصف مزاجه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو که چیرې د ډهلي د شیرشاه سوری په راتلو سره جشن جوړ کړی و ، د شیرشاه سورې ستاینه یې کوله نو دا کوم د حیرانتیا وړ خبره نه وه . په دې خاطر چې دډهلي خلک د شیرشاه سوري د سیرت څخه پوره پوره خبر و و . هغوی هیلمن و چې شیرشاه سوری به دډهلي د بیا رغونې او ښایست او تر څنګ یې ددې ښار د او سیدونکو د رفاه او ښیګڼې له پاره کار کوي.

ډهلي ښار ته دشیرشاه سوری د ورننوتلو په وخت کې د ډهلي ستر شاعر اعظم جائیسي هم شیرشاه په خپلې هندۍ شاعرۍ کې ډیرستایلې دی ، که څه هم اعظم جائیسي د شیرشاه سوري ددربار شاعر نه و او ددنیاوي مسایلو څخه بې نیازه و خو هغه شیرشاه سوری د منصف مزاج خاوند سخت جلیل القدره حکمران یادې کړې دی ، دا سې معلومیږي چې د جائیسي په شاعرۍ کې د هندوستان روح ور پوه کړل شوې دی ، هغه شیرشاه سوري ته په خطاب کې وايي چې: (پادشاه توجگت گـۓ ، جگت تمارا محتاج)

دشیرشاه سورې له پاره جایسي دا سې ستر او اعلې شاعر وګرزید لکه څنګه چې په راتلونکې وختونو کې د اکبر له پاره دتلسي داس په څیر بې مثاله شاعر تر لاسه شو . په هر حال شیرشاه سورې د اکبر له پاره د شهرت او عظمت بنسټ کیښود. په همدې توګه جایسي هم دتلسي داس له پاره په(اودي ژبه کې) د شاعرۍ لاره پرانسته . پایلې یې دا شوې چې په راتلونکې وختو کې په هندۍ ژبه باندې د اودي ژبې غلبه وکړه.

د بله اړخه خواص خان هم دبرهم جیت سره یو ځای دمغلو په تعقیب کې روان و ، دخواص خان او برهم جیت تر مخه د مغلو یوشمیرکورنیو دوابه ، دهلي او اګره پریښودل اودخپلو ځانو دخوندي ساتلو په خاطر د تیښتې په لور رواني وي. دا مغل بې چارګان چیرې د پټیدو هم نه و.ځکه چې هغوي په هندوستان کې بیګانه و ، تر څنګ یې دهغوي شکل او شباهت هم ډیر حیرانونکې و . هغوي دخپلو خاصو ږیرو او ننوتو سترګو له مخې هر چیرې پیژندل کیده . په همدې خاطر هغوې ته ګواښ و چې و به نیول شي او له منځه به ولاړ شي.

ډلې ډلې مغل د مختلفو ښارونو او کلیو څخه راوتل او تښتیدل. ددوې ډیره کو د راجپوتانه په لور ولاړل. او یو شمیر نور یې د همایون د ورور هندال د قافلې سره یو ځای شول ، هغوې دمغلو ښځې او کوچنیان د الور له لارې لاهور ته رسول.

لاهور ته د تللو لاه پاره مرزا هندال هغه لاره خپله کړه چې د اګرې او الور تر منځه د جټانو د سیمې څخه تیریده ، دا سیمه د ځنګلونو څخه ډکه وه ، په دې لاره کې وحشي او بدمعاشو جټانو په مرزا هندال باندې حمله وکړه، مرزا هندال دهغوې سره دا سې مقابله وکړه اوداسې سخته یرغل یې پرې وروست چې هغوې د یوې مخې د نشت سره مخ کړل . ددې راجپوتانو او جټانو د له منځه وړلو وروسته هغه په تیزۍ سره دلاهور په لور وخوزید.

دبله اړخه همایون هم دخپل لښکر سره یو ځای ریواړي ته ورسید. هلته ریواړي ته د وررسیدو سره سم هلته تم شو او فکر یې و کړ او بیا یې پریکړه وکړه چې دخپل ورور مرزا هندال پسې وروسته دلاهور په لور ولاړشي ، د ریواړي څخه د لاهور په لور دتللو په وخت کې همایون د رهتک په لور وخوزید ، رهتک د دهلي څخه دغرب په لور څلویښت میله واټن لري، همایون هلته د مئ په میاشت کې ور ورسید. رهتک دهمایون په ولکه کې نه و بلکه دهریانه د ولایت یوه برخه وه چې همایون د شهنشاه په توګه دیوې قصیدې د انعام په بدل کې خپل ورور مرزا کامران ته وربښلې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون رهتک ته د ورسيدو سره دا هيله درلوده چې ښرنګه چې دا سيمه دهغه د ورور مرزا کامران پورې اړونده ده نوپه دې خاطر به خلک دهغه دروند استقبال وکړي. خو هغه هغه وخت حيران شو چې درهتک خلکو ښار ته دهغه د راننوتلو ښخه مخنيوي وکړ او دهغه تر مخه يې د شهرپناه دروازه وتړله. همايون د خپل لښکر سره يو ځاې د رهتک د ښاره نه بيرون پړاو وکړ ،په همدې وخت کې دهمايون ورور مرزا هنډال هم د الور ښخه رهتک ته را ورسيد. د رهتک دخلکو دعکس العمل په کتلو سره همايون په رهتک دحملې کولو حکم وکړ او دښار ساتونکې ډلې يې و نيولې او ښار يې په خپله ولکه کې واخست ، ددې حملې ښخه دا هدف نه و چې همايون غوښتل په دې ښار کې تم شي بلکه هغه دا کار دخپل عزت اوابرو د خوندي ساتلو په خاطر وکړ.

په رهتک کې دڅو ورځو د تمکيدو وروسته همايون ددې ځايه کوچ وکړ او د سرهند په لور روان شو ،همايون به هره ورځ شل يا پنځه ويشت ميله واټن سفرکاوه. په دې لړ کې سرهند ته ورسيد ، سرهند ته د ورسيدو له پاره هغه هغه لاره خپله کړه چې د سمانې اوپټيالې ښخه تيريده. همايون د خپل لښکر سره يو ځاې څو ورځې هلته په سرهند کې تم شو ،اوبيا يې ددې ځايه هم کوچ وکړ ،خپل ورور مرزا هنډال يې د خپل لښکر سره هلته د ستلج ددرياب په غاړه و ټاکه ترڅو خواص خان پرې دهغه لورې حمله ونه کړي. ځکه همايون ته خبر ورغلې و چې شيرشاه سوری خواص خان ته حکم کړې دې چې هغه دې يو اځې او يو اځې همايون تعقيب کړي خو حمله دې پرې نه کوي.

دخپل ورور مرزا هنډال د ټاکلو وروسته همايون په ډيره ارامۍ سره د ستلج ددرياب ښخه تير شواو جالندهر ته ورسيد .دلته يې قيام وکړ او د بياس ددرياب په غاړه يې دخپل ورور مرزا هنډال انتظار پيل کړ.

اوس نو شيرشاه سوری هم دخپل لښکر سره دپرلپسې سفرونو وروسته لاهور ته را رسيدلې و ، هلته دلاهور ښار هم په دې ورځو کې په ډير عجيبه کيفيت کې پروت و. مغل د هرې لورې دې ښار ته را روان وو ، د لاهور ښار دهمدې ليږد کونکو له پاره يوډول کيمپ ګر زيدلې و. ځکه هر مغل ، دوست ، دښمن ، ليونې اوسپلنې ټول د لاهور په لور را تښتيدل. مرزا عسکری او مرزا کامران چې په تيرو وختو کې دهمايون ښخه خفه شوي و هغوې هم دخپلو خپلو لښکرو سره يو ځاې د همايون سره د کتلو له پاره لاهور ته راغلی وو.

دهمايون اودهغه د لښکر د رارسيدو سره يوځاې د لاهور دښار فضا هم ډيره بدله معلوميده. همايون او دهغه ورونه چې پخوا له دې يو دبل ښخه خفه معلوميدل ، نوو حالاتو دهغوې تر منځه يووالې او اتحاد را پيدا کړې و. لاهور ته په را رسيدو سره هر چا سولې او مصالحت خبرې کولې. لاهور ته د همايون د رارسيدو نه يوه اونۍ وروسته ، دمغلو د را يوځاې کيدو او ددوې تر منځ د اتحاد اويووالې له پاره د همايون تر مشرۍ لاندې يوه ستره غونډه جوړه شوه. په دې غونډه کې همايون خپل شاهی اختيارات همدې غونډې ته ورحواله کړل.

ددې غونډې جريان هم ډير عجيب اوغريب و ، دمغلو دا غونډه د پښتنو د جرګې په ښير نه وه چې پريکړه يې په هر خاص و عام باندې لازمه وي ، که څه هم هغوې ددې پريکړې سره موافق وی اويا مخالف. ددې غونډې دپيل دمخه يوه اعلاميه د اتفاق اواتحاد تر نامه لاندې وليکل شوه ،په دې اعلاميه باندې د ټولو مغلو سردارانو ، دهمايون اودهمايون د ورونو لاسليکونه شوي وو. ددې نه وروسته همايون دغې غونډې ته خپل وينا وکړه. ددې وينا لنډيز دا سې دې چې مغلو ته د شيرشاه سوری په لاسو د ماتې ورکولو وروسته خپل منځې اتحاد او اتفاق بايد له لاسه ورنکړل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې همایون خپله وینا پای ته ورسوله نو د همایون د ورونو او نورو سالارانو تر منځه هماغه پخوانۍ بې اتفاقي بیرته راوګرزیده. دهغوی ژبې خلاصې شوې او هریوه هڅه کوله چې په غونډه کې دې دهغوی وړاندیزونو باندې بحث وشي ، اوهمغوی ته دې اهمیت ورکړل شی اودهمدوی خبرې دې ومنل شی. کله چې د همایون ورور مرزا کامران دا وړاندیز وکړ چې هغه به دکورنۍ ټولې ښځې هلته په کابل کې پرېږدی اوبیرته تر به د یوه لښکر سره یو ځای راستونیږي ،نو تر هغې دې همایون او دټولو مغلو سرداران دخپلو لښکرو سره یو ځای دغرونو په پناه ځایو کې دهغه د بیرته راستنیدو پورې انتظار وکړي. ټولو دمرزا کامران ددې وړاندیز مخالفت وکړ ،هیچا نه غوښتل چې ښځې دې یې د نارینه و څخه جدا و اوسي. په دې وخت کې مرزا هنډال د هندوستان د بیرته سوبې کولو له پاره یو ډیر ښه وړاندیز وکړ ، هغه وویل چې شیرشاه سوری د جنګیدو اراده شاته کړې ده. تر ټولو دمخه د سیند یو شمیر سیمې دې و نیول شی اوځه لښکرې دې په ګجرات باندې ولګه وکړي ،همدلته انتظار وکړئ تر څو د حملې کولو له پاره کومه ښه موقع تر لاسه نه شی.

د همایون یو بل ښې لاسې دوست مرزا حیدا وړاندیز وکړ چې هغه خلک چې په کشمیر کې ددوې سره دیو ځای کیدو له پاره تیار دي او پخپله کشمیریان یې غداران ګڼي دهغوې په واسطه هم کشمیر فتحه کیدا ې شي ترڅو د اړتیاو په وخت کې د مغلو ټول وګړي هملته پناه یوسي. هغه وویل چې د مغلو ټولو سردارانو د سارنګ څخه نیولې تر سرهنده پورې په ټولو دروازو اوغرنیو سیمو باندې ولکه کول په کار دي.او هملته سکونت باید اختیار کړل شي. شیرشاه سوري ته به ددې غرنیو سیمو په لور د راتلو له پاره څلور میاشتې وخت په کار وي. هغه به و نه توانیږي چې دې سیمې ته خپل توپونه راوړي، اودا توپونه دهغه ځانګړې وسله ده ، په دې توګه به مغلو ته د شیرشاه سوري په مقابله کې دځان دتیارولو له پاره څه د سکون او ډاډ وخت تر لاسه شی.

دهمایون ورور مرزا کامران دهغه دا وړاندیز ناکاره وګاڼه او ویې ویل چې په دې توګه به دوه لکه کورنۍ د تباهۍ سره مخ شی. دبله اړخه مرزا هنډال د سیند د سوبې کولو خوبونه کتل. تر څنګ یې مرزا عسکري دخپل ورور مرزا کامران دآند سره موافقت و ښود ، په دا سې حال کې چې همایون د خپل ښې لاسې مشاور سالار مرزا حیدري وړاندیز ډیر خوښ شوې و. بلاخره د ډیرو خبرو اترو وروسته دا غونډه پای ته ورسیده. دغونډې وروسته دمغلو اودهغوې د سردارانو تر منځ کشمکش د پخوا څخه زیادښت وموند او هر چا دخپلې لارې دپیدا کولو هڅې پیل کړې. په همدې دوران کې د همایون رعب او دبدبه دخپلو ورونو او سردارانو په مقابل کې د نشت سره برابره شوه ، په دې اساس هغه نور هم ډیرغمژن او ناښاده وګرزید.

په همدې حالاتو کې همایون د شیرشاه سوری داخري ځل له پاره د سولې د رامنځته کیدو هلې ځلې کولې. هغه ددې کار د تعقیبولو له پاره مظفربیګ ترکمان او قاضی عبدالله و ټاکل ، همایون دوې دواړه د شیرشاه سوری په لور ور واستول ، او هغه ته یې دا پیغام ور ولیږه چې شیرشاه سوري دې د همایون له پاره لږ تر لږه د سرهند اخوا د پنجاب سیمه پریږدي.

شیرشاه سوری د دهمایون د رالیږونکو خبرې په ډیر غور او درنښت سره واوریدې ، او تر یوه وخته پورې یې دهغوې سره خبرې اترې وکړې او په اخر کې یې خپله پریکړه همایون ته دا سې و لیږله.

«ما ستا له پاره کابل پری اینبې دې هملته ولاړ شه.»

د شیرشاه سوري له اړخه دې ځواب همایون ډیر زیات ناهیلې کړنو په دې خاطر یې د لاهور څخه د کوچ کولو هوډ وکړ ، کله چې همایون دا پریکړه وکړه نو دهرې لورې یوتوپان را پورته شو او دقیامت ورځ جوړه شوه. خلکو خپل کورونه او ملکیتونه چیرې چې و هملته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرېښودل او څه ډول يې چې کولې شو خپله نغدي پيسې او زيورات يې له ځانو سره را واخستل ، بلاخره د اکتوبر په مياشت کې د مغلو دوولکو کسانو يوه ستره قافله په توپاني توګه د راوي ددرياب څخه تيره شوه او د غرب په لور په پوره نامعلومه حالاتو کې روانه شوه .

دا دردونو او کړاونو ډک حال و . خو دهمايون ناسکه ورور مرزا کامران بيا هم دخپلو بدکاريو او ناروان کړچار څخه وانه وښت. هغه ددې ټولو هرڅه د بايليدو وروسته هم دخپل حماقتونو څرګندونه کوله . دچناب ددرياب غاړې ته د ورسيدو وروسته هغه دخپلو عسکرو او دوستانو سره يو ځاې د همايون څخه جدا شو او په ډيره بيړه د بهيرې په لور وخوزيد.

بهيره په دې ورځو کې ډير مهم ښار ګڼل کيده ، ددې ځايه درې سړکونه مختلفو لوريو ته تلل. يو د پيښور څخه تيريده او کابل ته رسيده . بل يې د جنوب له لارې دکوهاټ څخه تيريده ، او دريم يې دکشمير جنوبي پولو ته وررسيده .

ددې سفر په دوران کې همايون لا تراوسه پورې خپله اخري پريکړه نه وه کړې ، که څه هم هغه يو ځل نيم ويلي و چې هغه دلاهور څخه د تللو وروسته د بدخشان په لور ورځي ،کامران په دې شک چې هسې نه چې همايون دهغه ځايه په کابل باندې ولکه وکړي دهغه ددې وړانديز سخت مخالفت وکړ. همايون دخپل ورور په شک باندې وپوهيده . بيا هغه هيڅکله هم دخپلې دغې خبرې يادونه ونه کړه. هغه د بابر د اسې يو نيک طبيعته اولاد و چې هغه ته دا د زغم وړ نه وو چې هغه څه چې دهغه پلار دهغه دغه کوچنی وروړ ته ورکړي و و دهغه څخه بيرته واخلي . هغه دومره ايمانداره انسان و چې هر هغه څه يې چې يو ځل په ښې لاس چاته ورکول نو دهغې دبيا بيرته اخستلو په اړه يې فکر هم نه کاوه. خو دهمايون په مقابل کې کامران په ډيره غلطه توګه شک کاوه.

کامران د همايون څخه څو ورځې مخته بهيرې ته ورسيد ، همايون هم بهيرې ته د ورسيدو سره سم د کشمير په لور د تللو اراده وکړه ، هغه ددې مقصد په خاطر خپل څو کسان کشمير ته وليږل تر څو دهغه ځاې حالات و څيړي او دده له پاره يې مناسب وګرځوي .هغوې ته يې دا هم وويل چې هغوې دې د پونچه په درې کې دهغه له پاره انتظار وکړي. دهمايون وړور کامران مرزا د همايون دا دواړه قاصدان ووژل اوپه دې توګه يې دکشمير په لور د همايون د ورتللو هڅې هم شنډې کړې. کله چې همايون ته دخپلو ملګرو د وژل کيدو خبر ور ورسيد نو هغه نور هم غمژن شو اودا کار يې خپل سپکاوي وګاڼه. په دې وخت کې دهمايون څو ملګرې په قهر او غضب شول او د کامران د وژلو اراده يې وکړه. نو که چيرې همايون د خپل دغه ناسکه ورور سره د وروړګلوۍ بلکه د پلارولۍ په څير د شفقت نه ډک کړچار نه واې کړې نو په دې نازکه وخت کې به دهمايون حالات دغسې ناوړه نه ګرزيدل.

د ورونو دهمدې کړچار او دخپل منځې جګړو په اساس دهمايون همت نور ځواب وايه. دهغه دماغ تراوسه پورې د تذبذب په حال کې و . دکامران په اړه دهمايون نرمې رويې اوپه دې اړه دمخکې وروسته والي په خاطر دهمايون بل ورور مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا صبر تر پوزې راغلې و ، بلاخره همايون دهغوې وړانديز په مات زړه و مانه او د سيند په لور د تللو له پاره تيار شو .

ددې مقصد له پاره همايون د جهلم دشرقي څنډو څخه د تيريدو او ملتان ته د ورسيدو په خاطر د جنوب لاره خپله کړه ، ناصر مرزا او مرزا هنډال هم تر يوه واټنه پورې دهغه دسفر ملګري و و خو وروسته دواړو د بې وفايي څرګندونه وکړه اودهغه څخه بيل شول. په همدې وخت کې همايون ته خبر را ورسيد چې د شيرشاه سوری يو لښکر دهغوې په تعقيب پسې را روان دې ،په دې حالاتو کې دهمايون سره ددې پرته بله لاره نه وه چې د غرب په لورو تښتي او دجهلم ددرياب څخه تيرشي او دې لورې ته راشي، دخپلو ورونو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاکا د بې وفايي څخه د په تنګيدو وروسته هغه د خوشاب په لور په ډيره ګړندۍ توګه سفر وکړ. خوشاب د بهيړې غربي لورې ته پروت او د دې ځايه يې نژدې څلويښت ميله لرې واټن درلود. همايون غوښتل خوشاب ته په رسيدو باندې د امن او سکون ساه واخلي خو د هغه ورور مرزا کامران هم په ډيره بيړه خوشاب ته ور روان و. کامران د همايون څخه يو يا دوه ورځې مخته خوشاب ته ور رسيدلی و او دلته يې په ناځاپې توګه د همايون سره ليدنه وشوه. خو د هغوې تر منځه د اختلافاتو واټن نور هم زياتيده او د کامران بدنيتی نوره هم مخته راغله.

د سيند په لور د نه تللو وروسته کله چې همايون د غرب په لور را وګرزيد نو د هغه په دې کار باندې د کامران په زړه کې دا خبره را وڅرخيده چې هسې نه چې همايون د سيند په ځاې د کابل په لور مخه و نه کړي او د کابل او قندهار د ولکې کولو اراده و نه کړي. ځکه چې کابل او قندهار د کامران په حاکميت کې وو.

د همدې فکر په واسطه کامران غوښتل همايون نور هم د ذلت سره مخ کړي، په دې وخت کې هغه شاهي لقب خپل کړ او په خوشاب کې يې په خپل نوم باندې خطبه هم ولوسته. په همدې وخت کې هغه ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوری د هغه پسې را روان دې، په دې خاطر دواړه د خوشاب څخه ووتل او د سيند په لور و تښتيدل، ان تر دې چې يوې تنګې درې ته ورسيدل، چې په خوشاب کې د مالګې د کانونو تر منځ پرته وه.

د دې درې څخه دوو لورو ته سرکونه تلل، يو جنوب لورې د ملتان په لور او بل د کوهاټ لورې ته د کابل په لور. اوس نو کامران ته دا انديښنه راپيدا شوه چې که چيرې د همايون فوځونه د دې نه مخته دغې درې ته ورسيږي نو دوې به هلته تم شي او بيا شونې ده چې همايون به د کابل په لور د تللو اراده وکړي او کوهاټ د سيمې څخه د تيريد و سمدستي وروسته به په کابل باندې ولکه وکړي. خو د همايون په وهم او ګمان کې هم دا ډول فکر نه راته. بيا هم د دې پريکړې له پاره چې څوک دې لمړی درې ته ورسيږي او ترې تير دې شي، د دواړو تر منځه بايد پريکړه وشي. خو کله چې پريکړه و نه شوه نو د دواړو خوا او له خوا تورې د تيکو څخه راوويستل شوې، همايون ته د هره اړخه سبقت ور په برخه و، ځکه چې هغه د کامران څخه په عمر کې زيات و او بيا پادشاه هم و او دا يې غوښتل چې درې ته د کامران تر مخه ور ننوځي.

همايون هسې هم ډير ځان باندې انسان و، او په خپلو مصيبتونو کې يې د پوره زغم څخه کار اخست، هغه وخت چې هغه دا ګرې څخه په تيښته و، نو په اتفاقي توګه د هغه يوه وفادار ملګري فخرالدين خپل آس د همايون څخه مخته کړ، د دې ډول بې ادبۍ سزا قتل و. خو همايون د ضبط نه کار واخست. همايون په ډيرو کوچنيو معاملو کې د ومره باخبره او ضدی و خو د قسمت د ګردش په اساس هغه ته دا ورځ په برخه شوې وه.

بلاخره د دې غمناکې پيښې پريکړه د لښکرو په يوه مشر ور واچول شوه. دې دواړو فقيرانو د دې معاملې حل همدې بزرګ ته ور پريښود. خو دې فقير انسان د همايون په اړه پريکړه وکړه. خو دا يې په څرګنده توګه وويل چې دا ترجيح په دې خاطر نه و چې همايون پادشاه دې بلکه په دې خاطر چې هغه د کامران مشر ورور دې. په هر حال د همايون په مشرۍ کې د مغلو دې قافلو دا دره ووهله. او د څو ميله واټن وهلو وروسته هغه ځاې ته چې سړک په کې په دوو برخو ويشل کيږی، هلته دواړه ورونه يو د بل څخه جدا شول. کامران د کابل په لور ولاړ او همايون د جهلم د درياب په غربي څنډه باندې سفر کاوه. هغه د ملتان هغې برخې ته ورسيد چېرې چې جهلم او چناب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواړه سره یوځاې کیږي ،هغه به دلته په کوم ځاې کې ددریاب څخه دملتان په لور دورتللو له پاره تیر شوی وی،هغه په ارادي توګه غوښتل د ملتان څخه په څنګ ولاړ شی ، ځکه هغه اندیښمن و چې هسې نه چې شیرشاه سوري دهغه دنقل وحرکت څخه خبر شي او مداخله وکړي. په دې توګه د ستومانه سفر کولو نه وروسته همایون روغ رمټ د شعبان په میاشت کې (اچ) ته ورسید .

شیرشاه سوری د همایون د تعقیبولو له پاره خواص خان ګمارلې و. هغه ان تر سرهنده پورې دهمایون لښکرې تعقیب کړې ، خواص خان ته شیرشاه سوری دا حکم کړې و چې دهمایون په تعقیب پسې دې ولاړشي خوپر هغې دې حمله نه کوي. شیرشاه سوری غوښتل په دې ترتیب همایون د سلطنت څخه بیرون کړي تر څو په راتلونکې کې هغه ته کوم مصیبت جوړ نه کړی ، تر سرهنده پورې د تعقیبولو وروسته خواص خان هملته په سرهند کې دخپلو فوځونو سره یوځاې پړاو وکړ.او دشیرشاه سوری دبل حکم انتظار ته کیناست .

په دا بل اړخ کې (په ۱۵۴۰ زیږدیز کال د برسات په موسم کې) شیرشاه سوری ته دلاهور څخه خپلو مخبرانو په پرلپسې توګه دهغه ځاې دحالاتو په اړه تفصیلی خبرونه ور لیږل. دهمدې خبرونو په اساس شیرشاه سوری دبیاس ددریاب په غاړه دمغلو په نظامې ځایو باندې یرغلونه پیل کړل ، تر څنګ یې یو ګړندې قاصد سرهند ته د خواص خان په لور واستاوه او هغه ته یې حکم وکړ چې د سرهند څخه ووځې او دهمایون په تعقیب پسې ولاړشي. دهمدې قاصدانو په خوله یې خواص خان ته د سرهند او دهغې شاوخوا سیمې د تحفې په ډول ورو بښلې. خواص خان هلته دخپل ځان له اړخه یو ناظم و ټاکه. او پخپله د خپل لښکر سره یو ځاې دهمایون په تعقیب پسې ووت . خواص خان سرهند کې خپل یو ډیر نژدې ملګرې اودوست دهغه ځاې د ناظم په توګه ټاکلې و .

په حقیقت کې شیرشاه سوری نه غوښتل دهمایون سره ټکر وکړي ، هغه دا غوښتل چې د سیند په لور د تللو په وخت کې همایون دهغه د لښکرا و ملګرو په لاره کې کوم خنډ را پیدا نه کړي ، هغه ددې نه هم ویریده چې هسې نه چې همایون سیند یا کشمیر ته ځان ورسوي ، ځکه دا دمرزا هنډال اومرزا حیدر خان غوښتنه وه . هماغه و چې شیرشاه سوری دتعقیبولو له پاره داسې لارې چارې ولټولې چې دهغوې له مخې مغلو ته په سیند یا کشمیر کې دتم کیدو ټول امکانات له منځه تلل.

شیرشاه د همدې اندیښنو په لړ کې د اکتوبر په دریمه اونۍ کې د ستلج ددریاب څخه تیر او د لاهور په لور وخوزید. دبله اړخه خواص خان د سرهند څخه دکوچ کولو وروسته جالندهر او امرتسر له لارې د لاهور په لور را روان وو .

شیرشاه سوری او خواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځاې په لاهورکې یو ځاې شول ، هغوې دلته خپل وخت ضایع نه کړ بلکه سمدستې یې د تیښتې په حال کې د همایون اودهغه دملګرو تعقیب پیل کړ . په دې خاطر دواړو دخپلو متحده لښکرو سره یو ځاې د مغلو دتعقیبولو پسې دغرب په لور روان شول ،کله چې هغوې د چناب ددریاب غاړې ته ورسیدل نوهغو ته څرګنده شوه چې همایون دخپلوورونو څخه جدا شوې دې ،شیرشاه سوری دخپل لښکر یوه برخه د ملتان په لور دمرزا هنډال اوناصر مرزا د تعقیبولو له پاره واستوله اوپه خپله یې د بهیرې په لور مخه کړه.

د بهیرې په لور شیرشاه سورې ډیر په احتیاط سره قدم واخست ، هغه ویریده چې هسې نه چې همایون د مالګې دغرونو څخه تیر او دکشمیر په لور مخه کړي ، شیرشاه سوری د بهیرې څخه خوشاب ته ورسید ،خواص خان هم ورسره ملګرې و.دلته شیرشاه ته معلومه شوه چې همایون اوکامران یو دبله څخه جدا شوي دی او په مختلفو لارو باندې روان شوي دي. په خپله شیرشاه سوری هملته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشاب کې پاته شو خو خواص خان ته يې حکم وکړ چې دخپلې برخې دلښکرسره دې يوځاې د جهلم ددرياب په غربي برخه کې د همايون د لښکرو تعقيب پسې ولاړ شي.

د شيرشاه سوری د حکم سره سم خواص خان په ډېره بيړه د همايون او دهغه د لښکرو پسې ووت ، يوشمير تاريخپوهان دا هم ليکي چې خواص خان په همايون باندې دحملې کولو جرءت نه کاوه خودا دهغوې خام خيالي ده ، دا دهغو تاريخپوهانو آند دې چې دشيرشاه سوری خلاف او دهمايون په حق کی يې ليکنې کړې دي، هغوې دهمايون په خاطر د تورونه سپين او د سپينو څخه تور جوړول. اوکه نه خواص خان دشيرشاه سوري هغه بهادر او ميړنې قومندان و چې دوه ځلې يې په چوسه او لګرام کې دهمايون د فوځونو جرړې راويستلې وې ، اودا هماغه خواص خان و چې په واسطه يې دوه ځلې شيرشاه سوري ته په همايون باندې سوبه ور په برخه شوې وه.

دهمايون سره تصادم نه کول د خواص خان کمزورتيا نه وه بلکه دا دشيرشاه سوری د اوسپنيز نظم اونظام يو ډول ثبوت و. شيرشاه سوری په لرې کيناستو سره هم ددې وړتيا درلوده چې دخپل فوځ نظم و نسق سنبال کړي او هغوې ته لارښوونه وکړي. اودخواص خان په څير زړه ور ، نوميالې او جنګيدلې قومندان هم دهغه د نظم وظبط مخالفت و نه شی کولې.

همايون تر يوه وخته پورې دخپل ورور مرزا هنډال اوکاکا ناصر مرزا سره يوځاې هملته په (اچ) کې پاته شو ، په دې وختو کې د اچ او ملتان تر منځه سيمه ديوه نوي مسلمان شوي وګړي په لاسو کې وه چې بخشولنګاه نوميده ، دا دلنګا دقبيلې څخه و اودمرزا کامران باج ګذاره و. کله چې همايون دې سيمې ته راورسيد نو بخشو لنګاه دهمايون سره ډير ښه سلوک وکړاوهمايون هم ورته د خان صاحب لقب ورکړ. دهمايون دا کار دا سې وه لکه چې اوس هم هغه ددهلي په تخت باندې ناست وی اوخلکو ته اعزا زونه او لقبونه وربښي.

بخشولنګا په دې خاطر دهمايون سره مرسته نه وه کړې چې همايون د هندوستان شاهنشاه دې بلکه هغه د سيند د ارغون حکمران څخه بدل اخستل غوښتل . اوهغه غوښتل چې همايون څو ورځې دلته قيام وکړي اودهغې وروسته سيند ته ور ننوځي او د سيند ارغون حکمران ته زيان ور واړوي. د بخشو لنګا په سيمه کې د څو ورځو د قيام نه وروسته همايون د سيند شګلوړې زمکې ته ور ننوت . خواص خان دهمايون په تعقيب پسې روان و او ان د سيند تر غاړو پورې رسيدلې و . او د اچ څخه درويشت ميله جنوب لورې ته ، په کوم ځاې کې چې د ستليج درياب د پنجاب د نورو دريابونو سره يو ځاې کيږي ، دخپل لښکر سره يو ځاې تم شو ، ددې ځايه وروسته خواص خان ته دهمايون د تګ لاره نه وه معلوم . د بلې لورې همايون د خپل لښکر سره يو ځاې نيغ سرک پری اينښې و او د جنوب شرق په لور ګرزيدلې و ،همايون د ۱۵۴۱ کال د جنوري په ۲۲ مه دخپل ورور مرزا هنډال او کاکا مراز ناصر سره يو ځاې (روړي) ته ورسيد ، هلته ورته د بهکر د کلا والي ښه او دميني ډک ښه راغلاست وواېه . مګر مغرور همايون د والي دغه ګرم ښه راغلاست دهغه په کمزورتيا باندې حساب کړ اوسمدستي يې حکم وکړ چې والي دې دحکم اطاعت وکړی او کلا دې هغه ته تسليم کړي.

په دې توګه بهکر ته د ورننوتلو وروسته اوهملته په پاته کيدو سره همايون د خپل ورور مرزا هنډال اوکاکا ناصر مرزا سره يو ځاې د سکون اوډاډ ساه واخستله. کله چې خواص خان ته خبر ورسيد چې همايون دخپلو پاته شونو لښکرو سره يو ځاې (روهړي) ته رسيدلې دې نو هغه په ملتان کې پړاو وکړ ، دا خبرونه شيرشاه سوری ته هم ور رسيدلي و ، په دې اساس شيرشاه سوری هم دخپلو لښکرو سره يو ځاې ملتان کې دخواص خان سره يو ځاې شو اودواړو متحده لښکرو هملته په ملتان کې قيام وکړ.

۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملتان کې او سيدو په وخت کې يوه ورځ نيرمل او کملاوتي دواړه په خپلې خيمه کې خاموشه ناستې وې. په دې وخت کې کملاوتي نيرمل ته مخ کړ او ورته يې وويل چې:

ګوره نيرمل! زه په ډيره بې صبرۍ سره تر اوسه پورې ستا د ځواب انتظار کوم، زه تا ته دا خبره په دې خاطر نه يادوم چې په څو تيرو ورځو کې لښکر په جنګ جګړه کې بوخت و او ديوه ځايه بل ته اودهغه نه بل ته روان و. او زه په دې ډاډمنه يم چې تاته به ددې پرلپسې سفر او ستړتيا له وجې دفکر کولو وخت هم نه وي تر لاسه شوې. اوس چې د څو ورځو راهيسې لښکر دلته په ملتان کې پړاو کړې دې نو زه له تا پوښتم چې هغه هيله مې چې له تا کړې وه دهغې په اړه ستا پريکړه څه ډول شوه ؟

نيرمل تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه ،بيا يې په ډير غور سره دکملاوتي په لور وکتل او ورته په ډيره پټه توګه وويل چې:

ګوره کملاوتي لورجانې! هغه کار چې ته يې له مانه کول غواړې زه دهغې دکولو له پاره تياره يم ،که چيرې خواص خان ستا ورور پالامو وژلې دې نو دا ستا حق دې چې ته دخواص خان څخه دخپل ورور د وژلو بدله واخلې او هغه ووژنې. په دې لړ کې ما اراده کړې ده بلکه دا سې يې وګڼه چې هوډ مې کړې دې چې په پوره توګه به له تا سره ملګرې کيږم. تر څو ته د خواص خان څخه انتقام واخلې او هغه ته کلکه سزا ورکړې ، خو ګوره چې ستا ددې کار سره ماته ډير ستر خطر او ګواښ متوجه کيږي. دنيرمل ددې خبرو سره کملاوتي ټکان وخوړ او ورته يې وويل چې څه ډول ګواښ او خطرات؟ نيرمل ورته يوځل بيا په ډيره پټه او راز سره وويل چې:

ګوره کملاوتي! که ته په بې خبرۍ کې په خواص خان باندې لاس پورته کړې او هغه ووژنې نو ياد ساته چې ، څرنګه چې تا دلته له ماسره وخت تير کړې دې او کله چې پرتا باندې د قتل او وژلو شک وکړل شي نو ستا سره به زه هم له منځه ولاړه شم. خو زه نه غواړم په دې عمر کې خپل انجام خراب کړم. ګوره کملاوتي! ما ستا سره دملګرتوب هوډ کړې دې خو ددې کار د تر سره کيدو دمخه بايد ته خپل دا سې يوپلان جوړ کړې چې زه په اسانۍ سره و توانيږم له دې ځايه ووځم او خوندي پاته شم او ته هم ددې کار د کولو نه وروسته خپل ځان خوندي ځاې ته ورسوې.

دنيرمل د چوپتيا وروسته کملاوتي په زوره وخندل او ويې ويل چې: نيرمل! تا خو زه ډيره وويرلم خو دهغې خطراتو څرګند ونه چې تا وکړه هغه بلکل داهميت وړ نه دي. ګوره نيرمل! زه به په خواص خان باندې په يوې مناسبه موقع کې لاس پورته کوم، په هغې باندې هسې د لاس په پورته کولو سره نه خپل ځان اونه تا په خطر کې اچول غواړم. زه چې کله هم خواص خان وژنم نو هغه به دهند په منځنۍ سيمو کې اويا ددې سيمو په شاوخوا کې وژنم. اودهغې د وژلو ترمخه به زه خپل باوري خلک هم هلته راغواړم. اوبيا به دهمغوې په کومک باندې خواص خان ته سزا ورکوم.بيا به تا هم له ځانه سره يو خوندي ځاې ته يوسم. دا سې ځاې ته چې هلته دشيرشاه سورى هيڅ جاسوس او يو بل کوم وګړې زمونږ له پاره دخطر سبب و نه ګرځي. دکملاوتي په دې خبرو باندې نيرمل خوشحاله شوه او ويې ويل چې: که چيرې ته همدا سې کار وکړې نو زه به دا وګڼم چې تا پر ما باندې ډير احسان کړې دې. دنيرمل په خوشحالۍ باندې کملاوتي هم خوشحاله شوه او ويې ويل چې:

ګوره نيرمل! اوس چې تا پر ما باندې باور وکړ او زما په کار کې دې زما د ملګرتوب له پاره هوډ کړې دې نو اوس به زه تا دخپلې يوې بلې دا سې ارادې څخه هم خبره کړم چې تر اوسه مې په خپل زړه کې ساتلې وه. د کملاوتي ددې خبرې سره نيرمل هغې ته په ډير غور سره وکتل اوبيا يې ترې و پوښتل چې: څه ډول اراده ؟ کملاوتي په ځواب کې ورته وويل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره نیرمل ! زه په دې خبره باندې ډېره زیاته غمژنه او خفه یم چې ګنګا اسلام قبول کړې او د یوې مسلمانې پیغلې په څیر یې د خواص خان سره واده کړې دې ، ته پوهیږې چې ګنګا یو وخت د رهتاس د راجه شهزادګۍ وه ، او د شهزادګۍ په څیر هغه زما د روند مهارت ته ډېره په زړه پورې وه . مهارت په نوم ورکې توګه د ګنګا په سویمبر کې هم ګډون کړې و خو د مهارت بدقسمتي په دې کې وه چې هغه سویمبر خواص خان وګټه . بیا مهارت د زیارت دلنګر ځاې څخه ګنګا په دې خاطر پورته کړه چې هغه د لیونتوب تر پولو د هغې سره مینه کوله . بیا بدي دا راپیدا شوه چې خواص خان هلته هم ور ورسید ،ګنګا یې تر لاسه کړه او د مهارت کار یې پاې ته ورساوه . زما ورور پالامود څو ملګرو سره په تیښته بریالې شو او بیا د پرتګالیانو سره یوځاې یې یو متحده لښکر جوړ کړ خو خواص خان پرې یرغل وروړ او د هغوې هغه متحده لښکر یې هم د نشت سره مخ کړ . او زما ورور یې هم له منځه یوړ . زه خو خواص خان د مهارت او پالامود وژلو په ګناه باندې له منځه وړل غواړم خو غواړم ګنګا هم له منځه یوسم . په دې خاطر چې هغې خپل د هرم پرې ایښې او اسلام یې قبول کړې دې ، ایا ته زما د دې وړاندیز سره کوم اختلاف لرې ؟ نیرمل ورته په یوه درز سره وویل چې :

نه ! ماته ستا د دې وړاندیز سره هیڅ اختلاف نه شته . کملاوتي تر یوه وخته پورې خاموشه وه بیا یې په ډېره عجیبه توګه د نیرمل په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې : نیرمل ! ما اوریدلي دي چې تا هم اسلام قبول کړې دې . او ستا د خبرو څخه هم همدا سې ډاګیزیږي نیرمل ورته وویل چې : ته سهي خبره کوې . خو کملاوتي ! دا ټول هر څه ما په ظاهري توګه منلي دي . خو زه په خپله همغسې کلکه هندوه یم . او په همدې باندې عمل کوم . د نیرمل د ځواب په اوریدو باندې کملاوتي خوشحاله شوه ، د خپله ځایه راپورته شوه او وویې وویل چې :

واوره نیرمل ! اوس چې تا له ما سره د یوځاې کیدو هوکړه کړې ده ،نو زه خپل کار پیلوم . د همدې نن ورځې څخه به زه نوره هره ورځ د خواص خان او ګنګا خیمې ته ورځم . د هغوې خیمه به پاکوم او د هغوې د کالیو د پاکوالي خیال به ساتم . تر څنګ به یې د خیمې د هر څه په اړه خیال کوم . دا ټول کارونه به په خپلو لاسونو سره تر سره کوم . په دې توګه به زه د خواص خان او ګنګا د باور د تر لاسه کولو هڅې کوم . کله چې دا خلک بیرته د دهلي په لور کوچ کوي نو زه به خپل باوری وګړي هملته را وبولم او د همغوې په کومک سره به د ګنګا او خواص خان کار پاې ته ورسوم . د دې خبرې سره سم کملاوتي د خیمې څخه ووتله .

خواص خان او ګنګا دواړه میړه او ښځه په خپله خیمه کې ارام ناست و او په کومه موضوع یې خبرې کولې . په همدې وخت کې د خیمې دروازې ته کملاوتي راغله . د هغې په کتلو سره ګنګا د خپل میړه د څنګ څخه لږ څه اخوا شوه ،ځان یې را ټول کړ او بیا یې په لوړ اواز وویل چې : کملاوتي څه خبره ده ؟ ته ولې د دروازې تر څنګ ولاړه یې ؟ د ننه راځه ! کملاوتي کرار کرار د ننه راغله او د ګنګا تر مخه و دریده . ګنګا په خپل څنګ کې ورته د کیناستو اشاره وکړه او ورته یې وویل چې ته ولې ولاړه یې ؟ را ځه دلته کینه . ایا کومه ستونزه او تکلیف در رسیدلې دې او یا بله کومه خبره ده چې دا سې خفه خفه یې ؟ کملاوتي د ګنګا تر څنګ کیناسته او بیا یې په ډېر ادب سره وویل چې :

زه ستاسو د دواړو څخه د یوې هیلې او امید له پاره راغلې یم ، او زه هیلمنه یم چې تاسې دواړه به ما ناهیلې نه کړئ . خواص خان په ډېر غور سره د کملاوتي په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې : څه ډول هیله او امید ؟ ما غوښتل تاسې ته دا ووایم چې زه هلته د نیرمل سره په خیمه کې هسې خوشې پرته یم . او بې کارۍ څخه نوره تنګ ته راغلې یم . په ما وخت نه تیریږي ، زه غواړم چې ستاسې د خیمې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو خونو پاکې او نظافت په خپله په خپلو لاسونو سره وکړم. ددې نه علاوه ستاسې نور خدمت هم په خپله غاړه واخلم. په دې توګه به زما وخت هم ښه تير شي. کملاوتي دا خبرې په ډیره نرمه توګه او نرۍ نرۍ خندا سره دخولې راویستلې

خواص خان غوښتل څه ووایې چې ګنګا پرې را مخته شوه او ویې ویل چې: ګوره کملاوتي ! ته ولې ددې کار زحمت په غاړه اخلې زه په خپله دخپلې خیمې ټول کار تر سره کوم اوکله کله نیرمل هم له ماسره په دې کار کې مرسته کوي، کملاوتي ورته بې له ځنډه وویلې چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا او ستا دمیړه خیمه ډیره پراخه او ستره ده. چې څو خونې لري، نیرمل اوس زړه شوې ده او ډیر کار نه شي کولې، زه غواړم چې دهغې په ځاې ستاسې د دواړو دخیمې دپاکوالې مسؤلیت په غاړه واخلم. داسې یې وګڼئ چې په دې کار کولو کې ماته سکون او ډاډ را په برخه کیږي او پر ما به وخت په خوشحالۍ سره تیریږي. اوس خو دنیرمل سره په خیمه کې بې کاره پرته یم اودهمدې بې کارۍ څخه نوره تنګ ته راغلې یم. ددې خبرو په اوریدو سره ګنګا مسکۍ شوه او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! که ته همدا ډول اراده ولرې نو بیا خو ماته پرې هیڅ ډول اعتراض نه شته. ته چې په خپله خوښه څه غواړې ویې کړه. زه به ستا ترمخه خنډ نه شم، دهغې په دې خبرو باندې کملاوتي پورته شوه اوویې ویل چې که چیرې داسې وي نوزه ستاسو د دواړو ممنونه یم. اوزه به دهمدا اوس شیبې څخه خپل کار پیل کړم. خواص خان هم راپورته شو او ګنګا ته یې وویل چې: ګنګا ! زه د څه کارونو په لړ کې د شیرشاه سوری دربار ته ورځم تاسو دواړه یوځاې د خیمې نظافت جوړ کړئ. خواص خان ولاړ شو او کملاوتی دخیمې په پاکوالي کې و نښته. ګنګا ورته هر کار ښوده او ورسره یې ملګرتیا کوله. په دې توګه به کملاوتي هره ورځ دخواص خان اوګنګا خیمې ته راتله او دخیمې دپاکوالې خیال به یې ساته. هغه وتوانیده چې د خپل دغه کار په واسطه خپل ځان د ګنګا او خواص خان د باوروړ وګرځوي.

۵۲

په ملتان کې د یوې میاشتې دقیام نه وروسته شیرشاه سوری په ډیرو کشمکشونو او شکوکو کې را ګیر و. هغه له یوه اړخه دهمایون، دهغه دورونو اودهغه د نورو ملګرو څخه په اندیښنه کې و. هغه دهمایون په اړه چې په دې وخت کې په سیند کې و، کامران چې په کابل کې و اودهمایون سالار مرزا حیدر چې په کشمیر کې یې دخپل لښکر د یوې برخې سره قیام کړې و ډیر زیات اندیښمن و. هغه له دې ویریده چې هسې نه چې ددوې څخه کوم یو په کوم مناسب وخت کې بیرته راستون شي اوپه پنجاب او یا دهلی باندې یرغل راوړي. د ډیر فکر او دقت نه وروسته شیرشاه سوری دې پایلو ته ورسید چې دهغوې څخه دهر یو د شاته کولو له پاره به دوراندې تګ پالیسې خپلول عملي نه وي. په دې خاطر یې همدا مناسب وګڼل چې ددوې څخه هر یو چې هر چیرې دې هملته یې مصروف و ساتي اوپری یې نږدې چې بیرته په خپلو منځو کې سره یو شي. ترڅو د پنجاب د بیرته خپلولو له پاره کوم پلان جوړ نه کړاې شی.

شیرشاه سوري په دې لړ کې ډیر محتاط قدم اخست. هغه نه غوښتل چې دهمایون د تعقیبولو له پاره سیند ته لاس ور اوږود کړي ځکه په دې توګه به په سیند کې ارغوان حکمران هم په ویره کې ولویږي اوبیا به دشیرشاه سوری سره دمقابلې له پاره د یوه چا سره اتحاد وکړي. په دې وخت کې هغه دسیند د ارغون حکمران اوپه ځانګړې توګه د راجپوتانه اوګجرات دحکمرانانو سره اتحاد کولي شي. په داس حال کې چې د راجپوتانه او ګجرات حکمرانان دپخوا څخه د شیرشاه سوری څخه بدګمانه وو. اود سیند د ارغونو اتحاد د شیرشاه سوري له پاره ملاماتې ثابتیداې شو ځکه چې دا دواړه سیمې د سیند سره نښتې وې. په همدې توګه کامران او حیدر هم کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي په ډېره اسانۍ سره پېښور ته راشي او دخپل متحده لښکر سره يوځاې شي . ددې نه علاوه څرنګه چې قندهار هم د مرزا کامران ترولکې لاندې دې نو د سيند ارغوان حکمران کولې شي قندهار ته ولاړشي او کامران هم له ځانه سره د شيرشاه سورى پر خلاف دخپل ځان سره را يوځاې کړي.

په دې خاطر د وخت او حالاتو غوښتنه داوه چې شيرشاه سوري د سيند د درياب دې غاړه په درې محاذونو کې دغليم سره دمقابلې له پاره ځان تيار کړي ، اوددې کار له پاره بايد بلوچان اوپښتانه هم له ځانه سره يو ځاې کړي اوپه دې توګه سياسي او حربي ګټې تر لاسه کړي. شيرشاه سورى ددې څخه هم ويريده چې کيدې شى مرزا حيدر هم د خپل لښکر سره يوځاې د کشمير څخه را ووځي او دپنجاب ميدانو ته را ننوځي اودهغه له پاره يو نوې محاذ پرانځى . نو په دې خاطر دهغه مخنيوى هم اړين دې . ددې مقصد د تر لاسه کولو له پاره بايد هغه مالګې دکانونو تر څنګ خپل يو قوې ځواک ځاې په ځاې کړي تر څو د مرزا حيدر د راتلو څخه مخنيوي وکړاې شى .

په ملتان کې دقيام په وخت کې شيرشاه سورى په همدې خيالاتو کې اوښت را اوښت چې دملتان څخه ورته يو ډېر بد خبر راورسيد او هغه دا چې خضرخان ، چې شيرشاه سورى د بنګال حاکم ټاکلې و ،دبنګال دپخواني حاکم سلطان محمود د لور سره واده کړې دې . دې خبرې شير شاه سورى په ډېره ويره کې واچاوه . هغه ددې ويره احساسوله چې هسې نه چې د سلطان محمود د لور سره د واده کولو وروسته خضرخان دشيرشاه سورى ملګرتيا پرېږدي اوبيرته دسلطان محمود سره يو ځاې شى . اوپه دې توګه په بنګال کې ورته يو ځل بيا کړاونه را پيدا کړي. دهمدې خيالاتو په ډنډ کې شيرشاه سورى دملتان څخه خپل ځواکونه وخوځول اولاهور ته راغې او همدلته يې خيمې ووهلې .

لاهور ته د رارسيدو سره سم شيرشاه سورى لمړۍ دا کار وکړ چې دلته يې ديوه ستر سړک د (ګرنډ ټرانک شاهراه) په نامه د جوړولو کار پيل کړ. تر څنګ يې د لاهور څخه تر ملتانه پورې هم د يوې سترې شاهراه د جوړولو حکم وکړ. ترڅو دا سړک هم د ملتان څخه لاهور ته راشي اودلته د ګرنډ ټرانک د سړک سره يو ځاې شى . ددې کار د ترسره کولو وروسته شيرشاه سورى د کشمير په لور توجه وکړه . ځکه چې د کشمير مرزا حيدر د بنګال په لور د شيرشاه سورى د تګ په وخت کې خطرناک ثابتيداې شو . په دې خاطر شيرشاه سوري غوښتل بنګال ته د تللو څخه دمخه په پنجاب کې خپل نظام مستحکم کړي.

که څه هم شيرشاه سورى ته د پنجاب په لړ کې د کابل څخه دکامران او د سيند څخه د همايون له لورې ګواښونه وو خو هغه تر ټولو زيات دکشمير حيدر خان ګواښ ته متوجه و. ځکه د کابل له لورې د ګومل مومن ، او خيبر درو په بندولو سره دکامران دحملې څخه خلاصون تر لاسه کيده خو دکشمير په اړه دا کار مثبت نه ثابتيده . ځکه چې د کشمير په غربي واديو کې اباد قومونه افغانان نه و . په هغوې کې ډيرکي يې جنجوعه ، ګکر ، جاټ او ګجر پراته وو . او شيرشاه سوري دهغوې سره د ورور ولۍ اړيکې نه درلودل. ددې نه علاوه د کشمير څخه لاهور او هندوستان ته شپږويشت لارې موجودې وې. او ددې ټولو لارو څارنه څه اسانه کار نه و ، لکه څنګه چې د ګومل مومن، اوخيبر درې و . په دې خاطر د کابل او سيند په نسبت شيرشاه سوري ته په کشمير کې د مرزا حيدر له اړخه ډېر ګواښ متوجه و . په دې خاطر شيرشاه سوري تر هر څه لمړۍ د حيدر بيګ له اړخه د پنجاب د دفاع کولو له پاره قدم واخيست.

دکشمير له اړخه دکومې ممکنه حملې د تم کيدو په خاطر ، شيرشاه سورى تر هر څه دمخه د مالګې دکانونو په غرنيو سيمو باندې ولکه کلکه کړه . دا د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ هماغه ده چې د جهلم ، شاپور ، ميانوالي او... سيمو د شمال څخه تيريږي . د مالګې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې غرنۍ لړۍ کې ډېر ستر قومونه اباد شوي دي او هغوي کولې شو چې د کشمير له لورې دحمله کونکو سره ملګرتيا وکړي اوشيرشاه سورې له پاره کړاونه را پيدا کړي. نو په دې خاطر دکشمير له لورې د خپل ځان دخوندې کولو په خاطر شيرشاه سوري د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ په خپل واک کې دا خستو پريکړه وکړه.

په دهلي کې د مسلمانانو دحکومت دپيلامې سره سم د مالګې د غرنو دا لړۍ د (انډو ارين) قوم لکه چاټ، ګجر، او کوکهر قومونو له پاره چې د غربي پنجاب دميدانو څخه د مسلمانانو دحملې په وخت کې دې لورې ته دپناه له پاره رغلي و، داوسيدو ځاې و. د مالګې دغرونو دا لړۍ دا برخه په حقيقت کې د شورش نه ډک يو نيم واکه مسلط حکومت و، چې دد هلي حکومت يې په لور هيڅ توجه نه کوله. په دې لړۍ کې چې دکوکهرو کوم قوم اباد شوې و هغوي پخوا د خوشاب په سيمه کې د سيند دبلې غاړې اوسيدونکې و. چې دوې دپخوانيو داړه مارانو څخه ګڼل کيدل. دوې د خپله نسلي لړۍ د مالګې دغرونو د مشهور روايتي مشر (راې سال) سره ترله، وروسته بيا د کوکهرانو يوه ډله راجپوتانه ته راغلل او دلته په ناګور کې اباد شول، هغوې دهمدې ځايه دکوکهرو او نورو راجپوتي قبايلو سره د ازدواج دکولو لړۍ پيل کړې اوخپل ځانونه يې مستحکم کړل.

دهمدې کوکهرانو بله ډله چې دمالګې په غرنيو سيمو کې پاته شوي ود جنجوعه په نامه ياد کړل شول. همدا جنجوعه دشرق په لور وخوځيدل او د ککهرو سيمه چې د مالګې دغرونو اصلي خاوندان وو په هغوې او هلته په ابادو نورو قبايلو باندې خپله ولکه وغځوله . خو يو شمير راجپوتان د قبايلو په څير په ککهر باندې هم مشهور وو، دوې د يوچې او سهينن قبايلو پورې اړوند وو. توپير يې يو اځې په دې کې و چې په جدا جدا غرنيو سيمو کې د اوسيدو په اساس په هغوې کې د برهمني تهذيب تبليغ و نه کړاې شو، بلکه په هغوې کې همغه پخواني نامانوسه وحشيانه سلوک او عجيب رسم و رواج او جنګي خصلتونه لکه څنګه چې وو همغسې پاته شول ځکه چې دوې د هندوستان د نورو قبايلو څخه جدا او ځانته پاته شوي وو.

د ديارلسمي پيړۍ څخه مخته په دې سيمه کې د ککهرو او جنجوعه قبيلو تر منځه ډير وينه تويونکې جنګونه شوي و چې موخې يې په دې سيمې باندې د خپلو ولکو قايمول وو. کله کله به دد هلي پادشاهانو هم خپل فوځونه دې سيمو ته ور ليږل خو هغوې نه غوښتل چې په دې سيمو باندې ولکه وکړي بلکه غوښتل يې د دې خلکو په وړاندې دخپل شان وشوکت څرګندونه وکړي.

کله به چې په دې سيمو کې سياسي بدلون راته. بيا به هغوې دې لورې ته خپل لاس را اوږداوه. او د ماتې خوړلې ډلې سره به يې کومک کاوه اودهغه ځاې حکمران به يې دتخته څخه پورته کاوه. هندوستان ته د بابر د راتلو په وخت کې هم دغه ککهر او جنجوعه قومونه په خپلو منځو کې په جنګو کې را نغښتي وو. بابر لمړۍ د ککهرو پر خلاف د جنجوعه سره مرسته وکړه خو کله چې دککهرو سردار (راې سارنګ) په پوره توګه دمغلو فرمانبردار و ګرزيدنو بابر خپله پاليسي بدله کړه. دشيرشاه سورې تر وخته پورې ککهر په يوه ډول د مغلو سره را نښتي وو. په دې خاطر شيرشاه سورې د خپل سياسې دريځ په خاطر د ککهرو په خلاف د جنجوعه سره د مرستې دپيليد و عزم وکړ.

د جنګي فنونو له اړخه هم د مالګې د غرونو لړۍ دومره اهميت درلود چې د يونانيانو، يوچي، غزنی، او غورې حمله کونکو څخه نيولې تر بابر اوشيرشاه سورې پورې هيڅ حکمران دا ځاې له نظره نه شو پريوستلې. ددې ځانګړې علت دا دې چې دشمال څخه حمله

(c) ketabton.com: The Digital Library

کونکي هر یو لښکر ددې سیمې څخه خپل لښکر د پنجاب مرکز ته دا سې را وړلاې شي چې دهغې په نقل و حرکت باندې د چا غوږ هم ږرېږي. همدا علت و چې شیرشاه سوري د پنجاب د خوندي ساتلو په خاطر تر هر څه لمړي دې غرنیو لړیو ته توجه وکړه.

شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې دلاهور څخه مخته ولاړ او مالګې دې غرنیو لړیو لوري ته یې خپل لښکر و غځاوه. خو دې غرنیو لړۍ ته د ورسیدو مخکې یې خپل فوځ ته پړاو ورکړ، بیا یې د ککهر سردارانو ته قاصد ور ولیږه او هغوې یې خپل ځان ته را وبلل. دککهر سرداران ډیر سرکشه، ډیر جنګجویه، او ډیر زړه وروو. هغوې د شیرشاه دربار ته د راتلو څخه ډډه وکړه. او هغه قاصد چې شیرشاه سوري دهغوې درابللو په خاطر ور استولې و دهمغې په لاسو یې شیرشاه سوري ته څو غشي، او زمري دوه بچیان ور ولیږل.

دککهرو ددې ځواب څخه شیرشاه سوري دا و پتییله چې ککهر د بسپنې له پاره اماده نه دې او ددې پر خلاف د سرکشۍ او بغاوت له پاره یې ملا تړلې ده. شیرشاه سوري جنجوعه پرې ایښي وو او تر ټولو لمړي یې دککهرو سره اړیکې ټینګ کړې و ځکه هغه پوهیده چې جنجوعه د پخوا څخه د مغلو پر خلاف دي. ککهر په بنستیزه توګه د مغلو طرفداره او دهغوې ملاتړي وو. شیر شاه سوري غوښتل دوې له ځانه سره را یوځاې کړي، تر څو د ککهرو او مغلو تر منځ اړیکې پریکړل شي خو کله چې ککهرو په بغاوت باندې لاس پورې کړ نو شیرشاه سوري دهغوې پر خلاف باندې دفوځي یرغل له پاره ځان تیار کړ.

شیرشاه سوري ددې موخې د تر لاسه کولو له پاره د جنجوعه د قوم سره مرسته وکړه. دهغوې سرداران یې خپل ځآن ته را وبلل. هغوې هم په پوره خوشحالۍ سره د شیرشاه دربار ته راغلل. او د ککهرو په خلاف یې دشیرشاه سوري سره د خپل هر ډول تعاون له پاره ملاتړ و ښود. د جنجوعو ددې ملاتړ په واسطه شیرشاه سوري یو لښکر تیار کړ اوددې لښکر قوماندان یې هیبت خان نیازي و ټاکه. بیا شیرشاه سوري هیبت خان نیازي دجنجوعه د قوم دهمدې مشرانو سره یوځاې دمالګې دغې غرنیو لړیو ته ولیږه تر څو دهغه ځایه په ککهرو باندې یرغل یوسي او هغوې وځپوي، ترڅو په راتلونکو ورځو کې هغوې په پنجاب کې د شیرشاه سوري له پاره د سر درد را پیدا نه کړي.

کله چې هیبت خان نیازي دخپل لښکرسره یو ځاې د مالګې د غرونو دې لړۍ ته د ککهرو د ځپولو له پاره ور ننوت او مخته ولاړ نو دا سې ورته معلومه شوه چې ککهر پټنځایو ته تللې دي. او په کوم مناسب وخت کې به یرغل کوي. هیبت خان نیازي دهغوې په دې چال باندې و نه پوهیده او مخته ولاړ. کله چې هغه په یوې پراخه وادي کې ورننوت نو دغرنیو لړیو څخه پرې وینه تویونکو او جنګی ککهرو دا سې یرغل راوست چې دهغې څخه یې شپه او ورځ هیره کړه.

اوس نو هیبت خان نیازي د عجیبو حالاتو سره مخ و. ځکه ککهر د غرنیو سیمو څخه پرې د مرداري خوړونکي حیواناتو او ټپوسانو په څیر را توې شوي و او دهیبت خان فوځ یې د یرغل لاندې راوستې و.

حمله کونکي ککهر د سیلاب د توپان په څیر دهرې لورې د ځواکمنو جسمونو او قوي څهرو سره د هیبت خان په لښکرو را پریوتل او دوې یې په وینو کې لړل. دهغوې په دې حملو کې هیبت، جلال او په منظمه توګه جبر پټ و. هیبت خان هم دشیرشاه سوري یو تجربه لرونکې او میړنې سالار و. هغه د ککهرو ددې حملې په مخکې دا سې وبریښید لکه په تیارو کې چې د رڼا څرک را څرګندیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر لږه وخته پورې هيبت خان د ککهرو دا حملې په شا وتمبولې او خپله دفاع يې کوله او بيا يې په جارحيت باندې لاس پورې کړ. هيبت خان نيازي ته ډير ژر دا روښانه شوه چې د ککهرو سره د هغوې په دغه پراخه ميدانو کې مقابله کول څه اسانه کار نه دې ځکه چې ککهر په ډيره بيړه د هيبت خان نيازي د فوځ حالت د بې وسئ په لور راکاږې.

هيبت خان د ککهرو په مقابل کې بدترينه ماتې وخوړله. اود جنګ ميدان يې پرې ښود او و تښتيد. کله چې هيبت خان نيازي د خپلو پاته شوو لښکرو سره د شيرشاه سوری دربار ته ورسيد نو شيرشاه سوري د هغه په دې ماتې باندې ډير زيات خواشيني شو ، د پوره فکر او تدبر نه وروسته يې پريکړه وکړه چې اوس به خواص خان د ککهرو د مقابلې له پاره ور استوي ، دخواص خان سره د سلا مشورې وروسته شيرشاه سوری خواص خان ته ډير ستر لښکر ورکړ. په دې لښکر کې يې هيبت خان نيازي هم شامل کړې و ترڅو د ککهرو تر سيمو پورې دخواص خان لارښوونه وکړي. ددې نه علاوه شيرشاه سوری خپل يوبل سالار جلال الدين جالو هم دخواص خان تر قومندې لاندې وليږه اوپه دې توګه خواص خان ، هيبت خان نيازی ، اوجلال الدين جالو ټول د ککهرو د ځپولو له پاره د مالګې دغرنيو سيمو په لور ولاړل.

۵۷

د خپل پړاو نه يو ميل واټن مخته خواص خان خپل فوځونه په دوو برخو باندې وويشل. يوه برخه يې هيبت خان نيازي او جلال الدين جالو ته ورکړه او هغوې دواړو ته يې حکم وکړ چې همغه ځاې ته ولاړ شي چې څو ورځې ترمخه د ککهرو او هيبت خان نيازي ترمنځ په کې جنګ شوې و ، خواص خان هغوې ته دا هم ويلي و چې د ورځې له مخې دې سفر وکړي اودشپې له مخې دې په يوه ځاې کې په ډاډمنه توګه ارام وکړي ،او د خپل پړاو دخوندي ساتلو په خاطر دې خپل ځوانان هرې خوا ته خپاره کړي. خواص خان دهغوې پسې وروسته روان شو هغه به يواځې دشپې سفر کاوه او د ورځې به په پټنځاې کې کيناسته. په دې توګه هغه د هيبت خان نيازي سره يوځاې د جنګ هغه ډګر ته ورنږدې شو چې څور ورځې مخته په کې جنګ شوې و.

کله چې هيبت خان نيازی او جلال الدين جالو هغه ميدان ته ورسيدل چې څور ورځې ترمخه په کې د ککهرو د قبيلې سره جنګيدلې و ،نو ککهر يوځل بيا د خپلو غرنيو پټنځايو څخه راووتل اود هيبت خان نيازی او جلال الدين جالو په لښکرو باندې لکه دوږو ليوانو په څير را پريوتل.

د ککهرو دا حمله هم ډيره خطرناکه او وينه تويونکې وه. خو بيا هم هيبت خان نيازي او جلال الدين جالو د خواص خان دلارښوونې په مطابق خپل ځانونه تر دفاع پورې محدود کړي و ، تر ډيره وخته پورې هغوې د ککهرو حملې تمبولې په همدې وخت کې خواص خان دخپل غرنې پټنځاې څخه لکه د زمرې په څير په ککهرو باندې راپريوت او د تورتوپان او سختې سيلۍ په څير د ککهرو جنګيالي تر حملې لاندې راوستل.

دخپلې حملې په همغه لمړيو شيبو کې يې د ککهرو د جنګياليو حالت دخرابيدو سره مخ کړ. کله چې هيبت خان نيازي او جلال الدين جالو وکتل چې خواص خان د ککهرو په خلاف دشا له اړخه حمله راوړې ده نو هغوې دواړو هم دفاعی حالت پريښود او په جارحيت باندې يې پيل وکړ. اودخواص خان په څير دککهرو په مخکينو ليکو باندې ځپوونکې ګذارونه پيل کړل. ددې دوه اړخيزو حملو په مقابل کې دککهرو ځوانانو همت له لاسه ورکړ او فوځونه يې په ميدان کې تيت و پرک شول. اوس نو ککهرو ځوانانو ښې او چپ لورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته په تيښته پيل وکړ او هر يوه هڅه کوله چې خپل ځان خوندي ځايو ته ورسوي. تر لږ ه وخته پورې د ککهرو عامه وژنه روانه وه ، دهغوی د لښکرو ډيره برخه د شا له اړخه دخواص خان او د مخې له لورې د هيبت خان نيازي او جلال الدين جالو په لاسو د تيغه تير شوي وو . په دې توګه په دغه غرنۍ لړۍ کې نه يواځې دککهرو فوځ د ماتې سره مخ شو بلکه دهغوی لښکر يو ډول له منځه ولاړ او اصلي ځواک يې تر پښو لاندې شو. کله چې ککهرو ماتې وخوړه او و تښتيدل بيا خواص خان بيرته دخپل پړاو په لور روان شو ،پړاو ته د خواص خان د ورتګ نه مخته شيرشاه سوري ته د دې سوبې خبر ور رسيدلې و ،نو کله چې خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې پړاو ته ورسيد نو په پړاو کې د خوشحالۍ ډولونه غږيدل. شيرشاه سورې دخواص خان څخه په ډيره ګرمه توګه استقبال وکړ.

کله چې د شيرشاه سوري سره د کتلو وروسته خواص خان خپلې خيمې ته ولاړ نو ويې کتل چې هلته ښکلې اوښايسته کملاوتي د خيمې په پاکولو کې مصروفه ده او ګنګا هم دخيمې په پاکوالي کې د کملاوتي سره لاس کوي. دواړو چې کله خواص خان وکوت نو خپل کار يې پريښود او په يوه منډه د خواص خان مخې ته راغلې. بيا ورته ګنګا په ډيره خندانه خوله او خوشحاله انداز کې وويل چې خواص خانه ، زما د سر تاجه ! زه تاته د مالګې دغرنيو لړيو د ککهريو سره دمقابلې دبرياليتوب په اړه مبارکي وايم. دغو غرنيو ککهرو خپل ځآنونه نه تسخيريدونکې ګڼل او په ځانګړې توګه يې کله چې هيبت خان نيازي ته ماتې ورکړه نو حوصلې يې نورې هم لوړې شوې. خو تا هغوی ته په ماتې ورکولو سره دا ډاګيزه کړه چې دخواص خان سره مقابله کول دومره اسانه کار نه دې.

د ګنګا د مينې نه ډکو دغو خبرو خواص خان نور هم خوشحاله کړ ، هغه غوښتل په ځواب کې ورته څه ووايي چې په دې وخت کې کملاوتي هم په خپلو نرمو خبرو سره خواص خان مخاطب کړ او ورته يې وويل چې: زما درونده خواص خانه ! زه هم تاته د دې سوبې په اړه مبارکي وايم. ته يقينا دهغو ځوانانو څخه يې چې په تيارو کې د رڼا راوستونکي او په دشتو او صحرا کې د ګلونو د ښوولو فن باندې پوهيږې. خواص خان په ډير دقت سره د کملاوتي په لور وکتل اوبيا يې ځواب ورکړ چې: ګوره کملاوتي ! زه پخپله هيڅ نه يم ، دغه زما ټولې برياوې د الله تعالې له اړخه دي هغه زما پروردګار ، زما مالک ، نصرت کونکې او ملاتړې دې. بيا هم تا چې زما له پاره د ستاينې کوم الفاظ را ټول کړي و دهغې په خاطر زه ستا مننه کوم. په دې وخت کې ګنګا يوځل بيا وويل چې:

ماته ستا دراتلو خبر رارسيدلې و خو زه پوهيدم چې ته به د لږ وخت له پاره دشيرشاه سوري سره کينې. دخيمې د پاکوالي کار پاې ته رسيدلې دې ما ستا له پاره د مخکې څخه ډوډۍ راغوښتې او ايښې ده، لمړی ډوډۍ وخوره بيا به په تفصيل سره نورې خبرې کوو. خواص خان ورته وويل چې ماته منظور ده. څرنګه چې کملاوتي زمونږه خدمت کوي نو دا دهغې حق دې چې له مونږه سره يوځاې کيني او ډوډۍ وخوري. دخواص خان په دې وړانديز کملاوتي دومره خوشحاله شوه لکه څنګه چې يو انسان دپښو څخه تر سره پورې په خوشحالۍ کې را ونغاړل شي. بيا دواړو يوځاې د ډوډۍ سامان خپور کړ او په ډيره خوشحاله ماحول کې يې سره يو ځاې ډوډۍ وخوړه .

دمالګې دکانونو په غرنيو سيمو کې دککهرو د ماتې وروسته شيرشاه سوری د جنجوعه قبيلې خلک ښه و نا زول ،دهغوی په قوت اوځواک کې يې ډيرښت راوست تر څو هغوی په راتلونکې ورځو کې د شيرشاه سوری ملاتړې واوسي اودمالګې د غرنيو لړيو په لمنو کې ککهرو ته يوځل بيا د مغلو د ملاتړ فرصت ترلاسه نه کړي. دا دې کار د تر سره کولو وروسته شيرشاه سوری دخوشاب او بهيرې په لور متوجه شو تر څو دا سيمې هم په خپل خواکې و دروي. اوپه راتلونکو ورځو کې د دې دلښکرو له پاره خوندي ځايونه وګرځي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ورځو کې په خوشاب او بهيرې کې ډوډي بلوچان اباد وو. او همدا بلوچ د هغې سيمې حکمرانان وو. شيرشاه سوری نه غوښتل د بلوچو په معاملو کې لاس ووهي، ځکه چې ددې ويره وه چې هغه خلک به بيا د هغه مخالفت کې ودريږي او يو ستر لښکر به جوړ او د شيرشاه سوری په مقابل کې به و جنګيږي. ددې نه علاوه د بلوچو سردار فتح خان، اسماعيل خان او غازي خان د همايون د تعقيبولو په لاره کې نه يوازې د خواص خان سره کومک کړې و بلکه هغه وخت چې شيرشاه سوری د خوشاب سيمې ته راغي نو هغوې د شيرشاه سوري خدمت ته هم حاضر شول او د خپل تعاون او ملاتړ ډاډ يې ورته ورکړ.

دا بلوچ د باجوړ څخه نيولې ان د بهيرې د غرنيو سيمو پورې خپاره پراته و. چې سردار يې اسماعيل خان بلوچ نوميده. شيرشاه سوری په دې پوهيده چې ددوی پرته په دې سيمې باندې ولکه کول شوني نه دي. په دې اساس شيرشاه سوری اسماعيل خان بلوچ هم د خپل فوځ په نوم ليک کې شامل کړ. او هغه ته يې هم د شاهي فوځ په څير د خزانې څخه تنخوا و ټاکله.

دې بلوچانو پخوا کوچياني ژوند درلود. بيا وروسته په دې سيمه کې اباد شول، په هغو ورځو کې چې تيمور لنګ په هندوستان باندې يرغل راوست نو د هغه د بيرته ستنيدو تر وخته پورې بلکه ټوله پنځلسمه پيړۍ د بلوچو ډوډا او هوت قبايل د شمال څخه د سنيد ددرياب په غاړه غاړه د کوچيانو په څير ګرزيدل را ګرزيدل. د هغې وروسته بيا د اخلک د ګومل په دره کې اباد شول چې د سليمان دغرونو دلړۍ جنوبي لورې ته پرته ده. ددې کوچي ډوله بلوچو د اباديو په کتلو سره نور بلوچان هم په حرکت راغلل او هغوې هم په پنجاب کې اباد شول. د نمونې په توګه د بلوچو د رند قبيله د ملتان د لنګا راجپوتانو د ويرې څخه د چناب راوي او ستيج په درو کې اباد شول، ددې رند قبيلې د خلکو دنده په کرايه عسکري کول و، تر څنګ يې په ازادانه توګه غلا او لوټمار هم کاوه. په همدې ورځو کې څه نور بلوچان چې د ډوډ او هوت د قبيلو پورې تړلي وو، هم د وطن او ځاې ځيګې د لټون په خاطر د جهلم او سيند دوادیانو پورته غاړو ته ولاړل او هملته ميشته شول. دلته په دې سيمو کې مخته پښتانه هم اباد وو. په دې خاطر د بلوچو او پښتنو ترمنځ ټکر لازمي ګرزيده. د بابر نه وروسته شيرشاه سوری او د هغه نه مخته همايون او د هغه ورور کامران مرزا په دې سيمو باندې خوارلس کاله حکومت کړې دي. هغوې به د پښتنو او بلوچو د خپل منځي تربګنيو څخه ګټه پورته کوله او په خپله به يې ارام حکومت کاوه. په دې سيمې کې د کامران بريا ليتوب په همدې کې و چې دا قومونه تل تر تله په جنګ جګړو کې مصروف و ساتي.

خو شيرشاه سوری دا پاليسي ترک کړه او د پښتنو او بلوچو ترمنځ يې يووالې او اتحاد راوست. هغه بلوچ چې په تيرو وختو کې يې د پښتنو په زمکو باندې ولکه کړې وه هغه سيمې شيرشاه سوري د بلوچو څخه بيرته واخستې او پښتنو ته يې تسليم کړې، خو بلوچانو ته يې د هغې په بدل کې د مالګې د کانونو د غرنيو لړيو د نندنا او ګرجهک په نامه سيمې ورکړې. د جهلم په شمالي پولو کې دغه دواړه سيمې د جنګي موقعيت له نظره ډيرې مهمې دي. په غالب ګمان چې شيرشاه سوري دا سيمې د بلوچو سردار اسماعيل خان ته ورحواله کړې وي. په دې توګه د بهيرې او خوشاب نه علاوه بلوچان په نورو سيمو کې هم اباد شول. شيرشاه سوری هم هڅه وکړه چې هغوې ټول په خپل ملاتړ کې و دروي. په دې توګه په پنجاب کې د امن د ټينګښت له پاره شيرشاه سوری دا دويمه حربه استعمال کړه. اوس نو هغه په پنجاب کې د خپل حکومت د ټينګښت له پاره دريمه مرحله پيلوله.

دشيرشاه سوری دريمه مرحله په کشمير پورې تړلې وه. څرنګه چې هلته په کشمير کې د همايون سپه سالار مرزا حيدر د خپل لښکر سره ځاې په ځاې شوې و او هغه ددې توان درلود چې په يوه مناسب وخت کې د هغه ځايه را ووځي او په پنجاب باندې حمله وکړي. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه شیرشاه سوری د نوو ستونزو سره مخ کړي. ځکه چې مرزا حیدر بیګ یو تکړه ، میړنی جنګجو او تجربه لرونکي جرنیل او سپه سالار و.

شیرشاه سوري د کشمیر دحالاتو د جوړولو په خاطر دخپل لښکر سره یو ځاي د لاهوره راووت او د بمهبر په لور وخوزید ، په بمهبر باندې يې یرغل یوړ او هغه سیمه یې و نیوله. دلته په دې سیمې کې د قیام په وخت کې شیرشاه سوری د کشمیر د جګ د قبایلو سره اړیکې ونیول. هغه د چک قبایلو سره ډیره دمیني او خلوص نه ډکه رویه وکړه. هغوې ته يې مالي کومک هم ورکړ او هغوې ته يې دا هم وویل چې هغوې دې د همایون د سپه سالار مرزا بیګ په خلاف را پورته شي.

دشیرشاه سوری دا سیاسي حکمت ډیر ګټور ثابت شو. ځکه د چک قبایل دمرزا حیدر بیګ په خلاف راپورته شول اودهغه سره يې د جنګونو لړۍ پیل کړه . کله چې د چک قبایل اومرزا حیدر بیګ په خپلو منځو کې په جنګونو کې را ونغښتل نو شیرشاه سوری ته یو ډول سکون په برخه شو ځکه چې اوس نو مرزا حیدر بیګ د چکانو سره په پوره ستونزو کې را ګیر شوې و. ترڅو کالو پورې چکانو په مرزا حیدر بیګ باندې یرغلونه کول ، ان تر دې چې هغوې مرزا حیدر بیګ وواژه او یو چک سردار غازی خان د کشمیر سردار وګرزید.

په پنجاب کې دخپل نظام د ټینګښت وروسته شیرشاه سوري دبنګال په لور د کوچ کولو اراده وکړه ، خو د بنګال په لور د کوچ کولو دمخه شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ،یوه برخه يې خواص خان ته ورکړه او هغه يې همدلته په لاهور کې پریښود . هیبت خان نیازی يې دخواص خان معاون و ټاکه. شیرشاه سوری خواص خان ته دا لار ښوونه کړې وه چې هغه دې زما تر بله حکمه همدلته په پنجاب کې پاته شي . په داسې حال کې چې شیرشاه به د بنګال په لور روانیږي.ځکه د بنګال دحاکم خضر خان له لورې شیرشاه ته ښه خبرونه نه راتلل.

شیرشاه سوري خواص خان په دې خاطر په لاهور کې پرې ایښې و چې هغه به د پنجاب په حالاتو پوره پوره څارنه کوي ، ځکه خواص خان یو اځنې سالار اودشیرشاه سوری ښې لاس و چې دغمونو او مصیبتونو په وخت کې يې په پوره باور سره خپل ورسپارل شوې کار تر سره کاوه . شیرشاه سوری ته تر اوسه پورې د کشمیر څخه علاوه دکابل دحکمران کامران مرزا او حتې د سیند په لور د تللي همایون څخه ګواښ احساسیده نوپه دې خاطر يې خواص خان په پنجاب کې پریښود. ترڅو په پنجاب باندې دکومې لورې حمله کونکي په مقابل کې خواص خان دهغه مقابله وکړي او هغه بیرته شاته تللو ته اړ کړي . په دې توګه په پنجاب کې خواص خان د اعلې حاکم په توګه د ټاکلو وروسته شیرشاه سوری دبنګال په لور کوچ وکړ.

۵۸

یوه ورځ په داسې حال کې چې کملاوتي دخواص خان دخیمې دپاکولو څخه لاس څنډه نو ګنګا خپل ځان ته را وبلله. کملاوتي خپل لاسونه پاک کړل اوبیا د ګنګا لورې ته راغله او دهغې تر څنګ کیناسته. ګنګا تر یوه وخته پورې هغې ته په ډیر غور اودقت سره وکتل اوبیا يې په ډیره نرمه لهجه ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! زه غواړم له تا څخه د یوې خبرې پوښتنه وکړم خو درواغ به راته نه وایې. ته د تیرو څو میاشتو راهیسې دلته زما په خیمه کې کار کوې اوپه دې موده کې زه ستا د ذات او شخصیت په اړه مطالعه کوم ، زه غواړم دهمدې مطالعې په رڼا کې له تا څخه وپوښتم. خو دهر څه دمخه به له ما سره ژمنه کوې چې درواغ به راته نه وایې. ګوره ! رېښتوني خبره ډیره ښه وي او ګټوره هم. او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروا غ دي راته وويلې نوله يوه اړخه به دخپل ضمير اوا ز تر پښو لاندې کړې او دبله اړخه به په دروا غو کې تاته کومه ګټه هم نه وي . او ستا دروا غ به تاته زيان ورسوي . دګنګا د پوښتنې څخه کملاوتي لږ څه انديښمنه شانته شوه ، خو ډير ژر يې ځان سنبال کړ او بيا يې په لوړ اواز ووېل چې : ګنګا خورې ! وپوښته ، ته له ما څخه څه پوښتل غواړې ؟ ګنګا ورته وويلې چې :

ګوره کملاوتي ! ما چې تر اوسه پورې ستا د شخصيت څارنه کړې ده دهغې څخه ماته دا ډاګيزه شوې ده چې ته زما د ميړه سره مينه لرې . کملاوتي ماتاته مخته هم ويلي دي چې دروا غ به نه وايې نوکه چيرې ته رښتيا ووايې نو شونې ده چې زه به داسې يو قدم واخلم چې ستا له پاره به ډير ګټور ثابت شي . کملاوتي خپل سر ښکته کړ او بيا يې د لږ څه فکر کولو وروسته ووېل چې : ګنګا خورې ! ښه دې و نه کړل چې له ما څخه دې دا پوښتنه وکړه ، اوس که چيرې زه ددې پوښتنې ځواب په نفې کې ووايم نو خپل ضمير به تر پښو لاندې کوم او که چيرې هو ووايم نوبيا به ستا ګنهګاره وګرځم .

دکملاوتي ددې ځواب څخه ګنګا ډيره خوشحاله شوه ،بيا يې کملاوتي ته وويل چې کملاوتي ! رښتيا رښتيا ووايه ، چې په رښتيا مې زړه خوشحاليږي ، ګنګا غوښتل لږ نور څه هم ووايي چې کملاوتي په خبرو پيل وکړ او ويې ويل چې : ګنګا خورې ! څرنګه چې تا له ما څخه په سخته وغوښتل تر څو زه رښتيا ووايم نو به دې خاطر ما هم رښتيا ووېل اوس نو ددې رښتيا ويلو له پاره چې ماته هره سزا ټاکې زه يې منلوته تياره يم . ګوره ګنګا خورې ! ما دروا غ هم ويلې شول ، اودخپل زړه راز مې پټولې شو ، خو ماتاته رښتيا ووېل ، ځکه دخواص خان شخصيت داسې دې چې هره ښځه دهغه لورې ته راغب کيدو پرته نه پاته کيږي او ما هم همداسې وګڼه چې د مينې په دې سيلاب کې لاهو شوې يم .

ګنګا خورې ! ما هيڅکله هم د خپلې مينې دغه احساسات د خواص خان تر مخه نه دې ډاګيزه کړي ، ځکه زه پوهيږم چې په خواص خان باندې يوا ځې اويوا ځې ته حق لرې او له تا سره په دې حق کې هيڅوک نه شې را شريکيدې .

کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو ګنګا ترې يوځل بيا و پوښتل :

ګوره کملاوتي يوه خبره بله هم راته وکړه اودا به هم را ته په رښتيا سره کوې چې اوهغه دا چې ايا زما خاوند (ميړه) هم تاته کله په مينه کتلې دي ؟ چې دهغې له مخې ته داسې وپوهيږې چې هغه هم تاته رغبت لرې اويا ستا له پاره څه داسې کوم کشش احساسوي . ددې خبرې په ځواب کې کملاوتي په يوه ټکان سره ووېل چې ، نه ، هيڅکله هم نه ، هيڅکله هم داسې نه دې پيښ شوي ، هغه هيڅکله هم په داسې توګه زما په لور نه دې کتلې ، ګنګا ورته يو ځل بيا ووېل چې :

ګوره کملاوتي ! که زه ستا دمحبت د يو اړخيزه عکس العمل په اړه کوم قدم واخلم نو هغه به ستا له پاره د منلو وړ وي ، زه به تاته دا وو ايم چې دا قدم به ستا په حق کې وي ، کملاوتي ورته ووېل چې : زه دهغې وخته راهيسې چې له تا سره کار کوم ماته ستا شخصيت د ډير زيات قدر اودرنښت وړ دې . نو په دې خاطر هره پريکړه چې ته زما په حق کړې وکړې ماته به دمنلو وړ وی . ګنګا ورته ووېل چې :که چيرې خبره همداسې وی ، نوبيا واوره چې : زه به ستا په اړه داسې پريکړه کوم چې زه به پخپله تا دخواص خان سره واده کړم . اولکه څنګه چې زه دخواص خان ښځه يم همداسې به ته هم دخواص خان ښځه وګرځې . ګوره کملاوتي ! اوس خو زما خاوند خواص خان د لاهور د ښار د اوسيدونکو دحال احوال د پوښتنې له پاره ورغلې دې ، کله چې بيرته راستون شي نو زه به ستا خبره ورسره وکړم . اوبيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به سبا تا دخپلې اخري پريکړې څخه خبره کړم . دګنګا ددې خبرو په اساس کملاوتي د تصنوعي شرم او حجاب څرګندونه وکړه اود خيمې څخه بيرون ووتله او وتښتيده .

کملاوتي به يوه منډه خپلې خيمې ته ساه نيولې ورسيده ، په دې وخت کې هلته په خيمه کې نيرمل ځانته ناسته وه. دکملاوتي ساه لا تر اوسه پورې ځاې ته نه وه راغلې. تر لږه وخته پورې ساه نيولې ودريده او په خندانه او خوشحاله خوله يې نيرمل ته کتل. نيرمل هم تر څو لمحو پورې کملاوتی ته په غور سره کتله ، بيا يې ترې وپوښتل چې ګوره کملاوتی ! ته ډيره ساه نيولې راغلې يې او مخ دې د خوشحاليو نه ډک دې ، را ته ووايه چې څه درپيښ شوې دي. کملاوتي په خندا خندا کې د نيرمل تر څنګ کيناسته او بيا يې ورته وويل چې :

ګوره نيرمل ! ستا خبره سهی ده. نن ربښتيا هم زه ډيره خوشحاله يم. ساه مې په دې خاطر نيولې ده چې په يوه منډه مې ځان تر تا پورې را ورساوه. ترڅو هغه ښه خبر چې ما تر لاسه کړې دې هغه تاته هم سمدستي ووايم. نيرمل په ډير غور سره کملاوتی ته وکتل او بيا يې ترې وپوښتل چې څه ډول ښه خبر؟ کملاوتي په خندا کې ډوبه وه او بيا يې په ډيره پټه توګه نيرمل ته وويل چې :

ګوره نيرمل ! دکوم کار له پاره چې زه د شيرشاه سوری لښکر ته راغلې يم او ستا لمن مې ونيوله هغه کار اوس په ډيره بيړه خپل انجام ته رسيدونکي دې ، ګوره نيرمل ! نن په خبرو خبرو کې ګنګا له ما څخه وپوښتل چې ايا زه خواص خان خوښوم. خو کله چې ما په مثبته توګه ځواب ورکړ نو پوهيږې چې ګنګا څومره مهمه او ستره پريکړه وکړه. نيرمل په ډيره انديښنه کې ترې وپوښتل چې هغه څنګه ؟

کملاوتي ورته دخوشحالۍ نه په ډک اواز سره وويل چې:

ګوره نيرمل: ګنګا پريکړه کړې ده چې ما هم دخپل ځان په څير د خواص خان سره واده کړي ، نن به هغه په دې لړ کې دخواص خان سره خبرې کوي او سبا به ماته خپله اخري پريکړه اعلانوي ، هغې ماته وويل چې د تيرو څو اونيو راهيسې هغه زما حالت تر څارنې لاندې لري اودهمدې له لورې هغه دې پايلو ته رسيدلې چې زه دخواص خان سره مينه لرم . کله چې ما ورته هو وويلې نو بيا هغې دا ډول پريکړه وکړه. ګوره نيرمل: زه پوهيږم چې که چيرې زما واده دخواص خان سره تر سره شي نو بيا چې دکوم مشن له پاره زه را وتلې يم هغه به په ډيره اسانه توګه تر سره شي .

نيرمل ورته په حيرانتيا سره وويل چې: ګوره کملاوتي ، زه ستا ددې پريکړې په اړه و نه پوهيدم ،ته له يوه اړخه غواړې خواص خان ووژنې او د بل اړخه غواړې دهغه سره واده وکړې. کملاوتي ورته وويل چې: واوره نيرمل ! خواص خان خو به زه و ژنم ، اودا کار به په هره توګه چې وي تر سره کوم خو اوس مې پريکړه کړې ده چې دخواص خان سره يوځاې دغه ګنګا هم له منځه يوسم ، ګوره نيرمل ! ما ته ددې نه مخته هم څو ځلې داسې فرصت تر لاسه شوې و چې زه ګنګا اوخواص خان دواړه له منځه يوسم خو دهغو ملګرو سره يوځاې چې زه بايد دا کار انجام کړم لا تر اوسه د لته نه دې را رسيدلې ،ګوره نيرمل ! په تيرو ورځو کې څو داسې فرصتونه تر لاسه شول چې کله کله به زه او ګنګا دواړه په خيمه کې ځانته ناست و او کله زه او خواص خان. ځکه چې دخواص خان خيمه په څو خونو باندې مشتمله ده . داسې فرصتونه هم راغلې چې زه به د خيمې په پاکوالي کې مصروفه وم او خواص خان به په بله خونه کې ځانته ويده و .اوکله به ګنګا هم ورسره وده وه. که چيرې ما غوښتلې نو په داسې حالاتو کې مې دواړه له منځه وړلاې شول. خو ما نه غوښتل دا کار په ځانته ځان انجام کړم. ځکه په دې توګه ماته ستونزې را ولاړيداې شوې ، که چيرې په خوب کې مې په خواص خان حمله کړې واې نو شونې وه چې هغه به را بيدار شوې واې او برعکس به يې زه له منځه وړې واې ،ځکه چې هغه خو يوځوان نارينه دې. د زور اوځواک خاوند دې اوزه دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه ښېړه هم نه شم زغملې ، هو ! که چيرې په دې وخت کې زما ملګرې دلته موجود واى نو تر اوسه به مې هغوې دواړه په رينبتونې توګه له منځه وړي واې.

ګوره نيرمل: داسې برېښي چې زما کار د اسان څخه اسانتر شوې دې ، که چيرې ګنګا خواص خان له ماسره د واده کولو له پاره تيار کړي او خواص خان ما خپله ښځه او خپله ماندينه وګرځوي نو ددې څخه دا څرګنده شوه چې زه به شپه او ورځ دخواص او ګنګا په خيمه کې اوسيږم. اوکله چې ګنګا او خواص خان ددهلي په لور کوچ وکړي نو زه به ددې ځاىه د تللو په وخت کې خپلو ملګرو ته هم خبر ورکړم چې هغوې دې هم دخواص خان لښکر ته راشي ،دهغې وروسته به نيرمل ته ووينې چې زه څه ډول دا دواړه له منځه وړم. نيرمل ورته وويل چې: ګوره کملاوتي ! کله چې ته غواړې خواص خان او ګنګا له منځه يوسې نو بيا د خواص خان سره واده ولې کوې ، دهغې سره د واده کولو په خاطر ولې خپل ځانګړتوب له منځه وړې ، خپل عصمت او عفت په داو کېږدې ، کملاوتی د لږ څه فکر وروسته ورته وويل چې:

ګوره نيرمل ! په دې کې د دوا د لړولو کومه خبره نه شته. اونه به ددې لارې زما ځانګړتيا له منځه ولاړه شي، خواص خان ډير ځواکمن او تکړه ځوان دې او زه پوهيږم چې دهغه سره واده کول به په خپل ذات کې يوه ځانګړې تجربه وي، بيا به دخواص خان سره د واده کولو وروسته زه دخپلو ملګرو په کومک سره ددې دواړوژوند پاې ته ورسوم. نو که چيرې خواص خان د ګنګا د وړانديز ملاتړ وکړ نو زه به خامخا دخواص خان سره واده کوم ،دهمغې خيمې ته به منتقل شم ، نيرمل غوښتل په ځواب کې څه وواىي چې په دې وخت کې ساتونکې دوې دواړو ته خوراک راوړ ،په دې خاطر دواړو چپ چاپ خپله ډوډۍ وخوړله.

بله ورځ ، کله چې کملاوتي دکار له پاره دخواص خان خيمې ته ورغل نو ويې کتل چې په خيمه کې خواص خان او ګنګا دواړه ميړه اوښځه ناست دې او په خپلو منځو کې خبرې اتر ې کوې ، دکملاوتي دکتلو سره سم ګنګا دخپله ځآيه پورته شوه او په خندانه خوله يې وويل چې: راځه کملاوتي زما خنګ ته راشه ، مونږدواړو به ډيره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کاوه. اوس به ته ځانته د خيمې پاکې او نظافت نه سنبالوې بلکه مونږ دواړه به دا کار يو ځاې تر سره کوو . ځکه چې د نن څخه وروسته ته هم ددې خيمې مالکه ګرزيدلې يې. مخکې مې چې له تاسې کومې خبرې کړې وې ، نو تيره شپه اونن سهار مې دخواص خان سره هغه تکرار کړې او هغه مې له تاسره په واده کولو باندې راضي کړې دې. اوس به ته همدلته او سيږې او دماښام دمخه مه ستا دخواص خان سره د واده ټولې چارې تر سره شي. اوله دې وروسته به ته هم زما په څير دخواص خان دښځې په څير دلته او په همدې خيمې کې او سيږې.

دګنګا په دغو ښو خبرو ښايسته اوښکلې پيغله کملاوتي دخوشحاليو اورفاقتونو يوه نوې غوټۍ و ګرزيده. په دې وخت کې هغه د خواص خان په خيمه کې د محبت پيغام ليکونکې او د اسمانونو په لوړو کې د وريځو په څير د عروج په خيالاتو کې ډوبه وه. معلومه نه ده چې هغه به ترکومه وخته پورې په دې خيالاتو کې ډوبه ولاړه وه چې ګنګا رامخته شوه او هغه يې د لاسه ونيوله او په خيمه کې يې دخپل ځان سره کينوله ،بيا ترماښامه د ګنګا هڅو رنګ راوست او کملاوتی يې د خواص خان په نکاح کې ورکړه .

۵۹

دپنجاب دپرېښودلو وروسته شيرشاه سورى د غرنيو لړيو يوه سيمه غوره کړه . او هلته يې د يوې کلا په جوړولو پيل وکړ ، دا کلا د بهار درهتاس د کلا دويم انځور و .دا يې دومره قوې او نه تسخيريدونکې جوړه کړه چې نوم يې ورته همغه د رهتاس د کلا ورکړ . په

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنجاب کې د اوسیدو اوسیدو په وخت کې شیرشاه سوری د مالي امورو له پاره ډیر غوره کسان ټاکلي وو. په دې وګړو کې یو کس (کتهري ډوډر مل) هم شامل و . شیرشاه سوری هغه د خپل ځانه سره نوکر کړ او د رهتاس د کلا جوړښت یې د هغه په څارنه کې پرېښود.

د رهتاس نومې دغه کلا اوس هم په جهلم کې تر سترګو کیږي ، دا کلا د جهلم څخه لس میله واټن کې د شمال غرب په لور په هغه ځای کې پرته ده د کومه ځایه چې دغرنو لړۍ دکشمیر په لور ورځي . ددې کلا محیط دوه نیم میله واټن لري او دیوالونه یې دیرش فته پلنوالي او اته دیرش فته ستروالي لري ، دهغې ستره دروازه دشیرشاه سوری دوخت د فن او هنر ستر شاهکار دی.

د پنجاب څخه دکوچ کولو په وخت کې شیرشاه سوری دخپلې برخې د لښکرسره یو ځاې د بنګال په لور وخوزید ، دهندوستا د تاریخ دپیلامې څخه بنګال په سیاست ، تمدن او ژبې له اړخه یوه جړه مشوره ګرزیدلې ده . ددې د پیچیدګیو چې څومره دهندوانو د وختو څخه کیږي په هماغه اندازه د منځنیو پیړیو د تاریخ څخه هم ډاګیزه کیږي .

دا کشمکش د اریایانو د راتګ سره سم پیل شوې و ، بنګال تر هر څه لمړۍ د اریایانو دتهذیب او تمدن سره ټکر وکړ خو په خپل دې هڅو کې ناکامه شول ، د راجه هرشن څخه نیولې ان د اکبر پادشاه تر وختو پورې بنګال دخپلې سیاسي ازادۍ د ساتلو په خاطر هڅې کړې دی که څه هم دا جنګ دهندوانو پر خلاف و او که د مسلمانو حکمرانانو پر خلاف. بیا یې هم حمله راوړونکې ځواکونه په خپلو وینو کې را نغاړلي او خپل برلاسې یې پرې ساتلې دې .

دا کومه جادو زمه کرشمه نه وه چې بنګال پرې بدنام شوې دې بلکه دا دهغې د تهذیب ، د ژوندانه د څواک او نعمتونو برکت دې چې بلې هیڅ سیمې ته نه دې ور په برخه شوې. په داسې حال کې چې دبنګال اب و هوا خرابه ، اوبه یې ناپاکه ، خود ماهیانو ځالې، او ددولت بې شمیره خزانو یی ، د جنوب ځان ځارونکي او د قسمت ازمیښت کونکې تل دخپل ځآن په لور را کش کړي دي .

ریښتیا خبره دا وه چې هر چا به چې یو ځل دلته قدم کیښود نو هغه به دهمدې ځاې کیده . دهغوې له انده ددې ځاې په خاورو کې په ریښتوني توګه جادو وو. هر څوک به چې یو ځل دلته راغې نو بیا به یې ددې خبرې د کولو څخه کرکه کوله چې بیرته دې ولاړشی اوپه بله کومه سیمه کې دې په داسې حال کې میشت شي چې قدرت پرې هم مهربانه نه وی او دګرمیو اویخنیو په تیرولو سره دې هره ورځ د نه زغموړ مشقت او مزدوري وکړي

ددې ټولو خبرو سره سره بیا به هم ډیر وخت په بنګال کې سرکشي اوبغاوت جوړیده ،ددې ستر علت داو چې دا ولایت د هندوستا ن دمرکز دهلي څخه نژدې زر میله واټن کې پروت دې ، دا دومره ستر ولایت دې چې د ډیرو پراخو سرچینو مرکز دې ، دلته به هر وخت حکمرانانو بغاوت او سرکشی کوله. ددې ځاې حکمرانانو ته هیڅکله هم د دهلي تر ولکې لاندې اوسیدل نه خوښیدل. اوتل به یې هڅه کوله چې ددهلي دغلامۍ کړۍ دخپل څټ څخه وکاږي . دبله اړخه دهندوستان مسلمانو پادشاهانو ته هم ددې پرته بله لاره نه وه چې ددومره لرې ولایت انتظام دې کوم عسکري سالارته وسپاري ترڅو دهغه ځآې د نظام خاوند اوسي. په هغه وخت کې یا خو د مرکز سره داسې وسایل نه و اوکه وو هم ډیر کم و چې ددهلي څخه ددومره لرې سیمې انتظام او څارنه دې وکړي.

په بنګال کې دګوډ ښار ستر مرکز و او دهغه ځاې اوسیدونکو به دګوډ دښار حکمران خپل سلطان ګڼانه. دهمغې د حکم تعمیل به یې کاوه ، هغوې ددې خبرې سره هیڅ سرو کار نه درلود چې دګوډ سلطان په دهلی کې دخپل پادشاه خبره مني او که نه. یا هغه وژل کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اویا دخپلې دندې څخه ګوښه کیږي . خوکله به چې کوم نیک صوبدار دبنګال څخه لرې کړل شو نو یو اځې دومره به احساسیده چې دیوې کورنۍ حکومت پای ته ورسید اودبلې کورنۍ حکومت پیل شو .

دشیرشاه سوری تر وخته پورې دبنګال همدا حال و. خو د بنګال سیاسي نظام د شیرشاه سوری د مزاج سره سر نه خوړ. ځکه شیرشاه سوري د یوه مستحکم مرکزي حکومت ملاتړې و. هغه نه غوښتل ولایتونو ته ډیره زیاته خپلواکي ورکړل شي.

هغه وخت چې د ۱۵۴۰ کال د جنوري په میاشت کې شیرشاه سوري د مغلو سره د جنګ له پاره قنوج ته روان شو نو په بنګال کې یې خضر خان د والي په څیر و ټاکه. اوبیا شیرشاه سوري څو میاشتې د بنګاله لرې پاته شو ، په دې وخت کې د هغه لښکر چې تل به بهار کې موجود و نو په هندوستان کې د جنګونو په خاطر یې هغه هم له ځآنه سره را خستي و . پایلې داشوې چې د بنګال حکمران هلته په بنګال کې د خپلواکۍ په خوبونو کې ډوب شوې و .

دهمدې مقصد د تر لاسه کولو له پاره هغې د بنګال دپخواني سلطان ، سلطان محمود د لور سره واده کړې و ، خضرخان ته دهغې یوه ګټه داشوه چې د بنګال رعیت اوپخوانیو مسلمانانو هغه د بنګال د تخت ریښتوني وارث ګاڼه. خو خضر خان لا تر اوسه پورې شاهي لقب نه و خپل کړې. خو دبنګال د رسم ورواج په اساس یې په تخت (ټوکي) کیناستل پیل کړې و . په بنګال کې ټوکې محل چت ته هم ویل کیږي ، خضرخان به دپخوانیو پادشاهانو په څیر د محل په چت کیناسته او پریکړې به یې کولې ، خو تر اوسه یې شاهانه لقب نه وخپل کړې . کله چې خبر ور ورسید چې شیرشاه سوری دخپل لشکر سره یو ځاې په ډیره بیړه دهغه د ځپلو له پاره را روان دې نو دخضرخان د پښو څخه زمکه ووتله. ځکه هغه پوهیده چې په هغې کې دومره توان او همت نه شته چې د شیرشاه سوری مقابله وکړي.

کله چې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې ګوډ ته ورسید نو خضر خان دګوډ د ښار څخه بیرون راووت او شیرشاه سوري ته یې ډیر ګرم ښه راغلاست وو ایه . که څه هم خضرخان دا ټول هر څه په مجبوریت سره تر سره کول خو خپل باطن یې نه را ښرګند اوه. خوشیرشاه سوری ته دهغه جاسوسانو د هرې لمحې خبرونه ورکول ،په دې اساس ګوډ ته د رسیدو سره سم شیرشاه سوري خضرخان و نیوه او بندي یې کړ او خپلو ټولو هغو سرداارانو او سالارانو ته چې په دې وخت کې دهغه سره ملګری وو ویل چې ستاسو څخه هر یو چې زما دحکم خلاف کار وکړي پایلې به یې داسې وي لکه دخضرخان.

دخضرخان د نیولو اوبندي کولو وروسته شیرشاه سوری همهلته په بنګال کې قیام وکړ ،هلته یې دپرمختګ له پاره څه کارونه پیل کړل ، هغه لمړی کار چې هغه تر سره کړ هغه د بنګال د داخلي سیمو څخه کتنه وه او هلته یې په خپل نامه د شیرګړ او شیرپور دوه ښارونه اباد کړل ، تر څنګ یې د بنګال د زمکو اندازه ګیري وکړه. همدا راز یې دپخواني رواج په اساس څومره زمکې چې د جاګیردارانو سره وې هغه یې همغوې ته ورپریښودې اوپه هغې کې یې هیڅ ډول لاس وهنه ونه کړه.

په بنګال کې دشیرشاه سوری څلورم کار دا و چې په بنګال ې یې د زمکو نوي څښتنان راپیدا کړل ،پایلې یې داشوې چې بنګال دپښتون دویم ټاټوبې وګرزید. ددې نه علاوه هغه دهند د شمال څخه راجپوتان راوړل اودلته یې اباد کړل تر څو هندوان ترې سر راپورته نه کړاې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تر ټولو مهم کار چې شيرشاه سوری په بنګال کې وکړ هغه دا و چې دخپل ځان له پاره يې يوه ډېره قوي بحري بېړۍ تياره کړه. ترڅنګ يې هلته په بنګال کې د نظامي حکومت په ځای سياسي حکومت جوړ کړ ،او تر ټولو مهم کاريې دا وکړ چې په بنګال کې يې د سړکونو په جوړولو لاس پورې کړ.

بنګال ته د ګودريا د لارې څخه هم دتللو راتللو لارې جوړې شوې وې خو هلته د سړکونو نظام بلکل د نشت سره مخ و. د همدې نظام د نشتوالي په اساس نه يوازې په بنګال کې سيمه ايز عصبيت ځواکمن کيده بلکه دبغاوتونو له پاره هم لاره پرانستې وه. هغه سړکونه به چې د فوځ د انتقال په وخت کې جوړيدل نو د امن په وختو کې به د هغه ساتنه نه کيده اود باران په وختو کې به هغه بلکل د تګ راتګ له پاره بنديدل.

هغه لارې چې د مسافرينو له پاره جوړې شوې وې هغه هم د غلو او داړه مارانو دزيادښت په خاطر د تګ نه لويدلې وې اودا حال د شيرشاه سوري له پاره د زغم وړ نه و.

شيرشاه سوري په همغه لمړي ځل د اټک څخه تر دهلي پورې يوه لويه شاهراه جوړه کړه اوحکم يې وکړ چې ددهلی څخه تر د بنګال د سونار د کلي بورې دا شاهراه وغځول شي. سونار کلې د بنګال دکورني تجارت له پاره ډېره مهمه بندرګاه وه.

که څه هم سونارګاو په اوسني وخت کې خپل هغه اهميت له لاسه ورکړې دې خو هغه وخت يې ډېر زيات اهميت درلود. دغه ځای د شيرشاه سوری په وخت کې د هغه د حکومت مرکز هم نه وې خو ددې سره سره دا ځای د حربي فنونو له اړخه ډېر مهم ګڼل کيده.

سونارګاو د لکهيا او ميګنا ددريابونو تر منځه د اوسنۍ ډکې څخه نيغ په نيغه شپاړس ميله واټن درلود. همدا علت و چې يو وخت دا ځای د بحری جهازونو له پاره يوه ښه بندرګاه وه.

ابن بطوطه دهمدې بندرګاه څخه د چين په لور تللې و. شيرشاه سوری چې د اټک څخه نيولې تر بنګاله پورې ستره شاهراه جوړه کړه نو سونارګاو ددې شاهراه اخري تم ځاې و. د شاهراه ګانو تر څنګ شيرشاه سوري د سرايونو په جوړولو او د کوهيانو په کندلو هم لاس پورې کړ تر څو په لاره کې د مسافرينو له پاره د تګ راتګ اسانتياوې پيدا شي. همدا راز يې په لويو لويو ښارونو کې د زمکې سترې سترې ټوټې دخپل لښکرو د پړاونو له پاره ځانګړې کړې.

په بنګال کې د اوسيدو په وخت کې شيرشاه سوری دبنګال د ولايت پولې هم وټاکلې. د بنګال د ولايت غربي پوله د کوسي ددرياب د غاړې په هغه ځای پورې رسيده په کوم ځای کې چې هغه د ګنګا ددرياب سره يو ځای کيده ، بيا دا ليکه د ګنګا څخه تيريده او د ګړهي د غربي څنډې څخه راتاويده اودجنوب په لور د راج محل دغرونو او بهارکنډ دځنګلونو تر منځ تيريده او دبيربهوم او شيرګړه پورې رسيدله.

شمالي پوله يې د شيرشاه سوری له خوا د اباد کړل شوي نوي ښار ګوټي شيرګړه پورې رسيدله ، شرق او جنوب شرق يې دکوسي دوياليې په غاړه چې د بهار پورې خپره شوې وه. د جنوب شرق په لور دا ولايت په چنګاوو کې پروت دماتاموري ددرياب پورې خپور شوې و. په دې توګه د بنګال په ولايت کې د اوسيدو په وخت کې د ترقۍ دکارونو تر څنګ شيرشاه سورې ددې ولايت څلور خواوې هم وټاکلې. ددې ټولو کارونو د ترسره کولو وروسته يې دخپله اړخه يو باوري شخصيت د قاضي فضيلت تر نامه لاندې ددې ولايت والي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وټاکه. بیا دخپل لښکر سره یو ځاې دهلي ته راغې ،دهلی ته بې درا رسیدو سره سم خپل یو ګړندي قاصد دخواص خان په لور لاهور ته ولیږه او خواص خان یې دخپل لښکر سره یو ځاې دهلي ته را وباله. ترڅو ټول هغه مقاومتونه چې دهندوستان په داخل کې یې سرونه راپورته کړي دخواص خان سره یو ځاې وځپوي اوهغوي ټول دخپل ځان تابع اوفرمانبرداره کړي.

۲۰

نیرمل په خپله خیمه کې ځانته ناسته وه ،چې کملاوتي درنه درنه او په پټو پښو خیمې ته ور ننوتله . او د نیرمل تر څنګ کیناسته .نیرمل ورته وکتل چې دهغې غومبرې دخوشحالی نه سره شوې دي. دهغې په سترګو کې دخوشحالی نڅا او په شونډو باندې ښایسته اوزږه وړونکې خندا ده. دکملاوتي ددې حالاتو په کتلو سره نیرمل ورته وویل چې:

کملاوتي څه خبره شوې ؟ نن خو ته د معمول پر خلاف ډیره زیاته خوشحاله معلومیږې. کملاوتي ورته په خندا شوه او ورته یې وویل چې:

نیرمل ! زما درنې مشرې ! ستا اندازه بلکل سهي ده ، بس داسی یې وګڼه چې حالات پخپله زما په لور را ماتیږی او دغه ټول کاره واره کارونه به دخپل اصلي منزل په لور رسیږي. ګوره نیرمل !لږ څه دمخه د دهلي څخه د شیرشاه سوری یو قاصد راغې او د خواص خان په نوم یې د شیرشاه سوري پیغام راوړې تر څو خواص خان دخپلې برخې د لښکر سره یو ځاې ددهلي په لور روان شي. پخپله شیرشاه سوری د بنګال د حالاتو د سمې کولو څخه وروسته بیرته دهلي ته را رسیدلې دې. زماپه آند چې اوس شیرشاه سوری غواړې خواص خان له ځانه سره یو ځاې کړي اود بل کوم دښمن په لور حرکت وکړي.

ګوره نیرمل ! ما همدا امیدکاوه چې کله به خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې د دهلي په لور روانیږي ترڅو هملته زه هغه په خپلې سزا باندې ورسوم. نیرمل دهغې په خبرو باندې تر یوه وخته پورې خاموشه ناسته وه اوبیا یې وویل چې: ګوره کملاوتي !ته دهلي ته په ور رسیدو سره به څه ډول خواص خان دخپلې ولکې لاندې ر اوړې . کملاوتي ورته وویل چې : هلته په دهلي کې زما څو کسه پیژندونکې شته ، دهغوې څخه یو چې دهغه ځاې د مشرانو څخه دې اونرود سنګهـ نومیږي اوددهلي ډیر ستر تاجر دې ، دهمدې تاجر په واسطه به زه یو شمیر وسله وال ځوانان را وغواړم او خواص خان به پرې له منځه یوسم .نیرمل دهغې په خبرو کې دلچسپې وښوده اوبیا یې ترې وپوښتل چې:

ګوره کملاوتي ! ته به خپل وسله وال کسان دکومه ځایه څخه را وغواړې. کملاوتي ورته په خندا کې وویل چې : واوره نیرمل: زما دکاکا یو زوې دې چې مهاکوي نومیږی. زما د ورور دمړینې وروسته هغه دګنګا ددریاب په غاړه په یوه خوندي ځاې کې میشت دې دهغه سره هلته دهغه څوکسه وسلوال ځوانان هم اوسیږي ،دهمدې ځوانانو په لاسو به زه د خواص خان ژوند ته دپاې ټکې کیږدم.

زه دهمغوې په اشاره دلته دخواص خان سره داړیکو د ټینګولو له پاره راغلې یم. هغه مهاکوي چې ما یې پخوا تاته یادونه وکړه هغه زما دکاکا د زوې والي څخه علاوه زما منګیتر هم دې. مونږدواړو وعده کړې وه چې مونږ به دخواص خان د وژلو وروسته یو د بل سره واده کوو. دهغې په دې خبره نیرمل اعتراض وکړ او وېې ویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! کله چې ستا د کاکا زوې مهاکوي ته دا خبر ورسيږي چې ته دخواص خان ښځه ګر زيدلې يې نو ايا هغه به ستا پر خلاف دبدلې اخستلو له پاره قدم وانخلي ؟ دهغې په دې خبره کملاوتي يو ځل بيا وخندل او ورته يې وويل چې :

ګوره نيرمل ! هيڅکله به هم داسې و نه شي . هغه وخت چې مهاکوی زه د خواص خان ښځه د بدلې داخستلو له پاره دې لورې ته راليږلم نو ماته يې نصيحت کړې و چې که چيرې د ښو ورځو له پاره ته دخواص خان ښځه هم وګرځې نو پروانه کوي خو هغه به ضرور له منځه وړې. نوکله چې هغه ته دا خبر ورسيږي چې زه د خواص خان ښځه ګرزيدلې يم نو هغه ته به په د ې کار هيڅ اعتراض نه وي . تر لږه وخته پورې په خيمه کې خاموشي خپره شوه بيا نيرمل په ډيره را ز دانه توګه ورته وويل چې:

ګوره کملاوتي ! دهلي ته د رسيدو سره به ته ماته ستا د پيژندګلوې نرود سنګهـ دکور ادرس راکړې ،نوکه چيرې هلته په لښکر کې زما او ستا له پاره حالات خراب شي نو زه به دلښکر څخه و تښتيږم او د نرود سنګهـ کور ته به ولاړه شم. کملاوتي په پراخه سينه ورته وويل چې : دهلي ته د ورسيدو سره سم به زه تاته دهغه دکور ادرس درکړم. ته انديښنه مه کوه ، په دې ټول کړچار کې به پر تا باندې هيڅ ګوته کينښوول شي . اوکه چيرې کله هم داسې وخت راشي نو بيا به هرو مرو ددې ځايه وځې او د نرود سنګهـ کور ته به ځان رسوې. ګوره زه اوس ورځم ، ددې پاره راغلې وم چې تاته دا ښه خبر در ورسوم، ددې خبرې سره سم کملاوتي دخيمې څخه ووتله او په بله ورځ سهار وختي خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې ددهلي په لور روان شو.

۲۱

دهلي ته د رارسيدو سره سم شيرشاه سوری سلا مشورې پيل کړې ، اوبيا دې پايلو ته ورسيد چې اوس بايد ددهلي څخه ووځې او دباغې ځواکونو پر خلاف تصفيوي عمليات پيل کړي. هغه تر ټولو دمخه د مالوه د تصفيې په لور دتللو هوډ وکړ .

مالوه هغه سيمه ده چې په غربې برخو کې يې ګجرات او راجپوتانه او په شرق کې يې بنديل کنډ او ګوډانه ، شمال ته يې د چنبل درياب او جنوب ته يې د نرباد سيمه پرته ده . دمالوه منځنې ميدانونه د شمال او جنوب له اړخه دڅلورو دريابونو په واسطه په برابره توګه سره ويشلې دي. ددې دريابونو نومونه دادي: ماهی ، چنبل ، باوروتي ، او ديدوا . ددې څلورو دريابونو ددې سيمې نوم مالوه دې . په پخوانيو وختونوکې دا زمکه په دوو برخو باندې ويشل شوې وه ، غربي مالوه چې اونتي ورته ويل کيده او شرقي مالوه چې د اماره کهـ په نومو يادېدلې.

دپخوانۍ زمانې څخه تر ننه پورې مالوه دهندوستان په تاريخ اوتمدن باندې ډير ستر اغيز لري .ځکه د جغرافې له نظره ددې ځاې مرکزی برخه د شمال ، جنوب ، غرب اوشرق تر منځه د يوې کړۍ کار ورکوي .که چيرې دتاريخ په عامو دورو کې مالوه د شمالي هند دسلطنت يوه برخه نه وې ګرزيدلې نو دپخوانيو او منځنيو پيړيو په تاريخي کې به د تنوع په ځاې يو شانته والي راپيدا کيده . اودا يوه تاريخي پيښه ده چې هغه وخت چې پايلې پتر ، قنوج اويا مالوه د هندوستان په حکومت کې شامله نه وه نو هغه حکومت ته يې هندوستاني حکومت نه وايه.

دمګهـ دسلطنت د زوال نه وروسته چې په هندوستان کې د علومو ،فنونو ،تهذيب او تمدن په ډګر کې کوم امتيا زور په برخه شوې و نو په هغې کې مالوه لمړۍ درجه درلوده. دا هغه سيمه ده چې د تاريخ ستر ستر وياړلی يې زيږولې دي ، دنمونې په توګه بکرمادتيه ، اودهغه نورتن ، ددهارا نګري راجه بهوج او ...داسې نور . په دې سيمه کې سنسکرت،علم و ادب خپل عروج ته رسيدلې و ، دلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبرهمني مذهب ولکه وه ، ددې ځاې راجپوتانو تردوو پیړیو پورې دغیرملکې حمله کونکو په ډېره میړانه مقابله کړې او په زړه ورتیا سره یې خپله ازادي ساتلې وه.

د ترکانو د حملې په وخت کې هم په دې سیمه کې هندوان حاکم پاته شول . وروسته بیا مجبور شول اود جنوب په لور ولاړل.دا سیمه چې اوس ورته مالوه ویل کیږي دملو دقوم سکونت ځاې و . ملو قوم په دوو برخو ویشل شوې یوه ته یې ملو وایه اوبل ته یې مانجو. ویل کیږي چې د سکندر اعظم د یرغل په وخت کې دمالو اومانجو دواړه قبیلې د راوي ددریاب په لاندې برخه کې ابادې شوې وې. تاریخپوهان دا هم وایې چې دا خلک د سیند ددریاب دهغې غاړې څخه دسهوستان په سیمه کې د دیدک د قبایلو سره یو ځاې او سیدل . په څرګنده توګه مالو یو قوم و چې د زیات شمیر قبیلو او قبایلو څخه جوړ شوې و ، دا خلک پخوا په سترو سترو غرونو باندې اوسیدل نو په دې اساس یې نوم د سنسکرت په ژبه مالو یاد کړل شو اودا سیمه دمالوهي په نامه یاده کړل شوه.

په پیل کې دا خلک په پنجاب کې اوسیدل اوس هم دستلج ددریاب په جنوبې برخو کې دجټانو دوه ډلې پیدا کیږي . مالو او ماج دستلج په شمالې برخو کې اوسیږي . نن سبا په مالوه کې د مالو دقوم لټون داسې دې لکه دمختلفو شیانو څخه جوړ شوې خوراک کې مختلف شیان ولټول شي . په دې خاطر دهند په زمکه چې هر قوم قدم ایښې دې نو هغه د هندوستانې قوم په دغه ګډ خوراک کې جذب شوې دې ، که هغه ارین دې ، یا یونانیان ، برهمن دې یا ترکان ، منګولیان دې یا تاتاریان ، ټولو هندوستان ته په راتلو سره خپل انفرادیت له لاسه ورکړې دې،اودخپلې ژبې ، قوم اونسل د ساتلو هرڅومره هڅې یې چې کړې دی خو بیا هم په هندوستانې تهذیب کې مدغم شوې دي ، دشپږمې پیړۍ په شاوخوا کې دمالو اومانجو دواړه قبیلې د پنجاب څخه ولاړې او مالوه او میواړ کې ابادې شوې ،په داسې حال کې چې بیا وروسته دوې د مانجهراولې د غرونو په لور ولاړې. هلته یې په میواړ کې ځانته خپل یو ښار ګوټې اباد کړ ، دهغوې دواړو قبیلو تر منځه خپل منځ اړیکې داسې جوړ کړل شوي لکه دتاریخ په عامو دورو کې چې دمالوه او راجپوتانو ترمنځه موجود وو . هغوې ډېر ژر دملو دخلکو او نورو قومونو سره چې دپخوا څخه په دې سیمه کې اباد شوي یو ځاې شول او خپل ځانته والې یې له منځه یوړ. په دې اساس دا ټوله سیمه دهغوې په نامه مشهوره شوه.

دمالو او مانجه څخه علاوه څه نور قومونه هم وخت په وخت دمالوه دې زمکو ته راتلل ، دنمونې په توګه د بندیل کهنډ له لارې د کچواها خلک دې سیمې ته را ننوتل اوتر یوه وخته پورې به دلته اوسیدل ، په دې خاطر دغو سیمو ته یې بیا د کچوار نوم ورکړ. ددې دغه اوسنې نوم د کچهوراواسې د ورانیدو څخه جوړ شوې دې. ددوې جوړونکې راجه نرود نومیده چې یو وخت یې په ګوالیار کې حکومت کاوه.

ددې کچواهانو څخه علاوه چوهان هم په مالوه کې اباد شوي وو. دې چوهانو به یو ډول شربت جوړاوه چې د مرګ شربت به یې ورته وایه . هغوې به دا شربت خپلو دښمنانو ته ورکاوه اوپه دی توګه به یې هغوې له منځه وړل. دې شربت ته یې په راجپوتې ژبه کې (کهینچ څکول) ویل ،په دې خاطر دارا جپوتان بیا د کهینچ په نامه یادیدل . دا راجپوتان بیا شرقي مالوه ته راغلل او هلته یې د هغه ځاې د پخوانیو اوسیدونکو سره نښتې پیل کړې اوهغوې یې د جنګونو په واسطه د خپلو ځایو څخه وشړل او دهغوې په ملکیتونو یې ولکې وکړې ، داې راجپوتانو ان د اکبر تر وخته پورې مسلمانانو حکمرانانو ته هم ستونزې راولاړولې . همدا علت چې ددوې په مقابل کې مسلمانو پادشاهانو دا پالیسي خپله کړه چې د راټهور راجپوتانو ته دهغوې دخدمت په مقابل کې مالوه د جاګیر په ډول پریږدي ترڅو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې لارې د مالوه پخواني راجپوتان تر اغيز لاندې و نيسي. ددې پايلې دا شوې چې په لږه موده کې دغو نوو راغليو خلکو کهينچې راجپوتان په اقتصادي، سياسي او نورو ساحو کې په ډيره زياته اندازه لاندې وغورزول.

ددې نه علاوه تور قبائل هم مالوه ته ور ننوتي و چې په سنسکرت يې دې خلکو ته (مرکهه) ويلې. په پنځلسمه پيړۍ کې دا خلک د ګواليار څخه را پورته شول او په مالوه کې اباد شول او بيا يې د سلطان ابراهيم لودي د واکمنۍ په وخت کې د مالوه د خلجي سلطان او دهلي د فرمانروا په خلاف خپله ازادي په خپل ځاې وساتله. بيا د تور قوم خلک دجنوب په لور وخوزيدل او د راې سين د راجه پورن مل پلار سلهاري تر قومندې لاندې يې په چندريري اوراې سين باندې ولکه وکړه او هلته يې خپل حکومت جوړ کړ. د مالوې په اړه تاريخي معلومات په لنډه توګه په لاندې ډول وړاندې کيږي. د ۱۴۰۱ څخه تر ۱۴۰۲ پورې مالوه د هغې دوالی دلاورخان غوری له اړخه ازاده اعلان شوه او همدغه والي د مالوه د سلطنت بنسټ کيښود. دهغې وروسته دهغه زوې سلطان هوتک غوري دخپلو فتوحاتو په لړ کې د سلطنت پولې تر ګواليار اوکالتي پورې وغځولې.

ددې نه وروسته په ۱۴۳۵ څخه تر ۱۴۷۱ پورې دسلطان محمود تر نامه لاندې يو کس د مالوه د حکمران په څير پاته شو، هغه يو منصف المزاجه او عادل حکمران و، دهغه دحکومت په څلور دير ش کلنۍ دوره کې د مالوه تاريخ د منځنيو پيړيو د تاريخ يو طلاې باب ګڼل کيږي. دهغه وروسته دهغه زوې عياث الدين د مالوه حکمران شو، هغه تر يوه وخته پورې دخپل پلار په څير حکومت کاوه خو وروسته بيا په عياشۍ کې ورډوب شو، په عياشۍ کې د ورپريوتو وروسته هغه ته يواځې يو شوق را پيدا شوې و او هغه دا و چې د راجه ګانو او سترو زمکوالو ښايسته لونې به يې په زور خپل حرم ته راوړې. هغه خپلې شاهي دندې پريښودې وې او شپه او ورځ په حسن اوښايست کې ډوب و.

دهغې وروسته د ۱۵۰۰ او ۱۵۱۲ کلنو تر منځ ناصر الدين په تخت کيناست، دا هم يو شرابي او ظالم حکمران و. خو دخپل سلطنت چارې يې په ډيره ښه توګه تر سره کولې. خو ددې وورسته دهغه د زامنو تر منځ د تخت د تر لاسه کولو له پاره شخړې راپيدا شوې چې دهغوې څخه يې يوه زوې (محمود) د راجپوتانو د سردار په مرسته په تخت دکيناستو بريالېتوب تر لاسه کړ.

هغه دغې راجپوت سردار ته د ميګني راې لقب ورکړ. ميګني راې ډير پوه، عاقل او تکړه سپاهي و. که څه هم په خپله په سلطان محمود کې د جسماني ځواک کمښت نه و خو د مصلحت او سپاهيت له اړخه ډير کم تجربه و. په داسې حال کې چې ديوه رهبر له پاره داسې صفتونه ډير اړين ګڼل کيږي. پايلې يې دا شوې چې ميګني راې دهغه څخه مسلمانان سرداران يو يو لرې کړل او له منځه يې يوړل او د خپل ځان څخه يې يو مطلق العنان حکمران جوړ کړ. سلطان محمود ددې حالاتو په کتلو سره د ګجرات د پادشاه څخه کومک و غوښت. دبله اړخه ميګني راې د ميواړ د راجه رانا سانګا څخه دبسپنې غوښتنه وکړه. په پايلو کې يې سلطان ته سخته ماتې ورکړه او د تل له پاره يې بندي وساته، وروسته راناسانګا سلطان بيرته ازاد کړ او هغه ته يې د سلطنت په يوې خاصې سيمې کې د حکومت کولو اجازه ورکړه. خو د مالوې پاته ټوله سيمه يې په خپل سلطنت کې را شامله کړه.

د مالوې د سلطنت دغه ډول له منځه تلل او د رانا سانګا په ځواک کې د حد نه زيات ډيرښت په هندوستاني سياست کې ډير خلل راپيدا کړ. تر لرې مودې مخته پورې د مالوې، ميواړ او ګجرات درې واړه رياستونه په خپل ځواک او پراختيا کې يو دبله سره برابر وو. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه دهغوې تر منځ يو ډول توازن او برابري موجوده وه او دخپل منځې شخړو په وخت کې به يې هم ددهلي کمزورې نظام د راحت سره مخ کوو.

خو د ګجرات او مالوه په ګډو ځواکونو د رانا سانګا فتحې د راجپوتانو هغه جارحانه پاليسي بيرته را ژوندۍ کړه او د راجپوتانو دځواکونو دا يووالې د دهلي دکمزورې حکومت له پاره ډير زيات خطرناک ثابتيده. ځکه چې دداسې يوه با اختياره رياست دومره پراخوالي او په بل رياست باندې دهغوې ولکه کول په طبيعې توګه دمرکز سره د ټکر کولو له پاره لاره هوارول.

په دې خاطر رانا سانګا د ميواړ د واکمنۍ په لوړتيا وکې د سلطان لودهي د زماني لودهيانو ته پرلپسې ګواښ حسابيده. او دا ګواش دبابر له پاره هم تر هغه وخته پورې په خپل ځاې پاته وه تر هغې چې بابر د کنواه په جنګ کې رانا سانګا ته ډيره بده ماتې نه وه ورکړې. هغه په دې جنګ کې د راجپوتانو ځواک په پوره توګه له منځه يوړ.

خو ميواړ هم دمالوه د زوال نه وروسته په سيمه کې توازن و نه شو ساتلې، ددې ماتې څخه وروسته د ګجرات د عروج او زوال له پاره لاره پرانستل شوه، دګجرات حکمران بهادرشاه په مالوه باندې يرغل وکړ او په دې توګه يې مالوه په ګجرات کې راشامله کړه. بهادرشاه د ځواکمنکيدو سره سم د مغلو په خلاف د بغض او کينې لاره خپله کړه، بلکل همغسې لکه ددې نه مخته چې رانا سانګا خپله کړې وه. خو دا ګواښ هغه وخت له منځه ولاړ چې همايون په ګجرات باندې حمله وکړه او بهادرشاه يې له منځه يوړ.

دبهادرشاه د مړينې وروسته مالوه بې وارثه پاته شوه. ځکه چې دې سيمې ته دپخوانيو حکمرانانو د وراثينو څخه هيڅوک په لاس ورنغې او په دې توګه دمالوه ميدان بلکل صاف پاته شو، هيڅ نوې ځواک دلته دپښو دکلکولو توان نه درلود. په دې وخت کې يو کس ملوخان د حالاتو څخه سياسې ګټې پورته کړه، نوموړې په لمړيو کې د مالوه د خلجې حکمران غلام و او بيا د سيمې امير وګرزيد. هغه وخت چې د لړې مودې له پاره مالوه د بهادرخان په ولکه کې راغله نو ملوخان د بهادرشاه له اړخه غوره وګڼل شو، دګجرات دحکمران بهادرشاه دمړينې وروسته ملوخان د قادرشاه په لقب دمالوه په ډيرې برخې باندې حکمران وګرزيد.

په مالوه کې وروسته بيا يو بل ځواک هم راپيدا شو او هغه د راجپوتانو سردار پورن مل و. همدغه پورن مل په لمړيو کې په راې سين او چندرېرې باندې ولکه وکړه اوددې وروسته يې ورځ په ورځ خپل توان زيات کړ او په دې توګه راجپوتانو يو ځل بيا خپلې جارحانه حملې يو ځل بيا پيل کړې او په ډيره لړه موده کې پورن مل دومره ځواکمن شو چې دمالوه هيڅ حکمران دهغه واکمنې له سترګو نه شوه غورزولې.

هغه وخت چې شيرشاه سورى په دهلی کې قيام کاوه اوبيا يې په مالوه باندې د بريد کولو تکل وکړ نو هغه وخت په مالوه کې دوه ستر ستر ځواکونه وو. او دا دواړه د شيرشاه سورې له پاره ګواښ ګڼل کيده. دهغوې څخه يو ملوخان و چې د قادرخان لقب يې ځانته خپل کړې و او بل راجپوت حکمران پورن مل و. اوس ددې دواړو د ځپلو له پاره شيرشاه سورى د دهلي څخه روان شوې و. هغه دخپل سفر په لمړې پړاو کې اګرې ته ورسيد. هلته په اګره کې دقيام په وخت کې ورته دخپل والی بهار شجاعت له اړخه يو ليک ورورسيد چې په هغې کې يې ليکلې و چې د ګواليار د کلا والي ابو القاسم چې دهمايون له اړخه ټاکل شوې و، دده سره سوله کړې ده. او دابو القاسم په مطابق کله چې شيرشاه سورى په خپله ګواليار ته را ورسيږي نو دا کلا به شيرشاه سورى ته ورحواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددهلي ښخه د اګرې په لور دتللو په وخت کې شیرشاه سوری دخواص خان په نامه یو قاصد لیږلی و او هغه ته یې حکم کړی و چې هغه دې د هلي په ځای د اګرې په لور راشي ، خو اوس چې د شجاعت خان له لوري شیرشاه سوري ته لیک ور رسیدلی و نو هغه خواص خان ته د انتظار پرته د اګرې ښخه روان شو . لاهور ته یې بل قاصد ور ولیږه تر څو خواص خان ته وو ایې چې هغه دې ته د انتظار کولو پرته د اګرې ښخه روان شوې دې نو په دې خاطر دې هغه د هغه پسې مالوې ته ځان ورسوي.

شیرشاه سوری د شجاعت خان د پیغام د تر لاسه کولو سمدستي وروسته د اګرې ښخه روان شو او خپل فوځ ته یې حکم وکړ چې دګوالیار د لارې دې د مالوې مرکزي ښار ماندو په لور ولاړ شي. د اګرې ښخه دګوالیار په لور دتللو په وخت کې شیرشاه سوری د اناوه او بهینډ په لور کوچ کړی و . کابي ته د رسید و سره سم د سمبل عسکري قومندان د بلګران ښخه راتښتید ونکې اخري مغل سردار بیرم خان هم شیرشاه سوری ته ورحواله کړ . بیرم خان یې د شیرشاه سوری په وړاندې راوست . خو شیرشاه یې په اړه کومه پریکړه و نه کړه . او هغه هم د یوه بندي په څیر د شیرشاه سوری په لښکر کې سفر کاوه .

په هر حال شیرشاه سوری د اګرې ښخه ګوالیار ته ورسید او د ګوالیار مغل والي ابو القاسم د خپلې وعدې مطابق د کلا ولکه د شیرشاه سوری په لاسو کې ورکړه . ابو القاسم چې د همایون له اړخه د ګوالیار والی ټاکل شوی و ، د یوه کال د واټن په اندازه د خوارکې و سایلو کمښت په اساس د شیرشاه سوری د سپه سالار او حاکم بهار شجاعت خان سره په سولې کولو مجبور شوی و . شیرشاه سوري ابو القاسم هم له ځانه سره بندي کړ او په خپل فوځ کې یې وساته . د هغه راتلونکې هم د بیرم خان په څیر تیاره معلومیده . د شیرشاه سوري لښکر د ګوالیار ښخه روان شو او د مالوې شمالې پولو ته ورسید . په همدې وخت کې شیرشاه سوری په ناڅاپي توګه خپل مخ بدل کړ او د شمال له لورې یې په مالوه باندې د حملې په ځای د جنوب غرب په لور د ګاګرو په خوا ور وګرزید . کله چې دا خبر د مالوه حکمرانانو ته ور ورسید نو هغوې د خوشحالۍ نه جشن جوړ کړ ،هغوې دا فکر کاوه چې شیرشاه سوری د مالوه ښخه په شا ولاړ . او اوس بلې کومې لورې ته روان دې.

شیرشاه سوري په جنګونو کې ډیره پراخه تجربه درلوده او بیا هغه دا ټولې سیمې پخوا هم لیدلې کتلې وې. ګاګرو د مکندره نومې غرنیو لړیو اخري شرقي پوله باندې پرته سیمه ده . ددې غرنو ښخه نیولې د مالوه تر شرقی راجپوتانه سیمو پورې لاره سمیږې په مالوه باندې دیرغل کولو له پاره چې شیرشاه سوری کومه لاره خپله کړې وه د هغې په اړه تر اوسه پورې شجاعت خان ته هم معلومات نه و . شجاعت خان هم په دې نه پوهیده چې دلښکرو اخري منزل به کومې لورې ته وي ځکه چې د هغه اقا شیرشاه سوري د خپلو جنګي پلانونو په پټ ساتلو کې ډیر میړنې و .

په دې توګه د ګاګرو په غرنیو سیمو کې د ورننوتلو وروسته ، شیرشاه سوری تر هر څه د مخه په دې دره باندې ولکه وکړه ، ځکه دا دره د مالوه ښخه د شرقي راجپوتانه په لور په لاره کې پرته وه . ددې درې د ولکې کولو ښخه د شیرشاه سوری مقصد دا و چې د مالوه د ډیرې برخې حکمران قادرشاه ته د راجپوتانه یا بلې کومې لورې ښخه کومک را و نه رسیږي. او که څوک د اړتیاو په وخت کې د قادرشاه سره کومک کول غوا ړي نو هغه به په همدې درې کې تم کړل شي.

بیا شیرشاه سوری په نا څاپي توګه د جنوب لورې ته سارنګ پور ته ور وګرزید . دا سیمه د ګاګرو ښخه یو سلو شل میله واټن کې پرته ده . په دې وخت کې قادرشاه په اجین کې و چې د سارنګ پور ښخه یې جنوب غرب لورې نژدې سل میله واټن درلود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا تر او سه قادرشاه د اجين څخه ورراوتلې چې شيرشاه سوري په سارنګ باندې د جنګ پرته ولکه وکړه. قادرشاه سخت په ويره کې شو اود خپل مرکز شهر ماندو ته لور ولاړ. دا ښار د اجين څخه نژدې سل ميله جنوب ته پروت دې. د شيرشاه سوري د دې ناڅاپي يرغل څخه هغه په ويره کې لويدلې و او له دې ځايه په تيښته وتلې و. که څه هم د قادرشاه سره د جنګ او جنګيدو پوره سازو سامان شتون درلود خو هغه ته دشيرشاه سوري په څير ددښمن دغلولو اويادښمن ته ددوکې ورکولو ځواک نه و موجود. هغه ددې جوګه هم نه وې چې په ځانته ځان جنګ وکړي او خپل ځآن په زوره د اور په لمبو کې وروغورزوي.

که چيرې په دې وخت کې قادرشاه دهميت او ميړانې څخه کار اخستې واې او په خپلې مستحکمې کلا کې محاصره شوې واې او ددښمن مقابله يې کړې واې نو ممکن وه چې هغه ته به دلږه مقاومته وروسته دمالوه د کوچنيو او سترو سردارانو او حاکمانو ملاتړ تر لاسه شوې واې ،او هم به دهغه ځاې سرداران او حاکمان يو لاس شوې او د يوه بيرغ ترسيوري لاندې به يې د شيرشاه سوري مقابله کړې واې ، نو که چيرې دا سې يې کړې واې نو د شيرشاه سوري په شاتګ هم شوني و او ددوې ددفاع له پاره هم پوره وخت ورته په لاس ورته .

دبله اړخه شيرشاه سوری هملته په سارنګ پور کې په دا سې توګه قيام وکړ چې هلته يې د يوه حمله کونکې په څيرنه بلکه د يوه قانوني حکمران په څير حيثيت خپل کړ ، تر سارنګ پور پورې د ورسيدو له پاره شيرشاه سوری نه د وينې يو څاڅکې توې کړ او نه يې خپل لښکر ته د لوټمارئ او چور وچپاول اجازه ورکړه. او نه يې د رعاياو څخه د چا دغلام کولو هڅه وکړه ، اونه يې کوم ډول تباهي او بربادي منځته راوړه. دې ټولو خبرو دشيرشاه سوری په انسانيت او انصاف باندې دلالت کوي.

هغه وخت چې شيرشاه سوري په سارنګ پور کې قيام کاوه او د مالوه حکمران د اجين څخه خپل مرکز ماندو ته تښتيدلې و. په ماندو کې د اوسيدو په وخت کې دقادرشاه سفير سيف خان ورته سلا ورکړه چې هغه دې سمدستي سارنګ پور ته ولاړشي او دشيرشاه سوري په خدمت کې دې حاضر شي اودهغه سره دې سوله وکړي. قادرشاه ته دخپل سفير سيف خان دا مشوره ډيره غوره ښکاره شوه په دې خاطر يې څو ساتونکې ډلې له ځانه سره واخستې او دخپل مرکزي ښار ماندو څخه ووت او دبيرته اجين ته ورسيد. دهمدې ځايه هغه سارنګ پور ته خپل يو سفير و استاوه اود هغه په لاس يې خپل د اطاعت اوفرمانبرداری پيغام وليږه. او بيا دخپل همدې سفير تر شاشا پخپله هم ددوو سوو آس سپورو سره يو ځاې سارنګ پورته ته روان شو .

هغه وخت چې قادرشاه دخپلو ساتونکو سره يو ځاې سارنګ پورته ورسيد نوشيرشاه سوري يې ډير ګرم استقبال وکړ ، قادرشاه په ډيره ښه توګه د شيرشاه سوري سره خبرې وکړې او دکوم شرط پرته يې دمالوه رياست دشيرشاه سوری په وړاندې کيښود. شيرشاه سوری د قادرشاه ددې رويې په مقابل کې دهغه د شاهانه شان په مطابق ګلنار خيمه او نور قيمتي او ارزښتناک لوازمات ور وبښل .سارنګ پورته د قادرشاه د ور رسيد و سره سم شيرشاه سوری حکم کړې و چې د سارنګ پور څخه دې پړاو پورته کړل شی اود اجين په لور دې کوچ وکړل شی. دشيرشاه سوری دحکم د اوريدو سره سم دهغه لښکر د سارنګ پور څخه د اجين په لور وخوزيد ، دا ډير اوږود سفر و او نژدې پنځه منزله يې درلودل. په دې سفر کې دشير شاه سوری او قادرشاه تر منځ اړيکې د ډيرو ښو دوستانو په څير شوې وې.

ددې سفر په وخت کې دواړه په آسونو سپاره يود بل په څنګ څنګ کې د اجين په لور روان وو . هغوې د خپلو لمړنيو انقلابي ژوندونو راز يو بل ته سره وو ايه. ملوخان چې په قادرشاه باندې يې شهرت موندلې و ددې نه اخوا چې د سلطان په خدمت کې پاته شوې و ، څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلې يې دا سې فوځونو قومندانې کړې وه چې دشيرشاه سوری ددې او سنې لښکر څخه، چې د اجين په لور روان و ، ډير زيات و. نو په دې خاطر هغه هم په ډير خوند خوند سره دشيرشاه سوری سره خپلې پخوانۍ قصې کولې اودخپلو پخوانيو تجربو په اړه يې ورته معلومات ورکاوه.

په هر صورت د سارنګ پور څخه د اجين په لور د سفر په دوران کې شيرشاه سوری اوقادرشاه يو دبل ډير ښه ملګري اودوستان و ګرزيدل. ددې سفر په دوران کې قادرشاه دشيرشاه سوري دفوځ د نظم و دسپلين څخه ډير اغيزمن شو، هغه په خپل زوند کې داسې ستر فوځ دداسې ښه نظم او نسق په حال کې نه و کتلې. هغه دا هم وکتل چې د شيرشاه سوری لښکر د ساعت په شميرلو سره سفر کوي، بيا مابنام د پړاو په وخت کې لښکر خپلو ځلورو اړخونو ته کندنې کوي لکه څنګه يې چې د دښمن د حملې څخه ويره وي. او بيا لوښمار او چور وچپاول په ځاي په خپلو خيمو کې ارام پاته کيږي.

د سارنګ پور څخه د اجين په لور د سفر په وخت کې، کله چې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاي پړاو وکړ نو قادرشاه په پړاو کې ګرزيده را ګرزيده، هغه وکتل چې ځو کسه افغان عسکر بيلچې په لاس زمکه کني او مورچې کاږي. په دې وخت کې هغه يو سپاهي ته وويل چې ددې افغان عسکرو څخه اقا شيرشاه سوری ډير زيات کار اخلي او ددوې حالت ډير خراب شوې دې، دشيرشاه سوری عسکرو د قادرشاه دا خبرې واوريدې او د هغه خبرې يې په کرکجنه توګه په ټوکو وا خستلې. په همدې وخت کې دشيرشاه يو عسکر ورته داسې ځواب ورکړ:

« مونږ ددې کار د کولو څخه ډير خوند اخلو. ځکه چې زمونږ اقا هم زمونږ په څير ډير محنت کوی.»

قادرشاه ددې ځواب په اوريدو سره ډير حيران شو. چې دشيرشاه سپاهيان ولې د هغه سره دومره زياته مينه کوي. په داسې حال کې چې هغه له دوې څخه ډير سخت کار اخلي.

دلښکر سره د سفر کولو او د لښکر په منځ کې د پړاو کولو په وخت کې قادرشاه دا هم وکتل چې دعسکرو د تفريح له پاره هيڅ ډول سازو سامان نه شته. ددې لښکر سره نه بانډ و او نه نورڅه. نه ورسره د نڅاکونکو ښځو کومه ډله وه چې د هغوې په ژوندونو کې رنګيني را پيدا کړي. په هر صورت، ددې ټولو حالاتو په کتلو سره قادرشاه دشيرشاه سوری او دهغه دلښکر څخه ډير اغيزمن شو. دمالوه حکمران شيرشاه ته په تسليميدو سره سياسي زهر څکلې و. ځکه شيرشاه سوري ته اوس حالات ډير نازکه تر سترګو کيدل. دمانډو په رياست باندې ولکه کول اوقادرشاه د خپله ځانه سره بندی کول دهغه په سترګو کې يو کرکجنه او ذليله کار معلوميده. خو ددې برعکس د قادرشاه د پخوانې کرچار په کتلو سره هغه ته بيرته د مالوه دریاست واګې سپارل او هغه دخپل ځان باج ورکونکې ګرځول هم د مصلحت نه لرې کار تر سترګو کيده، ځکه په تيرو وختو کې همدا قادرشاه ډير زيات خطرناک ثابتيداې شو.

شيرشاه سوری ته دقادرشاه سره داوسيد و په وخت کې دا احساس را پيدا شوې و چې بې له شکه، قادرشاه يو عقلمند حکمران دې او د شاهي رتبې ورتيا لري نو په دې خاطر هغه بايد لږ تر لږه د يوه ولايت والی و ټاکل شي. اجين ته د رسيدو سره سمدستي شيرشاه سوری تر ټولو لمړی دا کار وکړ چې د قادرشاه په نامه يې يو فرمان وليکه. اوددې فرمان له مخې قادرشاه د شيرشاه سوری له اړخه دمالوه په ځاي د لکنهوتي حاکم و ټاکل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې د مالوه نورو حکمرانانو وکتل چې قادرشاه چې د دوې څخه ډیر ځواکمن دې او هغه د شیرشاه سوری اطاعت و مانه ، نو هغوې هم د شیرشاه سوری په لور راغلل. د نربدا د دریاب د جنوبي برخې حاکم معین خان پخپله هملته په اجین کې د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شو او خپل اطاعت یی وړاندې کړ او د شیرشاه سوری ماموریت یی و مانه. شیرشاه سوري د هغه اطاعت قبول کړ او هغه ته یی د هغه جاګیر بیرته ورکړ.

د ګجرات څخه هم عالم خالوري او دریا خان چې د ګجرات د نابالغه پادشاه ولیعهد او سرپرست و ، دواړه د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شول ،شیرشاه سوری هغوې د سیاسي مهاجرینو په څیر و منل او دخپل ځان سره یی ورته پناه ورکړه او هغوې یی د اجین او سارنګ پور حاکمان وګرزول او د هغوې د وخت د تیرولو له پاره یی معقوله تنخوا وټاکله . هغه وخت چې شیرشاه سوری په اجین کې او سیده نو په همدې ورځو کې خواص خان هم د لاهور څخه اجین ته ور ورسید.

هغه وخت چې په اجین کې د اوسیدو په دوران کې د مالوه کوچني او ستر حکمرانان د شیرشاه سوری دربار ته ورتلل او خپل اطاعت او فرمانبرداری له پاره یی هڅې کولې او شیرشاه سوری هم هغوې ته د هغوې ریاستونه بیرته ور سپارل ، قادرشاه ته ډیر تکلیف او درد ور ورسید ،هغه هم دا هیله کوله چې شیرشاه سوري به د مالوه د نیولو وروسته د مالوه حکمراني بیرته همغه ته ور سپاري خو کله چې شیرشاه سوری هغه د مالوه په ځاې د لکنهوتي حکمران و ټاکه نو قادرشاه ته د شیرشاه سوری د دې فرمان څخه ډیره ناهیلي را پیدا شوه . خو هغه د څلورو خوا و څخه د شیرشاه سوري په پنجو کې را نښتي و ، د هغه سره د شیرشاه سوری د حکم د منلو پرته بله لاره هم نه وه ، خو بیا یی هم د شیرشاه سوری څخه د خلاصون له پاره په پټه توګه پلانونه جوړول. قادرشاه هملته په اجین کې د اوسیدو په وخت کې خپلې ښځې ، کوچنیان او نور خپلوان دوستان سره را ټول کړل او په یوه داسې ځاې کې یی ورته خیمې و درولې چې د اجین د ښار او د شیرشاه سوری د لښکرو ترمنځ سیمه ګڼل کیده . په دې وخت کې شیرشاه سوری قادرشاه خپلې خیمې ته را وباله . او حکم یی ورته وکړ چې خپل کوچینان ، ښځې او نور خپلوان دوستان ټول د لکنهوتي په لور واستوي او د هغوې د تللو څو ورځې وروسته پخپله هم د لکنهوتي په لور ولاړ شي. قادرشاه څه نور فکر کاوه ، نو په دې خاطر یی د دې معاملې د ځنډولو له پاره شیرشاه ته وویل چې :

زه خو ستا د حکم او پریکړې په اساس لکنهوتي ته ورځم خو له ما سره د بار وړلو له پاره حیوانات نه شته. شیرشاه سوری سمدستي حکم وکړ چې قادرشاه ته سل اوښان او سل قچرې تیارې کړئ ، کله چې د بار وړلو دا حیوانات قادرشاه تر لاسه کړل نو قادرشاه پرې خپل ټول سامان بار کړ او خپله کورنۍ او خپل خپلوان یی ټول د کوچ له پاره تیار کړل ، خو بله ورځ شیرشاه سوری ته خبر ورسید چې قادرشاه د لکنهوتي په لور د تللو پر ځاې د ګجرات په لور تښتیدلي دې. او باغي شوې دې.

شیرشاه سورې د هغه د تعقیبولو په خاطر خپل سالار شجاعت ور ولیږه او هغه ته یی حکم وکړ چې په هره توګه چې شوني وي قادرشاه لاس ترلې دلته راولئ ، خو شجاعت خان په خپلې ورسپارل شوې دنده کې ناکام پاته شو . د ګجرات پولې د اجین څخه نژدې سل میله واټن کې وې ، په داسې حال کې چې قادرشاه د شجاعت خان څخه څو ورځې مخته تښتیدلي و . شجاعت خان د قادرشاه د نیولو پرته بیرته راستون شو ، شیرشاه سوری د شجاعت خان په دې بې پروایی باندې ډیر په غضب شو ، خو اوس کار له لاسه وتلې و . او شونې وه چې هغه به په راتلونکې کې د شیرشاه سوری له پاره ستر ګواښ ګرزیدلې واې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات دا ډول و چې په مالوه کې د راې سین راجه پورن مل څخه علاوه نورو ټولو کوچنیو او غټو حکمرانانو د شیرشاه سوری ملاتړ اعلان کړې و او د هغه اطاعت یې منلې و. خو د راې سن راجه پورن مل لا تر اوسه په خپل ځای کې دروند ناست و. د هغه له آنده دا دراجپوتانو ستر خیالي وه ،هغه ته په خپل فوځ ، خپل ځواک او خپل ځان باندې پوره باور و ، ددې نه علاوه هغه تر اوسه پورې دشیرشاه سوری میړانه ، شجاعت ، او غیض و غضب نه وکتلې. نو په دې خاطر هغه په دې هیله ناست و چې هغه به په ځانته ځان د شیرشاه سوری مقابله وکړي او خپلې سیمې به د هغه د ولکې څخه خوندي وساتي.

خو کله چې د مالوه حکمرانان یو په بل پسې دشیرشاه سوری دربار ته راغلل او خپل اطاعت یې څرګند کړ او د راې سن راجه پورن مل ته هم دا خبرونه ور ورسیدل چې اوس نو شیرشاه سوری غواړي خپل ټول لښکر ته حرکت ورکړي او د مالوه د مرکزي ښار مانډه څخه را ووزی او د راې سین په لور را روانیږي تر څو په پورن مل باندې یرغل وکړي. ددې خبرونو په اوریدو سره د پورن مل پښې په لړزیدو راغلې ،ځکه چې د هغه هر مشیر هغه ته دا مشوره ورکوله چې دشیرشاه سوري سره دې د مقابلې څخه ځان وساتي. او که چیرې مقابله وکړي نو ماتې به یې په برخه کیږي، غوره دا ده چې د مالوه د نورو حکمرانانو په څیر هغه هم دشیرشاه سوری خدمت ته ورشی او د خپل اطاعت سر ورته ټیټ کړي.

ددې حالاتو په رڼا کې د راې سین د راجه پورن مل سره ددې نه پرته بله لاره نه وه چې هغه د خپلو مشاورینو د مشورو په اساس دشیرشاه سوري په دربار کې حاضر شي او د مالوه د نورو حکمرانانو په څیر د هغه د اطاعت له پاره سر ټیټ کړي. ددې پریکړې سره سم د راې سن راجه پورن مل د شپږ زره اسونو سره یو ځای دشیرشاه سوری دربار ته راغې ،شیرشاه سوری په ډیره ښه توګه هغه ته ښه راغلاست ووایه. او ډیر قیمتي انعامونه او ارزښتناکه تحفې یې ورکړې. پورن مل د ضمانت په توګه خپل ورور چتربوج

دشیرشاه سوري سره د یرغمل په توګه کیناوه. شیرشاه سورې هغه ته د هغه سیمه بیرته ورکړه او د پورن مل څخه یې دا ژمنه واخسته چې تل به دشیرشاه سوری اطاعت کونکې اوسي.

اوس نو دشیرشاه سوري تر مخه د هندوستان تر ټولو ستر ځواک د راجپوتانه د راجه ملادیو ځواک و. د راجه مالدیو ځواک د شیرشاه سوري د ځواکونو څخه څو هومره زیات و. په دې خاطر د مالوه څخه د فارغیدو وروسته شیرشاه سوری نه غوښتل چې د راجه ملادیو پر خلاف کوم قدم واخلي. هغه غوښتل د هغه له پاره په پوره توګه خپل ځان تیار کړي. خو بیا یې هم په راجپوتانه باندې د خپل رعب اودبدبې د ساتولو په خاطر یې د مالوه حالات منظم کړل او هلته یې د خپل فوځ یوه برخه پریښوده او پخپله یې د راجپوتانه په لور مخه کړه. شیرشاه سوری غوښتل چې د خپل دغې حرکت په واسطه ځانته د راجه ملادیو داخلي ځواک معلوم کړي ، په دې خاطر یې د مالوه څخه د وتلو وروسته د راجپوتانه د رن تهمبور د کلا په لور مخه کړه.

د رنهتمبور په دې کلا باندې راجپوتانو ډیر ناز کاوه. دا کلا د بوندې په پولو د جیپور د ریاست سره پرته ده. د چتوړ تر څنګ د همایون د واکمنۍ په وخت کې دګجرات حاکم بهادرشاه په دې کلا باندې هم ولکه کړې وه. هلته یې یو ګجراتي لښکر جوړ کړې و چې قومندان یې عثمان خان نومیده او همایون ورته دخان خانان لقب ورکړې و.

د بهادرشاه د مړینې وروسته د رنهتمبور حاکم عثمان خان د مالوه د حاکم قادرشاه ملګرتوب خپل کړې و ، دا کلا د خپل ځان د خوندي ساتلو له پاره اوس هم همغومره قوي وه لکه څومره چې پخوا وه. خو اوس د هغې حاکم عثمان خان زوړ شوې و او د کمزورتیا په اساس

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی خپل ځان ددې وړ نه ګاڼه چې دشیرشاه سوری مقابلې ته را مخته شي. په دې خاطر دشیرشاه سوری سره دمقابلې نه د خوندی پاته کیدو له پاره یی خپل عافیت په دې کې وکوت چې درنهتمبور کلا شیرشاه سوری ته ورحواله کړي.هغه همداسې وکړل عثمان خان دا کلا د جنګ وجدل پرته شیرشاه سوري ته ورحواله کړه ،شیرشاه سوري دغه مستحکمه کلا خپل زوي عادل خان ته وسپارله. او پخپله دخپل فوځ سره بیرته د اګرې په لور ولاړ. درنهتمبور دکلا ولکه کول دراجپوتانو په خوله باندې یو سخت ګذار و. هغوې ته دا ډاګیزه شوه چې لکه څنګه چې شیرشاه سوری د رنهتمبور کلا ولکه کولې شي نو په همدې توګه به نورې سیمې اوکلا ګانې هم د راجپوتانو څخه په خپله ولکه کې راولې.

شیرشاه سوري څلورمه برخه

۲۲

په اګره کې شیرشاه سوری خواص خان ته داوسیدو له پاره دخپل ځان تر څنګ ډیره ښه حویلۍ ورکړه. دا همغسې یو ه ماڼۍ وه لکه څنګه یی چې په رهتاس کې درلوده. یوه ورځ ، هغه وخت چې خواص خان او ګنګا دواړه بازار ته د څه سامان داخستلو له پاره تللې وو نو کملاوتي دخپل خوب په ځاې کې ځانته ناسته پاته شوې وه ، په همدې وخت کې یو ساتونکې دهغې دخیمې دروازې ته راغې او ورته یی وویل چې: درنې میرمنی ! دوه کسه ځوانان غواړي له تاسر ه ووینې. هغه دواړه وایی چې دوې ستا د ورور مهاکوي له اړخه ستا سره د کتلو له پاره راغلی دي ددې ساتونکې په دې خبرو باندې کملاوتي ټکان وخوړ او سمدستی یی هغه ساتونکې ته وویل چې :که چیرې همداسې وي نو هغوې دواړه زما خیمې ته را ولیږئ. تر څو زه ووینم چې هغوې د څه له پاره دلته راغلي دي ، هغه ساتونکې دکملاوتي دخبرو سره سم بیرته ستون شو.

لږه شیبه وروسته دوه کسه ځوانان دکملاوتي خیمې ته را ننوتل. دهغوې د کتلو سره سم کملاوتي د خپله ځایه راپورته شوه او هغوې دواړو ته یی په خالې ځایو د کیناستو اشاره وکړه. او پخپله هم هملته کیناسته. بیا کملاوتي هغوې ته مخ کړ او ورته یی وویل چې : تاسې څوک یاست او څه پیغام مو له ځانه سره راوړې دي؟ دهغو دواړو څخه یوه یی وویل چې:

کملاوتي ! زما نوم ملوک چند او زما دملګري نوم منوهر داس دي. مونږ دلته ستا ورور مهاکوي را استولي یو. هغه مونږ ته ویلی دی چې مونږ ولاړ شو اود هغه دخور کملاوتي سره ووینو. دهغې وروسته چې کومه خبره هغه وکړي په همغې عمل وکړو.

کملاوتي لږ څه په غور سره هغوې دواړو ته وکتل اوبیا ی ورته وویل چې: زما ورور مهاکوی په دې اړه تاسو ته څه نه دې ویلي چې د کوم کار له پاره یی تاسو را استولي یاست؟ په دې وخت کې د ملوک چند په ځاې منوهر داس وویلې چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ورور مهاکویی مونږ ته دا ویلي وو چې ، [تر دې ځایه دخبرې کولو وروسته هغه ناڅاپه چپ شو او بیا یی په ډیره پټه توګه کملاوتي ته وویل چې] : کملاوتي کومه خبره چې زه کول غواړم ،هغه دلته کولې شم. کوم خطر خو به نه وي ، کملاوتي لمړی ددروازې په لور وکتل اوبیا یی ورته وویل چې هر څه چې وایی په پوره راز سره یی ووایه ، دهغې په دې خبره منوهرداس په ډیر ټیټ غږ سره وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

کملاوتي ! په اصل کې ستا ورور مهاکوبي مونږ په دې خاطر دلته را ستولی یو ترڅو مونږ له تاسره ووینو او دخواص خان په وژلو کې له تاسره مرسته وکړو ، د منوهرداس ددې خبرې سره کملاوتي ډیره زیاته خوشحاله شوه اوبیا یې په همدې خوشحالۍ کې وویل چې:

ګوره منوهر داسه ! ستا خبره سهي ده ، ریښتیا هم زما د کاکا زوی تاسې دهمدې کار له پاره رالیږلي یاست ،خو واورئ چې په دې وخت کې دغسې کار کول شوني نه دي. ګورئ ! زه غواړم د خواص خان ترڅنګ دهغه ښځه ګنګا اودهغه یوه باوري دوسته نیرما هم له منځه یوسم. په داسې حال کې چې نیرمل له ماسره د خواص خان په وژلو کې ملګرتیا ښوولې ده. خو زه به هغه هم ژوندۍ پرې نږدم ، ځکه چې هغه کولې شي بیا زما لهراز ه ، هر وخت چې وغواړي ، پرده پورته کړي. او دا کار به بیا زما له پاره ډیر خطرناک وي.

ګورئ ورونو ! اوس تاسې ولاړشئ او د اګرې په کوم سراې کې قیام وکړئ ، دهغې ټول مصارف به زه درکړم ، خو زما سره به د بیا بیا کتلو له پاره زحمت نه باسئ ، دهغې په دې خبره ملوک چند وویل چې: مونږ خو د څو ورځو راهیسې همدلته په اګره کې اوسیږو ، او کله چې مونږ خبر شو چې خواص خان او ګنګا دواړه د اګرې بازار ته د څه اخستلو له پاره ورغلي دي نو بیا مونږ ددغه وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا لیدلو ته راغلو.

کملاوتي ددې خبرې په اوریدو سره نوره هم خوشحاله شوه اوبیا یې وویل چې: تاسو ډیر ښه کار کړې دې او په ډیر ښه وخت کې دلته راغلي یاست. خو واورئ چې اوس به په ګنګا ، نیرما اوخواص خان یوه هم غرض نه کوئ ، ځکه هغه حالات چې تر اوسه پورې مخته راغي دهغې له مخې شیرشاه سوري به ډیر ژر د خپل لښکر سره یو ځاې دراجپوتانه په لور کوچ کوي ، دهغه ددې ځایه د کوچ کولو وروسته به مونږ خپل اصل کار ته متوجه کیږو. واورئ ورونو ! هغه وخت چې خواص خان ددې ځآیه کوچ وکړي نو زه به هم ورسره د هغه د ښځې په څیر د راجپوتانه په لور ورځم خو ګنګا به دخواص خان سره نه وي ملګرې. ځکه چې هغه امیدواره ده او ژر ده چې کوچنې یې پیدا شي. په دې خاطر به خواص خان هغه همدلته په اګره کې پریږدي او دهغې د خدمت له پاره به نیرمل هم ورسره تم کیږي ، هغه وخت چې زه د خواص خان سره یو ځاې د راجپوتانه په لور ولاړه شم ،نو زما په غیاب کې به تاسې دواړه متحرک شئ اوپه نیرمل او ګنګا دواړو باندې به حمله وکړئ او له منځّه به یې یوسئ ، خو دا کار به هغه وخت کوئ چې دګنګا کوچنې راپیدا شوې وي ، ځکه چې زه اوس د خواص خان ښځه یم اودهغې د ښځېتوب حق ادا کوم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دهغې د نسب شجره خرابه کړم. غواړم چې دخواص خان او ګنګا د مړینې وروسته لږترلږه دهغوې زوې ژوندې پاته شي. ترڅو دخواص نوم اخستونکې یوڅوک باید شتون ولري .کملاوتي نور څه ویل غوښتل چې ملوکچند پرې را مخته شو او ورته یې وویل چې:

کملاوتي ! ته څنګه په وثوق سره دا خبره کوې چې دګنګا به زوې پیدا کیږي او هغه به لور نه وي. دهغه په دې خبره کملاوتي و خندل او ورته یې وویل چې:

زوې وي که لور. زما مقصد دادې چې یو څوک خو باید پاته شي چې دخواص خان نوم ژوندې وساتي. په هر حال د کوچنې د پیدا کیدو درې میاشتې وروسته تاسې ګنګا او نیرمل له منځه یوسئ ، که چیرې ددې درې میاشتو څخه مخته شیرشاه سوري د راجپوتانه د سوبې څخه را ستون شو نوبیا به تاسې دهغه د راتګ تر مخه دا کار ترسره کړئ خو کوچنې ته به څّه نه وایاست ، زه به دخواص خان سره یو ځاې هلته په راجپوتانه کې یم نوپه دې خاطر به هیڅوک پر ما شک نه کوي ، دګنګا او نیرمل دواړو د له منځه وړلو وروسته تاسې دواړه هملته په همغه سراې کې اوسیږئ ، اوس که چیرې تاسې دواړو ته نور کوم وضاحت اړین وی نو پوښتلې یې شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

منوهر داس ورته وويلې چې: مونږ دواړو ته هيڅ شک و شبه نه شته. اوس نو ټوله خبره زمونږ تر مخه ډاګيزه ده. دهغه ددې خبرې سره سم کملاوتي دخپله ځايه پورته شوه ، د اوسپنې يو صندوق يې پرانست ،په هغې کې دنقدو پيسو يوه کڅوړه وه ، را وايې خستله او ملوک چند ته يې ورکړه او ورته يې وويل چې: ددې کڅوړې څخه تر ډيره وخته پورې تاسې خپل مصرف کولې شئ ، اوس ولاړشئ او د اګرې په سراې کې و اوسيږئ. ددې خبرې سره سم منوهرداس او ملوکچند دواړه دخواص خان دحويلۍ څخه ووتل او ولاړل.

۲۳

دشيرشاه سوری په لاسو دماتې خوړلو وروسته همايون سيند ته راغې او بيا روهړي ته ورسيد ، د روهړي حاکم د سيند د حکمران شاه حسين تر لاس لاندې و ، همايون دهغه څخه کومک وغوښت او ورته يې وويل چې د روهړې کلا هغه ته په واک کې ورکړي ،د شاه حسين دغه سالار په همايون باندې مهربانه شو اودهمايون د پيغام په ځواب کې يې د همدردۍ له لارې دهمايون فوځ ته په کشتيو کې بار غله او نور خوراکي توکي ور ورسول ، ددې وروسته کله چې همايون وکتل چې هغه سالار ده ته دکلا په ورکولو کې وړاندې وروسته کيږي نو هغه خپل قاصد د سيند حاکم شاه حسين ته وليږه او هغه ته يې حکم وليږه چې سمدستي دې دهمايون په خدمت کې حاضر شي.

همايون هغه ته دا ګوابښ هم کړې و چې که چيرې شاه حسين ځنډ وکړي نو هغه به په ټهټه باندې يرغل وکړي ، دسيند حاکم د لرې څخه همايون ته خپل سلام را وليږه او په ځو ورځو کې يې د روهړې څخه راتلونکې هغه خوراکي توکي چې دهمايون د لښکر له پاره راتلل ، له منځه يوړل. پايلې يې دا شوې چې دهمايون اودسيند د حکمران شاحسين تر منځ جنګ و نښت.

دهمايون سره نه توپخانه وه او نه بحری بيړۍ اوکشتۍ ، خوبيايي هم په خپل ځان د سيند دحکمران سره دټکر کولو هوډ وکړ ، دهمايون ورور مرزا هندال او کاکا ناصر مرزا ددرياب څخه تيرشوې و او د سيند غربي برخې لاړکانې ته رسيدلي وا و هلته يې د پاتر په سيمه کې قيام کړې و ، هغوې ته دهمايون له اړخه حکم وشو چې دخپلو برخو د لښکرو سره دې مخته ولاړ شی اوپه سيهون دې حمله وکړي . خو دهمايون بدقسمتي وه چې دهغه ورور مرزا هندال او کاکايي ناصر مرزا دواړه په خپلمنځي اختلافاتو کې را ونښتل اودهمايون ملګرتيايي پريښوده او د تښتيدو په فکر کې شول. کله چې همايون ددې حالاتو څخه خبرشو نو په خپله د روهړې څخه پاتر ته راغې تر څو د مرزا هندال او کاکا ناصر مرزا تر منځه سوله وکړي اوبيا سيند فتحه کړي او په خپله ولکه کی يې راوړي. خو حالات دبد نه بدتر لوري ته ولاړل اود ناصر مرزا او مرزا هندال تر منځ شکونه نور هم زيات شول.

دلته دنورې بدقسمتې خبره هم راپيدا شوه اوهغه دا چې همايون د هندال مرزا د استاد بابا دوست په يوې ځوارلس کلنې لور حميدې باندې زړه بايلود. ددې پيښې له مخې دهمايون ټوله کورنۍ په يوه توپان کې را ګيرشوه خو همايون د ډيرصبر او سکون نه کار و اخست او د حميده بانو سره يې نکاح وکړه اوهغه يې له ځانه سره روهړي ته راوړه ،دهمايون په دې کار باندې دهغه ورور مرزا هندال ډير خفه شو ، په دې خاطر يې همايون پريښود اودخپلې برخې د لښکر سره يوځاې د قندهار په لور روان شو . په همدې وخت کې د همايون کاکا ناصر مرزا هم دهغه څخه وګرزيد خو همايون په ډيره ستونزمنه توګه هغه له ځانه سره په دې شرط را يوځاې کړ چې دهندوستان په سلطنت به دبيا ولکې کولو وروسته دهغې دريمه برخه خپل کاکا ناصر مرزا ته ورسپاري. همايون ډيره کلکه هيله درلوده چې ډير ژر به

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په دې کار کې بریالیتوب تر لاسه کړي ، د ناصر مرزا سره د دې ژمنې وروسته پخپله همایون د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای سیهون ته ولاړ خو د بهکر د کلابندۍ قومنده یې خپل کاکا ناصر مرزا ته وسپارله .

په همدې وخت کې د سیند حکمران شاه حسین هم په حرکت راغی ،هغه خپل اړخ بدل کړ او د همایون کاکا ناصرمرزا ته یې لالچ ورکړ چې که چیرې ناصر مرزا د خپل ورا ره سره لاره جدا کړي . نو نه یوازې د پادشاه په څیر به یې ومني بلکه د هغه په نوم به خطبه هم وو ایي . ترڅنګ به یې خپله لور هم د هغه په نکاح کې ورکړي . په دې توګه به شاه حسین د ټهټه د ریاست او د دې ځای د ټولو شتمنیو مالک او وارث وګرځیږي.

د دې خبرې په اوریدو سره د همایون کاکا ناصر مرزا د خوشحالۍ څخه په هوا کې خیزونه ووهل . هغه په ټولو کشتیو باندې ولکه کړه تر څو همایون د دریا به تیر نه شي . هغه نه یوازې دا قدم واخست بلکه د دې نه اخوا یې د همایون د نیولو هڅې هم پیل کړې . د دې نه اخوا شاه حسین هم یوه ستره بحري بیړه واخسته او په سیند کې کیوت ، او د همایون ټولې کشتۍ یې چې په سیهون کې یې لنګر اچولې وو په خپلې ولکې کې واخستې . په دې کشتیو کې د هغې ټوله خزانه باروه اود هغه د ملګرو ښځې اوکوچنیان هم په کې سپاره وو. په دې توګه هغه څه چې د شیرشاه سوري د لاسو څخه خوندي پاته شوي و هغه اوس د همایون د لاسو څخه ووتل . د دې پیښې وروسته همایون د دوه کسو زمکې لرونکو په بسپنه خپل کوچنیان او نور پاته شوي شیان واخستل او روهړي ته ورسید.

دې لورې ته د همایون کاکا ناصر مرزا ډیر زړه سختي او ذلیله وخوت ، هغه د خپل کیدونکې خسر او د سیند د حاکم شاه حسین د خوشحالولو له پاره ان په همایون د حملې کولو او د هغه د وژلو له پاره هم تیار ناست و . د هغه د دې رویې څخه مغل دومره په غضب شوي و چې د هغوې زیات شمیر وګړو پریکړه وکړه چې هغوې به په راتلونکې کې په هر قیمت چې وي د دابر د دغه بد قسمت زوي همایون تر څنګ د ریږي ، همایون هم د خپل شکي کاکا ناصرمرزا د ګاونډیتوب څخه لرې ولاړ او د شمال په لور یې د اچ سیمې ته کوچ وکړ.

۲۴

په همدې وخت کې په راجپوتانه کې د مارواړ راجه مالدیو همایون ته خپل قاصد ورولیږه او د هغه څخه یې وغوښتل چې همایون دې د خپلو په څنګ شویو لښکرو او کوچنیانو سره یو ځای ماروړا ته راشي . مالدیو دا ژمنه هم وکړه چې که چیرې همایون ماروړا ته را ننوځي نو د هغه سره به یو ځای هغه سیمې چې شیرشاه سوری ولکه کړي دي بیرته په خپله ولکه کې راوړي. خو همایون تر اوسه پورې په تذبذب کې را نښتې و ، په دې کرغیړنو حالاتو کې همایون هم غوښتل خپل ځان تقدیر ته حواله کړي ، کله کله به یې د مدینة الاسلام په لور د هجرت خبرې کولې ، په دې توګه هغه د ټولو انساني جذبو څخه رابیرون شوې و او ډیرې بې وسۍ شپې او ورځې یې تیرولې. خو حمیده بانو چې د هغه نوې نوې ناوې وه همایون پوهاوه ، څرنګه چې همایون د هغې سره ډیره زیاته مینه درلوده نو د همغې محبت په اساس حمیده بانو هغه په سمه لاره روان کړ او هغه ته یې د هغه د ندې ور وښودې ،هغه ته یې دا وښوول چې د یوه میړه اویوه پادشاه په توګه همایون باید خپلو هڅو ته دوام ورکړي،ستونزې وګالي بلاخره به کامیابي هم هغه ته په لاس ورشي.

د خپلې محبوبې حمیده بانو په خبرو باندې همایون یو ځل بیا ځان را جوړ کړ . هغه په دې فکر کې شو چې قندهار ته ولاړ شی او د خپلو ورونو مرزا هندال او مرا زعسکري سره سوله وکړي،ځکه چې هغه ته د هغه د ورونو د بې وفایی سره سره بیا هم کومه شکوه نه وه اونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې دهغوې په خلاف ددښمنۍ کومه اراده په فکر کې څرخيده ،خوهمايون ډيره ژر خپله دغه اراده بدله کړه اودهغې وروسته يې د شرق په لور ماروا ړ ته د راجه مالديو سيمې ته د سفر کولو پريکړه وکړه.

دروهړي څخه د وتلو وروسته همايون دخپلو ملګرو سره يو ځاې د جيسلمير په لور وخوزيد ، په دشتو اوبيابانو کې د سفر په وخت کې دهغه سره دخوراکي توګو ذخيره پاې ته ورسيده، هغه بيچاره تر دې حده پورې ورسيد چې هم يې په خپله اوهم يې ملګرو د بير اوبيرو د ورغښتلو څخه ډوډۍ جوړولې اوخوړلې به يې.

په راجپوتانه کې دهند و راجاګانو څخه راجه مالديو تر ټولو ځواکمن و. خوکله چې همايون د ډيرو ستونزو ګاللو وروسته جيسلمير ته ورسيد نو د ماروا ړ راجه مالديو ورسره بې وفايي وکړه او ديوه لښکر په راليږلو سره يې دهمايون مخه ونيوله. خو همايون په هغه لښکر باندې حمله وکړه اوهغه يې په تيښته مجبور کړ. په دې توګه همايون دمالديو پولو ته ورسيد.

کله چې همايون د مالديو راليږل شوي لښکر ته ماتې ورکړه نو را جه مالديو انديښمن شو ،هغه خپل اړخ بدل کړ او فکر يې وکړ چې اوس خو شيرشاه سوري په هندوستان کې ډير ځواکمن قوت ګرزيدلی دې اوداسې يو وخت هم راتلونکې دې چې شيرشاه سوری به په راجپوتانه باندې ولکه کوي اوبيا به مالديو باندې هم ګذا ر ته ځان جوړوي اودا به هم مغلوبوي او ددې سيمه به هم په خپل سلطنت کې را شاملوي.

په دې اساس دماروا ړ راجه مالديو دهمايون له ويرې دشيرشاه سوری سره د اړيکو د ټينګولو اودهغه دهمدردۍ د تر لاسه کولو په فکر کې شو ،هغه اراد ه وکړه چې همايون به ژوندې نيسي اوشيرشاه سوری ته به يې حواله کوي ترڅوددې لارې دشيرشاه سوری باور تر لاسه کړي.او بيا په راتلونکې کې شيرشا ه سوری پر هغې باندې د حملې کولو څخه لاس په سر شي.

ددې پريکړې وروسته دماروا ړ راجه يو ستر لښکر ترتيب کړ تر څو په همايون باندې حمله وکړي او هغه ژوندې ونيسي اوشيرشاه سوری ته يې ډالۍ کړي. خو د همايون خوش قسمتي داوه چې د راجه په ملا زمينو کې يوداسې هم و چې يو وخت دهمايون په دربار کې کاتب پاته شوې و ، هغه دهمايون په دغه بدحالۍ باندې ډيره خفه و نو په دې اساس يې د يوه ليک په ذريعه همايون ته پيغام وليږه اوهغه يې دماروا ړ د راجه د بدنيتۍ څخه خبر کړ .ددې خبرې دخبريدو سره سم همايون دجيسلمير څخه کوچ وکړ او په ډير ه بيړه يې عمرکوټ ته ځان ورساوه.

د جيسلمير څخه تر عمر کوټه پورې همايون په صحرا او دشتو کې په پرلپسې توګه سفرونه کول ، هغه اودهغه لښکر ټول لوږې او تندې زغملې او سفر ته يې دوام ورکاوه، هغه دشا له اړخه د ماروا ړ د راجه د لښکرو دتعقيب څخه هم ويريده . هغه دهمدې خطر څخه دمخنيوی په خاطر خپلو څو سردارانو ته يو کوچنې لښکر ورکړ او تر شايي د راتلو حکم ورته وکړ.تر څو د شا له اړخه د راجه مالديو لښکرې پرې حمله ونه کړاې شي. اوهمايون دخپل اهل وعيال او سامانونو سره يوځاې په خير و عافيت دخپل منزل په لور ورسيږي.

اتفاقا چې دهمايون دغه سردارانو دشپې په تياره کې خپله لاره هيره کړه اوبلې لورې ته ولاړل کله چې سهار لمر راوخوت نو وېې کتل چې يولښکر هغوې تعقيبوي او ددوې تر شا را روان دې ،کيدې شی چې دا د مالديو دلښکر کومه برخه وي چې دهمايون د لښکرو پسې يې را استولې وي ، دهمايون دلښکر سردارانو په زور زور سره دتکبير اوازونه پورته کړل اوپه هغوې يې حمله وکړه ، هغوې لمړۍ غشي وورول چې لمړۍ غشي د مالديو دلښکر و په سالار کې ونښت اوهغه په زمکه راپريوت او له منځه ولاړ.دهغې اغيز داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې د مالديو دغه لښكر بيرته شاته وتښتيد. هغوې ته داويره پيدا شوه چې د همايون سره ډير ستر لښكر دې او دهغه عسكرو پر هغوې باندې غشي ورولې دي اونور عسكر يې شاوخوا دلښكر په ساتنه بوخت دي په دې خاطر يې په دې صحرا كې بيرته په تيښته پيل وكړ.

ددې وروسته دا سرداران دخپلو لښكرو سره يوځاې دهمايون سره يوځاې شول اوهغه ته يې دا ټوله قصه وكړه. همايون دخداې شكر ادا كړ چې د مالديو عسكر د ماتې خوړلو وروسته په تيښته تښتيدلي دي. ددې وروسته همايون دعمركوټ په لور خپل سفر ته دوام وركړ. ان تر دې چې ديوه كوهي تر څنګ يې خيمې ووهلې، په دې كوهي كې اوبه ډيرې كمې وې بيا هم همايون اودهغه ملګرو دلږو لږو اوبو په څكلو ګذاره وكړه اوشپه يې هملته تيره كړه.

بله ورځ يې بيا كوچ وكړ،تر درې منزلو پورې ورته اوبه پيدا نه شوې، دتندې له مخې دخلكو حالات نور خراب شوي و. خو په څلورمه ورځ قافله بيا يوه كوهي ته ورسيده، داكوهي ډير ژور وه خو بيا هم دهمايون ملګري په حركت راغلل اود كوهي څخه يې اوبه راويستلې خپل لښكريې پرې موړ كړ، په دې توګه همايون د ډيرو ستونزو سره مخ و. او په همدې ستونزو كې عمركوټ ته ورسيد. دعمر كوټ راجه دهمايون ډير ښه استقبال وكړ،همايون دلته دخپلو پاته شوو ملګرو سره دڅو ورځو له پاره ميشت شو، په همدې وخت كې دهمايون د نوې ناوې حميده بيګم د ګيډې څخه داكبر په نامه يو كوچنې راپيدا شو، داكبر په پيدا كيدو باندې همايون ډير زيات خوشحاله شو، ددې وروسته يې دعمر كوټ څخه كوچ وكړ اودهندوستان څخه راووت او د سيستان سيمې ته ورداخل شو، په سيستان كې په دې ورځوكې دايران دپادشاه طهماسپ له اړخه يو وګړې حكمران و، هغه په ډيره ښه توګه دهمايون استقبال وكړ، بيا همايون د سيستان څخه هرات ته ورغې اوبيا يې د ايران د شهنشاه طهماسپ په لور كوچ وكړ اوهملته يې پناه واخسته.

۲۵

ماښام نژدې و چې خواص خان په خپل آس سپور حويلۍ ته را ننوت. هغه خپل آس تبيلې ته يوړ، يو ساتونكې را منډه كړه او دهغه اس يې ونيوه ،خواص خان هم دآس واګې هغه ته وركړې. په همدې وخت كې اوما په منډه منډه راغله ،خواص خان ورته وكتل چې دهغې په مخ باندې خوشحالۍ خوشحالۍ منډې وهې، كله چې هغه دخواص خان خواته را ورسيده نو د ګيلو او شكوو نه ډك اواز سره يې وويل چې:

خواص خانه وروره ته چيرې تللې وې، زه خو د سهاره راهيسې ستا انتظار كوم. ته په هماغه تياره كې له دې ځايه وتلې وې نه دې ډودۍ خوړلې وه او نه بيرته حويلۍ ته را ستون شوې، نه دې خپل درك ښوولې و. زه خو تاته ډير زيات دخوشحالۍ خبر دركوم. لمړۍ مې غوښتل هلته عسكرې مركز ته درشم ځكه ما فكر كاوه چې ته به هملته دشيرشاه سورې تر څنګ اوسې، بيا مې فكر وكړ چې كله كورته راشې نو دخوښې دا خبره به درته وكړم. خواص خان اوما ته په ډير غور سره كتل اوبيا يې ورته وويل چې څه ډول خوشخبري ؟ اوما ورته په خندا كې وويل چې: خواص خانه وروره، الله درته زوې دركړې دې ،ګنكا د زوې مور ګرزيدلې ده. اوهغه په ډيره بې صبرۍ ستا د راتلو انتظار كوي. هغې خو ځله ستا په اړه پوښتلې دی او ډيره په انديښنه كې ده. د اوما ددې زيرې په اساس خواص خان هم ډير زيات خوشحاله شوې و اوپه يوه منډه يې خپل ځان دخوب ځاې ته ورساوه، اوما يې هم ترشا په منډه منډه روانه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان دخوب خونې ته ورننوت نو ويې کتل چې ګنګا په خپله بستره باندې پرته ده او تر څنګ يې يو ډير ښکلې اوښايسته کوچنې ماشوم پروت دې ، دګنګا د کټ تر څنګ کملاوتي او نيرما هم ناستې دي ، څنګه چې خواص خان دې خونې ته راننوت اودګنګا سترګې پرې و لګيدې نو دګنګا په مخ باندې خوشحاليو نڅا پيل کړه خپلې ښايسته شونډې يې په خندا پرانستې ،خواص خان په ډيره بيړه سره ور مخته شو ، ګنګا ته په ورنژدې کيدو سره يې لمړی ګنګا په تندی ښکل کړه اوبيا يې خپله خوله دهغې غوږ ته ور نژدې کړه اوپه ډيره راز دانه توګه يې ورته وويل چې: « ګنګا ، زه تاته ستا د زوې دپيدا کيدو په خاطر مبارکي وايم» ، کې خونه ،ولې ولاړ يې ، دګنګا دخبرې په اساس خواص خان دهغې تر څنګ کيناست اوبيا يې په کرار کرار دخپل نوی زوې تندې او مخ ښکلاوه.

ته چيرې تللې وې مونږ پوره انتظار وکړ،کوچنې خو ستا د تللو څخه لږ څه وروسته راپيدا شوې و ، ماخو فکر کاوه چې ته به دلښکر ګاه څخه ژر بيرته راستنيږې ، خو تا ماښام کړ ، خپل درک خرک دې هم نه ورا ښوولې ، خواص خان ورته په ځواب کې په خندا شو.

ګوره کملاوتی ! ته سهي خبره کوې ، زه خوشيرشاه سوری هلته خپل ځان ته ورغوښتې وم، هلته ټول سالاران راټول شوي و او په راجپوتانه باندې ديرغل له پاره تياري نيول کيده ،ځکه چې په راجپوتانه کې د مارواړ راجه مالديو غواړي پر مونږ حمله وکړی هغه همدا اوس خپل زيات لښکر راټولوي ، نوپه دې خاطر شيرشاه سوری غواړي چې دهغه دحملې نه مخکې مونږپرې يرغل وکړو ،اوس خو دا پريکړه وشوه چې په يوه اونۍ کې به لښکر ددې ځايه دراجپوتانه په لور کوچ کوی. شيرشاه سوری خو لا دمخه هغه لوري ته کوچ کول غوښتل خو ما دګنګا په خاطر لږ څه مهلت ترې وغوښت. او ورته مې وويل چې اوس خو زما د کوچنې دپيدا کيدو هيله ده ، نو په دې خاطر زه غواړم چې دخپل کوچنی دپيدا کيدو وروسته له دې ځايه کوچ وکړم. زه د الله تعالې ډير زيات شکر اداکوم چې له دې ځايه زما د کوچ نه څو ورځې مخته يې ماته ښکلې زوې را په برخه کړ. تر دې ځايه دخبرو وروسته خواص خان خاموشه شو ،بيا يې دګنګا په لور وکتل اور څخه يې وپوښتل چې:

ګنګا !ته به تر څه وخته پورې زما سره د سفر کولو له پاره تياره شې.ګنګا لږڅه فکر وکړ اوبيا يې په ډيره مينه ورته وويل چې:

ماخو اوس همدلته پريږده . له تاسره به کملاوتي ځانته وي ،زه به داکوچنې په کومو کومو ځايو کې په خيمو کې له ځانه سره ګرځوم. کله چې کوچنې دڅو مياشتو شي نوبيا به له تاسره ګرزيدو ته جوړه شم . دګنګا دخبرو په اوريدو سره خواص خان هغې ته په عجيبه توګه وکتل ، دګنګا په مخ هم ډير عجيبه ډول اغيز موجود و ،ددې وروسته خواص خان کملاوتي ته وکتل او ورڅخه يې وپوښتل چې:

ګوره کملاوتي ! ته په دې اړه څه فکر کوې ،کملا په يوه درنګ سره ور ته وويل چې: ګنګا سهي خبره کوي ، دکوچنې د پيداکيدونه سمدستی وروسته هغه په لښکر کې له ځانه سره اخستل اوپه خيمې کې سخت ژوند کول مناسب نه دي ، هغوې ته دارام او سکون اړتيا ده ،اودا ارام ورته همدلته په اګره کې په خپل کور کې تر لاسه کيدې شي ، ترڅو چې ماشوم د څو مياشتو نه شی نوهغه ته په خيمه کې اوسيدل نه دي په کار . زه دګنګا ددې خيالاتو سره پوره پوره موافقه يم. اوتا اوګنګا دواړو ته دا ډاډ ورکوم چې ستا په خدمت کې به يوه ګړی هم غفلت نه کوم.

د کملا ددې ځواب په اوريدو سره ګنګا خوشحاله شوه،خواص خان هم دخندا نه ډوب و ،بيا يې وويل چې ګوره کملاوتي ! زه خو دپخوا څخه په دې پوهيږم چې ته به زما په خدمت کې هيڅ ډول غفلت نه کوې ،اوس چې داپريکړه وشوه چې ګنګا به د کوچنې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو ځاي همدلته او سيړي نوته تر يوې اونۍ پورې زما سره دتللو له پاره ځان تيار کړه . اوس ولاړه شه او ډوډۍ راوړه . مونږ ټول به دلته يو ځاي ډوډۍ خورو .ددې خبرې سره سم کملاوتي ، اوما اونيرمل درې واړه پورته شوو ، دخوراک سامان يې همدلته راوست اوټولو يو ځاي همدلته ډوډۍ و خوړه ، يوه اونۍ وروسته شيرشاه سوري اوخواص خان دخپلو لښکروسره يو ځاي داګرې څخه د راجپوتانه په لور روان شول.

۲۲

راجپوتانه او ريګستاني صحرا ،دکوم په لورې چې شيرشاه سوری اوخواص خان کوچ کړې و ،د خپل شکل او هيبت له اړخه يې ځانګړې ځاي درلود. دا صحرا د اراولي د لړۍ د غربي لمنو او د ګجرات اوسيند په منځ کې خپره ده. دپخوا زمانې څخه په دې صحرا باندې به د شمالي هند څخه وخت وخت په سيورې را غوځيدل ، يا خو به ددې ځايه کوچي قبايل دهندوستان داخل او يا ددې ځايه خارج ته تلل اوپه دې توګه به يې د هندوستان سياست درهم وبرهم کاوه . او يا به يې ددې ځاي دغه ريګستان په اسانۍ سره تر پښو لاندې کاوه او بيګانه ځواکونو به به هندوستان باندې يرغلونه راوستل.

ددې ريګستان څخه تيريدل دومره اسانه وو لکه څنګه چې څوک د يوې وچې درې څخه تيريږي ، دهندوستان سلطنت به تل دا اړتيا درلوده چې اقتصادي ستونزې و مني او ډيرزيات عسکر ددې سيمې د خوندي ساتلو په غرض هلته ور واستوي اوپه دې سيمې باندې خپله واکمني ټينګه کړي .

يو شمير وحشي قبايل به هم دهمدې ريګستاني سيمې څخه دهندوستان ډيرو زرخيزه سيمو ته را ننوتل او په مختلفو وختونو کې به حمله راوړنکي هم دهمدې لارې په هندوستان باندې را نازيليدل .

د راجپوتانه په ريګستان کې نه يواځې د شګو زرې خپرې وې بلکه هلته به غارت کونکي کوچي ډوله کورنيۍ هم د بلوچستان د ريګستان څخه ، اويا د سليمان دغرونو د واديو څخه راتللې. همدا علت دې چې دهمدې ريګستان په لمنو کې دهندی اقوامو نسلي تنوع په متواتره توګه تغير موندونکي وه. دلته به په ځانګړې توګه د مختلفو قومونو يو ځايي ميلې جوړيدې تر څو دهغوې تر منځ اقتصادي او ټولنيزه هماهنګي را پيدا شي .

په منځنيو پيړيو کې دا سيمه لږه په زړه پورې خو د ډيرو ستونزو ډکه وه . ددې ريګستان د اړيږې هره زره او هر انسان يو دبل سره په جنګونو کې اخته و. که څه هم ددې ځاي اوسيدونکې دمهذبو نسلونو څخه وو خو خپلو بدو قسمتونو هغوې کوچيان کړې و او يو دبله سره يې د نه مشابهت لورې ته را ښکل .

په راجپوتانه کې نه خو پوره باران کيږي او نه يې پيداوار دومره په زړه پورې دي . ددې برعکس پرې ډير وخت وچ کالي او نور توپانونه راځي ، خو ددې ټولو سره د اراولی د غرنيو لړيو په نسبت دا ريګستان د راجپوتانو د ازادۍ مسکن و. په پخوانيو پيړيو کې ددې ريګستان په داخل کې مارواړ، بيکانز ،جيسلمير ، بهاولپور او تهرپارکر شامل و. دا سيمې د لار لوټونکو له پاره د جنت په څير وې ، هغوې به کاروانونه لوټل اوخپل ژوند به يې پرې تيراوه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو بیا هم دهندوستا ن په تاریخ کې دې ریګستان ته ډیر زیات اهمیت ور په برخه شوې دې. دا ددې هیواد د ډیرو ښو جانبازانو زانګو وه. ددې ځایه را پورته شوې تهذیب په راجپوتانو کې تر هغه وخته پورې رایج و تر څو پورې چې راجپوتان همغه راجپوتان وو.

دلسمې پیړۍ په شا و خوا کې منتخب کوچیانو او جنګیدونکې قبایلو راجپوتانه ته د رانوتلو هڅې وکړې په هغوې کې پرتي هار هم و ، چوهان ، پرمار او د جنګجو بهایي قبایل و . ددې نه علاوه د راجپوت او سیند په وادیو کې او سیدونکې کوکهر قبایل هم د راجپوتانه په لور راغلي وو.

ددې ټولو قبایلو څخه علاوه یوه ډیره ځواکمنه قبیله هم دراجپوتانه په لور راغلې وه ، چې راټهور نومیده . دغه قبیله د ګنګا ددریاب څخه غرب لورې ته د قنوج په سیمه کې او سیدل ،بیا دې خلکو دیوه ډیر خوندي ځاې په تکل کې او سني مارواړ سیمې ته راغلل او په غالب ګمان سره چې دا دراجپوتانه د تاریخ اخري انقلاب و .

د راټهورانو دا لیږد د دیارلسمې پیړۍ په دریمه لسیزه کې یعنې د التمش د حکومت په وخت کې صورت نیولې و . دګنګا په میدانو کې اباد د راجپوتانو دا قوم خپله ازادی له لاسه ورکړې وه . ځکه راټهورانو د التمش سره ټکر کړې و خو التمش ورته په هر وخت کې ډیره بده ماتې ورکوله ، التمش ټول سیند او د راجپوتانو خاص خاص ریاستونه یو په بل پسې نیولې و او دخپل سلطنت برخې ګرزولې و. بیا دغو ماتې خوړلو راجپوتانو دخپلو کورونو څخه هجرت ته ملا وتړله او د خوندي ځایو په لور یې لیږد وکړ نو په دې خاطر دوې د ګنګا ددریاب څخه راپورته شول او په راجپوتانه کې اباد شول .

په هندوستان کې دلودهي سلطنت د پیلامې سره سم راټهورانو هم په راجپوتانه کې دخپلو ځانو له پاره دیوه مستحکم سلطنت بنسټ کیښود . د راټهورانو یو ځواکمن سردار جودها په راجپوتانه کې یو ښار د جودهپور په نامه اباد کړ او بیا همدا ځاې دراټهورانو له پاره دهغوې دلمړي سلطنت مقام وګرزید.

سردار جودها چې د راټهورانو یو ډیر غښتلې سردار و د جود پور د سلطنت بنسټ کیښود چې لمړۍ راجه یې پخپله همدا راوجود و.دراو جودها یو ورور چې راوبیکا نومیده هم دخپل ځان له پاره په راجپوتانه کې یو جدا سلطنت جوړول غوښتل ،په دې خاطر هغه دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې ووت او په پراخو سیمو باندې یې ولکه وکړه او یو نوې ښار یې جوړ کړ چې دهغې نوم یې دخپل نوم سره وتاړه اود بیکانیر په نامه یې و نوماوه. په دې ترتیب سره په راجپوتانه کې راټهورانو دوه سلطنتونه جوړ کړل یو په جود پور کې او بل په بیکانیز کې.

د راوجودها د مړینې وروسته یو وګړې د راوګاګا په نامه د جودپور د سلطنت راجه و ګرزید ، دشیرشاه سوري په وخت کې د مارواړ ریاست چې کوم راجه و هغه مالدیو نومیده دا مالدیو دهمدغې راوګاګا زوې و. دراوګاګا زوې او دهغه ولیعهد مالدیو د چوهان د نسل څخه و چې د سروهي راجکماري پدما کماري له ګیډې څخه راپیدا شوې و. دهغه په مزاج کې همغه ډول تیزی او پریکون و لکه څنګه چې دسروهي تورې پرې مشهورې دې. دایران او عربو په بازارونو کې هغې ته هندی تورې وایی. خو په لسمه پیړۍ کې د سوریې تورو دهندې دغو تورو شهرت له منځه یوړ.

ویل کیږي چې د کوچنې والي په وخت کې د مارواړ راجه مالدیو دخپل پلار راجه جودها سره په جنګونو او سیاست کې ملګري شوې و .خو دهغه پلار به دهغه د حوصلې او ضدی توب په اړه ډیر اندیښمن و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې د کنوایا په جنګ کې رانا سنګا د بابر په لاسو د سختې ماتې سره مخ شو نو د راو جودها زوې مالدیو د رانا سنګا د خالي ځای د ډکولو له پاره نا قراره و ، هغه پوهیده چې د هغه کمزورې پلار د رانا سنګا د ځای د ډکولو توان او ورتیا نه لری په دې خاطر یې غوښتل دا کار په خپله ترسره کړي.

ویل کیږي چې یو وخت راوګاګا په خپل محل کې په یوې کړکې کې ناست و او د شاوخوا د سیمو د کتلو څخه یې خوند اخیست نو یو ناڅاپه مالدیو خپل پلار د کړکۍ څخه لاندې را وغورځاوه. د دې کار سره راوګاګا هملته و مړ. په دې توګه د خپل پلار د وژلو وروسته راجه مالدیو په ۱۵۱۳ کال د سلطنت واګې په لاس کې واخستې او په تخت کیناست.

د مالدیو د په تخت کیناستو څخه شپږ میاشتې مخته بابر هم مړ شوې وا وهمایون د هندوستان شهنشاه ګرزیدلې و. په دې وخت کې مالدیو ته د خپل پلار له اړخه یوا ځې دوه سیمې جودپور او سوجات په میراث پاته شوې وې، د دې تر څنګ د راتهور د قبیلې ځواکمن سردار د دې د پلار باج ورکونکې او جاګیردار و. خودوې په خپلو خپلو جاګیرونو کې خپل واکې وو. مالدیو لمړۍ د همدې جاګیردارانو پر خلاف حرکت وکړ او د هغوې په سیمو یې ولکه وکړه او د خپل سلطنت پولې یې و غځولې. د دې جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته مالدیو د خپل سلطنت مرکز نور هم مستحکم کړ. خو د مالدیو په کړچار کې ډیرې کمزورتیاوې هم وې خو هغه د سیاسي مصلحتونو، ذهانت او حکمت له مخې د خپلو همعصرو راجپوتانو څخه کم نه و. دا د مالدیو خوش قسمتې وه چې هغه وخت یې چې د خپل سلطنت د پولو په غځولو پیل وکړ نو هغه وخت همایون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره په مختلفو مسایلو کې را نښتې و ، په دې خاطر هغه ته دا فرصت په لاس نه ورته چې د راجپوتانه د راجه مالدیو په لور فکر وکړي ، دا د مالدیو له پاره ډیره طلایې موقع وه. په دې اساس مالدیو هلته په راجپوتانه کې د راناسانګا د کړچار د کولو له پاره ځان تیار کړ.

د واکمنو جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته هغه یو ستر پلان تیار کړ چې د هغې له مخې یې غوښتل چې په خپلو ګاونډې څلورو ریاستونو باندې ولکه وکړي ، په دې ډله کې جیسلمیر ، میواړ ، بیکانیز ، او کچهوا شامل وو.

خپل سلطنت ته د پراخوالې د ورکولو په خاطر مالدیو تر هر څه لمړۍ د جیسلمیر په لور مخه کړه ، په دغه ریاست باندې په هغو وختو کې د بهایې قوم حکمران و او حاکم یې د بهایې قوم راجه لون کرن و. چې د مالدیو همعصره و.

د بهایې قوم دا حکومت په لمړیو کې په ریګستان کې د بهاولپور څخه تر عمرکوټه پورې او د پهلورې څخه تر بهکر پورې خپور و. او دوې په دې خبره باندې ویاړل چې هغوې د راجپوتانه د شرقي دروازو څارونکې دې خو د وسایلو د کمښت او د خپلمنځې حسد او کینې په اساس د هغوې په شمالې او شرقي پولو باندې جودپور او بیکانیز غلبه پیدا کړې وه او د هغوې نظام یې تر خپل اغیز لاندې راوستې و.

په جیسلمیر باندې د ولکې کولو له پاره راجه مالدیو په ډیره ګړندۍ توګه د خپل لښکر سره راووت او د دې ریاست په ځینو سیمو یې ولکه وکړه. کله چې راجه لون کرن وکتل چې د راجه مالدیو مقابله نه شي کولې نه د خپل ځان او د خپل رعیت د خوندی ساتلو په خاطر یې شهزادګۍ امادې د مالدیو سره واده کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو مالديو داسې يو بد کرچاره اوعياش شخص و چې همغه د واده په شپه دشرابو په نشې کې مست ، دخپلې واده په بستره ديوې خادمې سره مباشرت وکړاو هغه يې ناپاکه کړه . پايلې يې داشوې چې دهغې نوې ناوې امادی په دې خبره دهغه سره اړيکې پرې کړل چې« هغه د همغې خادمې وړدې دکومې سره چې هغه په دې شپه په بستر کې ملاست و».

که څه هم د واده وروسته شهزداګې امادې دمالديو سره ولاړه خو د تل له پاره به دهغه څخه لرې او سيده. حال دا چې هغې خپل ټول ژوند دخپل ميړه سره تير کړ ، په هر صورت مالديو په جيسلمير باندې ولکه وکړه اودغه سيمه يې په خپل سلطنت کې شامله کړه .

ددې وروسته مالديو دميواړ په لور مخه کړه ، په دې رياست يې حمله وکړه، تر هر څه لمړی يې ددې رياست دبهدارجن په سيمه ولکه وکړه اودهغې وروسته يې خپل دوه کسه تکړه سالارانو کوپا اوکهيم کرن ته سترې سترې لښکرې ورکړې اوهغوې يې د ميواړ په سلطنت کې خپاره کړل ،ترڅو هغوې په هرځاې کې حملې وکړی او دميواړ سلطنت کمزورې کړي ترڅو ددې رياست په ولکه کولو کې ورته اسانتياوې را پيداشي . ددې تر څنګ هغه د ميواړ يو سردار راوجيت سينګ هم را مات کړ اودخپل ځان سره يې يو ځاې کړ ، دميواړ دهغې سيمې له پاره يې چې تر اوسه پورې هغه په خپله ولکه کې راوستې وه همغه راې جيت سنګ حاکم و ټاکه. هغه د راې جيت سنګ د لور « سروپ ديوي» سره واده هم وکړ.

خو لکه څرنګه چې مخکې مو وويل مالديو ډير بدکرداره او عياش انسان و. هغه په ۱۵۴۰ کې خپل خسرګنۍ ته ورغې اوهلته په خپلې کوچنۍ خينې (دښځې په خور) باندې مين شو ، اوخپل خسر راوجيت سنګ ته يې ګواښ وکړ چې يا لور ورته په خپله خوښه ورکړی اويا دا چې دکوره به يې په زور وکاږي.

راوې جيت سنګ د واده له پاره يو مياشت وخوت وغوښت ، په همدې وخت کې هغه خپله کورنۍ او ټول سازو سامان کمبهلير ته د راجه اودهی سنګ ځاې ته ورسول اودهغه سره يې دخپلې دغې لور واده وکړ.

هغه وخت چې راو جيت سنګ په دې توګه دمالديو د منګولو څخه ووت نو په دې وخت کې عياش مالديو د سرو سکروټو په څير و ګرزيد ،هغه د ځلورو خواو څخه په ميواړ باندې حمله وکړه او رياست يې تر پښنو لاندې کړ ان تردې چې هغه د کمبهلير په راجه باندې هم يرغل وروست اود هغه څخه يې دهغه مظبوطه کلا رنتمبهور و نيوله. په دې توګه مالديو په ميواړ باندې خپله ولکه تکميله کړه

دميواړ نه وروسته مالديو د کچهوارد قبايلې رياست په لور مخه کړه، کچهوا ددوو قبيلو څخه جوړه شوې وه چې ديوه نوم يې ناروکا او دبل نوم يې خانګروټ و . ددې دواړو قبيلو شميره د راټهورانو څخه ډيره وه .د کچهورا خلک ددې نه مخته په اګرې اوددهلی په لويه برخه لکه سانبر اوشيخاوتي باندې مسلط وو. خو د کهچوا په راجپوتانو کې دوفاداری دومره حذبه نه وه موجود لکه څومره چې دراټهورانو تر منځ وه. ځکه چې د ګډو موخو د تر لاسه کولو له پاره هغوې په اسانۍ سره نه يوځاې کيدل .ددې نه علاوه د کچواها د سلطنت پولې د مسلمانانو د سلطنت سره دومره نژدې وې چې ددوې په سر باندې يې د تل له پاره ديوې زوړندې توري حيثيت درلود. دهمدې څخه دوې دا سبق تر لاسه کړې وچې دبهادرۍ دمقابلې له پاره د عقل او پوهې څخه بايد کار واخستل شي .

په هغو ورځو کې چې شيرشاه سوری همايون ته ماته ورکړه اوبيا يې په پنجاب کې دحالاتو د منظمولو له پاره لاس وپښې وهلې نو راجه مالديو دشيرشاه سوری ددې مصروفيت او دهمايون ددې ماتې څخه ګټه پورته کړه او په کچواها باندې يې يرغل راوست اودا سيمه يې دخپل سلطنت برخه وګرځوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکچواها دریاست د الحاق وروسته مالدیو د سروهي په لور توجه وکړه. د مالدیو پلار راو ګاګا د سروهي د راجه دلور سره واده کړې و اوبیا دهمغې ښځې د ګیډې څخه مالدیو راپیدا شو ، په داسې حال کې چې د مالدیو پلار راو ګاګا خپله لور چمپابای د خپل خسر لمسي راو اودهي سنګ ته واده کړې وه.

د چمپابای د ګیډې څخه راو اوردهي سینګ راپیدا شو ، هغه د بیکانیز دکورنۍ د یوې نجلۍ سره واده وکړ خو دڅو ورځو دحکومت کولو نه وروسته هغه ومړ ، دهغه دمړینې په وخت کې دهغه رانۍ حامله وه.

د اودهي سینګ د ومړینې وروسته سروهي سردارانو د راوجګ مل لمسې مانسینګ ددې سیمه راجه وټاکه ، د اودهي سینګ مور چې یوه عقلمنده او عمرخوړلې ښځه وه په سروهی کې د مانسینګ راجه توب و نه مانه. او اعلان یې وکړ چې ددې ځای ، ځای ناستې او اصلي وارث دهغه دراني د ګیډې څخه را پیدا کیدونکې زوې دې.

دهغې ددې اعلان د څخه د سروهي نوې راجه مان سینګ ډیر په غضب شو او هغه په ډانګ پیبیلي توګه د اودهي سینګ ښځه دخپل اته میاشتنې زوې سره یو ځای ووژله. مان سنګ خو دوې ووژل خو اوس دا اندیښنه را پیدا شوې وه چې ددې وژلو بدله به مالدیو اخلي. په دې خطر هغه هڅه کوله چې په یوه ډول د مالدیو سره سوله وکړي او دهمغې تر سیورې لاندې خپله حکمروایی مخته یوسي. د ډیرو زیاتو منډو تړړو وروسته د مانسینګ هڅې بریالۍ شوې او مان سینګ خپله لور اونکا کنور د راجه مالدیو زوې چندرسین ته واده کړه .په دې توګه سروهي هم په یوه ډول د مالدیو تر اغیز لاندې راغې.

د سروهي نه وروسته مالدیو د بیکانیز په لور وخوزید او هڅه یې وکړه چې دا سیمه هم په خپل سلطنت کې را ګډه کړي، د راو مالدیو په نیکونو کې د راجه جوده ورور راو بیکا د بیکانیز د سلطنت بنسټ ایښودې و . په هغه وخت کې د بیکانیز کورنۍ د جودپور دریاست له پاره ځواکمن مټ ثابتیده . دوې به په هر جنګ کې د جودپور بسپنه کوله. خو ددې ټولو ښګڼو سره سره بیا هم مالدیو په بیکانیز باندې یرغل وروست. او دا سیمه یې هم په خپل سلطنت کې را شامله کړه . په دې توګه د شیرشاه سوری او همایون د خپل منځي نښتو څخه مالدیو پوره پوره ګټه پورته کړه او نه یوازې دخپل سلطنت پولې یې و غځولې بلکه په خپل عسکري ځواکې یې هم ډیرښت راوست. اوس نو هغه علې اعلان د شیرشاه سوری په مخ کې د دریدو او دهغه سره د ټکر له پاره تیار و.

په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوری اوخواص خان د مالدیو د راجه په خلاف دخپل لښکر سره یو ځای راوتلي وو ، نو په هغو ورځو کې د پنجاب حالت هم په بل مخ اوختې و ، شیرشاه سوری هیبت خان نیازی هلته په پنجاب کې والي ټاکلې و ، څه موده خو هلته امن او سکون و خو بیا شورشونه او بغاوتونه را پیدا شول ، ددې بغاوتونو سر پوړې فتح خان جټ و.

دغې فتح خان جټ د لکهي ځنګلونه اودهغې شاوخوا ټوله سیمه دتباهۍ سره مخ کړه ، هغه دلاهور څخه تر دهلي پورې په ټوله سیمه کې دومره تباهي خپره کړه چې دهغه دظلم شکایتونه په پرلپسې توګه شیرشاه سوری ته ورسیدل .

شیرشاه سوری سمدستې هیبت خان نیازی ته حکم وکړ چې فتح خان جټ و ځپوي ، په دې وخت کې فتح خان جټ په خپل مرکز کوټ کابله کې اوسیده . دا سیمه د سرحد په شمال کې نژدې اته میله لرې واټن کې د ساهیوال د ضلعې دیبالپور په پخوانیو سرکاري لکهي ځنګلونو کې پروته ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ځنګل دشمال له اړخه د قصور څخه شو میله لرې و ، او په جنوب کې د بیکانیز د سیمې سره یو ځای کیده . په دې خاطر د لاهور او دهلي تر منځه ټولې تلونکې لارې غالبا چې دهمدې لکهي ځنګل څخه تیریدې چې د فتح خان جټ په لاسو کې وې.

فتح خان جټ ته د سید و بلوچو ملاتړ ور په برخه و. دغه بلوچان د جهنګ د ضلعې چینوټ بهیړې څخه ان تر شورکوټه او د راوي د دریاب تر غاړو پورې خپاره وو. هغه وخت چې د ملتان ډوډانی بلوچو پر هغوې یرغل ور وړ نو دا سیده بلوچان لکهي جنګل ته ولاړل او د فتح خان سره یو ځای شول او په قتل او لوټمار کې د هغه سره ورګډ شول . وروسته بیا د رند بلوچو سردار چکران هم د هغوې سره یو ځای شو ،په دې توګه دغه درې واړه ځواکونه یو ځای شول او په پنجاب کې یې شورش او تباهي خپره کړه.

د رند بلوچو مرکز په سات ګړه کې و ،دا د اوو کلاګانو یو مرکز و . او د لاهوره څخه ۷۵ میله واټن کې د جنوب غرب لورې ته پروت و . دا سیمه د اوسنې چکران د دویمې پولې تر څنګ تر جنوب شرق پورې ان تر دیبالپور پورې خپره شوې ده. فتح خان ډوډاني چې د ملتان ناظم او د شیرشاه سوری باج ګذاره و او په خپله هم د بخشولنګاه په سیمه کې په لوټولو باندې مصروف و ، سره هم لاس یو کړ او به دې توګه یې په پنجاب کې د لوټماری او شورش بازار نور هم ګرم کړ.

د دې بغاوتونو د ځپلو له پاره هیبت خان نیازي د لاهور څخه فوځ واخست او په ډیره بیړه د باغیانو د سیمو په لور ورغې ، هغه دومره په بیړه د باغیانو سیمو ته ورورسید چې د بلوچو سردار چکران یې هم په راتلو حیران پاته شوې و ، هغه وخت چې چکران ته د هیبت خان نیازی د رارسیدو خبر ور ورسید نو هغه د خپلو نورو بلوچو ملګرو سره یو ځای و تښتید. د سیند د دریاب څخه تیر شو او د سبي په لور و تیښتید. هیبت خان نیازي د خپل لښکر سره مخته ولاړ او په پاکټین کې یې پړاو وکړ ، او س نو د هیبت خان تر مخه له یوه اړخه د ملتان والي فتح خان ډوډاني بلوچ و ،او د بله اړخه فتح خان جټ و چې په غارت او لوټماری کې مصروف و . هیبت خان به پاکټین کې ځکه پړاو وکړ چې د فتح خان ډوډاني بلوچ او فتح خان جټ تر منځ د خپل منځې یووالې څخه مخنیوی وکړي.

کله چې فتح خان جټ خبر شو چې هیبت خان نیازی د خپل لښکر سره یو ځای په پاکټین کې پړاو کړې دې نو وتښتید او په یوه کلا کې یې ځان کلابند کړ. هیبت خان نیازې ورمخته شو او کلا یې محاصره کړه ،په دې وخت کې سیده بلوچان هم د فتح خان جټ سره یو ځای و و ، هغوې هڅه وکړه چې د هیبت خان نیازی د لاسو څخه یوې لورې ته وتښتي ، خو د هیبت خان نیازي په ولکه کې ولویدل .

هیبت خان نیازی فتح خان جټ هملته له منځه یوړ او په همدې توګه د رند بلوچو سردار چکران ،سیدو خان بلوچ او فتح خان په یوې حملې کې هیبت خان نیازي له منځه یوړل او په بنجاب کې یې امن و امان راوست ، د دې وروسته هیبت خان نیازي دا احساس کړه چې فتح خان جټ ، سیدو خان لوچ او د رند بلوچو سردار چکران د ملتان د حاکم فتح خان ډوډاني په ملاتړ دې کار ته ملا تړلې وه نو په دې خاطر یې په ملتان حمله راوړه. فتح خان ډوډانی ته یې سخته ماتې ورکړه او ملتان یې په خپله ولکه کې راوست.

هیبت خان نیازي د ډیرې میړانې او بهادری څرګندونه وکړه او په ډیره بیړه یې په ټول پنجاب کې سوله او امن حاکم کړ ، بیا د پنجاب څخه ووت او په سیند یې حمله وکړه او شمالي سیند یې و نیوه او هغه یې هم د پنجاب تر حاکمیت لاندې راوست.

۲۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راجپوتانه راجه مالدیو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوری د خپل سالار خواص خان سره یو ځای د یوه غښتلي لښکر سره د هغه په لور د حملې کولو له پاره را روان دی. نو هغه په دې خبر ډېر زیات اندیښمن شو خو هغه یوه ډول داډ هم درلود چې د هغه د خیال په مطابق به د راجستان په صحرا کې شیرشاه سوری دومره په ګړندۍ توګه دی لوري ته را ونه رسیږي، هغه به د خپل لښکر سره یو ځای هلته ځای په ځای تم کیږي ترڅو ځانته خوراک او نور ضروري سامانونه تر لاسه کړي ،په دې وخت کې به مالدیو په هغوی باندې شپېنۍ حملې پیل کړي او په دې توګه به هغوی بیرته تیښتې ته اړ کړي.

بیا هم د حفظ ماتقدم په خاطر را جه مالدیو یو ډیر مهم قدم پورته کړ. هغه تر ټولو لمړی ملوخان ته یو ګړندي قاصد و استاوه چې د ملوه حکمران و او په دې وختو کې یې په ګجرات کې پناه اخستې وه. هغه ملوخان ته دا پیغام ولیږه چې شیرشاه سوری غواړي په هغې باندې حمله وکړي نو که چیرې هغه خپل لښکر بیرته منظم کړي او د ګجراته را ووځي او په مالوه باندې حمله وکړي نو په دې توګه به دوه کاره تر سره کړل شي لمړی دا چې مالدیو به د شیرشاه سوری د حملې څخه خوندي پاته شي او بل دا چې په مالوه به ملوخان بیرته ولکه وکړي.

مالدیو همدا ډول یو پیغام د راجپوتانه حاکم ناصرخان ته هم ور ولیږه. دا سړی د شیرشاه سوري سره سخت مخالف و او د هغه د ډیر ښه لښکر خاوند هم و. هغه هلته د مالوه س ره نژدې په سیوني کې د خپل لښکر سره یو ځای اوسیده. او د شیرشاه سوری پر خلاف یې په یوه مناسب وخت کې د حملې کولو نیت درلود. را جه مالدیو ناصر خان هم د شیرشاه سوري پر خلاف د راپورته کولو هڅې وکړې

مالدیو خپل دریم ګړندي قاصد د اریل د راجه بیربهان په لور ور ولیږه. د اریل راجه بیربهان همغه کس و چې په چوسه کې شیرشاه سوری همایون ته ماتې ورکړه او بیا د هغه وروسته بیربهان همایون ته په خپل ځای کې ښو اونۍ میلمستیا ورکړې وه. او بیا یې همایون په ډیر درنښت سره د هغه ځایه رخصت کړې و. کله چې مالدیو دغو دریو لوریو ته خپل استازي ور واستول نو ددې استاذو له اړخه ډیرې ښې پایلې تر لاسه شوې.

ناصرخان هملته په سیوني کې د شیرشاه سوري پر خلاف بغاوت وکړ او د مالوې په لور وخوزید. د بله اړخه ملوخان هم د ګجرات څخه وخوزید او د خپل ځان سره یې یو ستر لښکر هم واخست. هغه هم د مالوه په لور وړاندې ولاړ او د دریمې لورې د اریل راجه بیربهان هم متحرک شو او د مالوه د راجه به وینا یې په خپل شاو خوا کې د شیرشاه سوری په سیمو کې لوټمار او بغاوتونه پیل کړل.

کوم وخت چې شیرشاه سوري د راجپوتانه د پولو سره نژدې د خپل لښکرسره یوځای پړاو وکړ او لښکرو خپلې خیمې و درولې نو شیرشاه سوری یوه شپه او ورځ خپل لښکر ته د ارام کولو وخت ورکړ. په همدې وخت کې خواص خان په ډیره خوشحالۍ سره خپلې خیېمې ته را ننوت.

کملاوتي چې کله خواص خان دومره خوشحاله وکوت نو په منډه مخته ورغله او ځان یې ډیر زیات خوشحاله او خندانه کړ. او د خپل غږ به پوره خوږلني سره یې ترې وپوښتل چې: څه خبره ده ؟ ته خو نن د نورو وختو پرعکس ډیر زیات خوشحاله ښکارې. د هغې په دې خبره خواص خان وخندل او ویې ویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! ما ددې نه مخته هم ستا او نه د ګنګا تر مخه په خپل طبعت کې سختې را پیدا کړې ده ، زه خو ټول وخت همدا سې خوشحاله خوشحاله او سم. خو نن را ته ډیره خوشحالي تر لاسه شوې ده چې زه یې د ټول ژوند په خوږو ویاړلې یم. کملاوتي په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل او بیا یې ترې و پوښتل چې:

تا ته څه ډول خوشحالي تر لاسه شوې ده ایا زه هم په دې خوشحالۍ کې شریکیدې شم؟ خواص خان تر یوه وخته پورې خندونې و او بیا یې کملاوتی ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې لږ وخته مخته قاصد راغلې و او ماته یې خبر راکړ چې ګنګا او کوچنې دواړه روغ او سلامت دي ، اوس ته ووایه چې ماته په ژوند کې ددې نه بله ستره خوشحالي تر لاسه کیدې شي ، د خواص خان په دې خبره باندې د کملاوتي په وړمخ باندې هم ظاهري خوښي را څرګنده شوه ، بیا یې وویل چې ستا وینا سهي ده ، زه په فکر به ددې څخه ستره خوشحالی چیرې وي چې ګنګا او دهغې زوې روغ او سلامت وي. زه تا ته ددې ښه خبر په اړه مبارکي وایم. دهغې په دې خبره خواص خان ور غبرګ کړ چې: ګوره کملاوتي ! دګنګا زوې خو همستا زوې دې. زه هم تا ته دهغه د روغتیا له امله مبارکي وایم. کملا یو وارې خپل سر ته ټکان ورکړ او بیا یې په ډیره اسرار امیزه توګه د خواص خان په لور وکتل ، او ورته یې وویل چې ستا خبره سهی ده. ګنګا زما خور او دهغه زوې همزما زوې دې. او بیا خو زه او ګنګا دواړه ستا ښځې یو په دې خاطر دهر چا ماشوم چې پیدا کیږي نو هغه دهغې بلې هم ګڼل کیږي. او بیا خو زه هسې هم په خپل ټول ژوند کې د ګنګا ممنونه یم ، که هغې نه غوښتلې نو زه به هیڅکله هم ستا ښځه نه وې جوړه شوې. تا خو دهمغې په غوښتنه او اجازه زما سره واده وکړ او نن ستا دښځې په څیر له تا سره یو ځاې یم. او ستا په څنګ کې د عزت او وقار نه ډک ژوند تیروم. او که نه خداې خبر ، چې اوس به مې چیرې او په کومو ځایو کې سر لګیده. او یا به مې وختې خپل ژوند پاې ته رسولې و.

تر لږه ځنډه پورې په خیمه کې خاموشي خپره وه. دهغې نه وروسته خواص خان په خپل لباس کې لاس ور ننویست او د خپل جیب څخه یې ډیر قیمتي هارونه چې د جواهرو او موتیو څخه جوړ شوې و را وویست. ددې هارونو په کتلو سره د کملا سترګې پړقی راووتې ، هغې غوښتل خواص خان ته څه ووایي چې خواص خان پرې ور مخکې شو او ورته یې وویل:

ګوره کملاوتي ! اوس چې ګنګا د زوې مور ګرزیدلې ده نو زه به دا یو هار هغې ته د زوې د پیدا کیدو په خاطر د تحفې په ډول ورکوم ، بیا هغې یو هار جدا کړ او کملا په غاړه کې یې په خپلو لاسو ور واچاوه. او ورته یې وویل چې: کملا ! ددې یوه هار مالکه ته یې. پخوا مې اراده کړې وه چې ستا په غاړه کې به هم دا هار هغه وخت دراچوم چې ستا هم زوې پیدا شي ، نو اوس چې زه ګنګا ته هار ورکوم نه دا را ته د انصافه لرې ښکاره شول چې تا ترې بې برخې کړم. نو ګوره کملا ! یو هار ستا او بل د ګنګا.

په ځواب کې ورته کملا ، هغه هار چې خواص خان یې په غاړه کې ور اچولې و ، اړو را اړو او کاته یې ، بیا یې خپلې سترګې خواص خان ته ور واړولې ،په دې وخت کې دهغې په سترګو کې خواص خان ته ډیره زیاته مینه او تر څنګ یې ممنویت او شکر ادا کول وو. بیا کملا په خیمې کې په خپل خوږ اواز سره وویل چې:

خواص خانه ! زما حبیبه ، زه ستا ډیره زیاته ممنونه او شکر ګذاره یم چې تا دا هار تا په خپلو لاسو زما په غاړه کې را واچاوه. زه ددې اړخه هم له تا څخه ډیره مننه کوم چې تا زما او دګنګا تر منځه د انصاف څخه کار واخست. زه به ستا په څیر خاوند باندې تل ویاړم او له تا سره به خپل ژوند نیکبخت ګنم. ددې خبرو وروسته کملا مخته راغله او په خپلو نرمو لاسو یې دخواص خان څنګل ونیوله ، او

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخيمې منځته يې له ځانه سره يوړ او هلته يې له ځانه کيناوه . هغې غوښتل خواص خان ته څه ووايې چې خواص خان ددروازې په لور وکتل چې دشيرشاه سورى يو ساتونکې دهغه په لور را روان دې ،دهغه په کتلو سره خواص خان لږ څه ځنګ ته شو اوکملاته يې وويل چې:

ګوره کملا ! د شيرشاه سورى يو ساتونکې دخيمې ددروازې په لور را روان دې ، داسې معلوميږي چې شيرشاه سورى ورغوښتې يم. کملا ورته په ګيلې سره وويل چې: همدا اوس خو خيمې ته راغلې او اوس يې سمد ستې بيرته ورغوښتې يې. دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو اوويې ويل چې: که چيرې دا ساتونکې ريښتاى هم زما د ور غوښتلو له پاره راغلې وي نو بيا خو به کومه ډيره مهمه خبره وي. چې شيرشاه سورى ما ورغواړي ،ګوره کملا ، ته په دې خبرو باندې انديښنه مه کوه.

زه خو با انديښنه کوم. ځکه زه وينم چې ته ټوله ورځ د خيمې څخه بيرون يې. يواځې دشپې له اړخه زما ځنګ ته راځې په دې خاطر زه ټوله ورځ ځانته ناسته يم اوستا لارې څارم. کملا ورته دا خبرې په ډيره مينه وکړې ، خواص خان غوښتل څه ورته ووايې چې په همدې وخت کې هغه ساتونکې دروازې ته را ورسيد اوخواص خان ته يې وويل چې: امير خواص خانه ! اقا شيرشاه سوري دکوم مهم کار له پاره ورغوښتې يې. خواص خان په خندا شو او دکملا په لور په کتلو سره يې وويل چې: ګوره کملا ! زما خبره سهي ثابته شوه ، ته همدلته اوسه ، زه د شيرشاه سورى په لور ورځم او ډير ژر به بيرته راستون شم. هغه دکملا دځواب د ترلاسه کولو پرته دهغه ځايه ووت اودشيرشاه سوري په لور ور روان شو.

کله چې خواص خان دشيرشاه سورى خيمې ته ورغې نو ويې کتل چې شيرشاه سورى په خيمه کې ځانته او په فکرونو کې ډوب ناست دې ، دخواص خان په کتلو سره هغه ته په خپل ځنګ کې د کيناستو اشاره وکړه. .خواص خا ن د شيرشاه سورى تر ځنګ کيناست، تر لږه وخته پورې په خيمه کې چپه چپتياوه.ددې وروسته شيرشاه سوري په خبرو پيل وکړاو خواص خان ته يې وويل چې:

ګوره خواص خانه ! قدرت ته به دا منظور نه وي چې مونږ همدا اوس د راجپوتانه په راجه مالديو باندې حمله وکړو ، لږ څه مخته مخبر راغې او ډير پريشانه کونکې خبر يې له ځانه سره راوړې دې. په دې وخت کې خواص خان دشيرشاه سورى لورې ته وکتل او ورته يې وويل چې: څه ډول خبر ؟ شيرشاه سورى ورته وويل چې:

ګوره خواص خانه ! د راجپوتانه راجه مالديو ته زمونږ دحملې په اړه خبر ورغلې دې. په دې خاطر هغه زمونږ د لښکر د ويشلو او بيا زمونږ د له منځه وړلو له پاره پروګرام جوړ کړې دې ، هغه يو ډيره خطرناکه لوبه لوبولې ده. ګوره خواص خانه زويه ! په دې وخت کې مونږ دمخلفو لوريو څخه تر ګواښ لاندې يو او هغه دا ډ ،ل چې ملوخان (قادرخان) چې ګجرات ته تښتيدلې و د يوه ستر لښکرسره يوځاې غواړي پر مالوه حمله وکړي ، يو بل وګړې ناصر خان نومي هم يو ستر لښکر تيار کړې او هڅه کوي چې په سيوني کې بغاوت ته لاره هموار کړي.ددوې تر ځنګ د اريل راجه بيربهان ، چې يو وخت يې همايون ته زمونږ پر خلاف پناه ورکړې وه، هم دراجه مالديو په اشارې سره زمونږ په سيمو د حملو کولو هڅه کوي اوغواړي هلته تباهي او بربادي رامنځته کړي.

دشيرشاه سورى په دې خبرو باندې خواص خان تر يوه وخته پورې خپل سر ټيټ کړې و او په فکر کې ډوب و .بيايې سر را پورته کړ او دشيرشاه سورى څخه يې وپوښتل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې حالاتو څخه د خلاصون له پاره ته څه ډول فکر لرې ؟ شیرشاه سوری په ډیر غور سره د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: لمړی ته وواېه چې ستا رایه څه ده ؟ خواص خان یوځل بیا فکر وکړاو بیا یې وویل چې:

شیرشاه ، زما مهربانه مشره !تر هغې چې ما پورې اړه لرې نو زما مشوره خوداده چې مونږ باید اوس په راجپوتانه دحملې څخه ډډه وکړو. ځکه چې کیدې شي چې د راجپوتانه د راجه مالدیو سره زمونږ جنګ اوږود شي او ددې شګلوړه صحرا په جنګ کې مونږ ته هر ډول ستونزې راپیدا کیدې شی نو که چیرې زمونږ داخلي حالات سهي نه وي نو د راجپوتانه په جنګ کې مونږ ته د خوراکې او نورو توکو په رسد کې ستونزې راپیدا کیدې شي. نو په دې خاطر زما مشوره داده چې لمړی خو د باغیانو دځپولو له پاره کار وکړل شی او بیا په پوره ډاډ او اطمینان سره په راجپوتانه باندې یرغل وروړل شي اود راجه مالدیو کار هم ورختم کړل شی.

دخواص خان په دې ځواب شیرشاه سوری هم ډیر خوښمن شو او وویې ویل چې:

خواص خانه زویه ! ستا خبره سهي ده ، په خداې سوګند چې ستا وړاندیز بلکل زما د ارادې تمثیل کوي ، زه هم غواړم چې لمړی باید د باغیانو کار و ختم کړو اودهغې وروسته بیا دراجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف حرکت وکړو. خو ګوره زویه !د باغیانو د ځپلو له پاره زما په ذهن کې یو وړاندیز دې اوزه هیلمن یم چې ته به زما په دې مشوره کې له ما سره متفق و اوسې. خواص خان ورته سمد ستې وویل چې: وواېه اقا . په دې وخت کې شیرشاه سوری غوښتل دخپل وړاندیز په اړه خبره وکړي چې خواص خان پرې را مخته شو او ورته یې وویل چې:

زما مهربانه ، زما اقا ! زما په ذهن کې یو بل وړاندیز هم راځي ،خو په هغه وړاندیز چې تا پرې فکر کړې پر هغې د عمل کولو تر مخه ماته دیوې خبرې د ویلو اجازه راکړئ ، زما په فکر هغه مخبر چې تاته یې ددې بغاوتونو په اړه خبر راوړې هغه هم ددښمن یو قوت له یاده ویستلې دې ،او هغه به په راتلونکې کې زمونږ له پاره ډیر خطرناک ثابتیږي ، دهغه په دې خبره شیرشاه سوری متوجه شو او ورته یې وویل چې: ته کومې لورې ته اشاره کوې ؟خواص خان ورته سمد ستی وویل چې:

دروندہ شیرشاه ! زما اشاره د چندریري او راې سین د راجه پوران مل په لور ده. که څه هم درا جپوتانه راجه مالدیو ناصرخان ، ملو خان او د اریل راجه بیربهان زمونږ پر خلاف راپورته کړې اودبغاوت او سرکشۍ له پاره یې تیار کړي دي نو ایا هغه به د چندریري او د راې سین د راجه پورن مل په لور پیغام نه وي لیږلې. خو زمونږ مخبرانو به تر اوسه پورې دهغوې له لورې کوم خبر نه وي تر لاسه کړې. زما محترمه شیرشاه !د کومې اخري پریکړې تر مخه د ناصرخان ، ملوخان او داریل دراجه بیربهان په څیر په چندریري او د راې سین دراجه پورن مل باندې هم څارنه په کار ده.

شیرشاه سوري تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و ، بیا یې څه فکر وکړ اوخواص خان ته یې په ستا یونکې سترګو وکتل او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه !ستا آند سهی دې. هغه اندیښنې چې تا ډاګیزه کړې هغه د یوه حقیقت په څیر زمونږ مخته راتلاې شي. چندریرې اودراې سین راجه پورن مل د ناصر خان ، ملوخان او راجه بیربهان څخه هم ډیر خطرناک ثابتیداې شي. نوپه دې خاطر تر هغوې چې مونږدنورو باغي ځواکونو پر خلاف متحرک او سو باید په چندریري او پورن مل باندې هم کلکه څارنه وکړو. واوره خواص خانه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه پلان چې زه غواړم عملي یې کړم هغه دادې چې : هغه لښکر چې زمونږ دواړو سره دې هغه په دوو برخو وویشئ، نیمایی به له تاسره وی او نیمایی به له ماسره. زه به دخپل لښکر سره په همدې ځای کې تم شم چې اوس مو په کې پړاو کړی دې. او ته به دخپل لښکر سره د اریل دراجه بیربهان په لور کوچ وکړې او هغه به وځپوې.

ددې نه علاوه ته پوهیږې چې حاجي خان بیټني او شجاعت خان دخپلو لښکرو سره هملته په مالوه کې پړاو کړی دې ، زه غواړم چې حاجي خان بیټني د ملوخان لاره تم کړي او شجاعت خان د ناصرخان د بغاوت د ځپلو له پاره مخته ولاړ شي . په دې توګه به زه همدلته منتظر اوسم. که چیرې ددې بغاوتو د ځپلو په وخت کې د راجپوتانه راجه مالدیو د ناصرخان ، ملوخان اویا بل کوم راجه سره دکومک کولو له پاره هڅې وکړې نو زه به یې په لاره کې تم کړم. اودهغه سره به و جنګیږم او بیرته به یې په شاتلو ته مجبور کړم. ګوره خواص خانه ! که ددې بغاوتو په دوران کې چندریری او د راي سین راجه پورن مل هم ځان ورګډ کړ نو بیا به هم زه دمالوه په لور حرکت وکړم او په دې توګه به دټولو باغیانو د له منځه وړلو وروسته دخپل متحده لښکر سره یو ځای د راجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف یوه ستره حمله کوو.

کله چې شیرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې : دروند ه شیرشاه ! هغه پلان چې تا جوړ کړې دې زه ور سره بلکل موافق یم. زه هیلمن یم چې مونږ به همدا نن خپل دغه پروګرام ته اخري شکل ورکړو . شیرشاه سوری دخواص خان ددې وړاندیز سره توافق وکړ. په همدې ورځ یې دمالوه په لور قاصد ولیږه .دهمدې قاصد په واسطه یې حاجي خان بیټنی ته د ملوخان په لاره کې د درېدو او شجاعت خان ته د ناصرخان د ځپلو حکم ورکړ. خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای د راجه بیربهان د ځپلو له پاره د اریل په لور کوچ وکړ.

دشیرشاه سوری دحکم سره سم حاجي خان بیټني او شجاعت خان دواړو دخپلو ځایو څخه کوچ وکړ او مخته ولاړل . ناصرخان د سیهوني څخه روان شو او د خپل لښکر سره یو ځای یې د نیلګړ په سیمه کې پړاو وکړ ، شجاعت خان هم دخپل لښکر سره نیلګړ ته و ورسید او هملته یې خیمې ووهلې ، دشجاعت خان د و رسیدو سره سم ددواړو لښکرو تر منځه ټکر پیل شو ،څرنګه چې ناصر خان لا دپخوا څخه د نیلګړ په سیمه کې ځای په ځای شوی و نو په دې خاطر یې عسکرو پوره ارام کړی و . خو کله چې شجاعت خان هلته ور ورسید نو ناصرخان هغوې ارام ته پری نښول اود توپانې ملخانو په څیر یې پرې حمله راوړه.

څرنګه چې د ناصرخان د فوځ په مقابله کې د شجاعت خان د لښکرو شمیره کمه وه،نو دشمیر ددې زیاتوالي په اساس ناصرخان هره شیبه او هره ګړی په شجاعت خان باندې فشار زیاتوو. ان تردې چې د ماښام تیارې راخپرې شوې ، هغه غوښتل چې په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې شجاعت خان اودهغه ملګرې لښکر له منځه یوسي اوپه دې توګه خپله بریا حتمي کړي ،

شجاعت خان دخپلو کمو ملګرو سره د ناصرخان ددې توپاني یرغل په مقابل کې کلک و درید او په پوره میړانه یې خپله دفاع کوله خو کله یې چې وکتل چې ناصرخان خپل ټول ځواک مصرف کړ او و نه توانید چې مونږ شاته و تمبوی نو بیا یې دخپلې دفاع کار پریښود اوپه جارحیت یې لاس پورې کړ اوپه دې توګه دهرې لورې یې د ناصرخان ځواکونه سره را ونغاړل ، دناصرخان ځواکونه یې داسې بې وسې کړل چې هغوې دځان دخلاصون له پاره هرې لورې ته په سرګردانه توګه منډې وهلې . دبله اړخه دشجاعت خان حوصله او عزم ګړی په ګړی ځواکمن کیده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شجاعت خان ددې حملو په واسطه د ناصرخان د فوځ حالت هره لمحه دخرابید و سره مخکیده ، ناصرخان دخپل فوځ په دې حال باندې ډیر اندیښمن شو اوخپله ماتې یې په سترګو کتله. بیا د ناصرخان د حکم په اساس دهغه په لښکر کې درې کسه داسې ځان ځارونکي تیار شول چې په خپل لښکر کې د زړه ورتیا له پلوه بې نمونې وو. هغوې د جنګ په وخت کې د ناصر خان سره سوګند وکړ چې هغوې به شجاعت خان هرو مرو له منځه وړي.

ناصرخان دې ځوانانو ته څه نور ساتونکې هم ورکړل ،بیا دغه درې واړه ځوانان د جنګ جنګ په کولو سره د شجاعت خان د ساتونکې ډلې سره په ټکر کې شول او ځانونه یې شجاعت خان ته ورسول. هغوې درې واړو په یوه وار سره په شجاعت خان باندې حمله وکړه. دهغوې څخه یوه یې شجاعت خان په خپله توره په ښځ کې وواهه ،بل عسکر هغه په خوله وواهه اودهغه غاښونه یې ورمات کړل. دریم عسکر هغه د ویښتانو څخه ونیوه ، درې واړو غوښتل شجاعت خان ژوندې دناصرخان مخې ته یوسي خوشجاعت خان هم په خپله میړانه او بهادرۍ که بې مثاله شخصت و. سمدستې یې حرکت وکړ اوپه یوه ګذار سره یې دیوه لاس ور پرې کړ اوخپل ځان یې ترې خلاص کړ ،په همدې وخت کې دهغه شاوخوا جنګیدونکي عسکر هم دې لورې ته متوجه شوی و هغوې دغه نور دواړه حمله کونکي هم له منځه یوړل ، په دې توګه شجاعت خان دهغوې د لاسو څخه خلاصو ن وموند اودخپل فوځ هغه بیرغ چې دده د لاسو څخه پریوتې و بیرته راپورته کړ اوپه لاس کې یې ونیو. اودهغه لښکر یوځل بیا په همغه ولولې سره د ناصر خان په ځواکونو باندې خپلې حملې پیل کړې.

د جنګ د لړې شیبې ددوام وروسته ناصر خان د شجاعت خان په مخکې ډیره بده ماتې وخوړه او د میدانه وتښتید. په حقیقت کې ناصر خان اوملوخان یو دبل سره اتحاد کړې و، او ددواړو تر منځه دا پریکړه شوې وه چې لمړې به ملوخان د حاجي خان بیټني په مقابل کې جنګیږي اوهغه ته دماتې ورکولو وروسته به هغه د نربدا د جنوب څخه راځي اودناصرخان سره به یو ځای کیږي بیا به دواړه یو ځای د شجاعت خان په مقابل کې جنګیږي او هغه ته به ماتې ورکوي. بیا به په مالوه باندې ولکه کوي ، ددواړو تر منځه دا هم ویل شوي و چې که چیرې د ناصرخان په مقابل کې شجاعت خان په خپلې حملې کې بیره وکړي نو ناصرخان دی یې تر هغه پورې په جنګ کې مصروف وساتي تر څو چې ملوخان (قادرشاه) ورسره بیرته نه وی رایوځای شوې .خو معامله سرچپه شوه ، شجاعت خان دناصرخان مخې ته راغې ،خو ناصرخان بیره وکړه او سمدستي یې پرې حمله وکړه او بیا یې ډیره بده ماتې وخوړه او د میدانه وتښتید.

دشجاعت خان دغې زړه ورتیااو بهادرۍ د ناصرخان اوملوخان دواړو له پاره ستونزې زیاتې کړې وې،که څه هم په دې جنګ کې د شجاعت خان دخولې پورته جامله ماته شوې وه خوبیا یې هم دناصرخان په مقابل کې سوبه ترلاسه کړه ، او دهغه دغې سوبې په مالوه باندې ډیر زیات اغیز وکړ.

ددې فتحې نه څو ورځې وروسته ، په داسې حال کې چې شجاعت خان لا دخپلو زخمونو له لاسه په کټ کې پروت و ، د حاجی خان بیټنې پیغام ورته ترلاسه شو چې ملوخان (قادرخان) د ګجراته را روان شوې او په دې یې حمله کړې ده. او کلابند کړې یې دې. په دې خاطر سمدستې د ملوخان پر خلاف د حاجي خان بیټنې مرستې ته راو رسیږه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حاجي خان بيټني دپيغام د تر لاسه کولو سره سم شجاعت خان د کټ نه راپورته شو ، او په داسې حال کې چې د خولې او ښټ زخمونه يې د وينو نه ډک و ، بيا يې هم د ميړانې اوبهادرۍ ښخه کار واخست او په يوه کجاوه کې سپور شو او سمدستي دخپل لښکر سره يو ځاې د حاجي خان بيېټني مرستې ته ورورسيد.

د بله اړخه د مالوه پخواني حکمران ملوخان (قادرشاه) د ګجرات ښخه راوتلې و د بنسواړه په لور راروان شوې و. بنسواړه د ډانګرپور په جنوب کې پرته سيمه ده ، ددې ځاېه د ماهي ندي په ښنډو ښنډو ان تر راجين پورې لاره تللې ده. دا لاره دعامې لارې ښخه يوې خواته د ګجرات ښخه د دوهدر ترښنګ مالوه ته رسيږي. ډيره اوږده لاره ده. خو په دې لاره کې خطره ډيره کمه وه. ملوخان په مالوه باندې د حملې کولو له پاره تر هر څه دمخه د بنسواړه ښار دخپل لښکر له پاره مرکزي قرارګاه ټاکلې وه.

دلته هغه په خپل لښکر کې د نوو خلکو د راشاملولو کار پيل کړ او پوره نوي ځوانان يې په خپل لښکر کې را يو ځاې کړل. تر ښنګ يې د مشرانو په نومونو باندې د پيغامونو او ليکونو په ليږلو سره هغوې هم دخپل ځان ملګري کړل او په دې توګه يې په خپل ځواک کې پوره ډيرښت راوست.

بنسواړه کې د اوسيدو په وخت کې د ملوخان ښخه يوه غلطي وشوه ، که په همغه وخت کې ملوخان د بنسواړه ښخه وتلې وې او بيا جين يې ولکه کړې وې اوبيا د جنوب له اړخه د نربدا پورې رسيدلې وې نو بيا به هغه د مالوه مرکزي ښار مانډوا او دهار په مکمله توګه د خپلې ولکې لاندې راوستې وې او حاجي خان بټني او شجاعت خان تر منځ به يې د اړيکو په پريکولو هم ولکه تر لاسه کړې واې. خو داسې بريښي چې ملوخان داسې کوم قدم نه اخسته. همدا علت و چې شجاعت خان په ډيره ګړندۍ توګه د مالوه جنوب شرقي لورې ته د حاجي خان بيټني کومک ته ورورسيد.

په بنسواړه کې دخپلې طبعې په مطابق د لښکر د جوړولو وروسته ،ملوخان د هغه ځاېه کوچ وکړ او د بهوپال د سيمې ښخه په تيريدو سره يې په خپل مخ کې هر راتلونکې ځواک له نابودۍ سره مخ کړ او بيا د جيګړ په لور شمال ته وخوزيد.

د بله اړخه د شيرشاه سوري سالار حاجي خان بيټني هم د جيګړ په لور د نربدا د درياب په غاړه کې د خپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و. ملوخان هم په پوره بيړه په خپله مخکې هر څه تر پښو لاندې مروړل او د نربدا د درياب په غاړه د جيګړ په سيمه کې د حاجي خان بيټني د ځواکونو مخې ته ورورسيد.

کله چې ملوخان وکتل چې حاجي خان بيټني د هغه په مقابله کې ځانته ولاړ دې ، او هلته د شيرشاه سوري او خواص خان درک خرک نه شته ، تر ښنګ يې د حاجي خان بيټني سره لښکر د ملوخان د لښکر ښخه ښو برابره کم هم دې ، نو د ملوخان حوصله نوره هم زياته شوه ، او د حاجي خان بيټني دلښکرو تر مخه د رسيدو سره سم يې پرته له ځنډه په حاجي خان بيټني باندې يرغل وروست.

حاجي خان بيټني هم د شيرشاه سوري د قومندې لاندې د جنګ له پاره پوره تجربه درلوده ، هغه د حرب اوضرب دټولو هنرونو ښخه پوره پوره خبر و . په دې خاطر يې د ملوخان په خير هم خپله حمله وکړه او په پوره ځواک سره يې د ملوخان په فوځونو باندې دهرې لورې ګذارونه پيل کړل. خو د ملوخان حمله دومره خطرناکه او ځان وړونکې وه چې د حاجي خان بيټني هره هڅه او هره منډه يې د ناکامۍ سره مخ کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي خان بتهنې دخپله اړخه ډېره هڅه کوله چې د ملوخان د لښکرو مخکينی ليکې ماتې کړي او پرې نږدې چې هغوي مخته راشی. خو د ملوخان حملې هم په خپل وار ډېرې حيرانونکې وې ، هغه دخپل اخري اجل پورې په پوره او غوڅه توګه د حاجي خان بيتهنې په لښکرو ددرې اړخونو څخه را پريوتې و.

د نربدا د درياب او جاجيګړ ترمنځه د حاجي خان بيتهنې او ملوخان ترمنځه وينه تويونکې جنګ روان و ، د اسمان د پراخيو لاندې او زمکې په خاورو موجود هر مصلحت او آند دمرګ په پيغامونو کې ډوب شوي و . تر ډېره وخته پورې دحاجي خان بيتهنې او ملوخان د لښکرو تر منځه د وينو سيلابونه روان وو . خو کله چې حاجي خان بيتهنې ته ډاګيزه شوه چې که چيرې په همدې توګه جنګ ته دوام ورکړي نو نه يوازې د ماتې سره به مخ شي بلکه لښکرې به يې هم قتل عام کړل شي. په دې خاطريې په همدې وخت کې دډېرې پوهې څخه کار واخست اوخپله ماتې يې ومنله .دجنګ د ميدان څخه وتښتيد ، بيرته راستون شو او په يوه مستحکمه کلا کې يې ځان کلابند کړ ،ملوخان يې هم په تعقيب راغې او دګهرګاو کلا يې محاصره کړه . حاجي خان دهمدې ګهرګاو دکلا څخه دشجاعت خان پسې د بسپنې له پاره پيغام استولې و.

په همدې وخت کې د ګهرګاو کلا ته يو آس سپور په ډېره بيړه راورسيد او دکلا شمالي دروازې ته راغې او دروازه يې ور وټکوله. ددروازې دټکولو سره سم د ساتونکو څخه يوه دروازه لږ څه پرانسته اود يوه روښانه مشال په واسطه يې هغه سپور ته وکتل ، سمدستي يې دروازه پرانسته اوهغه سپور دخپل آس سره يو ځاې دننه ورننوت. ددروازې ترڅنګ چې کوم نژدې ځاې و ، دهمدې ځايه حاجي خان بيتهنې په خندا سره بيرون راغې اودې سپور ته يې وويل چې : زما دوسته. ما د ډېره وخته راهيسې په همدې ځاې ستا د راتلو انتظار کاوه. ما هيله درلوده چې نن شپه به ته ماته د يوه ښه پيغام سره راځې ، راتلونکې سپور د حاجي خان بيتهنې هغه قاصد و چې هغه د شجاعت خان په لور د مرستې له پاره ور استولې و. هغه قاصد ورته په خوشحالۍ سره وويل چې :

زما محترمه حاجي خانه ! ما ستا له پاره ډېر خوشحاله کونکې خبر له ځانه سره راوړې دې. تر لږه وخته پورې به شجاعت خان دلته را ورسيږي اود ملوخان د عسکرو تر شا به پرې حمله کوي ، شجاعت خان ستا له پاره ماته دا پيغام راکړې دې چې سمدستي دخپل لښکر سره يو ځاې دشمالي دروازې څخه را ووزه او د مخې له لورې د ملوخان په عسکرو حمله وکړه . په ځواب کې ورته حاجي خان بيتهنې وويل چې:

ګرانه دوسته !ته ماته ويلې شې چې شجاعت خان به اوس په څومره واټن کې را روان وي. قاصد ورته وويل چې: شجاعت خان دومره لرې نه دې هغه له ما سره يوځاې د شپې په تياره کې تر دې ځايه سفر کړې دې او د ملوخان دلښکرو تر شا يې سنګر نيولې دې. په دې اساس غوره ده چې وخت له لاسه ورنکړو ځکه لږه شيبه وروسته لمر را خيژي او روښنايي خپريږي بيا به زمونږ کار ستونزمن شی. تر اوسه په فضا کې تياره ده او دهمدې تيارو څخه بايد ګټه واخستل شی ، سمدستي دخپل لښکر سره يو ځاې د ملوخان په لښکر د مخې له لورې حمله وکړئ ، شجاعت خان وايي چې که چيرې همداسې مو وکړل نو د لمر د راختو د مخه به مونږ د ملوخان ځواکونه د نابودۍ سره مخ کړو ، حاجي خان د قاصد سره نورې خبرې و نه کړې او په يوه منډه د کلا دننه ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږه شيبه کې حاجي خان بيټني دخپل لښکر سره يو ځاې د ګهرګاو دکلا دشمالي دروازې څخه راووت، ځرنګه چې ملوخان د دې کلا شمالي دروازه نه وه کلابند کړې نه پدې خاطر ترې حاجي خان بيټني دخپل لښکر سره يو ځاې په اسانۍ سره راووت. بيا يې دکلا د ديوالونو ترڅنګ يو اوږود شانته سفروکړ اوبيا يې دمخې له لورې دملوخان په لښکرو باندې يرغل وروست.

کله چې د حاجي خان لښکرو د ملوخان په فوځ باندې دمخې له لورې يرغل ورووست نو په همدې وخت کې د شجاعت لښکرې چې له پخوا څخه په سنګر کې ناستې وې، د ملوخان په عسکرو باندې د شا له اړخه را پريوتل. که څه هم شجاعت خان زخمې و او په کجاوه کې يې سفرکاوه خو اوس د کجاوې څخه راکيوتې و او دخپل لښکر تر منځه يې هغوې ته د جنګ احکام صادرول.

د ګهرګاو د کلا نه بيرون د جنګ ميدان داسې شکل خپل کړې و لکه د رڼا او تيارو، بهار او خزان او روښنايي اوتياره چې يو دبل سره په ټکر کې وي.

د حاجي خان بيټني او شجاعت خان دغه دوه اړخيزه حمله دملوخان له پاره غير متوقع او دومره ځواکمنه وه چې، د شرق له لورې دلمرد راختو سره سم د ملوخان لښکرې د جنګ په ميدان کې خورې ورې شوې او دمړو لاشونه يې په هر ځاې کې پراته و. ملوخان دخپل لښکر دماتې وروسته په تيښته وتښتيد خو حاجي خان بيټني اوشجاعت خان دغه په تعقيب پسې ولاړل، او تر لرې لرې يې هغه تعقيب کړ خو ملوخان دهغوې څخه خپل ځان خوندي کړ او په تيښته بريالې شو. ملوخان بيرته د وجيګړ د لارې د خانديش سيمې ته روسيد او مالوه ته يې د تل له پاره خداې پاماني وويله. دمالوه په تاريخ کې بيا دملوخان يادونه نه ده شوې.

۲۸

د بله اړخه خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې د اريل دراجه بيربهان په لور روان و، ددې سفر په دوران کې يوه ورځ کملاوتي چې د خواص خان ترڅنګ يې په آس باندې سفرکاوه، دمخکې تلو په وخت کې ډيره حيرانه شانته شوه، ځکه وې کتل چې دلښکر په منځ کې منوهر داس او ملوکچند په ډيره بې صبرۍ سره اخوا ديخوا روان دي. دا همغه دواړه وو چې کملاوتي د ګنګا او نيرمل د وژلو له پاره ګمارلي و. دهغوې اخوا ديخوا ګرزيدلو کملاوتي ته يو پيغام ورکاوه، هغه سمدستي وپوهيده چې هغوې د کومې خبرې دپوښتنې له پاره بې قراره دي. په دې خاطر يې دخپل اس په تګ کې سوړوالې راوست او دخواص خان شاته يې ځان پريښود، ملوک چند او منوهر داس د فرصت نه ګټه پورته کړه، خپل آسونه يې ډير ژر دکملاوتي څنګ ته راورسول يوې يې بنې اړخ ته اوبل يې چپ اړخ ته روان شول، بيا منوهرداس په ډير راز سره کملاوتي ته وويل چې:

ګوره کملاوتي! مونږ خود رهتاس په ښار کې ګنګا او نيرمل دواړه له منځه وړي دي اوس وايه چې څه حکم دې؟ ددې خبرې په اوريدو سره دکملاوتي مخ دخوشحالۍ نه وغوړيد. اوپه ډير راز سره يې ملوکچند ته وويل چې:

ګوره ملوکچنده او منوهرداسه: تاسې ډيره ستره دنده تر سره کړيده، زه به دهغې له پاره تاسې ته په کوم مناسب وخت کې د زړه له کومې انعام درکړم. زما سره اړيکې ساتئ، اخوا ديخوا ګرځئ بيا په کوم مناسب وخت کې خواص خان ته هم دګنګا او نيرمل په خير سزا ورکړو. زه بيرته خپل اس ګرندې کوم ترڅو دخواص خان سره يو ځاې شم. دکملاوتي دحکم سره سم منوهرداس او ملوکچند سمدستي اخوا ديخوا شول او کملاوتي بيرته خپل اس ګرندې کړ او دخواص خان څنګ ته ورورسيده. د ورسيدو سره سم خواص خان خپله توره

(c) ketabton.com: The Digital Library

را بر بنډه کړه، توره یې په فضا کې پورته کړه اوخپل لښکر ته یې د تم کیدو حکم وکړ ، ځکه خواص خان وکتل چې څو کسه سواره دهغه دلښکر مخې ته ولاړ دي اودهغوي لاره یې بنده کړې ده.

۶۹

ددې لارې نیونکو پر خلاف خواص خان دحملې کولو نیت درلود چې په همدې وخت کې دآس سپرو څخه دوه کسه په ګړندي توګه دخواص خان مخې ته راغلل. خواص خان دهغوي په کتلو خوشحاله شو. خپل ډال یې بیرته په آس را زوړند کړ او توره یې هم په تیکې که ننویسته ، دغه دواړه اس سپاره ، یو فدایي خان و او بل د فداې خان زوې اسماعیل و. دا همغه فدایي خان و چې د همغه په واسطه خواص خان د شیرشاه سوري په لښکر کې شامل شوې و . ځکه دهغې تر مخه خواص خان دفدایي خان دغلام په څیر د ګیدړو په ښکار کولو باندې ژوند تیراوه.

خواص خان دهغوي کتلو سره سم دآسه را ښکته شو، هغه پلار اوزوې هم خواص خان ته په رانژدیکیدو سره دخپلو اسونو څخه راښکته شول ،بیا فدایي خان نژدې په یوه منډه راغې اوخواص خان یې دخپله ځانه سره را ونغاړه او په تندې او مخ یې بیا ښکلاوه. دهغې وروسته اسماعیل هم دخواص خان سره ورغایوت. کله چې د اسماعیل سره هم روغبړ پاې ته ورسید نو بیا خواص خان دواړه پلار او زوې له لاسو و نیول او دکملاوتي لورې ته یې یوړل. هغه کملاوتي ته وویل چې: کملا ، دا فدایي خان دې او ددې ترڅنګ دهغې زوې اسماعیل خان دې ،ما پخوا ددې سره دیوه غلام په څیر ژوند کاوه خو وروسته بیا زه دشیرشاه سوري په لښکر کې ورګډ شوم. په دې وخت کې خواص خان سمدستې د فدایي خان خبرې غوڅې کړې او ویې ویل چې:

خواص خانه زویه !د غلط بیانۍ څخه کار مه اخله. زویه !هغه وخت چې ته دخپل پلار او ورور سره یوځاې له ماسره واستونو ما له تاسو سره هیڅکله هم دغلامانو په څیر سلوک نه دې کړې. خواص خان ورته په خندا ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې: فداې خانه ، ستا خبره سهي ده ، اوپه هغې کې هیڅ ډول شک اوشبه نه شي کیدې چې تا له ما او زما د ورور سره دخپلو زامنو په څیر سلوک کړې دې .او زما دپلار سره دې هم د ورور په څیر اړیکې درلودل. خو ددې سره سره دا یو حقیقت دې چې تا مونږ اخستې وو. په بنستیزه توګه خو مونږ غلامان وو. فدایي خان داخل په ډیره درنه توګه وویل چې: ګوره خواص خانه !اوس هغه خبره مه کوه چې ته غلام وې ، په دې خبره ماته تکلیف رسیږي. ددې خبرې سره سم خواص خان خبره بلې لورې ته یوړه او وویې ویل چې: بس فداې خان او اسماعیل خانه !دا زما ښځه کملاوتي نومیږي. په دې خبره فدایي خان ډیر زیات خوشحاله شو او ویې ویل ،ګوره کملاوتي ، د خواص خان د ښځې په څیر خو ته بیا زما لور شوې او زما د زوې اسماعیل خان خور و ګرزیدې ، ځکه چې ما خواص خان دخپل زوې په څیر را لوې کړې دې. په خداې سوګند ، چې تر هغې چې دا له ماسره و نو ما د خواص خان او اسماعیل ترمنځ توپیر نه دې کړې. کملاوتي په نرمه اوډیره ښه توګه د فدایي خان مننه وکړه اوبیا دهغې وروسته فدایي خان وویل چې:

خواص خانه زویه !زه داصل موضوع په لور راځم. ګوره ،دلته چې دا سوار ولاړ دی دهغې شاته زما پړاو دې. زه خبر شوې وم چې ته داریل دراجه بیربهان پر خلاف اودهغه د ځپولو له پاره را روان شوې یې. خو ګوره زویه ! ماښا م کیدونکې دې ، نوراځه زمونږ دکوچیانو دقبیلې تر څنګ پړاو وکړه. دقبیلې هر وګړې تا ډیر ښه پیژني ، نو ته به نن شپه دلته ډیره په خوشحالۍ تیره کړې. ځکه ډیره موده وروسته مونږ اوتاسې سره یو ځل بیا یو ځاې کیږو . ددې وروسته به زویه ! زه هم سبا سهار وختې له تاسره یو ځاې د اریل په لور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړشم. اوس خو ما اراده کړې چې دخپلې قبيلې سره يو ځاې ، تريوه وخته پورې ،ستا په لښکر کې شامل شم.او بيا بيرته همدې خپل ژوند ته راستون شم. ايا ته غواړې چې زمونږ د قبيلې تر ځنګ پړاو وکړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان په خندا خندا وويل چې : ولې نه ، فدايي خانه ! زمونږ لښکر به همدلته ستا دقبيلې تر څنګ پړاو وکړي ،ددې خبرو وروسته خواص خان خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او همدلته يې د فدايي خان دقبيلې تر څنګ پړاو وکړ.

کوم وخت چې دخواص خان لښکر د خيمې په درولو کې مصروف و اوکملا يوې لورې ته ولاړه وه ، نو فدايي خان او اسماعيل خان خواص خان له لاسه و نيوه او لږ څه لرې يې يوړ. او بيا ورته په ډير راز سره څه وويل. خواص خان دهغوې په خبرو باندې مسکې مسکې کيده ، بيا خواص خان فدايي خان ته په ډيره پټه توګه وويل چې: دروند ه فدايي خانه !ته او اسماعيل خان همدلته ودريږئ ، زه به کملا په خپله خيمه کې کينوم او بيرته به راستون شم. ددې خبرې سره سم خواص خان د هغوې څخه را جدا شو او دکملا لورې ته راغې او کملا ته يې وويل چې:

کملا ! له ما سره خيمې ته راځه. تا ته د خيمې د ورښوولو وروسته به زه يو ځل بيا دفدايي خان لورې ته ورځم ، که چيرې زه دشپې له اړخه ناوخته راغلم نو ته انديښنه مه کوه.کملا !فدايي خان د کوچيانو دقبيلې سردار دې او يو وخت ما دهغه تر حکم لاندې ژوند کړې دې ، په دې خاطر زما دراتلو په خاطر هغه د يوه جشن د جوړولو له پاره تياري نيسي ،کيدې شي چې دا جشن ټوله شپه دوام وکړي او دا خلک ما راپرې نږدې چې دلته ستا خواته راشم ، نو په دې خاطر که دشپې له اړخه زه رانغلم نو کملا جانې ته به انديښمنه کيږې نه. دهغه په دې خبرو ورته کملاوتې په ډيرې بې وسۍ سره وکتل او ورته يې وويل چې: نو ايا ته به ټوله شپه بيرون او سيږې. خواص خان ورته وويل چې : نو څه فرق کوي ، ځکه چې ته خو به کملا په خپله خيمه کې. دخيمې نه بيرون دوه کسه ساتونکې ولاړ دي،زه خو ددې نه مخته هم ډير بيرون پاته شوي يم.بس فداې خان ضد کوي ، په دې خاطر ما ورته هو کړه وکړه. کملاوتې د ډيرې پراخې سينې څرګندونه وکړه او ويې ويل چې:ماخو هسې په ټوکو کې داخبره وکړه اوکه نه زه پوهيږم چې ته به ما هيڅکله هم پرې نږدې او بيرون به پاته نه شې. په هرصورت که چيرې تا دهغوې څخه ځان راخلاصولې شو نو بيرته خپلې خيمې ته راځه ، زه به په ډيره بې قرارۍ سره ستا انتظار کوم ، ددې خبرې سره سم خواص خان کملاوتې د خپله ځآنه سره خيمې ته يوړه اوهملته يې پريښوده او بيرته ترې د فدايي خان په لور راستون شو او هغوې ته يې په خندا کې وويل چې:

راځئ چې اوس ځو. ددې خبرې سره سم فدايي خان او اسماعيل خان دواړه پلار او زوې د خواص خان سره يو ځاې دکوچيانو دقبيلې په لور رولاړل.

هلته د ور رسيدو سره سم دوې ټول د څرمنې څخه د يوې سترې خيمې تر مخ و دريدل.دا خيمه دڅو خونو څخه جوړه شوې وه. دخيمې نه بيرون فدايي خان تم شو او د دروازې په لور يې کتل ،بيا يې خواص خان ته وويل چې ،خواص خانه زويه لمړۍ ته دننه ولاړشه. ستا تر شا به زه او اسماعيل هم درننوځو. دفدايي خان په دې خبرو باندې خواص خان ډير زيات خوشحاله شو بيا په خندا خندا دغې خيمې ته ورننوت ، خيمې ته د ورننوتلو سره سم خواص خان وکتل چې هلته دخپرو قالينو باندې د څو تو شکونو دپاسه ښايسته او حسينه ګنګا نيمه غوځيدلې پرته وه. اوتر څنګ يې د لرګې په ځانګو يوه کوچنې چې لاس وپښې وهي هم پروت دې ، ګنګا په ډير غور سره خپل کوچنې ته ګوره اودليدو څخه يې خوند اخلي. څرنګه چې ګنګا په خيمه کې خواص خان د راننوتلو غږ واوريد نو سمدستي دخپله ځآيه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپورته شوه او اوډیرو زیاتو خوشحالیو په څپو کې یې لوځې پښې رامنډې کړې اوپه پوره ځواک او زور سره یې خواص خان په غیږ کې و نیوه او ترې راتاوه شوه.

تر یوه وخته پورې خواص خان او ګنګا یو دبل سره په پوره سکون او ډاډ سره غاړه تر غاړه و . ګنګا خپل سر د خواص خان په غاړه ایښودې و اوبیا بیا یې دهغه غاړه ښکلوله . بیا یو دبله څخه جدا شول . په دې وخت کې ګنګا دخواص خان څخه وپوښتل چې : ته څنګه یې ؟ خواص خان خپل لاس دګنګا دملا څخه راتاو کړ او د ډیرې زیاتې مینې په څپو کې ترې وپوښتل چې : ګنګا ته وایه ، څنګه یې ؟ ګنګا ورته وویل چې زه بلکل روغه رمټه یم ، بس ستا د روغتیا اندیښنه راسره وه . او ستا د سلامتۍ په اړه مې فکر کاوه . په ځواب کې خواص خان دګنګا په غوږ کې پټ څه وویل ، چې ګنګا پرې ښه په زوره وخندل . بیا خواص خان مخته ورغې اودلرګې د زانګو تر څنګ یې ګونډې ووهلې او تر ډیره پورې یې خپل کوچې ښکلاوه او خبرې یې ورسره کولې . ددې وروسته هغه په بستره باندې ګنګا ته مخ په مخ کیناست ، خواص خان ورته وویل چې : فدایي خان او اسماعیل خان دواړه پلار او زوې بیرون ولاړ دي ، زما په فکر چې زه به هغوې دواړه هم دلته راوغواړم . ګنګا ورته وویلې چې هو ، دهغوې بیرون دریدل ښه نه بریښي ، فدایي خان زما دپلار په څیر او اسماعیل خان زما د ورور په څیر زما خدمت کړې دي . خواص خان دخپله ځایه پورته شو او فدایي خان او اسماعیل خان یې له ځانه سره دننه خیمې ته راوړل . په همدې وخت کې نیرمل هم خیمې ته را ننوتله . دهغې په کتلو سره خواص خان نور هم ډیره خوشحاله شو او ورڅخه یې وپوښتل چې نیرمل ته څنګه یې ؟ نیرمل مخته راغله او دخواص خان په سر یې خپل د شفقت او مینې ډک لاس راښکود او ویې ویل چې بس زویه ستا د دعاو او ستا د ملاتړ څخه نیرمل ډیره خوشحاله ده . بیا نیرمل دګنګا تر څنګ کیناسته . خواص خان دخیمې دروازې ته راغې اوس نو تاسو دواړه پلار اوزوې دننه راشئ ،تر څو به بیرون ولاړ یاست . ددې خبرې سره سم فدایي خان او اسماعیل خان د خواص خان تر شا شا خیمې ته ور ننوتل . بیا درې واړه په قالینو څپور یوتوشک باندې کیناستل . تر لږه وخته پورې په خیمه کې خاموشي خپره وه خو د لږځنډ وروسته فدایي خان په خبرو پیل وکړ .

خواص خانه زویه ! زه خو دیوه کار څخه فارغه شوې یم یعنې ته او ګنګا مې یو دبل سره یو ځاې کړئ ،خو اوس زه یوه ګیله هم لرم . زه غواړم چې ته به زما دا کار هرو مرو تر سره کړې . خواص خان فدایي خان ته په عجیبه توګه وکتل او ور ته یې وویل چې څه ډول کار فدایي خانه ؟ په ځواب کې ورته فدایي خان وویل چې :

ګوره خواص خانه !لمړې مهارت په څو سیمو کې تباهي خپره کړې وه ، د مهارت نه وروسته دهغه خپلوانو او تر ټولو نژدې خپل پالامو را پورته شو ،هغه دپرتګالیانو سره یو ځاې په بنګال کې شورش اوبغاوتونه راپیداکړل خو پخوا تر دې چې هغه خپلو پایلو ته ورسیږي تا له منځه یوړ ،اوس یوځوان مهاکویې راپورته شوې دې او د مهارت او پالامو خواره واره ملګری یې سره راټول کړې دی ،هغوې د بنګال د خلیج تر څنګ خپل یو مرکز جوړ کړې دې اودپرتګالیانو څخه یې هم کومک غوښتې دې . بلکه یوڅو کسان پرتګالیان په لښکر کې هم شامل شوې دي ،اوس دوې د بنګال د خلیج څخه راوتلې او د کراکړ په ښارونو او کلیو یې حملې کړې دې اوهلته یې دلوټمار بازار ګرم کړې دې. ګوره خواص خانه !زه همدا اوس اوس درهتاس څخه راغلې یم خو د رهتاس څخه مخته زه بنګال ته تللې وم . کله چې زه دجنوبي بنګال د کلیو څخه د خپلې قبیلې دخلکو سره یو ځاې راتیریدم نومهاکوي دخپل لښکر سره یو ځاې پر مونږ حمله وکړه . مونږ په ډیره ستونزمنه توګه خپله دفاع وکړه خو ددې سره بیا هم مهاکوي زمونږ دقبیلې څو ځوانان ووژل او زمونږ د قبیلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیر سامانونه یې لوټ کړل ،په دې توګه دې مهاکوي مونږته ډیر زیات زیان را اړولې دې ،زه یې د ډیرو ښو ځوانانو څخه بې برخې کړم او زمونږ سامانونه یې هم له مونږه واخستل.

خواص خانه ! زه غواړم چې که کله ته وخت ولرې نو دخپل لښکر سره یو ځای دې دشیرشاه سوری څخه اجازه واخله اود مهاکوي د ځپولو له پاره هغه لورې ته ولاړ شه اوکه نه هغه به په راتلونکو ورځو کې په بنګال کې د مسلمانانو بدترین دښمن ثابت شي . او مونږته به نه تلافي کیدونکې زیان ور رسوي . دهغه په دې خبره خواص خان خپله سینه و ټنډله او ویې ویل چې : ګوره فدای خانه ! زما محترمه !ته اندیښنه مه کوه . زه به ډیر ژر دبنګال په لور مخه کړم ، دخواص خان په دې ځواب فدایی خان اودهغه زوی اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شو ،اسماعیل خان دخپله ځایه پورته شو او ویې ویل چې: خواص خانه وروره ! ته کینه. زه به تاسې ته دخوراک ښباک انتظام وکړم. فدایی خان هم و درید او ویې ویل چې خواص خانه ! ته همدلته دګنګا تر څنګ اوسه ، خپلې خبرې کوئ ، زه به ستاسې د ټولو دخوراک څښاک غم وکړم.ددې خبرې سره سم فدایی خان او اسماعیل خان دخیمې څخه بیرون ووتل.

دفدایی خان او اسماعیل خان د تللو نه وروسته نیرمل هم په یوې بهانه دخیمې بلې خونې ته ولاړه ،دنیرمل دتللو وروسته ګنګا تر یوه وخته پورې خواص خان ته په ډیره مینه کتل اوبیا یې ترې وپوښتل چې دشپې خو به ته همدلته زما او زما د زوی تر څنګ اوسیږې او کنه ؟خواص خان ورته وویل چې: ضرور به زه نن شپه ستا او ستا دزوی تر څنګ اوسیږم. ګنګا اندیښنه څرګنده کړه چې ایا کملا خو به په دې اړه له تا څخه کومه پوښتنه ګرویزنه نه کوي؟ خواص خان ورته وویل چې هغه به دڅه پوښتنه له ما وکړي ؟ما ورته دمخه ویلې دی چې شاید زه نن شپه دلته خیمې ته را نه شم. دخواص خان د ځواب په اوریدو سره ګنګا خوشحاله شوه ، تر ډیره وخته پورې دواړو میړه اوښځې خپل منځې خبرې کولې اودخپل کوچني سره یې لوبې او مینه کوله. په همدې وخت کې دفدایی خان کسانو خوراک راوړ ،ګنګا نیرمل ته هم ورغږ کړ اورا ویې غوښتله. بیا درې واړو یو ځای خوراک اوڅښاک وکړ. خواص خان هغه شپه په همدې خیمه کې دګنګا سره یو ځای تیره کړه ،بله ورځ خواص خان اوفدایی خان دواړه دخپل لښکر او قبیلې سره یو ځای د اریل د راجه بیر بهان د ځپلو له پاره روان شول.

د اریل راجه بیربهان ته هم خبر رسیدلې و چې دشیرشاه سوري اعلې سپه سالار دهغه د وهلو له پاره هغې لورې ته په ډیره ګړندۍ توګه را روان دې نو دخواص خان د لښکر د لارې د بندولو په خاطر هغه خپل اخرې سرحد ته رارسیدلې و . او همدلته یې دخپل لښکر سره یو ځای خیمه وهلې وه. ترڅو خواص خان همدلته په پولو کې تم کړي.

خواص خان چې کله دخپل لښکر اود کوچینانو دقبیلې سره یو ځای هغه سیمې ته ور ورسید په کومه کې چې داریل راجه بیر بهان دخپلو لښکرو سره یو ځای پړاو کړې و نو د اریل راجه بیر بهان خواص خان اودهغه لښکر ته ددمې کولو فرصت هم ورنه کړ اوپه پوره جوش اوخروش سره یې پرې یرغل راوست.

داریل دراجه بیربهان داحمله ناڅاپې نه وه ،خوبیا هم ډیره ځواکمنه وه . د اریل راجه غوښتل چې په دې ترتیب سره دخواص خان په لښکر باندې ناڅاپې حمله وکړي دهغوی لمړۍ لیکې له کاره وباسي اوخواص خان بیرته په تیښته مجبور کړي ،خو خواص خان د شیرشاه سوری هغه جرنیل و چې د بدو نه په بدترینو حالاتوکې پرې هم باور کیدای شو . په دې اساس د اریل راجه بیربهان دځپلو هڅو په پوره کولو بریالې نه شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راجه بیربهان د حملې کولو وروسته بیا هم خواص خان خپل عکس العمل و نه ښود او په پرلپسې توګه یې د خپلو عسکرو حوصلې ځواکمنې کولې. هغه په خپلو عسکرو کې د تکبیر نارې پورته کولې او هغوی یې د حملې څخه تمول.

تر لږه وخته پورې همداسې حال روان و ، بیربهان خپلې حملې نورې هم خونړۍ کړې خو خواص خان په ډېر صبر او زغم سره د هغې حملې تمبولې ، خو وروسته یو ناڅاپه د جنګ په ډګر کې یو انقلاب راغې ،ځکه فدایي خان او خواص خان د پخوا څخه د بیربهان د له منځه وړلو له پاره یو پلان منظم کړې و ، په دې وخت کې د خواص خان د لښکرو تر شا د فدایي خان کوچیانۍ قبیله را روانه وه ، په دې خاطر فدایي خان او د هغه زوې اسماعیل خان د خپلې قبیلې سره یو ځای د شاله اړخه را ښکند شول او بیا یې د خواص خان د لښکر تر څنګ حرکت کاوه او مخته ولاړل او بیا دواړو پلار او زوې د خپلو میړنیو سرتیرو په کومک سره د اریل د راجه بیربهان په لښکرو باندې حمله وکړه ، د فدایي خان او اسماعیل خان د دې اړخیزې حملې په اساس د بیربهان په فوځ کې یو ډول سراسیمګې را پیدا شوه، په همدې وخت کې یو بل انقلاب هم سر را پورته کړ ، ځکه خواص خان چې تر او سه پورې په دفاع کې مصروف اوس یې دفاع پرېښوده او په پوره جارحیت یې پیل وکړ. د دغو دوه اړخیزه حملو له مخې بیربهان خپل ځان په ستونزو او مشکلاتو کې ګیر ولید.

جنګ جاري و او خواص خان او فدایي خان کرار کرار مخته ورتلل او د راجه بیربهان هر عسکر یې چې مخته راته له منځه یې یوړ. د راجه بیر بهان لښکرې یو په بل کې ور ننوتې او په دې توګه یې خپل ځآنونه یو اځې او د مرګ په خوله کې کتل. خو د بله اړخه خواص خان او فدایي خان د پخوا څخه زیات په ډېره قهرامیزه توګه خپل مخته تګ ته دوام ورکاوه.

تر لږه وخته پورې جنګ دوام وکړ ، خو راجه بیربهان ډېره بده ماتې وخوړه او د جنګ د میدان څخه په دوو پښو د تښتید. په دې وخت کې خواص خان فدایي خان ته مشوره ورکړه چې د خپلې قبیلې او د خواص خان د لښکر د ښځو سره یو ځاې او د ټولو سامانونو د راغونډولو وروسته د اریل په لور ولاړ شي ، خو هغه پخپله د راجه بیربهان په تعقیب پسې ولاړ ، تر څو د اریل راجه په خپله کلا کې ځان کلابند نه کړي او د جنګ د اوږېدو هڅه و نه کړي. خواص خان په ډېره ګړندۍ توګه د بیربهان شاته و لاړ او د هغه شاتلونکې عسکر یې یو په بل پسې له منځه وړ ان تر دې چې د هغه د عسکرو شمیره نوره ډېره را ولویده او پاته یې د ده تر مخه لکه د وزو او میږو په څیر منډې وهلې.

بیربهان فکر کاوه چې کلا ته په ور رسیدو سره به خپل ځان هلته کلا بند کړي او د خواص خان سره به مقابله پیل کړي خو خواص خان د هغه د غه اراده د ناکامۍ سره مخ کړه ځکه چې د بیربهان تر شا خواص خان هم د اریل ښار ته ور ننوتې و ، هلته په ښار کې یو ځل بیا د خواص خان او بیر بهان تر منځ نښتنه وشوه او یو ځل بیا بیربهان د سختې ماتې سره مخ شو ، خواص خان د ښار دننه ټول ساتونکې یو په بل پسې له منځه یوړل ، بیربهان د موقع نه په ګټې اخستو سره د خپلې کورنۍ او څو نورو کسانو سره یو ځاې د ښار د بلې دروازې څخه بیرون ووت او د خپل ځان د خوندي ساتلو په خاطر د بندیل کهنډ د کلیو په لور و تښتید. اما خواص خان د ښار د نظم و نسق د په لاس کې اخیستو وروسته د خپل فوځ سره یو ځاې د ښاره بیرون پړاو وکړ.

تر ماښامه پورې فداې خان هم د خپلې قبیلې ، د خواص خان د لښکرو د ښځینه و او نورو سامانونو سره یو ځاې د هلته بیرون د خواص خان د لښکر د پړاو سره یو ځاې شو. هغه هم د خپلې قبیلې سره یو ځاې هملته د خواص خان د لښکرو سره یو ځاې پړاو وکړ. کله چې پړاو جوړ کړل شو نو خواص خان خپلې خیمې ته ورغې ، ګورې چې کملاوتي په ډیره بې صبرۍ سره د هغه انتظار کوي ، د خواص خان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتلو سره هغې یو ناڅاپه رامنډه کړه او د خواص خان څخه یې غیږه را چاپیره کړه ، بیا یې په ډیره مینه او محبت خواص خان ته وویل چې : « زه تاته د بیربهان پر خلاف د دې غښ شانداره بریې په اړه مبارکې وایم ، او تر څنګ یې د اریل د ښار په ولکه کولو هم تاته د زړه له کومې مبارکې وایم.» د کملاوتي په دې خبرو خواص خان ډیره خوشحالي وښوده ، بیا یې کملاوتي په شا و ټپوله او ورته یې وویل چې : ګوره کملاوتي ! ته همدلته خیمه کې اوسه ، زه به ولاړ شم تر څو د لښکرو او تر څنګ یې د فدایي خان د قبیلې د خلکو له پاره د خوراک څښاک انتظام وکړم. د دې وروسته به زه د اریل ښار ته ورځم او هلته به د هغه ښار د نظم ونسق له پاره اخري انتظامات کوم. خو زه غواړم چې تاته هم یوه خبره وکړم ، کملاوتي ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې هغه څنګه ؟ خواص خان ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! زه دلته اریل د ښاره بیرون د خپل لښکر تر منځ د څو ورځو له پاره پاته کیږم، په همدې وخت کې به زه د اریل د ښار نظم ونسق برابروم او په ښار کې به خپل حاکم ټاکم او د هغې وروسته به د مالوه په لور ورځم. ځکه هلته هغوې ماته ډیره اړتیا لري ، خو زه د لښکر هیڅه ښځینه له ځانه سره هغه لورې ته نه شم وړلای. ځکه چې د مالوې حالات سهي نه دي ، هر هر ځای بغاوتونه سر راپورته کوی ، په دې خاطر په هغه ورځ چې زه له دې ځآیه کوچ کوم نو زما ډیر دروند دوست فدای خان به د خپلې کوچې قبیلې سره یو ځای د راجپوتانه د پولو په لور خوزیږي ، د لښکر ټولې ښځینه او ټول هغه سامان چې په اریل کې د راجه بیربهان د ماتې وروسته تر لاسه شوې دي، هغه به هم فدایي خان له ځانه سره هلته د راجپوتانه پولو ته نژدې له ځانه سره وړي او هلته به یې شیرشاه سوری ته ورحواله کوی ، تر څنګ یې ستا په ګډون ټولې ښځې به هم د فدایي خان سره ځي او هلته به د شیرشاه سوری په لښکر کې اوسیږي. د دې وروسته چې حالات څنګه مخته راغلل نو همغسې چلند به وکړل شي. کیدې شي چې زه د مالوه څخه د خلاصون وروسته د راجپوتانه په پولو کې د شیرشاه سوری سره هم ووینم. کله چې خواص خان خاموشه شو نو کملاوتي سر ټیټ کړ او په فکر کې ډوبه شوه او بیا یې سر راپورته کړ او ویې ویل چې:

ګوره خواص خانه ، زما حبیبه ! ستا هره خبره ماته د حکم معنې لري. که چیرې ته فکر کوې چې مالوه ته له تا سره د ښځو تګ ضرورې نه دې نو بیا به زه هم د لښکر د نورو ښځو په څیر د فدایي خان د قبیلې سره یو ځای د شیرشاه سوري په لور ولاړه شم او هلته به په ډیره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کوم. خو ته به ژمنه کوې چې په مالوه کې به یوه ورځ هم زیاته نه اړوې. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې: کملاوتي ! همداسې به کیږي لکه ته یې چې فکر کوې. هر وخت چې د مالوه د حالاتو د سمون څخه خلاص شوم نو په همغه ګړۍ کې به د راجپوتانه په لور در وخوزیږم او هملته به له تا سره یو ځای شم ،ته اوس په خپله خیمه کې ارام وکړه ، زه ورځم چې د خپل لښکر او د فدایي خان د قبیلې د اړتیاو په اړه ځان پوه کړم. د دې خبرې سره سم خواص خان د خیمې څخه بیرون شو.

لږه شیبه وروسته خواص خان د فدایي خان د قبیلې په خیمو کې ور ننوت او په ډیره خوشحالۍ سره د خپلې محبوبې میرمنې ګنګا خیمې ته ورغې ، ګنګا په دې وخت کې خپل کوچنې په غیږ کې نیولې و او په خیمې کې اخوا دیخوا ګرزیدله .د کوچنې د خوشحالۍ په خاطر یې د هغه سره ډیره مینه کوله او د همغه په ژبه یې ورسره خبرې کولې. څنګه چې خواص خان خیمې ته ورننوت نو ګنګا د خپل کوچنې سره یو ځای ورمنډه کړه او د هغه استقبال یې وکړ. او خواص خان ته یې د هغه په دې فتوحاتو باندې مبارکې ورکړه ، خواص خان هم ورمخته شو او کوچنی یې د ګنګا سره یوځای په خپله غیږ کې و نیول.تر ډیره پورې یې هغوې ښکلول او مینه یې ورسره کوله ، بیا ګنګا هغه دلاسه و نیوه او د خیمې منځ ته یې یوړ ، کوچنې یې په ځانګو کې واچاوه او پخپله د خواص خان سره کیناسته. په همدې وخت کې د خیمې د بلې خونې څخه نیرمل هم را بیرون شوه ، هغې هم د دغو بریاو په اړه خواص خان ته مبارکې وویله. خواص خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتل د نیرمل ددې مبارکۍ په ځواب کې څه وو ایي چې دخیمې دروازې ته فدایي خان اودهغه زوې اسماعیل خان را ورسیدل. بیا فدایي خان همدلته په دروازې کې ولاړ وپوښتل: خواص خانه زویه ! یا زه او اسماعیل خیمې ته درننوتلاې شو.

خواص خان په ډیره بیړه را پورته شو اوپه یوه منډه دخیمې دروازې ته ورغې او فدایي خان یې له لاسه و نیوه او له ځانه سره یې دننه یوړ او ورته یې وویل چې: فدایي خانه ! زما درونده دوسته ! زما خیمې ته دراتلو په وخت کې تاته د اجازې دغوښتلو ضرورت نه شته. تا ته د دې اجازې غوښتلو اړتیا څه وخت راپیدا شوې ده. زه خو ستا دزوې په څیر یم او گنگا دې د لور په څیر. دخواص خان د دې خبرو په واسطه فدایي خان او اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شول او بیا هلته دخیمې په منځ کې دخواص خان سره یوځاې کیناستل.

په همدې وخت کې فدایي خان خواص خان ته وویل چې: گوره خواص خانه زویه ! زه پوهیږم چې په دې خرابو حالاتو کې ته په دوو کشتیو کې سپور شوې یې. یو کملا او بله گنگا. خو زه غواړم چې ته یو اځې دگنگا په کشتۍ کې سپور اوسې. ستا له پاره یو مصیبت دا دې چې ته هغوې دواړه یو له بله سره نه شې یو ځاې کولې ،ځکه چې که چیرې ته د شپې له اړخه د گنگا سره پاته کیږې نو کملاوتی په خفه کیږي او که چیرې ته د کملاوتی سره یو ځاې کیږی نو زما لور گنگا ته به شکوه او شکایت راپیدا کیږي. په دې وخت کې گنگا په خندا سره وویل چې: فدایي خانه ، زما محترمه ! زما روح زه دمیړه په وجو کې ور ننوتې دې ، حالات چې هرڅومره خراب او ستونزمن وي بیا به هم زه دخپل میړه څخه شکوه او شکایت ته لاره ورنکړم ، زه پوهیږم چې دا هر څه د خاصو مجبوریتونو په اساس تر سره کیږي او ډیر ژر ده چې حالات به زمونږ په گټه را وگرځیږي ، فدایي خان په ډیر غور سره دگنگا په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

گنگالوري ! ته یوه ډیره ستره ښځه یې. اوډیره دعزت او ویاړ خاونده ښځه یې. په خداې سوگند چې خواص خان ته همستا په څیر د یوې ښځې اړتیا وه ، ددې وروسته فدایي خان د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: خواص خانه زویه ! اوس چې تا د اریل د راجه بیربهان په خلاف دومره ستره سوبه تر لاسه کړه نو اوس دې پروگرام څه دې اوکومې لورې ته ځې ؟

خواص خان ورته وویل چې : زما درونده فدایي خانه ! ما خپل پلان جوړ کړې دې اودهغې په اړه مې کملاوتي ته هم خبر ورکړې دې اوهغې زما ددې پلان سره موافقه هم کړې ده. زما پلان دا دې چې دوه یا درې ورځې به زه دلته قیام کوم ،په دې وخت کې به زه داریل دښار انتظامات هم سم په لاره کړم اوخپل یو حاکم به پرې و ټاکم. ځکه چې اوس دا سیمه زمونږ په حکومت کې را شامله شوې ده ، ددې وروسته به دخپل لښکر سره یوځاې دمالوه په لور کوچ کوم. گنگا او زما زوې به له ما سره ملگري وي، گوره فدایي خانه ! زه اوس کملا له ځانه سره نه شم بوتللاې ،او بوتلل یې هم نه غواړم. اوس به ستا په غاړه وې چې د لښکر د نورو ښځو اود ټول هغه سامان چې د اریل دپړاو نه مونږ ته تر لاسه شوې ، سره یوځاې ټول دراجپوتانه سرحد ته رسوې او هلته

به یې شیرشاه سوری ته ورتسلیموې. اوهغه ښځې چې دکملاوتي سره یو ځاې هلته ورځي دوې به ټول همدلته او سیږي. ته به په خپله دخپلې قبیلې سره یوځاې همدلته دشیرشاه سوري دلښکر تر څنگ پړاو کوې ، زه هیلمن یم چې زه به وتوانیږم دمالوه حالات ډیر ژر په خپله گټه را وگرځوم اوبیا دخپل لښکر سره یو ځاې دراجپوتانه په لور در وخوزیږم

دخواص خان ددې پلان په اوریدو سره گنگا د سرنه تر پښو پورې خوشحاله شوه اوفدایي خان هم پرې خوښ معلومیده خو سمدستی یې خواص خان ته وویل چې: خواص خانه زویه ! دا خو یو ډیر ښه پلان دې اوپه دې باندې دعمل کولو په وخت کې ، او د کملاوتي په نه شتون کې ، ته یو څو ورځې ارامې تیرولې شې. خواص خان دخپله ځایه راپورته شو اودگنگا په لور یې ولیدل او وویې ویل چې: گوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ! زه دفدايي خان او اسماعيل خان سره يو ځاې وځم ، خپل لښکر او دهغوې د قبيلې دا ړتياو اندازه اخلم او دهغې د تياريدو له پاره انتظام کوم. ددې وروسته به بيا زه داريل دښاره کوچ کوم. خو واوره چې دماښام ډوډۍ به زه همدلته له تاسره يو ځاې خورم. دخواص خان په دې خبرو ګنګا دخوشحالۍ نه نه راټوليده. بياټول و دريدل او دخيمې څخه راووتل.

راې سين او دچنديري راجه پورن مل دخپلې ملکې پاروتي او خپل وراره پرتاب سره يوځاې په خپلې ماڼۍ کې ناست و، په همدې وخت کې د هغه يو ساتونکې را ننوت او د راجپوتانه د راجه مالديو د سالار کوپا د راتلو خبر يې ورکړ. پورن مل دخپله ځآيه راپورته شو او ورته يې وويل چې: ته ښه نه دې کړې چې هغه دې هلته بيرون تم کړې دې. زه به دهغه دښه راغلاست له پاره پخپله تر دروا زې پورې ورشم. هغه ساتونکې بيرته ووت ، هلته په دروازه کې د ډيرښه قد وقامت انسان راجپوت ولاړ و، هغه د راجپوتانه د راجه مالديو سپه سالار و ، دغه ساتونکې کوپا ته وويل چې: چې مهاراج ستا د استقبال له پاره پخپله تر دروازې پورې راځي.ددې خبرې د اوريدو سره سم د مالديو دراجه سپه سالار ځان تيار کړ په همدې وخت کې پورن مل هم را ورسيد ،مخته ورغې او کوپا ته يې غيږ ورکړه او بيا يې ورته وويل چې:

ګوره کوپا !ته د پرديو په څير ولې بيرون دريږې. زما وستا تر منځه خو پخوا هم ليدنې کتنې شوې دي ، ته ما پيژنې او زه هم تا له شکله ښه پيژنم. بيا ته ولې داسې د پرديو الې څرګندونه کوې ، زما ساتونکې ته به دې ويلې واې او پرته له ځنډه به دننه راتلې. کوپا د پورن مل ددې دمينې ډکو خبرو په مقابل کې څه و نه شو ويلاې ، خو پورن مل ته يې په ډيره مينه کتل ،بيا پورن مل کوپا د لاسه و نيوه او دماڼۍ همغې خونې ته يوړ او هلته يې په شاه نشين باندې کيناوه. دهغه ښې لورې ته دهغه لور پاروتي او چپ لورې ته يې په ترتيب سره کوپا او پرتاب کيناستل. تر لږه وخته پورې د ماڼۍ په دې خونه کې خاموشي خپره وه. بيا وروسته پورن مل په لوړ اواز سره وويل چې:

کوپا ! وايه !چې دلته دې څنګه د راتللو زحمت ويستلې دې. کوپا ورته په ځواب کې وويل چې:

دچنديري او راې سين راجه پورن مل به خبر شوې وي چې په دې ورځو کې شيرشاه سورى خپله لمن خپره کړې ده، هغه دخپل شاوخوا رياستونه او سلطنتونه نيولې او په خپل سلطنت کې را ګډ کړي دي . شيرشاه سورى همدا اوس دخپل لښکر د يوې برخې سره د راجپوتانه په پولو پړاو کړې دې او خپل تر ټولو ستر سالار خواص خان يې د اريل د راجه بيربهان د ځپولو له پاره هغه لورې ته استولې دې. دهغه دوه نور سرداران حاجي خان بيټني او شجاعت خان همدا اوس په مالوه کې دخپل لښکر سره پراته دي.کيدې شي چې تر اوسه پورې دا خبر هم را رسيدلې وي چې شجاعت خان او حاجي خان بيټني هلته ناصر خان ته ماتې ورکړې او دهغه لښکر يې ټول له منځه وړې دې.

اوس خو حالات داډول دي چې دمالوه پخواني حکمران ملوخان چې په قادرشاه باندې مشهور شوې دې او دشيرشاه سوري دلمړۍ حملې په وخت کې دمالوه څخه د ګجرات په لور تښتيدلې و او اوس د حاجي خان بيټني سره د جنګ له پاره دخپل يوه غښتلې لښکر سره يو ځاې د مالوه په لور خوزيدلې دې.نو که چيرې په دې حالاتو کې مونږ لاس تر زنې کينو ، نو بايد ياد وساتو چې بيا به دا حالات زمونږ له پاره دپښيمانۍ سبب وګرځي. په دې وخت کې سپه سالار کوپا خاموشه شو نو راجه پورن مل ورته وويل چې: کوپا ! ته څه ويل غواړې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوپا ورته وویل چې: ګوره راجه ! زه غواړم تاته ډاګیزه کړم چې مونږ او تاسې باید خپل ځواک استعمال کړو ،په مالوه کې په حاجې خان بیټني او شجاعت باندې یرغل وروړو او د ملوخان سره دهغه دبیرته راستنیدو په خاطر بسپنه وکړو .که چیرې مونږ همداسې وکړل نو حاجي خان بیټني او شجاعت خان به ماتې وخوري ،دمالوې څخه به وتښتي او ملوخان به بریمند را وګرځي. ملوخان زمونږ سره پخوا هم نیک اړیکي درلودل او اوس خو به د مالوه د نیولو وروسته هغه یو ځل بیا دیوه ستر ځواک په څیر را څرګند شي ،او په دې توګه زه هیلمن یم چې هغه به په راتلونکي کې د شیرشاه سوری د لارې ډیر ستر خنډ وګرځي.

ګوره راجه ! ما دخپله ځانه سره یو لښکر هم راوړی دی، چې اوس یې ستاسې په شمالي پولې کې پړاو کړی دی. اوس چې زه ستا لورې ته راتللم نو خپل یو نائب مې دخپل لښکر له پاره قوماندان و ټاکه . ما چې څومره کارونه کړي دي د راجه مالدیو په امر او دهغه په مشوره مې تر سره کړي دی. مونږ غواړو چې ته هم همداسې یو لښکر ترتیب کړې او دخپلو شمالي سیمو په لور یې ور ولیږې ، زما سره چې څومره لښکر شته هغه به هم ستا دلښکر سره یوځای په کار پیل وکړي ، زمونږ دواړه لښکرې به ملوخان پیدا کړي او دهغه ملاتړ به وکړي اوبیا به ددرې واړو ځواکونو یو متحده لښکر د حاجی خان بیټني او شجاعت خان په خلاف عملیات پیل کړي او هغوې به دخپلو لښکرو سره یو ځای دنابودۍ کندې ته ور واچوي. که مونږ همداسې وکړو نو راجه پورن مله ، زه تاته ډاډ درکوم چې نه یوازې ستا او ستني حالت به دشیرشاه د لاسو څخه ازاد شي بلکه په راتلونکي کې به ته د یوه ازاد ریاست د راجه په څیر و اوسې . که چیرې په دې وخت کې مو سترګې پټې کړې نوزه باید تاته ډاګیزه کړم چې دشیرشاه سوری او دهغه دلښکر حوصلې دومره سترې شوې دي چې هغوې به زمونږ او ستالښکرې د غنمو ددانو په څیر ترپښو لاندې ورغستلې کړي

دکوپا په خاموش کیدو باندې په ټول راجمحل کې تر لږه وخته پورې خاموشي خپره وه ، په دې وخت کې راجه پورن مل مسکې شو او ویې ویل چې:

ګوره کوپا !لکه څنګه چې ته وایې همغسې به کیږي ، دخپل ځان تر څنګ دې ناست زما وراره پرتاب دې. نوموړې زما د لښکرو ستر سالار هم دی ، زما په نښې اړخ کې زما لور پاروتي ناسته ده ، دا نه یوازې زما لور ده بلکه زما د زوې په څیر ده. نوموړې د جنګ د زیاتې تجربې تر څنګ دحرب د فن ډیره ماهره هم ده ، یعني په د ې وخت کې چې څومره لښکر زما سره شته،هغه زه په دوو برخو باندې ویشم ، یوه برخه یې د رای سین د خوندي ساتلو په خاطر به دلته زما سره او سیږي ،ددې برخې قوماندانې به زما لور پاروتي کوي او دبلې برخې قوماندانې به زما وراره پرتاب کوي نوموړې به له تا سره یو ځای ولاړشي ،پرتاب به همغسې کوي لکه ته یې چې غواړې ، د راجه پورن مل د ځواب په اوریدو سره کوپا ډیره زیات خوښ شو ، بیا یې په ډیره عاجزۍ سره دپورن مل لورې ته وکتل او ورته یې وویل چې:

پورن مله ! ایاداسې به شوني نه وی چې پرتاب همدا اوس دخپل لښکر سره یو ځای له ما سره ولاړشي. ځکه مونږ باید وخت له لاسه ورنه کړو . هسې نه چې زمونږ د ور رسیدو نه مخته حاجي خان بیټني او شجاعت خان د ملوخان په خلاف یرغل وکړي او هغه ته بدترینه ماتې ورکړي. راجه پورن مل ورته وویل چې: ته همدا اوس را پورته شه ، له ما سره ولاړشه زه به پرتاب همدا ګړۍ له تا سره د کوچ کولو له پاره تیار کړم. دپورن مل د ځواب په اوریدو سره د راجپوتانه د راجه مالدیو سپه سالار کوپا ډیره خوښي څرګنده کړه ،بیا ټول راپورته شول اود ماڼۍ دهغه خونې څخه را ووتل او دخپل لښکر نیمایي برخه یې د خپل وراره پرتاب تر قومندې لاندې د کوپا سره روانه کړه ، دوې د پورن مل دریاست شمالي برخو ته په ډیره ګړندۍ توګه حرکت وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې کوپا د پورن مل د قوماندان پرتاب دلښکر سره یو ځاې د پورن مل دریاست د شمالي پولو پورې ور رسیدل ، نو هلته ورته دکوپا نائب چې دکوپا په غیاب کې دهغه د لښکرو قومندان و ، دهغوې ډیر ښه استقبال وکړ، بیا دکوپا د وینا سره سم پرتاب خپل لښکرته د کوپا د لښکر تر څنګ پړاو ورکړ. دکوپانائب تر یوه وخته پورې د کوپا په لور په حیرانتیا سره کتل او بیا یې ورته وویل چې :

زما درونده ! ایا زه تاسې ته داسې خبر در واوروم چې په یقیني توګه به تاسې ته ښه و نه برېښي. کوپا په ډیرې اندیښنې سره دخپل نائب په لور وکتل او ورته یې وویل چې څه ډول خبر ؟

کوپا !تیره ورځ زمونږ څو کسه مخبران لښکر ته بیرته راستانه شوي او هغوې له ځانه سره خبر راوړې دې چې دشیرشاه سوری سالارانو حاجې بیټنې خان او شجاعت خان یو ځاې ملوخان ته ډیره بده ماتې ورکړې او ملوخان دماتې دخوړلو او دخپل لښکر د له منځه وړلو نه وروسته د خاندیش په لور تښتیدلې دې. هغه نائب دا خبره په ډیره اندیښمنه توګه کوله. د خپل نائب ددې خبرې په اوریدو سره کوپا تر یوه وخته پورې ټیټ سر ناست و ، او په فکرونو کې ډوب و . په دې وخت کې دپورن مل د فوځونو قوماندان پرتاب په ډیرې اندیښنې سره کوپا ته کتل ، کوپا هم دهغه په لور و کتل او ورته یې وویل چې: ګوره پرتابه ! هغه کار چې مونږ باید مخته کړې وې دهغې په کولو کې مونږ ځنډ وکړ. اوس خو ملوخان د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دماتې سره مخ شوې دې ،که چیرې مونږ ددې جنګ په وخت کې د ملوخان کومک ته را رسیدلې واې نو اوس به حالات بل منګه وو . مونږ به حاجې خان او شجاعت خان ته ماتې ورکړې وې. خو ګوره پرتابه ! زما په ذهن کې ناهیلې نه شته. که چیرې ته له ماسره اتفاق وکړې نو اوس هم مونږ ډیر څه کولې شو. دهغه په دې خبره پرتاب ور وکتل او ورته یې وویل: کوپا په دې کې شک نه شته چې ستا جنګې تجربې له ماڅخه زیاتې دي. په مالوه کې دملوخان په خاطر اود حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف چې ته هرډول قدم اخستل غواړې نو زه به دې تر څنګ ولاړ یم. وایه چې اوس ته څه ویل غواړې ؟په دې وخت کې کوپا پرتاب ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

هغو مخبرانو چې د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دملو خان د ماتې خبر راوړې دې ،هغوې دا نه دې ویلې چې حاچې خان او شجاعت خان ملوخان ته د ماتې ورکولو وروسته کومې لورې ته تللې او یا یې چیرې پړاو کړې دې. دکوپا نائب په ځواب کې ورته وویل چې:

ګوره کوپا !هغوې ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده. دملو خان دماتې وروسته حاجې خان او شجاعت خان دهغه لښکر ټول قتل عام کړې دې، هغه یې تعقیب کړې ، خو اوس خبر راغلې چې هغوې اوس دمالوه په جنوبې برخو کې دملوخان د تعقیبولو څخه لاس اخستې او پړاو یې کړې دې اوتر اوسه پورې هغوې هملته په پړاو کې دي. ددې ځواب په اوریدو سره کوپا خوشحاله شو اوبیا یې دپرتاب په لور وکتل او ویې ویل چې:

ګوره پرتابه ! دکوم مقصد له پاره چې مونږ او تاسې را یوځاې شوي وو هغه خو پوره نه شو ،ځکه مونږ غوښتل چې د حاجې خان اوشجاعت خان په مقابل کې ملوخان سره کومک وکړو اوهغوې دواړو ته دماتې ورکولو وروسته هلته په مالوه کې دملوخان نظام حاکم کړو تر څو په راتلونکې وختو کې هغه زمونږ سره د شیرشاه په خلاف یوځاې شي خوهغه موقع مونږ له لاسه ورکړه. اوس مونږ غواړو چې د جاجې خان بیټنې او شجاعت خان پر خلاف شپینې عملیات پیل کړو ،په کوم ځاې کې چې اوس هغوې پړاو کړې دې تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ځايه به زمونږد لښکر مخبران زمونږه لارښونه وکړي ،بيا به دشپې په نيمايي کې مونږ پر هغوې باندې شبخون وکړو ، هغوې سره به تر اوسه هم دملوخان د پړاو ټول سامان او نور شيان موجود وي ،مونږ په دې سامانو باندې د ولکې کولو او دې دواړو ته دماتې ورکولو هڅه وکړو ، تر څو هغوې ددې ځايه وتښتي.

دکوپا په دې وړانديز باندې پرتاب مسکې شو بيا يې ورته وويل چې: ګوره کوپا ! زه له تاسره ستا په دې وړانديز کې متفق يم ،کوم وړانديز چې تا کړي دې دهغې په واسطه به مونږ نه يواځې حاجي خان او شجاعت خان ته نه تلافي کيدونکې زيان ورسوو بلکه دهغوې په ولکه کې دخوراک اوحرب په وسايلو به هم ولکه وکړو تر څنګ به يې هغه وسايل او سامانونه يې چې د ملوخان څخه په ولکه کې اخستي دي هغه به هم ترې بيرته راخپل کړو او په دې توګه به په خپل ځواک کې ډيرښت راوړو. کوپا ورته سمد ستي وويل چې:

ګوره کوپا ! اوس دې چې له ماسره په دې خبره اتفاق وکړ نو اوس ووايه چې مونږ به څه وخت ددې ځآيه کوچ کوو ؟که مونږ پر هغوې دشپې حملې کوو نو بيا خو بايد همدا اوس او سمد ستي ددې ځايه کوچ وکړو. هسې نه چې زمونږد وررسيدو دمخه هغوې خپل پړاو دهغه ځآيه پورته کړي او دخپل منزل په لور ولاړ شي. پرتاب دهغه دخبرې سره اتفاق وکړ او دواړو په همدې وخت کې خپلو فوځونو ته د پړاو د پورته کولو حکم وکړ. اوبيا دکوپا د مخبرانو په لارښوونه هغې لورې ته روان شول چيرې چې حاجي خان بيټني او شجاعت خان پړاو کړي و.

شپه په ډيره منډه تښتيد ه ، حاجي خان بيټني او شجاعت خان دملوخان تعقيب پرې ايښې و اوهملته يې دخپلو لښکرو سره پړاو کړي و ، کله چې د لښکر يوشمير مخبرانو هغوې ته خبر ورکړ چې د راجپوتانه د راجه مالديو دسپه سالار کوپا د پورن مل د لښکرو د قومندان پرتاب سره يو ځاې پرې د شپې دحملې له پاره راروان دي ، نو د خبر د اوريدو سره سم حاجي خان بيټني او شجاعت خان دواړه سمد ستي متحرک شول او ددې شبخون د مقابلې له پاره يې ځانونه تيار کړل.

حاجي خان بيټني او شجاعت خان تر اوسه پورې په خپلو تياريو کې مصروف و چې کوپا او پرتاب دخپلو لښکرو سره يو ځاې دهغوې پړاو ته نزدې ور ورسيدل. بيا دشپې په تياره کې کوپا د پړاو ښې اړخ ته ولاړ هلته حاجي خان بيټني دخپل لښکر سره پړاو کړي و. په داسې حال کې چې پرتاب چپ لورې ته ولاړ او دشجاعت خان پړاو ته يې ځان ور نزدې کړ. ددې شبخون پيل مالديو دراجه سالار کوپا وکړه او د قيامت راوړونکې سمندر په څير يې د حاجي خان بيټني په لښکرو يرغل ورووست. په همدې وخت کې پرتاب هم د شجاعت خان دلښکرو سرته وررسيدلې و. اودشجاعت خان په لښکر يې بدترينه حمله وکړه.

کوپا او پرتاب په داسې وخت کې په حاجي خان بيټني او شجاعت خان باندې يرغل وروړ چې هغوې ددې يرغل پر خلاف په پوره بيړه په تياريو کې مصروف و و . په دې اساس ددې شبخون په واسطه حاجي خان بيټني او شجاعت خان ته پوره زيان وررسيد. خو هغوې ډير ژر خپلې لښکرې بيرته را منظمې کړې ، ددې وروسته لمړی حاجي خان بيټني خپله حمله پيل کړه اوکوپا د لښکر حملې يې لږ څه تم کړې ، په همدې وخت کې شجاعت خان هم د پرتاب پر خلاف ځوابي حمله پيل کړې وه . د وېرانو په سيمه کې دغه جنګ په پوره توګه د حاجي خان بيټني او شجاعت خان په خلاف روان و. ځکه چې ، د يوې لورې هغوې ددې شبخون په مقابل کې پوره تياری نه و نيولې اود بله اړخه د کوپا او پرتاب د لښکرو شمير ددوې دواړو د لښکرو څخه څو برابره زيات و. په دې خاطر حاجي خان بيټني او شجاعت خان د کوپا او پرتاب په مقابل کې تم نه شول. لږه شيبه جنګ دوام وکړ او بيا حاجي خان بيټني او شجاعت خان دواړو د کوپا او پرتاب په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسو ډیره بده ماتې وخوړه. او دخپلو ځانو دخوندي کولو په خاطر دخپلو هغه پاته عسکرو سره یو ځاې د میدانه وتښتیدل. کوپا او پرتاب تر لږه وخته پورې دهغوې پسې شاته ولاړل اوبیا یې د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دپړاو په هرڅه باندې ولکه وکړه. په دې توګه کوپا او پرتاب دخپلو دغو عملیاتو په واسطه حالات په خپله ګټه را واړول.

کوپا او پرتاب د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دپړاو په هرشي ولکمن شوي وو ،هغوې هر لاسته راغلې شې تر سترګو تیر اوه. بیا کوپا په خوشحالۍ سره پرتاب ته وویل چې:

پرتابه ! هغه څه چې مونږ د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دپړاو څخه تر لاسه کول دهغه زیات مونږته تر لاسه شوي دي. ډیر زیات د خوراک څښاک سامان ، د حرب ډیر زیات وسایل او .. ، ددې ترڅنګ مونږ هغوې دواړه بلکل لوڅ کړي دي او دهغوې لښکر مو له منځه وړي دي. زما په آند چې اوس به هغوې دلته په مالوه کې د اوسیدو جرءت و نه کړي. پرتاب ورڅخه وپوښتل چې: کوپا ! ته څه فکر کوئ چې اوس باید مونږ څه وکړو؟

کوپا ورته وویل چې ! ګوره پرتابه ! اوس خو زمونږ په وړاندې بل کوم ځواک نه شته چې مونږ ورسره و جنګیږو .د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان نه وروسته اوس درې ستر ځواکونه زمونږ تر مخه دي چې مونږ راجپوتانو ته خطرناکه ثابتیداې شی. یو د شیرشاه سوري ، بل د شیرشاه سوری د اعلې سالار خواص خان اودریم د هیبت خان نیازي ځواک دې. شیرشاه سوري همدا اوس د راجپوتانه په پول کې پروت دې او د هغه سپه سالار د راجه بیر بهان د ټکولو پسې تللې دې ،تر هغې چې خواص خان د شیرشاه سوري سره نه وي یو ځاې شوې شیرشاه سوري به په راجپوتانه باندې یرغل ونه کړي خو تر هغې چې د هیبت خان نیازي پورې اړه لري هغه اوس په پنجاب کې مصروف دې غواړي په پنجاب باندې خپله ولکه کلکه کړي او بیا د سیند سیمې هم د شیرشاه سوري د سلطنت برخې وګرځوي.

ګوره پرتابه ! مونږ باید اوس یواځې او یواځې په شیرشاه سوري سترګې ور کلکې کړو او هغه د څارنې لاندې و نیسو ، زما په آند چې مونږ باید دا ټول شیان راټول کړو اوستاسې دمرکز راې سین په لور یې یوسو ،دخوراک او حرب کوم وسایل اوذخایر چې مونږ تر لاسه کړي دی هغه به ټول تاسې ته تسلیم کړو ، زه دخپله ځانه سره راجپوتانه ته هیڅ هم نه وړم. ځکه هلته مونږ سره خوراکې توکې اوحربې سامان زمونږ داړیتاو څخه ډیر پروت دې اودهغې په واسطه مونږ ددې وړتیا لرو چې تر څو کالو پورې دحمله کونکو سره مقابله وکړو. پرتاب سمدستې دهغه خبره ور پرې کړه او ورته یې وویل:

کوپا !دا خوستا ډیره مهربانې ده چې ته زمونږ په اړه داسې فکر کوې. کوپا ورته سمدستي وویل:

ګوره پرتابه ! زه پر تا باندې احسان نه کوم ،مونږ ټول راجپوتان یو ،تاسې هم راجپوتان یاست. په دې اساس ستاسې مرسته او کومک زمونږه دنده ده. ګوره ، تر راې سین پورې به دواړه یوځاې ولاړ شو ، زه به هلته تر څه مودې پورې پاته شم او د راې سین د راجه پورن مل منته به وکړم اوبیا به د راجپوتانه په لور حرکت وکړم.

هغه حالات چې زمونږ مخته راځی هغه به داسې وي چې د اریل د راجه بیربهان ته د ماتې ورکولو وروسته به خواص خان بیرته دشیرشاه سوري سره یوځاې کیږي ، بیا به شیرشاه سوري په راجپوتانه یرغل کوي. پرتاب د کوپا خبره ورغوڅه کړه او ورته یې وویل چې: کوپا ! که شیرشاه سوری په راجپوتانه باندې دحملې له مخه پر مونږ حمله وکړي نوبیا ؟کوپا ورته په اندیښنې سره وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره پرتابه ! ستا دا خبره سهي ده . ځکه ستا سو عسکری ځواک زمونږ په نسبت ډیر کم دې . کیدې شي چې شیرشاه سوری لمړی د کوچني ځواک سره ټکر وکړي او هغوي له منځه یوسي او بیا دهغې وروسته په ستر قوت باندې د حملې له پاره ځان برابر کړي . خو پرتابه ! تاسې اندیښنه مه کوئ که چیرې شیرشاه سوري په راجپوتانه باندې حمله وکړي نو بیا تاسې په خپل ځای باندې خوندی او سئ . زمونږ دبسپنې له پاره هغه لورې ته مه راځئ ، ځکه مونږ ددې وړتیا لرو چې په خپله دشیرشاه سوری مقابله وکړاې شو . او هغه دراجپوتانه څخه بیرته وځغلو . خو که چیرې شیرشاه سوري لمړی په تاسې باندې دحملې کولو تکل وکړ نو زه به دیوه لښکرسره یو ځاې ستاسې دکومک له پاره رامنډه کړم. او په هیڅ توګه به پری نه ږدم چې شیرشاه سوری په رای سن او چندریرې باندې ولکه وکړی. کوپا غلې شو نو پرتاب یوځل بیا دلږ څه فکر وورسته وویل چې :

کوپا ! ته په ریښتونې توګه یو مهربانه او ستر شخصیت یې . کوپا ورته وویل چې : راځه چې شیان ټول راټول کړو او بیا دراې سین په لور روان و خوزیږو .

۷۰

کوپان او پرتاب دواړه دخپلو فوځونو سره یوځاې دبریاو او کامیابیو په خوشحالیو کې د بندیاچل د غرنیو لمنو څخه د تیرې شوې لارې په شاهراه باندې دراې سین په لور روان وو. شپه په ختمیدو وه او د شرق څخه د لمر دراختو نښې ډاګیزه شوې وې د افوقونو په تندی وینه را ښرګنده شوې وه ، هرې لورې ته هرشې په ښرګنده او واضحه توګه تر سترګو کیده .

کوپا او پرتاب دواړه د خپلو خپلو لښکرو سره یو ځاې په ډیره مستۍ او بې فکری کې په دې لویه لاره باندې سفر کاوه ، کله چې دغه لویه لاره د غرنیو لړیو په یوې وادې کې ورننوته نو کوپا په ډیرې اندیښنې سره خپل فوځ ته د دریدو حکم وکړ، هغه وکتل چې د کوهستان دبندیا چل په دې وادی کې یوه لښکر دهغوي مخه نیولې ده . دلښکرو دتم کیدو نهوروسته کوپا سمدستې خپل وسلوال کسان ورولیږل ترڅو هغوې دا ډاګیزه کړې چې ددوې تر مخه ولاړ لښکر د چا دې . دکوپا د حکم سره سم دهغه څو کسان په خپلو اسونو باندې سپاره په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ورغلل . د لږ ځنډ وروسته هغه سپاره بیرته سپره مخونه راستانه شول،هغوې ډیر اندیښمنه او غمژن ښکاریدل ،کوبا ترې وپوښتل چې ایا تاسې ښرګنده کړه چې په مخکې ولاړ لښکر د چا دې ؟ د کوپا په ځواب کې دهغه یوه وسلوال کس ورته وویل چې : لاره تم کونکې لښکر د شیرشاه سوری دسالار خواص خان لښکر دې .

د وسلوال ځوان دخبرې په کولو سره دکوپا حالات داسې شول لکه دمابنام په څلور لارې دبې نوره اسمان لاندې په پروت منزل کونکې باندې دغه سفر په سترګو داسې درنیږي لکه چا یې چې سترګو ته کلف ور اچولې وي . دهغه په سترګو کې همداسې کلفونه او تیارې تیارې را ولاړې شوې ، دهغه حال داسې وګرزید لکه یو څوک چې د جنازې د میدان څخه راستنیږي. کوپا تر یوه وخته پورې همداسې سرګردانه و خو بیا یې په خپل څنګ کې ولاړ پرتاب ته وکتل او ورته یې وویل چې :

ګوره پرتابه ! دا دفطرت قانون دې چې دخباثت څخه خباثت ، دنا انصافۍ څخه نا انصافي او د جبر څخه جبر را پیدا کیږي . که چیرې د وندیاچل د کوهستان په دې وادیو کې دشیرشاه سوری سالار خواص خان پر مونږ باندې دحملې کولو هڅه وکړي نو و به ګورې چې مونږ به دهغه دحملې په مقابل کې پر هغه ددې نه هم سخته حمله وکړو او بیا په دې وادي کې هغه ته دځان خلاصون هم شونې نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږه وخته پورې خاموشي خپره وه . لږوروسته یې بیا دخپلو وسله والو ځوانانو څخه وپوښتل : تاسې څه ډول معلومه کړه چې په لاره کې ولاړ دخواص خان لښکر دي . یوه وسلوال ځواب ورکړ چې :

ګوره محترم کوپا ! کله چې مونږ دهغوی لورې ته ورغلو نو دهغوی څو کسو مونږه و نیولو او خپل ستر سالار خواص خان ته یې یوړو ، په دې اساس مونږ و پوهیدو چې دا لښکر د خواص خان لښکر دی . مونږ هغه ته وویلې چې مونږ خپلو سالارانو کوپا او پرتاب را استولي یو . تر څو مونږ وپوهیږو چې زمونږ په لاره کې ولاړ لښکر د چا دی ؟ هغه زمونږ دریښتیا ویلو څخه ډیره زیات خوشحاله شو او مونږ ته یې دبیرته تللو اجازه راکړه . خو د بیرته را ستنیدو په وخت کې یې چې کومې خبرې مونږ ته کړې دي دهغې څخه دهغه خونخوارۍ ډاګیزیږي . کوپا ترې په لړزیدلې او از و پوښتل چې : هغه تاسو ته څه ویلي دي؟ وسلوال ورته وویل چې :

دشیرشاه سوري دغه سالار مونږ ته وویل چې مونږ ولاړ شو او کوپا او پرتاب ته وو ایو چې زما نوم خواص خان دی ، زه دخپلو له پاره د څپانده تیزلمر څخه د خلاصون سیورې او ددښمنانو له پاره دیخو سیورو ګرم او سوزیدونکې لمر ګرځم . هغه وویل چې کوپا او پرتاب ته دا ډاګیزه کړه چې په دې کوهستاني وادی کې به دهغوی دواړه وجودونه ټوټې ټوټې کړم .

پرتاب ددې ویریدونکې خبرو په اوریدو سره په لړزه راغې خو کوپا په ډیرې حوصلې سره وویل چې : خواص خان هسې چټیات وایی . زه به په دې جنګ کې په یقیني توګه دهغه حرمتونه له منځه یوسم . هغه تر او سه پورې زما سره د ټکر کولو اندازه نه ده اخستې . زما نوم کوپا دی د شمال څخه تر جنوبه پورې او شرق څخه تر غربه پورې ټول راجپوتان زما د نامه سره ښه اشنا دي . ټول پوهیږي چې کوپا ناقابل تسخیر دی . تراوسه هیچا ورته ماتې نه ده ورکړې . واورئ زما ملګرو ! دکوهستان د بندیاچل په وادي کې به دشیرشاه سوری دغه سپه سالار په خپلو وینو کې لمبیږي او مرګ به یې په برخه کیږي .

کوپا تر یوه وخته پورې خاموشه پاته شو . او وروسته یې یو ځل بیا د خواص خان دلښکر موندونکې وسلوالو څخه وپوښتل چې : ایا ته ویلې شې چې دخواص خان سره به څومره لښکر موجود وي ، او زمونږ د متحده لښکر سره به یې تناسب څه ډول وي ؟ دهغه په خبره هغه وسلوالو ځوانانو په خپلو منځو کې مشوره وکړه او بیا یې ځواب کې وویل چې :

دشمیرې له اړخه به مونږه په ډاډ سره د خواص خان په لښکر پورته والې ولرو . که چیرې زمونږ لښکر د خواص خان څخه درې هومره زیات نه وی نو دوه هومره خو هرو مرو زیات دې . ددې وسلوالو ځوانانو د ځواب په اوریدو سره د کوپا حوصله را پورته شوه او په مخ یې خوښې راپیدا شوه ، کوپا د حالاتو څخه ډاډمن شوې و نو په دې خاطر یې د پرتاب په لور وکتل او ورته یې وویل چې : ګوره پرتابه ! اوس مونږ ته په کار دې چې په دې خواص خان باندې دحملې کولو له پاره یو پلان ترتیب کړو . هغه پلان چې په دې اړه زما په ذهن کې را ګرځي هغه به ستا تر مخه کیږدم . که چیرته پر هغې باندې کوم اعتراض لرې او یا په کې کومه خامي وینې نو راته یې ووایه تر څو دهمغې مطابق خپل پرواګرام مخته یوسو . پرتاب په پوره غور سره دکوپا په لور وکتل . کوپا یو ځل بیا ورته یې وویل چې : ګوره پرتابه ! د همدې ځایه به دخپلو لښکرو د لیکو د منظمولو څخه وروسته مونږ مخته ورځو . په کوم ځاې چې مونږ ولاړ یو دهمدې ځاې شاته به دفوځ پړاو کوو . ځکه چې د شا له اړخه کوهستاني سیمه ده . په دې خاطر په پړاو باندې به د شا له اړخه دحملې کولو کوم خطر نه احساسیږي . هغه مال چې دمخه له مونږه سره دې اویا مو د حاجې خان بیټني او شجاعت خان څخه تر لاسه کړې دې هغه به هم په همدې پړاو کې پریږدو . اوس به مونږ دواړه دخپلو فوځونو لیکې سمې کړو . او بیا به یوځاې او په متحده توګه مخته ورځو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا به د خواص خان د لښکر په لور د ورتللو په وخت کې خپل پلان ته اخري شکل ورکړو. ګوره پرتابه! په هغه ځاې کې چې خواص خان دخپل فوځ سره يو ځاې پړاو کړې دې ،نو ته خو وينې چې دهغې چپ اړخ ته روانه کوهستاني ويا له هم شته. چې دجنوب شرق لورې ته بهيږي اوراې سين ته رسيږي. دخواص خان لښکر ته په ورر سيدو سره ته سمد ستې دخپلو فوځونو سره يوځاې د هغه چپ لورې ته ځان ورسوه او دخواص خان په لښکر د چپ لورې څخه حمله وکړه.

زه به دخپل لښکر سره يو ځاې ښې لورې ته ولاړشم اودخواص خان لښکر به دهغې لورې تر خپلې ضربې لاندې و نيسم. په اوسني حالت کې به مونږ د خواص خان دلښکر منځنۍ برخه بلکل له نظره وکاږو. په دې توګه کله چې ته د چپ لورې او زه هم د ښې لورې د خواص خان په لښکرو باندې حمله وکړم نو خواص خان به هم خپل لښکر په دوو برخو باندې ويشي. يوه برخه به يې زما لورې ته او بله برخه به يې ستا لورې ته متوجه کوي. په دې توګه دهغه لښکر به په دوو برخو وويشل شي او دخواص خان توجه به هم په دوو برخو وويشل شي ، نو زه هيلمن يم چې مونږ به په څو لمحو کې هغه د پښو څخه وغورزو ، اوکله چې هغه يو ځل زمونږ تر مخه د ميدان څخه وتښتي نو تر هغه وخته پورې به يې تر شا څو ترڅو چې هغه اودهغه لښکر په مکمله توګه له منځه نه وي تللې.

بې له شکه چې کوپا په راجپوتانو کې ډير زيرکه ، چالاکه او د فکر خاوند تصور کيده. د راجپوتانه راجه مالديو پرې ډير زيات باور او اعتماد کاوه. هغه يې د دشمن په مقابل کې اخري سپر ګانه. خو خواص خان د کوپا څخه څو څو ځله زيات د تجربو خاوند و. باران کتلې او ازموېل شوې جرنيل و. دبدو نه بدترو حالاتو کې هم هغه خپل سينه سپر کړې اودضرب دوهلو همت اوجرءت يې کړې دې. هغه په دې پوهيده چې ددښمن لښکر په دوو برخو ويشل شوې دې، ديوه سالار کوپا اودبل پرتاب دې ،په دې خاطر هغه هم خپل لښکر په دوو برخو باندې وويشه. يوه برخه يې په خپله قومنده کې واخسته اوبله يې د خپل نائب جلال خان جالو په قومندې کې ورکړه او بيا يې په ډيره بې صبرۍ سره دکوپا او پرتاب له اړخه دحملې کولو انتظار پيل کړ.

کوپا اوپرتاب هم د سترګو په رپ کې خپل لښکر دحملې له پاره ور مخته کړ ، په دې وخت کې د خپل فوځ تر مخه ولاړ په آس سپور خواص خان خپل سر د آس تر زينه پورې ټيت کړې و اوپه ديره عاجزۍ سره يې دخپل خداې نه دبرې او موفقيت له پاره دعاوې کولې.

ددعايه کلماتو دخلاصون وروسته ، خواص خان خپل سر را پورته کړ ، ويې کتل چې دښمن نور را نژدې شوې دې ،دهغوې په کتلو سره دخواص خان ټنډه و غوړيده ،په خپلو لاسو کې يې توره او ډال ټينګ و نيول. بيا يې په لوړ اواز سره د تکبير غږ وکړ ،دهغه د تکبير دغږ سره سم ، دهغه په څنګ کې ولاړ جلال خان جالو هم دتکبير غږ پورته کړ ، د خواص خان او جلال خان تکبيرونه ددې خبرې نښه وه چې هغوې د دشمن د مقابلې له پاره تيار دي.

کوپا اوپرتاب هم د ډيرې کينې اوحسد په لمبو کې دخپلو لښکرو سره رامخته شول اوحمله يې پيل کړه. دحملې پيلامه پخپله کوپا وکړه. هغه د جلال خان جالو په لښکرو باندې د خپل ټول توان سره را پريوت. جلال خان جالو په لمړيو کې د کوپا حمله و تمبوله اوبيا يې دکوپا پر خلاف په ځوابی حملې لاس پورې کړ.

دکوپا تر څنګ پرتاب هم دخواص خان دلښکرو پر خلاف حمله پيل کړه ، په دې وخت کې خواص خان لکه د غره په څير ثابت و دريد او يو اځې د پرتاب دحملې د تم کولو په اړه يې فکر کاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا نو خواص خان هم په وحشت اودهشت کې راغې ،ددفاع څخه یې ځان وویست اودپرتاب په فوځ یې خونړۍ حملې پیل کړې ، دپرتاب لښکرو د خواص خان دحملې مقابله و نه شوه کولې ، په لږه شیبه کې پرې د جنګ میدان د محشر ډګر وګرځید او په دې ترتیب پرتاب د ماتې سره مخ شو او کوپا په لورو تښتید. خواص خان د هغه تیښته د خپل ځان له پاره ډیره ښه موقع وګڼله اود هغه دلښکر تر شا ولاړ او د شا له لورې یې دهغوې لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ.

کله چې پرتاب د تیښتې وروسته د کوپا دلښکرو شاته ور سید په دې توګه د لښکرو د یوځای کیدو سره سم د کوپا لښکرو دجلال خان جالو په لښکرو باندې فشار ورزیات کړ ،خو کله چې خواص خان د پرتاب تر شا هلته ور ورسید نو هغه د کوپا په لښکرو کې د شا له اړخه مرګونې توپان راکیوست او دهغوې حالت یې دبدو نه بدترو په لور یوړ.

دبله اړخه کله چې جلال خان جالو وکتل چې دهغه اعلې سالار خواص خان پرتاب اودهغه لښکر ته ډیره بدې ماتې ورکړې ده او اوس پرتاب دکوپا تر څنګ راغلې دې .او دا چې اوس کوپا دشا له اړخه خواص خان هم حمله کړې ده نو بیا جلال خان جالو د دفاع دحالت څخه ووت او دکوپا په لښکرو یې مرګونې ګذار پیل کړ ، په داسې حال کې چې د شا له اړخه خواص خان د کوپا دلښکرو بیخ اوبنسټ راویستلې و.

ددغې دوه اړخیزه حملې په واسطه کوپا اوپرتاب ډیر ټینګ نه شول او دماتې خوړلو وروسته یې دراپسین په لوړیه لاره تیښته وکړه. په همدې وخت کې چې کوپا اوپرتاب د تیښتې له پاره ځانونه چمتوکول نو حاجې خان بیټنې او شجاعت خان هم دخپلو پاته شونو لښکرو سره یو ځای همدې وادی ته را ننوتل.او دهغې لورې یې په کوپا او پرتاب باندې یرغل پیل کړ.

دحاجې خان بیټنې او شجاعت خان ناڅاپی راتګ خواص خان ته ډیر ستر قوت ورکړ هغه سمدستې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان ته حکم وکړ چې هغوې دې ددښمن د پړاو نه علاوه دخپل پړاو شیان اودخپل پړاو ښځې له ځانه سره یو ځای کړې اودراې سین په لور دې حرکت وکړي. پخپله جالو خان او خواص خان د کوپا او پرتاب تر شا ولاړل.

حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړو د هر څه دمخه د کوپا اوپرتاب د پړاو ټول شیان سره راټول کړل ،دهغې وروسته یې دخواص خان دپړاو شیان هم راټول کړل اوبیا دواړه یعنې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان د خپلو ټولو شیانو سره یو ځای دراې سین په لور وخوزیدل.

ددې اړخه خواص خان او جلال خان جالو په ډیره بیړه د کوپا او پرتاب پسې روان وو اوپر هغوې یې دشا له لورې حملې کولې اودهغوې دلښکرو شمیره یې وار په وار راکموله.

د غرنیو لړیو څخه د وتلو وروسته کوپا اوپرتاب په خپلو کې سره سلا وکړه ، اوخپل خپل لښکر یې سره جدا کړل ، پرتاب دخپل لښکر سره یو ځای په ډیره ګړندی توګه د راې سین په لور ولاړ. په داسې حال کې چې کوپا بیرته د راجپوتانه په لور دحرکت له پاره بله لاره و نیوله. په دې وخت کې خواص خان جلال الدین جالوته د پرتاب تر شا دتللو حکم وکړ اوپه خپله د کوپا د فوځونو تر شا ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر ډېره ځايه پورې د کوپا تر شا ولاړ. تاريخپوهان چې دکوپا د ميړانې ، شجاعت ، جنګي تجربو او ...په اړه په ليکنو نه ستومانيږي ، همغه کوپا د خواص خان تر مخه لکه د ګوره خر په شير چې کوم غوښې خوړونکي حيوان مخکې کړې وي او ځغلې دا سې ځغليده .

خواص خان تر ډېره پورې کوپا تعقيب کړ خو کله چې ورته ځرګنده شوه چې کوپا بې ضرره شوې دې نو بير ته دراې سين په لور را ستون شو ، تر دې وخته پورې جلال خان جالو هم د پرتاب تر شا په ډېره ګړندۍ توګه روان و ان تر دې چې پرتاب د راې سين ښار ته ورسيد او هلته يې ځان کلا بند کړ. خو جلال خان جالو د راې سين دښاره لږ څه بيرون دخپل لښکر سره يوځاې پړاو وکړ.

تر دې وخته پورې حاجې خان بيټنې او شجاعت خان هم د پړاو د ټولو شيانو او د خواص خان دپړاو د ښځينه و سره يوځاې هلته را ورسيدل. خواص خان هم را ورسيد او هلته يې د راې سين ښځه بيرون په غرنيو لمنو کې دخپل لښکر له پاره د خيمو يوکلې اباد کړ ،کيدې شې چې هغه په راې سين دحملې کولو او په هغه ښار باندې دولکې کولو اراده درلوده.

هغه وخت چې حاجې خان بيټنې او شجاعت خان دواړه هلته را ورسيدل ،نو دواړه يوځاې دخواص خان خدمت کې حاضر شول. په دې وخت کې جلال خان جالو هم هلته موجود وو. تر ډېره وخته پورې حاجې خان بيټنې او شجاعت خان په ډېر ستايونکې سترګو باندې دخواص خان په لور کتل. بيا شجاعت خان خواص خان ته مخ کړ او ورته يې وويل چې :

امير خواص خانه ! په خداې سوګند چې هغه څه چې زه يې وايم ستا صفت او ستاينه نه ده بلکه حقيقت او ريښتيا دي. اميره !حقيقت دادې چې ته دهغو ځوانانو څخه يې چې مونږ ستا په شخصيت باندې وياړ کولې شو ، خداې شته چې ما دا کوپا او پرتاب دواړه دخپل ځان له پاره ډېر خطرناک ګڼل . خو تا هغوې دواړو ته ډېره بده ماتې ورکړه اودهغوې لښکر دې ورختم کړ اودا دې ثابته کړه چې دشيرشاه سورى سالار خواص خان ناممکن ممکن ګرځوي اوناقابل تسخير تسخيروي.

شجاعت خان غوښتل نور څه هم ووايي چې خواص خان يې خوله ورټپه کړه او ورته يې وويل چې: ګوره شجاعت خانه ، زما دوسته. ددا سې ستاينو اړتيا نه شته اونه زه دا سې ستاينې اورم. زما وروره ! هغه څه چې ما کړې هغه زما په دندوکې شامل وو. زه دډښمن په مقابل کې د سر د ورکولو په فن پوهيږم. سوګند په واحد ذات چې داخو لا يو کوپا و چې دا سې کوپا ګان هم راشي نو بيا به يې هم زه مرۍ ورپرېکړم.

په ځواب کې ورته شجاعت خان او يا بيټنې هيڅ يو هم څه و نه ويل ، بس په چپه خوله يې په ډېره مينه دخواص خان لورې ته کتل. بيا خواص خان جلال خان جالواو حاجې خان بيټنې او شجاعت خان درې واړو ته وويل چې ،تاسې درې واړه لښکر و ته ولاړ شئ اودلښکريانو د خوراک څښاک له پاره ښه انتظام وکړئ ، او هغوې ته دارام او سهولتونو له پاره ځايونه برابر کړئ ، د لښکرو يوه برخه د تيارسئ په حال کې وساتئ ترڅو هغوې پهره وکړې ، هسې نه چې د شپې په تياره کې پرتاب اويا دهغه کاکا دراې سين ښځه را ووځې او زمونږ پر خلاف د شبخون هڅه وکړي ، زه اوس دخپلې خيمې په لور ورځم او د خوبه مخته شيرشاه سورى ته يو قاصد استوم ترڅو دټولو حالاتو څخه يې خبر کړي. او هو ! زما خيمې ته هم ډېره ژر ډوډۍ را وليږئ. ځکه چې زه ډېره لوږه احسا سوم. ددې خبرې سره سم جلال خان جالو ، حاجې خان بيټنې او شجاعت خان درې واړه دلښکر دخوراک څښاک له پاره دهغه ځايه را ووتل . خواص خان هم شيرشاه سورى ته ديوه قاصد دليږلو له پاره يو کس را وغوښت اوبيا دخپلې خيمې په لور ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان خپلې خیمې ته ورسید نوکورې چې په خیمه کې قالینې خپرې دي او د قالینو دپاسه په توشک باندې ګنګا نیمه پرته ده او دخپل کوچني زوې سره په مینه لګیا ده ساعت تیروي. دخواص خان دکتلو سره سم یې کوچنې په ځانګو کې واچاوه او بیا یې دخواص خان په لور رامنډه کړه او په پوره ځواک سره یې دخواص خان څخه غیږه چاپیره کړه او ورغاړی وتله. او په خپل ډیره خوږ غږ یې وویل چې:

زما حبیبه ! زه تاته د راجپوتانه دراجه مالدیو د سپه سالار کوپا او دراې سین دراجه پورن مل د قومندان او سالار پرتاب پر خلاف د بریا مبارکي درکوم ، دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو او ویې ویل چې ګوره ګنګا ! په داسې شکل دمبارکۍ د راکولو اړتیا نه شته.ځکه چې زما فتحه ستا فتحه ده په دې کې ستا کرچار هم شامل دي ،ځکه چې هغه کورنۍ ماحول چې تا زما له پاره جوړ کړې دی د همغې په اساس زما کرچار نور هم ډیر ښه شوې دي.

بیا خواص خان دګنګا څخه جدا شو او دځانګو په لور ورغې ،په دواړو ګونډو کیناست ، او په خندا یې خپل کوچنې ته پیل وکړ ، دهغه سره یې مینه وکړه ، ښکل یې کړ او تر ډیره وخته پورې ورسره په خبرو کې بوخت و. بیا دوباره د کوچني څخه راپورته شو او دګنګا څنګ ته ولاړ. ګنګا ورته یو ځل بیا وویل :

دا دراجپوتانه دراجه مالدیو سالار چې ستا تر مخه لکه د ګوره خر په څیر ځغلیده نو دهغې څخه به د راجپوتانه او دهندوستانو نورو راجپوتانو ته دا راڅرګنده شوې وي چې دکوپا په څیر ناقابل تسخیر او شجاع انسان هم دخواص خا ن تر مخه هیڅ نه دي ، هغوې ته به دا خبره څرګنده شوې وی چې دشیرشاه سوری اعلې سالار خواص خان سره مقابله کول دداسې سالارانو د وس کار نه دي.

دګنګا ددې خبرو په وخت کې خواص خان هغې ته کتل او خندل یې. بیا یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! راجپوتان به یو آځې دا خبره نه کوی چې ګویا دوې د شیرشاه سوری داعلې سالار خواص خان تر مخه نه شي درید ې بلکه خلک به دا هم وایي چې کوپا د راجه هرکشن دراج کماري (شهزادګۍ) ګنګا میړه خواص خان تر مخه ټینګ نه شو. ګنګا دخواص خان ددې خبرو څخه خوند اخسته. بیا یې دخواص خان دواړه لاسونه ونیول او په قالینو باندې په خپور توشک یې له ځانه سره کیناوه ، تر لږه وخته پورې میړه اوښځې په خپل منځ کې خبرې کولې ،بیا یې خوراک راغې او دواړو په ډیره مینه خپله ډوډۍ وخوړه.

۷۱

یوه ورځ ماښام ناوخته شیرشاه سوری دخپلو زامنو او دخپل سالار برهم جیت سره یوځای، دراجپوتانې په پوله په خپل پړاو کې ، په خپله خیمه کې ناست و چې دخیمې دروازې ته د کوچیانو دقبیلي سردار فدایي خان او دهغه زوې اسماعیل خان دواړه رغغلل. فدایي خان د راتلو سره د احترام او درنښت له پاره خپل سر راښکته کړ او ودرید اوشیرشاه سوري ته یې وویل چې :

تاسې زه را بللي وم، ایا زه دننه راتلاې شم . د فدایي خان اودهغه د زوې اسماعیل خان دکتلوسره سم شیرشاه سوری دخپله ځایه راپورته شو دهغه د پورته کیدو سره سم دهغه زوې او دهغه سالار هم راپورته شول ،بیا شیرشاه سوری په ډیر شفقت او مینې سره فدایي خان ته وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

فدای خانه ! رېښتيا هم چې ته مارا بللې يې. خو ته بايد دپردېو په خير په دروازه کې و نه درېږې ، سمدستې دننه راشه ځکه چې ته خو اوس په يوه ډول زمونږد لښکر ملګرې يې. او ددې نه علاوه ستا پر ما ډېر زيات احسانات دي چې زه يې بدله نه شم درکولې.

فدايي خان او دهغه زوې اسماعيل خان ډېر خوشحاله شول او خيمې ته دننه ورننوتل. شيرشاه سوری هغوې په خپل څنګ کې کينول ، بيا فدايي خان وويل چې:

درونده او مهربانه شيرشاه ! ته زما دکومو احساناتو خبره کوې. ما خو له تاسره هيڅ احسان نه دې کړې بلکه برعکس ستا پر ما ډېر زيات احسانات دي، ستا سالار خواص خان څو څو ځله له ماسره کومک کړې دې، له ماسره يې بسپنه کړې ده او دا بل ستر احسان دې چې زه اوس ستا په لښکر کې اوسيږم او زما د ټولې کوچيانې قبيلې مصارف هم تاسې ته در په غاړه دی. دهغه په دې خبرو شيرشاه سوری مسکې شو او ورته يې وويل:

ګوره فدايي خانه ! زما په تا باندې هيڅ ډول احسان نه شته. بلکه ستا پر ما بې شميره احسانات بار دي. ستا تر ټولو ستر او نه تلافی کيدونکې احسان پر ما دادې چې تا ماته خواص خان راکړې دې ، واوره فدايي خانه ! که ماته خواص خانه نه وې تر لاسه شوې نو زه تاته په ډاډمنه توګه ويلې شم چې هغه فتوحات چې تر ننه پورې مونږ ته په برخه شوي دې ، دهغه پرته په دومره زياته شميره برياوې مونږته په دومره کمه موده کې شوني نه وې. په دې خاطر ستا له اړخه دخواص خان راکول مونږ ته تر ټولو لوې او ستر احسان دې. چې بدله يې نشم پوره کولې. فداې خان دخوشحالۍ نه وويل: اقا شيرشاه ! ستا وينا بلکل سهي ده ،خواص خان هغه نايابه ګوهر دې چې زما سره يې ارزښت د يوه کاڼي په څير و . اقا شيرشاه ! که څه هم هغه ما دخپلو اولادونو په څير روزلې و خو بيا د ګيدړو د نيولو او ښکار کولو په وخت کې چې کوم جوهر موجود و هغه په ښه توګه نه شو رابرسيره کيدې ، خو ستا په لښکر کې د ورګډيدو نه وروسته هغه ثابته کړه چې هغه څومره ارزښتناکه او نه پيدا کيدونکې هيرا ده . د شيرشاه سوری په مخ باندې دخوشحالۍ نښې نورې هم را وځليدې او بيا يې وويل چې:

فدايي خانه ستا خبره سهي ده . دجنګ په دوران کې فتح او بريا همداسې خواص خان لټوي لکه څنګه چې قيس خپله ليلې لټوله.

خيمه کې تر لږه ځنډه پورې خاموشي خپره وه. وروسته بيا شيرشاه سوری وويل:

ګوره فدايي خانه ! اوس په خيمه کې زما د زامنو څخه علاوه زما سالار برهم جيت هم ناست دې ، ما ته په دې خاطر را بللې يې چې ستا او ستا د قبيلې د اړتياو په اړه ځانته معلومات تر لاسه کړم. ګوره فدايي خانه ! خواص خان د اريل دراجه بيربهان پر خلاف هم برې تر لاسه کړې دې نو هغه سامان يې چې دهغوې څخه تر لاسه کړې دې دهغې نيمايي زه تاته او ستا قبيلې ته ورکوم تر څو ستاسو د ژوندانه حالت را ښه شي. خو ګوره فدايي خانه ! دا زه په تا باندې د احسان د بارولو په خاطر نه کوم اونه دا دهغه احسان بدله ده چې دخواص خان د راکړې په اړه يې درکوم. اوس ته زما دلښکر يوه برخه يې. په دې خاطر ستاسره اعانت کول زما دنده ده.

په ځواب کې ورته فدايي خان يواځې او يواځې دممنونيت په سترګو وکتل او بيا يې ورته وويل چې: اقا دا خو ستا مهرباني ده چې ته زمونږ دومره غم خورې.شيرشاه سوری ورته يو ځل بيا وويل ، خو دا ځل يې دخپل زوې عادل په لور وکتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عادله زویه ! اوس خو دا ټول ورونه ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان له ځانه سره کړه او ولاړ شه ،څومره سامان چې د اریل څخه راغلي دي دهغې نیمایی د فدایی خان قبیلې ته منتقل کړئ ،

دشیرشاه سوري دحکم سره سم دهغه زوي عادل ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان ټول دخپلو ځایو څخه د راپورته کیدو په حال کې وو چې خیمې ته یو ساتونکې راغې ، د تعظیم له پاره یې سر ښکته کړ او بیا یې په ډیر درنښت شیرشاه سوری ته وویل چې: د راجه پورن مل د راېسین د مرکز څخه د خواص خان یو قاصد راغلی او غواړي له تاسره ووینې . دهغه سره ستا په نامه یو ډیر مهم پیغام دې ،نو که ته یې حکم کوې زه به یې دننه را و لیږم.

د قاصد د غږ سره سم شیرشاه سوری سمد ستي دخپله ځایه پورته شو ، دهغه سره دا نور خلک هم دخپلو ځایو څخه راپورته شول ، شیرشاه سوری هغه ساتونکې ته وویل چې دخواص خان قاصد سمد ستي دننه را ولیږه . هغه قهرجنې شو او ورته یې وویل چې هغه مو ولې ددروازې تر شا درولې دې ؟ هغه ساتونکې بیرون ووت او د لږه ځنډه وروسته یې هغه قاصد له ځانه سره یو ځاې خیمې ته را ننویست ، شیرشاه سوري هغه قاصد له ځانه سره کیناوه او ترې وپی پوښتل چې : اوس را ته ووایه چې تا زما د زوې خواص خان څخه څه ډول پیغام راوړې دې او هم دا راته ووایه چې اوس خواص خان چیرې دې او څه کوي ؟ قاصد لږ څه فکر وکړ او بیا یې شیرشاه سوری ته وویل:

اقا ! تاته به دا خبره رارسیدلې وی چې په مالوه کې حاجې خان بیټني او شجاعت خان دواړو یوځاې د ناصرخان بغاوت او د ملوخان سرکشئ و ځپلې ، ملوخان ماتې وخوړه او د خاندیش په لور و تښتید. تاسې ته به په دې هم خبر شوي یاست چې د اریل راجه بیربهان ته دماتې د ورکولو وروسته خواص خان هم د مالوه په لور را روان و . خو مالوه ته دخواص خان د رارسیدو نه ترمخه په لاره کې یو انقلاب راپیدا شو . هغه وخت چې حاجی خان بیټني او شجاعت خان ملوخان او ناصر خان ته ماتې ورکړه او په مالوه کې یې په یوه ځاې کې دخپلو متحده لښکرو سره یو ځاې پړاو وکړ چې پر هغوې باندې شبخوني حمله وکړل شوه . شیرشاه سوري ترې په حیرانتیا سره وپوښتل چې ؟

په حاجي خان بیټني او شجاعت خان باندې شبخون چا کړې و؟ ځکه چې هغوې دواړو د ناصرخان او ملوخان ته د ماتې ورکولو نه وروسته هلته پړاو کړې و ، قاصد ورته په ځواب کې وویل چې:

اقا !د راجپوتانه د راجه مالد یو سالار کوپا د یوه لښکر سره یو ځاې مالوه ته تللې و ،هغه هلته خپل لښکر ته پړاو ورکړ او خپل یو نائب یی دهغه قومندان وټاکه ، او پخپله د راې سین مرکز ته د پورن مل سره د کتلو له پاره ورغې ،هغه د پورن مل سره سازش وکړ او هغه ته یی لالچ ورکړ چې په مالوه باندې ولکه وکړي او په دې توګه په خپلو ځواکونو کې ډیرښت راوړي ،پورن مل د کوپا سره اتفاق وکړ او بیا یی خپل نیمایی فوځ دخپل وراره او سپه سالار پرتاب تر قومندې لاندې دهغه سره یو ځاې راولیږه ،بیا همدغه متحده لښکر چې د کوپا او پرتاب تر ګډې قومندې لاندې را یوځاې شوي و د شجاعت او حاجي خان پر خلاف شبخون وکړ . خو دهغوې شبخون ډیر وینه تویونکې و او حاجې خان بیټني او شجاعت خان ته یې ډیر تاوان ورساوه ، په دې اساس هغوې دواړو ماتې وخوړه او و تښتیدل. کوپا او پرتاب د فاتحینو په څیر په ډیره خوشحالۍ سره د راې سین لور ته روان وو چې په لاره کې د بندلکنډ په کوهستاني سیمه کې یی خواص خان لاره و نیوله. ددواړو لښکرو تر منځه سخت جنګ و شو چې په هغه کې خواص خان کوپا او پرتاب ته سخته ماتې ورکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

،هغه وخت چې کوپا اوپرتاب تښتيدل نو حاجي خان اوشجاعت خان هم هلته را ورسيدل ، دماتې خوړلو وروسته کوپا د راجپوتانه په لور و تښتيد خو پرتاب دخپلو پاته شونو لښکرو سره يوځاې په راې سين کې ځان کلا بند کړ . اوس خواص خان د حاجي خان ، شجاعت خان او جلال خان جالو سره يو ځاې دپورن مل دمرکزي ښار څخه بيرون پړاو کړې دې او اراده لري چې راې سين ښار کلا بند کړي اوبيا پرې حمله وکړي اوپه مالوه باندې دحملې نه مخته راجه پورن مل ته سبق ورکړي اودهغې ټولې سيمې د خپلې ولکې لاندې راوړي اوبيا په راجپوتانه باندې دحملې له پاره ځان تيار کړي.

د قاصد ددې پيغام د اوريدو سره سم د شيرشاه سوری په مخ دخوشحالۍ څپې راښکاره شوې ،په سترګو کې يې دخوشحالۍ عجيبه شانته منظر ځليده ،تر ډيره پورې خاموشه ناست و بيا يې د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې: خواص خانه زويه ! څنګه چې ته غواړې همغسې به وشي. لمړی به مونږ پورن مل تر پښو لاندې کړو اودهغې وروسته به دراجپوتانه په لوررو خوزيږو .

شيرشاه سوری يو ځل بيا خاموشه شو داسې ښکاريدل چې هغه د ويلو له پاره څه ښه الفاظ لټوي ،بيا يې په خيمه کې په لوړ غږ سره وويل چې: خواص خانه ! ته زما هغه زوې يې چې د زمکه په لړزولو ، د غرونو په ټوټه ټوټه کولو ،او د اسمانه د دروازو د پرانستولو په فن باندې ښه پوهيږې.

خواص خانه ! زما د قوم ستر اتل ، د راجپوتانه د راجه مالديو سالار کوپا داسې يو ستر جنګجو او نه ماتيدونکې تصور کيږي چې دهندوستان راجپوتان هغه نا قابل تسخير ګڼي. خواص خانه ! تا هغه په خپله مخه کې د تږو ليوانو په څير وځغلاوه اوثابته دې کړه چې داسې جنګجو او ناقابل تسخير ستا تر مخه د زمانې هسې ځک ثابت شوې دې .

تر دې ځايه دخبرو وروسته شيرشاه سوری لږ څه خاموشه شو اوبيا يې دخپل زوې عادل په لور وکتل او ورته يې وويل چې: عادله زويه ! د خواص خان ددې قاصد له پاره د خوراک څښاک او د ارام کولو دځاې غم وخوره. بيا ددې قاصد په لور د کتلو په وخت کې شيرشاه سوری يو ځل بيا وويل :

نن شپه ته همدلته په پړاو کې قيام وکړه ،مونږ به يوځاې ددې ځايه د راې سين دمرکز په لور حرکت کوو اودخواص خان دغوښتنې په مطابق به دراجپوتانه په ځاې پورن مل ته سبق ورکړو ، ددې خبرې وروسته شيرشاه سوری يوځل بيا خپل زوې عادل ته وکتل او ورته يې وويل چې:

عادله زويه ! اوس تاسې ټول ولاړشئ ، او همدا اوس خپل زياتې سامانونه راټول کړئ، سبا به لښکر ددې ځايه دراې سين په لور کوچ کوي ، دشيرشاه دحکم سره سم دهغه زوې عادل ، سالار برهم جيت اودخواص خان له لورې راغلې قاصد درې واړه دخيمې څخه ووتل.

بله ورځ سهار وختې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاې دراجپوتانه سرحد ته د راجه پورن مل د مرکز راې سين په لور وخوزيد.

دماخستن د لمانځه څخه لږه شيبه وروسته شير شاه سوری د راې سين دښاره بيرون دخواص پړاو ته ورسيد. کله چې خواص خان ته دشيرشاه سوری دراتلو په اړه خبر ورکړل شو چې شيرشاه د خپل لښکر سره يو ځاې دلته را رسيدلې دې نو سمدستي يې حاجي خان بيټنې ، شجاعت خان او جلال خان جالو له ځانه سره يو ځاې کړل او دشيرشاه سوری د ښه راغلاست له پاره دشپې په تياروکې بيرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووتل. دشپې په تيارو کې دخواص خان دلښکر دخيمو تر مخه هر هر ځاې اورونه بل و ، مشالونه را ځوړند شوي و ، شيرشاه سوری د خواص خان د کتلو سره سم دخپله آسه راکيوت ، خواص خان ته ورغاړې وت او هغه يې په تندي باندې ښکل کړ اوبيايې ورته وويل چې : خواص خانه زويه تا هغه جنګ ګټلې دې،تا هغه کار کړې دې چې د عام انسان د وسه نه و پوره . تا ګوپا ته ماتې ورکړې اوپه يوه ډول دې ناممکن ممکن و ګرځاوه ، خواص خان ورته په ځواب کې څه و نه ويل ،بس د ممنونيت په سترګو يې شيرشاه سوری ته کتل ، بيا خواص خان د شيرشاه سوري لاس و نيوه اود پړاو په لور ورسره روان شو . شيرشاه سوری خواص خان ته يو ځل بيا وويل چې :

خواص خانه زويه ! ته کملاوتي خپلې خيمې ته يوسه ، ګنګا او نيرما به د فدايي خان خيمې ته منتقل کړل شي ،په همدې وخت کې فدايي خان هم را نژدې شوا و دشيرشاه سوری په لور يې دکتلو په وخت کې وويل چې: اقا ! زه به په دې لړ کې دخواص خان سره مرسته وکړم، شيرشاه سوري ورته يو ځل بيا وويل چې: تاسو دواړه ولاړ شئ زه به پخپله د لښکر د پړاو او دهغوې د خوراک څښاک له پاره تياري وکړم.

دهغه په دې خبره خواص خان او فدای خان دواړه يوې لورې ته شول ، فدايي خان ګنګا او نيرمل دواړه دخپله ځانه سره د قبيلې خيمو ته يوړې ، په داسې حال کې چې خواص خان په ډيره مينه کملاوتي له ځانه سره کړ ه اودخپله ځانه سره يې خيمې ته يوړه . هغه يې دخپل ځان سره کينوله ، ډوډۍ يې يوځاې ورسر ه وخوړل اوبيا راووت او دشيرشاه سوری سره دراغلي لښکر له پاره يې د خوراک حښاک د تيارولو حکم وکړ.

بله ورځ شيرشاه سوری دخپلو نورو سالارانو او خواص خان سره يو ځاې د راې سين د ښار په لور ولاړ. دهغوې سره په دې وخت کې دهغوې ساتونکې ډلې هم وې. هغوې لمړۍ دښار د شاوخوا سيمې وکتلې. د راې سين ښار د اوسنۍ بهيلسه په جنوب کې څوارلس ميله واټن کې او د اوسني بهوپال دښار څخه نژدې ۲۷ ميله شرق لورې کې پروت دې. نن هم ددې کلا نښې نښانې شته چې د وندهياچل د کوهستاني لړيود په ډيره لوړه برخه کې تر سترګو کيږي.

دا کلا او ښار دبيتواندي په لور نژدې اوه ميله سيمه کې پرته ده د وندهياچل دکوهستان په کومه لوړه کې چې دا واقع شوې وه نو دهغې لورې شمال او جنوب څخه دوه غرنۍ ويالې د غرونو نورې لړۍ يو دبل څخه جدا کوي. په همدې خاطر د کلا ټينګښت او استحکام نور هم زياتوي.

د راې سين دشاوخوا سيمو د جايزې د اخستلو وروسته شيرشاه سوری بيرته خپلې خيمې ته راغې اودخپلو زامنو څخه اخوا بې خواص خان ، او نورو سالارانو سره په راې سين د حملې کولو په جنګي پلان باندې غور پيل کړ.

که څه هم خيمې ته د راننوتلو وروسته هغه تر لږه ځنډه پورې خاموشه و خو وروسته يې بيا خپلو زامنو ، اونورو سالارانو ته وويل چې :تاسو ټولو زما سره يو ځاې دراې سين د کلا جايزه واخستله ،اوس وواياست چې په دې ښار دحملې کولو له پاره به کوم تاکتيک استعمال کړل شی ، خو واورئ ، تر هغو چې زما د ذاتي راې پورې اړونده ده ، هغه داده چې دراې سين دکلا په مقابل کې چې کومې غرنۍ سيمې دي په هغوې باندې ولکه کول اړين دي ، په دې غرونو باندې تر ټولو لمړۍ توپونه نصب کړئ ، څرنګه چې د راې سين د کلا ديوالونه د غرنيو لړيو په واسطه خوندي شوې دي ، نوپه د ې خاطر ددې کلا د سوبې کولو اويا ورته د ننوتلو له پاره مونږ ته په کار دې چې دکوم لوړ ځاې څخه د کلا ديوالونه ترضربې لاندې و نيسو ، په دې صورت کې به مونږ څه ګټه تر لاسه کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري غلې شو نو خواص خان ورته وویل چې:

درونده شیرشاه ! ستا وړاندیز په خپل ځای سهي دې او مناسب هم دې. مونږ ته په کار دې چې خپله توپخانه د ښار په کوم ستر او پورته ځای کې نصب کړو، په دې توګه مونږ څه ترلاسه کولې شو خو ترڅنګ یې زه یوه بله مشوره هم درکولې شم. د هغه په دې خبره شیرشاه سوری ټکان وخوړ او ویې ویل چې:

خواص خانه زویه، ته ووایه چې له تا سره څه ډول وړاندیز شته. تر څو عملې کړل شي خواص خان ورته وویل چې:

شیرشاه سورې ! ته پوهیږې چې په اوسني وخت کې پورن مل په دوو ښارونو حکومت کوي، یو یې رای سین او بل یې چندریري دې. د پاته کوچنیو کوچنیو کلیو څخه نه پورن مل ته کومک رسیدې شي او نه هغوې د دې توان لري چې بسپنه ورسره وکړي، که مونږ یواځې رای سین کلابند کړو نو هغه ته به د هغه د بل ښار ګوتې چندریري څخه په پرلپسې توګه کومک رارسیږي او په دې توګه به دا کلابندي ډیره اوږده شی، او په پورن مل باندې به زمونږ له پاره قابو پیدا کول که ممکن وي خو ستونزمن به هم وي.

زما وړاندیز دادې چې د لښکرو یوه برخه د چندریري په لور ولیږو تر څو هغه ښار هم کلابند کړي، نو که په دې توګه مونږ دواړه ښارونه په یوه وخت کې کلابند کړو نو بیا به د دې دواړو ښارونو څخه یوه ته هم کومک نه شی ور رسیدلې. په دې توګه به مونږ به اسانۍ سره وتوانیږو چې پورن مل تر پښو لاندې کړو.

خواص خان د لږ څه فکر کولو وروسته بیا د خبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل چې: د چندریري په لور د لښکرو د لیږلو وروسته باید مونږ خپله توپخانه په کوم ستر ځای کې نصب کړو او بیا د رای سین د کلا په بیروني دیوالونو باندې ګوله باري وکړو، د دې کار له پاره باید مونږ خپل پاته لښکر هم په درې برخو باندې وویشو، یوه برخه یې د کوهستان لړۍ په لوړو ځایو باندې او پاته دوه برخې د ښار د دیوالو د هغو برخو سره نزدې پټ کینی کومه برخه چې زمونږ د توپخانې د ضربې لاندې راځي

د ښار په دیوالونه به په پرلپسې توګه د توپ ګولۍ وریږي، کله چې د ښار کوم دیوال را پریوځي او یا پر هغې کې کوم سوری راپیدا شي او بیا د ښار فوځونه د هغې د بیا رغولو له پاره رامخته کیږي نو په سنګرو کې ناست دواړه ډلې لښکرې به پر هغوې حمله کوي، هغوې به له منځه وړي او په دې توګه به د ښار د ننه د ننوتلو له پاره لاره هموارہ شي، ځکه چې ما اوریدلي دې چې د رای سین د کلا دیوالونه دوه پوړه لري.

کله چې خواص خان غلې شو نو شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه ! کوم وړاندیز چې تا وکړ په خدای سوګند چې زما په زړه کې هم همداسې تیریدل، ماته خو د دې نه غوره او ښه بل وړاندیز نه تر سترګو کیږي. اوس به همدغې ستا وړاندیز او پلان ته اخري شکل ورکړو، واورئ ! چې زه به د لږې شیبې وروسته لښکر په څلورو برخو وویشم. یوه برخه به زما زوی جلال خان له ځانه سره یوسې او د چندریري ښار به کلابند کړي ترڅنګ به یې جلال خان جالو هم د هغه سره د هغه د نائب په څیر ولاړ شي. دوې دواړه به د چندریرې د کلابندۍ او د هغې د فتحې کولو هڅې وکړي، د لښکر پاته درې واړه برخو څخه به یوه یې د خواص خان تر قوماندې لاندې، او حاجې خان بیټنې به یې نائب وي، د لښکرو دریمه برخه به زما د زوی عادل تر قوماندې لاندې وي او شجاعت خان به یې نائب وی او اخري برخه به یې له ما سره ځې چې برهم جیت به مې معاونت کوی. خواص خان او عادل خان دواړه به د خپلو لښکرو سره د کلا د دیوالونو خوا او ته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

همغه ځایو کې سنګرونه نیسي چیرې چې مونږ ګوله باری کوو. زه به دخپل لښکر سره یوځاې د توپخانې ځارنه کوم او د ښار د دیوالونو په هغو برخو به ګولۍ. وروم چې خواص خان او عادل خان ورسره نژدې سنګرونه نیولي دي.

ددې خبرې سره سم شیرشاه سوری دخپلو جنرالانو دا غونډه پاې ته ورسوله ، بیا د شیرشاه سوری زوې جلال خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د چندریرې په لور وخوزید. جلال خان جالو ورسره دناټب په خیر ولاړ.

پاته لښکر خپله توپخانه دراې سین سره نژدې یوه لوړ ځاې ته وخیژوله اوشیرشاه سوری یې تر څنګ پړاو وکړ. خواص خان اوعادل خان هم د ښار ددیوالونو هغه برخې ته ولاړ کومې چې د ګولیو وررولو له پاره په نښه شوې وې.

۷۳

دراې سین راجه پورن مل د خپلې لور پاروتي او دخپل سالار او وراره پرتاب سره یوځاې د راى سین دکلا په یوه لوړ برج ولاړ و اوپه خپل مخکې یې په یوه لوړ غر دشیرشاه سوری د توپخانې د نصبولو څارنه کوله. په همدې وخت کې دهغه یو جاسوس په ډیره منډه ځان ورورساوه ، دهغه دراتلو سره سم پورن مل هغه لورې ته متوجه شو اوغوښتل یې څه ترې وپوښتي چې هغه مخبر ورته وویل :

مهاراجه ! ما تاته د شیرشاه سوری دلښکر په اړوند ډیر مهم خبرونه راوړې دي ، هغه د هغه مخامخ کوهستاني لړۍ په سر باندې خپله توپخانه نصب کړې ده . اوپخپله هم دخپل لښکر د یوې برخې سره همتله رسیدلې دې ، اوس د شیرشاه سورې د جنګ پلان دا دې چې : هغه به دهمغه ځایه دښار بیروني دیوالونه ترضربې لاندې نیسي او ددیوالونو د له منځه وړلو هڅې به کوي، هغوې هغه ځاې د مخه په نښه کړې دې . دهمدې دیوال شاوخوا کې د شیرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل خان پټ سنګرونه نیولې دي ، دهغوې آند دا دې چې کله ګوله باري پیل شی اود راې سین ددیوال دا برخه له منځه ولاړه شي نوبیا به د شیرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل ددوو مختلفو سیمو څخه دکلاد دغه راپریوتې دیوال څخه را ننوځي او دوه کاره به کوي ، لمړی دا چې هغوې به ددیوال ددې برخې دبیا جوړولو کارنه پریږدې چې تر سره شي اودهغې په بیا جوړونکو به حمله کوي ،تر څنګ به یې هغوې د ښار ددیوالونو هغه ډیره نازکه برخه هم وینې ترڅو دهغې لارې شیرشاه را ننوځي.

تر دې ځایه دخبرو وروسته هغه مخبر خاموشه شو خو وروسته یې یوځل بیا په خبرو پیل وکړ: مهاراجه ! ددې نه اخوا یوبل مهم خبر دا دې چې شیرشاه سوری خپل یو زوې جلال خان د چندریرې په لور دخپل لښکر سره یو ځاې استولې دې. شیرشاه سوری دهغوې څخه غوښتي دې چې چندریري سوبه کړي او یا یې دا سې کلک کلابند کړي چې دهغه ځایه راې سین ته کومک و نه رسیږي.

کله چې هغه جاسوس خاموشه شو نو راجه پورن مل تر یوه وخته پورې په فکر کې ډوب شو بیا یې دهغه جاسوس څخه وپوښتل چې ته خو نور څه ویل نه غواړې؟ هغه د نفي په توګه ورته خپل سره وخوځاوه . بیا پورن مل په ټیټ اواز سره وویل چې ، ته نور ورتلاې شې . دهغه په دې خبره هغه جاسوس دهغه ځایه ولاړ. دهغه دتللو وروسته راجه پورن مل دخپلې لور پاروتي او خپل وراره او د قواو سالار سره په خبرو پیل وکړ.

اوس تاسو دواړه ووایاست چې څه کول په کار دي ؟ دهغې وروسته به زه تاسو دواړو ته خپله دجنګ نقشه وړاندې کړم. په ځواب کې پرتاب او پاروتی دواړه تر لږه وخته پورې خاموشه و او څه فکر یې کاوه . دلږ څه ځنډ وروسته یې په خپلو کې سره خبرې وکړې اوبیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتاب خپل کاکا پورن مل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې : ستا د پوښتنې په اړه چې ما او پاروتي په خپلو منځوم کې مشوره وکړه، دهغې په مطابق زمونږ د دواړو اراده ده چې مونږ به خپل لښکر په درې برخو ویشو . دلښکرو یوه برخه ستا په قومنده کې او سې او دکلا د دیوال دهمدې برخې څخه چې مونږ په کې همدا اوس ولاړ یو څارنه کوي. خو دلښکر پاته دواړو برخو څخه به یې یوه زما او بله د پاروتي د قومندې لاندې وي. که چیرې دشیرشاه سوری د ګوله باري څخه زمونږ دکلا دیوالونو ته کوم زیان ورسید او مسلمانان دهغې د کومې برخې په راپرځولو باندې برې و موند نو زه او پاروتي به دواړه دخپلو لښکرو سره هڅه وکړو چې حمله راوړونکې راننوتلو ته پرې نږدو . ما پاروتي ته ویلي دي چې د شیرشاه سوري د زوې عادل خان مقابله وکړي خو هغه وایي چې هغه به دخواص خان په تمبولو او دهغه د مخنیوي له پاره کار وکړي. په دې اساس پاروتي دا وړاندیز کړې دې چې څرنګه چې خواص خان پخوا ماته او کوپا ته ماتې راکړې ده نو په دې خاطر اوس به زه په خپله دهغه سره خپل قسمت ازمویم. نو که چیرې دښمن د دیوال په راپرزولو باندې بریالې شي نو مونږ دواړه به دخپلو لښکرو سره یو ځاې دخواص خان او عادل خان لاره و تړو . او پرې به یې نږدو چې د دیوال د لویدلې برخې څخه د ننه کلا ته را ننوځي او که را داخل هم شي نو مونږ دواړه به یې په بیرته ټیل وهلو باندې بریمنده شو . خو ته به هغه وخت د دیوال د پاسه په هغوې داسې غشي وروې چې هغوې د دیوال څخه د را ننوتلو جوګه نه شي او نه زما او پاروتي تعقیب وکولې شي .

راجه پورن مل دخپل وراره پرتاب او دخپلې لور پاروتي د وړاندیز څخه ډیر خوشحاله شو او بیا یې په خنداکې وویل چې :

ګوره پرتابه زویه ! زه ستا او دپاورتي ددې پریکړې ملاتړ کوم، همستاسو د وړاندیز له مخې به فوځ په درې برخو باندې وویشو ، تاسې دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځاې د خواص خان او عادل دمقابلې له پاره ځانونه چمتو کړئ او زه به دخپلو لښکرو سره یو ځاې دهغو برجونو په سر و دریږم او دغشو ورولو په اساس به پرې نږدم چې خواص خان او عادل خان مخته راشي . ددې خبرې سره سم ، پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړه د دیوال څخه را ښکته شول .

۷۴

د لږ وخت وروسته دشیرشاه سوری توپخانې ، د شیرشاه په حکم د راې سین په ښار باندې ګوله باري پیل کړې وه ، لمړۍ څو ګولۍ د دیوال څخه لږ څه اخوا و لګیدې . بیا کرار کرار توپچې خپله نښه سهي کړه او د راې سین دښار د دیوالونو بیروني لورې یې خپل هدف وګرځاوه . که څه هم د کلا د دیوال دابرخه چې ګولۍ پرې په پرلپسې توګه لګیدې د غره په څیر کلکه ولاړه وه خو دپرلپسې او نه ماتیدونکې لړۍ په زور ددې کلا د دیوال په یوه برخه کې درزونه راپیدا شول ، ان تر دې چې دمابنام څخه لږ څه د مخه شیرشاه سوری د راې سین دکلا د دیوال د یوې برخې په رانړولو باندې بریالې شو .

کله چې دښار دکلا د دیوال دا برخه را پریوته ، نو دپخوا څخه د جوړ شوي پلان په اساس شیرشاه سوری دګولیو ورول بند کړل ، او س نو دخواص خان او عادل خان کار پیل شوې و . هغوې تر او سه هم په سنګرونو کې ناست و و . دواړه کرار کرار د خپلو سنګرونو څخه راووتل او د دیوال د راپریوتې برخې په لور ور اوړده شول. لمړۍ خواص خان دهمغې ورانې برخې څخه کلا ته ورننوت. دخواص خان په ورننوتلو سره یو قیامت جوړ شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه باندې د مخې له اړخه د راجه پورن مل لور پاروتي د خپل لښکر سره د سوځونکې او ر په څیر حمله راوړه. په همدې وخت کې عادل خان هم دخپل لښکر سره یو ځای د همدې مات دیوال څخه ورتیر شو او کلا ته ورننوت. په عادل خان هم دپاروتي په څیر پرتاب دخپل لښکر سره یو ځای یرغل راوست.

پاروتي د نارینه و په کالیو کې وه ، په دې خاطر هیچا نه پیژندله چې دا به د راجه پورن مل لور پاروتي وی. خو خواص خان د هغې حمله و تمبوله. تر څنګ یې دخپلو لښکریانو سره یو ځای د «کن فیکون» د نغمو او د تکبیر د اوازونو سره یو ځای دپاروتي په لښکرو باندې یرغل وروست او دپاروتي په لښکرکې یې داسې یو توپان جوړ کړ چې دهغوی حالت یې د بد نه د بدتر په لور یوړ. دخواص خان په لور دکتلو سره سم د شیرشاه سوری زوی عادل خان هم د پرتاب لښکر د همداسې قهر او غضب لاندې راوست او په هغوی داسې ګذارونه پیل کړل چې شین اسمان یې پرې تور وګرځاوه .

پرتاب او پاروتي تر ډیره پورې دخواص خان او عادل خان د حملو تر مخ و نه دریدل، هغوی دخپلو ځانو او دخپلو لښکرو د خوندی ساتلو په خاطر یو بل ته اشاره وکړه او وتښتیدل. کله چې خواص خان د پاروتي او عادل د پرتاب تر شا ولاړل نو د کلا د داخلي برجونو څخه پرې غشي لکه د باران په څیر را وورېدل. هلته پورن مل دخپل لښکر سره یو ځای ولاړ و . دغې غشو دخواص خان او عادل خان لښکرو ته پوره زیان واړاوه ، په دې خاطر خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای د مات دیوال د برخې څخه بیرته بیرون ولاړ ، عادل خان هم دخواص په قدم ولاړ او خپل ځواکونه یې د هغه ځایه را وویستل.

پرتاب او پاروتي د خواص خان او عادل خان څخه د تیښتې وروسته ،کله چې د ښار د مخالف لورې د شاه پنا د دروازې څخه دننه راغلل نو هلته یې وکتل چې پورن مل ولاړ دې. په دې وخت کې پاروتي او پرتاب یو د بل سره مشوره وکړه او خپلو فوځونو یې د دیوال تر څنګ په پراخه میدان کې د پړاو کولو حکم وکړ. خو هغوی دواړو خپل اسونه را وځغلولو او د پورن مل څنګ ته راغلل. دواړه د را رسیدو سره د پورن مل مخکې و دریدل. پاورتي غوښتل خپل پلار پورن مل ته څه ووایي خو پورن مل پرې رامخته شو او ورته یې وویل چې :

پاروتي او پرتاب ! کله چې ما ستاسو د ماتې په اړه واوریدل ډیره زیات خفه شوم. ما خو هیله درلوده چې د شیرشاه سوری هغه لښکر چې دلته په سنګر کې ناست دې هغه به تاسو دواړه له دې ځایه وځغلوئ او مونږ ته به دا فرصت را په برخه کړئ چې د کلا د دیوال هغه لویدلې برخه به بیرته جوړه کړو. خو ستاسو ددواړو ماتې زه د اندیښنو سره مخ کړې یم.

پلارجانه ! فتحه او ناکامي دواړه خو د یو چا نه یو چا په لمن کې راپریوځي . که نن موماتې وخوړه سبا به بیا بریمند شو ،دا خبرې پاروتي په ډیره مینه خپل پلار ته کولې. هغې یو ځل بیا خپل پلار پورن مل ته په وینا کې وویل :

پلارجانه ! ما د شیرشاه سوری د سالار خواص خان مقابله وکړه په داسې حال کې چې پرتاب دشیرشاه د زوی عادل خان په مقابله کې ولاړ و . په دې کې شک نه شته چې د هغې دواړو د جنګ تګلاره زمونږ له پاره نوې وه. خو د دې سره بیا هم زه تاته ویلې شم چې په خپله شیرشاه او دهغې دا دواړه سالاران نه ماتې خوړونکې نه دي . مونږ باید خپلو هڅو ته دوام ورکړو او زه هیلمنه یم چې که چیرې مونږ خپلو هڅو ته همداسې دوام ورکړو او دا کلابندې اوږده کړو نوشیرشاه سوری به دکلابندۍ څخه په تنګ شي او د دې ځایه به د تللو په لور مجبور شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره لورجانې ! ستا ژبه دې مبارکه وی ، خو ماته دا سې څه نه تر سترګو کيږي ، او س خو شيرشاه سوري زمونږ دا ښارونه کلابند کړي دي او هغه به دد ې ښارونو د نيولو پرته شاته ولاړ نه شي،اوبيا لږ څه مخته ديوه قاصد په لاسو دا خبر هم راغلې دې چې د شيرشاه سوری زوي جلال خان د خپل لښکر ديوې برخې سره زمونږ دويم ښار چندريري هم کلابند کړې دې په دې خاطر دبيرون نه مونږ ته کومک رارسيدل هم بند شوي دي .نو که چيرې دا لړۍ همدا سې دوام وکړي نو ډير ژر به د شيرشاه سوری زوې جلال خان چندريري په خپله ولکه کې واخلي. اوس خو شيرشاه سوري پخپله دخپلو ستر و سالارانو سره يوځاې زمونږ ښار کلابند کړې دې اومونږ ته دهيڅ لورې دکومک د رارسيدو هيله نه شته . زمونږ سره خو يوآځې د چندريري ښار و چې د کومک د راتلو هيله ترې کيده ، دهغې د کلابندۍ وروسته خو ،زما زامنو ، مونږ بلکل بې ياره اومددګاره پاته شوي يو. دا خبرې پورن مل په ډيرې عاجزۍ اوبيچارګۍ سره وکړې اوبيا غلې شو.

په دې وخت کې پرتاب اوپاروتي په ډيره حيرانونکې توګه پورن مل ته کتل ،بيا پرتاب دپورن مل د انديښنو د لرې کولو له پاره څه ويل غوښتل چې پورن مل ورته په خبرو پيل وکړ.

واورئ زما بچيانو ! هغه توپونه چې شيرشاه سوری د دې غره په څوکه ايښودې دي،دهمغې په کومک سره يې دراې سين دکلا بيروني ديوالونه ورمات کړل ، اوس تاسو زما دا يوه خبره له ځانه سره وليکئ چې ددې ديوال دماتولو وروسته به شيرشاه سوری همدا سې غلې کښيننې. ددې ديوال دماتولو وروسته دهغه اودهغه د ځواکونو حوصلې ډيرې سترې شوې دي ، اوس به هغه په نورو ديوالونو باندې حمله کوي اوپه هغوي به هم په پرلپسې توګه ګولۍ وروری ، اودا ديوالونه دډيرو ګوليو دزغملو زور نه لرې. رالويږي اوبيا چې د ښار کوم حشر نشر وي هغه د وتلو څخه بيرون دي.

پلار جانه ! که چيرې ستا په ذهن کې همدا سې انديښنې وي نو ايا ددې انديښنو څخه د وتلو کومه لاره دې هم په ذهن کې شته ؟ پاروتي دخپل پلار ه دغه پوښتنه په ډيره نرمه او خوږه ژبه وکړه. پورن مل د ځواب په اړه لږ څه فکر وکړ اوبيا يې وويل چې :

واورئ زامنو ! په دښمن باندې دسخت ګذار کولو له پاره له ماسره يو وړانديز شته . اوهغه دا چې ، مونږ بايد ددې خبرې انتظار و نه کړو چې شيرشاه سوري به کله زمونږ د ښار په نورو ديوالو باندې ګوله باري پيلوي ، زما په آند چې مونږ بايد په خپل اخري تدبير باندې عمل وکړو . اوهغه دا چې : مونږ بايد دخپل ټول لښکر سره يو ځاې په خواص خان اوعادل خان باندې حمله وکړو. که چيرې مونږ دهغوې دواړو په مقابل کې بريا وې تر لاسه کړې او هغوې ته مو ماتې ورکړه اوددې ځايه مو و شړل نوبيا خو به په همدې کې زمونږ ګټې را نغښتې وي. ددې وروسته به مونږ د ديوال د رالويدلې برخې په جوړيدو هم پيل وکړ اې شو اوخپل توان او ځواک به نور هم مستحکم کړو.

خو که چيرې دخواص خان اوعادل خان په مقابل کې مونږ دناکامۍ سره مخ شو نوبيا به مونږ خپل ټول لښکر دخپلې کورنۍ سره يوځاې واخلو او د بيتواندی په لور به ولاړ شو. هلته به دبيتواندي په ځنګلونو کې پناه واخلو ، څرنګه چې دا ځنګلونه دکوهستانې لړيو په منځ کې پراته دي نوپه دې اساس به شيرشاه سوری زمونږ سره د بيتواندي څخه اخوا دګونډوانه په ځنګلونو کې دلاس اچولو اوټکر کولو هڅه ونه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تردې ځایه دخبرو وروسته پورن مل خاموشه شو ، دهغه په دې وړاندیز باندې د تبصرې کولو دمخه پرتاب او پاروتي دواړو په خپلو منځوکې سلا مشوره وکړه ، بیا پاروتې څو قدمه مخته راغله او دخپل پلار پورن مل ترمخه ودریده او ویې ویل چې:

پلار جانه ! زه او پرتاب دواړه دې پایلو ته ورسیدو چې ستا په دې وړاندیز باندې باید عمل وکړل شي، زمونږ له پاره اخري او ترټولښه لاره همدا ده. خواص خان او عادل خان همدا اوس د دیوال دهغه ماتې برخې تر څنګ په سنګر کې دي. زما په فکر چې مونږ باید دبیرون څخه دهغوې ترشا پرهغوې باندې یرغل راوړو، په دې توګه به مونږ ته څه بریاوې را په برخه شی.

دبګوان شکر دې چې تاسې دواړو زما په وړاندیز باندې اتفاق وکړ. پورن مل د خوشحالۍ نه ورته وویل. واورئ بچیانو ! اوس به زمونږ پلان داوي چې مونږ به خپل ټول لښکر دوه ځایه کړو. یوه برخه به یې زما تر قومندې لاندې وي ترڅنګ به یې زمونږ ټول خپلوان اوکورنۍ هم زما د لښکر برخه وي. دلښکر بله برخه به ستاسو ددواړو تر قومندې لاندې وي ،تاسو دواړه به یو ځای د خواص خان پر خلاف حمله کوئ ، زه به دشیرشاه سوری په زوې عادل خان باندې ګذار کوم. که چیرې مونږ بریمنده شو نو زه به وپوهیږم چې تقدیر زمونږ ملګرې دې اوکه چیرې دناکامۍ سره مخ شو نوبیا به د پلان په مطابق دبیتواندې څخه تیریږو او دګونډانه ځنګلونو ته به پناه وړو. ددې سلا نه وروسته راجه پورن مل څو کسه سالاران راوبلل اودهغې وروسته یې دښار دننه ټول لښکر دهغه دروازې تر څنګ د راټولیدو حکم وکړ دکومې تر څنګ چې هغه ولاړ و.هغه پرتاب اوپاروتي دواړه و لیږل اوخپل ټول دوستان اوکورنۍ یې دې دروازې ته را وبلل. دپورن مل په حکم پرتاب اوپاروتي دهغه ځایه ولاړل ، لږه شیبه وروسته دپوره تیارۍ کولو سره سم پورن مل خپل ټول لښکر هلته ددروازې تر څنګ راټول کړ اوبیا یې په دوو برخو وویشه.

یوه برخه پورن مل په خپله قومنده کې واخسته. اوبله برخه یې د پرتاب او پاروتي په قومنده کې په ګډه توګه ورکړه. بیا د لښکر دا دواړه برخې د شهرپنا د دروازې څخه په پوره خاموشۍ سره د سمندر درياب په څیر ووتلې ، هغوې په ډیره بیړه دخپل منزل په لور روانې وې ، پرتاب اوپاروتي دواړه د اور دعذاب په څیر د خواص خان په لښکرو د شا له خوا ور پریوتې. دا حمله په څرګنده توګه ناڅاپی حمله وه خو لکه څنګه چې خواص خان اوعادل خان پخوا هم دغه ډول ناڅاپی یرغلونه په شاتمبولی ونو په دې اساس دوې دواړه هم دهمداسې حملې له پاره دمخکې نه تیار شوی و. خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای دپاروتي او پرتاب دلښکر په مقابل کې وجنګید ، هغه دخپلو تیزو حملو په واسطه په ډیره ګړندۍ توګه مخته ولاړ. دبله اړخه دخواص خان په څیر عادل خان هم د راجه پورن مل په لښکرو باندې لکه د توپان په څیر ورغلې و ، لږه شیبه سخت جنګ و شو خو دپرتاب ، پاروتي او پورن مل ځواکونه د ماتې اوتباهۍ سره مخ شوي و. د ماتې خوړلو وروسته پاروتي او پرتاب دواړه د پورن مل په لور و تښتیدل. خو په تیښته تیښته کې یې خپل فوځونه بیرته سره را یوځای کړل اودپخوانې پلان له مخې د بیتوندا له لارې ګونډوانه ځنګلونو په لور یې د تیښتې له پاره ځآنونه تیار کړل. خوکله چې دوې د راې سین څخه ووتل او د بیتواندی په لارې باندې سر شول نو په همدې وخت کې پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړو په منډو منډو باندې دغې لارې ته ځان راورساوه ، خو هلته دهغوې بدبختي داوه چې شیرشاه سوری یې دخپل توانمند لښکر سره یوځای په مخکې ولاړو ، کیدې شی چې شیرشاه سوری ، خواص خان اوعادل خان ته دپورن مل دتیښتې دپلان په اړه دمخه مخبرانو خبر ورکړې و. کله چې پورن مل د شیرشاه سوری د لښکر مخې ته راورسید نو دشیرشاه سوری لښکر پرې حمله وکړه ، تر دې وخته پورې خواص خان اوعادل خان هم دهغوې ترشا رارسیدلی و اودپورن مل لښکر یې تر شا د ضربې لاندې نیولې و. دوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې واړو د پورن مل عسکر يو په بل پسې ورختم کړل ، پخپله پورن مل او پرتاب دواړه په دې جنګ کې له منځه ولاړل او د پورن مل لور پاروتي ژوندۍ و نيول شوه.

هغه وخت چې پاروتي د شيرشاه سورى مخې ته راوړل شوه نو په هغه وخت کې هلته د شيرشاه سوري د زامنو څخه علاوه خواص خان او څو کسه نور سالاران هم ناست وو. په دې وخت کې خواص خان په ډير غور سره د شهزادګۍ پاروتي په لور وکتل ، هغه ډيره حسينه ، او ښه شکل او صورت خاونده وه . پاروتي ته په غور سره د کتلو وروسته خواص خان شيرشاه سورى ته په غوږ کې وويل :اقا ! که اجازه را کړئ نو زه د پورن مل د لور شهزادګۍ پاروتي په اړه لږ څه ويل غواړم. شيرشاه سوري ورته په خندا شو او ورته يې وويل چې وو ايه ته څه ويل غواړې ؟ په دې لړ کې تا ته له ما څخه د اجازې د غوښتلو اړتيا نه شته. پرته له اجازې هر څه چې ويل غواړې ويې وايه.

زما د رونده شيرشاه ! زه د دې پاروتي په اړه يوه پريکړه کوم. زه هيله لرم چې ته به زما د پريکړې سره اتفاق وکړې. خواص خان دا خبره شيرشاه سوري ته په ډير غور د کتلو په وخت کې وکړه. کله يې چې شيرشاه سورى غلې و کوت نو ويې ويل چې :

زه غواړم چې دا پاروتي د خپل مهربان فدايى خان کوچياني قبيلى ته وسپارم او هغه يې د خپل زوي اسماعيل سره واده کړي. ايا تاسې په دې لړ کې کومه نيوکه لرئ؟

په ځواب کې ورته شيرشاه سورى په خندا شو او ورته يې وويل :

خواص خانه زويه ! زه پرې هيڅ اعتراض نه لرم ، دغه نجلۍ چې اوس زما تر مخه ولاړه ده زه به يې همتاته وسپارم او ته پخپله پورته شه او خبرې ورسره وکړه. چې ايا دا هم غواړي چې همداسې وشى ؟ زه غواړم چې هر قدم چې اخستل کيږي په هغې کې د دې پاروتي رضا او خوشحالى هم شامله وي. تر څو نوموړې د خپل ژوند پاته ورځې په خوشحالۍ سره تيرې کړي. د دې خبرې سره سم خواص خان راپورته شو او د پاروتي مخې ته و دريد.

پاروتي ! زه د شيرشاه سورى اعلې سپه سالار خواص خان يم. ګوره خورې ! ما د شيرشاه سورى سره د خبرو کولو وروسته ستا په اړه يوه پريکړه کړې ده خو اوس به د دې پريکړې په اړه له تا سره هم مشوره کوم. که چيرې ته په دې پريکړې باندې خوشحاله وې نو بيا به زه پرې د عمل کولو هڅې وکړم. خو دا ياد ساته چې هيڅ پريکړه به ستا د خوشحالۍ او رضا پرته نه کيږي .

خواص خان د دې خبرې وروسته خاموشه شو . پاروتي په خوله څه ونه ويل خو په ډيره حيرانتيا سره يې د خواص خان په لور کتل ، خواص خان ترې يوځل بيا وپوښتل چې: ګوره پاروتي خورې ! ما خو کومه داسې خبره نه ده کړې چې ستا د مزاج خلاف وي ؟ په دې وخت کې پاروتي په ځواب کې وويل چې:ګوره خواص خانه ! زه د دې خبرې په اوريدو سره ډيره حيرانه او پريشانه يم چې د شيرشاه سورى داسې يو سالار چې د هندوستان په زمکو کې نا قابل تسخير ګڼل کيږي ، هغه په ډيره نرمه لهجه او شفقت سره ماته د خور خطاب کوي نو په دې فکر کې ډوبه يم چې زه دا د خپل ځان له پاره يو جال وګڼم او که حقيقت يې قبول کړم.

ګوره پاروتي ! کله چې ما درته خور وويلې نو بيا به دې د ورور په څير د خورولۍ حق هم ادا کوم. ته هغه فريب مه ګڼه هغه څه چې زه يې وايم په حقيقت ولاړ دي. ستا په اړه چې ما کومه پريکړه کړې ده د هغې په اړه ستا رضامندي غواړم. زما پريکړه داده پاروتي چې زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړم چې تا د خپل يوه دوست او ملګري زوې ته واده کړم. په دې توګه به ته خپل پاته ژوند به خوشحاليو کې تير کړې ، وو ايه چې ته دې کار ته تياره يې ؟

دخواص خان په دې خبرو پاروتې په ژور فکر کې ډوبه شوه ،هغه خو دخپل ځان له پاره دکومې بدې او سختې سزا د حکم منتظره وه. خو کله چې ورته خواص خان دا خبره وکړه نو هغه دخوشحاليو نه په کاليو کې نه ځاييده ،دهغې د شکل څخه دا سې راڅرګنديده چې هغه په خپلو خيالونو کې دفعتونو لوړو درجو کې الوت کوي. تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه بيا يې وويل چې: خواص خانه ! هغه څه چې تا وويل ،که چيرې هغه له ما سره بدترينه ټوکه نه وي نو زه به درته ووايم چې زما دخوشحاليو اخري حد به نه وي چې زه د يوه دا سې چا چې د زړه ورتيا او شجاعت کيسې يې په ټوله نړۍ کې خپرې وې ماته خپله خور وويلې خبره شاته و غورزوم. ګوره خواص خانه ! هغه څه چې تا وويل سهي دي نو بيا به زه ووايم چې تا دخپلې رويې په اساس زما ددعاګانو ، ارزوګانو او هيلو لمن د ستورو څخه ډکه کړې ده.تا زما څخه دغمونو اوښکې لرې کړې اوزما ذهن دې د خوشحاليو په رڼاو کې را ونغښت

خواص خانه ! هغه څه چې تا وويلې که چيرې هغه زما دقتل او وژلو دحکم څخه دمخه زما سره مذاقې نه وي نو دژوند دتيرولو له پاره چې هره لايحه زما مخې ته راشي نو زه به هغه په خوشحالۍ سره ومنم. دپاروتې دځواب په اوريدو سره خواص خان خوشحاله شو. خپل يوعسکر ته يې اشاره وکړه ، خواص خان ورته وويل چې : په منډه ولاړ شه او فدايي خان اودهغه زوې اسماعيل خان تر دې ځايه راورسوه. هغه عسکر په يوه منډه هغه لورې ته لاړ او لږه شيبه وروسته يې فدايي خان او اسماعيل خان دواړه هلته راورسول. هغوې دواړه د خواص خان تر څنګ کيناستل. خواص خان هغوې ته په کتلو سره وويل چې. زمادرونده فدايي خانه او زما درونده وروره اسماعيل خانه ! دې پيغلې ته ووينئ ، نوموړې د راجه پورن مل لور شهزادګۍ پاروتي ده. ما هغې ته دخور غږ کړې دې، ګوره اسماعيله وروره ! ما هغه ستا له پاره خوښه کړې ده. اياته زما ددې پريکړې سره موافق يې ؟ اسماعيل په ډير ممنونيت سره خواص خان ته وکتل.

خواص خانه وروره ! زه خو ستا دهيڅ پريکړې د ردولو صلاحيت او وړتيا نه لرم. که چيرې تا شهزادګۍ پاروتې زما د ژوند دملګرې په څير زما له پاره انتخاب کړې وی نو زه به دا سې وګڼم چې تا زما لمن ددنيا د ټولو خوشحاليو څخه ډکه کړې ده. د اسماعيل له اړخه د ځواب وروسته خواص خان دپاروتي په لور وکتل او ورته يې وويل:

پاروتي ! دا فدايي خان زما ډير محترم او زما ډير زيات دوست دې. اودا دهغه زوې دې. اسماعيل خان نوميږي زه غواړم ته له همدې سره واده وکړې ، اياته په دې اړه کوم اعتراض لرې؟ دپاروتي ځټ ښکته شو او ويې ويل چې نه. ماته هيڅ اعتراض نه شته. دپاروتي دځواب په اوريدو سره خواص خان ډير خوشحاله شو اوبيا يې په همدې ورځ د شيرشاه سوری سره د سلا مشورې وروسته پاروتي د اسماعيل سره واده وکړه.(يو شمير تاريخ پوهان ليکي چې هغه دراې سين دراجه لور شهزاګۍ د کوچيانو دقبيلې دمشر په واک کې ورکړې وه).

راجه پورن مل ته دماتې ورکولو او په راې سين باندې د ولکې کولو وروسته ،شيرشاه سوری هملته په راې سين کې قيام وکړ. دهمدې قيام په وخت کې د چندريرې څخه قاصد راغې اوشيرشاه سوری ته يې دا خبر ورکړ چې دهغه زوې جلال خان په چندريري باندې ولکه کړې ده، ددې خبر په اوريدو سره دشيرشاه سورې خوشحالۍ څو هومره زياتې شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان په ګړندی توګه خپلې خیمې ته ورننوت ، په خیمې کې کملاوتي د خندا او خوشحالیو نه ډکه راپورته شوه او د خواص خان په لور یې ورمنډې کړې ، هغه یې په غیږ کې ونیوه او بیا یې د خیمې منځنۍ برخې ته د کیتاستو له پاره له ځانه سره یوړ. بیا یې په ډیره حیرانتیا سره ترې وپوښتل چې :

ماستا دراتلو تر مخه د خپلې خور ګنګا په اړه فکر کاوه ، تا ته خو د هغې د خیرخیریت په اړه د رهتاس څخه کوم خبر نه دې راغلې ، زه د هغې او د هغې د کوچنۍ د کتلو له پاره ډیره بې قراره یم. په دې وخت کې خواص خان په ډیره عجیبه توګه د کملاوتي په لور وکتل او بیا یې په مړاوې شانته اواز سره وویل چې: ګوره کملاوتي ! زه په خپله هم د ګنګا او د هغې د کوچنې په اړه اندیښمن یم،تر اوسه پورې د دواړو د خیریت په اړه ماته کوم خبر نه دې تر لاسه شوې. بیا یو ناڅاپه خواص خان خپله خبره بدله کړه او وویې ویل:

ګوره کملاوتي ! زه د بهار په لور کوچ کوم ، زه همدا اوس د شیرشاه سوری له اړخه راغلم ، هلته په بهار کې څو سرکشو ځواکونو زمونږ پر خلاف په بغاوت لاس پورې کړې دي. خو د هغوې د ځپلو او له منځه وړلو له پاره شیرشاه سوری زه ټاکلې یم. نو په دې خاطر به زه د خپل لښکر سره یوځای سهار وختي له دې ځایه کوچ کوم. نو په دې خاطر زه افسوس کوم چې ته به زما د بیرته راستنید و تروخته پورې همدلته په لښکر کې او سیږې. ته په دې اړه اندیښمنه کیږه مه ، ځکه زه په خپله ستا په اړه اندیښمن یم. او ډیر ژر به د بیرته راستنیدو هڅه وکړم.

دا چې ته هر وخت د باغیانو د له منځه وړلو له پاره هغه او دې لورې ته سفرونه کوې او ما له ځانه سره نه وړې ماته د ډیرتکلیف او اندیښنې وړ ګرځي ، لمړۍ چې تا زه د راجپوتانه په پولو کې پریښوم او پخپله د بنګال په لور ولاړې نو هغه ورځې هم ما په ډیر تکلیف او انتظار کې تیرې کړې ،اوس ته یو ځل بیا د بهار په لور خوزیږې نو زه نه پوهیږم چې ته به کله بیرته راستنیږې. کملاوتی دا خبرې خواص خان ته د ډیرې مینې نه ډکې لهجې سره په ډیره اندیښنه کې کولې.

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې شیرشاه سوری پر ما ډیر زیات باور لرې او هر کله چې کوم ځواک د هغه پر خلاف بغاوت او سرکشی کوي نو بیا هغه دا کار ماته راسپارې. نو په دې خاطر زه د هغې باور او اعتماد ته د وکه نه شم ورکولې ، او بیا شیرشاه سوری پر ما دومره احسان کړې دې چې که چیرې هغه زما مرۍ پرې کړې او د فلاح او بهبود له پاره یې استعمال کړې نو خواص خان به ترې انکار ونه کړې. ګوره کملاوتي ! زه له تاسره ژمنه کوم چې ډیر ژر به بیرته را ستونیږم. او زه هیلمن یم چې شیرشاه سوري به زما د راستنیدو پورې همدلته په راې سین کې تر هغو و اوسیږي چې په راجپوتانه کې حالات په مکمله توګه زمونږپر خلاف نه وي ګرځیدلي. کله چې زه د بهار څخه بیرته راستون شم نو بیا به متحده لښکر د راجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف د ټکر له پاره تیاروو. ګوره کملا ! ته اندیښنه مه کوه. په ژوند کې داسې حالات راځي ، بلکه د داسې بیا بیا جدا والې څخه د میړه او ښځې تر منځ مینه نوره هم زیاتیږي. خواص خان یو ځل بیا په ډیره مینه خپل ښځې کملا ته وکتل:

کله چې خواص خان په دې پوه شو چې کملاوتي د هغه په خبرو باندې تر ډیره پوره مطمئنه شوې ده نو بیا د خپله ځایه راپورته شو او ور ته یې و ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! زه اوس ځم ، ترڅو خپلو لښکرو ته د تيارۍ کولو حکم ورکړم. ځکه چې سبا سهار وختي زه له دې ځايه کوچ کوم .اوکوچ له پاره چې دکومو شيانو د را ټولولو اړتيا ده هغه به پوره کړم. همدا راز به يوځل بيا دشيرشاه سوری سره مشوره کوم ،کيدې شي چې پر ما نا وخته شي ، ته دماښام ډوډۍ وخوره ، نن دماسختن نه وروسته شيرشاه سوري خپل ټول سالاران را غوښتې دې اوهملته په خپله خيمه کې يې ورته دعوت ورکړې. نوپه دې خاطربه زه هم نن ماښامې هملته دشيرشاه په خيمه کې کوم. بيا دکملاوتی له اړخه دځواب داوريدو پرته خواص خان د خيمې څخه ووت. کملاوتي په خپل ځای باندې ډاډمنه او مطمئنه کيناسته.

خواص خان دخيمې څخه دوتلو وروسته دخپل لښکر پړاو ته ورغې او هلته د فدايی خان دقبيلې په خيمو کې ور ننوت. اوبيا دهغې خيمې ترمخه ودريد چې دګنګا له پاره ځانګړې شوې وه.خواص خان کرار کرار خيمې ته ور ننوت ، وی يې کتل چې ګنګا او نيرمل دواړه د کوچنی سره په لوبو بوختې دې. نيرمل دخپله ځايه راپورته شوه او خواص خان ته يې مخ کړ او و يې ويل :

خواص خانه !ګنګا په ډيره بې قرارۍ سره ستا انتظار کاوه. زه ورسره کيناستم اودهغې زړه ته مې تسلې ورکوله ، تا دلته په راتلو کې لږڅه ځنډ وکړ په ځواب کې ورته خواص خان وويل چې :

نيرمل ته کينه !هغه خبرې چې زه يې دګنګا سره کول غواړم ، زه پوهيږم چې په هغو کې ستا شتون هم اړين دې. دخواص خان دوينا سره سم نيرمل دګنګا ترڅنګ بيرته کيناسته. خواص خان لمړۍ دخپل کوچنې سره مينه وکړه اوبيا د ګنګا تر څنګ کيناست ، ګنګا تر يوه وخته پورې په ډيره مينه خپل خاوند ته کتل اوبيا يې ورته وويل :

ستا کالي خيرن شوي دې او ما په خپلو لاسو تاته نور کالي جوړ کړې دې. زه غواړم چې ته لمړۍ غسل وکړې اوبيا نوي کالي واغوندې اوبيا له ما سره خبرې وکړې.

که چيرې زه دلته له تاسره نوې کالي واغوندم او بيا کملاته ورشم نو هغه به هرو مرو وپوښتي چې دا نوي کالي ما دکومه کړي دی؟ نوبيا به له ما سره هيڅ ځواب نه وي ، او که چيرې زه هغې ته کوم معقول ځواب ور نه کړم نو هغه به شک وکړي. ګنګا سمد ستې دخواص خان خبره پرې کړه او وويې ويل :

که چيرې هغه درڅخه وپوښتي نو ته ورته ويلې شې چې دراې سين د فتحې په خوشحالۍ کې شيرشاه سوری ماته دا نوي کالی راکړې دي،نوبيا به کملاوتي څه ډول اعتراض وکولې شی. خواص خان د فکر کولو په توګه سر ښکته کړ.

ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، زه به غسل وکړم او کالی به بدل کړم.خو لمړۍ هغه څه واوره چې زه يې درته وايم. ګنګا او نيرمل دواړو هغه ته غوږ کيښود ،بيا ورته ګنګا وويل چې : ډيره ښه. هغه څه چې ته وايې اوس يې ووايه.

ګوره ګنګا ! ما لږه شيبه مخته د شيرشاه سوري سره په تفصيل سره خبرې کړې دي ، سبا سهار به زه له دې ځايه د خپل لښکر سره يوځاې دبنګال په لور روانيږم.ترڅو مهاکوی ته د بغاوت سزا ورکړم. زه به هڅه وکړم چې هغه ژوندي تر لاسه کړم ،هغه فدايی خان ته هم زيان وراړولې دې ، زه غواړم دهغه ټول ملګري له منځه يوسم ،په دې خاطر سبا سهار زما سره يو ځاې دکوچ کولو له پاره تياره اوسه. فدايی خان به دخپلې ټولې قبيلې سره يو ځاې له مونږسره هغه لورې ته ځي. ګنګا په تيزو سترګو خواص خان ته وکتل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایا په دې لړ کې دې د کملاوتي سره هم خبرې کړې دي ؟ په هر صورت ، هغه ته خو به دې دا ويلي واې چې هغه يواځې په لښکر کې پرېږدې او ته کومې لورې ته کوچ کوې ؟

ګوره ګنګا ! د شيرشاه سوری سره د تفصيلي خبرو وروسته او دلته ستا څخه لورې ته درا تلو د مخه زه کملاوتي ته ورغلی وم. ما هغې ته ويلي دي چې زه د بهار په سيمه کې د څو باغيانو د له منځه وړلو له پاره هغه لورې ته ورځم په دې خاطر به زه سبا سهار د دې ځايه د خپل فوځ سره يوځاې کوچ کوم ، ما هغې ته عذر کړې چې زما په نه موجوديت کې به هغه څو ورځې دلته په لښکر کې ځانته او سيږي. اوس راته ووايه چې ته نور څه ويل غواړې؟

د خواص خان د ځواب به اوريدو سره ګنګا لږ څه ډاډمنه شوه ،تر يوه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه او بيا يې وويل :

زوې دې د رسره اموخت اخلي ، کله چې ته نه اوسې نو د دروازې لورې ته ګوري . که چيرې لږه موده نوره هم همدا سې حال وا وسی نو معلومه نه ده چې بيا به ده ته څه پيښيږي . خواص خان په ډير غور سره د خپل زوې په لور وکتل ،ريښتيا هم هغه په پرانستو سترګو د خپل پلار مخ ته کتل ،خواص خان مخته ورغې او د خپل زوې سره يې د زړه د اخلاصه مينه وکړه او بيا يې وويل: وا روه ګنګا ! دا حالت به ډير ژر پاې ته ورسيږي ،ته ګوره چې زما او ستا په ژوند کې يو شين انقلاب را روان دې . اودا انقلاب به زما د بنګال څخه د راستنيدو وروسته را مخته کيږي. وا وره ګنګا ! زه به د ماښام ډوډۍ همدلته له تاسې سره خورم. او تر ډيره به همدلته وا وسم. د خواص خان د دې خبرو څخه ګنګا ډيره زياته خوشحاله شوه ، د خپله ځايه راپورته شوه او د خواص خان ګنډلې کالي يې ورته ورکړه ، د خواص خان د پورته کولو له پاره يې هغه له لاسه ونيوه ، بيا د هغې خوږ اواز د خواص خان په غوږونو کې انګازه شو .

ته خو راپورته شه ، هلته په غسل خانې کې مې ستا له پاره اوبه جوړې کړې دي ، غسل وکړه بيا دا نوې کالي وا غونده ،بيا زما څنګ ته راشه او راسره کينه. خواص خان په پټه خوله پورته شو ، ګنګا ورسره يو ځاې غسل خانې ته ولاړه ، خواص خان له ځانه سره نوې لباس راو اخست او غسل ځاې ته ورننوت. ځان يې پريمنځه او نوې کالي يې وا غوستل بيرون راووت او ګمنځه يې را واخسته ، ويښتان يې پرې ګمنځ کړل ، خپل پخوانې کالی يې بيرته ګنګا ته ورکړل ،بيا راغې او د خيمې په منځنې برخه کې درې واړه کيناستل ، په خپلو منځو کې يې خبرې کولې ،بله ورځ خواص خان د فداې خان د قبيلې او خپل لښکر سره يو ځاې د

بنګال په لور کوچ وکړ. ګنګا هم د خپل زوې او نيرمل سره يو ځاې د هغوې سره په سفر کې روانه وه.

فدايی خان او خواص خان د مهاکوې د مرکز څخه لا لرې وو چې فدايی خان خپل اس ورمخته کړ او خواص خان ته ور نژدې شو . په دې وخت کې جلال خان جالو هم د خواص خان تر څنګ روان وو. جلال خان جالو د خواص خان د نائب په څير د هغه په لښکر کې کار کاوه. فدايی خان د خواص خان څنګ ته د رارسيدو سره سم هغه ته وويل :

خواص خانه زويه ! اوس خو دادې مونږ د مهاکوې سيمې او مرکز ته ور نژدې کيدونکي يو ، خو اوس دا سې پلان جوړول په کار دي چې مونږ به په مهاکوې باندې څه ډول حمله کوو ؟ خواص خان ورته په مسکا شو او ورته يې وويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره فدايي خانه ! زما درونده دوسته ! ما هم غوښتل له تا څخه په دې اړه وپوښتم خو ښه شوه چې تا پخپله په خبرو پیل وکړ. ددې خبرې سره سم خواص خان خپله توره دتیکې را وویسته اوپه فضا کې یې پورته کړه ،خپل شاته لښکر یې و دراوه . دهغه د لښکر ددریدو سره سم د فدايي خان قبيله هم تم شوه.

ګوره فدايي خانه !اوس را ته ووایه چې مونږ به تر څه وخته پورې د مهاکوي مرکز ته ور رسيږو. خواص خان ترې وپوښتل:

فدايي خان ورته وویل: ګوره خواص خانه زویه !په کومه توګه چې مونږ روان یو ، نوکه همداسې ولاړ شو نو تر سبا ماسپښینه پورې به د مهاکوي مرکز ته ور رسيږو.

دفدايي خان د ځواب داوریدو وروسته خواص خان خپل سرټیټ کړ او په فکر کې ډوب شو په دې وخت کې جلال خان جالو اوفدايي خان دواړو په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل. خواص خان دخپله ځانه سره اخري پریکړه وکړه اوبیا یې فدايي خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:

فدايي خانه ! پرمهاکویی چې ما دحملې له پاره کوم پلان تیار کړې دې هغه په غور سره واوره. زمونږ ښي لورې ته چې کوم ځنګل دې ته به دهغې ځنګل په لور دخپلې قبیلی سره یوځای ولاړ شې ، داسیمې ما کتلې دی او زه هیلمن یم چې دا لاره به نیغه دمهاکوي مرکز ته رسيږي. په ځواب کې ورته فدايي خان وویل:

خواص خانه ! ستا خبره سهي ده. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې: نوکه زما خبره سهي وی نو فدايي خانه واوره !څومره لښکر چې له ما سره دې هغه به زه په دوو برخو وویشم، یوه برخه به یی له ما سره پاته شي اوبله به یې دجلال خان جالو سره یوځای ولاړ شی. جلال خاه جالو به ستا دقبیلی سره یوځای اوسې ، مګر دوی به ستا د قبیلی ښې لورې ته مخکې تګ کوی.

واوره فدايي خانه !ته به زما ددې خبرې سره هم اتفاق وکړې چې کله چې مونږ مخته ورځو نو مهاکوي به دهمدې ګڼو ځنګلونو دښې لورې څخه راوزې اوپرمونږ به حمله کوي ،ځکه زما داندازې اوخیال په اساس دهغه مرکز په همدغې لاره چې مونږ پرې روان یو ،په همدې ګڼ ځنګل کې پروت دې. فدايي خان ورته وویل چې: زویه !ته بلکل سهی وایی.

که چیرې دا هم سهي وی ، نو زه به دخپلې برخې دلښکر سره یوځای دځنګل په چپ اړخه کې ور ننوځم اوپه همدې ځنګل کې به ځان تری تم کړم اوستا دقبیلې تر څنګ څنګ به په پټه روان اوسم. په دې توګه به زما اوزما دلښکرو په اړه څوک نه پوهيږي چې زه په سنګر کې یم اوستا د قبیلی تر څنګ څنګ روان یم.

زما دلښکر بله برخه به د جلالخان جالو تر قوميندې لاندې ستا د قبیلې ښې لورې ته مخته ځي ، ځکه چې مهاکوي به دښې لورې دځنګلونو څخه حمله کوي. نوکه چیرې هغه حمله وکړی نو جلال خان جالو به په ډاډ منه توګه دهغه حمله تم کړي. اوستا قبیلي ته به کوم زیان و نه رسیږي. تر دې وخته پورې به زه هم د ځنګل دچپ لورې څخه راوتلې یم اوخپله حمله به مې پیل کړې وي په دې ترتیب به مونږ مهاکویی ته دتیښتې لاره بنده کړو ،زه هڅه کوم چې هغه ژوندې ونیسم.

تر دې ځایه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بیا یی خپل ښې لورې ته په آس سپور جلال خان جالو ته مخ کړ اوورته یی وویل: جلال خانه وروره !ایا ته زما ددې پلان سره موافق یی ؟جلال خان جالو سمدستې خپل سر ښکته کړ او ویې ویل: امیر خواص

(c) ketabton.com: The Digital Library

خانه ! زه په مکمله توګه ستا ددې پلان سره موافق یم ، زه هیلمن یم چې مونږ به په عملي توګه دا پلې کړو. نو که چیرې ددې مهاکوي په ځاې سل نور مهاکویان هم راشی نوبیا یې هم مونږ په دې ځنګلونوکې له پښو و غورزو. دجلال خان جالو دځواب څخه خواص خان ډیر خوشحاله شو. ددې وروسته هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، دیوې برخې سره خواص خان په خپله په چپ لورې ځنګل کې ور ننوت ،په داسې حال کې چې بله برخه دجلال خان تر قومندې لاندې دفدایی خان دقبیلې تر څنګ په ځنګله کې روان شوه. په دې توګه په هغه لویه لاره باندې فدایی خان او جلال خان دواړه دخپلو لښکرو سره روان و او خواص خان دځنګله په چپ لورې کې پټ دخپلو لښکرو سره مخته ورته.

بله ورځ ماسپښین نژدې ، هغه وخت چې خواص خان ، فدایی خان اوجلال خان جالو دخپل جوړ شوې پلان په مطابق جنوب شرق لورې ته مخکې تګ کاوه چې په دې وخت کې دښې لورې دځنګله څخه مهاکوي دډیر سترا و ویریدونکې لښکر سره یوځاې د تورو تیارو او د اورد سکروټو په څیر دفدایی خان اوجلال خان په لښکرو راپریوت.

جلال خان جالو دخپلو لښکرو په مټ او فدایی خان دخپلې قبیلی د ځوانانو په مټ د مهاکوپی دا یرغل تم کړ اوتر ډیره پورې یې دمهاکویی د لښکر سره سخته مقابله وکړه.کوم وخت چې جلال خان او فدایی خان د مهاکوي دلښکرو سره په ډیره وینه تویونکې جګړه کې بوخت وو ،په همدې وخت کې دځنګله دچپ لورې څخه د تورو تیارو ماتونکې خواص خان بیرون راووت. او د مهاکویی دلښکرو تر شا یې پر هغوې تباه کونکې حمله راوسته.

د خواص خان دحملې سره سم جلال خان جالو اوفدای خان هم په خپلو حملو کې ډیرښت راوست ،په دې وخت کې په مهاکویی ددرې اړخو څخه حمله شوې وه.د مخې له لورې جلال خان اوفدایی خان په هغې باندې وژونکې ګذارونه کول او د جنوب او شرق له لورې پر ې خواص خان طلسم ماتونکې حمله کړې وه. ددې حملو په واسطه د مهاکویی دلښکرو حالات ډیر خراب شوی و . په دې خاطر مهاکویی د جنګ دمیدان څخه د تیښتې پریکړه وکړه خو په هغې کې هم ورته بریاوې په لاس ورنغلې. ځکه خواص خان خپل لښکر تر ډیره پورې خپور کړې و ،جنوبی اوشرقي ټولې لارې یې بندې کړې و ، بیا خواص خان د جلال خان په لور یو ګړندې قاصد ور ولیږه او ورته یې حکم وکړ چې دغرب په لور د مهاکویی د تیښتې لارې بندې کړې اودمهاکویی د ژوندي نیولو هڅه وکړي.

دخواص خان دحکم سره سم په شمال لورې کې فدایی خان په پرلپسې توګه په مهاکویی باندې حملې کولې په داسې حال کې چې جلال خان دخپل لښکر سره یو ځاې د غرب په لور ولاړ اودمهاکویی لاره یې و نیوله. اوس نو د څلورو خوا و څخه دمهاکویی دلښکرو عامه وژنه پیل شوې وه ، بیا داسې یو وخت راغې چې دمهاکویی ټول لښکر له منځه تللې و . اومهاکویی دخواص خا ن په لاسو ژوندې نیول شوې و. ددې جنګ نه وروسته خواص خان هملته د جنګ په میدان کې د فدایی خان قبیلې اوخپلو عسکروته د ارام کولو له پاره حکم وکړ اوبیا په بل سهار په تیارو تیارو کې د راې سین په لور بیرته کوچ وکړ.

کله چې خواص خان دفدایی خان دقبیلې سره یوځاې د راې سین سیمې ته را نژدې شو نوسمدستی یې خپل آس رامخته کړ او د ګنګا څنګ ته راغې. ګنګا په یوه ځواکمن آس سپره وه او خپل کوچنې یې تر شا پورې تړلې و . دخواص خان په کتلو سره ګنګا ډیره خوښه شوه ، کوچنې هم په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل او په ډیره بې قرارۍ سره یې دخپل پلار مینې ته انتظار ویست. کله چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان را نژدې شو نو ګنګا خپل آس کرار کړ ،خواص خان ورمخته شو او د ګنګا په ملا پورې ترلې کوچنې ته یې مینه ورکړه او بیا یې ګنګا ته وویل چې :

ګوره ګنګا !ته اوس اندېښنه مه کوه ، زما او ستا د جدا او سیدو لارې نورې پای ته ورسیدې ، ګنګا ورته په ډېره مینه وویل چې :

خواص خانه ! زما حبیبه ! زه د حالاتو څخه پوره پوره خبره یم . زه پوهیږم چې هغه جدای چې زمونږ د دواړو تر منځ په موقتې توګه را غلې وه هغه ډېره عارضې او ډېره ژر له منځه تلونکې ده . بیا به د تل له پاره مونږ یو ځان او دوه قالبه و اوسو . ګنګا دا خبرې په پوره مینه او محبت سره کولې

ګوره ګنګا !ته د څه وخت له پاره د فدایي خان په همدې قبیلې کې اوسیږه . راې سین ته د رسید و سره سم به زه یو ځل هلته کملاوتي ته ورشم ، د هغې وروسته چې مونږ دواړو کوم پلان جوړ کړې دې د همغې مطابق به عمل کوم .

ګنګا ورته په خندا کې خپل سر را ښکته کړ،خواص خان هم پرې خوشحاله شو ،بیا یې خپل آس ته لښته ورکړه او د خپل لښکر په لور ولاړ. ګنګا د خواص خان د لارښوونې په مطابق هملته د فدایي خان په قبیلې کې پاته شوه.

خواص خان د خپل لښکر او د فدایي خان د قبیلې سره یو ځای راې سین ته ورسید ، شیرشاه سوری او د هغه سالارانو د خواص خان ،جلال خان او فدایي خان ټولو د زړه د اخلاصه استقبال وکړ . بیا د شیرشاه سوری په حکم فدایي خان د شیرشاه سوری د لښکر په منځنۍ برخه کې د خپلې قبیلې سره پړاو وکړ ، په داسې حال کې چې خواص خان هم د ګنګا او خپل زوې سره یو ځاې د فدایي خان د قبیلې په لورو رغلل. هغه خپل لښکر ته د شیرشاه سورې د برخې د لښکر سره یو ځاې د پړاو کولو حکم وکړ.

۷۶

کملاوتي په خپله خیمه کې ځانته ناسته وه چې د خیمې په دروازې کې ملوک چند او منوهر داس دواړه را څرګند شول . بیرون ولاړ ساتونکې هم هغوې دواړه منه نه کړل ، ځکه هغه پوهیده چې دوې دواړه د کملاوتي نژدې خپلوان دي او د هغې خیمې ته کله کله راځي ، کله چې هغوې خیمې ته راننوتل نو کملاوتي پورته شوه او هغوې ته یې ښه راغلاست ووایه . او بیا چې کله هغوې دواړه د کملاوتي څنګ ته ورغلل او کیناستل نو کملاوتي د احتیاط په خاطر د دروازې لورې ته وکتل او بیا یې په ډېره پټه توګه د دوې څخه وپوښتل:

ایا تاسو کوم ښه خبر راوړې دې؟

ګوره مالکې !ما او منوهر داس په دې خاطر ستا خدمت ته راغلې یو چې تا ته ووایو چې په بهار کې د بغاوت د ټکولو وروسته دا دې ستا میړه خواص خان بیرته راې سین ته راستون شوې دې ،اوس هغه د خپل پړاو د عسکرو څخه لیدنه کوي ، زما په آند چې تر لږه وخته پورې به هغه د لته ستا څنګ ته راشي . زه او منوهر داس په دې خاطر ستا خوا ته راغلو چې اوس ته مونږ ته د هغه د له منځه وړلو له پاره کوم اخرې خبره وکړې. ملوک چند ورته دا خبرې په ډېره پټه توګه وکړې.

ګوره ملوک چنده ، ستا خبره سهي ده ، زما په آند چې اوس وخت را رسیدلې دې چې خواص خان له منځه یوړل شي ،وو ایه چې ته په دې اړه څه فکر کوې ؟کملاوتي ورته په ډېره راز سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو منوهر داس دخپلو خيالاتو د ثرګندولو په وخت کې وويل :

ګوره مالکې ! زه خو غواړم چې همدا نن شپه دخواص خان کار هم ورختم کړل شي او که نه دا معامله به نوره هم اوږده شي. او ثومره چې اوږدېږي همغومره به زمونږ له پاره ستونزې را زياتيږي. کملاوتي په ډير غور سره د منوهر داس په لور وکتل او ورته يې وويل چې :

منوهرداسه او ملوکچنده . واورئ ! نن به نيمه شپه تاسو د خيمې د شا ددروازې څخه دننه راشئ ، هغه وخت به خواص خان په ژور خوب ويده شوې وي. دې لورې ته چې کوم ساتونکې ولاړ دې هغه به زه دګيډې ددرد په بهانه دډاکټر پسې واستوم تر ثو ماته دهغه څخه دوايي راوړي او تر هغې چې هغه ماته د ډاکټر څخه دويي راوړي تر هغې به تاسو دخواص خان کار وختم کړي وی اودهمدې دروازې څخه به ووزئ او و به تښتئ ، او تر ټولو ښه خبره داده چې په کومه خيمه کې چې زه اوسيږم اوپه کومه کې به چې اوس خواص خان راځي او قيام به په کې کوي دلښکر په منځ کې نه ده. بلکه يوې لورې ته ده ، نوپه دې خاطر به دخواص خان د وژلو وروسته مونږ ته تيښته هم دومره اسانه وی ، زما په فکر چې ددې وروسته به خواص خان داخيمه د لښکرو منځته ور منتقلوي ، خو دا خبره هم ياد ساتئ چې که چيرې همدا نن شپه هغه دا خيمه دلښکرو منځته يوړه نو بيا به تاسو نه راځئ ، که چيرې دا خيمه همدلته نصب وه نو تاسې د پلان په مطابق خپل کار ته دوام ورکړئ ، واورئ ! زماپه اند چې خواص خان به اوس دې لورې ته راځي ،ځکه دهغه دبرخې لښکر به پړاو کړې وي ، نوپه دې خاطر تاسې د شا ددروازې څخه بيرون شئ ،دکملاوتی دحکم د اوريدو سره سم منوهر داس او ملوکچند دواړه د خيمې د شا د دروازې څخه بيرون ووتل.

شپه ښه شوې وه ، اوخواص خان په خپله خيمه کې په ژور خوب ويده و ، شپه د نيمايي څخه اوښتې وه خو کملاوتي په ډيره بې قرارئ سره ويښه پاته وه . خوکله يې چې دخيمې د شا ددروازې څخه څه حرکت محسوس کړ نو په يوه منډه دخيمې هغه دروازې ته ورغله ، ويې کتل چې ددروازې څنګ ته ملوکچند او منوهر داس ولاړ دي. کملاوتي ورته په غوږ کې وويل چې:

ګورئ هغه لورې ته ساتونکې ما د ډاکټر پسې استولې دې اوهغه به دلږ څه ځنډ وروسته را ستنيږي ، خواص خان په دې وخت کې په خواږه خوب ويده دې ، رانوځئ چې دهغې د له منځه وړلو له پاره ددې نه ښه وخت بل نه پيدا کيږي. ما د دې ځايه دتيښتې له پاره خپل ټول سامان را ټول کړې دې ، اوس تاسو دننه راشئ اوخواص خان ووژنئ . اودهغه د وژلو وروسته بيرته په دهمدغې شا د دروازې له لورې بيرون ته ولاړشئ.

دکملاوتي د وينا سره سم منوهرداس او ملوکچند خيمې ته را ننوتل ، کملاوتي ورته لاره وښوده ، دواړه يې د خيمې هغه خونی ته يوړل کومې کې چې خواص خان ويده شوې و ،بيا کملاوتي په خوله څه ونه ويل خو په اشارې سره يې دخواص خان لورې ور وښود ،پخپله په ډيره ګړندی توګه بلې خونې ته ولاړه.

لږه شيبه وروسته منوهر داس او ملوکچند هغه ځاې ته ورغلل چې کملاوتي په کې ولاړه وه . کملاوتي وکتل چې دهغوې په لاسو کې په وينو ککړې تورې وې. کملاوتي دا وانګيرله چې دوې دواړو خواص خان له منځه وړې دې. بيا ملوکچند کملاوتي ته وويل: ګوره مالکې ! مونږ خو ستا په وينا دادې خواص خان له منځه يوړ، اوس ستا دکمرې تر څنګ دخواص خان لاش پروت دې کملاوتي انديښنه ثرګنده کړه . تاسې دواړه دا په وينو ککړې تورې همدلته په خيمه کې ښخې کړئ ، اوراځئ چې له دې ځايه و تښتو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکملاوتي د وينا سره سم منوهر داس اوملوکچند خپلې توري هملته په خيمه کې ښخې کړې اوبيا درې واړه دخيمې دشا ددروازې څخه ووتل اوپه تيښته شول.

کملاوتي لا تر اوسه دخيمې څخه څو قدمه لرې تللې نه وه چې د شاله اړخه پرې د تورې ګذار وشو. داسې ګذار چې توره يې ملا څخه بيرون ووتله. اوکملاوتي يو ناڅاپه چغې او سورې جوړې کړې.

۷۷

کملاوتي د خوبه په بړبړو سره راپورته شوه ، ژر ژر يې په خپله ملايې لاس وواهه. او بيا په عجيبو فکرونو کې ډوبه شوه. بيا يې خپل ځان ته وکتل او ويې ويل: زما په ملا خو چا توره نه ده را ننويستلې، ايا منوهرداس او ملوکچند به خواص خان وژلې نه وي ؟ دا چې حقيقت څه دې ، زه نه پوهيږم خو ما خوب کوت. بيا کملاوتي خپل سر په دواړو لاسو و نيوه او په ډيره انديښنه کې خپل ځان ته وويل:

اه.دا څه ډول ظلم اوتيرې وشو ، ما خو داسې ګڼله چې منوهرداس او ملوکچند به خواص خان له منځه وړې وي ، خو دا خوب دحقيقت سره هيڅ ډول تړاو نه لري. نه زما په ملا کې چا توره را ننويستې او نه هغوې دواړه دخواص خان د وژلو له پاره زما خيمې ته را ننوتې دي . دا زما ويريدونکې خوب و. کملاوتي په همدې انديښنو کې پاته شوه څکه چې دشپې له اړخه خواص خان دهغې تر څنګ ويده شوې و خو اوس خواص خان هلته نه و موجود. دخواص خان د نه موجوديت له امله کملاوتي نوره هم انديښمنه شوه.

کملاوتي غوښتل دخيمې په دروازه کې دولاړ ساتونکې څخه څه وپوښتې چې په همدې وخت کې څوکسه ښځې دهغې خيمې ته رانتوتلې ، هغوې په وسلو سمبال وې ، هغوې کملاوتي و نيوله او په رسيو کې را تاوه کړه ، کملاوتي دهغوې څخه بيابيا پوښتل چې تاسې څوک ياست او ولې ما په دې رسيو کې را نغاړئ ؟ ايا تاسو نه پوهيږئ چې زه دشيرشاه سورې داعلې سالار خواص خان ښځه يم ؟تاسې ولې زما سره داسې خراب سلوک کوئ ، داسې څرګنديده چې دا ښځې متحرکې مجسمې وي ، ځکه يوې هم کملاوتي ته دهغې دپوښتنو په اړه ځواب نه ورکاوه . بس په ډيره بيړه يې کملاوتي په رسيو کې و تړله اوبيا يې را ښکودله اودخيمې څخه يې بيرون وويستله.

هغوې کملاوتي يوې بلې خيمې ته يوړه ، په هغه خيمه کې دوه کوچني کوچني مشالونه روښانه و ، چې خيمه يې پوره پوره رڼا کړې وه. په خيمې کې يوه خالي بستره هم وه ، چې کملاوتي يې پرې ور وغورځوله.

بيا په تحکمانه توګه يوې ښځې کملاوتي ته وويل چې ستا اصل ځاې دا دې ، خو ګوره کملاوتي ! ددې ځايه به د تيښتې هڅه نه کوې او که نه څټ به دې در پرې کړل شي. ته خپل ښي لورې ته ووينه چې هلته څوک پروت دې. کملاوتي خپل ښي اړخ ته وکتل ، هلته دهغې کوژده شوې دکاکا زوې مهاکوې به ځنځيرونو کې تړلې پروت و . ددې ټولو حالاتو په کتلو سره کملاوتي ډيره حيرانه دريانه وه ، نه پوهيده چې څه وکړې ، په دې هم نه پوهيده چې دشپې په دې تياره کې دا انقلاب څه ډول راپيدا شو . هغې غوښتل ددې ښځو څخه پوښته وکړی ، خو هغه ښځې دهغې د پوښتنو د ځوابولو پرته د خيمې څخه بيرون ووتلې.

۷۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوري څو ورځې نور هم هلته تم شو او د رای سین او چندریري نظم ونسق یې درست کړ او هلته یې خپل حاکمان و ټاکل او بیا د خپل لښکر سره یوځای د اګرې په لور روان شو. فدایی خان هم د خپلې قبیلی سره یوځای د هغه په لښکر کې روان و.

په اګرې کې شیرشاه سوری په پوره ځواک سره خپل ځان د راجه مالدیو پرخلاف د حملې له پاره تیاروو . بیا ددې تیارو په پایلو کې هغه اتیا زره فوځ له ځانه سره واخست او د راجه مالدیو پر خلاف د جنګ له پاره هغه لورې ته ورغې. هغه د راجپوتانه په پولو کې خپل فوځ ته د پړاو کولو حکم وکړ ، په دې وخت کې شیرشاه سوری خپل ټول سالاران یوې خیمې ته را ټول کړل ، دا د جنګ د پلان له پاره یوه کاری غونډه وه چې په کې فدایی خان او زوې اسماعیل خان هم ګډون درلود. کله چې ټول سالاران د شیرشاه سوری په خیمې کې سره راټول شول نو بیا شیرشاه سوری هغوې ته په وینا کې وویل چې:

زما دوستانو ،سالارانو او زامنو ! واورئ چې مونږ اوس د ماروړا د راجه مالدیو پر خلاف دادې د راجپوتانه پولو ته را رسیدلې یو اودلته مو پړاو کړې دې. نو زه تاسو ته ډاګیزه کوم چې د راجه مالدیو د پولو د ورننوتلو له پاره زمونږ تر مخه دوه سترې لارې شته. یوه د رنتمبور څخه تر اجمیره پورې ده او بله د شیخاوټی او نارونو څخه تیریږي او د ناګور په لور ورځي . اوس به مونږ او تاسو ټول په ګډه دا پریکړه کوو چې مونږ ددې لارو څخه کومه یوه خپله کړو تر څو د راجه مالدیو پرخلاف یو پریکنده جګړې ته ځان ورسوو . ددې تر څنګ به زه تاسو ته دا هم ډاګیزه کړم چې اوس راجه مالدیو د خپلو اتیا زرو عسکرو سره یو ځای د دجودپور نه بیرون پړاو کړې دې. په داسې حال کې چې د هغه ډیر ښه جنرالان کوپا او جیتا دواړه د شل زرو دلښکر سره یو ځای ددیدوانه په سیمه کې پړاو کړې دې. د مالدیو په ملاتړ کې یو دریم لښکر هم شته چې هغه د راټوړانو د ډلې څخه جوړ شوې دې او قوماندانې یې یو جرنیل کهیم کوي ، دوې د جی تارن او پیار تر منځه قیام کړې دې. اوس نو که مونږ د راجه مالدیو د سلطنت د ولکې کولو له پاره ورمخته کیږو نو دا اندیښنه شته چې هسې نه چې دا ټولې لښکرې زمونږ پر خلاف را ټولې شی او په متحده توګه پر مونږ باندې حمله وکړي.

تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده چې راجه مالدیو به تر ټولو لمړی خپلو جنرالانو هر یو کوپا و جیتا ته حکم کوي چې هغوې زمونږ د لښکر سره مقابله پیل کړي. تر څنګ به یې خپل بل جنرال کهیم کرن ته حکم وکړی ترڅو هغه د راټورانو دلښکر سره یو ځای زمونږ تر شا را څرګند شي او مونږ ته د زیان د رسولو هڅه وکړي. او یا هغه وخت چې کوپا او جیتا زمونږ سره په جنګ کې ښکیل وي نو کهیم کرن هم د وینې تږیونکي حیوان په څیر پر مونږ شبخون وکړي.

ددې حالاتو په رڼا کې ، زما دوستانو !تاسې ماته په راجه مالدیو باندې د حملې کولو له پاره څه سلا او مشوره راکوئ. شیرشاه سوری ددې پوښتنې د کولو وروسته خاموشه شو او د خپلو سالارانو څخه د ځواب د غوښتلو منتظر پاته شو . تریوه وخته پورې ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سره مشورې وکړې او بیا خواص خان د ټولو په نمایندګۍ وویل :

زمونږ درونده اقا ، شیرشاه !د حرب دفنونو او سیاسي اړخه چې تا د کومو دوو لارو یادونه وکړه ،هغه دواړه ډیرې مهمې دي ، ددې نه علاوه دا چې زمونږ د ډلې څخه یو هم د راجپوتانه د سیمو څخه پوره اګاهي اوخبر تیا نه لري.اوبیا دا چې د ماروا ړ د راجه مالدیو عسکري توان هم له مونږه نه ډیر زیات دې. په دې حالاتو کې د راجپوتانه په صحرا کې په ورداخلیدو سره به مونږ ته ډیر احتیاط کول په کار وي او ترڅنګ به یې پوره ګړندي توب ته هم اړتیا وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروندہ شیرشاہ ! لکہ څنګہ چې تا مختہ یادونہ وکړہ پہ دې وخت کې پہ خپلہ مالدیو ، دھغہ جنرالان کوپا اوجیتا او کھیم کرن پہ مختلفو سیمو کې دخپلو لښکرو سرہ پراتہ دي. ھغوې دد ې انتظار باسي چې مونږ د صحرا دکومې لارې څخہ غواړو راجپوتانہ تہ ور ننوځو تر څو ھغوې زمونږ تر مخ خپل ځآنونہ منظم کړي او متحرک شي . نو پہ دې خاطر کہ مونږ غواړو د راجپوتانہ د راجہ ګانو پر خلاف موفقیت تر لاسہ کړو نو زمونږ د حرکت څخہ باید دشمن بلکل خبر نہ شی . او زمونږ د جنګې پلان څخہ ھم خبر نہ شي چې پہ راجپوتانہ کې کوم ښار زمونږ لمړی ھدف دې . ددې نہ علاوہ پہ راجہ مالدیو باندې د حملې کولو پہ وخت کې څہ احتیاطی تدابیر ھم نیول پہ کار دي اوھغہ دا چې د راجہ مالدیو پہ چار چاپیر کې نور کوچنی کوچنې راجہ ګان ھم شتہ ، اومونږ باید دھغوې د سیمو احترام او درنښت وکړو. اوکہ نہ ھغوې بہ پہ غضب شي او مالدیو تر څنګ بہ زمونږ پر خلاف و دریږي.اودمالدیو ځواک بہ نور ھم ځواکمن کړي.

دروندہ شیرشاہ !تر ھغې چې ماتہ ډاګیزہ شوې دہ ، راجہ مالدیو او دھغہ نور ټول جنرالان پہ دې وخت کې زمونږ څخہ داھیلہ لري چې مونږ بہ د اجمیر پہ لور خوزیږو . او تر ټولو دمخہ بہ اجمیر خپل ھدف ټاکو. ځکہ کوپا او جیتا چې پہ کوم ځای کې قیام کړې دې دھغې څخہ دا سې څرګندیږي چې ھغوې پہ دې تمہ دي چې مونږ بہ د اجمیر پہ لور کوچ کوو . او څہ وخت چې مونږ دا سې وکړو نو کوپا اوجیتا بہ زمونږ پہ اړخونو باندې یرغل راوړي ،پہ دا سې حال کې چې د مالدیو بل جنرال کھیم کرن د راټورانو سرہ یو ځاې زمونږ تر شا حملہ کولې شی ، پہ دې اساس زما مشورہ دادہ چې مونږ باید د ټولو تر مخہ اجمیر خپل ھدف ونہ ګرځوو. ددې تر څنګ د اجمیر کلا ھم ډیرہ سترہ او ډیرہ مستحکمہ دہ اودداسې مستحکمې کلا سوبہ بہ زمونږ ډیر وخت خراب کړي. ددې سرہ یوځای بہ مالدیو تہ کافی وخت تر لاسہ شي تر څو ھغہ زمونږ پر خلاف بل کوم چال و چلوي.اوپہ دې توګہ زمونږ جنګي پلان د ناکامۍ سرہ مخ کړي اودا ھم شونی دہ چې کہ چیرې مونږ ډیرہ مودہ ھلتہ پہ اجمیر کې پہ جنګونو کې را ونښلو نو راجہ مالدیو دخپل فوځ یوہ برخہ جدا کړي اود ھریانہ لہ لارې د دھلي پہ لور ولاړ شی اوپہ دھلی د ولکې کولو ھڅہ وکړي. کہ چیرې داسې وشو نو دا بہ زمونږ لہ پارہ ډیر زیانمن ثابت شي. پہ دې اساس صحراتہ د ورننوتلو نہ وروستہ داسې احتیاط سرہ قدم اخستل پہ کار دي چې دھغې څخہ راجہ مالدیو اودھغې نور جنرالان بلکل خبر نہ شی . اونہ ھغوې ددې اندازہ واخلي چې مونږ لمړی کومې لورې تہ ځو اوھدف مو څہ دی؟

شیرشاہ سوري دخواص خان دغہ وړاندیز دومرہ خوښ کړ چې ھغہ د خیالونو پہ زانګو کې زنګیدونکې پاتہ شو. پہ دې خطر ھغہ پہ دې موضوع باندې د نورو خبرو کولو څخہ ډډہ وکړہ . ھغہ سمدستي دغہ جنګې غونډہ پای تہ ورسولہ او خپل فوځ تہ یې دکوچ کولو حکم وکړ . اوپہ دې توګہ شیرشاہ سوري د راجہ مالدیو پر خلاف د حملې کولو لہ پارہ د راجپوتانہ دریګستان لہ لارې ور ننوت.

دلتہ د سترګو تر دید پورې شګې اوشګې خپرې دي، پہ دې شګو کې د سفرکولو پہ وخت کې داسونو سومان دننہ پہ شګو کې ورننوځي. ددې نہ علاوہ د شیرشاہ سورې سرہ چې د سامانونو ا وخوراکې توکو کومې ډکې ګاډۍ وې ھغہ ھم پہ شګو کې د سفرو ړ نہ وې. شیرشاہ سوری ددې ستونزې دحل لہ پارہ یوہ ډیرہ ښہ لارہ خپلہ کړہ . ھغہ دشګو څخہ بوجۍ ډکولې او پہ دې توګہ یې سړک جوړ کړ اوبیا یې پہ ھمدې سړک باندې خپل لښکر او خوراک څښاک توکې پہ ھمدې ګاډیو کې پہ ډیرہ بیړہ سرہ مختہ وړل. پہ صحرا کې د ورننوتلو نہ مخکې شیرشاہ سوری د فوځ څو ډلې لہ ځانہ جدا کړې وې ترڅو د جنګ پہ دوران کې ددھلی ، اګرې او نورو ښارونو څخہ دھغہ لښکر تہ دخوراک څښاک وسایل را ورسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری په داسې حال کې چې په ډېره ګړندۍ توګه د صحرا څخه تیریده دخپل دښمن د دوکې له پاره هغه تر ټولو دمخه دبیکانیز لورې ته مخه کړه . په دې وخت کې راجه مالدیو هم متحرک شو ، هغه خپل پنځوس زره عسکر دتارن سیمې ته له ځانه سره راوړل تر څنګ یې خپل اعلې سالاران کوپا ، جیتا او اکهیراج ته هم حکم وکړ چې هغوې درې واړه هم خپل فوځونه د دیدانه څخه د تارن په لور راوړي. ددې نه علاوه د راټورانو یو لښکر هم د جنرال کهیم کرن په مشرۍ د مالدیو د کومک له پاره د تارن لورې ته روان شو
.

جې تارن نومې دغه سیمه چې مالدیو په کې خپل ځواکونه راټول کړي و ، دجودپور څخه پنځوس میله شرق لورې ته او د اجمیر څخه څلویښت میله غرب لورې ته پرته ده . مالدیو خپل ټول لښکر همدلته را ټول کړ تر څو په وخت شیرشاه ته ګذار ورکړی . که چیرې شیرشاه د جودپور په لور ولاړ شي نو هم به یې د ضربې لاندې و نیسي او که داجمیر په لور ولاړ شي نو هم به یې د حملې څخه خوندي پاته نه شی. خو هغه دبیکانیز سیمه حالاتو ته پری ایښې وه.

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د بیکانیز لورې ته د مالدیو هیڅ دفاعي ځواک نه شته .نو هغه هم بیکانیز له نظره و غورزاوه او په ناڅاپي توګه را وګرزید او دجې تارن په لورور وګرځید ، مالدیو هم همدلته دخپلو ټولو لښکرو سره یوځاې پړاو کړې و. په دې توګه دواړه لښکرې په صحرا کې یود بل مخ په مخ دجنګ له پاره تیارې شوې .

په کوم ځاې کې چې دمالدیو او شیرشاه سوری لښکرې یو بل ته مخ په مخ پریوتې وې هغه سیمه د شرق د اړخه پرته د نورو درې واړو اړخونو ته د لوني اودهغه دمعاون دریابونه بهیدل. خو دیخنۍ په موسم کې دا دریابونه وچیدل ،په دې سیمه کې ځنګلې ګیاه او وچې ویالې جوړې شوې دي چې دهمدې په واسطه د لښکرو تر منځ کوچنې کوچنې جنګونه کول اسانه کار و . هغه وخت چې شیرشاه سوری د جې تارن او پیار تر منځه سیمه کې د خپل لښکرسره یو ځاې پړاو وکړ نو کوپا ، جیتا او کهیراج چې هلته په دیدانه کې دخپلو لښکرو سره پراته وو هغوې هم دې سیمې کې د خپل اقا راجه مالدیو سره یو ځاې شوي وړ. دد ې نه علاوه د راټورانو قوماندا کهیم کرن هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې دلته رارسیدلې و.

اوس نو حالات داسې وو چې را جه مالدیو اوشیرشاه سوری دواړه په دغه سوزنده صحرا کې دخپلو فوځونو سره یو ځاې یودبل په مقابل کې پراته وو. راجه مالدیو غوښتل د جنګ پیلامه د شیرشاه له خوا وشی خو شیرشاه پخپله دجنګ دپیلامې څخه اندیښنه درلوده ، دبله اړخه شیرشاه سوری د جنګ پیلول نه غوښتل ،ځکه هغه دجنګ هغه ډلې چې د فوځونو د کومک درسولو له پاره یې په لارو کې درولې وې دهغوې سره یې تر اوسه پورې اړیکې نه و جوړ شوي .په دې خاطر هغه دحملې کولو څخه ځان ساته.

ان تر یوې میاشتې پورې دې دواړو فوځونو یوبل ته دجنګ دپیلولو انتظار کاوه. بلاخره شیرشاه سوري دخپلو هغو کسانو سره هم اړیکې استوار کړل چې دخوراک او نورو موادو دکومکونو د رالیږلو له پاره یې په لارو کې ټاکلي وو . او بیا یې په راجه مالدیو باندې دحملې کولو پریکړه وکړه.

دحملې کولو دمه شیرشاه سوري دخپلو جنګې قوماندانانو غونډه را وبلله. دا غونډه دهغه په خیمه کې وشوه ، په دې خیمه کې خواص خان ، جلال خان ، برهم جیت اودشیر شاه سوري زامن هم راټول شوي و و . کله چې دا ټول په خیمه کې سره راټول شول نوبیا شیرشاه سوری ورته وویل چې : په دې صحرا کې دخیمې وهلو وروسته ما انتظار کاوه تر څو د کومک رسولو دګروپونو سره خپل اړیکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټینګ کړم ،اوس دا اړیکې ټینګ کړل شوي دي ، اوس نو ددې نه زیات زه دلته په دې صحرا کې انتظار نه شم کولې. ځکه چې مونږ چې په دې صحرا کې څومره ځنډ کوو همغومره زمونږ په زیان تمامیږی. د رسد اوکومک لړۍ هم قطع کیدې شی په داسې حال کې چې د مالدیو تر شا دهغه ښارونه دهغه ټولې اړتیاوې پوره کوي،په دې اساس زه به سبا سهار وختي د جنګ نغاره وهم.اود راجه مالدیو پر خلاف حمله کوم په دې لړ کې تاسې ماته څه مشوره راکوئ

کله چې شیرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ډیر غور سره وکتل او ورته یې وویل :

درونده شیرشاه ! زه خواص خان په دې وخت کې یو وړاندیز کول غواړم ،شیرشاه سوری ورته په ډیره مینه اوشفقت سره وویل: وو ایه زویه ! ستا آند څه دې ؟خواص خان ورته وویل چې زما محترمه ! لکه څنګه چې لیدل کیږي د راجه مالدیو دلښکرو شمیره زمونږ څخه څو واري زیاته ده ، زما په آند چې هغه به دجنګ نه مخته خپل لښکر په څو برخو ویشي. یوه برخه به له ځانه سره پریږدي ،بله به کوپا اودریمه به جیتا ته ورکوی اوځلورمه به کهیراج ته سپارې ، زما په آند چې پنځمه به جرنیل کهیمکرن ته ورکوي ، ددوې څخه به څو ډلې مخامخ پر مونږ حمله کوي ، اوپاته نورې برخې به یې د اوخونو له لورې زمونږ پر فوځونو باندې یرغل راوړي. ددې نه مخکې زه غواړم چې مونږ د راجه مالدیو سره د جنګ له پاره داسې یو تدبیر جوړ کړو تر څو راجه مالدیو دخپل لښکر ډیره برخه له ځانه سر ه واخلی اوددې ځایه تللو ته مجبور شي.

دخواص خان دې وړاندیز د شیرشاه سوری په سترګو کې ځلا راپیدا کړه. هغه وویل: خواص خانه زویه ! دا به څه ډول شوني وي چې اوس چې مونږ غواړو جنګ پیل کړ و نو ددې پیلامې دمخه مالدیو دخپل لښکر یوه برخه له ځانه یوسی اوددې ځایه ولاړ شی. په ځواب کې ورته خواص خان په لوړ اواز وویل چې:

زما مشره ! دا کار شونې دې. ته همدا نن عادل خان ته یو لښکر ورکړه او هغه د رنتمبور په لور ولیږه او دا څرګنده کړه چې هغه د رنتمبور له لارې غواړی په اجمیر باندې حمله وکړي. شیرشاه سوری سمدستي دخواص خان خبره ورغوځه کړه او ویی ویل :

خواص خانه زویه ! دداسې کولو څخه به څه تر لاسه شي اوداسې کولو په اساس به ولې مالدیو دخپل لښکر یوه برخه له ځانه سره اخلی او ددې ځایه به ولاړ شی.

زما مهربانه ! ما تر اوسه پورې دخپل پلان په اړه تاته پوره معلومات نه دي درکړې. ما داویل غوښتل چې عادل خان دې د رنتمبور په لور د تللو په وخت کې دا مشهوره کړي چې هغه په اجمیر باندې حمله کول غواړي. درونده شیرشاه ! همدا اوس د اجمیر په ښار کې د راجه مالدیو راني (اوما دیوي) اوسیږي ، کله چې مالدیو ته دا خبر ورسیږي چې عادل خان په اجمیر باندې حمله کوي نو هغه به دخپلې رانې اوما دیوې د راویستلو او د اجمیر د دفاع له پاره پخپله دیوې برخې لښکر سره هلته ورځی. په داسې حالاتو کې به د راحه مالدیو د پاته لښکرو سره زمونږ جنګ څه آسانه وي ، دبله اړخه به عادل خان چې کومه کوچنۍ ډله عسکر له ځانه سره اخستې وي هغه به د رنتمبور څخه دمخه په کوم ښه ځاې کې پړاو کوي او هلته به په سنګر کې کیني. ترڅو بل څوک پرې حمله ونه کړي ، اوکله چې ورته خبر ورسیږی چې راجه مالدیو د جنګ دمیدان څخه وتلې او د اجمیر په لور روان دې نو هغه دې هم بیرته دلته خپل لښکر ته را ستون شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځايه د پلان د وضاحت نه وروسته خواص خان خاموشه شو نو د شيرشاه سوری سر ښکته و ، څه فکر يې کاوه ، بيا يې سر را پورته کړ مسکې مسکې و بيا يې په زوره وخندل او په ډير شفقت سره يې خواص خان ته وکتل او بيا يې وويل :

خواص خانه ! ته په هر وخت او هر مصيبت کې زما په کار راغلې يې . اوس چې کوم پلان تا وړاندې کړ زه پوهيږم چې د دې نه به ښه او بهتر بل پلان نه وي ،که مونږ همدا اسې وکړو نو په يقين سره به راجه مالديو د اجمير په لور د تيښتې منډه وکړي . ګوره زويه ! زه به همدا اوس او همدا ګړۍ عادل خان د يوه کوچني لښکر سره وليږم تر څو د رنتمبور په لور ولاړ شي او دا څرګنده کړي چې هغه د رنتمبور د لارې اجمير باندې حمله کوي . نو ددې خبر په اوريدو سره که راجه مالديو د خپل لښکر يوه برخه له ځانه سره کړي او هغه لورې ته ولاړ شي نو دا پاته لښکر به يې مونږ په همدې صحرا کې تر پښو لاندې کړو . که څه هم د مالديو سره د لښکر د تللو وروسته به بيا هم د هغه دومره لښکر دلته پاته وي چې زمونږ څخه به يې شميره ډيره وي خو داند يښنې کولو له پاره اړتيا نه شته ، مونږ به دې پاته لښکر ته داسې سبق ورکړو چې بابر رانا سانګا ته پدې دشتو کې ورکړی و . د شيرشاه سوري د ځواب په اوريدو سره خواص خان خوشحاله شو او بيا يې په ويلو پيل وکړ .

زما درونده شيرشاه ! زه لږ څه نور هم ويل غواړم . شيرشاه ورته وکتل او ورته يې وويل چې ته څه غواړې ؟ ته ولې انتظار کوې او تا ته د اجازې اخستو څه اړتيا ده ؟ خواص خان مسکې شو او ويې ويل :

سبا چې ته د جنګ د نغارو د وهلو حکم کوې نو که چيرې ددې نه مخته راجه مالديو د اجمير په لور روان شوې و نو بيا به د هغه په نشت کې چې د هغه کوم لښکر زمونږ سره ټکر کوي نو هغه به يقينا په څلورو برخو ويشل کيږي ،يوه برخه به يې د راجه مالديو د سالار کوپا او بله به يې د جيتا او دريمه به يې د اکهيراج او څلورمه به يې کهيم کرن تر قومندو لاندې وي

د هغوې څلورو په مقابل کې ته خپل لښکر په پنځو برخو باندې وويشه . يوه برخه يې ما ته راکړه او زه به همدا نن شپه ددې صحرا د شګو په غونډيو کې سنګرو نيسم . بله برخه يې د خپل ځان سره وساته ،دريمه يې جلال خان جالو ته او څلورمه يې برهم جيت ته او پنځمه يې خپل زوې جلال خان ته ورکړه . تاسې د خپلو څلورو برخو سره د دشمن په مقابل کې مقاومت وکړئ کله چې جنګ زور واخلي نو بيا به زه خپل کردار ادا کړم .د سنګر څخه به را ووځم او د دښمن هغه لورې ته چې پر تاسې يې فشار زيات وي د حملې کولو هڅه وکړم . او زه هيله لرم چې زما د سنګر څخه د راوتلو وروسته به د دښمن ليکې يو په بل پسې ماتې شي .

شيرشاه سوری په ډيره ستاينه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورته يې وويل :

خواص خانه زويه ! زه ستا ددې وړانديز ډير قدر کوم ، ګوره زويه ! زه به ستا د وينا په اساس خپل لښکر په پنځو برخو وويشم او ته د همدې نن شپې څخه هلته په سنګر کې ځان پټ کړه . عادل خان به هم د يوه کوچني لښکر سره يو ځای ددې ځايه روان شي . اوس تاسو ټول پورته شئ او ارام وکړئ ،ددې خبرې سره سم د جنګې شورا ټول غړی د خيمې څخه را ووتل ، دلږ ځنډ وروسته عادل خان د يو ټولې عسکرو سره د رنتمبور په لور رهي شو او خواص خان د خپل لښکر سره يو ځای هلته په سنګرونو کې کيناست .

بيا يې څلورو خوا او ته دا خبر خپور کړ چې د شيرشاه سوری زوې عادل خان د رنتمبور له لارې په اجمير باندې د حملې له پاره ولاړ .دا خبر د دښمن کمپ ته هم ورسيد . د خبر د اوريدو سره سم راجه مالديو په لړزه شو نو په نيمايي شپه کې يې د خپل لښکر يوه برخه له ځانه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخسته اود جنگ دميدانه څخه ووت اود اجمير په لور ولاړ. په دې ترتيب هغه پلان چې خواص خان د شيرشاسوري تر مخه وړاندې کړې و هغه په پوره توګه عملي شو.

بله ورځ د جنګ دپيلامی له پاره شيرشاه سوری په خپل فوځ کې د جنگ ډول وواهه.اودخپل لښکر ليکي يې جوړه ولې ، نوراجپوتانو چې کله وکتل چې شيرشاه سوری د جنګ پيلونکې دې نو هغوې هم په خپل متحده لښکر کې تورومونه و غړول. اوپه ډيره بيړه يې دخپلو لښکرو ليکې جوړې کړې.

دخواص خان اندازه سهي وختله ، راجپوتانو خپل لښکر په څلورو برخو وويشه ،يوه برخه يې کوپا ، بله يې جيتا او دريمه يې اکهيراج اوڅلورمه يې کهيم کرن تر قومندې لاندې ورکړه. هغوې کهيم کرن په منځنۍ برخه کې وساته په داسې حال کې چې کوپا اوجيتا په ترتيب سره ښې او چپ اړخ ته شول ، په دې توګه د راجه مالديو جنرالان ښې اوچپ لورې ته شول تر څو په شيرشاه سوری باندې دحملې له پاره ځان جوړ کړي.

دبله اړخه شيرشاه سوری هم خپل لښکر په همغسې ترتيب سره منظم کړ ، دلښکر په منځنۍ برخه کې پخپله پاته شو اوخپل زوې جلال خان يې دخپل ځان سره و ساته پهداسې حال کې د لښکر په ښې اړخه کی يې جلال خان جالو او چپ لورې ته برهم جيت و ساته. اوس نو د جنگ په ميدان کې د اکهيراج او کهيم کر ن په مقابل کې شيرشاه سوری اودهغه زوې جلال خان ولاړ وو. د مالديو دجنرال کوپا په مقابل کې جلال خان جالو ولاړ و او د سپه سالار جيتا په مقابل کې د شيرشاه سوری قومندان برهم جيت و دريد.

جنګ شيرشاه سوری دخپل زوې جلال خان په متهو پيل کړ. هغه د مالديو د لښکر په زړه باندې چيرې چې اکهيراج او کهيم کرن دهغه په مقابل کې ولاړ و ، حمله وکړه. اکهيراج او کهيم کرن دواړو د شيرشاه سوری او دهغه د زوې مقابله وکړه ، دهغه حمله يې وتمبوله اوبيا يې په خپله ځوابي حمله پيل کړه.

په همغه وخت کې چې شيرشاه سوری د راجپوتانو دلښکر په قلب باندې حمله وکړه نو د هغوې نور جنرالان لکه کوپا او جيتا هم په حرکت راغلل او هغوې هم په جلال خان جالو او برهم جيت باندې توپانې حمله وکړه.

کوپا چې په هندوستان کې دراجپوتانو يو مشهور او منلې قومندان و د جلال خان جالو په لښکرو حمله راوسته ، اوپه لمړيو کې دهغه لښکرې د تر پښو لاندې کړې اوبيا په ډيره بيړه دجلال خان جالو په لښکر کې دننه ورننوت.

که څه جلال خان په پوره همت او ميړانې سره د کوپا مقابله وکړه ، په دې و توانيد چې دهغه دا وينه تويونکې حمله په يوه ډول و تمبوي
.

په همدې وخت يو انقلاب راغې او خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې دخپلو پټنځايو څخه راووت ، مخته راغې او تر ټولو لومړې يې کوپا اودهغه لښکرې تر بريد لاندې راوستې. هغه په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې کوپا او دهغه لښکرې بې وسه کړې اودماتې سره يې مخ کړې ، دهغه هغه لښکر چې لږ تر مخه د جلال خان جالو په ليکو کې ور ننوتې وې اود هغوې ليکې يې له منځه وړې وې اودمخکې تللو هڅې يې کولې اوس يې د تيښتې لارې لټولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو د خواص خان په مقابل کې د کوپا دلښکرو حالت داسې ګرزېدلې و لکه د جلال خان دلښکرو حالت چې د کوپا په مقابل کې ګرزېدلې و. کوپا هڅه وکړه چې خپل لښکر بیرته را منظم کړي او نیمایي د جلال خان جالو او نیمایي د خواص خان سره په جنګ کې را ونښلوي خو بری یې په برخه نه شو ، خو هغه ډیر وارخطا و ، ځکه هغه یو ځل په مالوه کې د خواص خان په لاسو ماتې خوړلې وه او کله یې چې د خپل پاته نیمایي لښکر سره یو ځاي د خواص خان د مخې د نیولو هڅې وکړې نو په هغې کې نو ر هم د ناکامۍ سره مخ شو.

کوپا او د هغه لښکرې د خواص خان په مقابل کې د تم کیدو نه وې ، ځکه په هغوې یواځې خواص خان نه بلکه د مخې له لورې جلال خان جالو هم خپلې غضب ناکه حملې پیل کړې وې ، کوپا هڅه کوله چې خپل ځان کوم خوندي ځاې ته وکاږی ، یو وخت هغه غوښتل شاته ولاړشي خو خواص خان او جلال خان جالو د هغه د شاته تګ مخه بنده کړه او هغه یې کلابند کړ ، کوپا یو ځل بیا هڅه وکړه او اکهیراج او کهیم کرن دلښکر په لورو رغې تر څو خپل حالات سنبال کړي خو په هغې کې هم ورته څه په لاس ورنه غلل. ځکه چې د هغه د دې کار سره سم خواص خان د هغه پر خلاف په خپلو حملو کې ډیر ښت راوست او د هغه د پاته کسانو په وژلو یې لاس پورې کړ. اوس نو کوپا د خواص خان په مقابل کې ډیر بې وسه شوې و. خواص خان او جلال خان دواړو د کوپا لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ او په خپله کوپا هم په دې جنګ کې د خواص خان په لاسو و مړ.

د کوپا د وژلو وروسته خواص خان د مالدیو د دویم قومندان جیتا په لښکرو د شا له اړخه برید وکړ او په ډیره بیړه مخته ولاړ او په خپل مخکې د دښمن لښکرې یې یو په بل پسې له منځه وړلې. خواص خان په ډیره ګړندۍ توګه د جیتا د لښکرو حالت هم د بدحالۍ سره مخ کړ. کله چې جیتا او د هغه لښکریانو ته خرګند ه شوه چې خواص خان د هغوې د شا له اړخه حمله کړې ده نو د هغوې ساه ګانې و دریدې ، ځکه چې د هغوې د شاله اړخه خواص خان د هغوې د لښکرو د لیکو د له منځه وړلو او د هغوې د عسکرو د ترپښو لاندې کولو کار په پوره بیړه پر مخ بوته.

سالار جیتا په پوره توګه هڅه کوله چې خپل لښکر د خواص خان د حملو څخه خوندي ځایو ته کړي خو خواص خان د هغه هره هڅه د ناکامۍ سره مخامخ کوله. هغه د جیتا لښکر دډیرو ناوړه حالاتو سره مخ کړې و. ځکه د مخې له لورې د جیتا په لښکرو باندې د برهم جیت حملې کولې او د شا او اړخونو له لارې پرې خواص خان د قهر او غضب په څیر را پریوتې و. اوس نو د جیتا دلښکرو د جنګ ولولو نوره مړاوې شوې وه،ځکه هغوې د دې څخه هم خبر شوي و چې خواص خان د کوپا لښکر او په خپله کوپا هم د جنګ په میدان کې له منځه وړې دې ، په دې خاطر د جیتا هغه برخه لښکر چې د خواص خان په مقابل کې جنګیده هغوې کرار کرار د میدانه په وتلو شول او د هغوې شاته تګ د جیتا د ټول لښکر له پاره د مرګ پیغام و و.

اوس نو د خواص خان دلښکرو حوصلې د پخوا څخه نورې هم زیاتې لوړې شوې وې. هغوې هرې لورې ته د دښمن عامه وژنه پیل کړې وه. کله چې د جیتا مخکنې لیکې هم په شا ولاړې نو خواص خان د هغوې په لیکو کې ورننوت او د هغوې ډیره کې یې له منځه یوړل.

جیتا هڅه کوله تر خپل لښکر سره راټول کړي خو خواص خان د هغې هر قدم د ناکامۍ سره مخامخ کاوه او بیا داسې وخت راغې چې خواص خان په جیتا باندې یرغل وروست او د هغه څټ یې په یوه ګذار د ګردنه پرې کړ.

دجیتا د مړینې وروسته د هغه دلښکرو حال ډیر خراب شو او میږو وزو په څیر یې په تیښته پیل وکړ ، ټول یوې خوا بلې خوا ته خواره واره شول ، خواص خان او برهم جیت د هغوې دواړو لورو ته روان و او د هغوې عسکر یې په بیړه بیړه له منځه وړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بله اړخه شیرشاه سوري او دهغه زوی جلال خان هم د اکهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې وررواڼ و اوددښمن سره یې د ویڼې او اوروشتناکه جنګ پیل کړې و.

په همدې وخت کې خواص خان هم داکهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې خپله قهرناکه حمله وروسته. بالاخره په دې جنګ کې د راجه مالدیو لښکرو ته سخته ماتې ورکړل شوه دهغه جنریلان کوپا ، اکهیراج ،او جیتا د جنګ په ډګر کې وو ژل شول او کهیم کرن د جنګ دمیدانه په تیښته بریالي شو.

۷۸

د راجه مالدیو په پړاو باندې د ولکې کولو نه وروسته ، شیرشاه سوری همله د جې تارن او پیار تر منځه د جګړې په میدان کې خپلو فوځونو ته د ارام کولو حکم وکړ. د سامیل دغه جګړې په یوه ډول د مالدیو د برخلیک په اړه پریکړه کړې وه، مالدیو ته دهغه د تیرو ګناهونو سزا د شیرشاه سوری اودهغه د سالار خواص خان په لاسو ورکړل شوه. دهغه مشهور سالاران ، کوپا ، جیتا او اکهیراج له منځه تللي وو ، دهغو سالارانو پرته مالدیو هسې یوه نښه ځرګندیده. خلکو به ویل چې دماروړان راټور راجپوتان د سرد پرېکولو نه وروسته هم جنګیږي، خو په دې شپاړسمه پیړۍ کې شیرشاه سوری په دې صحرا کې د راجپوتانو عسکر په عامه توګه وو ژل. او دا چې راجپوتان یوډول نا قابل تسخیر ګڼل کیده هغه عقیده او فکر له منځه ولاړ.

په سامیل کې دڅو ورځو دقیام نه وروسته ، شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او جلال خان جالو یې ورسره نایب وټاکه. اوهغه یې د جودپور په لور و لیږه. تر څو هغه د راجه مالدیو په هغه ښار ولکه وکړي، خو دلښکر بله برخه یې دخپل زوي جلال خان په واک کې ورکړه او برهم جیت یې ورسره نایب و ټاکه تر څو ولاړ شي او د اجمیر په ښار باندې ولکه وکړي ، ددوي سره د شیرشاه سوری بل ځوي عادل خان هم په لاره کې ملګرې شو.

بخپله راجه مالدیو دجنګ د میدان څخه تښتیدلې و او د اجمیر په لور تللې و ځکه دهغې ملکه اومادیوی همله اوسیده.

څرنګه چې د اومادیوی سره دواده په لمړۍ شپه ، مالدیو دخپلې یوې نوکرې سره زنا کړې وه ، نو په همغې اساس د اومادیوي زړه مات شوې و او د خپلې لمړۍ شپې دناویتوب په وخت کې یې سوګند کړې و چې هغه به خپل ټول ژوند د یوې پیغلې په څیر تیروي نو په دې خاطر هغې د مالدیو د اوسیدو د جودپور دښاره لرې هلته په اجمیر کې ځانته د اوسیدو ځای غوره کړې و.

د سامیل دمیدان څخه د تښتیدو وروسته راجه مالدیو اجمیر ته رسیدلې واودخپله راني اومادیوي یې دهغه ځایه را وویسته او جودپور ته یې له ځانه سره یوړه . په همدې وخت کې مالدیو ته خبر ورسید چې دجنګ په ډګر کې دهغه درې واړه تکړه اومشهور جنرالان له منځه تللي دي. او اوس د شیرشاه سوری سالار خواص خان د جودپور د نیولو له پاره هغې لورې ته خوزیدلې دې. په داسې حال کې چې د شیرشاه سوری نیمایي لښکر د اجمیر د نیولو له پاره هغه لورې ته خوزیدلې دې. ددې خبر د رسید و سره سم مالدیو چې څومره سامانونه د جودپور څخه ویستلې شو ویې ویستل اود سیوان کلاته یې منتقل کړل. ددې تر څنګ هغه د راجپوتانو ټولې ښځې اوکوچنیان همدې کلا کې ځای په ځای کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سیوان کلا د جودپور په جنوبي غربي برخه کې نژدې شپیته میله واټن کې پرته ده ، دغره په لوړه څوکه کې پرته ده،دې کلاته ورتګ ډیر ستونزمن دې ، نو په دې خاطر ددې کلا د کلابند کولو د مخه خواص خان د راجه مالدیو مرکزی ښار جودپور کلابند کړ.

که څه هم د جودپور کلا د خپل ټینګښت او کلکوالي له لوري ډیره مشهوره وه ، خو مالدیو یو چال څخه کار واخست ، او د خپل لښکر یوه برخه یې همدلته د جودپور د دفاع له پاره پریښوده اوبله نیمایی برخه یې سیوان ته منتقل کړه.

په هرصورت خواص خان جودپور کلابند کړ ، په جودپور کې د مالدیو سالار دمخه دا پریکړه کړې وه چې هغه به همله په کلا کې کلابند پاته کیږي او دخواص خان سره به مقابله کوي ، کله چې خواص خان د جودپور په کلا باندې یرغل راوړي نو هغه به دکلا څخه دننه دخپله ځانه دفاع کوي. ترڅنګ به یې په خپله راجه مالدیو د سیوان څخه بیرون راوځی او کله کله به په خواص خان باندې شبخون کوي په دې توګه به خواص خان په تنګ شي او خپله کلا بندي به پای ته ورسوي. خو خواص خان دا ټول تدبیرونه ناکاره کړي و ، ځکه په کومه ورځ چې خواص خان جودپور ته ورسید نو په همغه ورځ هغه دښار ددیوالونو ترڅنګ خپله توپخانه نصب کړه تر څو د ښار په دیوالونو ګولۍ ووروي او دیوالونه یې را پرباسي ترڅو په ښار باندې دحملې کولو له پاره لاره برابره شی.

په ښار کې د راجپوتانو لښکرو ، هغوې وکتل چې خواص خان په ښار باندې د ولکې کولو او د ښار د دیوالونو د راپریوستلو له پاره خپله توپخانه درولې ده ، نوټولو یوځای دا پریکړه وکړه چې پخوا له دې چې خواص خان د توپونو ګولۍ ووروي او دکلا دیوالونه مات کړي او کلاته راننوځي اوبیا دلته ټول لښکر او عام وګړی قتل عام کړي نو ښه به داوي چې د جودپور څخه ووزی او دښاره بیرون مقابله وکړي. ددې پریکړې نه وروسته سبا ورځ د مالدیو کلابند لښکر د کلا څخه را ووت او د خواص خان تر مخه یې د جنګ له پاره ځانونه تیار کړل.

په جودپور کې د مالدیو درې تکړه قومندانان وو. چې یو یې تلوکسي ، بل یې بیمل بهاې او دریم یې برجنګ وو. دخواص خان په خلاف د جنګ له پاره دې درې واړو جنرالانو دخپلو فوځونو لیکې جوړې کړې ، خپل لښکر یې په درې برخو وویشه، تلوکسي خپله برخه لښکر په منځنۍ برخه کې وساته خو بیمل بهاې او برجنګ د اړخونو لوروته شول. هغه وخت چې د جنګ له پاره دې قومندانانو د خپلو عسکرو لیکې سمولې ، نو خواص خان هم دخپلو عسکرو مخې ته راغې او دجلال خان جالو ترڅنګ و درید. اوپه ډیر راز سره یې ورته وویل:

ګوره جلال خانه وروره !ته خو خپلې مخې ته ددښمن لیکې ګورې. هغوې خپل لښکر په درې برخو ویشلې دې.

خو جلال خانه ! ته اندیښنه مه کوه ،زه وینم چې ددښمن دلښکرو شمیره هم زمونږ څخه ډیره ده او زمونږ ددواړو په مقابله کې دهغوې جنرلان هم درې کسان دي ، وروره ! ته خو پوهیږې چې ددې نه مخته مونږ ډیرو بدو حالاتو مقابله کړې ده او که خداې کول نن ورځ به هم مونږته بریاو زیرې راکړي.

جلال خانه ! کله چې دښمن په جنګ لاس پورې کړې نو ته هم ورسره ټکر وکړه او یواځې تلوکسي خپل هدف و نیسه ، زه به د برجنګ بیمل بهایی سره په خپله ټکر وکړم. خو فکر وکړه چې ته یواځې د تلوکسي سره د ټکر له پاره ځان جوړ کړې او د اړخونو له لارې دهغه دفوځ سره لاس په لاس شې ترڅو بیمل بهاې او برجنګ پرتا باندې ګذار و نه شي کولې. زه به ترهرڅه لمړی د بیمل بهایی او برجنګ پر خلاف حمله وکړم. بیا به انتظار وکړم چې هغوې زما پر خلاف یرغل راوړي ، زه به تریوه وخته پورې دفاع کوم بیا به په جارحیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندې لاس پورې کوم، تر دې وخته پورې به ماته خپل ځواک هم معلومه شوي او د دښمن د ځواک اندازه به مې هم ځانته معلومه کړې وي.

جلال خان جالو ورته وویل: خواص خانه. زه هیڅ ډول اندېښنه نه کوم، او نه د اندېښنې کولو له پاره اړتیا شته، زه خو غواړم چې د هغې لښکر قومندان چې خواص خان وي نو هغه ته ماتې ورکول که ناممکنه نه وي نو سخته خوده. خواص خانه ! لکه څنګه چې تا وویل انشاءالله نن ورځ به زمونږ له پاره د بریا او خوشحالۍ خبر راوړي.

په دې وخت کې د دښمن درې واړو جنرالانو د خپلو لیکو د سمولو وروسته د جنګ له پاره ځانونه وښندل. په دې خاطر خواص خان خپل اس را وګرځاوه او په ډېره بیړه یې ځان د خپل فوځ مخې ته ورساوه.

د ټولو د مخه جنګ تلوکسی پیل کړ. او د جالو خان جالو په لښکرو یې حمله وکړه. بیمل بهای او برجنګ هم د خواص خان په خلاف په جنګ را ګیر شول.

د خواص خان د وینا له مخې د هغه له لورې تر ټولو د مخه جلال خان جالو جوابي حمله پیل کړه او خپل همت او میړانه یې وښوده، هغه د تکبیر د غږ په پورته کولو سره په خپلو فوځونو کې نوې عزم او نوې ولوله راپیدا کړه او د تند توپان په څیر یې د تلوکسې په لښکرو کې وینه تویونکې حملې پیل کړې.

د له اړخه خواص خان په ډېر مهارت، جرائتندئ، او زړه ورتیا سره د خپلو جنګي تجربو څخه د کار اخستلو په اساس د بیمل بهای او برجنګ حملې و تمبولې. هغه د خپل لښکر یوه برخه د برجنګ د حملې د تمبولو له پاره ځانګړې کړې وه. هغه وروسته په جارحیت باندې لاس پورې کړ او د تکبیر د غږ د پورته کولو سره سم یې ټول لښکر د الله اکبر او ازونه پورته کړل او د همدې تکبیرونو په اورېدو سره د بیمل بهایی د لښکرو زور کیناست، هغه د تدبیرنه په کار اخستو سره خپلې لښکرې سره را ټولې کړې او بیا یې د اور د ګولیو په څیر د برجنګ په فوځونو باندې یرغل وروست.

د خواص خان دا حمله دومره تیره اوتنده وه چې برجنګ یې تاب را نه وست او په تیښته یې ځان بیمل بهای ته ورساوه. په دې توګه خواص خان په دې بریالې شوې و چې دواړه جنرالان سره رایوځاې کړی او د هغوې په مقابل کې ودرېږي.

خواص خان د دواړو جنرالانو په خلاف حمله پیل کړه، جنرالانو د ډیرو هڅو سره سره و نه شو کړاې د خواص خان په مقابل کې ټم شي، خواص خان په پرلپسې توګه د هغوې په فوځونو ګذارونه کول او هغوې یې یو په بل پسې له منځه وړل.

د جودپور په دې هموار ه میدانې سیمه کې دغه وینه تویونکې جنګ تر ډیره پورې دوام وکړ د راجه مالدیو جنرالانو، تلوکسي، برجنګ او بیمل بهایی، د خپلو اړخو څخه ډیرې هڅې وکړې تر څو د خواص خان لښکرې شاته و تمبوی خو هغوې د ناکامۍ سره مخ شو ې اوس نو جلال خان جالو هم په پوره توګه په تلوکسي باندې لاس برې شوې و او په هره لمحه کې د هغه د په شا تمبولو په موډ کې و . په داسې حال کې چې خواص خان بیمل بهایی او برجنګ دواړو حالت دومره خراب کړ چې دواړو د میدانه د تیښتې پریکړه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا چې کله تلوکسي ،بیمل بهایی او برجنګ د جنګ په ډګر کې خپله ماتې ومنله او دخپل منځي مشورې وروسته یې غوښتل خپل ځانونه په کلا کې کلابند کړي نو خواص خان او جلال خان جالو هغوي ترشا تعقیب کړل ، ددې تعقیب په وخت کې تلوکسی دجلال خان جالو په لاسو وژل شو ، په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو دهغوی درې واړو دلښکروعامه وژنه پیل کړه .

د جودپور ټول ساتونکې فوځ چې د جنګ میدا ن ته راغلې و ، له منځه ولاړ، تر څنګ یې دهغوي دفوځ درې واړه جنرالان هم د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړل ، نوپه دې خاطر اوس په جودپور کې داسې لښکر نه و چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه و دریږي اودښارنه دفاع وکړي. په دې اساس دښار خلکو دپوره بې وسۍ په اساس داپریکړه وکړه چې دخواص خان او جلال خان جالو ترمخه د ښار دروازې پرانزي. په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو ښار ته ورننوتل اوپه ښار یې ولکه وکړه

۷۹

خواص خان ځوورځې هلته د جودپور په ښار کې تم شو ، دهغه ځاې نظم ونسق یې جوړ کړ اودهلته یې دخپله اړخه یو حاکم و ټاکه. بیا د جودپور څخه د سیوان په لور وخوزید ، هلته راجه مالدیو ځان کلابند کړې و .

دجودپور دلښکرو دا آند و چې کله چې دوې دخواص خان پر خلاف جنګ پیل کړې نو راجه مالدیو به د سیوان څخه دهغوې سره دکومک له پاره را ودانګي اوپه دې توګه به دخواص خان پر خلاف دوه اړخیزه حمله وشي اوخواص خان به تیښتې ته اړ کړل شي، خو هغوې هغه وخت ناهیلي شول چې مالدیو په سیوان کې تم شو اودهغوي کومک ته را نغي ، اوپه دې تو ګه دجودپور لښکرو ماتې وخوړه او جودپور د خواص خان په لاسو کې پریوت.

راجه مالدیو دخواص خان د میړانې څخه ښه خبر و . په دې خاطر یې د جودپور څخه بیرون د خواص خان سره د ټکرکولو نیت و نه کړ. اوهملته په سیوان کې پاته شو ، دبله اړخه خواص خان ځو ورځې هلته په جودپور کې د تم کیدو نه وروسته د سیوان په لور وخوزید ، سیوان ته د ورتلو دمخه هغه خپل جاسوسان خپاره کړی و ، تر څو هغوې د لرې لرې ځایو څخه ددشمن په اړه اطلاعات را ټول کړي.

خو کله چې را جه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان د جودپور څخه را وتلې او د سیوان په لور راخوزیدلې نو هغه دخواص خان د تم کولو له پاره دیوه بل تدبیر څخه کارو اخست.

هغه د سیوان څخه یو لښکر را ولیږه ، ددې لښکر سپه سالاران یې رامداس دلپت او ګوکل وو . ددې ترڅنګ یې د ګوګهنډ په لور خپل قاصدان و استول اوپه ګوګهنډ کې یې خپل سالار روپسې بانتط ته حکم وکړ تر څو د ګوګهنډ څخه یو لښکر له ځانه

سره راوخلي اودخواص خان د تلو لاره خنډ کړي ، په پوکهرن کې د راجه مالدیو سالار روپسې بهایی هم د جنریل بینید اس سره یو ځاې شو او د سترلښکر سره یو ځاې دخواص خان د لارې د بندولو پسې راووت

راجه مالدیو خپلو ګاونډویو ښارونو ته هم خپل قاصدان و استول ، د پهلوي ښار کې د راجه مالدیو سالار دهنا بهایی و هغه هم د راجه مالدیو د ملاتړ له پاره یو لښکر تیار کړ او دخواص خان د لارې د بندولو له پاره راووت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو د پهلوي حاکم دهنا بهايي په پوکهرن کې د راټولو شوو پنځو جنرالانو سره سلا مشوره وکړه ، دا پنځه جنرالان هر يو روپسي بهايي ، بيني داس ، رام داس ، دلپت او ګوکل وو . د خپل منځي سلا مشورې وروسته پريکړه وشوه چې دهنا بهايي دې د خپل لښکر سره يو ځای د پهلووی ښاره بيرون قيام وکړي ، خو روپسي بهايي ، بيني داس ، رام داس او ګو کل دې پوکرن د ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره يو ځای پړاو وکړي ، کله چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځای دهغه ځايه تيريږي نو دوی دې پرې د شپې له اړخه شبخون وکړي، دې جنرالانو د اجنګ له پاره داډير ښه پلان جوړ کړې و ،ځکه چې د جودپور څخه د سيوان په لار باندې د تللو په وخت کې چې خواص خان کومه لاره استعمالوله نوهغه د همدې پهلووي او ګوګهنډ دښارونو څخه تيريدله او دا هغه ځای چې هغه پاته څلورو جنرالانو د خواص خان د ماتې او ځپلو له پاره غوره کړې و .

له يوه لورې د مالديو ټولو جنرالانو دخواص خان د را ګملولو او ځپلو له پاره د جنګ داسې پلان او جال تيار کړې و چې په رښتيا هم دخواص خان له پاره مرګوني تماميدې شو ، خو دبله اړخه خواص خان هم د ټولو خبرونو څخه خبريده ،دهغه مخبرانو هغه د مالديو د جنرالانو د ټولو پريکړو څخه خبراوه نو په دې خاطر خواص خان د پهلووي او ګوګهنډ په لور داسې سفر کاوه چې ورځ به وه ، کله چې يوه شپه ناوخته دې سيمو ته ورسيد نو يو ستروينه تويونکې انقلاب را منځته شو .

هغه داسې چې يوه ورځ ، د نيمې شپې نه مخته په داسې حال کې چې دراجه مالديو جنريل دهنا بهايي دپهلووي ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و نوخواص خان هم دخپل لښکر سره هملته و ورسيد. دهنا بهايي ګمان هم نه کاوه چې خواص خان به داسې لاره بدلوي اودده په لور به راځي او دده په لښکر باندې به ناڅاپي يرغل کوي. په دې خاطر هغه اودهغه لښکر ټول په ژور خواړه خوب ويده شوي وو . خواص خان دهغوی دهمدې غفلت نه ګټه پورته کړه او په هغوې يو توپاني ملاماتونکې مرګوني حمله وکړه.

د شپې په تيارو کې د دهنا بهايي په ويدو ځواکونو د خواص خان دا وينه تويونکې حمله ډيره بريالۍ وه . دهنا بهايي دخواص خان له لاسه ډيره بده ماتې وخوړه اود خپل پاته تښتيدلي لښکر سره يو دپلودې دښار په لورې و تښتيد. خو خواص خان دهغه د تيښتې لاره و ترله او دښار په لور په تللې لاره يې خپل عسکر ځای په ځای کړل په دې اساس دهنا بهايي مجبور شو چې د پوکهرن په لور منډه کړي تر څو دخپلو پاتو پنځه کسو نورو جنرالانو ملګرو سره يو ځای شي.

خو داسې څرګنده شوه چې په دې اړه هم دهنا بهايي ته تقدير برې نه و ليکلې . ځکه خواص خان او لښکرو يې هغه تعقيب کړ ، دهغه لښکر يې په ځای ځای کې له منځه يوړ او پخپله دهنا بهايي يې هم له منځه يوړ. په دې توګه خواص خان په پهلووي ښار باندې پرته له دې چې څوک پرې خبر شي د شبې شپې ولکه وکړه .

د دهنا بهايي د وژلو او د پهلووي ښار د ولکې کولو وروسته خواص خان دخپل نايب جلال خان جالو سره يو ځای دپوکهرن په لور وخوزيد. دپوکهرن به بيرون د مالديو پنځه واړه جنرالان هغه ته په سنګر کې منتظر ناست و و . هغوې تمه دلوده چې هغوې به خواص خان د پوکهرن او پهلووي تر منځه په لاره کې له منځه يوسي ، خو هغوې په دې نه پوهيدل چې خواص خان به ناڅاپي لاره بدلوي او دهنا بهايي به دخپل ټول لښکر سره يو ځای له منځه وړي.

پوکهرن ته په رسيدو سره هم خواص خان د دښمن په لښکرو باندې شبخون وکړ . اوبيا د پوکهرن به بيرون دشپې په تيارو کې سخت جنګ ونښت. په دې جنګ کې هم د مالديو پنځه واړه جنرالان د خواص خان او جلال خان جالو په لاسو د مرګ سره مخ شول او دهغوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه واړو سالارانو لښکرې هم دتیغه تیرې کړل شوې. اوس نو خواص خان او جلال خان دواړه د سیوان په لور په ګړندۍ توګه ور روان وو.

کله چې راجه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان دخپلو شبخون حملو په واسطه دهغه ټول جنرالان ، سالاران او لښکرې له منځه وړې دي نو هغه ډېر وارخطا شو ، په هغه باندې دومره ویره راغله چې دخواص خان د مقابلې له پاره د سیوان څخه د راوتلو په ځای یې د تیښتې لاره ونیوله. دهغه د تښتیدو وروسته خواص خان د سیوان کلا دکوم مزاحمت ن پرته تر لاسه کړه.

دبله اړخه شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای د سامیل څخه د اجمیر په لور روان شوې و . په لاره کې یې د سوجت او پالي ښار ګوتې دکوم مقاومت پرته تر لاسه کړل او په دې توګه اجمیر ته ورسید .

د اجمیر کلا هم ډېره پښه او مستحکمه وه. ددې کلا د خوندي ساتلو په خاطر هلته زیات شمیر عسکر او خوراکې توکي موجود وو. دکلا قومندان شنکر بهایی نومیده چې یو راجپوت وو ، او په راجپوتانو کې د خپلې میړانې په خاطر ډېر مشهور شوې هم و. شیرشاه سوری ته د خواص خان د فتوحاتو په اړه اودا چې هغه په سیوان باندې ولکه کړې ده او راجه مالدیو یې دهغه ځآیه تیښتې ته اړ کړې دې. دبله اړخه مالدیو ته هم د سیوان څخه د تیښتې په وخت کې دا خبر ورغلې و چې شیرشاه سوري د اجمیر دنیولو له پاره هغه لورې ته ورخوزیدلې دې نوپریکړه یې وکړه چې دشپې له اړخه به په شیرشاه سوری باندې شبخون کوي .تر څو د اجمیر دښار څخه د هغه کلابندي پای ته ورسوي او په خپله د اجمیر ښار ته ور ننوځې او هملته په کلا کې ځان کلابند کړي او د شیرشاه مقابله وکړي.

دشیرشاه سوری مخبرانو هم شیرشاه د راجه مالدیو ددې ارادو څخه خبر کړې و ، په دې خاطر شیرشاه سوری خپل موجود لښکر هم په دوو برخو باندې وویشه ، دهغې یوه برخه یې خپل زوې عادل خان ته ورکړه او هغه ته یې د اجمیر دښار کلابندۍ ته ددوام ورکولو په اړه حکم وکړ. خو دلښکر بله برخه یې د راجه مالدیو د ځپلو له پاره هغه لورې ته واستوله. دا د راجه مالدیو خوش قسمتي وه چې هغه وچې شیرشاه سوری دهغه په لور دځپلو لښکرو سره وخوزید نو د مالدیو ماما دیوارچوهان هم دخپل ستر لښکر سره یوځا ې د مالدیو د ملاتړ له پاره هغه لورې ته ورسید. دواړه ماما او خورین په خپلو منځو کې سلا وکړه ،او بیا دهغه لارې څخه چې شیرشاه سوری پرې را روان وځلور ځلور میله لرې شاته ولاړشي، او کله چې شیرشاه سوری دهغې لارې څخه تیرېږي نو مالدیو او ماما یې ددواړو خوا و څخه پرې ډېره ځواکمه حمله وکړي. د بله اړخه راجه مالدیو به هڅه وکړي ترڅو شیرشاه سوری و نیسي او ژوندې ترې ولاړ نه شي.

خو شیرشاه سوری هم ډېر پوه او محتاطه حکمران و. دهغه جاسوسانو هرې لورې ته خپاره شوي و ، دهغه جاسوسانو هغه ته خبر ورکړې و چې دکومې لارې څخه چې هغه تیریږي دهغې څخه څو میله واټن کې راجه مالدیو او ماما یې دیوار چوهان په سنګرونو کې ناست دې ، شیرشاه سوری د خپل احتیاط سره خپل سفر داسې برابر کړ چې هغه دشپې له اړخه هغه ځآې ته راورسید چې ماما اوخورین دواړه په کې پټ شوي وو ،بیا دشپې په همدې تیاروکې شیرشاه سوری د خپل لښکر یوه برخه هملته په سنګر کې کینوله او په خپل د بلې برخې لښکر سره یوځاې یې د راجه مالدیو د ماما په لښکر باندې حمله راوړه. چوهان هم په خپل وار د شیرشاه سوری په لښکر باندې د غضب نه ډکه حمله وکړه خو دشیرشاه سوری سره مقابله څه اسانه کار نه و . په دې خاطر د لږ څه جنګ وروسته د دیوار چوهان لښکرې بد حاله شوی او په لیکو کې یې زړه بداوې خپور شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترځنګ یې راجه مالديو هم خبر شوې و چې شيرشاه سوري يې په ماما ديوار چوهان باندې يرغل کړې دې ، نو هوډ يې وکړ چې دشاله مخه په شيرشاه سوري باندې حمله وکړي ،خو کله چې هغه شاهراه ته راورسيد نو هغه کوچنۍ ډله چې شيرشاه سوري دلته په سنګر کې کينولې وه هغوې په توپانې توګه د مالديو په فوځونو باندې شبخون راوست.

ځرنګه چې د شيرشاه سوري دالښکر د شميرې له اړخه ډيرکم و په دې اساس هغوې د راجه مالديو سره د مخ په مخ د مقابلې ځخه ځان ساته ،بلکه د هغه او دغې لورې يې پرې حملې کولې اوپه دې توګه يې د مالديو دلښکرو مخه ونيوله او هغه يې په يوه ډول په جنګ کې مصروف و ساته . دهغوې مقصد هم همدا و ځکه هغوې غوښتل چې راجه مالديو و نه توانيږې دخپل ماما کومک ته ور ورسيږي اودشيرشاه سوري په لښکرو باندې شا له اړخه حمله وکړي

تر دې وخته پورې شيرشاه سوري د راجه مالديو د ماما لښکر په پوره توګه ځپلې و. خو کله چې سهار شو د شيرشاه سوري لکه دمار خوړلې په توګه د مالديو په لښکر هغه وخت د شا له اړخه حمله وکړه کوم وخت چې راجه مالديو دشيرشاه سوري دهغه کوچنۍ ډلې لښکرو ترشا روان و.

کله چې د شيرشاه سوري دغه کوچنې لښکر د مالديو تر مخه په منډو و ، په دې خبر شول چې شيرشاه سوري په مالديو باندې دشا له اړخه يرغل راوړې دې او ترځنګ يې هغه د مالديو د ماما ديوار چوهان لښکر ټول له منځه وړې دې نوبيا دهغوې زړونه هم ډير ستر شول ، بيرته راستانه شول او دمالديو په لښکرو يې دمخې له اړخه حمله وکړه . راجه مالديو تر ډيره پورې دغه دوه اړخيزه حمله ونه شوه زغملاې ، نوپه دې خاطر دميدانه وتښتيد او د ابوګې په غرونو کې يې پناه واخسته.

شيرشاه سوري د مالديو دماما چوهان په پړاو ولکه وکړه او دهغې وروسته يې د ابوګې دغرونو په لور مخته ولاړ. خو دلته هم راجه مالديو پرې ډيرې خطرناکه حملې پيل کړې. خوشيرشاه سورې دهغه حملې دفعه کړې او مخته ولاړ. کله چې مالديو ته ډاګيزه شوه چې په دې غرونو کې هم دشيرشاه سوري حملې دهغه له خطرناکې ثابتيږې نو دخپل دغه سنګر ځخه هم و تښتيد او د سانچور په لور ولاړ. د سانچور کلا د جودپور به جنوب غرب کې يو سل اوشل ميله واټن کې پرته ده ، دا کلا د ايوان ځخه اويا ميله واټن لري. د ابو دغرونو ځخه د وتلو وروسته د سانچور په لور د تللو په ځاې شيرشاه سوري د مالديو ښار جالورته ولاړ، دا ښار د جودپور ځخه پنځه اويا ميله جنوب لورې ته پروت دې ، ترځنګ يې خواص خان ته هم خپل قاصد وليږه او ورته يې حکم وکړ چې دخپل لښکر سره يو ځاې دې سيوان ځخه را ووزي او د مالديو پرخلاف دې د سانچور په لور ولاړ شي. دشيرشاه سوري دپيغام د ور رسيدو سره سم خواص خان د سيوان ځخه راووت او د مالديو د ځپلو له پاره د سانچور په لور رهي شو.

دشيرشاه سوري په غير حاضرۍ کې هم دهغه زوې عادل خان د اجمير دښار کلابندې جارې ساتلې وه. هغه وخت چې شيرشاه سوري د راجه مالديو اودهغه دماما ديوار چوهان دځپلو له پاره د اجمير ځخه را ووت ،نو هلته د راجه مالديو بهترين سالار شنګربهايي په عادل خان باندې حمله راوسته.

شنګربهايي دا فکر کاوه چې دشيرشاه سوري زوې عادل خان دجنګ پوره تجربه نه لري نو دشيرشاه سوري په غياب کې به په اسانۍ سره هغه ته ماتې ورکړي او په دې توګه به د مالديو هغه ماتې خوړلې لښکرې چې دې لورې ته راتښتې حوصلې لوړې شي اوپه يوه ځاې کې به راټول او د شيرشاه سوري مقابلې ته به چمتو شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په همدې آند سره په عادل خان باندې حمله وکړه. عادل خان هم يو زړه ور او باتوره قومندان و ،هغه هم هره لمحه د شنګربهايي د حملې انتظار درلوده. په دې اساس هغه د شنګربهايي دغه ناڅاپي يرغل هملته تم کړ اوبيا يې پرې ځوابې حمله وکړه .

تر لږه وخته پورې د اجمير دښاره بيرون ددې جنګ لمبې بلې وې. د جنګ زور و شور په عامو خلکو کې هم احساسيده ، ان تر دې چې عادل خان شنګربهايي ته ډيره بده ماتې ورکړه. دې ماتې خوړلووروسته شنګربهايي غوښتل بيرته و تښتي او د اجمير په کلا کې يو ځل بيا ځان کلابند کړي خو عادل خان پرې نه ښود هغه يې پسې واخست ، ان تر دې چې هغه يې له تيغه تير کړ اودهغه لښکر يې هم يو په بل پسې له منځه يوړ. او دشيرشاه سوری په غياب کې يې د اجمير کلا د خپلې ولکې لاندې راوړه.

پخپله شيرشاه سوری د مالديو د ځپلو له پاره خواص خان ته دحکم کولو اود سانچور په لور دهغه د وراستولو وروسته د جالور په لورولاړ. په جالور کې راجه مالديو ښايسته ستر فوځ درلود. کله چې هغوې ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوری پرې حمله کوي نو هغوې د خپله اړخه د ډيرې بهادرۍ څرګندونه وکړه او د جالور دښاره بيرون راووتل اود شيرشاه سوری مقابله يې وکړه. خو په هغوې کې دشيرشاه سوری او دهغه دلښکر په څير ميړانه نه تر سترګو کيده. دجالور دښاره بيرون شيرشاه سوری پر هغوې يوه سخته حمله وکړه ،او د لږې شيبې جنګ وروسته يې هغوې دنشت سره مخ کړل او پخپله يې د جالور په ښار باندې ولکه وکړه. تر دې وخته پورې خواص خان هم دخپلو لښکروسره يوځاې سانچورته رسيدلې و. راجه مالديو هم دخپل مرکزی لښکر سره همدلته قيام کړې و . کله چې راجه مالديو ته خبر ورکړل شو چې خواص خان دهغه د تعقيب پسې دلته سانچور ته را روان دې نو هغه د سانچور څخه هم دتيښتې اراده وکړه او په بل کوم ځاې کې يې دپنا اخستو لټون پيل کړ. خو د سانچور مشرانو او پخپله دهغه د فوځ سالارانو هغه ته مشوره ورکړه چې تر څو به هغه دخواص خان اوشيرشاه سوری تر مخه ځغلي ،هغه ته خپلو سالارانو دامشوره هم ورکړه چې هغه دې يو ځل په ډاګه د شيرشاه د سالار خواص خان په مقابله کې و جنګيږي ،نوکه چيرې په دې جنګ کې مالديو دماتې سره مخ شي نو دمالديو د لاسه هيڅ هم نه ځي ځکه چې پخوا هم هغې ځلې ماتې خوړلې ده. خو که چيرې په دې جنګ کې خواص خان ماتې وخوري نودهغې ګټې به ډيرې زياتې وي.

په دې توګه به دخلکو په فکرونو کې دا خبره له منځه ولاړه شي چې دشيرشاه سوري سالار خواص خان ماتې خوړونکې نه دې. اوددې فتحې بله ګټه به داوي چې دپرلپسې ماتې خوړلو په اساس چې دمالديو د فوځونو حوصلې څومره خرابې شوي دي هغه به بيرته ځوا کمنې شی. راجه مالديو د خپلو سالارانو دغه وړانديزو مانه اودسانچور دښاره بيرون يې د خواص خان د مقابلې له پاره هوډ وکړ.

کله چې مالديو خبر شو چې خواص خان د سانچور ښار ته را نژدې شوې دې نوبيا هغه د سانچور دکلا څخه بيرون راووت اودخواص خان دلښکرو په مخه کې و دريد. خواص خان په خپل ژوند کې دداسې پيښنو سره ډير ډير مخ شوې و ، په دې خاطر کله چې مالديو دښاره راووت اودهغه لاره يې و نيوله نو هغه ته په دې اړه کومه حيرانتيا پيدا نه شوه ، مالديو دخواص عسکرو ته د دمې او ارام کولو مهلت هم ورنه کړ اوپه ډير ځواک سره يې دخواص خان په عسکرو باندې حمله وکړه. مالديو فکر کاوه چې څرنګه چې دخواص خان عسکرو په پرلپسې توګه مزل کړې دې او لرې لرې واټنونه يې وهلي دي نو د هغوې د ستومانتيا په اساس به هغوې ددې مقابلې توان و نه لری او ان په همغه لمړۍ حمله کې به له منځه ولاړ شي. خو دخواص خان په جنرالانو کې دا نه وه چې ددښمن په مقابل کې دې غاړه ښکته کړي. دمالديو دحملې په مقابل کې د خواص خان عسکرو هم بلمقابل يرغل وکړ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخواص خان دا حمله هم ډیره عجیبه وه . هغه د تکبیر او ازونه کول او لښکریې هم ورسره دا غږ را غبرګاوه . د لږې شیبې وروسته د ګړندي جنګ وروسته دمالدیو لښکر د خواص خان په لاسو مات شوې و او زیات شمیر یې له منځه تللي وو . پخپله مالدیو د راجپوتانه په بې نومه سیمو کې پناه واخسته ،اوس نو هغه دشیرشاه سوری له پاره یو ډول بې ضرره ګرزیدلې و ، په دې توګه خواص خان د سانچور په کلا باندې ولکه وکړه.

شیرشاه سوری هم د جالور ښار په خپلې ولکې کې واخست او دهغې د ولکې وروسته یې د سانبهر او کچاون شارونو ته مخه کړه. دا دواړه ریاستونه دجودپور د کوچنیو ښارګوټو ځخه ګڼل کیږی ، کچاون د جودپور په شمال شرق کې په ۱۲۸ میله واټن کې پروت دې او د اجمیر د ښار ځخه میله شرق کې واقع دي. او سانبهر هغه ته ورنژدې دې

دا دواړه ښارونه د عسکری اړخه ډیره مهم او ستراتیژیک اهمیت لرې ځکه چې دا د اجمیر ، امبر او شیخاوایی د مارواړان سره یو ځاې کوي. اوس نو شیرشاه سورې د مالدیو د سلطنت په ډیرو برخو باندې ولکه کړې وه ، د کچاون او سانبهر په لور د تللو په وخت کې ددې ځآیو خلکود شیرشاه سورې دلښکرو تر مخه لږ څه مقاومت وکړ خو شیرشاه سوری هغه مقاومت له منځه یوړ او په دې دواړو ښارونو یې هم ولکه وکړه.

ددې دواړو ښارونو دولکې نه وروسته شیرشاه سوری دخواص خان سره بیرته یو ځاې شو ، اوس نو دهغوې تر مخه درې ښارونه هر یو چتوړ ، کالنجر او بهانه پراته وو. شیرشاه سورې د ټولو تر مخه د مشهور ښار د چتوړ د کلا د نیولو په لور مخه کړه.

په هغووختوکې د چتوړ راجه اودهي سین و ،کله چې هغه ته خبر ورسید چې شیرشاه سورې دخپل متحده لښکرسره یو ځاې د چتوړ دنیولو په لور په ډیره ګړندی توګه را روان دې ، نو هغه ډیر اندیښمن شو ، دخپلو سالارانو غونډه یې راوبلله. ټوله سلا وکړه چې د شیرشاه سوری سره جنګ کول خپل مرګ ته بلنه ورکول دي نو په دې اساس هغوې باید دشیرشاه سوری اطاعت او فرمانبرداری ته غاړه کیږدي.

راجه اودهي سینګهـ دا وړاندیز و مانه ، په دې اساس کله چې شیرشاه سوری دچتوړ ته دولس میله واټن پورې ورنژدې شو نو اودهي سینګهـ دهغه په خدمت کې را حاضر شو او دښار کونجي یې دشیرشاه سوری تر مخه ډالۍ کړه . په دې توګه چتوړ د جنګ پرته دشیرشاه سوری په ولکه کې پریوت.

۸۰

د راجپوتانه دنیولو له پاره دشیرشاه سورې تر مخه اوس یوازې دبندیل کهنډ سیمه پرته وه. په بندیل کهنډ کې دوه ستر ښارونه پراته وو چې یو یې کالنجر نومیده او بل یې بهانه ،اوس نو شیرشاه سوری ددې دواړو ښارونو دسوبه کولو هوډ کړې و.

دبندیل کهنډ دنیولو له پاره لمړۍ شیرشاه سورې دخپل متحده لښکر سره یو ځاې د سانچور نه مخته کچوراهه ته راغې او همدلته یې قیام وکړ. او کچوراهه یې د خپل فوځ مرکز و ګرځاوه. همدلته یې دخوراک ذخایر را ټول کړل تر څو په کالنجر باندې دحملې په وخت کې یې لښکر ته دهمدې ځایه خوراک او نور د اړتیاوړ شیان برابر کړي. ددې وروسته بیا شیرشاه سوری د کالنجر په ښارونو باندې د حملې له پاره ورمخته کیدل پیل کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بندیل کهنډ دا سې سیمه ده چې اوربنت په کې کم کیږي ، حاصلات یې هم ډیر کم دي ، زراعتي سیستم یې هم خراب و ، دهقانانو ته په اسانۍ سره روزي نه رسیدله . او نه یې خپل فصلونه په ارامۍ او ډاډ سره تر لاسه کولای شول. په دې سیمه کې به چې د چاسره د غلو اوداړه مارانو مرسته نه وه هغه په کې ژوند نه شو کولای. ستر ستر غرونه او د نه تیریدو وړ ځنګلونه یې درلودل ،دغه ټول ماحول پخپله یو ایمانداره وګړې هم غلا او ډاکې ته اړکاوه.

هماغه و چې شیرشاه سوري تر ټولو د مخه دخپل لښکر سره یو ځاې د کالنجر په لور مخه کړه ، دکالنجر یوه کلا دغره په څوکه پرته ده او د سمندر څخه یې ۱۲۰۳ فټه هسکوالې درلود. محیط یې په څلورو یا پنځه میلو شاوخوا کې و .شاوخواته یې هم ټول غرونه پراته وو ، ددې غرونو تر منځه ۱۲۰۰ ګزه ستر خندق کینل شوې و چې دتیریدو وړ نه ګڼل کیده . ترڅنګ یې ددې کلا دیوالونه هم ډیره ستر او عمودي شکله و چې پورته والې ییې ۱۵۰ فټو څخه تر ۱۸۰ فټو پورې رسیده. دکلا څلورو خواو ته دیوالونه و.

دکالنجر داکلا د اله اباد څخه شمال غرب ته دکچور راهه څخه سل میله او شمال شرق لورې ته ۳۸ میله د پنې څخه شمال شرق او ۲۵ میله د ریوړا دښار په لور پرته ده.

شیرشاه سوري دې کلا ته د رارسیدو سره سم په یو لوړ ځاې کې دخپل لښکر سره یوځاې پړاو وکړ او بیا یې دکالنجر دکلاپه کتلو پیل وکړ. هغه د کالنجر د کلا دنیولو له پاره دهمغه پلان څخه کار واخست چې د راې سین او چندریري دکلاګانو د نیولو له پاره یې عملې کړې و.

شیرشاه سوري دخواص خان سره یو ځاې د کالنجر کلا کلابنده کړه خو خپل ځوې جلال خان یې د بهانه د نیولو په لور ولیږه.هغه ته یې حکم وکړ چې بهانه کلابنده کړې او د ولکه کولو هڅه یې وکړي. تر څو د بهانه څخه دلته د کالنجر کلا ته دراجپوتانو بسپنه را ونه رسیږي. په دې توګه به دهغوې هیلې له منځه ولاړې شي او کالنجر به په اسانۍ سره سوبه کړل شي.جلال خان هم هلته د ورتلو سره بهانه کلابند کړه او د څو ورځو کلابندۍ نه وروسته یې هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخستله.

د کالنجر دکلابندۍ نه سمدستي وروسته شیرشاه سوري ته دا ډاګیزه شوه چې دکالنجر ددیوالونو جوړښت داسې دې چې دتوپ ګولۍ پرې اغیز نه شی شیندلې ،په دې خاطر هغه د کالنجر د ولکه کولو له پاره بله لاره خپله کړه.

شیرشاه سوري د پښو ختو لوښې جوړ کړل ، هغه یې دبارودو نه ډک کړل او په هغې کې یې پټاکۍ کینبودې بیا یې خپلو عسکرو ته حکم وکړ چې دې لوښو کې ایښوول شوو پټاکیو ته اور ورته کړي او د کلا دننه یې ور ګذار کړي،څه وخت چې دکلا په اوسیدونکو باندې د بارودو نه ډک دغه لوښې د اور دسکروټو په څیر ور پریوځي نو په ښار کې به اور ولګیږي ،په دې توګه به دښار خلک خپله وسله په زمکه کیږدي او تسلیم به شي.

د شیرشاه د حکم سره سم دهغه لښکر دبارودو دغه ډک لوښې د اور دبځرکو په څیر کلا ته ورغورځول چې په پایلو کې یې د کلا په ډیره برخه کې اور ولګید ، دبدقسمتۍ څخه ، دباروتو یو ډک لوښې هغه وخت بیرته په باروتو کې را پریوت چې ددیوال سره ولګید او د دیوال څخه د تیرید و په ځاې بیرته راستون شو. دهغې په واسطه د باروتو په امبار کې اور ولګید اوشیرشاه سوري چې په خپله هملته ولاړو هم د باروتو په دې اور کې وسځید. هغه سپاهیان چې دا کار یې تر سره کاوه هغوې هم ټول په دې اور کې لو لو په شول، دشیرشاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوری نیمایي وجود بلکل سوزیدلې و ، هغه یې په همدې حال کې خپلې خیمې ته راوست خو دهغه حالت هره لمحه دخرابیدو په لور روان وو.

شیرشاه سوري ته دخپلې مړینې په اړه یقین پیدا شو نو سمدستي یې خواص خان راوباله ، خواص خان په منډه منډه دشیرشاه سوری خیمې ته راغی ،شیرشاه سوری ورته په ډیر شفقت سره وویل چې:

خواص خانه زویه !تا زما له پاره هغه څه وکړل چې له تاڅخه یې د کولو هیله کیده . داسې وګڼه چې تا زما د هیلو او امیدونو نه پورته زما سره په ټولو فتوحاتو کې برخه واخسته. خو اوس چې دکومې پیښې زه ښکار شوې یم داسې بریښې چې دا به زما په مړینه باندې منتج شي. دا هم شونې ده چې زه به د څو لمحو میلمه و اوسم. ځکه چې مرګ همدا اوس زما سره پټونې کوي. خو ګوره زویه !ددې نړۍ څخه دکوچ کولو دمخه زما اخري هیله داده چې زه غواړم چې د کالنجر د سوبې خبر د خپلې مړینې څخه مخته واورم. او له تاڅخه غواړم چې دخپلې میړانې اوبهادرۍ له مخې دا کار سمدستي تر سره کړې او دا خبر ماته راکړې

دشیرشاه سوری دې خبرو خواص خان د اور په سکروټو کینوه. څرنګه چې د باروتو په واسطه دښار په یوې برخې کې اور لګیدلی و او دښار ساتونکې د اور په مړه کولو مصروف و . خواص خان دهمدې موقع نه په ګټې اخستلو سره د کلا په دیوالونو باندې د رسیو پاتخې جوړې کړې او د په دیوالو د ورختولو کار یې په ډیره بیړه باندې تر سره کړ. په دیوالو دخواص خان د ورختلو سره سم هلته په ښار کې یو قیامت راغی ، هغه ټول هغه ساتونکې چې ددېوالو سره تر څنګ یې دنده تر سره کوله له منځه یوړل. اود کالنجر په دیوالو یې ولکه وکړه.

دکالنجر په دیوالونو باندې د ولکې کولو سمدستي وروسته خواص خان لاندې ښکته شو او د شهرپناه دروازه یې پرانسته خپل لښکریې ښار ته را ننویست. د لږ څه مزاحمت اومقاومت وروسته یې په ټوله کلا باندې ولکه وکړه ، هغه وخت چې د کالنجر د کلا د سوبې خبر شیرشاه سوری ته راورسیدو نو هغه د ځنکدن په اخري پړاو کې و او کلیمه طیبه یې لوستله. هغه په سجده پریوت اودخپل خداې شکر یې ادا کړ اوپه همدې وخت کې یې روح د جسم څخه پرواز وکړ. (انا لله وانا الیه راجعون)

۸۱

کملاوتي او مهاکوي دواړه د فدایي خان د قبیلې په یوې خیمې کې ناست وو. هغوې پې په زنځیرونو کې داسې را نغاړلي وو چې د تیښتې لارې پیدا نه کړي . دواړو په خپلو منځو کې خبرې اترې کولې . په همدې وخت کې خیمې ته خواص خان ، ګنګا ، نیرمل ، اوفدایي خان یوځاې ور ننوتل.دهغوې څلورو واړو په یو ځاې کتلو سره کملاوتي ډیره خفه اوحیرانه شوه . هغې وکتل چې ګنګا دخپل ښکلې زوې سره ولاړه ده . دګنګا او نیرمل په کتلو سره د کملاوتي دخولې څخه په ناڅاپې توګه را ووتل چې ایا تاسو دواړه ژوندي یاست ؟ په ځواب کې ورته ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیره عجیبه توګه کتل . په دې وخت کې د کملاوتي حالات ډیره خراب شوي و. ګنګا ورته د لږ څه په غور سره دکتلو نه وروسته وویل:

ګوره کملاوتي !ددنیا په دې ژوند کې نرمي هم شته او سختي هم. نیکي هم شته او بدي هم. خوشحالي هم شته او خفګان هم. محبت هم شته او نفرت هم. خو تا دا ټول جذبات له منځه وړي دي اوله ځانه دې یو شیطاني قوت جوړ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چې کله د لمړي ځل له پاره دلته راغلې او تیرمل ته دې دا ټول حقیقت وو ایه او هغه دې د خپل ځان سره د ملګرې کولو هڅه وکړه نو دا فکر کاوه چې د نیرمل د باوری کیدو وروسته به ته زما خاوند خواص خان ووژنی. خو په هماغه ورځ چې تا د نیرمل سره خبرې وکړې نو نیرمل زه او زما خاوند خواص خان دواړو ته دا ټوله پیښه وویله. او د همغې ورځې وروسته زه او زما میړه به دورځې له اړخه ویده کیدو او د شپې له اړخه به موپهره کوله. ما خو ته خپل میړه ته راواده کړې او دهغې ښځه مې کړې او په دې توګه مې غوښتل پر تا احسان وکړم او ستا په زړه کې راپاریدونکې دغه توپان په یوه ډول په مینه بدل کړم ، زما آند دا و چې ته به زما د میړه د ښځې کیدو وروسته د هغه د وژلو د پلان څخه لاس واخلې او دهغې د ښځې په څیر د هغه خدمت وکړې. او په دې توګه به ستا انتقام په محبت او مینه باندې بدل شي،

خو تا تل زما او زما د میړه د مړینې پروګرام تر لاس لاندې نیولې و. زما د میړه پر خلاف دې د بدلې دا خستلو پلان جوړ کړ. کملاوتي واوره !تا زما په سر کې د کونډتون ایرې ، او زما په غوږونو کې د ګولونو په ځاې د خاورو د اچولو هڅې وکړې. تا زه د کونډتوب ښنه ګرځولم.

ګنګا ورته بیا وویل:

ګوره کملاوتي !ته به خامخا غمژنه شوې یې. چې ستا دواړو ملګرو زه او نیرمل دواړه وژلي یو او دهغې قتل په اړه یې تاته خبر هم درکړې و. خو ستا د معلوماتو په خاطر باید ووایم چې زما او دخواص خان نه علاوه چې د نیرمل د وژلو له پاره کوم دوه کسه قاتلان د مهاکویي له اړخه را استول شوي و هغه زمونږ د ساتونکو له اړخه ووژل شول او د هغې پر ځاې مو نږ خپل ساتونکي در ولیږل تر څو ستا ټول پلانونه کشف او تا د څارنې لاندې ونیسي. هغوې دواړه زمونږ خلک و او هغوې تاته په رواغو وویل چې ګنګا و نیرمل دواړه یې وژلي دي.

ګوره کملاوتي مونږ اوس د کالنجر ښار هم فتحه کړ، اوس به لښکر بیرته د سهسرام په لور کوچ کوی. ځکه په د ې جنګ کې شیرشاه سوری شهید شوې دې او مونږ د هغه لاش سهسرام ته منتقلوو. ته او مهاکویي دواړه به خپل پاته ژوند په همدې زنځیرونو کې تیروئ، او په همدې قبیلې کې به یې تیروئ.

ددې خبرو وروسته ګنګا خپل نازکه لاس ونه د خواص خان د ملا څخه را چاپیره کړل او په ډیره مینه یې ورته وویل چې : راځه چې نور ددې ځایه ځو. په دې وخت کې کملاوتي چغې کړې او ګنګا ته یې وویل چې:

ګنګا خورې لږه شیبه صبر وکړئ ، زه تاسو ته څه ویل غواړم. دهغې وروسته چې تاسو کومه سزا ماته راکوئ زه به یې و منم

خواص خان او ګنګا د کملاوتي په لور وکتل او رته یې وویل چې:څه ویل غواړې همدا اوس یې ووایه.

ګوره ګنګا !ته یوه ډیره ستره ښځه یې. زه ستا په پرتله هیڅ هم نه یم. بیا هم چې کومه ګناه له ما څخه شوې ده زه دهغې په اړه ستاسو دواړو څخه ښښنه غواړم. او ژمنه کوم چې په راتلونکي کې به د یوه مخلصه ښځې په څیر د نده تر سره کوم.او دخواص خان په خدمت کې به یم. په دې اساس ماته ښښنه وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ورته په ډېر غضب سره وويل چې : تاته په هيڅ صورت ببننه نه شي کيدې . دببننې مطلب به داوي چې ته هر وخت چې وخت ومومې په ما او زما په مېړه به حمله کوې.

کملاوتي ورته يو ځل بيا وويل چې : ګوره ګنګا خورې ! زه تاته دا ډاګيزه کوم چې زه دخواص خان د زوې مور کيږم. په دې خاطر له ما سره ظلم اوتيرې مه کوئ. ګنګا ورته يوځل بيا په ډېره قهر سره وويل چې : کملا ! د ماربچې چې لوې شي نو دهغه څخه زهرى چېچونکې مار جوړيږي . خو زه تاته دا هم ډاګيزه کول غواړم چې خواص خان تاته طلاق درکړې دې ، اوس ته په خوشحالۍ سره دمهاکوي سره واده وکړه او د محترم فدايى خان په دې خيمه کې په زنځيرونو کې تړلې دخپل واده مراسم په ځاې کړه ، اوس نو ستا زما د ميړه خواص خان سره هيڅ ډول اړيکې نه شته. ته ازاده يې ، هرڅنګه چې غواړې همغسې ژوند کوه.

د ګنګا په دې خبرو باندې کملاوتي خپل سر ټيټ کړ اوپه زوره زوره يې په ژړا پيل وکړ ، خواص خان ،ګنګا او نيرمل ټول دهغې دخيمې څخه ووتل ، د لږ ځنډ وروسته فدايى خان د خپلې قبيلې سره يو ځاې د بنګال په لور کوچ و کړ ، په داسې حال کې چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې د سهسرام په لور دشيرشاه سورى مړي په ډېره درنښت سره روان کړ.

(دشيرشاه سورى وروسته دهغه زوې جلال خان ، خواص خان د خپل ځان له پاره خطر وګاڼه او په چل ول سره يې په داسې حال کې شهيد کړچې د قران کريم تلاوت يې کاوه . د وژلو وروسته يې هغه د دهلي دلال دروازې تر څنګ خاورو ته وسپاره. خوپه دې وخت کې داسې توره سيلۍ راغله چې ورځ په شپه بدله کړه،ددې سيلۍ سره سم سخته زلزله هم راغله او ددهلي زيات شمير کورونه يې له منځه يوړل. دخواص خان د تقوې ، اخلاص او نيکو اخلاقو په اساس خلکو هغه د «خان ولي» په نامه ياد کړ. (انا لله و انا اليه راجعون)

پاې.

نېټه:۴ /۱۱/ ۱۳۸۹ | 24-01-2011

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد قریب الرحمن سعید نورې پښتو ژباړې :

1. اسلامي سيات.(مولانا ګوهر الرحمن«رح»)(چاپ شوی)
2. اسلامي رياست.(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(د چاپ لاندې)
3. خلافت او ملوکيت..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
4. پرده ..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
5. د حديثو د انکار نه د قران تر انکاره پورې.(مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوی)
6. دنبوت پاۍ.(مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوې دې)
7. دصلاح الدين يوبي ريښتني پيښې(دايمان پلورونکو داستان)(التمش)(چاپ شوې دې)
8. د رسول الله(ص) د انقلاب حکمت.(سيد اسعد ګيلاني «رح»)(چاپ شوی)
9. يو شمير نورې کوچنۍ رسالې (په اردو او پښتو ژبو) چې نومونه يې زما په ليکنو کې کتلاۍ شۍ.
10. د بايزيد يلدرم تاريخي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
11. د سلطان علاو الدين خلجيي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
12. د شيرشاه سورې مشهور ناول(همدا اوس د چاپ لاندې دې)
13. لاسوندونه او وثيقې: د رسول الله ﷺ له وخته تر راشدينو خلفاؤ پورې(تر چاپ لاندې دې)
14. په هيواد کې د سولې د پاينبت په اړه زمونږ آند (همدا اوس د کار لاندې دې)
15. مونږ او توحيد د بشير احمد لودهي ليکنه(د چاپ لاندې)
16. زيات شمير پښتو مضامين او دانګليسې او د اردو ژبو څخه ژباړل شوې او هم په انګليسي ژبه سياسې شننې ، مقالې او ليکنې چې په پښتو او نګليسي ژبو ورځپاڼو او يو شمير اونيزو او مياشتنيزو کې خپاره شوې دي(په خواشينۍ سره چې ريکارډ يې له ژباړن سره نشته).

د کتاب پاۍ

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library